คู่มือการปฏิบัติงาน

จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

นายธนะสิทธิ์ ไชยรัตน์ทอง

สำนักงานอธิการบดี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

คำนำ

เอกสาร “คู่มือการปฏิบัติงานจัดทำจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร” งานยุทธศาสตร์และประกันคุณภาพ ผู้ปฏิบัติงานแผน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เล่มนี้ จัดทำขึ้นสำหรับใช้เป็นคู่มือ/แนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปปฏิบัติการ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านยุทธศาสตร์ (แผน) ของสำนักงานอธิการบดี เพื่อเป็นมาตรฐานของการปฏิบัติงานและให้ผู้ปฏิบัติงานทราบถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและขอบข่ายของงานที่ต้องปฏิบัติ สำหรับขั้นตอนวิธีการปฏิบัติงานหรืองานที่ดำเนินการนั้นสามารถปรับเปลี่ยนให้ตรงกับการปฏิบัติงานจริงได้ตลอดเวลา

ผู้จัดทำหวังว่า คู่มือการปฏิบัติงานเล่มนี้ คงเป็นประโยชน์ และใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของงานยุทธศาสตร์และประกันคุณภาพ สำนักงานอธิการบดี รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครและมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่สนใจ ให้ได้ทราบถึงขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติที่เป็นแนวทางเดียวกัน อันจะส่งผลให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ จนทำให้คู่มือฉบับนี้สำเร็จ

ธนะสิทธิ์ ไชยรัตน์ทอง

สำนักงานอธิการบดี

๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔

สารบัญ

		หน้า
	คำนำ	ก
	สารบัญ	ข
	สารบัญภาพ	ง
	สารบัญตาราง	จ
บทที่ ๑	**บทนำ**	๑
	๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญ	๑
	๑.๒ วัตถุประสงค์	๒
	๑.๓ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๒
	๑.๔ ขอบเขตของคู่มือ	๒
	๑.๕ คำจำกัดความเบื้องต้น	๓
บทที่ ๒	**โครงสร้างละหน้าที่ความรับผิดชอบ**	๘
	๒.๑ โครงสร้างการบริหารจัดการ	๘
	๒.๒ บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตำแหน่ง	๑๒
บทที่ ๓	**หลักเกณฑ์วิธีการปฏิบัติงาน**	๑๖
	๓.๑ หลักเกณฑ์วิธีการปฏิบัติงาน	๒๔
	๓.๒ ขั้นตอนการปฏิบัติงานยุทธศาสตร์	๒๒
	๓.๓ ข้อควรระวังในการปฏิบัติงาน	๒๖
บทที่ ๔	**เทคนิคการปฏิบัติงาน**	๒๘
	๔.๑ กิจกรรมและแผนปฏิบัติงาน	๒๘
	๔.๒ เทคนิคการปฏิบัติงาน	๓๐
บทที่ ๕	**ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ**	๓๙
	๕.๑ ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข	๓๙
	๕.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา	๔๑
บรรณานุกรม		๔๒

สารบัญ (ต่อ)

ภาคผนวก **หน้า**

ตัวอย่างคำสั่ง คณะทำงานวิเคราะห์และทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	๔๓
ตัวอย่างแสดงภาพการเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยภายในและภายนอก	๔๕
ตัวอย่าง แสดงผลการวิเคราะห์ SWOT ของสำนักงานอธิการบดี	๔๖
ตัวอย่าง แสดงผังยุทธศาสตร์สำนักงานอธิการบดี กำหนด/ทบทวน วิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์	๔๗
ตัวอย่าง แสดงภาพทบทวน วิสัยทัศน์	๔๘
ตารางการกำหนดความสำเร็จตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ ค่าเป้าหมาย และกำหนดกลยุทธ์ ผู้รับผิดชอบ ฯลฯ ในการมุ่งไปทิศทางที่กำหนด	๔๙
ตัวอย่าง แสดงภาพการทบทวนโครงการ/กิจกรรม ค่าเป้าหมาย ผู้รับผิดชอบ	๕๐
ตัวอย่าง แสดงภาพหนังสือให้หน่วยงานดำเนินการทบทวนแผนยุทธศาสตร์	๕๒
ตัวอย่าง หนังสือส่งผลทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา สำนักงานอธิการบดี ของหน่วยงาน	๕๔
ตัวอย่าง แสดงภาพข้อมูลการทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา สำนักงานอธิการบดี กองพัฒนานักศึกษา	๕๗
ตัวอย่าง ประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี ร่วมทบทวน (ร่าง) แผนยุทธการพัฒนาสำนักงานอธิการบดี	๖๑
ตัวอย่าง แสดงภาพการทบทวนแผน ฯ ในการประชุมคณะกรรมการประจำ สำนักงานอธิการบดี ผ่านระบบ E-Meeting	๖๒
ตัวอย่าง กำหนดการรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาสำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	๖๔
ตัวอย่าง หนังสือให้รายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา สำนักงานอธิการบดี รอบ ๖ เดือน	๖๕
ตัวอย่าง หนังสือให้รายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา สำนักงานอธิการบดี รอบ ๑๒ เดือน	๖๖
ตัวอย่าง ตารางรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	๖๗
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔	๖๙

สารบัญภาพ

ภาพ **หน้า**

ภาพที่ ๑-๑	กระบวนการการวางแผนยุทธศาสตร์	๖
ภาพที่ ๒-๑	โครงสร้างของหน่วยงาน	๙
ภาพที่ ๒-๒	แสดงโครงสร้างการบริหารหน่วยงาน	๑๐
ภาพที่ ๒-๓	แสดงโครงสร้างการปฏิบัติงาน	๑๑
ภาพที่ ๒-๔	แสดงขั้นตอนการปฏิบัติการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	๑๕
ภาพที่ ๓-๑	ตัวอย่าง TOW Matrix	๑๙
ภาพที่ ๓-๒	การแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ	๒๐
ภาพที่ ๓-๓	ภาพแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานยุทธศาสตร์การพัฒนา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	๒๒
ภาพที่ ๔-๒	ขั้นตอนการปฏิบัติการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	๓๑

สารบัญตาราง

ตาราง **หน้า**

ตารางที่ ๔-๑	ตารางแผนการปฏิบัติงานจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	๒๙
ตารางที่ ๔-๒	ตารางผังกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	๓๔

บทที่ ๑
บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญ

งานยุทธศาสตร์และประกันคุณภาพ ผู้ปฏิบัติงานแผน มีหน้าที่รับผิดชอบงานทางด้านแผนและงบประมาณ วิเคราะห์และทบทวนแผน จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดีและแผนปฏิบัติราชการประจำปี ติดตาม รายงานผลการดำเนินงานของโครงการที่หน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดีได้รับอนุมัติให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติราชการที่กำหนดไว้ในภาพรวม โดยมีหน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี จำนวน ๑๐ หน่วยงาน ซึ่งประกอบด้วย ๘ กอง ๑ สำนัก ๑ สถานี ประกอบด้วย

๑. กองกลาง

๒. กองคลัง

๓. กองนโยบายและแผน

๔. กองบริหารงานบุคคล

๕. กองพัฒนานักศึกษา

๖. กองสื่อสารองค์การ

๗. กองวิเทศสัมพันธ์

๘. กองศิลปวัฒนธรรม

๙. สำนักประกันคุณภาพ

๑๐.สถานีวิทยุเพื่อการศึกษา ฯ

สำนักงานอธิการบดีก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประสานนโยบายของมหาวิทยาลัยสู่หน่วยงานที่ปฏิบัติโดยผ่านหน่วยงานในสำนักงาน และประสานงาน เพื่อให้เกิดการบริหารงานภายใต้นโยบายบริหารแบบกระจายอำนาจความรับผิดชอบการบริหารงานแบบเบ็ดเสร็จมุ่งเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเรียบร้อย ถูกต้องตามกฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ และมาตรฐานตามที่ตั้งไว้ นอกจากนี้สำนักงานอธิการบดียังมีหน้าที่ในการดูแลและพัฒนาหน่วยงานในสำนักงานอธิการบดีให้เพิ่มพูนศักยภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสามารถสามารถรองรับการบริหารมหาวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี สำนักงานอธิการบดีกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจตามภารกิจหลักของสำนักงานอธิการบดี ภายใต้นโยบายและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้เขียนจึงมีความสนใจเขียน จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

๑.๒ วัตถุประสงค์

ในการจัดทำคู่มือมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑) เพื่อเป็นคู่มือการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

๒) เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

๓) เพื่อให้การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครมีมาตรฐานเป็นแบบเดียวกัน

๑.๓ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑) มีคู่มือในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

๒) ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

๓) การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครเป็นมาตรฐานเดียวกัน

๑.๔ ขอบเขตของการจัดทำคู่มือ

คู่มือการปฏิบัติงานนี้จะเป็นแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มีขอบเขตดังนี้

๑) ดำเนินการทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประจำปี

๒) การวิเคราะห์ SWOT จุดแข็งจุดอ่อนปัจจัยภายในและภายนอก ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๓) การกำหนดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ พันธกิจ วิสัยทัศน์

๔) กำหนดแผนระยะสั้น ๕ ปี หรือระยะยาว ๑๐ ปี

๕) การลงโครงการ/กิจกรรม ในแผนยุทธศาสตร์

๖) กำหนดผู้รับผิดชอบรายตัวชี้วัด

๑.๕ คำจำกัดความ

ก่อนที่จะกล่าวถึงกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ขอกล่าวถึงคำศัพท์ ความหมายและคำจำกัดความที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าใจในรายละเอียดมากขึ้น

"การวางแผน" (Planning) มาจากคำในภาษาละตินว่า "แพลนัม"(Planum) หมายถึงพื้นที่ราบ หรือพิมพ์เขียว คำภาษาอังกฤษใช้ "Planning" (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์.๒๕๔๐ : ๔๘) ซึ่งหมายถึง กระบวนการวิเคราะห์และการตัดสินใจ ของผู้บริหารที่จะกำหนดวิธีการไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้บรรลุผลตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำเอาข้อมูลข่าวสาร (Information) ในอดีตมากำหนดหรือพยากรณ์อนาคต ดังนั้นแนวคิดของการวางแผนจึงมีลักษณะเป็น "ศาสตร์" ที่ต้องใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical Information) ที่มีความแม่นตรง และเชื่อถือได้ และจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่ชัดเจน และมีความต่อเนื่องกันตามลำดับ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ใช้แผน มีความรู้และความเข้าใจที่จะสามารถนำแผนไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้

๑) องค์ประกอบของการวางแผนที่สำคัญ คือ

การกำหนดจุดหมายปลายทาง (Ends) ที่ต้องการบรรลุ ซึ่งมีหลายระดับ คือ

จุดมุ่งหมายหรือเป้าประสงค์ (Goals) เป็นการแสดงถึงความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาข้างหน้า ซึ่งมักจะมองในรูปของผลลัพธ์ (Outcome) ในอนาคตกำหนดอย่างกว้าง ๆ

วัตถุประสงค์ (Objective) เป็นองค์ประกอบที่เป็นผลมาจากการแปลงจุดมุ่งหมาย (Goal) ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้นเพื่อง่ายในการนำไปปฏิบัติ วัตถุประสงค์จึงเป็นการกำหนดผลผลิต (Output) ที่คาดหวังให้เกิดขึ้นอย่างกว้าง ๆ แต่ชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้

เป้าหมาย (Targets) เป็นองค์ประกอบที่ผลมาจากการแปลงวัตถุประสงค์ให้เป็นรูปธรรมในการปฏิบัติมากขึ้น เป้าหมายจึงเป็นการกำหนดผลลัพธ์สุดท้ายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผน โดยจะกำหนดเป็นหน่วยนับที่วัดผลได้เชิงปริมาณ และกำหนดระยะเวลาที่จะบรรลุผลสำเร็จนั้นด้วย

วิธีการและกระบวนการ (Means and Process) เป็นองค์ประกอบที่เกิดจากการนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์และกำหนดเป็นทางเลือก (Altemative) สำหรับเป็นแนวทางปฏิบัติ หรือกลวิธี (Strategy) ให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ จากนั้นจะถ่ายทอดออกมาเป็นแผนงาน (Programs) และโครงการ (Projects) เชื่อมโยงกัน โดยทั่วไปจะประกอบด้วย ๒ องค์ประกอบหลัก คือ

๑. **กลวิธีการปฏิบัติ หรือมาตรการ (Strategy)** เป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติให้บรรลุจุดหมาย (Ends) ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนงาน (Programs) และโครงการ (Projects) เป็นการกำหนดแนวทางการกระทำที่เป็นรูปธรรมในการปฏิบัติมากขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปจะมีประเด็นในการเขียนที่ชัดเจน ครอบคลุม และเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

ทรัพยากร (Resources) และค่าใช้จ่าย (Cost) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการวางแผนและการนำแผนไปปฏิบัติ ซึ่งได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งผู้วางแผนจะต้องระบุให้ชัดเจนและมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ “มิใช่เขียนแผนแบบวาดวิมานในอากาศ” หรือ “เขียนแผนแบบเพ้อฝัน”

การนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation) เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงกรรมวิธีในการตัดสินใจเลือกแผนและโครงการไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามจุดหมาย (Ends) ที่กำหนดไว้ ซึ่งขั้นตอนนี้จะต้องอาศัยกลยุทธ์หลายอย่างทั้งกลยุทธ์ภายในองค์การและกลยุทธภายนอกองค์การ

๒. **การประเมินผลแผน (Evaluation)** เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึง การตรวจสอบการควบคุมและการวัดผลการปฏิบัติตามแผนเพื่อให้ทราบถึง ความก้าวหน้าหรือข้อบกพร่องหรือข้อจำกัดของแผนนั้น ๆ เพื่อจะได้ปรับปรุงแผนให้สามารถนำไปปฏิบัติได้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์กำหนดไว้

๑) ระดับของการวางแผน

ถ้าจะแบ่งระดับของการวางแผนลักษณะของการบริหารงานในองค์การ สามารถแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ

๑. การวางแผนระดับนโยบาย (Policy Planning) เป็นแผนระดับสูงสุดขององค์การ มักจะระบุแนวทางอย่างกว้าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จะก่อให้เกิดแผนชนิดอื่น ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นแผนระยะยาว (Long – Range Plan) เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙

๒. การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เป็นการวางแผนหลอมรวมคลอบคลุมกิจกรรมทั้งหมดขององค์การ หรือแผนงานใหญ่ขององค์การ โดยจะระบุไว้ “อย่างกว้าง” และ “มองไกล” ไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งมักจะเป็นแผนระยะยาว ๕ – ๑๐ ปี ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับแผนระดับนโยบาย

๓. แผนปฏิบัติการ หรือแผนดำเนินงาน (Operation Plan) เป็นการวางแผนที่กำหนดจุดมุ่งหมายระยะสั้น ระยะเวลา ไม่เกิน ๑ ปี ซึ่งถ่ายทอดมาจากแผนกลยุทธ์ องค์ประกอบของแผนปฏิบัติ การประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย กิจกรรม ขั้นตอนการปฏิบัติ งบประมาณ

ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน แผนปฏิบัติการ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ แผนใช้ประจำ (Standing Plans) และแผนใช้เฉพาะครั้ง (Single – use Plans)

๒) การวางแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning)

ความหมายของการวางแผนกลยุทธ์

การวางแผนยุทธศาสตร์ หรือ การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เป็นกระบวนการตัดสินใจ เพื่อกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กร โดยกำหนดสภาพการณ์ในอนาคตที่ต้องบรรลุและกำหนดแนวทางในการบรรลุสภาพการณ์ ที่กำหนดบนพื้นฐานข้อมูลที่รอบด้านอย่างเป็นระบบ

การกำหนดแนวทางที่จะบรรลุสภาพการณ์ในอนาคตที่ต้องการให้เกิด จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่รอบด้าน คือ จะต้องคำนึกถึงสภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดศักยภาพหรือขีดความสามารถขององค์กร และการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม

การกำหนดแนวทางที่จะบรรลุสภาพการณ์ในอนาคตที่ต้องการให้เกิดจะต้องเป็นระบบ คือ แนวทางที่กำหนดขึ้นจะต้องดำเนินไปอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

การวางแผนยุทธศาสตร์จะต้องตอบคำถามหลัก ๓ ประการ คือ

๑. องค์กรกำลังจะก้าวไปทางไหน (Where are you going?)
๒. สภาพแวดล้อมเป็นอย่างไร (What is the environment?)
๓. องค์กรจะไปถึงจุดหมายได้อย่างไร (How do you get there?)

กระบวนการการวางแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning Processes) มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision)
๒. กำหนดภารกิจหรือพันธกิจ (Mission)
๓. กำหนดเป้าประสงค์หรือจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา (Strategy)
๔. กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์หรือยุทธศาสตร์ (Strategy)
๕. กำหนดกลยุทธ์หรือแนวทางการพัฒนา

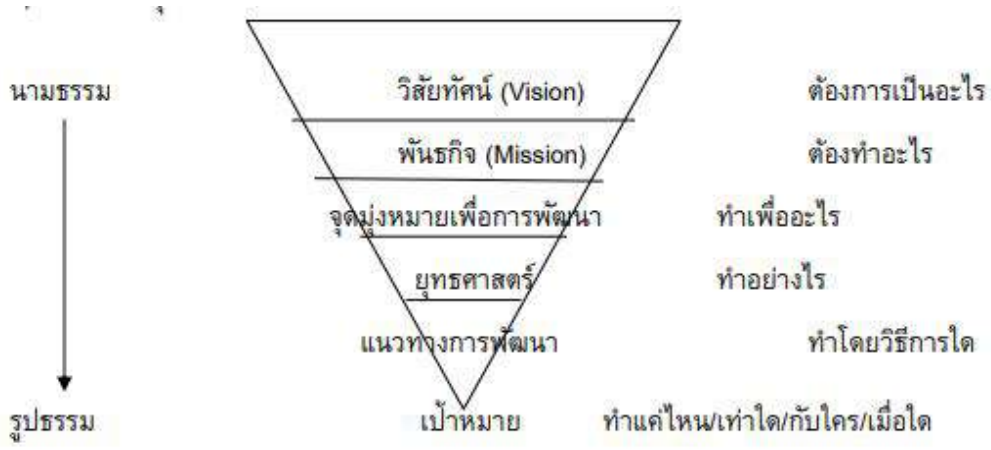

ภาพที่ ๑-๑ กระบวนการการวางแผนยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ (Strategy) หมายถึง แนวทางในการบรรลุจุดหมายของหน่วยงาน ดังนั้น จุดหมายจึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในการจัดทำยุทธศาสตร์ โดยผู้จัดทำต้องกำหนดจุดหมายของหน่วยงาน (End) ให้ชัดเจน เพื่อให้ยุทธศาสตร์ ที่ได้ออกมานั้นตรงตามความต้องการและดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง ซึ่งใช้ในการกำหนดนโยบายจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (SWOT)

วิสัยทัศน์ (Vision) หมายถึง สิ่งที่เราต้องการให้หน่วยงาน “เป็น” ภายในกรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจจะกำหนดทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

พันธกิจ (Mission) หมายถึง กรอบหรือขอบเขตการดำเนินงานของหน่วยงานการกำหนดพันธกิจสามารถทำได้โดยนำภารกิจ (หรือหน้าที่ความรับผิดชอบ) แต่ละข้อที่หน่วยงานได้รับมอบหมายตั้งแต่แรกก่อตั้งมาเป็นแนวทาง

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues) หมายถึง ประเด็นหลักที่ต้องคำนึงถึงต้องพัฒนาต้องมุ่งเน้น ประเด็นยุทธศาสตร์นี้สามารถทำได้โดยการนำพันธกิจแต่ละข้อพิจารณาว่าในพันธกิจแต่ละข้อนั้น หน่วยงานต้องการดำเนินการในประเด็นใดเป็นพิเศษ และหลังจากได้ดำเนินการดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้วต้องการให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงในทิศทางใด

เป้าประสงค์ (Goal) หมายถึง สิ่งที่หน่วยงานปรารถจะบรรลุ โดยต้องนำประเด็นยุทธศาสตร์มาพิจารณาว่า หากสามารถดำเนินการจนประสบความสำเร็จตามประเด็นยุทธศาสตร์แต่ละข้อ ใครจะเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์และได้รับประโยชน์อย่างไร

ตัวชี้วัด (Key Performance Indicators) หมายถึง สิ่งที่จะเป็นตัวบ่งชี้ว่าหน่วยงานสามารถปฏิบัติงานบรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ได้หรือไม่ ต้องพิจารณาหาปัจจัยที่เป็นตัวบ่งชี้ดังกล่าว และต้องใช้ถ้อยคำที่ชัดเจนทั้งในแง่ของคำจำกัดความและการระบุขอบเขต โดยตัวชี้วัดนี้จะถูกนำไปเป็นหลักในการกำหนดค่าเป้าหมายในลำดับต่อไป

ค่าเป้าหมาย (Target) หมายถึง ตัวเลขหรือค่าของตัวชี้วัดความสำเร็จที่หน่วยงานต้องการบรรลุ ขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนของการกำหนดหรือระบุว่าในแผนงานนั้น ฯ หน่วยงานต้องการทำอะไรให้ได้เป็นจำนวนเท่าไรและภายในกรอบระยะเวลาเท่าใด จึงจะถือว่าบรรลุเป้าหมาย

กลยุทธ์ (Strategy) หมายถึง สิ่งที่หน่วยงานจะดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ โดยกลยุทธ์นี้จะกำหนดขึ้น จากการพิจารณาปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Critical Siccess Factors) เป็นสำคัญ กล่าวคือ ต้องพิจารณาว่าในการที่จะบรรลุเป้าประสงค์ข้อหนึ่ง ๆ นั้น มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อความสำเร็จและเราจำเป็นต้องทำอย่างไร จึงจะไปสู่จุดนั้นได้

โครงการ (Project) หมายถึง แผนงานย่อยที่ประกอบด้วยกิจกรรม รายละเอียดของวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ระยะเวลาที่ดำเนินการ สถานที่ ผู้รับผิดชอบ วิธีการหรือขั้นตอนในการดำเนินงาน งบประมาณที่ใช้ ตลอดจนผลผลิตและผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้รับผิดชอบ หมายถึง ผู้ประสานงานเพื่อผลักดันโครงการ/กิจกรรม ดังกล่าวให้ไปสู่ความสำเร็จ

๓) การติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผล หมายถึง กระบวนการวัดและติดตามผลการปฏิบัติงานของแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อประเมินว่าสามารถปฏิบัติงานหรือโครงการให้เป็นไปตามพันธกิจ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยมีการรายงานผลแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

การติดตามและประเมินผล มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อรวบรวมผลการดำเนินงานที่กำหนดไว้ โดยพิจารณาจากเงื่อนไขเวลาที่ควรปฏิบัติและสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายเชิงปริมาณและคุณภาพของโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ

๒. เพื่อทราบปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ นำไปสู่การปรับปรุงแผนที่กำหนดในช่วงเวลาที่เหมาะสม

๓. เพื่อต้องการทราบผลสัมฤทธิ์โดยรวมของการดำเนินงาน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผนในปีถัดไป

๔. เพื่อต้องการทราบประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินงาน ในด้านการบริหารและการพัฒนาประสิทธิภาพของงาน

บทที่ ๒

โครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบ

๒.๑ โครงสร้างการบริหารจัดการ

สำนักงานอธิการบดีเป็นหน่วยงานที่เกิดขึ้นตามกฎกระทรวงการจัดตั้งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ตามความในมาตร ๖ และมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. ๒๕๔๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงให้จัดตั้งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พ.ศ. ๒๕๕๐ ตามความในมาตรา ๖ และมาตรา ๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พ.ศ. ๒๕๔๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกประกาศให้แบ่งส่วนราชการในสำนักงานอธิการบดี ประกอบด้วย กองกลาง กองคลัง กองนโยบายและแผน กองบริหารงานบุคคล และกองพัฒนานักศึกษา ต่อมามหาวิทยาลัยได้เสนอต่อสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ขอตั้งหน่วยงานภายในโดยใช้ประกาศของมหาวิทยาลัยเพิ่มเติม ในส่วนของสำนักงานอธิการบดี คือ กองสื่อสารองค์การ กองวิเทศสัมพันธ์ กองศิลปวัฒนธรรม สำนักประกันคุณภาพ และสถานีวิทยุฯ ตามลำดับเป็นหน่วยงานภายใน

ซึ่งหน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดีก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่ออธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครและทำหน้าที่ประสานนโยบายของมหาวิทยาลัยสู่หน่วยงานที่ปฏิบัติโดยผ่านหน่วยงานในสำนักงาน และประสานงาน เพื่อให้เกิดการบริหารงานภายใต้นโยบายบริหารแบบกระจายอำนาจความรับผิดชอบ การบริหารงานแบบเบ็ดเสร็จ มุ่งเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเรียบร้อย ถูกต้องตามกฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ และมาตรฐานตามที่ตั้งไว้ นอกจากนี้สำนักงานอธิการบดียังมีหน้าที่ในการดูแลและพัฒนาหน่วยงานในสำนักงานอธิการบดีให้เพิ่มพูนศักยภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสามารถสามารถรองรับการบริหาร มหาวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี สำนักงานอธิการบดีกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสำนักงานอธิการบดี ตามภารกิจหลักของสำนักงานอธิการบดี

ดังนั้น สำนักงานอธิการบดีเป็นหน่วยงานตามส่วนราชการในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กระทรวงศึกษาธิการแห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยบรรลุตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ ตลอดจนมีการบริการจัดการสารสนเทศด้านต่าง ๆ แก่ผู้บริหารใช้ประกอบการตัดสินใจ

๒.๑.๑ โครงสร้างการบริหารจัดการองค์กร

๑) โครงสร้างองค์กร (Organization chart)

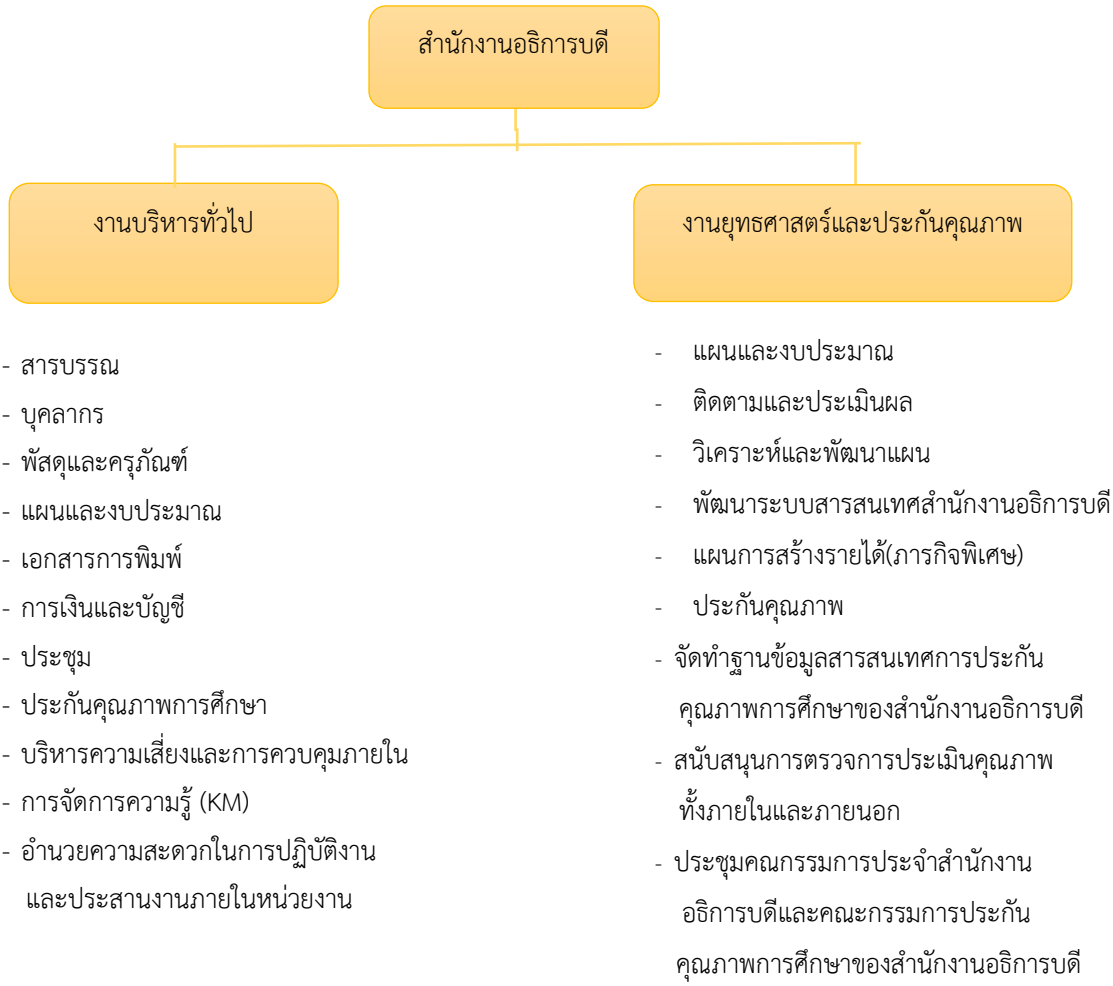

ภาพที่ ๒-๑ แสดงโครงสร้างของหน่วยงาน

๒) โครงสร้างการบริหารหน่วยงาน (Administration chart)

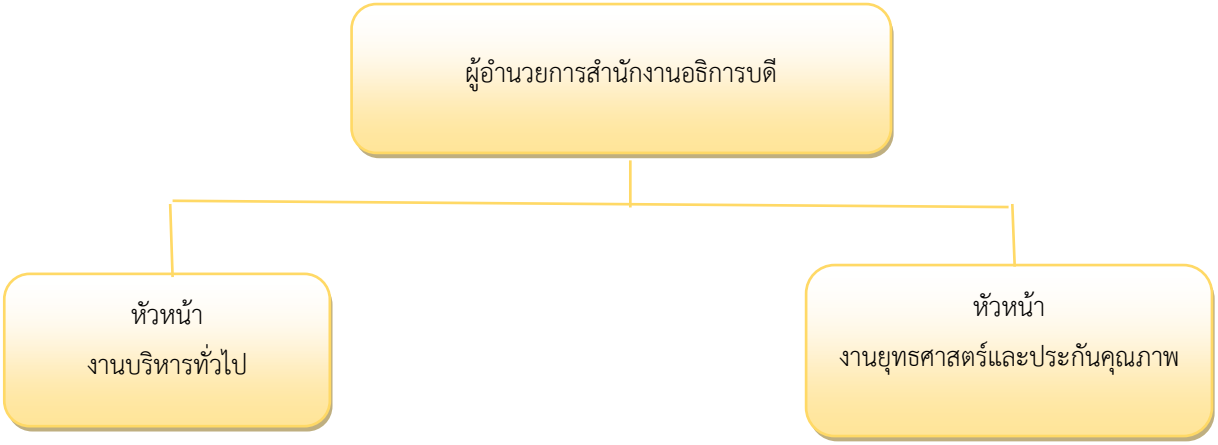

ภาพที่ ๒-๒ แสดงโครงสร้างการบริหารหน่วยงาน

๓) โครงสร้างการปฏิบัติงาน (Activity chart)

ภาพที่ ๒-๓ แสดงโครงสร้างการปฏิบัติงาน

๒.๒ บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตำแหน่ง

๒.๒.๑ หน้าที่ความรับผิดชอบขอตำแหน่งตามเกณฑ์มาตรฐานกำหนดตำแหน่ง

ตามมาตรฐานกำหนดสายงานเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปที่กำหนดโดย ก.พ.อ. เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ระบุบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของสายงานเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับปฏิบัติ ดังนี้

หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก

ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานระดับต้นที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการในการทำงาน ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการภายในสำนักงานหรือการบริหารทั่วไป ภายใต้การกำกับ แนะนำ ตรวจสอบ และปฏิบัติ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยมีลักษณะงานที่ปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. ด้านการปฏิบัติการ

(๑) ปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานทั่วไปในสำนักงาน เช่น งานธุรการ งานบริหารทรัพยากรบุคคล งานจัดระบบงาน งานการเงินและบัญชี งานพัสดุ งานบริหารอาคาร สถานที่ งานจัดพิมพ์และอจกจ่ายเอกสาร งานรวบรวมข้อมูลและสถิติ งานระเบียบแบบแผน งานสัญญาเป็นต้น เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในหน่วยงานที่รับผิดชอบ

(๒) ศึกษา รวบรวมข้อมูล สถิติ สรุปรายงาน เพื่อสนับสนุนการบริหารสำนักงานในด้านต่าง ๆ เช่น งานบริหารทรัพยากรบุคคล งานบริหารงบประมาณ งานบริหารแผนปฏิบัติราชการ งานบริหารอาคาราถานที่ งานสัญญาต่าง ๆ เป็นต้น

(๓) ปฏิบัติงานเลขานุการ เช่น ร่างโต้ตอบหนังสือ แปลเอกสาร เตรียมเรื่องและเตรียมการสำหรับประชุม บันทึกเรื่องเสนอที่ประชุม ทำรายงานการประชุม และรายงานอื่น ๆ เพื่อให้การดำเนินการประชุมและการปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องสำเร็จลุล่วงด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ

(๔) ทำเรื่องติดต่อกับหน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวก และเกิดความร่วมมือ

(๕) ให้บริการวิชาการด้านต่าง ๆ เช่น ให้คำปรึกษา แนะนำ ในการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ระดับรองลงมาและแก่นักศึกษาที่มาปฏิบัติงาน ตอบปัญหาและชี้แจงเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับงานในหน้าที่ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และปฏิบัติหน้าที่

๒. ด้านการวางแผน

วางแผนการทำงานที่รับผิดชอบ ร่วมวางแผนการทำงานของหน่วยงานหรือโครงการ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด

๓. ด้านการประสานงาน

(๑) ประสานการทำงานร่วมกันระหว่างทีมงานหรือหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้เกิดความร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้

(๒) ชี้แจงและให้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูล ข้อเท็จเจริง แก่บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจหรือความร่วมมือในการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย

๔. ด้านการบริการ

(๑) ให้คำปรึกษา แนะนำเบื้องต้น เผยแพร่ ถ่ายทอดความรู้ ทางด้านการบริหารทั่วไป รวมทั้งตอบปัญหาและชี้แจงเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับงานในหน้าที่ เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับทราบข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์

(๒) จัดเก็บข้อมูลเบื้องต้นและให้บริการข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับด้านการบริหารงานทั่วไป เพื่อให้บุคลากรทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน นักศึกษา ตลอดจนผู้รับบริการได้ทราบข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ สอดคล้อง และสนับสนุนภารกิจของหน่วยงานและใช้ประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย แผนงาน หลักเกณฑ์ มาตรการต่าง ๆ

๒.๒.๒ หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งตามที่ได้รับมอบหมาย

งานวางแผนและพัฒนา มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานศึกษา วิเคราะห์ และประสานการรวบรวมข้อมูล จัดทำแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร และรวบรวมข้อมูลการจัดทำแผนปฏิบัติการของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดีเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการของสำนักงานอธิการบดีและรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์สำนักงานอธิการบดี แบ่งเป็นรอบ ๖ เดือน และ ๑๒ เดือน รวบรวมผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานอธิการบดี จัดทำเล่มรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์สำนักงานอธิการบดีทุกสิ้นปีงบประมาณ ทบทวนแผนยุทธศาสตร์สำนักงานอธิการบดี จัดโครงการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครและดำเนินการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ในระดับสำนักงานอธิการบดี จัดทำเว็บไซต์ของสำนักงานอธิการบดี ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของนายธนะสิทธิ์ ไชยรัตน์ทอง ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ปฏิบัติการ ปฏิบัติหน้าที่งานยุทธศาสตร์และประกันคุณภาพ ได้รับมอบหมายมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

๑. ศึกษา วิเคราะห์ และประสานการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

๒. ศึกษา วิเคราะห์ และประสานการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานอธิการบดี

๓. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดทำแผนปฏิบัติการของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดีเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการของสำนักงานอธิการบดี

๔. รวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ในระดับสำนักงานอธิการบดี

๕. ทบทวนแผนยุทธศาสตร์สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

๖. จัดโครงการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

๗. เก็บรวบรวมผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์สำนักงานอธิการบดี รอบ ๖ เดือน และ ๑๒ เดือน

๘. จัดทำเล่มรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานอธิการบดี

๙. จัดทำเล่มรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานอธิการบดีทุกสิ้นปีงบประมาณ

๑๐. จัดทำเว็บไซต์ของสำนักงานอธิการบดี

๑๑. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

จากภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนได้เลือกเอางานแผนและงบประมาณ โดยมี Flow Chart ขั้นตอนการปฏิบัติการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ดังนี้

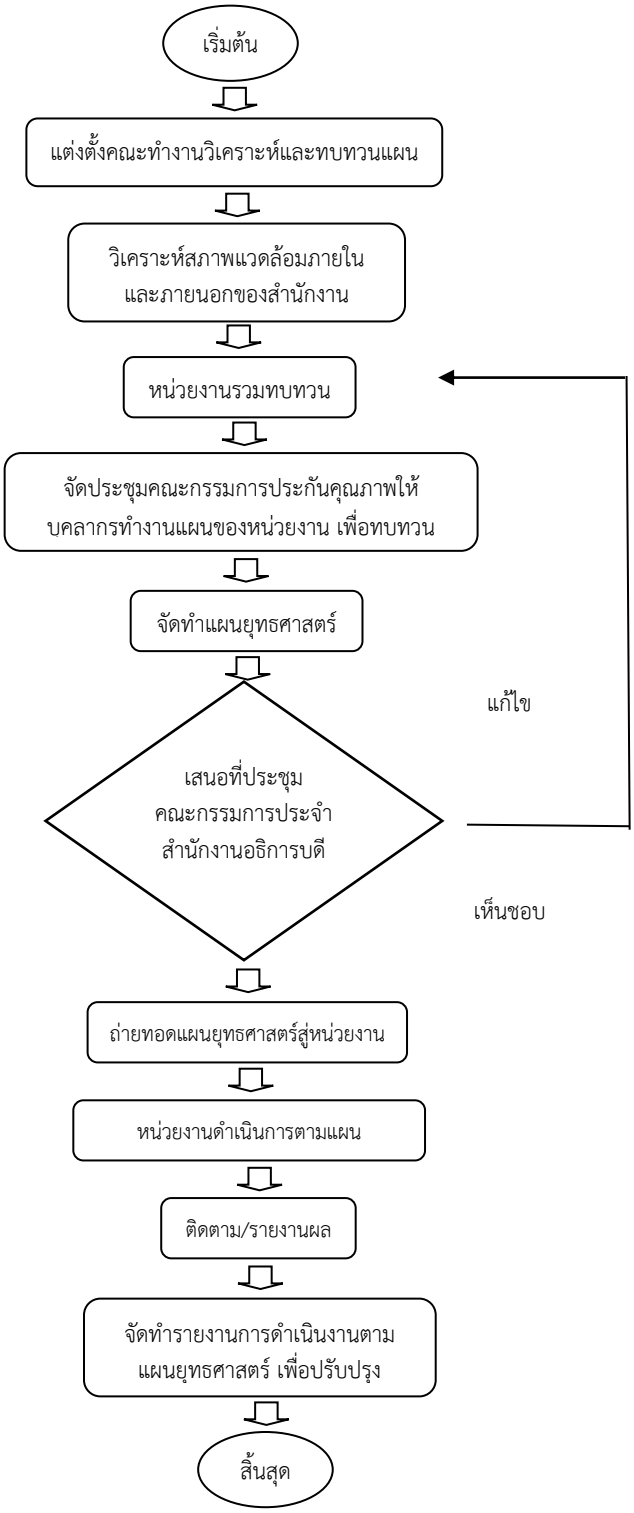

ภาพที่ ๒-๔ แสดงขั้นตอนการปฏิบัติการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

บทที่ ๓

หลักเกณฑ์วิธีการปฏิบัติงาน

สำนักงานอธิการบดี ดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดีโดยให้ทุกหน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี รวมกันทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดีให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะมีผู้รับผิดชอบงานแผนทำหน้าที่ในการทบทวนโครงการ/กิจกรรม ภายใต้ภารกิจหลัก คือ บริหารจัดการ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๓.๑. หลักเกณฑ์วิธีการปฏิบัติงาน

๓.๒. ขั้นตอนการปฏิบัติงานยุทธศาสตร์

๓.๓. ข้อควรระวังในการปฏิบัติงาน

๓.๑ หลักเกณฑ์การปฏิบัติงาน

คู่มือการปฏิบัติงาน เรื่อง คู่มือการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การวิเคราะห์ศักยภาพ

การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนาในปัจจุบันเป็นการประเมิน โดยวิเคราะห์ถึงโอกาสและภาวะคุกคามหรือข้อจำกัด อันเป็นสภาวะแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาด้านต่าง ๆ รวมทั้งการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง อันเป็นสภาวะแวดล้อมภายใน ซึ่งทั้งหมดเป็นการประเมินสถานภาพขององค์กรในปัจจุบัน โดยเป็นการตอบคำถามว่า “ปัจจุบันหน่วยงานมีสถานภาพการพัฒนาอยู่จุดใด ในอนาคตเราต้องการไป สู่จุดไหน เราจะไปสู่จุดนั้นได้อย่างไร เราจะต้องทำหรือปรับเปลี่ยนอะไรบ้างเพื่อไปถึงจุดนั้น” โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis เป็นเครื่องมือ ดังนี้

๑) การวิเคราะห์ศักยภาพภายในหน่วยงาน

(๑) การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength = S) เป็นการพิจารณาปัจจัยภายในหน่วยงานว่ามีส่วนดี ความเข้มแข็ง ความสามารถ ศักยภาพ ส่วนที่ส่งเสริมความสำเร็จ ซึ่งจะพิจารณาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารจัดการ

(๒) การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weakness = W) เป็นการพิจารณาปัจจัยภายในหน่วยงานว่ามีส่วนเสียความอ่อนแอ ข้อจำกัด ความไม่พร้อม ซึ่งจะพิจารณาในด้านต่าง ๆ เช่นเดียวกับการวิเคราะห์จุดแข็ง

๒) การวิเคราะห์ศักยภาพนอกหน่วยงาน

(๑) การวิเคราะห์โอกาส (Opportunity = O) เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกว่ามีสภาพเป็นเช่นไร เหตุการณ์ของโลกและของประเทศเกิดขึ้นส่งผลต่อหน่วยงานย่างไรมีการเปลี่ยนแปลงใดที่เป็นประโยชน์ หรือเป็นโอกาสอันดี โดยจะต้องพิจารณาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ประชากร การเมืองการปกครอง เทคโนโลยี การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นต้น

(๒) การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคหรือภาวะคุมคาม (Threat = T) เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นอุปสรรคหรือสภาวะคุกคาม ก่อให้เกิดผลเสียหรือเป็นข้อจำกัด โดยจะต้องพิจารณาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ประชากร การเมืองการปกครอง เทคโนโลยี การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เช่นเดียวกับการวิเคราะห์โอกาส

๓) การกำหนดทิศทาง

การกำหนดทิศทางเป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือผลสำเร็จที่ต้องการ โดยพิจารณาจากภารกิจของหน่วยงาน เพื่อให้บรรลุความต้องการที่จะเป็นไปในอนาคต รวมถึงต้องนำประเด็นยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย นโยบายตามแผนการบริหาร แผนยุทธศาสตร์การมหาวิทยาลัย จัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติราชการประจำปี ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งมีแนวทาง ดังนี้

๔) การจัดทำวิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์ หมายถึง ความคาดหวังของหน่วยงาน ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตและมีความเป็นไปได้ โดยอยู่บนพื้นฐานของความจริงในปัจจุบัน เป็นข้อความซึ่งกำหนดทิศทางของพันธกิจ การกำหนดวิสัยทัศน์ที่ดีต้องมีลักษณะ ดังนี้

(๑) มีความเป็นไปได้เป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้จริง

(๒) ท้าทาย เร้าใจ สามารถใช้เป็นกรอบชี้นำให้บุคลากรดำเนินกิจการเพื่อบรรลุจุดยืนที่ต้องการ

(๓) เป็นข้อความง่าย ๆ ที่สามารถสื่อให้เห็นทิศทางในอนาคต

(๔) เป็นปรัชญาที่แสดงให้เห็นถึงค่านิยมที่ยึดถืออยู่ภายในใจของทุกคน

(๕) เป็นคำมั่นสัญญาของผู้บริหารที่แสดงถึงการตัดสินใจ และมุ่งมั่นที่ต้องรับผิดชอบการตัดสินใจและมุ่งมั่นที่ต้องรับผิดชอบ

(๖) เป็นตัวประสานปัจจัยต่าง ๆ ให้ดำเนินไปในทิศทางที่พึงปรารถนา
(๗) ได้รับการสนับสนุนและเป็นที่ยอมรับจากผู้ปฏิบัติ
(๘) ต้องตรวจสอบและวัดผลสำเร็จได้
(๙) สอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กร

๕) การกำหนดภารกิจกับพันธกิจ

ภารกิจ คือ กิจที่เป็นภาระ แม้ไม่อยากทำก็ต้องทำ เพราะเป็นหน้าที่ตามกฎหมาย

พันธกิจ คือ ขอบเขต ภารกิจ บทบาทหน้าที่ ทั้งที่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบและข้อกำหนดต่าง ๆ รวมทั้งที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์

ภารกิจหรืองานที่เป็นไปตามอำนาจหน้าที่หลักตามการจัดตั้งหน่วยงานนั้น ฯ ขึ้นมา หรือหากเป็นหน่วยงานราชการก็คืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ส่วนพันธกิจสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ที่หน่วยงานกำหนดขึ้น ซึ่งโดยหลักการแล้วเมื่อหน่วยงานกำหนดวิสัยทัศน์ใด ฯ ขึ้นมา หน่วยงานก็จะมีพันธะที่จะต้องปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์นั้น

ภารกิจกับพันธกิจจะเกี่ยวพันอย่างหลีกเหลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจใด ฯ จะต้องอยู่ในอำนาขหน้าที่หรือกรอบภารกิจของหน่วยงานทั้งสิ้น โดยเฉพาะหน่วยงานราชการ

การกำหนดพันธกิจอาจเขียนเป็นข้อ ฯ หรือเป็นข้อความรวมกันก็ได้ ทั้งนี้กรอบแนวทางในการกำหนดพันธกิจต้องสอดคล้องกับภารกิจหลักของหน่วยงาน

๖) การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ สิ่งที่หน่วยงานจะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ของหน่วยงานที่กำหนด อันเป็นกรอบชี้นำแนวทางที่หน่วยงานเลือกปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุภารกิจกับพันธกิจ เมื่อบรรลุภารกิจกับพันธกิจแล้ว ย่อมหมายถึงการบรรลุวิสัยทัศน์ที่ต้องการเห็นด้วย

๗) การกำหนดเป้าประสงค์หน่วยงาน

เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือผลสำเร็จที่ต้องการ โดยดำเนินการหลังจากที่ทราบภารกิจหลักที่หน่วยงานต้องทำแล้ว การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์จะต้องกำหนดเป้าประสงค์หรือทิศทาง โดยรวมของหน่วยงาน เพื่อนำหน่วยงานไปให้บรรลุความต้องการที่จะเป็นไปในอนาคต หรือหากจะสรุปก็คือ “จากการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมา เมื่อหน่วยงานปฏิบัติงานแล้วจะเกิดประโยชน์อย่างไรต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย”

๘) การกำหนดกลยุทธ์

การกำหนดกลยุทธ์ คือ การนำผลจากการวิเคราะห์ศักยภาพหน่วยงานมาให้น้ำหนักความสำคัญในแต่ละปัจจัย (ทั้งปัจจัยภายในและภายนอก) เป็นการวิเคราะห์ TOW Metrix เพื่อพิจารณากำหนดตำแหน่ง ณ ปัจจุบันของหน่วยงานโดยมีแนวทาง ดังนี้

ปัจจัยภายใน / ปัจจัยภายนอก	**จุดแข็ง (Strength)** ๑. ๒. ๓.	**จุดอ่อน (Weakness)** ๑. ๒. ๓.
โอกาส (Opportunity) ๑. ๒. ๓.	SO ใช้จุดแข็งร่วมกับโอกาส **(กลยุทธเชิงรุก)**	WO ใช้โอกาสลดจุดอ่อน **(กลยุทธเชิงแก้ไข)**
อุปสรรค์ (Threat) ๑. ๒. ๓.	ST ใช้จุดแข็งรับมืออุปสรรค **(กลยุทธเชิงป้องกัน)**	WT แก้ไขจุดอ่อนและเลี่ยงอุปสรรค **(กลยุทธเชิงรับ)**

ภาพที่ ๓-๑ ตัวอย่าง TOW Matrix รูปแบบตาราง

๙) การกำหนดผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม

เป็นการกำหนดผู้รับผิดชอบตามภาระกิจ กำกับดูแลโครงการ/กิจกรรมรวบรวม ประสานถึงข้อมูลรายงานผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามที่กำหนดไว้

๑๐) การถ่ายทอดแผนสู่การปฏิบัติ

การแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ หมายถึง การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การสื่อสารถ่ายทอดพันธกิจ วิสัยทัศน์ ตัวชี้วัดของแต่ละยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ ไปสู่ระดับหน่วยงานปฏิบัติต่าง ๆ โดยกำหนดกลยุทธ์และโครงการ/กิจกรรม ตัวชี้วัดในระดับสำนักงานอิการบดี ไปจนถึงระดับหน่วยงานที่ปฏิบัติได้จริง และมีความสอดคล้องเชื่องโยงระหว่างกันรวมทั้งมีความสมดุลระหว่างมิติประสิทธิผล มิติคุณภาพ มิติประสิทธิภาพ และมิติการพัฒนาองค์กร โดยการถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์ตามโครงการ/กิจกรรมที่หน่วยงานรับผิดชอบ เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับ หน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างสอดประสานกันทั้งในแง่ทิศทางและจังหวะเวลา โดยมีการถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์โดยการทำความเข้าใจและความชัดเจนในแต่ละประเด็น กำหนดตัวชี้วัด การกำกับติดตามผลการดำเนินงานผู้รับผิดชอบสู้ระดับหน่วยงานย่อยในสังกัดสำนักงานอธิการบดีในรูปแบบ เช่น การประชุม สัมมนา เป็นต้น

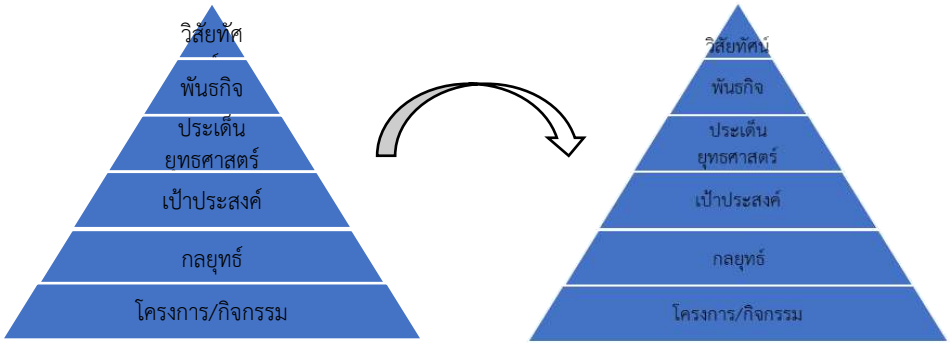

ภาพที่ ๓-๒ การแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ

๑๑) การติดตามและรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี

การติดตามและประเมินผล (Monitoring & Evaluation) หมายถึง กระบวนการวัดและติดตามผลการปฏิบัติงานของแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อประเมินว่าสามารถปฏิบัติงานหรือโครงการให้เป็นไปตามพันธกิจ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยมีการรายงานผลแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องการติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อรวบรวมผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดีที่กำหนดไว้เป็น ๒ รอบ ดังนี้ รายงานผล ๖ เดือน (๑ ตุลาคม.. ถึง ๓๑ มีนาคม ..) และ รอบ ๑๒ เดือน (๑ ตุลาคม ... ถึง ๓๑ ตุลาคม ..)

๒. เพื่อทราบปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ นำไปสู่การปรับปรุงแผนปฏิบัติในช่วงเวลาที่เหมาะสม

๓. เพื่อต้องการทราบผลสัมฤทธิ์โดยรวมของการปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี

๔. เพื่อต้องการทราบประโยชน์ที่ได้จากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดีในด้านการบริหารและพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน

การติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี เป็นกระบวนการสำคัญที่มุ่งรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อเสนอให้ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานในโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ได้ทราบเป็นระยะ ๆ โดยผู้รับผิดชอบอาจนำข้อมูลจากการกำกับ ติดตามและประเมินผลปรับปรุงวิธีการดำเนินงานหรือปรับเปลี่ยนเป้าหมายของโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับทรัพยากรหรือสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมการปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดีและก่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตลอดจนการเรียนรู้ในองค์กร โดยดำเนินการเปรียบเทียบผล การปฏิบัติงานที่ได้จริงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ทั้งในรูปผลผลิต (output) และผลลัพธ์ (outcome) ทั้งนี้ อาจใช้รูปแบบการประเมิน ๓ ลักษณะ ได้แก่ ๑.การประเมินเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Evaluation) ๒.การประเมินเชิงปริมาณ (Qualitative evaluation) และ ๓.การตรวจสอบโดยผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders audit) นอกจากนั้นอาจประเมินทั้งระหว่างโครงการ (In-process evaluation) และเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ (Post-project evaluation) ภายใต้การบูรณาการระบบการประเมินผลจากหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นเอกภาพ ทั้งนี้ กรอบเวลาการติดตามและประเมินผลอาจกำหนดให้มีรายงานผลการดำเนินการต่อผู้บริหารของหน่วยงานเป็นระยะ คือ รอบ ๖ เดือน ๑๒ เดือน

๓.๒ ขั้นตอนการปฏิบัติงานยุทธศาสตร์

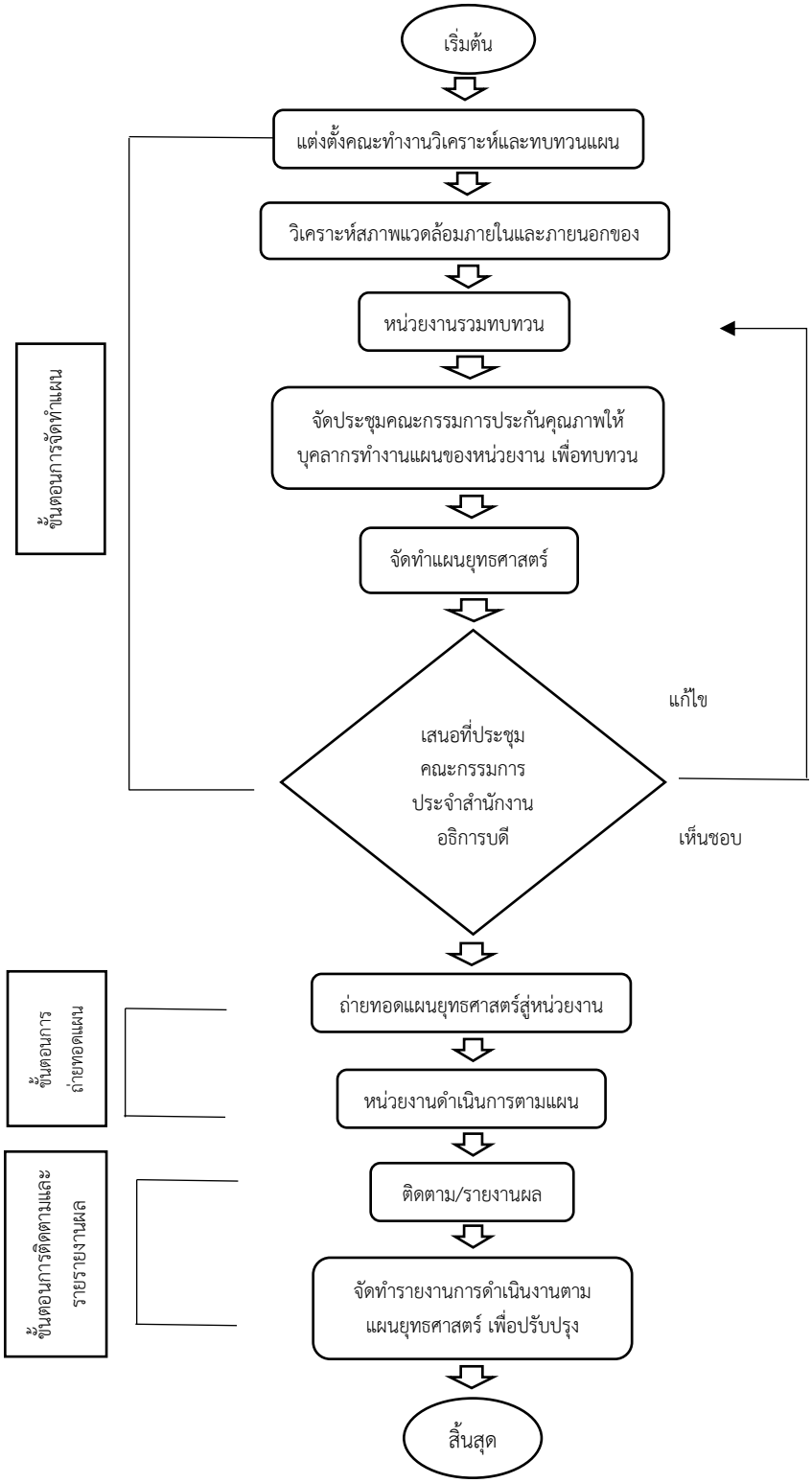

ภาพที่ ๓-๓ ภาพแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานยุทธศาสตร์สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

การปฏิบัติงานตามคู่มือการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้เบื้องต้นในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ วิเคราะห์ ทบทวนเป็นผู้รอบรู้ในงานที่พึ่งปฏิบัติ ผู้เขียนขออธิบายขั้นตอนในการปฏิบัติงานยุทธศาสตร์สำนักงานอธิการบดี ดังนี้

๒.๑ ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์สำนักงานอธิการบดี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

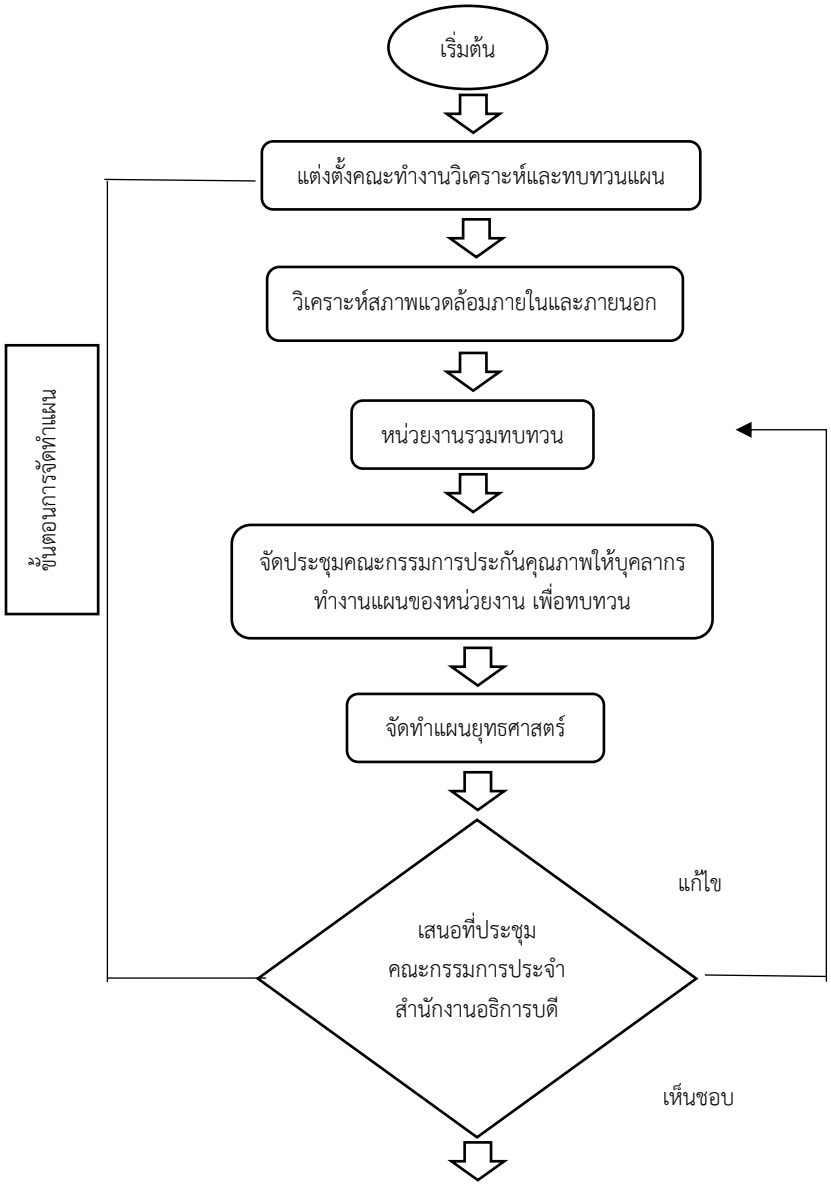

จัดทำคำสั่งแต่ตั้งคณะทำงานวิเคราะห์และทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประกอบด้วยผู้อำนวยการกองในสังกัดสำนักงานอธิการบดี และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานแผนสำนักงานอธิการบดี รวมกันวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกของสำนักงานอธิการบดีโดยใช้ Balanced Scorecard และTOW Matrix เพื่อกำหนดพันธกิจ วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย โครงการ/กิจกรรมในระดับสำนักงานอธิการบดี และให้หน่วยงานรวมทบทวนพันธกิจ วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย โครงการ/กิจกรรมในระดับหน่วยงานในการประชุมคณะกรรมการประกันคุณภาพ เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์สำนักงานอธิการบดีนำเสนอขออนุมัติแผนในการประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี เมื่อมีมติเห็นชอบจะดำเนินการนำแผนถ่ายทอดลงสู่หน่วยงานปฏิบัติตามแผน หากมีมติแก้ไขจะดำเนินการแก้ไขตามมติที่ประชุมแล้วนำเสนอขอความเห็นชอบแผนตามหลักการอีกครั้ง

๒.๒ ขั้นตอนการถ่ายทอดแผนลงสู่การปฏิบัติ

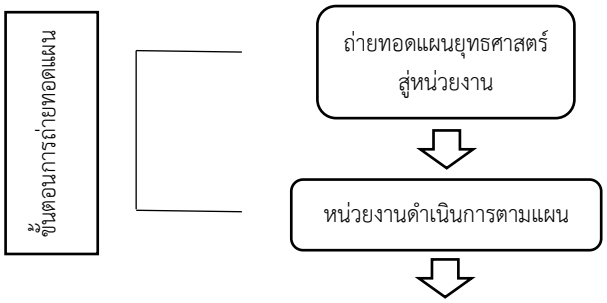

การถ่ายทอดแผนลงสู่การปฏิบัติจะดำเนินการในการประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี เมื่อมีมติเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์สำนักงานอธิการบดี ถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์ลงสู่การปฏิบัติไปยังหน่วยงานตามตัวชี้วัดและมอบให้หน่วยงานดำเนินการจัดโครงการ/กิจกรรมให้เป็นไปตามแผนและเผยแพร่แผนยุทธศาสตร์ในระบบ Website

๒.๓ ขั้นตอนการติดตามและรายงานผล

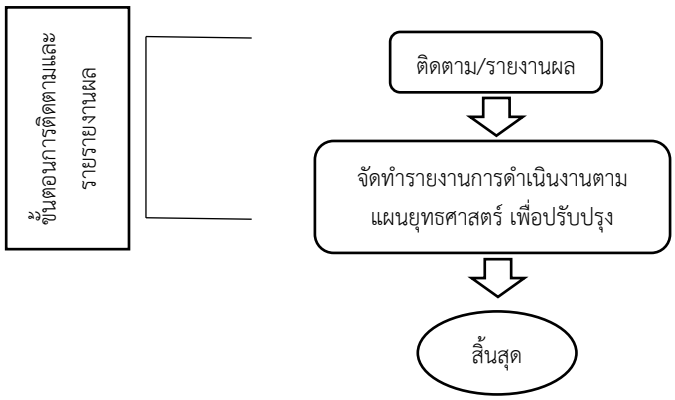

เมื่อหน่วยงานดำเนินการปฏิบัติตาแผนที่แต่ละหน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบตามประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดตาม โดย สำนักงานอธิการบดีได้กำหนดระยะเวลาในการรายงานผลการดำเนินงานไว้เป็น ๒ รอบ ดังนี้

รอบที่	เดือน	เดือน
๑	๑ ตุลาคม .... ถึง ๓๑ มีนาคม...	๖
๒	๑ ตุลาคม... ถึง ๓๑ ตุลาคม...	๑๒

๒.๓.๑ ขั้นตอนในการติดตามและรายงานผล ดังนี้

๑. ดำเนินการจัดทำตารางรายงานผลการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร รอบ ๖ เดือนและ ๑๒ เดือน

๒. จัดทำหนังสือของความอนุเคราะห์ หน่วยงานรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พร้อมตารางรายงานผลการดำเนินการตามแผนรอบ ๖ เดือนและ ๑๒ เดือน ตามประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดตามที่หน่วยงานรับผิดชอบ ส่งภายในกำหนดเพื่อดำเนินการรวบรวมผลการดำเนินงานตามแผนรายงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี

๓. รวบรวมผลการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ตามประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดตามที่หน่วยงานรับผิดชอบ ลงข้อมูลผลการดำเนินงานตารางรายงานผลการดำเนินการตามแผนรอบ ๖ เดือน และ ๑๒ เดือน พร้อมทั้งกำกับติดตามแผลการดำเนินงานแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ให้เป็นไปตามแผน

๔. จัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี เสนอที่ประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

๓.๓ ข้อควรระวังในการปฏิบัติงาน

รายละเอียด	ข้อควรระวังในการทำงาน
๓.๑ ขั้นตอนในการจัดทำแผน	- การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก หากผู้วิเคราะห์ไม่มีความรู้หรือเชี่ยวชาญและใช้ความรู้สึกของตนแองในการวิเคราะห์ที่ไม่ได้ใช้ข้อมูลที่แท้จริงส่งผลให้การวิเคราะห์เกิดการผิดพลาด จัดทำคำอธิบายหรือคู่มือในการวิเคราะห์ และทบทวนแผนพร้อมให้ความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี
๓.๒ ขั้นตอนการถ่ายทอดแผน	- การถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดีต้องถ่ายทอดประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด โครงการ/กิจกรรมระดับสำนักงานอธิการบดีและระดับหน่วยงานผู้รับผิดชอบของแต่ละโครงการ/กิจกรรมให้ชัดเจน

รายละเอียด	ข้อควรระวังในการทำงาน
๓.๓ ขั้นตอนการติดตามและรายงานผล	- ควรระบุระยะเวลาในการติดตามและรายงานผลให้มีความชัดเจน รอบ ๖ เดือน (๑ ตุลาคม ... ถึง ๓๑ มีนาคม ...) รอบ ๑๒ เดือน (๑ ตุลาคม... ถึง ๓๐ กันยายน....) เพื่อไม่ให้หน่วยงานเกิดความสับสนช่วงระยะเวลาในการติดตามและรายงานผล ผู้ติดตามควรมีการกำหนดปฏิทินการติดตามและรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี

บทที่ ๔

เทคนิคการปฏิบัติงาน

๔.๑.กิจกรรมและแผนการปฏิบัติงาน

คู่มือการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เป็นการจัดทำจากความร่วมมือของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี รวมกันวิเคราะห์ ทบทวน พันธกิจ วิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ กลยุทธ ตัวชี้วัด โครงการ/กิจกรรมในระดับสำนักงานอธิการบดีและระดับหน่วยงาน ทั้งเป็นการประสาน รวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครในการจัดทำเล่มและนำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี เพื่อให้ความเห็นชอบแผนทั้งถ่ายทอดแผนลงสู่หน่วยงานนำไปปฏิบัติ กับกำติดตามผลการดำเนินงานตามแผน รายงานผลการดำเนินงานตามแผนตามช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง โดยมีขั้นตอนและเทคนิคในการปฏิบัติ ดังนี้

- ขั้นตอนการจัดทำแผน
- ขั้นตอนการถ่ายทอดแผน
- ขั้นตอนการติดตามและรายรายงานผล

ทั้งนี้ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบทและสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดีให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์และมีแนวปฏิบัติไปในทางเดียวกัน เพื่อให้การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ตารางแผนการปฏิบัติงานจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประจำปีงบประมาณ

รายการ	เดือน												หมายเหตุ
	ต.ค.	พ.ค.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
ขั้นตอนการจัดทำแผน													
๑.แต่งตั้งคณะทำงานวิเคราะห์และทบทวนแผน		↔											
๒.วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก			↔										
๓.หน่วยงานรวมทบทวน			↔										
๔.จัดประชุมคณะกรรมการประกันคุณภาพ				↔									
๕.จัดทำแผนยุทธศาสตร์				↔	→								
๖.เสนอที่ประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี					↔	→							
ขั้นตอนการถ่ายทอดแผน													
๗.ถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์สู่หน่วยงาน						↔							
๘.หน่วยงานดำเนินการตามแผน	←											→	หน่วยงานดำเนินตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ประจำปีงบประมาณ (๑ ตุลาคม... ถึง ๓๐ กันยายน...)
ขั้นตอนการติดตามและรายรายงานผล													
๙.ติดตาม/รายงานผล	←						→						กำหนดติดตามและรายงานผลเป็น๒รอบ ดังนี้ ๑ ๖ เดือน (๑ ตุลาคม..ถึง ๓๑ มีนาคม..) ๒.๑ ตุลาคม... ถึง ๓๐ กันยายน ...)
	←											→	
๑๐.จัดทำรายงานการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ เพื่อปรับปรุง	↔												

ตารางที่ ๔-๑ ตารางแผนการปฏิบัติงานจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

๔.๒ เทคนิคการปฏิบัติงาน

คู่มือการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ฉบับนี้ ได้อธิบายขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มทำแผน จัดทำคำสั่งคณะกรรมการจัดทำแผน บุคลากรของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดีร่วมกันทบทวนแผน ขั้นตอนรการถ่ายทอดแผน การติดตามและรายงานผล เสนอที่ประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ดังนี้

๔.๒.๑ ขั้นตอนการปฏิบัติการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

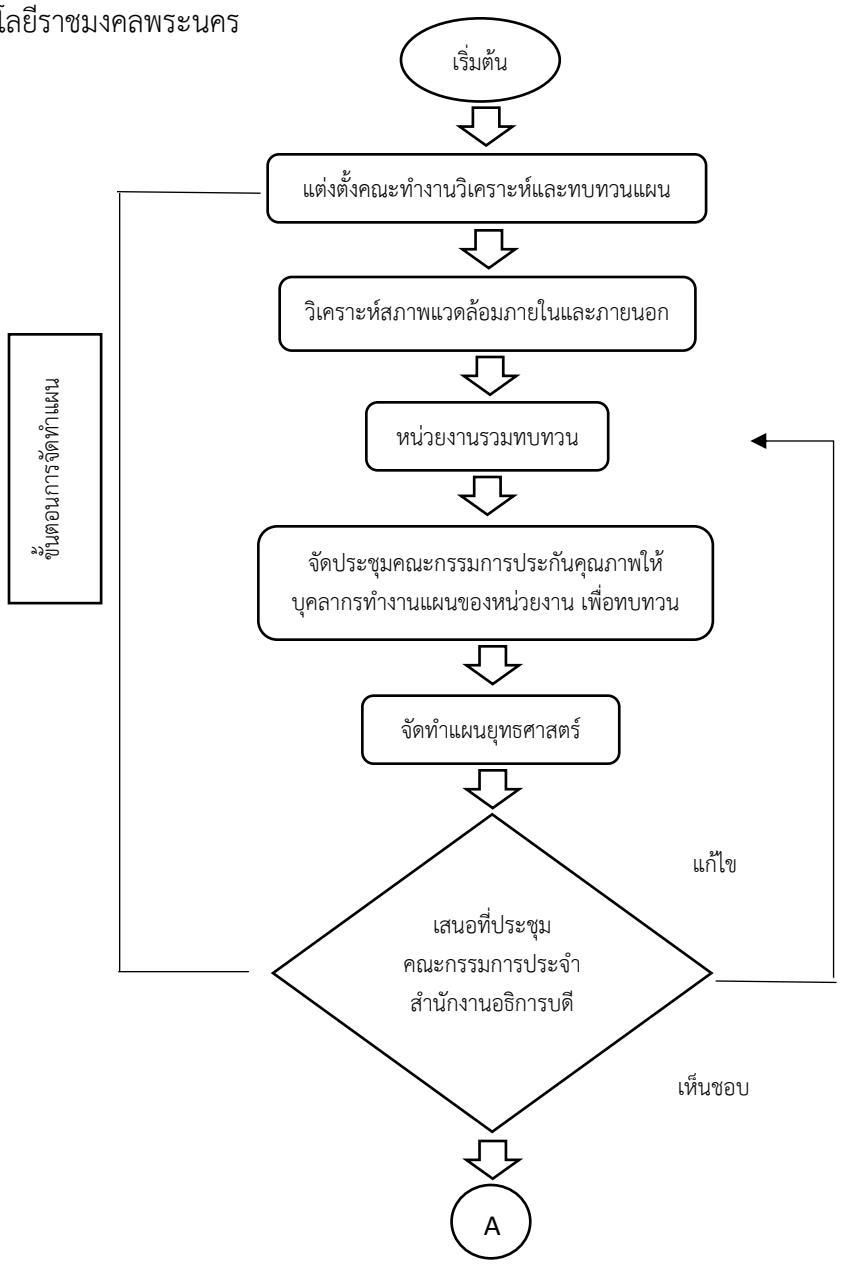

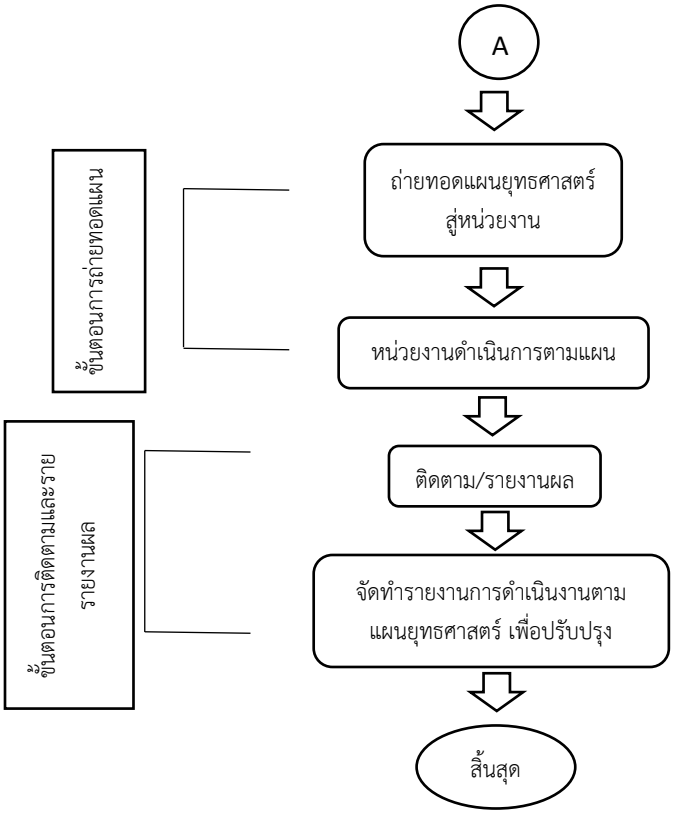

ภาพที่ ๔-๒ ขั้นตอนการปฏิบัติการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ตารางผังกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ผังกระบวนการ	รายละเอียดวิธีการทำงาน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้เกี่ยวข้อง	ระยะเวลา/การทำงาน	มาตรฐาน/ระเบียบ/ข้อบังคับ	ประเภทเอกสาร/แบบฟอร์ม	เอกสารอ้างอิง
เริ่มต้น แต่งตั้งคณะทำงานวิเคราะห์และทบทวนแผน	**ขั้นตอนการจัดทำแผน** การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานวิเคราะห์และทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ประกอบด้วย ผู้อำนวยการของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี หัวหน้าหน่วยงาน บุคลากรปฏิบัติงานแผนของหน่วยงาน ประสานขอรายชื่อจากหน่วยงาน	-งานแผนสำนักงานอธิการบดี /หน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี	๗ วัน	-ก่อนทบทวนแผน ๗ วัน	-คำสั่งคณะทำงานวิเคราะห์และทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	-คำสั่งคณะทำงานวิเคราะห์ และทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสำนักงาน	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของใช้วิธีวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT Analysis) กำหนดความสำเร็จตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ ค่าเป้าหมาย และกำหนดกลยุทธ์ ผู้รับผิดชอบในการมุ่งไปทิศทางที่กำหนด	-หน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี	๑๒ วัน	-ก่อนให้หน่วยงานทบทวน ๑๐ วัน	-การเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยภายในและภายนอก -ผลการวิเคราะห์โดย SWOT --ตารางการกำหนดความสำเร็จตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ ค่าเป้าหมายและกำหนดกลยุทธ์ ผู้รับผิดชอบ	-การเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยภายในและภายนอก -ผลการวิเคราะห์โดย SWOT --ตารางการกำหนดความสำเร็จตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ ค่าเป้าหมายและกำหนดกลยุทธ์ ผู้รับผิดชอบ
หน่วยงานรวมทบทวน	ส่งหนังสือให้หน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดีดำเนินการทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี โดยให้ลงโครงการ/กิจกรรม ที่ใช้เงินและไม่ใช้เงินตามตัวชี้วัดที่แต่ละหน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบ	-หน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี	๒๐ วัน	-มีการประชุมคณะกรรมการประกันคุณภาพ ๓๐ วัน	-หนังสือให้หน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี ทบทวนแผน	-หนังสือให้หน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี ทบทวนแผน

ผังกระบวนการ	รายละเอียดวิธีการทำงาน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้เกี่ยวข้อง	ระยะเวลา/การทำงาน	มาตรฐาน/ระเบียบ/ข้อบังคับ	ประเภทเอกสาร/แบบฟอร์ม	เอกสารอ้างอิง
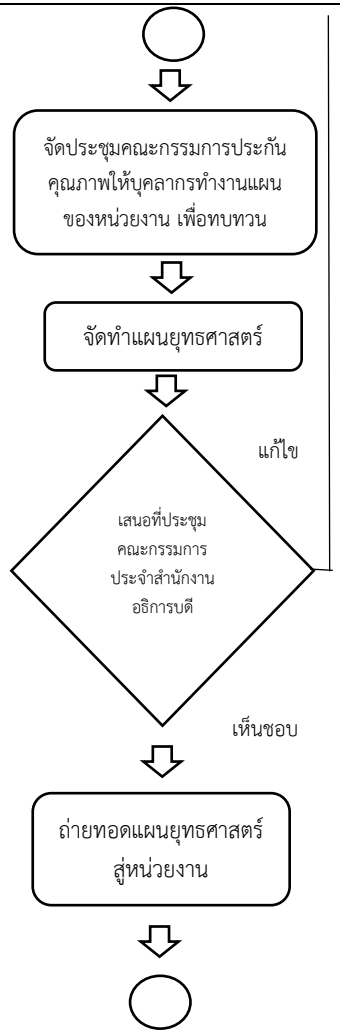	เมื่อหน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดีทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี เรียบร้อย นำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดีเสนอที่ประชุมคณะกรรมการประกันคุณภาพ เพื่อให้ร่วมพิจารณาการทบทวนจากที่หน่วยงานส่งมา	สำนักงานอธิการบดี	๑ วัน	-การประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี	-การประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี	-การประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี
	เมื่อผ่านการรวมพิจารณาจากที่ประชุมคณะกรรมกประกันคุณภาพแล้ว ดำเนินการจัดทำเล่มแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดีแล้วนั้น	สำนักงานอธิการบดี	๑ วัน	-เล่มแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี	-เล่มแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี	-เล่มแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี
	นำเล่มแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดีเสนอที่ประชุมคณะกรรมการประจำสักงานอธิการบดี เพื่อขอความเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี หากมีแก้ไขส่งหน่วยงานแก้ไขต่อไป	สำนักงานอธิการบดี	๑ วัน	-รายงานการประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี	-รายงานการประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี	-รายงานการประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี
	ขั้นตอนการถ่ายทอดแผน การถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี จะกระทำครั้งเดียวกับการประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี ลงสู่หน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี	สำนักงานอธิการบดี	๑ วัน	-รายงานการประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี	-รายงานการประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี	-รายงานการประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี

ผังกระบวนการ	รายละเอียดวิธีการทำงาน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้เกี่ยวข้อง	ระยะเวลา/การทำงาน	มาตรฐาน/ระเบียบ/ข้อบังคับ	ประเภทเอกสาร/แบบฟอร์ม	เอกสารอ้างอิง
หน่วยงานดำเนินการตามแผน	หน่วยงานนำแผนที่ได้การถ่ายทอดสู่หน่วยงานไปปฏิบัติตามตัวชี้วัด ที่หน่วยงานรับผิดชอบให้เป็นไปตามแผน	หน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี	๑	-รายงานการประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี	-รายงานการประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี	-รายงานการประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี
ติดตาม/รายงานผล	**ขั้นตอนการติดตามและรายรายงานผล** การติดตามและรายงานผลสำนักงานอธิการบดี กำหนดช่วงระยะเวลาในการรางานผลไว้เป็น ๒ รอบ คือ ๖ เดือน (๑ ตุลาคม... ถึง ๓๑ มีนาคม ...) ๑๒ เดือน ๑ ตุลาคม ...ถึง ๓๐ กันยายน ...)	สำนักงานอธิการบดี	๑๔ วัน	-ก่อนมีการประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี ๗ วัน	- หนังสือขอให้หน่วยงานรายงานผลการดำเนินงานรอบ ๖ เดือน และ ๑๒ เดือน	- หนังสือขอให้หน่วยงานรายงานผลการดำเนินงานรอบ ๖ เดือน และ ๑๒ เดือน
จัดทำรายงานการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ เพื่อปรับปรุง	ให้จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดีรายงานผู้บริหาร อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง	สำนักงานอธิการบดี	๓๐	-ก่อนมีการประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี ๗ วัน	-เล่มรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี	-เล่มรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี
สิ้นสุด						

ตารางที่ ๔-๒ ตารางผังกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ขั้นตอนการจัดทำแผน

๑. สำนักงานอธิการบดี ดำเนินการจัดทำคำสั่งคณะทำงานวิเคราะห์และทบทวนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครประกอบด้วย

- ผู้อำนวยการหน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี
- บุคลากรของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี ที่ปฏิบัติงานแผน

ตัวอย่างคำสั่งคณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (ภาคผนวกหน้าที่ ๔๓ - ๔๔)

๒. วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศในเบื้องต้น โดยคณะกรรมการ ฯ มีหน้าที่ วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT Analysis) ดังนี้

๒.๑.๑ วิเคราะห์การดำเนินงานในอดีตของหน่วยงาน

๒.๑.๒ วิเคราะห์ความต้องการ ความคาดหวังของผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๒.๑.๓ วิเคราะห์ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก จุดแข็ง(Strengths) จุดอ่อน(Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค หรือภาวะคุกคาม(Threats)

(๑) โอกาส /จุดแข็ง หมายถึง หน่วยงานมีปัจจัยภายนอกและภายใน หรือปัจจัยภายนอกและภายในเป็นเชิงบวกทั้งหมด หรือภายนอกเอื้อและภายในเด่น ในกรณีนี้กลยุทธ์ที่จะกำหนดขึ้นเรียกว่า กลยุทธ์เชิงรุก หรือสถานการณ์ดาวรุ่ง ซึ่งการกำหนดกลยุทธ์สามารถกำหนดเป็นกรอบแนวทาง เช่น ขยายงาน รณรงค์ ส่งเสริม กระจายงาน สนับสนุน เพิ่มเครือข่าย เพิ่มเป้าหมาย พัฒนา ฯ

(๒) จุดแข็ง /อุปสรรค หมายถึง หน่วยงานที่ปัจจัยภายในดี แต่มีปัจจัยภายนอกไม่ดี หรือปัจจัยภายในเชิงบวก แต่มีปัจจัยภายนอกเป็นเชิงลบ หรือปัจจัยภายในเด่นแต่ภายนอกฉุด ในกรณีนี้กลยุทธ์ที่จะกำหนดขึ้น เรียกว่า กลยุทธ์รักษาเสถียรภาพ หรือสถานการณ์แม่วัวให้นม คือการใช้ประโยชน์จากจุดแข็งของหน่วยงานให้เป็นประโยชน์ ซึ่งการกำหนดกลยุทธ์สามารถกำหนดเป็นกรอบแนวทาง เช่น ขยายงานที่เป็นจุดแข็ง ควบคุม หลีกเลี่ยงอุปสรรค คุ้มครอง รักษา ปกป้องรักษา ป้องกัน ฯลฯ ทั้งนี่จะกำหนดกลยุทธ์ในเรื่องใด ด้านใดจะขึ้นอยู่กับน้ำหนักความสำคัญของจุดแข็งและอุปสรรคของหน่วยงาน

(๓) จุดอ่อน /โอกาส หมายถึง หน่วยงานมีปัจจัยภายในไม่ดีแต่มีปัจจัยภายนอกดี หรือปัจจัยภายในเป็นเชิงลบแต่ปัจจัยภายนอกเป็นเชิงบวก หรือภายในด้อยแต่ภายนอกเอื้อ ในกรณีนี้กลยุทธ์ที่จะกำหนดขึ้น เรียกว่า กลยุทธ์พลิกฟื้น หรือสถานการณ์ที่ยังมีคำถามหรือข้อสงสัยอยู่ ซึ่งกำหนดกลยุทธ์

สามารถกำหนดเป็นกรอบแนวทาง เช่น ปรับปรุง เพิ่มช่องทาง พัฒนา สร้างเครือข่าย ร่วมทุน เร่งรัด หาแนวร่วม ร่วมมือ ฯลฯ ทั้งนี้ จะกำหนดกลยุทธ์ในเรื่องใด ด้านใด จะขึ้นอยู่กับน้ำหนักความสำคัญของจุดอ่อนและโอกาสของหน่วยงาน

(๔) อุปสรรค /จุดอ่อน หมายถึง หน่วยงานมีปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในไม่ดี หรือปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในเป็นเชิงลบทั้งหมด หรือปัจจัยภายนอกฉุดและปัจจัยภายในด้อยใน กรณีกลยุทธ์จะกำหนดขึ้น เรียกว่า กลยุทธ์การตัดทอน หรือสถานการณ์จนตรอก ซึ่งการกำหนดกลยุทธ์ สามารถกำหนดในกรอบแนวทาง เช่น ทบทวน ลดกิจกรรม/ชะลอการดำเนินงาน ถ่ายโอน/ยุบรวม ปรับเปลี่ยน กิจกรรม แก้ไข ปรับปรุงสิ่งที่เป็นจุดอ่อน ทั้งนี้ จะกำหนดกลยุทธ์ในเรื่องใด ด้านใด จะขึ้นอยู่กับน้ำหนัก ความสำคัญของอุปสรรคและจุดอ่อนของหน่วยงาน

๑. การวิเคราะห์ (SWOT Analysis) จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของสำนักงานอธิการบดี การประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กรเป็นกระบวนการสำคัญอย่างหนึ่งเป็นการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพราะจะทำให้สามารถทราบถึงปัจจัยที่ส่งเสริมหรือเป็นข้อจำกัดหรือเป็นปัญหา อุปสรรคในการทำงาน การประเมินปัจจัยภายในอย่างตรงไปตรงมา ทำให้สามารถทราบถึงจุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน(Weaknesses)ขององค์กร เพื่อนำจุดแข็งมาใช้ให้เกิดประโยชน์และหาวิธีการในการลดจุดอ่อนให้ น้อยลง การประเมินปัจจัยภายนอกอย่างรอบด้าน จะช่วยให้องค์กรสามารถทราบถึงโอกาส (Opportunities) และภัยคุมคาม (Threats) ที่องค์กรกำลังเผชิญ เพื่อหาทางใช้โอกาสที่มีให้เกิดประโยชน์และหาทางลดหรือเหลี่ ยงภัยคุมครามที่จะเกิดขึ้นกับองค์กร

๑.๑วิเคราะห์การการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทางเศรษฐกิจ สังคม กฎหมาย เทคโนโลยีและ นวัตกรรม

๑.๒ วิเคราะห์จากผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่ผ่านมา

๑.๓ ประเมินความเสี่ยงของหน่วยงาน

๒. จัดประชุมทีมงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เพื่อกำหนดทิศทางของหน่วยงาน

๒.๑ กำหนดตำแหน่ง (Positioning) ของหน่วยงาน โดยพิจารณาข้อมูลจากการวิเคราะห์ SWOT *ตัวอย่างแสดงภาพเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยภายในและภายนอก (ภาคผนวกหน้า ๔๕ - ๔๖)*

๒.๒ พิจารณาความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลพระนครกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

๒.๓ กำหนด/ทบทวน วิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน *ตัวอย่างแสดงผังยุทธศาสตร์สำนักงานอธิการบดีกำหนด/ทบทวน วิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ (ภาคผนวกหน้า ๔๗ - ๔๘)*

๒.๔ การกำหนดความสำเร็จตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ ค่าเป้าหมาย และกำหนดกลยุทธ์ ฯลฯ ในการมุ่งไปทิศทางที่กำหนด *ตารางการกำหนดความสำเร็จตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ ค่าเป้าหมาย และกำหนดกลยุทธ์ ผู้รับผิดชอบ ฯลฯ ในการมุ่งไปทิศทางที่กำหนด (ภาคผนวกหน้า ๔๙ - ๕๑)*

๓. จัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี จัดทำ (ร่าง) ออกหนังสือให้หน่วยงานทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี *ตัวอย่างหนังสือให้หน่วยงานดำเนินการทบทวนแผน ยุทธศาสตร์ (ภาคผนวกหน้า ๕๒)* และส่งหนังสือให้หน่วยงานทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ผ่านระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ให้หน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี *ตัวอย่างการส่งหนังสือให้หน่วยงานดำเนินการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ ผ่านทางระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (ภาคผนวกหน้าที่ ๕๓)*

๔.หน่วยงานส่งผลการทบทวนหน่วยงานทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ดำเนินการรวมรวมข้อมูลเข้าที่ประชุมคณะกรรมการประกันคุณภาพ เพื่อพิจารณาทบทวนแผนร่วมกัน *ตัวอย่าง หนังสือส่งผลทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดีของหน่วยงาน(ภาคผนวกหน้า ๕๔ - ๕๖)* แสดงภาพข้อมูลการทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี กองพัฒนานักศึกษา *(ภาคผนวกหน้า ๕๗ - ๖๐)*

๕. สำนักงานอธิการบดี จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

๖. นำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครเสนอที่ประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี

๗. จัดประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี ร่วมทบทวน (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ร่วมทบทวนโครงการ/กิจกรรม ค่าเป้าหมาย มอบหมายหน้าที่กำหนดผู้รับผิดชอบ พร้อมถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ลงสู่หน่วยงาน เพื่อให้หน่วยงานดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครให้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาสำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร *ตัวอย่าง การประชุม*

คณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดีร่วมทบทวน (ร่าง) แผนยุทธการพัฒนาสำนักงานอธิการบดี (ภาคผนวกหน้า ๖๑ - ๖๓)

๘. ติดตาม ประเมินผล ทบทวนและประเมินสถานการณ์ เพื่อปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในปีถัดไป โดยติดตาม ประเมินผลรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี รอบ ๖ เดือน และ ๑๒ เดือน ต่อผู้บริหารที่ประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี *ตัวอย่าง กำหนดการรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี* มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร *(ภาคผนวกหน้าที่ ๖๔ - ๖๘)*

๙. จัดทำเล่มรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครปีต่อไป

บทที่ ๕

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผู้จัดทำได้ศึกษาแนวการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำคู่มือในครั้งนี้ โดยศึกษาตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนี้สามารถปฏิบัติงานแทนกันได้ มีความเข้าใจ ทราบถึงขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครได้อย่างถูกต้องและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

๕.๑ ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

๕.๑.๑ ปัญหาอุปสรรคในการแต่งตั้งคณะกรรมการ

การแต่งตั้งคณะกรรมการ บางครั้งเกิดความล่าช้า เนื่องจากมีส่งรายชื่อล่าช้าและการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลตามภาระงานที่ปรับเปลี่ยนไป และการประสานงานที่ล่าช้าไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

แนวทางแก้ไข

ติดตามและประสานงานไปกยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสอบถามและให้ข้อมูลที่ชัดเจนในการส่งรายชื่อบุคลากรเพื่อจัดทำคำสั่ง รวมถึงแจ้งบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการว่ามีหน้าที่และบทบาทที่ต้องดำเนินการอะไรบ้าง

๕.๑.๒ ปัญหาอุปสรรคในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสำนักงานอธิการบดี

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) เป็นการวิเคราะห์ศักยภาพองค์การ หรือหน่วยงานในปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย หรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต SWOT เป็นตัวย่อของข้อความที่มีความหมายดังนี้ Strengths หมายถึง จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ Weaknesses หมายถึงจุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ Opportunities หมายถึง โอกาสที่จะดำเนินการได้ Threats หมายถึงอุปสรรค ข้อจำกัด หรือปัจจัยที่คุกคามการดำเนินงานขององค์การ หากการวิเคราะห์แยกแยะไม่ลึกซึ้ง ไม่อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อให้ได้ ปัจจัยที่มีความสำคัญจริง ๆ เป็นสาเหตุหลัก ๆ ของปัญหาที่แท้จริง ทำให้ได้ข้อมูลที่มีประโยชน์

ในการนำไปกำหนดเป็นนโยบาย ตลอดจนสามารถนำไปกำหนดกลยุทธ์ที่จะทำให้องค์การบรรลุเป้าหมายที่ เป็นผลลัพธ์ขั้นสุดท้าย (Final result) ได้จริง และถ้าการกำหนดปัจจัยต่าง ๆ กำหนดไม่ชัดเจนทำให้ความหมายของปัจจัย ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น จุดอ่อน (W) หรือ จุดแข็ง (S) หรือ โอกาส (O) หรือ อุปสรรค (T) จะยากต่อการตัดสินใจ และชี้ชัดว่าปัจจัยที่กำหนดขึ้นมานั้นเป็นปัจจัยในกลุ่มใดทำให้การกำหนดกลยุทธ์ไม่ชัดเจน

แนวทางแก้ไข

ควรวิเคราะห์ SWOT ให้ครอบคลุมถึง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคขององค์กรที่ทำให้ได้ข้อมูลในการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายที่จะสร้างขึ้นมาบนจุดแข็งขององค์กร และแสวงหาประโยชน์จากโอกาสทางสภาพแวดล้อม และสามารถกำหนด กลยุทธ์ที่มุ่งเอาชนะอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมหรือลดจุดอ่อนขององค์กรให้มีน้อยที่สุดได้

๕.๑.๓ ปัญหาอุปสรรคหน่วยงานรวมทบทวน

การรวมกันทบทวนของหน่วยงานพบปัญหา คือ บุคลากรในหน่วยงานมักไม่มีเวลาและรับผิดชอบงานมากกว่าหนึ่งงานทำให้ไม่มีเวลาในการรวมทบทวน เนื่องจากบุคลากรในบางหน่วยงานมีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่องานหลายงานจนทำให้เกิดความล่าช้าในและการแบ่งเวลาในการรวมทบทวน

แนวทางแก้ไข

ควรจัดให้มีการทบทวนล่วงหน้าและให้เวลาในการทบทวนขึ้น เพื่อให้บุคลากรมีเวลาในการรวมทบทวนมากขึ้น เพื่อให้ได้มูลที่ถูกต้อง เที่ยงธรรม เป็นจริง ชัดเจน เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

๕.๑.๔ ปัญหาอุปสรรคการจัดทำแผน

บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ ความชัดเจน รวมถึงขั้นตอนในการจัดแผน

แนวทางแก้ไข

มีการจัดทำคู่มือการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เพื่อให้ทราบและเข้าใจรายละเอียดขั้นตอนของกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร รวมทั้งข้อควรปฏิบัติมาตรการปฏิบัติงานที่

เกี่ยวกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครพร้อมทั้งให้คำนิยาม จำกัดความ เพื่อความชัดเจนและเข้าใจที่ต้องถูกและเป็นทิศทางเดียวกัน

๕.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ควรมีการบูรณาการพร้อมกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานของแต่ละขั้นตอน รวมทั้งมอบหมายผู้รับผิดชอบที่ให้มีความชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ชัดเจน ทันต่อเวลา และการมีส่วนรวมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครควรให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนรวมในการวิเคราะห์จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

การบริหารงานด้วยคุณภาพในองค์กร ค้นเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก http://patipat๐๘.blogspot.com/๒๐๑๗/๑๒/blog-post_๒๖.html

คู่มือการจัดทำแผนยุทธศาสตร์(Strategic Planning Manual) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๒ เดือนมีนาคม ๒๕๖๐ สำนักงานนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ค้นเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก http://km.moi.go.th/km/๕๑_PMQA_๖/Important๖๑/imp_๑.pdf

คู่มือแผนปฏิบัติราชการหน่วยงานสนับสนุน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ค้นเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก https://www.pld.rmutt.ac.th/๒๐๒๒/๐๓/๑๑/%e๐%b๙%๘๑%e๐%b๘%๙c%e๐%b๘%๙๙%e๐%b๘%๙b%e๐%b๘%๘f%e๐%b๘%b๔%e๐%b๘%๙a%e๐%b๘%b๑%e๐%b๘%๙๕%e๐%b๘%b๔%e๐%b๘%a๓%e๐%b๘%b๒%e๐%b๘%๘a%e๐%b๘%๘๑%e๐%b๘%b๒%e๐%b๘%a๓%e๐%b๘%๙b%e๐%b๘%a๓%e๐%b๘%b๐%e๐%b๘%๘๘%e๐%b๘%b๓%e๐%b๘%๙b-๒/

ศูนย์ทดสอบและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษาและวิชาชีพ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ ... การติดตามและการประเมิน (Monitoring & Evaluation) ค้นเมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก http://thachang-nyk.go.th/UserFiles/File/๐๔๑๑๕๘/E๐๐๖TT.pdf

สำนักตรวจราชการ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ค้นเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก https://www.opsmoac.go.th/km-km_org_center-files-๓๙๑๙๙๑๗๙๑๗๙๒

ภาคผนวก

ตัวอย่างคำสั่ง คณะทำงานวิเคราะห์และทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

คำสั่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ที่ ๗๗๖ / ๒๕๕๙

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานวิเคราะห์และทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔

เพื่อให้การจัดทำแผนยุทธศาสตรการพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยสามารถเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดีได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์

สำนักงานอธิการบดี เห็นสมควรแต่งตั้งคณะทำงานวิเคราะห์และทบทวนแผนยุทธศาสตร์สำนักงานอธิการบดี ปีการศึกษา ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔

๑.	ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี		ประธานคณะทำงาน
๒.	ผู้อำนวยการกองกลาง		คณะทำงาน
๓.	ผู้อำนวยการกองคลัง		คณะทำงาน
๔.	ผู้อำนวยกองบริหารงานบุคคล		คณะทำงาน
๕.	ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน		คณะทำงาน
๖.	ผู้อำนวยการกองพัฒนานักศึกษา		คณะทำงาน
๗.	ผู้อำนวยการกองวิเทศสัมพันธ์		คณะทำงาน
๘.	ผู้อำนวยการกองสื่อสารองค์กร		คณะทำงาน
๙.	ผู้อำนวยการกองศิลปวัฒนธรรม		คณะทำงาน
๑๐.	ผู้อำนวยการสำนักประกันคุณภาพ		คณะทำงาน
๑๑.	น.ส. เนตรทิพย์	กาญจนไพศาสตร์	คณะทำงาน
๑๒.	นายวรดล	เจริญสิน	คณะทำงาน
๑๓.	นางสาวอรวรรณ์	ศิริพราหมณกุล	คณะทำงาน
๑๔.	นางสาวสุภาพร	วงศ์ก้อม	คณะทำงาน
๑๕.	นางสาวดวงพันธ์	ภักดีไทย	คณะทำงาน
๑๖.	นางสาวศิรินาถ	สิงหาแก้ว	คณะทำงาน

๑๗.	นางสาวพลอยลดา	โสตะจินดา	คณะทำงาน
๑๘.	นางสาวจุฑาภรณ์	มาแย้ม	คณะทำงาน
๑๙.	นางสาวสิริพร	พุ่มไสว	คณะทำงาน
๒๐.	นางสาวมัลลิกา	วีระสัย	คณะทำงาน
๒๑.	นางสาวจุฑารัตน์	เชิดชูพงษ์	คณะทำงาน
๒๒.	นางสาวจิตติมา	พันธ์แตง	คณะทำงาน
๒๓.	คุณสุพรรษา	อิ่นอ้อย	คณะทำงาน
๒๔.	น.ส.กิตติมันท์	จันทวงศ์	คณะทำงาน
๒๕.	นางสาววาสนา	สังข์โพธิ์	คณะทำงาน
๒๖.	นายธนะสิทธิ์	ไชยรัตน์ทอง	คณะทำงานและเลขานุการ
๒๗.	นางสาวอรพรรณ	จันทรเกษมจิต	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๘.	นางสาวน้ำทิพย์	วงษ์ตา	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

สั่ง ณ วันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

(รองศาสตราจารย์สุภัทรา โกไศยกานนท์)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ตัวอย่าง แสดงภาพการเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยภายในและภายนอก

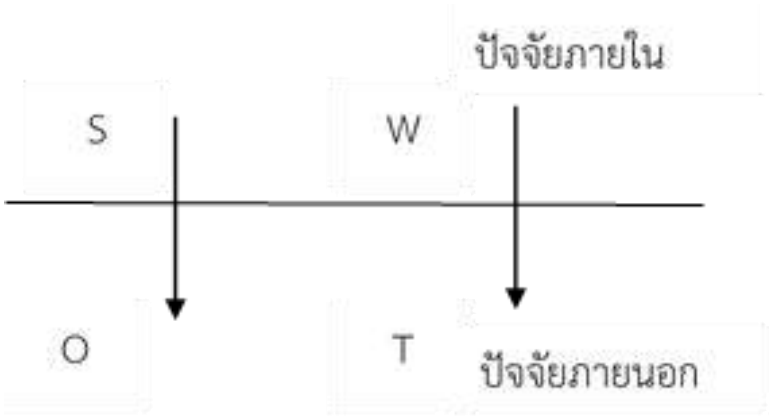

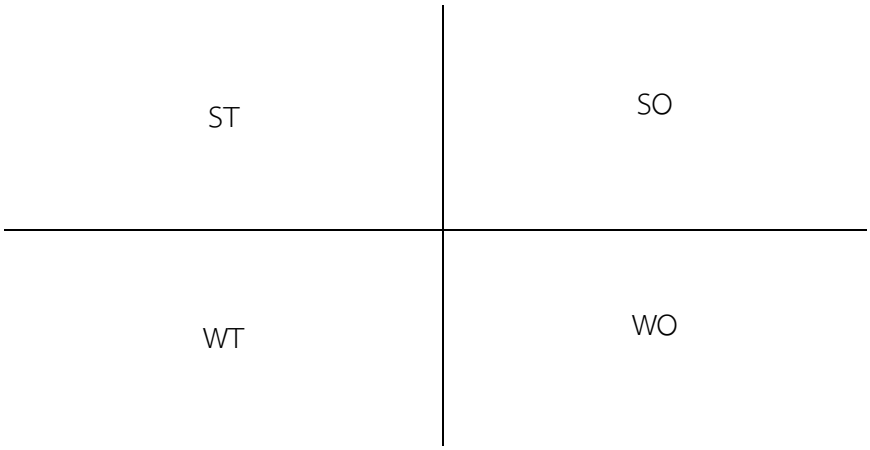

แสดงภาพผลการวิเคราะห์โดย SWOT

SO = จุดแข็งและโอกาสพัฒนา

WO = จุดอ่อนและมีโอกาสพัฒนา

WT = จุดอ่อนและมีอุปสรรคในการพัฒนา

ST = จุดแข็งและมีอุปสรรคในการพัฒนา

ตัวอย่าง แสดงผลการวิเคราะห์ SWOT ของสำนักงานอธิการบดี

<u>จุดแข็ง (Strengths)</u>

๑. บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญงาน ผลงานเป็นยอมรับเนื่องจากมีประสบการณ์ เฉพาะงานที่สะสมมานาน

๒. ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อภาระงานที่ปฏิบัติและให้โอกาสสายสนับสนุนมากขึ้น

๓. เครื่องมือและวัสดุครุภัณฑ์มีเพียงพอเหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน

๔. ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรทุกระดับ

๕. มีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

๖. สามารถบริหารจัดการภายใต้ทรัพยากรที่จำกัดอย่างคุ้มค่าบุคลากรมีจิตสำนึกในการให้บริการ

<u>โอกาส (Opportunities)</u>

๑. รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณในการเพิ่มอัตรากำลังพนักงาน มทร.พระนคร

๒. หน่วยงานภายนอกให้การยอมรับ RMUTP MODEL

<u>อุปสรรค (Threats)</u>

๑. อัตรากำลังพนักงานมหาวิทยาลัยได้รับจัดสรรในแต่ละหน่วยงานยังไม่เพียงพอต่อภาระงานที่จำเป็น

๒. กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน

๓. สวัสดิการของทางราชการน้อย ส่งผลต่อขวัญกำลังใจของข้าราชการและเจ้าหน้าที่

ตัวอย่าง แสดงผังยุทธศาสตร์สำนักงานอธิการบดี กำหนด/ทบทวน วิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์

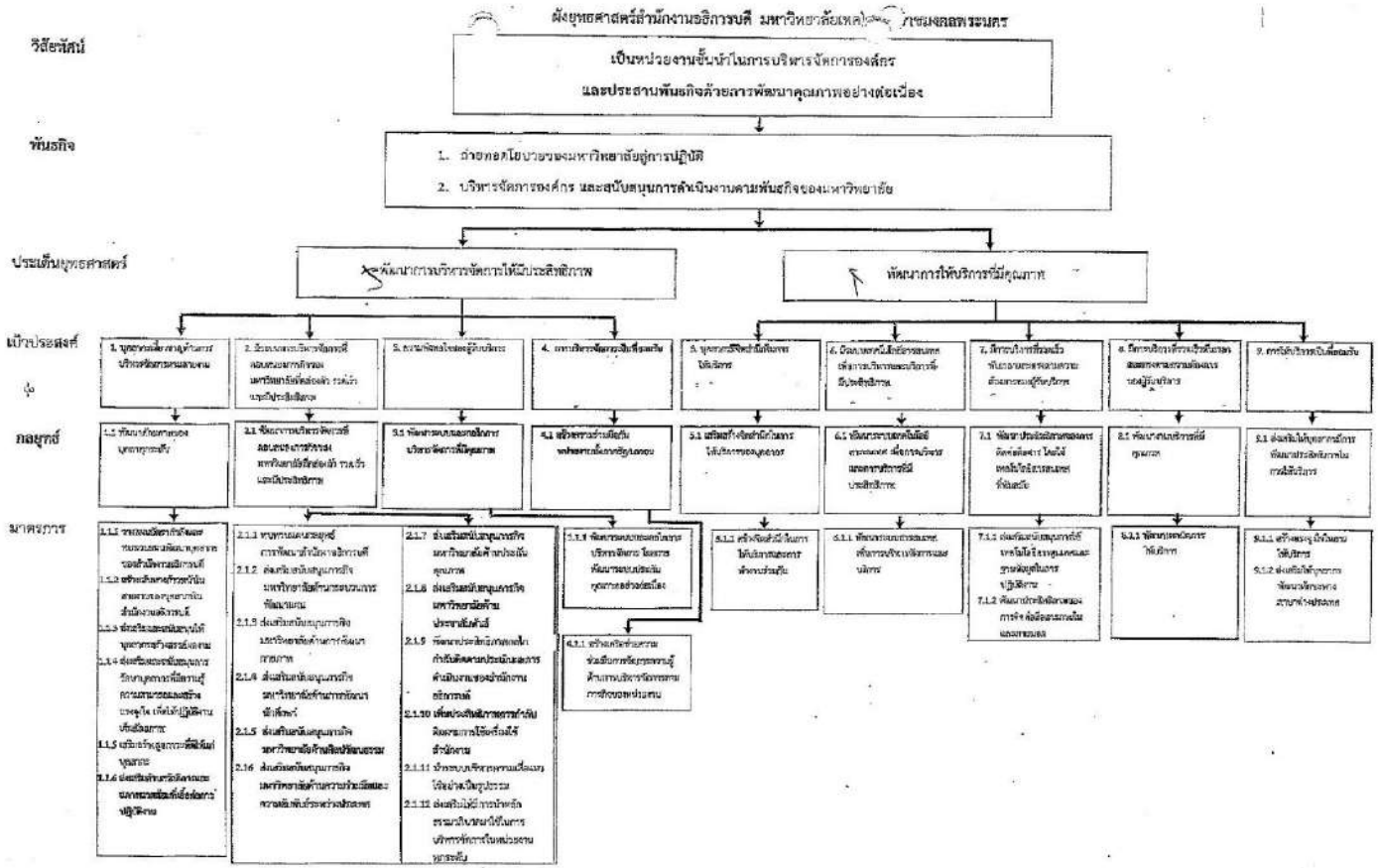

ตัวอย่าง แสดงภาพทบทวน วิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์

เป็นหน่วยงานชั้นนำในการบริหารจัดการองค์ และประสานพันธกิจ

ด้วยการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

ตารางการกำหนดความสำเร็จตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ ค่าเป้าหมาย และกำหนดกลยุทธ์ ผู้รับผิดชอบ ฯลฯ

ในการมุ่งไปทิศทางที่กำหนด

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่...	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	ความคิดริเริ่ม(วิธีการ/กลยุทธ์)	ผู้รับผิดชอบ

ตัวอย่าง แสดงภาพการทบทวนโครงการ/กิจกรรม ค่าเป้าหมาย ผู้รับผิดชอบ

ทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔

ยุทธศาสตร์ที่ ๓. การบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพด้วยหลักธรรมาภิบาล

เป้าประสงค์ที่ ๓.๑ การบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพเพื่อการบรรลุเป้าหมายภารกิจของมหาวิทยาลัย

กลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรมระดับ สอ.	ตัวชี้วัดโครงการ	โครงการ/กิจกรรมของหน่วยงาน	ตัวชี้วัดโครงการ/กิจกรรมหน่วยงาน	หน่วยนับ	ปีงบประมาณ ๒๕๖๓	ประเภทงบประมาณ	ปีงบประมาณ ๒๕๖๔	ผู้รับผิดชอบ
๑. พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรให้คล่องตัวและมีประสิทธิภาพภายใต้หลักธรรมาภิบาล	๑.ทบทวนแผนยุทธศาสตร์สำนักงานอธิการบดี	๑.ร้อยละความสำเร็จแผนปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี	๑.กิจกรรมส่งเสริมภารกิจมหาวิทยาลัย ด้านความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	๑ มหาวิทยาลัย/หน่วยงานต่อปี	แห่ง	๑	กิจกรรม ไม่ใช่เงิน	๑	กองวิเทศสัมพันธ์
			๒.โครงการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์บุคลากร มทร. พระนคร	ความพึงพอใจของอาจารย์ที่ปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ ๙ คณะที่เข้าร่วมโครงการ	ร้อยละ	-	๘๐,๐๐๐ เงินรายได้	๘๕	กองวิเทศสัมพันธ์

หมวดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ยุทธศาสตร์ที่ ๑. การพัฒนาศักยภาพบุคคลให้มีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ที่ ๑.๑ พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพ

กลยุทธ์	โครงการตามระบบ สอ.	ตัวชี้วัดโครงการ	โครงการตามระบบของหน่วยงาน	ตัวชี้วัดโครงการตามระบบของหน่วยงาน	หน่วยนับ	ปีงบประมาณ ๒๕๖๓	งบประมาณ	ปีงบประมาณ ๒๕๖๔	ทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔				ผู้รับผิดชอบ
									ตัวชี้วัดโครงการตามระบบของหน่วยงาน	หน่วยนับ	งบประมาณ	จำนวนเป้าหมายที่ได้รับ	
๑. เพิ่มศักยภาพบุคลากรสายสนับ	๑.โครงการจัดระบบที่ทำงานและงานสำนักงานวิทยาลัยการและศึกษาตลอดชีวิต	๑. จัดอบรมบุคลากรสายปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับงานสำนักงานวิทยาลัยการและศึกษาตลอดชีวิต	๑.โครงการพัฒนาบุคลากรสายสนับ ปฏิบัติ ด้านบุคลากรภายในหน่วย	จำนวนผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติงานที่ได้มีส่วนร่วม	ร้อยละ	๑๐	๑๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐					๑๑๑๑๑
			๑.๒ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานที่ใหม่ และงานที่ต้องการพัฒนาบุคลากรภายในหน่วย	จำนวนผู้ปฏิบัติงาน ที่มีงานสอดคล้องที่ได้รับการประเมินผลผู้ปฏิบัติงาน	คน	๑	-	-					๑๑๑๑๑
			๑.๓โครงการอบรมประชุมปฏิบัติการ เรื่องเพิ่มศักยภาพด้านการพัฒนาบุคลากรภายในหน่วย	จัดอบรมบุคลากร ที่มีงานสอดคล้องที่ได้รับการอบรมที่ได้มีส่วนร่วมกับหน่วยงาน	ร้อยละ	๑๐	๑๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐					๑๑๑๑๑

ตัวอย่าง แสดงภาพหนังสือให้หน่วยงานดำเนินการทบทวนแผนยุทธศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สำนักงานอธิการบดี โทรศัพท์ ๐.๒๖๖๕.๓๗๓๓ ต่อ ๘๑๙๓
ที่ อว.๐๖๕๒.๐๑/ ๖๓๙ **วันที่** ๒๔ มกราคม ๒๕๖๔
เรื่อง ทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔

เรียน หัวหน้าหน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี

ตามที่ สำนักงานอธิการบดีได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดีให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครนั้น

ในการนี้ สำนักงานอธิการบดีขอให้หน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี ดำเนินการทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ทบทวนโครงการ ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ รวมถึงค่าเป้าหมายและกิจกรรมที่ไม่ใช้เงินให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ดังเอกสารแนบ ส่งสำนักงานอธิการบดี พร้อมส่งไฟล์เข้า E-Mail : thanasit.c@rmutp.ac.th ภายในวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ.๒๕๖๔ เพื่อรวบรวมข้อมูลดังกล่าวเข้าที่ประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและนำมาจัดทำเล่มแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และดำเนินการจัดส่งภายในระยะเวลาที่กำหนดด้วย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สหรัตน์ วงษ์ศรีษะ)
รักษาราชการแทนอธิการบดี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

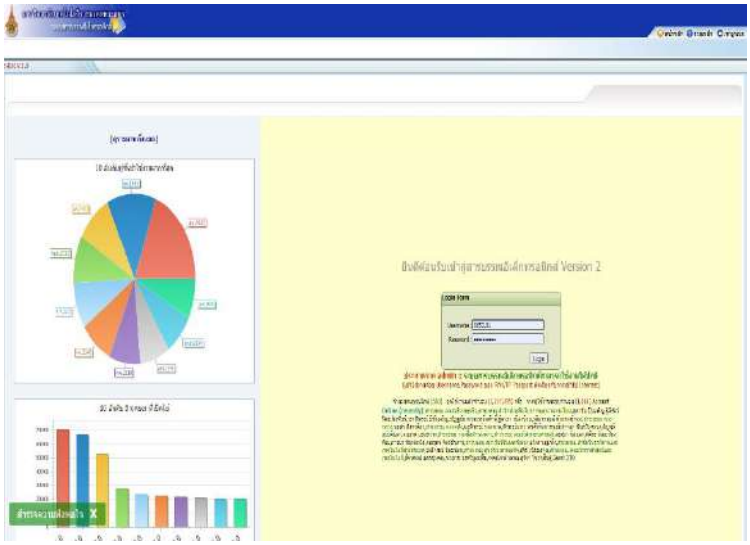

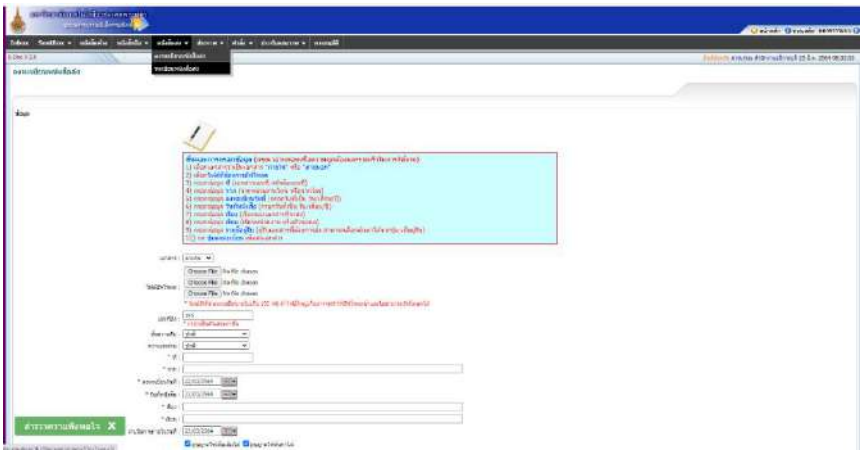

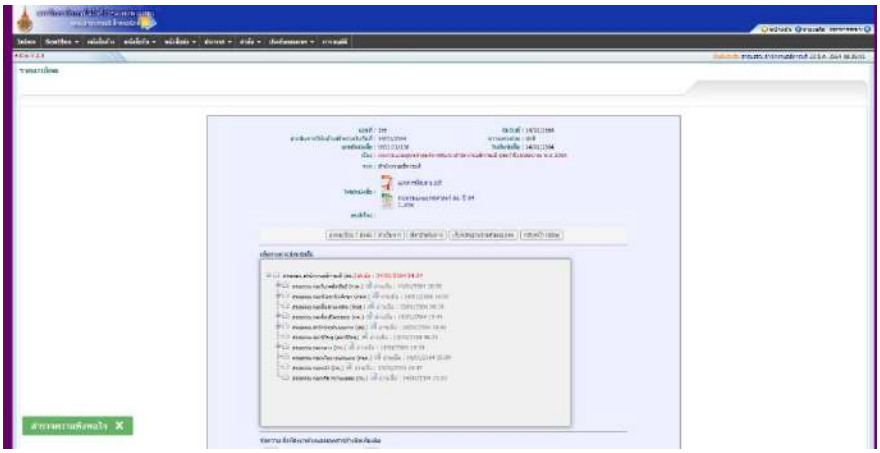

ตัวอย่าง หนังสือส่งผลทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ของหน่วยงาน

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โทร. ๐๒๖๖๕๓๗๗๗ ต่อ ๘๒๔๐.

ที่ อว ๐๖๕๒.๒๐/ ๗๘ **วันที่** ๒๑ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอส่งผลการทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔.

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี

ตามหนังสือสำนักงานอธิการบดี ที่ อว ๐๖๕๑.๐๑/๑๓๘ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๔ เรื่อง ขอให้หน่วยงานทบทวนแผนยุทธศาสตร์สำนักงานอธิการบดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

ในการนี้ กองพัฒนานักศึกษา ขอส่งผลการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ฯ ดังกล่าว ดังเอกสารที่ได้แนบมาพร้อมกับหนังสือฉบับนี้ และได้ส่งไฟล์ข้อมูลไปยัง E-mail : thanasit.c@rmutp.ac.th เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

(นางสาวมัลลิกา วีระสัย)
นักแนะแนวการศึกษาและอาชีพปฏิบัติการ
รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการกองพัฒนานักศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองศิลปวัฒนธรรม งานบริหารทั่วไป โทรศัพท์ ๐ ๒๖๖๕ ๓๗๗ ต่อ ๖๖๒๔

ที่ อว ๐๖๕๒.๒๒ / ๐๑๑ **วันที่** ๒๑ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี

ตามหนังสือสำนักงานอธิการบดี ที่ อว ๐๖๕๒.๐๑/๑๓๘ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๔ เรื่อง ทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยขอให้หน่วยงานทบทวนโครงการ ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ รวมถึงค่าเป้าหมายและกิจกรรมที่ไม่ใช้เงินให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดีฯ นั้น

ในการนี้ กองศิลปวัฒนธรรมได้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว จึงขอทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดีฯ ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เจทญา กิจเกิดแสง)
ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการกองศิลปวัฒนธรรม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โทร.๐ ๒๖๖๕ ๓๗๗๗ ต่อ ๖๖๐๓

ที่ อว ๐๖๕๒.๒๓/๑๒ **วันที่** ๒๑ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอส่งการทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี

ตามบันทึกที่ อว ๐๖๕๒.๐๑/๑๓๙ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๔ เรื่อง ขอให้หน่วยงานทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ นั้น

ในการนี้กองวิเทศสัมพันธ์ได้ดำเนินการทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ รายละเอียดตามแบบฟอร์มดังแนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

(นายกำพร ศุภเศรษฐ์เทศา)
ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการกองวิเทศสัมพันธ์

ตัวอย่าง แสดงภาพข้อมูลการทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี กองพัฒนานักศึกษา

ทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔

ยุทธศาสตร์ที่ ๓. การบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพด้วยหลักธรรมาภิบาล

เป้าประสงค์ที่ ๓.๑ การบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพเพื่อการบรรลุเป้าหมายการศึกษาของมหาวิทยาลัย

ลยุทธ์	โครงการบริหารงบประมาณ สป.	ตัวชี้วัดโครงการ	โครงการพัฒนาของหน่วยงาน	ตัวชี้วัดของการพัฒนาหน่วยงาน	หน่วยนับ	ปีงบประมาณ ๒๕๖๔	ประเภทงบประมาณ	ปีงบประมาณ ๒๕๖๔	ผลการดำเนินงาน รอบ ๖ เดือน	ผลการดำเนินงาน รอบ ๑๒ เดือน	บรรลุ	ไม่บรรลุ	ยกเลิก	ผู้รับผิดชอบ
๓. พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรให้คล่องตัว และมีประสิทธิภาพภายใต้หลักธรรมาภิบาล	๓.๑ ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรมหาวิทยาลัย	๓.๑ ร้อยละความสำเร็จของแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการ	๓.๑ โครงการพัฒนาระบบสิทธิปฏิบัติการ เรื่อง "แผนการปรับปรุงและรับสิทธิ์ใช้"	จำนวนคนเข้าร่วม	คน	๖๐๐	รายได้	๕๐,๐๐๐			√			กองกลาง
			๓.๒ โครงการ ระบบสนับสนุนสิทธิปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาแผนการดำเนินงานพลานามัยบริการและการแพทย์ทางไกลผ่านโปรแกรมสหพยาบาล และระบบระบบสมุดสุขภาพ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาวิทยาลัยพยาบาลวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ (PRYUTP Rubbeat Reinventing University)	๓.๑ จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ	คน	๖๐๐	เงินรายได้	๑๐๐,๐๐๐	ดำเนินโครงการระหว่างวันที่ ๑ เมษายน – ๓๑ กันยายน ๒๕๖๔	จัดขึ้นโครงการระหว่างวันที่ ๑ เมษายน – ๓๑ กันยายน ๒๕๖๔ จำนวนงบประมาณ ๑๐,๐๐๐ บาท ซึ่งจะประชุมและอบรม ครั้ง ๑๓๕๔๔ ปีบุคลากรกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๑๐๐ คน	√			กองบัณฑิตและพัฒนา
				๓.๒ ความพึงพอใจผู้เข้าร่วมโครงการ	ร้อยละ	๘๕								
			๓.๑ การปฏิบัติงานของแผนปฏิบัติการประจำปีของกองบัณฑิตและพัฒนา	๓.๑ ร้อยละความสำเร็จของแผนปฏิบัติงานประจำปีของกองบัณฑิตและพัฒนา	ร้อยละ	๘๕	ไม่ใช้เงิน		ดำเนินการแล้ว ร้อยละความสำเร็จของแผนปฏิบัติการของการพัฒนาของแผนปฏิบัติการของกองบัณฑิตและพัฒนา คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔๕ จากเป้าหมายร้อยละ ๒๐	ร้อยละความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของกองบัณฑิตและพัฒนา คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐๐	√			กองบัณฑิตและพัฒนา
			๓.๑ กิจกรรมประชุมชี้แจง เรื่องการวิเคราะห์ความเสี่ยงและการวางระบบควบคุมภายในและการติดตามผลปีงบประมาณ	จำนวนกระบวนความเสี่ยง	แผน	๑	-	-	ขั้นประชุมคณะผู้บริหารสำหรับการพิจารณาวิเคราะห์ความเสี่ยงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๕ เรื่อง ดังนี้ ๑. การพัฒนาระบบงานสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย ๒. การสร้างเรื่องเสริมการศึกษาด้านต่างประเทศ ให้เป็นที่รู้จักและยกระดับมาตรฐานสากล ๓. การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของศิษย์เก่ากับการพัฒนาประเทศ ๔.ระบบวิเคราะห์และการวิจัยทางวิชาชีพ ๕. การเปิดหลักสูตรการวิจัยที่ตรงกับความต้องการของสำนักงานอธิการบดี ๕. การปรับปรุงความปลอดภัยของสำนักงานอธิการบดี โดยได้ดำเนินการแล้วเรื่องที่ต้องนำเข้าสู่การพิจารณาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และได้มีการรายงานผลการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้	คณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดีได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อการเตรียมโปรแกรมเรื่อง การเปิดหลักสูตรด้านการการบริหารงานวิจัยที่ตรงกับความต้องการของสำนักงานอธิการบดี ในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ (COVID-19) ในปีงบประมาณ ซึ่งมีผลกระทบจากวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ ทำให้ต้องปรับการจัดกิจกรรมเพื่อการเตรียมความเสี่ยงต่างๆ เพื่อให้ดำเนินการในเวลา ๒ เดือนเท่ากัน จำนวน ๒ เรื่อง จากเดิม จำนวน ๕ เรื่อง รายเดิม ๕ เรื่อง ดังนี้ ๑. การพัฒนาระบบงานสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย ๒. การสร้างเรื่องเสริมการศึกษาด้านต่างประเทศ ให้เป็นที่รู้จักและยกระดับมาตรฐานสากล ๓. การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของศิษย์เก่ากับการพัฒนาประเทศ ๔.ระบบวิเคราะห์และการวิจัยทางวิชาชีพ ๕. การปรับปรุงความปลอดภัยของสำนักงานอธิการบดี ๕. การปรับหลักสูตรการวิจัยที่ตรงกับความต้องการของสำนักงานอธิการบดี ๖. การติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าสำรองการวิจัยทุกสถานการณ์ระบาดโควิด-๑๙ ทุกสถานการณ์ ไม่ว่าเหตุใดก็ตาม (Lost Connections) ๗. บุคลากรสำนักงานอธิการบดีเกิดเหตุเจ็บป่วยจากการแพร่ระบาดโรคโควิด ๑๙ (Health Crisis) ดังนี้ ให้มีการเจ้าหน้าที่ของสำนักงานที่รับผิดชอบดูแลสำการงานผลการปฏิบัติงานแทนกันก่อน เพื่อความราบรื่นและเกิดผลกระทบต่อการดำเนินงานน้อยที่สุด ตามแผนการประจำสำนักงานอธิการบดี ต่อไป	√			กองบัณฑิตและพัฒนา
			๓.๑ โครงการปรับปรุงกระบวนงาน BPM และ HRM	ร้อยละความสำเร็จของการใช้ระบบ BPM และ HRM	ร้อยละ	๑๕	เงินรายได้	๔๐๐,๐๐๐	อยู่ระหว่างดองเก็บเวิร์กช็อปรวมเวลา (ต.ค. - ธ.ค. ๖๓) จำนวนเงิน ๑๐๕,๐๐๐ บาท (ค่าจ้าง เรื่องของขวัญกลางวันและเจ้าหน้าที่ดำเนินงานบุคลากร ไม่ทราบว่าวง ส่วนวงที่ ๒ (ม.ค. - มี.ค. ๖๔) อยู่ระหว่างรับเสนอราคาจากเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญงานบุคลากร	โครงการปรับปรุงกระบวนงาน BPM และ HRM ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เดือนตุลาคม ๒๕๖๓ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔ ณ โรงเรียนอนุบาลไม้ดอกไม้ใจ ๑๐๐ ถนนสุขุมวิท ๑๑ ซอยสุขุมวิท ๑๑ ใช้งบประมาณงบประมาณทั้งสิ้น ๔๖๐,๐๐๐.๐๐ บาท มีกิจกรรมโดยแบ่งเป็น ๔ งวด ดังนี้ งวดที่ ๑ ตุลาคม - พฤศจิกายน ๒๕๖๓ กองคลังดำเนินการเบิกจ่ายเรียบร้อยแล้ว จำนวน ๑๐๕,๐๐๐.๐๐ บาท งวดที่ ๒ ธันวาคม - มีนาคม ๒๕๖๔ กองคลังดำเนินการเบิกจ่ายเรียบร้อยแล้ว จำนวน ๑๐๕,๐๐๐.๐๐ บาท งวดที่ ๓ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๔ กองคลังดำเนินการเบิกจ่ายเรียบร้อยแล้ว จำนวน ๑๐๕,๐๐๐.๐๐ บาท งวดที่ ๔ กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๖๔ อยู่ระหว่างกองคลังดำเนินการเบิกจ่าย จำนวน ๑๐๕,๐๐๐.๐๐ บาท โครงการปรับปรุงกระบวนงาน BPM และ HRM ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีเป้าหมายเพิ่มความเชี่ยวชาญด้านการใช้งาน BPM และ HRM ร้อยละ ๑๕.๐๐	√			กองบัณฑิตและพัฒนา
				๓.การจัดสวัสดุการศึกษา	จำนวนผู้ได้รับสวัสดิ์การศึกษา	คน	๓	เงินรายได้	๒๐ ล้าน	ปีผู้เข้าเรียนการศึกษา จำนวน ๒ ราย ได้แก่ คณะศุศาสตร์ศุลธรรมธรรม ๑.น.ส.ภาวิณี วิรเศิษ ๒.นายกวลต ณิมงนันท์ คณะแพทย์ไม้ดัดศาสตร์ศาสตร์ ๓. น.ส.ศุภดี ประดับ คณะบริหารธุรกิจ ๔. นายสมศรี เป็นสอง คณะวิทยาศาสตร์ดอกไม้ดอกไม้ ๕. น.ส.ขวัญ ศุภิรัตน์ คณะศุลสาธารณสิริธรงเกียรติแบบเดิม ๖. นายศรีชัย ปิยกรณ์ดัง	ปีผู้ดำเนินการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๒ ราย ได้แก่ ปีผู้ดำเนินการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน ๒ ราย ได้แก่ คณะศุศาสตร์ศุลธรรมธรรม ๑.น.ส.ภาวิณี วิรเศิษ ๒.นายกวลต ณิมงนันท์ คณะแพทย์ไม้ดัดศาสตร์ศาสตร์ ๓. น.ส.ศุภดี ประดับ คณะบริหารธุรกิจ ๔. นายสมศรี เป็นสอง คณะวิทยาศาสตร์ดอกไม้ดอกไม้ ๕. น.ส.ขวัญ ศุภิรัตน์ คณะศิลปศาสตร์ ๖. น.ส.ภาวิณี ธรรมศิษยากุล คณะศุลสาธารณสิริธรงเกียรติแบบเดิม	√			กองบัณฑิตวิทยาลัยบุคคล
				๔.โครงการปรุงนิยมคอนพรรคใหม่	ร้อยละของจำนวนผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับความรู้ในที่ดีและการปรับการของ	ร้อยละ	๕๐	เงินรายได้	๒๐,๐๐๐	โครงการปรุงนิยมคอนพรรคใหม่ ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ๑-๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมกานตรมรรม ชั้น ๒ คณะศุศาสตร์ศุลธรรมธรรม มหาวิทยาลัยดอกไม้ใจดี รายละเอียดของแผน และได้ดำเนินการสัมมนาแบบ รายละเอียดวิทยากรผู้เชี่ยวชาญไปใช้ประโยชน์ ซึ่งจำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนา ๔๕ คน ของผู้เข้าร่วม โครงการทั้งหมด ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒๕	โครงการปรุงนิยมคอนพรรคใหม่ ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ๑-๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมกานตรมรรม ชั้น ๒ คณะศุศาสตร์ศุลธรรมธรรม มหาวิทยาลัยดอกไม้ใจดี รายละเอียดของแผน และได้ดำเนินการสัมมนาแบบ ๒๐ ราย ของผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒๕	√			กองบัณฑิตวิทยาลัยบุคคล
				๔.โครงการเตรียมความพร้อมรับการประเมินคุณภาพการบริหารงานบัณฑิตวิทยาลัย ๔ ราย.	๑. ครั้งต่อปี	ครั้ง	๑	งบดำเนินการ กพด.	เงินดำเนินการ	ดำเนินการเตรียมจัดโครงการ โครงการปีงบประมาณปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ๑๓๐				กองบัณฑิตวิทยาลัย
					๒.การประชุมปรึกษาโครงการ	ร้อยละ	๑๐๐							
			๔.กิจกรรมแผนการฝึกและปฏิบัติงานนักศึกษา		จำนวนกิจกรรม	กิจกรรม	๑							กองบัณฑิตวิทยาลัย
			๑๐.โครงการปรับบุคลากรให้รับการตอบความรู้ตลาดพาณิชย์ประกอบกิจกรรมวิชาชีพ	จำนวนบุคลากรที่ได้รับการตอบ	คน	๒	-	๒๐,๐๐๐						กองบัณฑิตวิทยาลัย

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ยุทธศาสตร์ที่ 3. การบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพด้วยหลักธรรมาภิบาล

เป้าประสงค์ที่ 3.1 การบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพเพื่อการบรรลุเป้าหมายการกิจของมหาวิทยาลัย

กลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม ระดับ สอ.	ตัวชี้วัดโครงการ	โครงการ/กิจกรรมของหน่วยงาน	ตัวชี้วัดโครงการ/กิจกรรมหน่วยงาน	หน่วยนับ	ปีงบประมาณ 2564	ประเภท งบประมาณ	ปีงบประมาณ 2564	ผู้รับผิดชอบ
9. พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์การให้คล่องตัวและมีประสิทธิภาพภายใต้หลักธรรมาภิบาล	1.ทบทวนแผนยุทธศาสตร์ สำนักงานอธิการบดี	1.ร้อยละความสำเร็จแผนปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี	1. โครงการสืบสานวันสำคัญของชาติ กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมบำเพ็ญกุศลเนื่องในวันคล้ายวันสวรรคต พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนารถบพิตร กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมวันพอแห่งชาติ กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พิพัฒนสัตยาพระบรมราชินี กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมวันแม่แห่งชาติ	1.จำนวนของผู้เข้าร่วมมีความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น	ร้อยละ	80	รายได้	220,000	กองศิลปวัฒนธรรม
				2.จำนวนเครือข่ายที่เป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน	แห่ง	5			
			2. โครงการราชมงคลพระนคร สืบสานศาสตร์พระราชา	1.จำนวนของผู้เข้าร่วมมีความรู้ความเชี่ยวชาญ และเห็นความสำคัญ ในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพิ่มขึ้น	ร้อยละ	80	รายได้	50,000	กองศิลปวัฒนธรรม
				2.จำนวนเครือข่ายความร่วมมือที่เป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน	แห่ง	2			
			3. โครงการสำรวจทรัพยากรบุคคลด้านศิลปวัฒนธรรม	1.จำนวนข้อมูลที่เพิ่มขึ้น	เรื่อง	3	รายได้	50,000	กองศิลปวัฒนธรรม
				2.จำนวนองค์ความรู้ที่นำมาเผยแพร่ในเชิงพาณิชย์	เรื่อง	3			
				3.จำนวนเครือข่ายความร่วมมือที่เป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน	แห่ง	2			
			4. โครงการผลิตสื่อศิลปวัฒนธรรมด้วยสื่อดิจิทัล	1.จำนวนสื่อองค์ความรู้ที่เพิ่มขึ้นในสื่อดิจิทัล	เรื่อง	3	รายได้	40,000	กองศิลปวัฒนธรรม
				2.จำนวนองค์ความรู้ที่นำมาเผยแพร่ในเชิงพาณิชย์	เรื่อง	3			
			5. โครงการราชมงคลพระนครสืบสานพระพุทธศาสนาวรวิหารพรรษา ประจำปี	1.จำนวนของผู้เข้าร่วมมีความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น	ร้อยละ	80	รายได้	20,000	กองศิลปวัฒนธรรม
				2.จำนวนเครือข่ายที่เป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน	แห่ง	2			

กลยุทธ์	โครงสร้างพื้นฐานระบบดิจิทัล กม.	ตัวชี้วัดโครงการ	โครงการ/กิจกรรมของหน่วยงาน	ตัวชี้วัดโครงการ/กิจกรรมหน่วยงาน	หน่วยนับ	ปีงบประมาณ ๒๕๖๙	ประเภทงบประมาณ	ปีงบประมาณ ๒๕๖๙	ผลการดำเนินงาน รอบ ๖ เดือน	สถานการดำเนินงาน รอบ ๑๒ เดือน	บรรลุ	ไม่บรรลุ	ยกเลิก	ผู้รับผิดชอบ
			๑๖.โครงการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา	กรณีการปรับปรุงพื้นที่และอาคารเรียน	ภาค	๒		๑๐,๐๐๐						กองนโยบายและพัฒนาการศึกษา
			๑๗.โครงการปรับปรุงพื้นที่สีเขียว ประเภทที่พักผ่อนหย่อนใจ	การบริหารจัดประสบการณ์โครงการ ผู้เข้าร่วมโครงการ	ร้อยละ คน	๙๕ ๑,๕๐๐	รายได้	๑๑๒,๐๐๐						กองนโยบายและพัฒนาการศึกษา
			๑๘.โครงการเพิ่มศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา (๔ รายการย่อย และ ๔ รายการย่อย ๑ ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา	การบริหารจัดประสบการณ์โครงการ ผู้เข้าร่วมโครงการ	ร้อยละ คน คน	๙๕ ๔๐	รายได้	๒๖๐,๐๐๐	เข้ารายงานการ เมื่อเทียบกับการดำเนินงานปีงบประมาณ ๒๕๖๙					กองนโยบายและพัฒนาการศึกษา
			๑๙.โครงการพัฒนาเครือข่ายการวิจัยด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานทดแทน	การบริหารจัดประสบการณ์โครงการ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ร้อยละ คน	๙๕ ๓๐๐	รายได้	๑๑๐,๐๐๐	(ยังไม่ได้ดำเนินการ) เมื่อเทียบกับการดำเนินงานปีงบประมาณ ๒๕๖๙					กองนโยบายและพัฒนาการศึกษา
			๒๐.โครงการเพิ่มศักยภาพบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาสู่การปฏิบัติ (BUUTP Job Fair)	การบริหารจัดประสบการณ์โครงการ ผู้เข้าร่วมโครงการ	ร้อยละ คน	๙๕ ๑,๐๐๐	รายได้	๑๐๐,๐๐๐	รายงานผลการดำเนินการได้ร้อยละ ๑๐๐ ของเป้าหมาย เมื่อเทียบกับการดำเนินงานปีงบประมาณ ๒๕๖๙					กองนโยบายและพัฒนาการศึกษา
			๒๑.โครงการบริหารจัดการเครือข่ายนักศึกษาเพื่อสิ่งแวดล้อมศึกษา	การบริหารจัดประสบการณ์โครงการ ผู้เข้าร่วมโครงการ	ร้อยละ คน	๙๕ ๕๐	รายได้	๒๐๐,๐๐๐						กองนโยบายและพัฒนาการศึกษา
			๒๒.โครงการบริหารจัดการเครือข่ายนักศึกษาเพื่อสิ่งแวดล้อมศึกษา ระดับ ๓ ภาคเหนือ	การบริหารจัดประสบการณ์โครงการ ผู้เข้าร่วมโครงการ	ร้อยละ คน	๙๕ ๒๐	รายได้	๑๐๐,๐๐๐						กองนโยบายและพัฒนาการศึกษา
			๒๓.โครงการเผยแพร่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาลักษณะการทำงานด้านการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีงาม		ร้อยละ คน	๙๕ ๖๕	รายได้	๓๐,๐๐๐						กองนโยบายและพัฒนาการศึกษา
			๒๔.โครงการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	การบริหารจัดประสบการณ์โครงการ ผู้เข้าร่วมโครงการ	ร้อยละ คน	๙๕ ๕๐	รายได้	-						กองนโยบายและพัฒนาการศึกษา
			๒๕.โครงการปรับระบบนิเวศบริเวณชายฝั่งทะเลบางปู	การบริหารจัดประสบการณ์โครงการ ผู้เข้าร่วมโครงการ	ร้อยละ คน	๙๕ ๒๕	รายได้	๓๐,๐๐๐						กองนโยบายและพัฒนาการศึกษา
			๒๖.โครงการพัฒนาอาคารนักศึกษาและอาคารนักศึกษา และ อาคารนักศึกษา ประจำ ปีงบประมาณ ๒๕๖๙	- ผู้เข้าร่วมโครงการ	ไม่มีการประเมินผล คน	๑๐,๙๐๐	รายได้	๑,๙๙๑,๒๕๐						กองนโยบายและพัฒนาการศึกษา
			๒๗.โครงการประกันคุณภาพนักศึกษา	- ผู้เข้าร่วมโครงการ	ไม่มีการประเมินผล คน	๑๐,๙๐๐	รายได้	๑,๕๐๐,๑๐๐						กองนโยบายและพัฒนาการศึกษา
			๒๘.โครงการเลขาคณะศึกษาศาสตร์		ไม่มีการประเมินผล คน	๑,๙๐๐	รายได้	๑๗๐,๐๐๐						กองนโยบายและพัฒนาการศึกษา
			๒๙. โครงการสิ่งพิมพ์เชิงสร้างสรรค์ ปี ๑๔	ร้อยละผู้เข้าร่วมโครงการที่จะนำไปการนำเสนอผลงาน มีความเชื่อมั่นในการวิจัยและ องค์ความรู้มีความสำคัญ	ร้อยละ	๕๐	รายได้	๑๑๔,๐๐๐	ดำเนินโครงการเสร็จสิ้นแล้ว นักเรียนมาร่วมกิจกรรมที่ประเมินผลสัมฤทธิ์ร่วมกิจกรรมการ ตั้งแต่ ๑๒ คน โดยมีการคัดเลือก ๓ ราย ได้แก่ ๑) นาย Pattiphon ในวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๙ ๒) นายคัดเลือก ในวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๙ ๓) นายคัดสิน โดยระบบการพาราวัย ขนิดกันตั้ง ๑.๕ คนในงานวันเยาวชนประจำปีวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๙ โดยใช้งบประมาณทั้งสิ้น ๑๖,๐๐๐ บาท ซึ่งโครงการดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดย ร้อยละ ๙๕.๙๖ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ และ๒๔.๑๖ เป็นผลที่ดีการศึกษาจากเพื่อ		✓			ระเบียบสารสนเทศ
			๓๐.โครงการเพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	จำนวนเพิ่มพื้นที่สีเขียว เพื่อสร้างเป็นจุดท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	จุดบริการ	๖	รายได้	๑๐๐,๐๐๐	อยู่ระหว่างการดำเนินการ โดยมีงบประมาณ ๒๕๖๙ ดังนี้ ๑) ซื้อพรมกระดาษ มารถการแจก จำนวน ๖ แบ๊ก ชุด ๒ เดือน โดยมีเงินในแล้ว ๓ แบ๊ก พร้อมอุปกรณ์ซื้อสิ่งเรียนนักศึกษา E-book ๒) ซื้อสามารถสแกนสิ่งราวีดีดำ-ขาวนี้เหมากดไม่ได้	การผลิตสื่อเชิงพิมพ์ ไม่เป็นประมาณ ๒๕๖๙ โดยผลิตเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ของในรูปแบบ E-book ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ๖ แบ๊ก ดังนี้ ๑ ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕ - ๒๕. ๒๙ จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด ฉบับที่ ๒ มี.ค. - ก.พ. ๒๙ ผลิตในรูปแบบ E-book ฉบับที่ ๓ มี.ค.-มี.ย.๒๙ ผลิตในรูปแบบ E-book ฉบับที่ ๔ ๑ ปี ๒๕ - ๒๕. ๒๙ ผลิตในรูปแบบ E-book ฉบับ ประจำเดือน ก.ย. - ต.ค. ๒๙ จำนวน ๑,๕๐๐ ฉบับ ฉบับที่ ๕ ๑ ปี ๒๕ - ๒๕. ๒๙ ผลิตในรูปแบบ E-book ฉบับ ประจำเดือน ก.ย. - ต.ค. ๒๙ จำนวน ๑,๐๐๐ ชุด	✓			กองนโยบายและพัฒนาการ
			๓๑.โครงการรับสมัครนักศึกษาเพื่อสร้างเครือข่ายนักศึกษาเพื่อสิ่งแวดล้อมศึกษา ระดับ ๓ ปี	ร้อยละผู้เข้าร่วมโครงการทดสอบฝึกและทดสอบวัดผลการเรียนรู้ และมีความสำคัญของ และวัดผลด้วย และมีความคิด	ร้อยละ	๙๕	รายได้	๒๕๐,๐๐๐	ดำเนินการแล้วเสร็จ ๑ กิจกรรม ดังนี้ ผู้เข้าร่วมเพื่อเรียน เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๙ ณ ศูนย์นิทรรศการกระบี่ มีผู้เข้าร่วมโครงการ ๕๐๐ คน ประกอบด้วยนักศึกษา บุคลากรคณะฯ ผลงานคลายบรรยากาศ โดยมีกิจกรรม ดังนี้ ๑) พิธีปิดโครงการ ๒) นิทรรศการศึกษาการจำทรงตนต่อกำบุญศึกษาพร ๓) ทีมงานกิจกรรม ระดับความที่ผู้ชุดผู้เข้าร่วมงาน โดยโดยแบบความพึงพอใจ ผู้บูญนิทรรศนิทรรศการของแบบบำนิยมบูกต้องแบบแผนผู้เป็นชอบ มากที่สุด (๔.๕๐)	การผลิตสื่อเชิงพิมพ์ ไม่เป็นประมาณ ๒๕๖๙ โดยผลิตเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ของในรูปแบบ E-book ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ๖ แบ๊ก ดังนี้ ๑ ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕ - ๒๕. ๒๙ จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด ฉบับที่ ๒ มี.ค. - ก.พ. ๒๙ ผลิตในรูปแบบ E-book ฉบับที่ ๓ มี.ค.-มี.ย.๒๙ ผลิตในรูปแบบ E-book ฉบับที่ ๔ ๑ ปี ๒๕ - ๒๕. ๒๙ จำนวน ๒,๕๐๐ ฉบับ ฉบับที่ ๕ ๑ ปี ๒๕ - ๒๕. ๒๙ ผลิตในรูปแบบ E-book ฉบับ ประจำเดือน ก.ย. - ต.ค. ๒๙ จำนวน ๑,๐๐๐ ชุด	✓			กองเรียนการองค์การ
			๓๒.โครงการจัดสรรทุนนักศึกษาเพื่อสร้างเครือข่ายนักศึกษาเพื่อสิ่งแวดล้อมศึกษา ๑๐,๐๐๐ ปี	๑.จำนวนของผู้เข้าร่วมที่ความรู้ในด้านสิ่งแวดล้อมระดับชั้น ๒.จำนวนครั้งที่จำเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน	ร้อยละ เล่ม	๙๐ ๙	รายจ่าย	๑๑๕,๐๐๐ ๖๐,๐๐๐ ๑๕,๐๐๐	ดำเนินการแล้ว ๒ กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมที่ ๑ ดำเนินการเมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพ ๒๕๖๙ ณ ทอประชุมเรือนคำ ศูนย์พะเยา มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๑๑๔ คน จำนวนของผู้เข้าร่วมมีความรู้ในด้านสิ่งแวดล้อมระดับชั้น ร้อยละ ๑๖.๖๐ จำนวนครั้งจำนวนที่จำเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน จำนวน ๓ แห่ง งบประมาณที่ใช้ จำนวน ๔๐,๖๙๐.๙๙ บาท กิจกรรมที่ ๒ ดำเนินการเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๙ ณ ทอประชุมเรือนคำ ศูนย์พะเยา มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๑๑๔ คน จำนวนของผู้เข้าร่วมมีความรู้ในด้านสิ่งแวดล้อมระดับชั้น ร้อยละ ๑๖.๖๐ จำนวนครั้งจำนวนที่จำเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน จำนวน ๔ แห่ง งบประมาณที่ใช้ จำนวน ๔๐,๖๙๐ บาท		✓			กองเรียนวิจัยและการ

กลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรม ระดับ สธ.	ตัวชี้วัดโครงการ	โครงการ/กิจกรรมของหน่วยงาน	ตัวชี้วัดโครงการ/กิจกรรมหน่วยงาน	หน่วยนับ	ปีงบประมาณ 2564	ประเภท งบประมาณ	ปีงบประมาณ 2564	ผู้รับผิดชอบ
			6. โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์การประหยัดพลังงานด้วยไฟ	1.จำนวนของผู้เข้าร่วมมีความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น	ร้อยละ	80	รายได้	70,000	กองศิลปวัฒนธรรม
				2.จำนวนเครือข่ายที่เป็นภาครัฐ หรือภาคเอกชน	แห่ง	3			
				3. จำนวนองค์ความรู้ที่เผยแพร่บนสื่อเพื่อใช้	เรื่อง	2			
			7. โครงการในพิธีเปิด	1.จำนวนของผู้เข้าร่วมมีความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น	ร้อยละ	80	รายได้	50,000	กองศิลปวัฒนธรรม
				2.จำนวนเครือข่ายที่เป็นภาครัฐ หรือภาคเอกชน	แห่ง	3			
			8. โครงการจัดทำฐานข้อมูลงานสนองพระราชดำริ สพ.สธ - มหร.พระนคร	1.จำนวนข้อมูลที่เพิ่มขึ้นในฐานข้อมูล	ข้อมูล	30	ไม่ใช้งบประมาณ	-	กองศิลปวัฒนธรรม
			9. โครงการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาและวัฒนธรรม	1.จำนวนข้อมูลที่เพิ่มขึ้นในฐานข้อมูล	ข้อมูล	5	ไม่ใช้งบประมาณ	-	กองศิลปวัฒนธรรม
			10. โครงการจัดทำฐานข้อมูลไข้ยวัฒนธรรม	1.จำนวนข้อมูลที่เพิ่มขึ้นในฐานข้อมูล	ข้อมูล	50	ไม่ใช้งบประมาณ	-	กองศิลปวัฒนธรรม
			11. การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ หอเกียรติยศ และหอสมนามเทพรุ่งเมหาวิทยาลัย	1. ร้อยละความสำเร็จของการจัดตั้งจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ หอเกียรติยศ และหอสมนามเทพ	ร้อยละ	50	งบกลาง มหาวิทยาลัย	500,000	กองศิลปวัฒนธรรม

ตัวอย่าง

ประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี ร่วมทบทวน (ร่าง) แผนยุทธการพัฒนาสำนักงานอธิการบดี

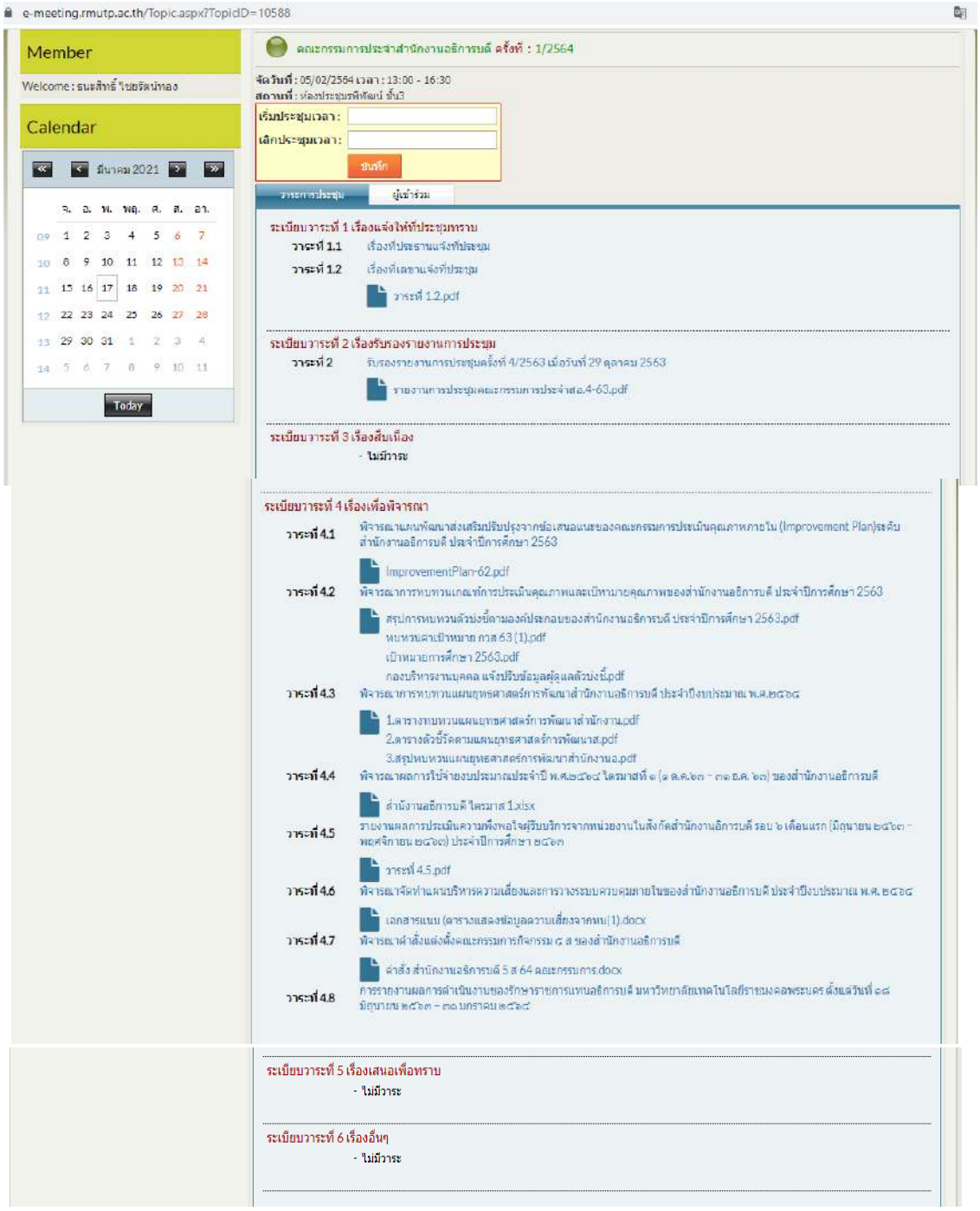

ตัวอย่าง แสดงภาพการทบทวนแผน ฯ ในการประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี ผ่านระบบE-Meeting

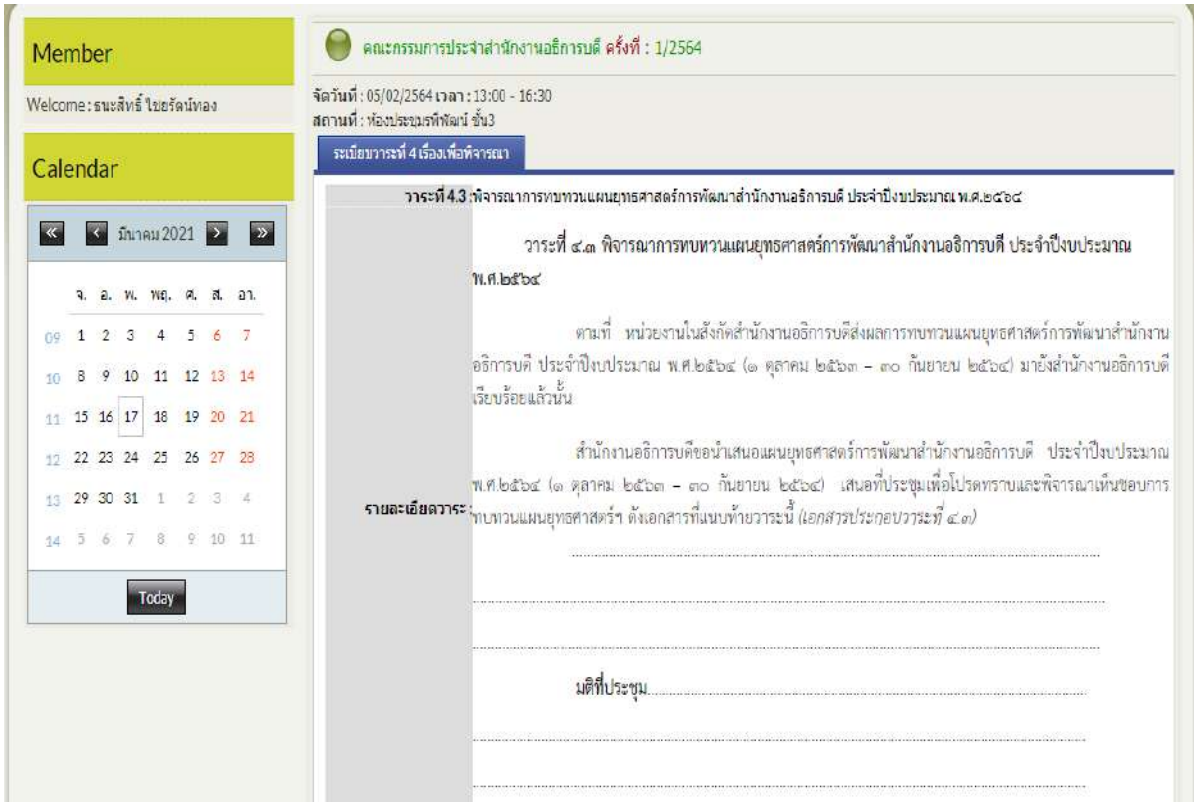

ทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานสถิติจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔

ยุทธศาสตร์ที่ ๑. การพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ที่ ๑.๑ พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพ

กลยุทธ์	โครงการที่จะรองรับ สส.	ตัวชี้วัดโครงการ	ปี ๖๔					ผู้รับผิดชอบ
			โครงการที่จะดำเนินการของหน่วยงาน	ตัวชี้วัดโครงการ/กิจกรรมหน่วยงาน	หน่วยนับ	ประมาณเงิน		
						ภายในงบประมาณที่ได้รับจัดสรร	นอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรร	
๑. พัฒนาศักยภาพของบุคลากรทุกระดับ	๑.โครงการ/กิจกรรมเพื่อสร้างและรักษาองค์กรสถิติ การบริหารจัดการและทักษะด้านสถิติ	๑. ร้อยละของบุคลากรสายสนับสนุนที่ได้รับการสร้างเสริมสมรรถนะด้านวิชาชีพการบริหารจัดการและทักษะด้านสายงาน	๑.โครงการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรด้านการเงิน บัญชี พัสดุและบริหารทรัพย์สิน	จำนวนผู้เข้าอบรมที่มีความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานด้านการเงินบัญชี พัสดุ และบริหารทรัพย์สินได้อย่างถูกต้อง	ร้อยละ ๘๕	-	๓๐,๐๐๐	กองคลัง
			๒.ส่งผู้บริหารเข้ารับการฝึกอบรมตั้งแต่ระดับกลางขึ้นไปและ/หรือหน่วยงานภายในและภายนอกของบุคลากรสายสนับสนุน	จำนวนผู้บริหาร สำนักงานสถิติจังหวัดผ่านการอบรมหลักสูตรพัฒนาผู้บริหาร	๑ คน	ไม่ใช้เงิน	ไม่ใช้เงิน	กองบริหารงานบุคคล
			๓.ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมประชุม สัมมนา ทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกและการศึกษาต่อ เพื่อพัฒนาความรู้ทางวิชาการ ทักษะวิชาชีพ และตำแหน่งที่สูงขึ้น รวมทั้งการพัฒนาคนและการจัดงานที่รับผิดชอบ	ร้อยละของบุคลากร สำนักงานสถิติจังหวัดที่ได้รับการพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะวิชาชีพ	ร้อยละ ๑๐	ไม่ใช้เงิน	ไม่ใช้เงิน	กองบริหารงานบุคคล
			๔.โครงการอบรมพัฒนาจิตปฏิบัติการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา	ร้อยละของผู้เข้าร่วมอบรมได้รับความรู้จากการอบรม	๔๐	-	๔๐,๐๐๐	สำนักประกันคุณภาพ
๒. การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	๑.กิจกรรมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	๑.ร้อยละความพึงพอใจของการสร้างแรงจูงใจ	๑.โครงการยิ้มแย้มจิตปฏิบัติการเสริมสร้างบุคลากรที่มีแรงปฏิบัติงาน	ร้อยละความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ	ร้อยละ ๘๙	-	๒๒,๐๐๐	กองบริหารงานบุคคล
			๒.โครงการกีฬาสวนสุนทรประจำปี	ร้อยละการการเข้าร่วมของผู้เข้าร่วมโครงการ	ร้อยละ ๙๐	ไม่ใช้เงิน	ไม่ใช้เงิน	กองบริหารงานบุคคล
เป้าประสงค์ที่ ๑.๒ สร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรมีจิตสำนึกยึดมั่นต่อระเบียบปฏิบัติราชการ								
๑.ส่งเสริมการมีวินัย และจรรยาบรรณในการทำงาน	๑.โครงการกิจกรรมการสร้างจิตสำนึกให้กับบุคลากร โครงการกิจกรรมการประชุมปฏิบัติการจรรยาบรรณ	๑.ระดับมุมที่ของผลการกิจกรรม	๑. จดหมายข่าวเพื่อเวียนการมีศักดิ์ศรีต่อความคิด	อย่างน้อยปีละ	๑ ครั้ง	ไม่ใช้เงิน	ไม่ใช้เงิน	กองบริหารงานบุคคล
			๒.โครงการหนังสือเพื่อน้อง	โรงเรียนตามการขอนำเสนอของที่ได้รับปรับปรุงให้ได้ใช้ประโยชน์กับเรียน	๑ โรงเรียน	๒,๐๐๐		กองเรือนจำจังหวัด
๒. ขยายประชาสัมพันธ์ภายนอก	๑.กิจกรรมประชาสัมพันธ์ภายนอก (ผลิตงาน)	๑.ระดับมุมที่ของผลการกิจกรรม	๑. การจัดเตรียมปรับตลาด ประจำปีของตลาดสำนักงานสถิติจังหวัด	ครั้ง/ปี	๒ ครั้ง	๒๐๐,๐๐๐		กองคลัง
			๒.กิจกรรมแนะนำงานวิชาสถิติประยุกต์	ร้อยละบุคลากรมีความพึงพอใจในการเข้าร่วม	ร้อยละ ๘๕		ไม่ใช้เงิน	กองเรือนจำจังหวัด
			๓. กิจกรรมแลกเปลี่ยนวิชาสถิติเพื่อน	ร้อยละบุคลากรมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการ	ร้อยละ ๙๕	ไม่ใช้เงิน	ไม่ใช้เงิน	กองเรือนจำจังหวัด
๓. การกำจัดขยะติดเชื้อและมลพิษ ๑R	๑.กิจกรรม ๕ ส./กิจกรรม ๑ R	๑.ระดับมุมที่ของผลการกิจกรรม	๑.กิจกรรม ๕ ส.สำนักงานสถิติจังหวัด	ผลการตรวจประเมินการทำกิจกรรม ๕ ส. ของสำนักงานสถิติจังหวัด	๒ ครั้ง	ไม่ใช้เงิน	ไม่ใช้เงิน	กองคลัง
			๒.การใช้ระบบ e-meeting ในการประชุม	จำนวนการประชุมที่ใช้ระบบ	๒ ครั้ง	ไม่ใช้เงิน	ไม่ใช้เงิน	กองคลัง

ตัวอย่าง กำหนดการรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ครั้งที่	ระยะเวลา	รอบ
๑	๑ ตุลาคม – ๓๑ มีนาคม	๖ เดือน
๒	๑ ตุลาคม – ๓๑ กันยายน	๑๒ เดือน

ตัวอย่าง หนังสือให้รายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี รอบ ๖ เดือน

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานอธิการบดี งานยุทธศาสตร์และประกันคุณภาพ โทรศัพท์ ๐.๒๒๘๕.๙๐๐๙ ต่อ ๖๐๒๓

ที่ อว.๐๖๕๒.๐๑/๐๘๖ **วันที่** ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอให้หน่วยงานรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี รอบ ๖ เดือน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ (๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓)

เรียน หัวหน้าหน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี

ตามที่สำนักงานอธิการบดี ได้กำหนดการรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ประจำปีงบประมาณ ไว้ปีละ ๒ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่	ระยะเวลา	รอบ
๑	๑ ตุลาคม – ๓๑ มีนาคม	๖ เดือน
๒	๑ ตุลาคม – ๓๐ กันยายน	๑๒ เดือน

ในการนี้ สำนักงานอธิการบดี ขอให้หน่วยงานรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ รอบ ๖ เดือน (๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓) ดังตารางรายงานผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ ดังเอกสารแนบ **ส่งไปยังสำนักงานอธิการบดี พร้อมส่งไฟล์เข้า E-Mail:Thanasit.c@rmutp.ac.th ภายในวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๓** เพื่อนำเสนอในการประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดีครั้งต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

(นางสาวสมจิตต์ มหัธนันท์)
ผู้อำนวยการกองบริหารงานบุคคล
รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี

ตัวอย่าง หนังสือให้รายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี รอบ ๑๒ เดือน

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานอธิการบดี งานยุทธศาสตร์และประกันคุณภาพ โทร. ๐ ๒๖๖๕ [illegible] ต่อ [illegible]

ที่ อว. ๐๖๕๒.๐๑/ ๒๓๔ **วันที่** ๑๔ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอให้รายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ รอบ ๑๒ เดือน (๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ – ๓๑ กันยายน ๒๕๖๓)

เรียน หัวหน้าหน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี

ตามสำนักงานอธิการบดี ได้กำหนดการรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ประจำปีงบประมาณ ไว้ปีละ ๒ ครั้ง นั้น

ครั้งที่	ระยะเวลา	รอบ
๑	๑ ตุลาคม – ๓๑ มีนาคม	๖ เดือน
๒	๑ ตุลาคม – ๓๑ กันยายน	๑๒ เดือน

ในการนี้ สำนักงานอธิการบดีขอให้หน่วยงานรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ รอบ ๑๒ เดือน (๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ – ๓๑ กันยายน ๒๕๖๓) ดังเอกสารที่แนบ ส่งสำนักงานอธิการบดี พร้อมส่งไฟล์เข้า E-Mail : thanasit.o@mutp.ac.th ภายในวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๓ เพื่อนำเสนอรายงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการประจำสำนักงานอธิการบดี ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการ

(นายสิงห์แก้ว ป้อมเพ็ง)
ผู้ช่วยอธิการบดี
รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี

ตัวอย่าง ตารางรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร รอบ ๖ เดือน และ ๑๒ เดือน

รายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ รอบ ๖ เดือน

ยุทธศาสตร์ที่ ๑. การพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ที่ ๑.๑ พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพ

กลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรมระดับ สธ.	ตัวชี้วัดโครงการ	ปี ๖๔					ผลการดำเนินการ รอบ ๖ เดือน	บรรลุ	ไม่บรรลุ	ยกเลิก	ผู้รับผิดชอบ
			โครงการ/กิจกรรมของหน่วยงาน	ตัวชี้วัดโครงการ/กิจกรรมหน่วยงาน	หน่วยนับ	ประเภทเงิน: รายจ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร	ประเภทเงิน: รายได้งบประมาณที่ได้รับจัดสรร					
			๑.๑๑ สนับสนุนวิทยากรรับการพัฒนาทั้งภายในหน่วยงานภายในและ/หรือหน่วยงานภายนอกของบุคลากรสายสนับสนุน	จำนวนผู้บริหาร สำนักงานอธิการบดีผ่านการอบรมหลักสูตรพัฒนาผู้บริหาร	๑ คน	ไม่ใช้เงิน	ไม่ใช้เงิน	อยู่ในระหว่างการดำเนินงานของรอบ ๑๒ เดือน	-	-	-	กองบริหารงานบุคคล
			๑.๑๒ สนับสนุนบุคลากรรับการอบรม/ประชุม สัมมนา ทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกและการศึกษาต่อ เพื่อพัฒนาความรู้ทักษะ ทัศนคติ และตำแหน่งที่สูงขึ้น รวมทั้งการพัฒนาความสามารถในงานที่รับผิดชอบ	ร้อยละของบุคลากร สำนักงานอธิการบดีที่ได้รับการพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทัศนคติ	ร้อยละ ๙๐	ไม่ใช้เงิน	ไม่ใช้เงิน	มีบุคลากรสังกัดสำนักงานอธิการบดี ที่ได้รับการพัฒนา จำนวน ๑๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐	√	-	-	กองบริหารงานบุคคล
			๑.๑๓ โครงการยกย่องเชิดชูบุคลากรที่มีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา	ร้อยละของผู้เข้าร่วมอบรมได้รับความรู้จากการอบรม	๑๐		๑๐,๐๐๐	กำหนดการเป็น ช่วง เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๔	-	-	-	สำนักประกันคุณภาพ
๒. การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	๒.กิจกรรมสร้างเสริมแรงจูงใจการปฏิบัติงาน	๒.ร้อยละความพึงพอใจของการสร้างแรงจูงใจ	๒.โครงการสัมมนาจัดทำปฏิทินการสนับสนุนการพัฒนาการปฏิบัติงาน	ร้อยละความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ	ร้อยละ ๘๐		๒๐,๔๐๐	อยู่ในระหว่างการดำเนินงานของ รอบ ๑๒ เดือน				กองบริหารงานบุคคล
			๒.โครงการกรรมการสุขภาพประจำปี	ร้อยละความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ	ร้อยละ ๘๐	ไม่ใช้เงิน	ไม่ใช้เงิน	ดำเนินการพิจารณาอันที่ ๒ พ.ย. ๖๓ ร้อยละความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ ๗๒	√			กองบริหารงานบุคคล
เป้าประสงค์ที่ ๑.๒ สร้างและบ่มเพาะให้บุคลากรมีจิตสำนึกเพื่อแก่ประโยชน์ส่วนรวม												
๑.ส่งเสริมการมีวินัย และจรรยาบรรณในการทำงาน	๑.โครงการ/กิจกรรมการสร้างจิตสำนึกให้กับบุคลากร - โครงการ/กิจกรรมการประชาสัมพันธ์ปฏิบัติงาน	๑.ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ/กิจกรรม	๑. ออกหนังสือแจ้งจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างครบถ้วน	อย่างน้อยปีละ	๓ ครั้ง	ไม่ใช้เงิน	ไม่ใช้เงิน	๑. การส่งคำถามไม่ได้ตามกำหนดเวลาประชุมมีส่งเพราะเป็นไฟล์ บริษัทเลขที่ลิขสิทธิ์ (ประเทศไทย) ๒. การไม่เป็นสถานเงินมากศึกษา ๓. แจ้งเวียนเรื่องจรรยาบรรณสายวิชาชีพ	√			กองบริหารงานบุคคล
			๒.โครงการหนังสือเพื่อน้อง	โรงเรียนสามแม่น้ำที่ของที่ได้รับบริจาคไม่ให้ให้เกิดประโยชน์ทั้งเรียน	๑ โรงเรียน	๒,๐๐๐		อยู่ระหว่างดำเนินการ ประสานโรงเรียนไม่สามารถอบหนังสือและอุปกรณ์ได้				กองสื่อสารองค์การ
๔. อนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรม	๑.กิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรม (ทั่วไป)	๑.ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ/กิจกรรม	๑. การจัดเครื่องปรับอากาศ ประจำที่ของอาคารสำนักงานอธิการบดี	ครั้งปี	๒ ครั้ง	๒๑๐,๐๐๐		ครั้งที่ ๑ ดำเนินการเมื่อเดือนมกราคมปี ๖๔				กองกลาง
			๒.กิจกรรมวันคล้ายวันวัฒนธรรมจังหวัดปลอดยุทธ์	ร้อยละบุคลากรมีความพึงพอใจในการเข้าร่วม	ร้อยละ ๘๕		ไม่ใช้เงิน	อยู่ในดำเนินการ				กองสื่อสารองค์การ
			๓. กิจกรรมมหาวิทยาลัยสีเขียว	ร้อยละบุคลากรมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการ	ร้อยละ ๘๕	ไม่ใช้เงิน	ไม่ใช้เงิน	อยู่ในดำเนินการ				กองสื่อสารองค์การ
๕. การกำจัดขยะด้วยเทคนิค ๓R	๑.กิจกรรม ๕ ส/กิจกรรม ๓ R	๑.ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ/กิจกรรม	๑.กิจกรรม ๕ ส.สำนักงานอธิการบดี	ผลการตรวจประเมินมาตรฐานกิจกรรม ๕ ส. ของสำนักงานอธิการบดี	๒ ครั้ง	ไม่ใช้เงิน	ไม่ใช้เงิน	กำหนดตรวจ ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๖-๒๐ เมษายน ๒๕๖๔				กองกลาง
			๒.การใช้ระบบ e-meeting ในการประชุม	จำนวนการประชุมที่ใช้ระบบ	๒ ครั้ง	ไม่ใช้เงิน	ไม่ใช้เงิน	ประชุม กบม ไปแล้วจำนวน ๕ ครั้ง	√			กองกลาง

รายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ รอบ ๑๒ เดือน

ยุทธศาสตร์ที่ ๑. การพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ที่ ๑.๑ พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพ

กลยุทธ์	โครงการ/กิจกรรมระดับ สอ.	ตัวชี้วัดโครงการ	ปี ๖๔					ผลการดำเนินการ รอบ ๖ เดือน	บรรลุ	ไม่บรรลุ	ยกเลิก	ผู้รับผิดชอบ
			โครงการ/กิจกรรมของหน่วยงาน	ตัวชี้วัดโครงการ/กิจกรรมหน่วยงาน	หน่วยนับ	ประเภทเงิน						
						รายจ่าย/งบประมาณที่ได้รับจัดสรร	รายได้/งบประมาณที่ได้รับจัดสรร					
๑. พัฒนาศักยภาพของบุคลากรทุกระดับ	๑.โครงการ/กิจกรรมที่สร้างเสริมสมรรถนะด้านวิชาชีพการบริหารจัดการและทักษะตามสายงาน	๑. ร้อยละของบุคลากรสายสนับสนุนที่ได้รับการสร้างเสริมสมรรถนะด้านวิชาชีพการบริหารจัดการและทักษะตามสายงาน	๑.โครงการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรด้านการเงินบัญชี พัสดุและบริหารทรัพย์สิน	จำนวนผู้ช้อบรมที่นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานด้านการเงินบัญชี พัสดุ และบริหารทรัพย์สินได้อย่างถูกต้อง	ร้อยละ ๘๕		๘๐,๐๐๐	ดำเนินการแล้ว โดยได้จัดโครงการฯ ในวันที่ ๑๗ - ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมกรมทอง ชั้น ๖ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม	√	-	-	กองคลัง
			๒.ส่งผู้บริหารเข้ารับการพัฒนาทั้งหน่วยงานภายในและ/หรือหน่วยงานภายนอกของบุคลากรสายสนับสนุน	จำนวนผู้บริหาร สำนักงานอธิการบดีที่ผ่านการอบรมหลักสูตรพัฒนาผู้บริหาร	๑ คน	ไม่ใช้เงิน	ไม่ใช้เงิน	อยู่ในระหว่างการดำเนินงานของรอบ ๑๒ เดือน	-	-	-	กองบริหารงานบุคคล
			๓.ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมประชุม สัมมนา ทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกและการศึกษาต่อ เพื่อพัฒนาความรู้สมรรถนะ ทักษะวิชาชีพและตำแหน่งที่สูงขึ้น รวมทั้งการพัฒนาตามภารกิจงานที่รับผิดชอบ	ร้อยละของบุคลากร สำนักงานอธิการบดีที่ได้รับการพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะวิชาชีพ	ร้อยละ ๙๐	ไม่ใช้เงิน	ไม่ใช้เงิน	มีบุคลากรในสังกัดสำนักงานอธิการบดี ที่ได้รับการพัฒนา จำนวน ๑๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐	√	-	-	กองบริหารงานบุคคล
			๔.โครงการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา	ร้อยละของผู้เข้าร่วมอบรมได้รับความรู้จากการอบรม	๘๐		๘๐,๐๐๐	กำหนดการเป็น ช่วง เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๔	-	-	-	สำนักประกันคุณภาพ
๒. การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	๑.กิจกรรมสร้างเสริมแรงจูงใจการปฏิบัติงาน	๑.ร้อยละความพึงพอใจของการสร้างแรงจูงใจ	๑.โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างสุขภาวะที่ดีในการปฏิบัติงาน	ร้อยละความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ	ร้อยละ ๘๗		๒๗,๔๐๐	อยู่ในระหว่างการดำเนินงานของ รอบ ๑๒ เดือน				กองบริหารงานบุคคล
			๒.โครงการการตรวจสุขภาพประจำปี	ร้อยละความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ	ร้อยละ ๘๐	ไม่ใช้เงิน	ไม่ใช้เงิน	ดำเนินการจัดเมื่อวันที่ ๖ พ.ย. ๖๓ ร้อยละความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ ๗๒	√			กองบริหารงานบุคคล
เป้าประสงค์ที่ ๑.๒ สร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรมีจิตสำนึกเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม												
๑.ส่งเสริมการมีวินัย และจรรยาบรรณในการทำงาน	๑.โครงการ/กิจกรรมการสร้างจิตสำนึกให้กับบุคลากร - โครงการ/กิจกรรมการประพฤติปฏิบัติตาม	๑.ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ/กิจกรรม	๑. ออกหนังสือแจ้งเวียนกรณีศึกษาด้วยอย่างความผิด	อย่างน้อยปีละ	๓ ครั้ง	ไม่ใช้เงิน	ไม่ใช้เงิน	๑. การส่งตำอุทรณ์ไปศาลปกครองทางไปรษณีย์ลงทะเบียนโดย บริษัทเคอรี่ ดิลทริบิวชั่น (ประเทศไทย) ๒. การไปเป็นพยานตามหมายศาล ๓. แจ้งเวียนเรื่องจรรยาบรรณอาจารย์	√			กองบริหารงานบุคคล
			๒.โครงการหนังสือเพื่อน้อง	โรงเรียนสามารถนำสิ่งของที่ได้รับบริจาคไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากเรียน	๑ โรงเรียน	๒,๐๐๐		อยู่ระหว่างดำเนินการ ประสานโรงเรียนในการมอบหนังสือและอุปกรณ์ศึกษา	√			กองสื่อสารองค์การ
๔. อนุรักษ์ประหยัดทรัพยากร	๑.กิจกรรมประหยัดทรัพยากร (พลังงาน)	๑.ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ/กิจกรรม	๑. การล้างเครื่องปรับอากาศ ประจำปีของอาคารสำนักงานอธิการบดี	ครั้ง/ปี	๒ ครั้ง	๒๑๐,๐๐๐		ครั้งที่ ๑ ดำเนินการเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๖๔	√			กองกลาง
			๒.กิจกรรมลดเงินค่ามหาวิทยาลัยปลอดบุหรี่	ร้อยละบุคลากรมีความพึงพอใจในการเข้าร่วม	ร้อยละ ๘๕		ไม่ใช้เงิน	ยังไม่ดำเนินการ	√			กองสื่อสารองค์การ
			๓. กิจกรรมมหาวิทยาลัยสีเขียว	ร้อยละบุคลากรมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการ	ร้อยละ ๘๕	ไม่ใช้เงิน	ไม่ใช้เงิน	ยังไม่ดำเนินการ	√			กองสื่อสารองค์การ
๕. การกำจัดขยะด้วยเทคนิค ๓R	๑.กิจกรรม ๕ ส./กิจกรรม ๓ R	๑.ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ/กิจกรรม	๑.กิจกรรม ๕ ส.สำนักงานอธิการบดี	ผลการตรวจประเมินภาพรวมกิจกรรม ๕ ส. ของสำนักงานอธิการบดี	๒ ครั้ง	ไม่ใช้เงิน	ไม่ใช้เงิน	กำหนดตรวจ ครั้งที่ ๑ วันที่ ๒๖-๓๐ เมษายน ๒๕๖๔	√			กองกลาง
			๒.การใช้ระบบ e-meeting ในการประชุม	จำนวนการประชุมที่ใช้ระบบ	๒ ครั้ง	ไม่ใช้เงิน	ไม่ใช้เงิน	ประชุม กบม. ไปแล้วจำนวน ๕ ครั้ง	√			กองกลาง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่สิบสอง
พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักนายกรัฐมนตรี

ประกาศ

เรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรให้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ซึ่งเป็นแผนที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังมีสาระสำคัญตามที่แนบท้ายนี้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ เป็นปีที่ ๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระราชโองการ

พลเอก

นายกรัฐมนตรี

คำนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐–๒๕๖๔) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยได้น้อมนำหลัก "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙–๑๑ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน

ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำบนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนั้นได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ "ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน "

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ โดยในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา พร้อมทั้งแผนงาน/โครงการสำคัญที่ต้องดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรมในช่วง ๕ ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกัน ยังได้กำหนดแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลที่ชัดเจนเพื่อกำกับให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักนายกรัฐมนตรี

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ ภาพรวมการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ๑

ส่วนที่ ๒ การประเมินสภาพแวดล้อมการพัฒนาประเทศ ๒๒

- สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก ๒๒
- สถานการณ์และแนวโน้มภายใน ๒๙

ส่วนที่ ๓ วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ๖๓

ส่วนที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ๖๕

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ๖๕

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ๗๕

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ๘๒

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ๑๐๗

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน ๑๒๑

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ : การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย ๑๒๙

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ : การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ๑๔๔

ยุทธศาสตร์ที่ ๘ : การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ๑๖๓

ยุทธศาสตร์ที่ ๙ : การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ ๑๗๐

ยุทธศาสตร์ที่ ๑๐ : ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา ๑๘๙

ส่วนที่ ๕ การขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ๒๐๔

ส่วนที่ ๑ ภาพรวมการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

๑. ภาพรวมการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น การแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้น สังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและจะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้านและจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา

ส่วนที่ ๑

ภาพรวมการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

๒

นอกจากนั้น ๕ ปีต่อจากนี้ไปยังว่าเป็นช่วงจังหวะเวลาสำคัญที่ประเทศไทยยังจะต้องผลักดันให้การล้มการลงทุนระหว่างประเทศขยายตัวต่อเนื่องและเป็นแรงขับเคลื่อนการพัฒนาที่สำคัญควบคู่ไปกับการส่งเสริมพลังทุนและเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยยังมีความจำเป็นที่จะต้องทำความตกลงด้านการค้าและการลงทุนและการร่วมมือกับมิตรประเทศเพื่อการพัฒนาให้ขยายวงกว้างขึ้นทั้งในรูปของความตกลงหรือกรอบพหุภาคีต่างๆ ควบคู่กับการผลักดันให้ความเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคและภูมิภาคมีความสมบูรณ์มากขึ้น รวมทั้งการดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกในการส่งเสริมการลงทุนของไทยในภูมิภาค กรอบแนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศในทุกระดับดังกล่าวจะเป็นประตูแห่งโอกาสของประเทศไทยในการใช้จุดแข็งในเรื่องที่ตั้งซึ่งภูมิศาสตร์ให้เกิดผลเต็มที่และสามารถจะพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่งของภูมิภาค ดังนั้น แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงให้ความสำคัญกับการผลักดันให้ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบและในเชิงสถาบันระหว่างประเทศมีความคืบหน้าและชัดเจนในระดับปฏิบัติการและในแต่ละจุดเชื่อมโยงระหว่างประเทศ ควบคู่กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชิงกายภาพที่ต้องเชื่อมโยงเครือข่ายภายในประเทศและต่อเชื่อมกับประเทศเพื่อนบ้าน ในขณะเดียวกันก็ต้องเตรียมความพร้อมเพื่อให้ประเทศไทยเป็นประตูไปสู่ภาคตะวันตกและตะวันออกของภูมิภาคเอเชีย แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการต่อยอดจากความเชื่อมโยงเชิงกายภาพสู่การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและชุมชนตามแนวระเบียงเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการกระจายความเจริญในการพัฒนาชุมชน

ส่วนที่ ๑ ภาพรวมการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

๑. ภาพรวมการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น การแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้น สังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและจะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้านและจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ชัดเจนขึ้น ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ นับเป็นจังหวะเวลาที่ท้าทายอย่างมากที่ประเทศไทยต้องปรับตัวขนานใหญ่ โดยจะต้องเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมให้เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้านเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยท่ามกลางการแข่งขันในโลกที่รุนแรงขึ้นมากแต่ประเทศไทยมีข้อจำกัดหลายด้าน อาทิ คุณภาพคนไทยยังต่ำ แรงงานส่วนใหญ่มีปัญหาทั้งในเรื่ององค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ สังคมขาดคุณภาพและมีความเหลื่อมล้ำสูงที่เป็นอุปสรรคต่อการยกระดับศักยภาพการพัฒนา โครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัยส่งผลให้ขาดแคลนแรงงาน จำนวนประชากรวัยแรงงานลดลงตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ และโครงสร้างประชากรจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ภายในสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็ร่อยหรอเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นทั้งต้นทุนในเชิงเศรษฐกิจและผลกระทบร้ายแรงต่อคุณภาพชีวิตประชาชน ในขณะที่การบริหารจัดการภาครัฐยังด้อยประสิทธิภาพ ขาดความโปร่งใส และมีปัญหาคอร์รัปชันเป็นวงกว้าง จึงส่งผลให้การผลักดันขับเคลื่อนการพัฒนาไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เต็มที่ บางภาคส่วนของสังคมจึงยังถูกทิ้งอยู่ข้างหลัง

ท่ามกลางปัญหาท้าทายหลากหลายที่เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศในระยะยาวดังกล่าว ก็เป็นที่ตระหนักร่วมกันในทุกภาคส่วนว่าการพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในระยะยาวได้นั้น ประเทศต้องเร่งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์ในทุกด้าน ได้แก่ การเพิ่มการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่กับการเร่งยกระดับทักษะฝีมือแรงงานกลุ่มที่กำลังจะเข้าสู่ตลาดแรงงานและกลุ่มที่อยู่ในตลาดแรงงานในปัจจุบันให้สอดคล้องกับสาขาการผลิตและบริการเป้าหมาย และการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี รวมถึงการพัฒนาคนในภาพรวมให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัยที่สามารถบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสภาพแวดล้อมการดำเนินชีวิตได้อย่างดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์จากการยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ และยกระดับคุณภาพบริการสาธารณสุขให้ทั่วถึงในทุกพื้นที่ พร้อมทั้งต้องส่งเสริมบทบาทสถาบันทางสังคมในการกล่อมเกลาสร้างคนดี มีวินัย มีค่านิยมที่ดีและมีความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนั้น ในช่วงเวลาต่อจากนี้การพัฒนาต้องมุ่งเน้นการพัฒนาเชิงพื้นที่และเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของเมืองต่างๆ ให้สูงขึ้นภายใต้การใช้มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ลักษณะการใช้ที่ดิน การจัดระเบียบผังเมืองและความปลอดภัยตามเกณฑ์เมืองน่าอยู่ที่เหมาะสมเพื่อกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทั่วถึงและเป็นการสร้างฐานเศรษฐกิจและรายได้จากพื้นที่เศรษฐกิจใหม่มากขึ้น ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำภายในสังคมไทยลง และในขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันจากการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ เป็นพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ทั้งตอนในและตามแนวจุดชายแดนหลัก

นอกจากนั้น ๕ ปีต่อจากนี้ไปนับว่าเป็นช่วงจังหวะเวลาสำคัญที่ประเทศไทยยังจะต้องผลักดันให้การค้าการลงทุนระหว่างประเทศขยายตัวต่อเนื่องและเป็นแรงขับเคลื่อนการพัฒนาที่สำคัญควบคู่ไปกับการส่งเสริมลงทุนและเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยยังมีความจำเป็นที่จะต้องทำความตกลงด้านการค้าและการลงทุนและการร่วมมือกับมิตรประเทศเพื่อการพัฒนาให้ขยายวงกว้างขึ้นทั้งในรูปของความตกลงทวิภาคี กรอบพหุภาคีต่างๆ ควบคู่กับการผลักดันให้ความเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคและภูมิภาคมีความสมบูรณ์มากขึ้น รวมทั้งการดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกในการส่งเสริมการลงทุนของไทยในภูมิภาค กรอบแนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศในทุกระดับดังกล่าวจะเป็นประตูแห่งโอกาสของประเทศไทยในการใช้จุดเด่นในเรื่องที่ตั้งเชิงภูมิศาสตร์ให้เกิดผลเต็มที่และสามารถจะพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่งของภูมิภาค ดังนั้น แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงให้ความสำคัญกับการผลักดันให้ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบและในเชิงสถาบันระหว่างประเทศมีความคืบหน้าและชัดเจนในระดับปฏิบัติการและในแต่ละจุดเชื่อมโยงระหว่างประเทศ ควบคู่กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชิงกายภาพที่ต้องเชื่อมโยงเครือข่ายภายในประเทศและต่อเชื่อมกับประเทศเพื่อนบ้าน ในขณะเดียวกันก็ต้องเตรียมความพร้อมเพื่อให้ประเทศไทยเป็นประตูไปสู่ภาคตะวันตกและตะวันออกของภูมิภาคเอเชีย แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการต่อยอดจากความเชื่อมโยงเชิงกายภาพสู่การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและชุมชนตามแนวระเบียงเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการกระจายความเจริญในการพัฒนาชุมชน จังหวัดและเมืองตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ รวมถึงพื้นที่เชื่อมโยงอื่นภายในประเทศ และนับว่าเป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยจะต้องดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกในการสร้างสังคมผู้ประกอบการและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยไปลงทุนในต่างประเทศอย่างจริงจังเพื่อสร้างผลตอบแทนจากทุนและศักยภาพทางธุรกิจ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมการเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา และเวียดนาม และในอาเซียน

ความร่วมมือระหว่างประเทศที่จะเป็นแนวทางการพัฒนาสำคัญสำหรับประเทศไทยในช่วงต่อจากนี้ไปเป็นความร่วมมือทางการค้าและการลงทุนทางเศรษฐกิจ ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางสังคม สิ่งแวดล้อม และความร่วมมือด้านความมั่นคงในมิติต่างๆ ในทุกกรอบความร่วมมือทั้งระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และระดับโลก ทั้งการผลักดันให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากกรอบความร่วมมือทวิภาคีและพหุภาคีที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันและการทำข้อตกลงใหม่ๆ ในระยะต่อไปภายใต้แนวคิดการค้าเสรีและการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากกรอบความร่วมมือของอาเซียนกับหุ้นส่วนการพัฒนานอกอาเซียน ทั้งนี้โดยส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในทุกด้านให้เป็นบทบาทที่สร้างสรรค์ของประเทศไทย และการสนับสนุนการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำในอนุภูมิภาคและในภูมิภาค การขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้กรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการนำกฎเกณฑ์ระเบียบปฏิบัติและมาตรฐานสากลทั้งในด้านคุณภาพสินค้าและบริการ สิทธิแรงงาน ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ความมั่นคง ความโปร่งใส และอื่นๆ มาเป็นแนวปฏิบัติและบังคับใช้สำหรับประเทศไทย

ดังนั้น ภายใต้ข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานสำหรับการพัฒนาประเทศไทยในทุกด้านดังกล่าว ท่ามกลางแนวโน้มโลกที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และประเทศต่างๆ กำลังเร่งพัฒนานวัตกรรมและนำมาใช้ในการเพิ่มมูลค่าผลผลิตและเพิ่มผลิตภาพการผลิตเพื่อเป็นอาวุธสำคัญในการต่อสู้ในสนามแข่งขันของโลกและการใช้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน จึงเป็นความท้าทายอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทยที่จะต้องเร่งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางยุทธศาสตร์ทุกด้าน ได้แก่ การลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ให้เป็นระบบโครงข่ายที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ การพัฒนาทุนมนุษย์ และการปฏิรูปให้การบริหารจัดการ

มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และมีความรับผิดชอบโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงด้านกฎระเบียบและระบบการบริหารราชการแผ่นดิน โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมเพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจทั้งในเรื่องกระบวนการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี รูปแบบการดำเนินธุรกิจ และการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากถอนโคนและการพัฒนาต่อยอด รวมถึงการใช้นวัตกรรมสำหรับการพัฒนาสินค้าและบริการทั้งในระดับพื้นบ้านจนถึงระดับสูงซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในวงกว้าง ดังนั้น การพัฒนาในช่วง ๕ ปีต่อจากนี้ไปจะเป็นช่วงที่มุ่งเน้นการพัฒนาบนฐานภูมิปัญญาที่เกิดจากการใช้ความรู้และทักษะ การใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนาและการพัฒนานวัตกรรมนำมาใช้ในทุกด้านของการพัฒนา การพัฒนามีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ขยายและสร้างฐานรายได้ใหม่ที่ครอบคลุมทั่วถึงมากขึ้นควบคู่ไปกับการต่อยอดฐานรายได้เดิม สังคมไทยมีคุณภาพและมีความเป็นธรรมโดยมีที่ยืนสำหรับทุกคนในสังคมและไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และเป็นการพัฒนาที่เกิดจากการผนึกกำลังในการผลักดันขับเคลื่อนร่วมกันของทุกภาคส่วน (Thailand 4.0)

ทั้งนี้ เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้แนวคิดและแนวทางดังกล่าวข้างต้นเกิดผลสัมฤทธิ์ได้ตามเป้าหมายในช่วงระยะเวลาต่างๆ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนกลไกการบริหารราชการแผ่นดินสำคัญๆ การปรับเปลี่ยนกฎหมายและกฎระเบียบในหลายด้าน รวมถึงการปรับการบริหารจัดการให้มีธรรมาภิบาลในทุกระดับ ปลอดคอร์รัปชัน และปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนไทยในทุกภาคส่วนให้มีค่านิยมที่ดีงาม มีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงโดยยึดหลักการรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และด้วยสภาพปัญหาที่เรื้อรังและเชื่อมโยงกันซับซ้อนในขณะที่มีการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกประเทศที่จะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศไทยมากขึ้น การพัฒนาเชิงรุกเพื่อเสริมจุดแข็งและการแก้ปัญหาจุดอ่อนดังกล่าวให้สัมฤทธิ์ผลได้อย่างจริงจังนั้นต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่สำหรับประเทศไทยที่มีแผนแม่บทการพัฒนาระยะยาวเป็นกรอบแนวทางที่จะกำกับทิศทาง ดังนั้นภาคส่วนต่างๆ ในสังคมไทยจึงมีความตระหนักร่วมกันว่าประเทศไทยจำเป็นต้องมีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นแผนแม่บทที่กำหนดเป้าหมายอนาคตประเทศในระยะยาว ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) โดยวางแนวทางการพัฒนาหลักที่ต้องดำเนินการภายใต้ทุกรัฐบาลอย่างต่อเนื่องเพื่อจะบรรลุเป้าหมายอนาคตของประเทศที่วางไว้ โดยที่แผนแม่บทการพัฒนาระยะยาวจะเป็นกรอบที่ช่วยกำกับให้การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในมิติต่างๆ มีบูรณาการกัน แผนพัฒนาและแผนเฉพาะด้านในระดับต่างๆ มีความเชื่อมโยงเป็นลำดับที่เหมาะสมและสอดคล้องกันภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และการกำหนดเป้าหมายในระยะยาวที่ชัดเจนส่งผลให้ต้องมีความต่อเนื่องในการแก้ปัญหารากเหง้าและการพัฒนาพื้นฐานให้แข็งแกร่ง รวมทั้งต้องมีปรับระบบการติดตามและประเมินผลให้สามารถกำกับให้เกิดความเชื่อมโยงจากระดับยุทธศาสตร์สู่การจัดสรรงบประมาณและการดำเนินงานในระดับปฏิบัติที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่เป็นผลผลิต ผลลัพธ์ และผลสัมฤทธิ์ในที่สุด

การพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงเป็น ๕ ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) สู่การปฏิบัติ โดยที่ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยได้กำหนดเป้าหมายอนาคตประเทศไทยในระยะ ๒๐ ปีพร้อมทั้งประเด็นยุทธศาสตร์และแนวทางหลักที่จะขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายระยะยาวของประเทศที่ได้กำหนดไว้ โดยมีแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญที่สุดที่ถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) สู่การปฏิบัติในลำดับแรกที่ขับเคลื่อนไปสู่การบรรลุเป้าหมายในระยะยาวได้ในที่สุด โดยมีกลไกตามลำดับต่างๆ และกลไกเสริมอื่นๆ ในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมาย ทั้งนี้

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดเป้าหมายที่จะต้องบรรลุใน ๕ ปีแรกอย่างชัดเจนทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุในระยะ ๕ ปีนั้นได้พิจารณาและวิเคราะห์การต่อยอดให้เกิดผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินการต่อไปอีกใน ๓ แผนจวบจนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๕ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๗๕-๒๕๗๙ ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของยุทธศาสตร์ชาติ การพัฒนาจะบรรลุเป้าหมายอนาคตประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปี ๒๕๗๙ ที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ทั้งในระดับภาพรวมและรายสาขาของการพัฒนาจึงเป็นรายละเอียดและองค์ประกอบของเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปีในทุกด้าน โดยที่แผนพัฒนาฯ ฉบับต่อๆ ไปก็จะกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนามารับช่วงเมื่อผ่าน ๕ ปีแรกของช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ผ่านไป

๑.๑ หลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔)

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จะมุ่งบรรลุเป้าหมายในระยะ ๕ ปีที่จะสามารถต่อยอดในระยะต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยมีหลักการสำคัญของแผนพัฒนาฯ ดังนี้

๑. *ยึด* "หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" ต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เพื่อให้เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกันและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี ซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ สร้างโอกาสและมีที่ยืนให้กับทุกคนในสังคมได้ดำเนินชีวิตที่ดีมีความสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศก็เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องมีคุณภาพ และมีเสถียรภาพ การกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชนวีถีชีวิต ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรม

๒. *ยึด* "คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา" มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม

๓. *ยึด* "วิสัยทัศน์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี" มาเป็นกรอบของวิสัยทัศน์ประเทศไทยในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ วิสัยทัศน์ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า "มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน" โดยที่วิสัยทัศน์ดังกล่าวสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ ได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่นมีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงาน อาหารและน้ำ ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ประเทศไทยไม่เป็นภาระของโลกและสามารถเกื้อกูลประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจด้อยกว่า

๔. *ยึด* "เป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี ๒๕๗๙" ที่เป็นเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน ๕ ปีแรกและเป้าหมายในระดับย่อยลงมา โดยที่เป้าหมายและตัวชี้วัดในด้านต่างๆ มีความสอดคล้องกับกรอบเป้าหมายที่ยั่งยืน (SDGs) ทั้งนี้ เป้าหมายประเทศไทยในปี ๒๕๗๙ ซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกันนั้นพิจารณาจากทั้งประเด็นหลักและลักษณะของการพัฒนา ลักษณะฐานการผลิตและบริการสำคัญของประเทศ ลักษณะของคนไทยและสังคมไทยที่พึงปรารถนา และกลุ่มเป้าหมายในสังคมไทย โดยกำหนดไว้ดังนี้ "เศรษฐกิจและสังคมไทยมีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนบนฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน สังคมไทยเป็นสังคมที่เป็นธรรมมีความเหลื่อมล้ำน้อย คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่มีวินัย ตื่นรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีความรู้ มีทักษะและทัศนคติที่เป็นค่านิยมที่ดี มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ มีความเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณ มีจิตสาธารณะและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก ประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีนานาชาติ ระบบเศรษฐกิจตั้งอยู่บนฐานของการใช้นวัตกรรมนำดิจิทัล สามารถแข่งขันในการผลิตได้และค้าขายเป็น มีความเป็นสังคมประกอบการ มีฐานการผลิตและบริการที่มีคุณภาพและรูปแบบที่โดดเด่นเป็นที่ต้องการในตลาดโลก เป็นฐานการผลิตและบริการที่สำคัญ เช่น การให้บริการคุณภาพทั้งด้านการเงิน ระบบโลจิสติกส์ บริการด้านสุขภาพ และท่องเที่ยวคุณภาพ เป็นครัวโลกของอาหารคุณภาพและปลอดภัย เป็นฐานอุตสาหกรรมและบริการอัจฉริยะที่เป็นอุตสาหกรรมแห่งอนาคตที่ใช้นวัตกรรม ทุนมนุษย์ทักษะสูงและเทคโนโลยีอัจฉริยะ มาต่อยอดฐานการผลิตและบริการที่มีศักยภาพในปัจจุบันและพัฒนาฐานการผลิตและบริการใหม่ๆ เพื่อนำประเทศไทยไปสู่การมีระบบเศรษฐกิจ สังคม และประชาชนที่มีความเป็นอัจฉริยะ"

๕. *ยึด* "หลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานของการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม" แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มุ่งเน้นการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีความครอบคลุมทั่วถึงเพื่อเพิ่มขยายฐานกลุ่มประชากรชั้นกลางให้กว้างขึ้น โดยกำหนดเป้าหมายในการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ โอกาสทางสังคม และรายได้ของกลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๔๐ ให้สูงขึ้น นอกจากนี้ การเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานของการใช้ภูมิปัญญาและพัฒนานวัตกรรมนับเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาในระยะต่อไปสำหรับทุกภาคส่วนในสังคมไทย โดยที่เส้นทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วนั้นกำหนดเป้าหมายทั้งในด้านรายได้ ความเป็นธรรม การลดความเหลื่อมล้ำและขยายฐานคนชั้นกลาง การสร้างสังคมที่มีคุณภาพและมีธรรมาภิบาล และความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๖. *ยึด* "หลักการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจังใน ๕ ปีที่ต่อยอดไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่เป็นเป้าหมายระยะยาว" จากการที่แผนพัฒนาฯ เป็นกลไกเชื่อมต่อในลำดับแรกที่จะกำกับและส่งต่อแนวทางการพัฒนาและเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีให้เกิดการปฏิบัติในทุกระดับและในแต่ละด้านอย่างสอดคล้องกัน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงให้ความสำคัญกับการใช้กลไกประชารัฐที่เป็นการรวมพลังขับเคลื่อนจากทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน และการกำหนดประเด็นบูรณาการของการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูง และได้กำหนดในระดับแผนงาน/โครงการสำคัญที่จะตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาได้อย่างแท้จริง รวมทั้งการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่มีความครอบคลุมหลากหลายมิติมากกว่าในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ผ่านๆ มา ในการกำหนดเป้าหมายได้คำนึงถึงความสอดคล้องกับเป้าหมายระยะยาวของยุทธศาสตร์ชาติ และการเป็นกรอบกำกับเป้าหมายและตัวชี้วัดในระดับย่อยลงมาที่จะต้องถูกส่งต่อและกำกับให้สามารถดำเนินการให้เกิดขึ้นอย่างมีผลสัมฤทธิ์ภายใต้กรอบการจัดสรรงบประมาณ การติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดินและการติดตามประเมินผลการปฏิบัติราชการรวมทั้งการพัฒนาระบบราชการที่

สอดคล้องเป็นสาระเดียวกันหรือเสริมหนุนซึ่งกันและกัน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงกำหนดประเด็นบูรณาการเพื่อการพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางสำคัญประกอบการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน รวบรวมและกำหนดแผนงาน/โครงการสำคัญในระดับปฏิบัติ และกำหนดจุดเน้นในการพัฒนาเชิงพื้นที่ในระดับสาขาการผลิตและบริการและจังหวัดที่เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญในด้านต่างๆ

๑.๒ จุดเปลี่ยนสำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ ๑๒ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ นับว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในหลายเรื่อง ได้แก่ (๑) การกำกับกรอบเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาหลักในระยะยาวด้วยยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยที่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เป็นกลไกเชื่อมโยงสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาโดยกำหนดเป้าหมายที่จะต้องบรรลุและแนวทางพัฒนาที่ต้องดำเนินการในช่วง ๕ ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (๒) การปรับเปลี่ยนเรื่องการเชื่อมต่อกับการแปลงแผนสู่การปฏิบัติให้มีกรอบและทิศทางในการกำกับที่ชัดเจนขึ้น นั่นคือ แผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาในรายละเอียดที่จะเชื่อมต่อถึงการปฏิบัติโดยได้กำหนดแผนงาน/โครงการกลุ่มสำคัญๆ ที่ต้องดำเนินการในระดับแผนงานและโครงการสำคัญ ในช่วง ๕ ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติโดยใช้กลไกแผนเฉพาะด้าน ยุทธศาสตร์กระทรวง แผนการพัฒนาภาค แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงานต่างๆ ในการขับเคลื่อนตามแนวยุทธศาสตร์นั้นๆ ให้บรรลุผล โดยจะต้องมีการจัดสรรงบประมาณแบบบูรณาการประเด็นการพัฒนาและเชิงพื้นที่และมีการกำหนดตัวชี้วัดในการติดตามและประเมินผลที่เป็นระบบเชื่อมโยงที่สามารถสะท้อนถึงผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาได้อย่างแท้จริง ซึ่งในช่วง ๕ ปีต่อจากนี้ไประบบการจัดสรรงบประมาณ การบริหารจัดการงบประมาณแผ่นดิน แผนสำหรับการบริหารราชการแผ่นดิน กฎระเบียบเรื่องวินัยการเงินการคลังภาครัฐ และระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาและระบบการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการของหน่วยงานภาครัฐจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากเพื่อการรองรับความท้าทายในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติที่สัมฤทธิ์ผล ในขณะเดียวกันแนวทางการพัฒนาซึ่งเป็นรายละเอียดภายใต้ยุทธศาสตร์ทั้ง ๑๐ ยุทธศาสตร์นั้นได้กำหนดให้ครอบคลุมในหลากหลายประเด็นและแนวทางการพัฒนาเฉพาะด้านซึ่งหน่วยงานรับผิดชอบได้กำหนดไว้แล้วภายใต้แผนเฉพาะด้านหรือกำลังดำเนินการ ทั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อการบูรณาการประเด็นการพัฒนาและเพื่อสนับสนุนให้เกิดการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเกิดการต่อยอดให้สามารถดำเนินการได้สัมฤทธิ์ผล (๓) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ กำหนดแนวทางการพัฒนาจังหวัด ภาค และเมืองที่กำหนดพื้นที่เป้าหมายและสาขาการผลิตและบริการเป้าหมายที่เป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนลงไปเพื่อกำกับให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ จังหวัด ภาค และเมืองเกิดผลสัมฤทธิ์โดยสอดคล้องกับเป้าหมายรวมของประเทศ และ (๔) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดประเด็นและแนวทางที่สนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปประเทศที่สภาปฏิรูปแห่งชาติและสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปได้เสนอโดยมุ่งเน้นในเรื่องที่มีความชัดเจนและต้องเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จในช่วง ๕ ปีต่อจากนี้ไป ซึ่งนับว่าเป็นทั้งช่วงเวลาสำคัญของการปฏิรูปประเทศและวางรากฐานเพื่อการพัฒนาในระยะยาวให้มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

นอกจากนั้น แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ยังคงมุ่งเสริมสร้างกลไกการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันมากขึ้นทั้งกลไกที่เป็นกฎหมายและกฎ ระเบียบต่างๆ และกลไกการทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในทุกระดับให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ ลดความซ้ำซ้อนทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่ให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในขณะเดียวกันก็เพิ่มบทบาทของกลไกภาคองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกภาคส่วน

๒. สภาพแวดล้อมการพัฒนาและประเด็นการพัฒนาสำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

๒.๑ เงื่อนไขและสภาพแวดล้อมของการพัฒนา

การพัฒนาประเทศไทยภายใต้แนวทางการพัฒนาที่กำหนดด้วยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๔-พ.ศ. ๒๕๐๙) มาจนถึงปัจจุบันที่สิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ส่งผลให้ประเทศไทยมีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้นตามลำดับทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม อาทิ เศรษฐกิจมีขนาดและฐานการผลิตและบริการที่ใหญ่ขึ้น รายได้ประชาชนสูงขึ้น ปัญหาความยากจนลดลง คุณภาพชีวิตประชาชนดีขึ้นอันเนื่องจากการบริการทางสังคมทุกด้านที่มีความครอบคลุมทั่วถึงมากขึ้น และโครงสร้างพื้นฐานมีการพัฒนาครอบคลุมมากขึ้น รวมทั้งผลของการดำเนินนโยบายการค้าการลงทุนเสรีและการขยายความร่วมมือกับมิตรประเทศทั้งในรูปทวิภาคีและพหุภาคี และความร่วมมือกับประเทศในอนุภูมิภาคและอาเซียนที่มีความเข้มข้นและชัดเจนขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ ได้ขยายโอกาสด้านการค้าและการลงทุนของไทยเพิ่มขึ้น และส่งผลให้ฐานการผลิตและบริการของประเทศไทยมีความเข้มแข็งและโดดเด่นในหลายสาขา

ในช่วงเวลาเกือบ ๖ ทศวรรษที่ผ่านมา เศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๖.๐ ต่อปี ฐานเศรษฐกิจได้เปลี่ยนจากฐานเกษตรเข้มข้นมาเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมที่เข้มข้นตั้งแต่ช่วงปี ๒๕๓๐ เป็นต้นมา และเริ่มเข้าสู่ฐานบริการสมัยใหม่มากขึ้นตามลำดับในช่วง ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมา ด้วยฐานเศรษฐกิจที่ขยายใหญ่ขึ้นและรายได้ต่อหัวที่เพิ่มขึ้นประเทศไทยได้เปลี่ยนสถานะจากประเทศด้อยพัฒนามาเป็นประเทศที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลางตอนบนมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๑ โดยมีรายได้ต่อหัวเท่ากับ ๒๙,๓๐๗ บาทต่อปี และได้ขยับสูงขึ้นมาอยู่ในกลุ่มบนของกลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลางตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ และล่าสุดในปี ๒๕๕๗ รายได้ประชาชาติต่อหัวเพิ่มขึ้นเป็น ๔,๑๒๑[๑] ดอลลาร์ สรอ. ต่อปี ฐานการผลิตและบริการมีความหลากหลายมากขึ้น ฐานการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมใหญ่ขึ้นมาก หลายสาขาการผลิตและบริการสามารถแข่งขันและมีส่วนแบ่งในตลาดโลกสูงขึ้นและสร้างรายได้เงินตราต่างประเทศในระดับสูง อาทิ กลุ่มยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า อุตสาหกรรมอาหาร สินค้าเกษตร การท่องเที่ยว และบริการด้านสุขภาพ ในขณะเดียวกันการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบเสรีก็ส่งผลให้ประเทศไทยมีความเป็นสากลมากขึ้นทั้งในเรื่องมาตรฐานสินค้าและบริการ กฎระเบียบต่างๆ โดยที่ความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับนานาชาติทั้งในรูปของทวิภาคีและพหุภาคีซึ่งเป็นกลไกและช่องทางในการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศก็มีความก้าวหน้าไปมาก รวมทั้งกรอบความร่วมมือที่ช่วยทำให้ประเทศไทยสามารถยกระดับมาตรฐานต่างๆ ไปสู่ระดับสากลก็มีความคืบหน้ามากขึ้น ทั้งนี้มูลค่าการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๕๘ มูลค่าการค้าระหว่างประเทศทั้งในรูปของสินค้าและบริการรวมกันสูงถึง ๑๗.๒ ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๒๖.๙ ของขนาดเศรษฐกิจไทยซึ่งวัดโดยมูลค่าการผลิตรวมในประเทศ (Gross Domestic Products: GDP) สำหรับสังคมไทยและคนไทยก็มีความเป็นสากลมากขึ้น ประชาชนไทยมีทักษะภาษาต่างประเทศและองค์ความรู้ในเรื่องมาตรฐาน กฎระเบียบและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในระดับโลกมากขึ้น รวมทั้งมีการผสมผสานวัฒนธรรมที่หลากหลายมาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่ามากขึ้น

---

[๑] ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูล GNI per Capita (GDP per Capita อยู่ที่ ๒,๐๓๔ ดอลลาร์ สรอ. ต่อหัวต่อปี) โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

ฐานเศรษฐกิจที่ใหญ่ขึ้นส่งผลให้การจ้างงานเพิ่มขึ้นเป็น ๓๘.๐ ล้านคนจากประชากรวัยแรงงาน ๓๘.๕ ล้านคน อัตราการว่างงานเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ ๐.๙ ปัญหาความยากจนจึงลดลงตามลำดับ ทั้งจำนวนประชากรใต้เส้นความยากจนและสัดส่วนของประชากรที่ยากจนต่อจำนวนประชากรทั้งหมด โดยที่สัดส่วนคนจนลดลงจากร้อยละ ๒๐.๐ ในปี ๒๕๕๐ เป็นร้อยละ ๑๐.๕ ในปี ๒๕๕๗ ขณะที่จำนวนประชากรใต้เส้นความยากจนลดลงจากจำนวน ๑๒.๗ ล้านคนในปี ๒๕๕๐ เป็น ๗.๑ ล้านคนในปี ๒๕๕๗ คุณภาพชีวิตคนไทยโดยเฉลี่ยดีขึ้นในทุกระดับ โอกาสการได้รับการศึกษา การเข้าถึงบริการสาธารณสุข บริการสาธารณะและโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ และการคุ้มครองทางสังคมอื่นๆ รวมถึงการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ มีความครอบคลุมและมีคุณภาพดีขึ้นตามลำดับ เช่น ในปี ๒๕๕๘ ประชาชนไทยมีหลักประกันสุขภาพครอบคลุมกว่าร้อยละ ๙๙.๙ ขณะที่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีหลักประกันทางรายได้มั่นคงขึ้นและมีความครอบคลุมมากขึ้น อายุคาดเฉลี่ยสูงขึ้นต่อเนื่องโดยอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดเพศชาย ๗๑.๖ ปี และเพศหญิง ๗๘.๔ ปี จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทยในวัย ๑๕-๕๙ ปีเพิ่มขึ้นเป็น ๑๐.๑ ปี

อย่างไรก็ดี ประเทศไทยยังประสบปัญหาคุณภาพในเกือบทุกด้าน อาทิ คุณภาพคนต่ำทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ มีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ประชากรจำนวนไม่น้อยไม่เคารพสิทธิผู้อื่นและไม่ยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ จึงซ้ำเติมปัญหาการขาดแคลนปริมาณกำลังแรงงานในภาวะที่โครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้น ประเทศไทยยังประสบปัญหาคุณภาพบริการสาธารณะ คุณภาพการศึกษาและบริการด้านสาธารณสุข และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ รวมทั้งการบริหารจัดการน้ำยังไม่เป็นระบบโครงข่ายที่สมบูรณ์และการพัฒนามีความล่าช้า โครงสร้างพื้นฐานยังคงมีปัญหาในหลายด้าน อาทิ รูปแบบการขนส่งยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนให้มีประสิทธิภาพได้ตามเป้าหมาย การบริหารจัดการยังขาดเอกภาพ รวมทั้งการให้บริการยังไม่ทั่วถึง ไม่เพียงพอ ไม่มีคุณภาพ กระจุกตัวอยู่ในเมือง และมีราคาค่าบริการค่อนข้างสูง นอกจากนี้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมก็นับว่ามีความล่าช้า มีการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาน้อยไม่เพียงพอ การวิจัยที่ดำเนินการไปแล้วไม่ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างคุ้มค่า และการพัฒนานวัตกรรมมีน้อย

ปัญหาดังกล่าวข้างต้นส่วนหนึ่งเป็นผลพวงจากปัญหาการบริหารจัดการภาครัฐที่ประสิทธิภาพต่ำ ขาดความโปร่งใส และขาดความรับผิดชอบ และการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาที่ขาดความต่อเนื่อง ในขณะที่การบังคับใช้กฎหมายยังขาดประสิทธิผล และกฎระเบียบต่างๆ ล้าสมัยไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลง ธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการประเทศยังไม่บรรลุเป้าหมาย แม้ว่าบริการสาธารณะที่จัดให้กับประชาชนและภาคเอกชนจะพัฒนาได้เร็วขึ้น แต่เมื่อเทียบกับต่างประเทศ ประเทศไทยยังมีความล่าช้าและไม่ได้มาตรฐานสากล ประกอบกับภาครัฐมีโครงสร้างที่ใหญ่และซับซ้อนขึ้น มีค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง กระบวนการจัดสรรงบประมาณใช้เวลาค่อนข้างนาน ซึ่งไม่ทันกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน นอกจากนั้น การใช้จ่ายงบประมาณยังไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร ขาดความโปร่งใสและธรรมาภิบาล ในขณะที่คุณภาพของบุคลากรภาครัฐลดลงเนื่องจากการเข้าทำงานในภาครัฐไม่ใช่ทางเลือกแรกของคนที่มีความสามารถหรือการศึกษาที่อยู่ในเกณฑ์ดีเหมือนในอดีต ในขณะที่บุคลากรที่มีความสามารถลาออกจำนวนมากเพราะมีทางเลือกอื่นๆ ที่ดีกว่า สาเหตุสำคัญคือ ภาครัฐขาดการพัฒนาเส้นทางอาชีพที่ชัดเจนและขาดการพัฒนาระบบการฝึกอบรมบุคลากรที่สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งปัญหาคอร์รัปชันได้ขยายวงกว้างทั้งในภาครัฐและเอกชน

ภายใต้เงื่อนไขและสภาพแวดล้อมของการพัฒนาดังกล่าวส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจโดยรวมมีผลิตภาพการผลิตรวมต่ำและต้องอาศัยการเพิ่มปริมาณเป็นแรงขับเคลื่อนหลัก ขณะที่โครงสร้างเศรษฐกิจมีสัดส่วนภาคการค้าระหว่างประเทศต่อขนาดของเศรษฐกิจสูงกว่าเศรษฐกิจภายในประเทศมาก จึงมีความอ่อนไหวและผันผวนตามปัจจัยภายนอกเป็นสำคัญ ฐานการผลิตเกษตรและบริการมีผลิตภาพการผลิตต่ำ โดยที่การใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อการเพิ่มมูลค่ายังมีน้อย รายได้เกษตรกรยังอยู่ในระดับต่ำกว่าสาขาการผลิตและบริการอื่นๆ มาก จึงเป็นความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากปัญหาด้านคุณภาพดังกล่าวแล้ว นอกจากนั้น สังคมไทยยังมีความเหลื่อมล้ำสูงและขาดความเป็นธรรมในด้านอื่นๆ อีกมากมายที่ก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคมไทย ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างคนจนกับคนรวยมีแนวโน้มดีขึ้นเพียงเล็กน้อย ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ (Gini Coefficient) ลดลงจาก ๐.๔๘๔ ในปี ๒๕๕๔ เหลือ ๐.๔๖๕ ในปี ๒๕๕๖ ในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยังมีปัญหาการใช้อย่างสิ้นเปลือง ร่อยหรอ และเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว มีภาวะขยะล้นเมืองและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงในทุกด้าน ในประเด็นด้านความมั่นคงภายในประเทศก็มีความซับซ้อน ปัญหาสะสมมานาน และขยายวงกว้างจากเดิม จนมีสัญญาณเตือนถึงความเสียหายที่กำลังเกิดขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ อาทิ การล่วงละเมิดสถาบันหลักของชาติ สร้างความขัดแย้งในชาติ และปัญหาความเห็นต่างทางความคิดของคนในชาติก่อให้เกิดความขัดแย้งที่มีรากฐานความแตกต่างทางความคิดและอุดมการณ์บนพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง และปัญหาสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในด้านเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑ เป็นต้นมา พบว่าเศรษฐกิจไทยขยายตัวในอัตราสูงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑ ถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ.๒๕๐๔ - พ.ศ.๒๕๓๔) ก่อนที่จะเริ่มชะลอตัวในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๗ เมื่อการส่งออกและการลงทุนเริ่มชะลอตัว ก่อนที่จะเกิดวิกฤตเศรษฐกิจและการเงินครั้งเลวร้ายที่สุดในประวัติศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยในปี ๒๕๔๐ และการวางแผนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศหลังจากที่ประเทศเผชิญกับภาวะวิกฤตทางการเงินอย่างรุนแรงในปี ๒๕๔๐ ต่อเนื่องถึงปี ๒๕๔๑ ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางปฏิบัติตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ต่อเนื่องมาจนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ เพื่อให้ทุกภาคส่วนสร้างภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม ประสบการณ์ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจและการเงินในปี ๒๕๔๐ – ๒๕๔๑ ได้ส่งผลให้ภาครัฐและภาคเอกชนปรับตัวในการบริหารความเสี่ยงและสร้างภูมิคุ้มกันให้ดีขึ้นตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ดี ได้แก่ การดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส รับผิดรับชอบ และตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบดีขึ้น มีการกำกับดูแลวินัยทางการเงินการคลังที่กำหนดกรอบของความยั่งยืนทางการคลังเป็นแนวปฏิบัติที่ดีขึ้นและฐานะการคลังมีความมั่นคงมากขึ้น และฐานะเงินสำรองระหว่างประเทศอยู่ในระดับสูง มีการปรับปรุงในเรื่องกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ให้มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น มีการสร้างความเป็นธรรมให้กับกลุ่มต่างๆ โดยสามารถคุ้มครองผู้บริโภคและประชาชนจากการถูกเอารัดเอาเปรียบได้ดีขึ้น และสร้างบรรยากาศของการแข่งขันในตลาดและดำเนินมาตรการสนับสนุนให้การดำเนินธุรกิจในประเทศไทยมีความสะดวกคล่องตัวมากขึ้น รวมทั้งการบริหารจัดการเศรษฐกิจมหภาคก็มีประสิทธิภาพมากขึ้น และตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เป็นต้นมาประเทศไทยก็ให้ความสำคัญในการขยายการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นระบบโครงข่ายในเชิงยุทธศาสตร์การพัฒนามากขึ้น มีการตั้งเป้าหมายในการเพิ่มการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาและจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมมากขึ้นตามลำดับ รวมทั้งการที่ทุกภาคส่วนได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการพัฒนาในทุกระดับเป็นวงกว้างมากขึ้นก็ได้ส่งผลให้ประเทศสามารถผ่านพ้นวิกฤตต่างๆ หลังจากนั้นได้ดีขึ้น

อย่างไรก็ดี เมื่อเปรียบเทียบกับหลายประเทศนับว่าอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยปรับตัวดีขึ้นช้าและลดลงในบางช่วงเวลาที่เศรษฐกิจผันผวน ทั้งนี้ อันดับความสามารถในการแข่งขันซึ่งจัดโดย International Institute for Management Development (IMD) ของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ ๓๐ จากจำนวนประเทศทั้งหมด ๕๙ ประเทศ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ เป็นต้นมา และล่าสุดในปี ๒๕๕๙ อันดับได้ปรับดีขึ้นเล็กน้อยเป็นอันดับที่ ๒๘ จากจำนวนประเทศทั้งหมด ๖๑ ประเทศ ซึ่งชี้ว่าความสามารถในการแข่งขันโดยรวมของไทยในช่วง ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ เมื่อเทียบกับต่างประเทศยังปรับตัวดีขึ้นได้น้อยมาก สำหรับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจ (Ease of Doing Business: EODB) ล่าสุดในปี ๒๕๕๙ ไทยอยู่ในอันดับที่ ๔๙ จากจำนวนประเทศทั้งหมด ๑๘๙ ประเทศ จวบจนถึงปัจจุบันกล่าวได้ว่าข้อจำกัดต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยในช่วงที่ผ่านมานั้นเกิดจากปัจจัยหลักทั้งในเรื่องปัญหาคุณภาพคนต่ำ การลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมยังมีน้อย คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานยังไม่ดีและระบบโลจิสติกส์ขาดความเป็นระบบที่สมบูรณ์จึงมีต้นทุนสูง และปัญหาในด้านบริหารจัดการของภาครัฐและกฎระเบียบต่างๆ ที่ล้าสมัยและขาดประสิทธิผลในการบังคับใช้ รวมทั้งปัญหาคอร์รัปชันและเมื่อเผชิญกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจโลกเป็นครั้งคราวและภัยพิบัติทางธรรมชาติเช่นการเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ในปี ๒๕๕๔ เศรษฐกิจไทยก็มีความผันผวนได้ง่าย และโดยรวมเศรษฐกิจขยายตัวในอัตราที่ต่ำกว่าศักยภาพมาต่อเนื่องหลายปี โดยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ๑๐ และ ๑๑ เศรษฐกิจไทยขยายตัวในอัตราร้อยละ ๕.๘ ๓.๐ และ ๓.๔ ตามลำดับ และรวมช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘-๑๑ เศรษฐกิจขยายตัวเพียงเฉลี่ยร้อยละ ๓.๑[๒] และมีความชัดเจนว่าในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ประเทศไทยอยู่ในสถานการณ์ที่กำลังสูญเสียความได้เปรียบอย่างชัดเจนมากขึ้นทั้งในด้านต้นทุนแรงงานและยังไม่สามารถแข่งขันกับประเทศที่มีความก้าวหน้าและความสามารถในการแข่งขันทางนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ได้ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วได้

ในขณะที่โครงสร้างการผลิตได้เปลี่ยนผ่านจากภาคเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการอย่างต่อเนื่อง ภาคอุตสาหกรรมมีการสั่งสมองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนผ่านจากการผลิตอุตสาหกรรมขั้นปฐมโดยการลงทุนต่างชาติในระยะแรก มาเป็นโครงสร้างที่มีการใช้เทคโนโลยีที่ซับซ้อนมากขึ้นโดยการร่วมลงทุนของนักลงทุนไทยมีสัดส่วนสูงขึ้น ประเทศไทยกลายเป็นฐานการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงที่สำคัญมากขึ้น เช่นเดียวกับการผลิตสาขาบริการขยายฐานกว้างขึ้นจากบริการดั้งเดิมในกลุ่มท่องเที่ยวโดยมีความเชี่ยวชาญหลากหลายมากขึ้นตามลำดับทั้งในด้านการเงิน บริการสุขภาพ และอื่นๆ อย่างไรก็ดี การพัฒนาในภาคเกษตรมีความล่าช้ากว่าในสาขาเศรษฐกิจอื่นๆ ผลิตภาพการผลิตต่ำเนื่องจากการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้สนับสนุนมีน้อย ในขณะที่คุณภาพดินแย่ลง มีการใช้ที่ดินไม่เหมาะสม และการบริหารจัดการน้ำยังไม่เป็นระบบ สาขาเกษตรต้องเผชิญกับความผันผวนของสภาพภูมิอากาศและราคาสินค้าโดยไม่มีระบบประกันความเสี่ยงที่เหมาะสม การให้ความช่วยเหลือโดยรัฐในลักษณะของการอุดหนุนโดยไม่ได้ยึดโยงเข้ากับการเพิ่มประสิทธิภาพจึงเป็นภาระงบประมาณในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง

ในด้านสังคม ศักยภาพและระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยหลายด้านยังต่ำกว่าเป้าหมายและไม่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนฐานความรู้ ปัญหาสำคัญ เช่น การศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทยยังมีปัญหาเชิงคุณภาพ เด็กปฐมวัยยังมีพัฒนาการที่ล่าช้ากว่าวัยเพราะครอบครัวไม่มีความรู้และขาดเวลาในการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม และเด็กวัยเรียนยังมีปัญหาด้านสติปัญญาเพราะคุณภาพการศึกษาไทยอยู่ในระดับต่ำ ประกอบกับการขาดการฝึกทักษะที่แปลงความรู้สู่ทักษะที่เพียงพอ จึงส่งผลให้วัยแรงงานมีผลิตภาพการผลิตต่ำ อีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญและเป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ของไทย

---

[๒] สศช. คาดการณ์เศรษฐกิจไทยขยายตัวร้อยละ ๓.๐-๓.๕ ในปี ๒๕๕๙

คือการที่คนไทยส่วนใหญ่ยังมีพฤติกรรมและปัจจัยแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการทำลายสุขภาพ จนทำให้ประชากรที่เจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเพิ่มมากขึ้นและเสียชีวิตก่อนวัยอันควรจากโรคไม่ติดต่อเนื่องจากมีพฤติกรรมการบริโภคที่ไม่เหมาะสมและขาดการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ได้แก่ การมีการศึกษาและรายได้น้อยทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจและทางเลือกในการดำเนินชีวิต อาทิ ความเสี่ยงในการบริโภคอาหารไม่ปลอดภัย การผจญกับปัญหามลพิษในอากาศ และการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน

ในขณะเดียวกัน ประเทศไทยก็มีความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ศักยภาพทางเศรษฐกิจ และสภาพทางสังคมในด้านต่างๆ โครงสร้างประชากรไทยได้เปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัยมากขึ้นตามลำดับและจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ โดยที่สัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑๙.๘ ของจำนวนประชากรทั้งหมด ในขณะที่จำนวนประชากรวัยแรงงานได้เริ่มลดลงมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ เป็นต้นมา ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในภาวะที่ผลิตภาพแรงงานไทยยังต่ำ เนื่องจากปัญหาคุณภาพแรงงาน ความล่าช้าในการพัฒนาเทคโนโลยี และปัญหาการบริหารจัดการจึงเป็นข้อจำกัดในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและศักยภาพการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการสร้างรายได้และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วย และเมื่อประกอบกับคุณภาพคนที่ยังต่ำในทุกช่วงวัยที่จะส่งผลกระทบต่อเนื่องกันก็จะยิ่งเป็นอุปสรรคสำหรับการพัฒนาประเทศ ตั้งแต่พัฒนาการไม่สมวัยในเด็กปฐมวัย ผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ การพัฒนาความรู้และทักษะของแรงงานไม่ตรงกับตลาดงาน ขณะที่ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพและมีแนวโน้มอยู่คนเดียวสูงขึ้น รวมทั้งการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทยผ่านสังคมยุคดิจิทัลโดยที่คนไทยจำนวนไม่น้อยยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ส่งผลต่อวิกฤตค่านิยม ทัศนคติและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต

นอกจากนี้ การแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำยังต้องเร่งดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันความยากจนยังกระจุกตัวหนาแน่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ในขณะที่ความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยที่สุดกับกลุ่มคนจนที่สุดแตกต่างกันถึง ๓๔.๙ เท่าในปี ๒๕๕๖ สาเหตุพื้นฐานสำคัญมาจากคุณภาพบริการทางสังคมที่เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคนมีความแตกต่างกันระหว่างในพื้นที่และเมือง โครงสร้างเศรษฐกิจที่ไม่สมดุล การกระจายโอกาสของการพัฒนายังไม่ทั่วถึง และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมยังมีความเหลื่อมล้ำ รวมทั้งโอกาสการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ แหล่งทุน และบริการทางสังคมที่มีคุณภาพสำหรับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลก็มีในวงแคบกว่าซึ่งในอนาคตนั้นมีแนวโน้มที่จะมีความเสี่ยงมากขึ้น ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่รวดเร็วในทุกด้าน ความเหลื่อมล้ำมีความรุนแรงมากขึ้น แต่ในด้านการพัฒนาชุมชนซึ่งเป็นจุดเน้นสำคัญมาตลอดช่วง ๓ แผนพัฒนาฯ ที่ผ่านมาส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น มีการรวมกลุ่มเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพื่อทำกิจกรรมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อแก้ปัญหาและสนองตอบความต้องการของชุมชนได้ดีขึ้น อาทิ ชุมชนจัดการภัยพิบัติ การจัดทำแผนชุมชนที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ และบูรณาการเป็นแผนตำบลเพื่อเชื่อมโยงกับแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด และการรวมกันเป็นกลุ่มธุรกิจชุมชนและอาชีพร้อยละ ๓๒.๕๑ และองค์กรการเงินร้อยละ ๒๖.๗๗ ขององค์กรทั้งหมด

ในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนับว่ายังเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย ทรัพยากรธรรมชาติถูกนำไปใช้ในการพัฒนาจำนวนมากและเกิดความเสื่อมโทรมลงมากอย่างต่อเนื่อง มีปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้นทั้งระหว่างรัฐและประชาชน และระหว่างประชาชนในกลุ่มต่างๆ กันเอง ประกอบกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศมีลักษณะรวมศูนย์ ขาดการเชื่อมโยงกับพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อปัญหาต่างๆ ได้แก่ พื้นที่ป่าไม้ลดลง ทรัพยากรดินเสื่อมโทรมทำให้

ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคาม ระบบนิเวศชายฝั่งถูกทำลาย และทรัพยากรน้ำยังมีส่วนที่ไม่สามารถจัดสรรได้ตามความต้องการ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมือง โดยมีปัญหาสำคัญๆ เช่น ปัญหาขยะมูลฝอยยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ การเกิดขยะมูลฝอยเฉลี่ยต่อคนต่อวันเพิ่มสูงขึ้นเป็น ๑.๑๑ กิโลกรัม/คน/วัน ในปี ๒๕๕๗ ปริมาณขยะสะสมตกค้างเพิ่มสูงขึ้นถึง ๓๐.๘ ล้านตัน ในปี ๒๕๕๗ ขยะอิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ ต่อปี ขณะที่การจัดการของเสียอันตรายจากภาคอุตสาหกรรมสามารถจัดการได้ประมาณร้อยละ ๗๐ นอกจากนั้น ยังมีปัญหามลพิษทางอากาศยังเกินมาตรฐานหลายแห่ง ในปี ๒๕๕๗ พบสารมลพิษทางอากาศเกินค่ามาตรฐานในหลายพื้นที่ของประเทศและที่เป็นปัญหาสำคัญ ได้แก่ ฝุ่นละออง ก๊าซโอโซน และสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ขณะเดียวกันคุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดีมีแนวโน้มลดลง สาเหตุสำคัญมาจากการชะหน้าดินที่มีปุ๋ยตกค้างจากการเกษตรและการปศุสัตว์ และระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนมีจำนวนไม่เพียงพอ สำหรับปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแม้ว่าอัตราการขยายตัวจะลดลงเป็นร้อยละ ๓.๓ ต่อปีเนื่องจากมาตรการการลดก๊าซเรือนกระจกต่างๆ และการกักเก็บก๊าซเรือนกระจกในภาคป่าไม้และการใช้ประโยชน์ที่ดินมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เพิ่มการดูดกลับและช่วยลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมของประเทศ นอกจากนี้สภาพภูมิอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงผันผวนมากขึ้น ประเทศไทยต้องประสบกับภัยพิบัติทางธรรมชาติโดยเฉพาะอุทกภัยและภัยแล้งที่มีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจภายในประเทศและห่วงโซ่การผลิตทั้งภายในประเทศและของโลกในระดับที่รุนแรงกว่าในอดีตมาก การแพร่กระจายของหมอกควันก็เป็นปัญหารุนแรงขึ้นกระทบสุขภาพอนามัยของประชาชนและการดำเนินธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในบางช่วงเวลา ซึ่งมีสาเหตุจากการเผาป่าเพื่อทำการเกษตรในพื้นที่ป่าไม้และการเผาป่าเพื่อการเก็บเกี่ยวผลผลิตในพื้นที่เกษตรทั้งในประเทศและในประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกัน และปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย

ภายใต้ประเด็นข้อจำกัดและความท้าทายดังกล่าวทั้งโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมไทยที่เป็นจุดอ่อนและการบริหารจัดการที่ขาดประสิทธิภาพและความโปร่งใสดังกล่าว จะส่งผลให้ประเทศไทยยิ่งต้องเผชิญกับแรงกดดันและความเสี่ยงมากขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่กระแสโลกาภิวัตน์เข้มข้นขึ้น เป็นโลกไร้พรมแดนอย่างแท้จริง โดยที่การเคลื่อนย้ายของผู้คน สินค้าและบริการ เงินทุน องค์ความรู้ เทคโนโลยี ข้อมูลและข่าวสารต่างๆ เป็นไปอย่างเสรี ส่งผลให้การแข่งขันในตลาดโลกรุนแรงขึ้นตามลำดับ โดยมีการรวมตัวด้านเศรษฐกิจของกลุ่มต่างๆ ในโลกมีความเข้มข้นขึ้น มีการเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีใหม่ และนวัตกรรมเพิ่มขึ้นและส่งผลให้ผลิตภาพในหลายๆ ประเทศเพิ่มขึ้นเร็วกว่าของประเทศไทย ประเทศเศรษฐกิจใหม่หลายประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น เช่น จีน อินเดีย และสหรัฐอเมริกา และเวียดนามซึ่งแรงงานมีราคาถูกและใช้มาตรการอื่นประกอบในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศได้เพิ่มขึ้น จึงสามารถแข่งขันในตลาดสินค้าอุตสาหกรรมระดับกลางๆ ได้มากขึ้น ในขณะที่สถานการณ์เศรษฐกิจและการเมืองโลกก็มีความผันผวนง่ายขึ้น วิกฤตเศรษฐกิจโลกและในภูมิภาคต่างๆ ของโลกเกิดบ่อยครั้งขึ้น นอกจากนั้น ในอีกด้านหนึ่งการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของโลกและแรงขับเคลื่อนของเทคโนโลยีสมัยใหม่รวมทั้งความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดของสังคมโลกได้ทำให้เกิดภัยคุกคามและความเสี่ยงด้านอื่นๆ ที่ซับซ้อนขึ้น อาทิ การก่อการร้าย โรคระบาด เครือข่ายยาเสพติดข้ามชาติ และการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติมีหลากหลายรูปแบบและวิธีการที่ซับซ้อนมากขึ้น เพราะมีการเชื่อมโยงในภูมิภาคและพัฒนาการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย อาทิ ค้ายาเสพติดข้ามชาติ ปัญหาแรงงานต่างด้าว ค้ามนุษย์ข้ามชาติ สักลอบเข้าเมือง ใช้แรงงานเด็กและค้าประเวณี และฟอกเงินขณะที่การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกก็มีความผันผวนรุนแรงขึ้นซึ่งล้วนแล้วเป็นความเสี่ยงในการดำรงชีวิตของประชาชน การบริหารจัดการทางธุรกิจ และการบริหารราชการแผ่นดินของภาครัฐ ในขณะเดียวกันความเสี่ยงและข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศผันผวนรุนแรงต่อการดำเนินธุรกิจและการดำเนินชีวิตของผู้คนก็เพิ่มขึ้น กฎเกณฑ์และกฎระเบียบของสังคมโลกจึงมีความเข้มงวดมากขึ้นทั้งในเรื่องการปลดปล่อยมลพิษ สิทธิมนุษยชน และกฎระเบียบทางการเงิน

เงื่อนไขและสภาพแวดล้อมในด้านต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศดังกล่าวจะเป็นแรงกดดันให้ประเทศไทยต้องปรับตัวและมีการบริหารความเสี่ยงอย่างชาญฉลาดมากขึ้น โดยที่การปรับตัวจะต้องหยั่งรากลึกลงไปถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างเพื่อแก้จุดอ่อนและควบคู่กับการสร้างกลไกเชิงรุกให้จุดแข็งของประเทศเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ หากไม่สามารถแก้ปัญหาและปฏิรูปให้สัมฤทธิ์ผลได้ในระยะ ๔ - ๕ ปีต่อจากนี้ไป ประเทศไทยจะสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน รายได้เฉลี่ยของประชาชนจะไม่สามารถยกระดับให้ดีขึ้นได้ คุณภาพคนโดยเฉลี่ยจะยังต่ำ และปัญหาความเหลื่อมล้ำจะรุนแรงขึ้น รวมทั้งทรัพยากรจะร่อยหรอเสื่อมโทรมลงไปอีก ในที่สุดการพัฒนาประเทศจะไม่สามารถยั่งยืนไปได้ในระยะยาว และไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปี ๒๕๗๙ ซึ่งเป็นอนาคตประเทศไทยที่กำหนดไว้ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ดังนั้น ช่วงเวลา ๕ ปีของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ จึงเป็นช่วงเวลาสำคัญที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปและปรับเปลี่ยนอย่างเป็นระบบครั้งใหญ่ เพื่อให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเหมาะสมกับภูมิทัศน์ใหม่ของโลก ยืดหยุ่นปรับตัวได้เร็ว สามารถรับมือกับความเสี่ยงและภัยคุกคามแบบใหม่ได้ และสามารถอาศัยโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงบริบทโลกมาสร้างประโยชน์สุขให้กับคนในชาติได้ ไม่ว่าจะเป็นการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม การลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรมการดำรงชีวิต การทำงาน การเรียนรู้ การมีระเบียบวินัย และการมีความรับผิดชอบ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ มีการจัดลำดับความสำคัญและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนของผู้ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหานั้นๆ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะต้องให้ความสำคัญของความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์การพัฒนาทุกระดับอย่างสอดคล้องกัน มีระบบงบประมาณที่มุ่งเน้นการบูรณาการการพัฒนา การพัฒนาในระดับพื้นที่ และการพัฒนาที่ต่อเนื่อง มีการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนารวมถึงการลงทุนเพื่อการพัฒนาทุนมนุษย์เพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันก็จะต้องมีตัวชี้วัดภายใต้ระบบติดตามประเมินผลที่สนองตอบต่อประเด็นการพัฒนาได้อย่างแท้จริง

๒.๒ จุดเน้นและประเด็นพัฒนาหลักในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ ๑๒

ภายใต้เงื่อนไขและสภาพแวดล้อมของการพัฒนาดังกล่าว ในช่วง ๕ ปีต่อจากนี้ไป ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนครั้งใหญ่ โดยจะต้องปฏิรูปและปรับเปลี่ยนเพื่อแก้ปัญหารากฐานสำคัญที่เป็นจุดอ่อนและข้อจำกัดของประเทศที่สั่งสมมานาน ในขณะเดียวก็ดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อที่จะใช้ประโยชน์จากจุดแข็งและจุดเด่นของประเทศให้เกิดผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างเต็มที่ จำเป็นต้องวางระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงและการสร้างระบบภูมิคุ้มกันที่เหมาะสม รวมทั้งวางรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการพัฒนาในระยะยาว ทั้งนี้จุดเน้นและประเด็นหลักที่เป็นหัวใจของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ นั้นให้ความสำคัญกับประเด็นร่วมและประเด็นบูรณาการสำคัญที่ต้องนำมาประกอบการพิจารณาการจัดสรรงบประมาณและการถ่ายทอดลงในรายละเอียดสำหรับการติดตามประเมินผลการปฏิบัติเพื่อให้การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติเกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างจริงจัง ดังนี้

๒.๒.๑ การพัฒนานวัตกรรมและการนำมาใช้เป็นปัจจัยขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติเพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศในทุกด้าน โดยที่ในช่วงต่อจากนี้ไปจะมุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมเพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจทั้งในเรื่องกระบวนการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี และรูปแบบการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากถอนโคนและการพัฒนาต่อยอด นวัตกรรมจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและส่งเสริมขีดความสามารถของมนุษย์ซึ่งจะส่งผลให้ผลิตภาพการผลิตสูงขึ้น ช่วยขยายฐานรายได้จากผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ และช่วยลดต้นทุน ทั้งนี้ท่ามกลางการแข่งขันในตลาดโลกที่สูงขึ้นและการแข่งขันจากประเทศที่มีค่าแรงต่ำกว่าแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จะมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรม ไม่ว่าจะเป็น

นวัตกรรมในผลิตภัณฑ์หรือด้านกระบวนการผลิตเพื่อใช้ประโยชน์ในการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และบริการ โดยให้ความสำคัญทั้งกับผลิตภัณฑ์ที่ใช้เทคโนโลยีแบบซับซ้อน และ/หรือการใช้นวัตกรรมสำหรับการพัฒนาสินค้าและบริการทั้งในระดับพื้นบ้านจนถึงระดับสูงซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในวงกว้าง อาทิ การเพิ่มมูลค่าผลผลิตจากการปรับเปลี่ยนตำแหน่งในสายการผลิตไปทำกิจกรรมอื่นๆ ที่ให้มูลค่าเพิ่มสูงกว่าโดยจะให้ความสำคัญกับการย้อนกลับไปเริ่มทำกิจกรรมอื่นในห่วงโซ่มูลค่าที่มีมูลค่าเพิ่มสูงมากขึ้น เช่น ในขั้นตอนของการพัฒนาหรือออกแบบสินค้า การวิจัยและพัฒนา และการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ รวมถึงการก้าวไปข้างหน้าเพื่อทำกิจกรรมประเภทการพัฒนาตลาด โลจิสติกส์ และการสร้างตราสินค้า ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้มูลค่าเพิ่มสูงกว่าในขั้นตอนการผลิตและการประกอบสินค้าที่ให้มูลค่าเพิ่มต่ำที่สุด

ทั้งนี้โดยมีแนวทางหลักในการผลักดันการพัฒนานวัตกรรมและการนำมาใช้ คือ การกำหนดวาระการวิจัยแห่งชาติ (National Research Agenda) ให้มีจุดเน้นที่ชัดเจน เฉพาะเจาะจง และสอดคล้องกับสาขาเป้าหมายการพัฒนาประเทศ และการใช้กลยุทธ์ด้านนวัตกรรมบูรณาการ โดยส่งเสริมความร่วมมือและการเป็นหุ้นส่วนของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคการศึกษา ภาคเอกชนในทุกสาขาการผลิตและบริการ รวมทั้งชุมชนในการสร้างสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบของระบบการวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมให้เข้มแข็ง และต้องบูรณาการการวิจัยและพัฒนากับการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และการพัฒนานวัตกรรม โดยต้องกำหนดวาระการวิจัยของประเทศที่สอดคล้องกับสาขาเป้าหมายหรือประเด็นการพัฒนาทางสังคมที่สำคัญๆ ซึ่งเป็นความต้องการของตลาดและสังคม และภาคเอกชนจะต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมที่เข้มแข็งในทุกขั้นตอนตั้งแต่กระบวนการวิจัย การพัฒนา การนำผลการวิจัยและการพัฒนาไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ และการพัฒนานวัตกรรม โดยการสนับสนุนด้านเงินทุนเพื่อการวิจัย องค์ความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และแนวคิดและทรัพยากรอื่นๆ ที่จำเป็น ขณะเดียวกันก็คำนึงถึงการใช้นวัตกรรมในการตอบโจทย์การพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนชุมชนในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ และการสร้างสังคมคุณภาพ

๒.๒.๒ การเตรียมความพร้อมของประเทศในด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง ๕ ปีนี้ต้องมุ่งเน้นในเรื่องสำคัญ ดังนี้

๑) การสนับสนุนการวิจัยพัฒนา การดัดแปลงและต่อยอดการพัฒนาเทคโนโลยียุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสาขาการผลิตและบริการเดิมและต่อยอดไปสู่ความเป็นอัจฉริยะโดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและการผสมผสานเทคโนโลยี อาทิ กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ กลุ่มเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่างๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว และกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง

๒) การพัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นผู้ประกอบการทางเทคโนโลยี (Technopreneur) รวมทั้งเชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิตที่เป็นกลุ่มใหญ่ของประเทศ ได้แก่ เกษตรกรรายย่อย วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กับสถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา เพื่อให้สามารถเข้าถึงและนำผลงานวิจัยพร้อมใช้มาต่อยอดใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ โดยดำเนินการควบคู่กับการส่งเสริมสังคมผู้ประกอบการที่ผลิตได้ขายเป็น

๓) การพัฒนาและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ให้ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงเทคโลยีแบบก้าวกระโดด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเร่งสร้างและพัฒนาบุคลากรวิจัยในสาขา STEM (Science, Technology, Engineering, and Mathematics) และส่งเสริมห้องปฏิบัติการวิจัยของภาคเอกชนที่ได้มาตรฐานและในแขนงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพในการสร้างนวัตกรรมของประเทศในอนาคต เช่น สาขาวิทยาการรับรู้ ชีววิทยาเชิงสังเคราะห์ เซลล์ต้นกำเนิด เป็นต้น

๔) การสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเป็นเครือข่ายระหว่างสถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน/ชุมชน เพื่อร่วมพัฒนานวัตกรรมทางสังคมให้เป็นกลไกในการลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส อาทิ เทคโนโลยีเพื่อผู้สูงอายุ อุปกรณ์ช่วยผู้พิการ

๕) การปรับกลไกระบบวิจัยและพัฒนาของประเทศทั้งระบบทั้งกลไกการให้ทุนวิจัย การสร้างเครือข่ายวิจัย กระบวนการวิจัย การนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งการประเมินผลโครงการวิจัย โดยต้องมุ่งเน้นการประสานพลังและศักยภาพของนักวิจัยในสาขาต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของภาคเอกชนในการยกระดับศักยภาพทางเทคโนโลยีได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพ

๒.๒.๓ การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง ภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงไปสู่โครงสร้างประชากรสังคมสูงวัยสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จำนวนประชากรวัยแรงงานลดลงต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ และเกิดการขาดแคลนแรงงาน ผลิตภาพแรงงานต่ำ คุณภาพคนยังมีปัญหาในทุกช่วงวัยและส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงกันตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่พัฒนาการไม่สมวัยในเด็กปฐมวัย ผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ แรงงานมีปัญหาทั้งในเรื่องความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดงาน และผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพโดยที่จำนวนไม่น้อยต้องพึ่งพิงผู้อื่นในการดำเนินชีวิต เป็นต้น ดังนั้น จุดเน้นการพัฒนาคนที่สำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มีดังนี้

๑) การพัฒนากลุ่มเด็กปฐมวัยให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ

๒) การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม คนไทยในทุกช่วงวัยเป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม

๓) การพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของคน มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยเพื่อวางรากฐานให้เป็นคนมีคุณภาพในอนาคต การพัฒนาทักษะสอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม เช่น เด็กวัยเรียนและวัยรุ่นพัฒนาทักษะการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการพัฒนาให้มีความพร้อมในการต่อยอดพัฒนาทักษะในทุกด้าน มีทักษะการทำงานและการใช้ชีวิตที่พร้อมเข้าสู่ตลาดงาน วัยแรงงานเน้นการสร้างความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับตลาดงานทั้งทักษะขั้นพื้นฐาน ทักษะเฉพาะในวิชาชีพ ทักษะการเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ ทักษะการประกอบอาชีพอิสระ วัยสูงอายุเน้นพัฒนาทักษะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับวัยและประสบการณ์

๔) การเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงโลกในอนาคตอย่างสำคัญ

๕) การยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในทุกระดับและยกระดับการเรียนรู้ โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปรับระบบการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพครูทั้งระบบ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และพัฒนาระบบทวิภาคีหรือสหกิจศึกษาให้เอื้อต่อการเตรียมคนที่มีทักษะให้พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน นอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

๖) การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพดี เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพและการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ในการดูแลสุขภาพ การพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายและโภชนาการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย การใช้มาตรการทางกฎหมายและภาษีในการควบคุมและส่งเสริมอาหารและผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ การสร้างกลไกในการจัดทำนโยบายสาธารณะที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพที่จะนำไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี

๒.๒.๔ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ ในช่วง ๕ ปีต่อจากนี้ไปยังต้องมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพบริการทางสังคมให้ทั่วถึงโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาและสาธารณสุข รวมทั้งการปิดช่องว่างการคุ้มครองทางสังคมอื่นๆ ต่อเนื่องจากที่ได้ผลักดันในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ และมุ่งเน้นมากขึ้นในเรื่องการเพิ่มทักษะแรงงานและการใช้นโยบายแรงงานที่สนับสนุนการเพิ่มผลิตภาพแรงงานและเสริมสร้างรายได้สูงขึ้น ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ มีดังนี้

๑) การสร้างโอกาสให้กับกลุ่มเป้าหมายประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุด โดยจัดบริการของรัฐที่มีคุณภาพทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข ให้กับผู้ที่ด้อยโอกาสและผู้ที่อาศัยในพื้นที่ห่างไกล การจัดสรรที่ดินทำกินอย่างมีเงื่อนไขเพื่อป้องกันการเปลี่ยนมือผู้ได้รับการจัดสรรที่ดินให้แก่กลุ่มคนจนในภาคเกษตรที่ไร้ที่ดินทำกิน การพัฒนาทักษะของกลุ่มเป้าหมายให้สามารถประกอบอาชีพและมีรายได้ การพัฒนาระบบการประกันภัยพืชผล การจัดตั้งธนาคารที่ดิน และการพัฒนาองค์กรการเงินฐานราก

๒) การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนในเรื่องการสร้างอาชีพ รายได้ และให้ความช่วยเหลือที่เชื่อมโยงการเพิ่มผลิตภาพสำหรับประชากรกลุ่มร้อยละ ๔๐ รายได้ต่ำสุด ผู้ด้อยโอกาส สตรี และผู้สูงอายุ อาทิ การสนับสนุนธุรกิจขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจเพื่อสังคม การพัฒนาองค์กรการเงินฐานรากและการเข้าถึงเงินทุนเพื่อสร้างอาชีพ และการสนับสนุนการเข้าถึง ปัจจัยการผลิตคุณภาพดีที่ราคาเป็นธรรม และในขณะเดียวกันก็ต้องเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งบประมาณเชิงพื้นที่และบูรณาการเพื่อการลดความเหลื่อมล้ำ

๓) การกระจายการจัดบริการภาครัฐให้มีความครอบคลุมและทั่วถึงทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพในด้านการศึกษา สาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐาน และการจัดสวัสดิการ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรให้มีการกระจายตัวอย่างเป็นธรรม สร้างปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ รวมทั้งการปรับกฎหมาย กฎระเบียบให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม

๔) การสร้างชุมชนเข้มแข็งให้เป็นพลังร่วมทางสังคมในการสนับสนุนการพัฒนาและพร้อมรับผลประโยชน์จากการพัฒนา โดยส่งเสริมการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการระดับชุมชน การสนับสนุนศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนเพื่อยกระดับทักษะของคนในชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนจัดสวัสดิการและบริการในชุมชน และผลักดันกลไกการกระจายที่ดินทำกินและการบริหารจัดการที่ดินของชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาการไม่มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย รวมถึงการมีสิทธิในการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่

๒.๒.๕ การปรับโครงสร้างการผลิตและการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจในแต่ละช่วงของห่วงโซ่มูลค่า โดยการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับปัจจัยพื้นฐานและทุนทางเศรษฐกิจให้สนับสนุนการเพิ่มศักยภาพของฐานการผลิตและฐานรายได้เดิม และสร้างฐานการผลิตและรายได้ใหม่ให้กับระบบเศรษฐกิจ และยกระดับห่วงโซ่มูลค่าด้วยการใช้เทคโนโลยีวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมทั้งยกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการ สร้างสังคมผู้ประกอบการที่มีทักษะในการทำธุรกิจทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี พัฒนาพื้นที่ชายแดนที่มีศักยภาพ และพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และขับเคลื่อนเศรษฐกิจเข้าสู่การเป็นประเทศรายได้สูงในอนาคต

๒.๒.๖ การปรับระบบการผลิตการเกษตรให้สอดคล้องกับพันธกรณีในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการเกษตร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบมีส่วนร่วมที่เชื่อมโยงกับฐานทรัพยากรชีวภาพ (Bio Based) ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตร มีความปลอดภัย ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อมของประเทศ เน้นการพัฒนาระบบเกษตรกรรมที่ยั่งยืนและการขยายโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่ทำกินของเกษตรกร ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการเกษตรจากกิจการเจ้าของคนเดียวเป็นการประกอบการในลักษณะสหกรณ์ ห้างหุ้นส่วน และบริษัทเพื่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด ลดการทำงานต่ำระดับ และสามารถใช้เทคโนโลยีการผลิตในระดับที่เหมาะสม รวมทั้งใช้กลไกตลาดในการป้องกันความเสี่ยง

๒.๒.๗ การเพิ่มศักยภาพฐานการผลิตและบริการเดิมและการต่อยอดไปสู่ฐานการผลิตและบริการให้โดยใช้เทคโนโลยีที่เข้มข้นและนวัตกรรม วางรากฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมสำหรับอนาคตทั้งในด้านการเตรียมคนและโครงสร้างพื้นฐาน สร้างระบบกลไกและเครือข่ายที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงความร่วมมือของภาคธุรกิจในลักษณะคลัสเตอร์

๒.๒.๘ การส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจกระแสใหม่ อาทิ เศรษฐกิจดิจิทัล เศรษฐกิจฐานชีวภาพ เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม และการพัฒนาวิสาหกิจตั้งใหม่ (Start Up) และวิสาหกิจเพื่อสังคม รวมถึงการสร้างสังคมผู้ประกอบการ เพื่อต่อยอดฐานการผลิตและบริการและฐานเดิมและสร้างฐานใหม่

๒.๒.๙ การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพให้เติบโตและสนับสนุนภาคการผลิต เน้นการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ และศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งการสร้างมูลค่าเพิ่มในอุตสาหกรรมกีฬาให้ครอบคลุมทุกมิติและครบวงจรทั้งการผลิตและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๑๐ การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิต เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ขยายฐานเศรษฐกิจให้กว้างขึ้น และต่อยอดห่วงโซ่การผลิตให้เข้มแข็งขึ้น โดยการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต และนำผลการวิจัยและการพัฒนาที่เกี่ยวข้องมาใช้ประโยชน์ในการสร้างผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์ที่หลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการคมนาคมขนส่งโลจิสติกส์ และโทรคมนาคมในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคภายใต้แผนงาน GMS, ACMECS, IMT-GT, JDS และ BIMSTEC และภูมิภาคอาเซียนเพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์ โดยพัฒนาความเชื่อมโยงตามแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนให้มีความต่อเนื่องและเป็นโครงข่ายที่สมบูรณ์ พัฒนารูปแบบและบริการการขนส่งและโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานสากล ปรับปรุงกฎระเบียบการขนส่งคนและสินค้าที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาบุคลากรในธุรกิจการขนส่งและบริการโลจิสติกส์ และเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวพื้นที่ชายแดน เขตเศรษฐกิจชายแดนตลอดจนเชื่อมโยงระบบการผลิตกับพื้นที่ตอนในของประเทศ

๒.๒.๑๑ การพัฒนาวิสาหกิจขนาดย่อย ขนาดเล็กและขนาดกลาง วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อขยายฐานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความรอบคลุมมากขึ้น เป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจสำหรับกลุ่มต่างๆ ในสังคม โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาและส่งเสริมสังคมผู้ประกอบการเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการที่ผลิตได้และขายเป็น

๒.๒.๑๒ การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ สนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน เร่งแก้ไขปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อม เพื่อลดมลพิษที่เกิดจากการผลิตและการบริโภค พัฒนาระบบบริหารจัดการที่โปร่งใสเป็นธรรม ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นวงกว้างมากขึ้น ต้องเร่งเตรียมความพร้อมในลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติ

๒.๒.๑๓ การฟื้นฟูพื้นฐานด้านความมั่นคงที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติของผู้มีความเห็นต่างทางความคิดและอุดมการณ์บนพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และการเตรียมการรับมือกับอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบอย่างมีนัยยะสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะ ๒๐ ปีข้างหน้า

๒.๒.๑๔ การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและการสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย ในระบบการบริหารจัดการภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาลในภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในด้านระบบการบริหารงานและบุคลากร ในส่วนการบริหารจัดการภาครัฐ ให้โปร่งใส มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ ตรวจสอบได้อย่างเป็นธรรม และประชาชนมีส่วนร่วม มีการกระจายอำนาจ และแบ่งภารกิจรับผิดชอบที่เหมาะสม ระหว่างส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น

๒.๒.๑๕ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ของประเทศเพื่อขยายขีดความสามารถและพัฒนาคุณภาพการให้บริการเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจหลักและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกกลุ่มในสังคม สนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคและในอาเซียนอย่างเป็นระบบโดยมีโครงข่ายเชื่อมโยงภายในประเทศที่สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจต่างๆ การพัฒนาระบบบริหารจัดการและการกำกับดูแลให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการพื้นฐาน และการคุ้มครองผู้บริโภค การพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ และการพัฒนาผู้ประกอบการในสาขาโลจิสติกส์และหน่วยงานที่มีศักยภาพไปทำธุรกิจในต่างประเทศ

๒.๒.๑๖ การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ โดยเร่งดำเนินการในประเด็นท้าทาย ได้แก่ การสร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตและบริการเดิมและขยายฐานการผลิตและบริการใหม่ที่สร้างรายได้สำหรับประชาชนในภาค การพัฒนาเมืองให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกให้รองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมแห่งอนาคตอย่างมีสมดุล และการบริหารจัดการพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เจริญเติบโตและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคและเมืองให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๒.๑๗ การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศให้เข้มข้นและส่งผลต่อการพัฒนาอย่างเต็มที่ โดยในระยะเวลา ๕ ปีต่อจากนี้ไปจะมุ่งเน้นการผลักดันให้ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบและในเชิงสถาบันมีความคืบหน้าและชัดเจนในระดับปฏิบัติการและในแต่ละจุดพื้นที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศ รวมทั้งการผลักดันการลดการใช้มาตรการที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษีในการกีดกันการค้าการลงทุนระหว่างกัน ควบคู่กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชิงกายภาพที่ต้องเชื่อมโยงเครือข่ายภายในประเทศและต่อเชื่อมกับประเทศเพื่อนบ้าน และการเตรียมความพร้อมให้ประเทศไทยเป็นประตูไปสู่ภาคตะวันตกและตะวันออกของภูมิภาคเอเชีย ตลอดจนมุ่งเน้นการต่อยอดจากความเชื่อมโยงเชิงกายภาพสู่การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและชุมชนตาม

แนวระเบียงเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการกระจายความเจริญในการพัฒนาชุมชน จังหวัดและเมืองตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ รวมถึงพื้นที่เชื่อมโยงอื่นภายในประเทศ ในขณะเดียวกันประเทศไทยต้องดำเนินยุทธศาสตร์ในเชิงรุกในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยไปลงทุนในต่างประเทศทั้งในส่วนที่จะทำให้เกิดการเชื่อมต่อห่วงโซ่มูลค่าในอาเซียนที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและเพื่อขยายโอกาสด้านการค้าและการลงทุนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศ CLMV และอาเซียน รวมทั้งการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากกรอบความร่วมมือของอาเซียนกับกลุ่มประเทศนอกกลุ่มอาเซียน รวมทั้งเพิ่มบทบาทของไทยในเวทีโลกด้วยการส่งเสริมบทบาทที่สร้างสรรค์ของไทยในกรอบความร่วมมือต่างๆ รวมทั้งการสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้กรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

๒.๒.๑๘ การส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ (Outward Investment) โดยพัฒนาผู้ประกอบการโดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถพัฒนาธุรกิจร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม พัฒนาสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและการสนับสนุนการดำเนินงานของสภาธุรกิจภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ และสนับสนุนแหล่งเงินทุนและแหล่งข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับฐานการผลิตในต่างประเทศ

๒.๒.๑๙ การปรับปรุงภาคการเงินของไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและให้สามารถแข่งขันได้ ซึ่งภาครัฐต้องเร่งปรับปรุงกฎระเบียบในการกำกับดูแลภาคการเงินเพื่อสนับสนุนความสามารถในการแข่งขันและการให้บริการต่อผู้บริโภคและภาคธุรกิจเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม รวมทั้งการกำกับดูแลที่สามารถป้องกันความเสี่ยงจากความเชื่อมโยงทางการเงินและกระแสการเคลื่อนย้ายของเงินทุนที่จะมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปและมีปริมาณธุรกรรมที่มากขึ้น ในขณะเดียวกัน สนับสนุนการนำเทคโนโลยีทางการเงินมาใช้อย่างเข้มข้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและการเข้าถึง การพัฒนาเครื่องมือทางการเงินเพื่อการระดมทุนมาใช้สนับสนุนการลงทุนโครงการขนาดใหญ่ ขยายการเข้าถึงบริการทางการเงิน เพื่อให้ภาคธุรกิจและประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการทางด้านการเงินได้อย่างทั่วถึงในต้นทุนที่เหมาะสม รวมถึงการพัฒนาองค์กรการเงินฐานราก

๒.๒.๒๐ การปฏิรูปด้านการคลังและงบประมาณ ประกอบด้วย การขยายฐานภาษี การปรับระบบการจัดทำคำของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การจัดทำงบประมาณบูรณาการทั้งเชิงประเด็นพัฒนาและเชิงพื้นที่ การติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ และกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียม และลดความซ้ำซ้อนของสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคม รวมทั้งสร้างความยั่งยืนทางการคลังของระบบการคุ้มครองทางสังคม ได้แก่ การปรับปรุงระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุ การปรับปรุงระบบประกันสุขภาพ เพื่อลดภาระการพึ่งพารายได้จากรัฐบาล

๓. เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

๓.๑ เป้าหมายการพัฒนา แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ กำหนดเป้าหมายด้านต่างๆ ในช่วงเวลา ๕ ปี โดยคำนึงถึงการดำเนินการต่อยอดไปสู่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ๑๔ และ ๑๕ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และในขณะเดียวกันแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้จัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดในรายละเอียดมากกว่าในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ผ่านมาเพื่อให้กำกับและเชื่อมโยงกับการกำหนดเป้าหมายในแผนระดับรองและแผนปฏิบัติการต่างๆ ได้ชัดเจนขึ้น โดยการจัดสรรงบประมาณและแผนปฏิบัติการต่างๆ ต้องแสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงจากเป้าหมายที่เป็นผลสัมฤทธิ์ ผลลัพธ์หลักๆ กับผลผลิตในระดับแผนงานและโครงการได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแต่ละกลุ่มบูรณาการของการจัดสรรงบประมาณ รวมถึงความเชื่อมโยงถึง

ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของภาครัฐ ทั้งนี้ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้ตั้งเป้าหมายในมิติหลักๆ ประกอบด้วย **(๑) คนไทยที่มีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์** มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนร่วม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียง มีความเป็นไทย **(๒) การลดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และความยากจน** การเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง กลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๔๐ มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๑๕ **(๓) ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้** โครงสร้างเศรษฐกิจปรับสู่เศรษฐกิจฐานบริการและดิจิทัล มีผู้ประกอบการรุ่นใหม่และเป็นสังคมผู้ประกอบการ และมีผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่เข้มแข็ง สามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการ รวมทั้งมีระบบการผลิตและให้บริการจากฐานรายได้เดิมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และเศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพและมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๕ ต่อปีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็นประเทศที่มีรายได้สูงภายในปี ๒๕๗๙ **(๔) ทุนทางธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงอาหาร พลังงาน และน้ำ** โดยเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศเพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานและขนส่งไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗ ภายในปี ๒๕๖๓ เทียบกับการปล่อยในกรณีปกติ มีปริมาณหรือสัดส่วนของขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้น และรักษาคุณภาพน้ำและคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน **(๕) มีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย สังคมปลอดภัย สามัคคี สร้างภาพลักษณ์ดี และเพิ่มความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทย** ความขัดแย้งทางอุดมการณ์และความคิดในสังคมลดลง ปัญหาอาชญากรรมลดลง ประเทศไทยมีส่วนร่วมในการกำหนดบรรทัดฐานระหว่างประเทศ และ **(๖) มีระบบบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระจายอำนาจและมีส่วนร่วมจากประชาชน** บทบาทภาครัฐในการให้บริการซึ่งภาคเอกชนดำเนินการแทนได้ดีกว่าลดลง เพิ่มการใช้ระบบดิจิทัลในการให้บริการ ปัญหาคอร์รัปชันลดลง และการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระขึ้น เป้าหมายทั้ง ๖ กลุ่มหลักภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ สะท้อนถึงเป้าหมายการขับเคลื่อนการพัฒนาตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และเป้าหมายในระยะยาวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องบรรลุภายในระยะเวลา ๒๐ ปี

๓.๒ ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาสำคัญ

สำหรับยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ ๑๒ ถูกกำหนดจากยุทธศาสตร์ทั้ง ๖ ด้านภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และกำหนดเป็นแนวทางในรายละเอียดที่แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องและการตอบสนองต่อเป้าหมายที่ต้องบรรลุในระยะ ๕ ปี ที่จะเป็นการวางพื้นฐานที่สามารถสานต่อการพัฒนาในประเด็นสำคัญของประเทศในระยะต่อไปที่สนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยใช้หลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำทาง ทั้งนี้ภายใต้ยุทธศาสตร์ทั้ง ๑๐ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาครอบคลุมรายละเอียดที่ตอบสนองต่อจุดเน้นประเด็นหลักของการพัฒนาในระยะ ๕ ปี และมุ่งต่อยอดผลสัมฤทธิ์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับต่อๆ ไป โดยจะต้องต่อยอดให้เกิดความต่อเนื่องของการขับเคลื่อนการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานและการแก้ปัญหาสำคัญที่เป็นรากเหง้าของปัญหาต่างๆ และประเด็นปฏิรูปประเทศให้ลุล่วง รวมทั้งประเด็นร่วมที่มีความเชื่อมโยงกับหลากหลายประเด็นการพัฒนาที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อเนื่องกันไปตลอด ๒๐ ปี

ยุทธศาสตร์ที่กำหนดในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มีจำนวน ๑๐ ยุทธศาสตร์ซึ่งมีรายละเอียดมากกว่าในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะภายใต้สถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องนั้นเป็นการยากในการกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาให้มีรายละเอียดที่ชัดเจนในแผนพัฒนาระยะยาว เพราะยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจำเป็นต้องมีการกำหนดและปรับปรุงให้สอดคล้องกับเงื่อนไขและปัจจัยแวดล้อมในช่วงเวลานั้นๆ จึงจะสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุดังกล่าวยุทธศาสตร์ชาติจึงเป็นการกำหนดกรอบที่เป็นประเด็นหลักของการพัฒนาประเทศที่ครอบคลุมมิติต่างๆ ซึ่งสะท้อนทั้งในเรื่องการพัฒนาฐานการผลิตและบริการ การพัฒนากลุ่มเป้าหมาย และการพัฒนาในเรื่องกลไกและกฎระเบียบ รวมทั้งการพัฒนาทุนมนุษย์ ภายใต้การกำหนดและการยึดหลักการสำคัญของการพัฒนา ดังนั้น ยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงประกอบด้วยยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ (๒) ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมลดและความเหลื่อมล้ำในสังคม (๓) ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (๔) ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (๕) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน และ (๖) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย และประกอบกับอีก ๔ ยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์และกลไกสนับสนุนให้การดำเนินยุทธศาสตร์ทั้ง ๖ ด้านให้สัมฤทธิ์ผล ประกอบด้วย (๗) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ (๘) ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม (๙) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ และ (๑๐) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

ส่วนที่ ๒

การประเมินสภาพแวดล้อมการพัฒนาประเทศ

ส่วนที่ ๒
การประเมินสภาพแวดล้อมการพัฒนาประเทศ

๑. สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

๑.๑ สถานการณ์และแนวโน้มเศรษฐกิจโลก และผลกระทบต่อประเทศไทย

เศรษฐกิจโลกในระยะ ๕ ปีข้างหน้ายังมีแนวโน้มขยายตัวช้าและมีความเสี่ยงจากความผันผวนในระบบเศรษฐกิจและการเงินโลกในเกณฑ์สูง ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับความเสี่ยงสำคัญ ได้แก่ ความไม่แน่นอนของการปรับเปลี่ยนทิศทางการดำเนินนโยบายการเงินของมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ อาทิ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาคการเงิน และการประกอบธุรกิจของไทย นอกจากนี้ การเปิดเสรีทางการค้าก่อให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น รวมทั้งภาคการบริการและการท่องเที่ยว ทำให้ประเทศไทยต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ อย่างไรก็ตาม การเปิดเสรีทางการค้าดังกล่าวจะเป็นโอกาสของประเทศไทยในการใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคและภูมิภาคให้สนับสนุนการพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าร่วมกัน ทั้งนี้ ปัจจัยภายนอกที่คาดว่าจะส่งผลต่อเศรษฐกิจไทยอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่

๑.๑.๑ ตลาดเกิดใหม่มีบทบาทสูงขึ้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์เศรษฐกิจ เป็นแหล่งวัตถุดิบ แรงงาน และตลาดที่มีกำลังซื้อทั้งบราซิล รัสเซีย อินเดีย จีน แอฟริกาใต้ ทั้งนี้ภูมิภาคเอเชียจะเป็นศูนย์กลางพลังอำนาจทางเศรษฐกิจของโลก มีการไหลเข้าของการลงทุนในภาคการผลิตสูงโดยเฉพาะอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์และชิ้นส่วนและเป็นห่วงโซ่การผลิตที่สำคัญของโลก หรือเป็น "โรงงานผลิตแห่งเอเชีย" เพื่อส่งออกสู่ตลาดโลก และดึงดูดให้ประเทศมหาอำนาจเดิมเข้ามารวมกลุ่มและขยายบทบาททางเศรษฐกิจในภูมิภาคมากขึ้นผ่านการผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ทั่วโลกเพื่อสร้างอำนาจต่อรอง อาทิ Tran-Pacific Partnership (TPP) และ Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) ทำให้รูปแบบการค้าในระยะต่อไปมีความเป็นเสรีและแข่งขันอย่างเข้มข้นขึ้น นอกจากนี้ การเพิ่มขึ้นของชนชั้นกลางจะก่อให้เกิดกำลังซื้อของโลกเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นโอกาสที่เปิดกว้างขึ้นสำหรับการค้าการลงทุนการบริการ และการเคลื่อนย้ายทุนและแรงงาน อย่างไรก็ตาม การเปิดเสรียังก่อให้เกิดมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีเพิ่มมากขึ้น อาทิ การออกกฎระเบียบ มาตรฐานสินค้าและบริการ มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม และสิทธิมนุษยชน ซึ่งทำให้ประเทศไทยต้องพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ปรับปรุงกฎระเบียบภายในให้สอดรับกับข้อตกลงระหว่างประเทศรวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม

๑.๑.๒ ตลาดการเงินโลกไร้พรมแดน ซึ่งเป็นผลจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเงินมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทำให้มีการพัฒนาเครื่องมือทางการเงินใหม่ๆ เช่น Application ทางการเงิน Crowd Funding และ Financial Platform เป็นต้น ประกอบกับการเปิดเสรีภาคการเงินในอาเซียน ทำให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้ภาคการเงินของไทยต้องเร่งพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเงินให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมทั้งต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เช่น การปรับปรุงกฎระเบียบในการกำกับดูแลภาคการเงิน การสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ใช้บริการในเรื่องความปลอดภัยของข้อมูลส่วนตัวผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การป้องกันความเสี่ยงจากความเชื่อมโยงทางการเงิน การเคลื่อนย้ายเงินทุน และปริมาณธุรกรรมที่เพิ่มขึ้น

๑.๑.๓ การเปิดเสรีมากขึ้นของอาเซียนภายหลังปี ๒๕๕๘ ทั้งในภาคสินค้าและบริการ โดยเฉพาะภาคการเงิน ซึ่งเป็นโอกาสสำคัญหลายประการ อาทิ การเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต ทุน แรงงาน อย่างเสรี การลดข้อจำกัดในด้านอุปสงค์ในประเทศซึ่งทำให้ภาคการผลิตสามารถขยายตลาดและพัฒนาตนเอง ให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น รวมทั้งการใช้ความได้เปรียบด้านสถานที่ตั้งและด้านโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เป็นศูนย์กลางทางด้านการค้า การลงทุน การเงิน การบริการและการผลิต ภาคอุตสาหกรรม ในขณะที่การแข่งขันของประเทศในภูมิภาคอาเซียนจะสูงขึ้นทั้งในเรื่องมาตรฐานสินค้าและ บริการสินค้าเกษตรไทยจะแข่งขันยากขึ้นจากการเริ่มลดภาษีสินค้าของประเทศกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม การเคลื่อนย้ายเสรีแรงงานทักษะที่เป็นทั้งโอกาสและอุปสรรคและการที่หลายประเทศมีเป้าหมาย การพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการในอนาคตที่คล้ายคลึงกันไม่ว่าจะเป็น อินโดนีเซีย มาเลเซีย เวียดนาม และ ไทย ทำให้การพัฒนาของแต่ละประเทศต้องคำนึงถึงความได้เปรียบเฉพาะตัวในการวางตำแหน่งทาง ยุทธศาสตร์การค้าสินค้าและบริการของตนเองซึ่งไทยต้องผลักดันการลงทุนของไทยไปประเทศอาเซียนมากขึ้น

๑.๑.๔ รูปแบบการค้ามีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปสู่การค้าเสรีเฉพาะกลุ่มมากขึ้น และมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่หลากหลายขึ้น เพื่อขยายการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ซึ่งจะเป็นทั้ง โอกาสที่เปิดกว้างขึ้นสำหรับการค้าและการลงทุน แต่ในขณะเดียวกันการแข่งขันก็จะรุนแรงขึ้นทั้งในรูปของกลุ่ม ประเทศและสำหรับแต่ละประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ นั้น เศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนของโลกยังมีแนวโน้มขยายตัวได้ต่ำ ประเทศไทยจึงต้องกำหนดยุทธศาสตร์การแข่งขันและ ความร่วมมือระหว่างประเทศที่ชัดเจนขึ้นทั้งในเรื่องฐานตลาดการค้าการลงทุนในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และในระดับ โลก และในสาขาการผลิตการบริการที่ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งนี้จะต้องใช้ประโยชน์จาก (๑) ภูมิศาสตร์ที่ตั้งของประเทศและการดำเนินนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศมายาวนาน และจากการ ดำเนินนโยบายส่งเสริมให้เป็นเทศไทยเป็นฐานที่ตั้งบริษัทแม่และศูนย์ปฏิบัติการประจำภูมิภาค (๒) การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ขนาดใหญ่ตามที่กำหนดในแผนการลงทุน และ (๓) ความเป็นเลิศในหลายอุตสาหกรรมและบริการ อาทิ ยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ อาหาร และบริการท่องเที่ยว อย่างไรก็ดี ท่ามกลางการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นโดยอาศัยการเพิ่มประสิทธิภาพและการพัฒนานวัตกรรมนั้น มีแนวโน้มว่าประเทศต่างๆ จะนำมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีมาใช้เป็นเครื่องมือในการกีดกันการค้าโดยทางอ้อมมากขึ้น อาทิ มาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชน มาตรฐานความปลอดภัยอาหาร และมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม

๑.๒ การวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดเป็นกุญแจสำคัญต่อ การพัฒนาเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม และเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตของคนในทุกสังคม ทุกเพศ ทุกวัย

ในช่วงที่ผ่านมาการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น เทคโนโลยีสื่อสาร และ เทคโนโลยีชีวภาพ ได้ทำให้รูปแบบการผลิต การดำเนินธุรกิจ และการใช้ชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป อย่างรวดเร็ว มนุษย์สามารถสื่อสารทั้งภาพและเสียงได้อย่างไร้พรมแดน การทำธุรกิจและธุรกรรมบนโครงข่าย ดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น ประเทศที่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นไป อย่างก้าวกระโดด เช่น การลงทุนวิจัยและพัฒนาอย่างมากในประเทศเกาหลีใต้ได้ผลักดันผลิตภัณฑ์มวลรวมใน ประเทศให้เติบโตอย่างก้าวกระโดดจาก ๖๗,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี ๒๕๒๓ เป็น ๕๖๑,๐๐๐ ล้าน ดอลลาร์ สรอ. ในปี ๒๕๔๓ หรือขยายตัวประมาณ ๘.๓ เท่าภายใน ๒๐ ปี และกรณีประเทศจีนทำให้ GDP เพิ่มขึ้นจาก ๑.๒ ล้านล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี ๒๕๔๓ เป็น ๖.๖ ล้านล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี ๒๕๕๓ และใช้ เวลาอีกเพียง ๔ ปี ในการขยายตัวเป็น ๑๐.๔ ล้านล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี ๒๕๕๗

ในอนาคตองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สั่งสมมาอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานแขนงใหม่ เช่น วิทยาการรับรู้ (Cognitive Science) ซึ่งเป็นการทำงานระหว่างสมองและจิตใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความคิด อารมณ์ และการกระทำ มีความสำคัญต่อการสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ที่จะส่งผลให้เกิดการผลิกโฉมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการดำรงชีวิตของมนุษย์แบบก้าวกระโดด (Disruptive Technology) โดยมีแนวโน้มว่าเทคโนโลยีพื้นฐานใน ๔ ด้าน ได้แก่ เทคโนโลยีชีวภาพ นาโนเทคโนโลยี เทคโนโลยีวัสดุศาสตร์ พลังงาน และสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และดิจิทัล จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๑๒ ด้าน ได้แก่ (๑) อินเทอร์เน็ตเคลื่อนที่ (๒) โปรแกรมอัจฉริยะที่สามารถคิดและทำงานแทนมนุษย์ (๓) อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่งทุกอย่าง (Internet of Things) (๔) เทคโนโลยีคลาวด์ (Cloud Technology) (๕) เทคโนโลยีหุ่นยนต์ขั้นก้าวหน้า (Advanced Robotics) (๖) ยานพาหนะไร้คนขับ (Autonomous and Near-Autonomous Vehicles) (๗) เทคโนโลยีพันธุกรรมสมัยใหม่ (Next-Generation Genomics) (๘) เทคโนโลยีการเก็บพลังงาน (Energy Storage) (๙) การพิมพ์แบบสามมิติ (3D Printing) (๑๐) เทคโนโลยีวัสดุขั้นก้าวหน้า (๑๑) เทคโนโลยีการขุดเจาะน้ำมันและก๊าซขั้นก้าวหน้า และ (๑๒) เทคโนโลยีพลังงานทดแทน

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดังกล่าวส่งผลกระทบต่อประเทศทั้งในมิติเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญ คือ

๑.๒.๑ เกิดสาขาอุตสาหกรรมและบริการใหม่ๆ ที่ผสมผสานการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่หลากหลายสาขา เพื่อตอบสนองความต้องการในภาคการผลิต บริการ และพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป โดยอุตสาหกรรมใหม่ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นใน ๕ กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ กลุ่มเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่างๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง รวมทั้งรูปแบบและกระบวนการประกอบธุรกิจบริการจะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและหลากหลาย รูปแบบผลิตภัณฑ์และบริการมีวัฏจักรชีวิตสั้นลง การแข่งขันในตลาดอยู่บนฐานของการใช้นวัตกรรมทั้งในกระบวนการผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการ นวัตกรรมด้านตลาดและการบริหารจัดการ ถ้าภาคธุรกิจโดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ปรับตัวไม่ทัน อาจสูญเสียความสามารถในการแข่งขันได้ในขณะเดียวกันจะสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการในการสร้างธุรกิจรูปแบบใหม่ๆ ที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตที่ทำให้สามารถบริหารจัดการห่วงโซ่การผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๑.๒.๒ มนุษย์จะสามารถเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้ได้อย่างไร้ขีดจำกัด การพัฒนาเทคโนโลยีจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น อินเทอร์เน็ตกลายเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของทุกคน เนื่องจากการพัฒนาอุปกรณ์สื่อสารประสิทธิภาพสูงที่สามารถบรรจุ รับ ประมวลผล และแสดงผลข้อมูลได้อย่างมหาศาล โดยคาดว่าในปี ๒๐๒๕ ประชากรโลกประมาณ ๒-๓ พันล้านคนจะสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ ทำให้ผู้บริโภคมีความต้องการและพฤติกรรมการบริโภคที่ต้องการความสะดวกสบายและความเป็นส่วนตัวมากขึ้น เกิดการรวมกลุ่มบุคคลที่มีความชอบคล้ายคลึงกันบนโลกออนไลน์ ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลมีความเป็นปัจเจกนิยมมากขึ้น (Individualism) ความต้องการรู้จักตัวตนที่แท้จริงของกันและกันจะลดลง

๑.๒.๓ การแย่งชิงแรงงานที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีระดับสูงมีความสามารถเฉพาะทางหรือมีทักษะหลายด้าน (Multi-Skills) ในตลาดแรงงานสูงขึ้น เนื่องจากกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศต่างๆ โดยแรงงานทักษะต่ำจะไม่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน เพราะจะถูกแทนที่ด้วยการใช้ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ แรงงานจึงต้องมีการปรับตัวพัฒนาศักยภาพของตนให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีระดับสูงมากขึ้น ประกอบกับกำลังแรงงานของกลุ่มประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุลดลง จะนำไปสู่การเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติมากขึ้น ประเทศต่างๆ จึงพยายามใช้ประโยชน์จากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในการอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีทักษะสูงเข้ามาทำงานในประเทศมากขึ้น

๑.๒.๔ เกิดความเหลื่อมล้ำในมิติต่างๆ เช่น ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีอันเนื่องมาจากความแตกต่างด้านรายได้ ด้านความรู้ ด้านทักษะ หรือด้านการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี ความเหลื่อมล้ำของแรงงานที่มีทักษะเทคโนโลยีขั้นสูงและแรงงานที่ไม่มีทักษะ ความเหลื่อมล้ำของผู้ประกอบการขนาดใหญ่และขนาดเล็กที่มีความสามารถในการลงทุนเพื่อยกระดับศักยภาพทางเทคโนโลยีแตกต่างกัน

ประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งสร้างสมรรถนะทางเทคโนโลยีชั้นสูงใน ๕ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ กลุ่มเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่างๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง โดยกลุ่มเทคโนโลยีที่ไทยมีศักยภาพพัฒนาได้เอง ได้แก่ การเกษตร การแพทย์ และสิ่งแวดล้อม อุตสาหกรรมสร้างสรรค์และวัฒนธรรม จะต้องพัฒนาต่อยอดให้เกิดมูลค่าเพิ่มและเป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ในระยะต่อไป สำหรับกลุ่มเทคโนโลยีอื่นๆ ที่ประเทศไทยยังขาดศักยภาพในการพัฒนาอาจใช้รูปแบบการพัฒนาในลักษณะวิศวกรรมย้อนกลับ (Reverse Engineering) เพื่อให้สามารถเร่งพัฒนาเทคโนโลยีให้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลก และในขณะเดียวกันจะต้องลงทุนวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์พื้นฐานที่เป็นฐานของการพัฒนาเทคโนโลยีในอนาคต รวมทั้งต้องเตรียมพัฒนาคนทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว โดยในระยะสั้นต้องดึงดูดนักวิจัยจากต่างประเทศ และในระยะยาวพัฒนาคนและบุคลากรวิจัยโดยเฉพาะวิทยาศาสตร์พื้นฐานในลักษณะสหสาขาเพื่อสั่งสมองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในระยะยาว

๑.๓ สถานการณ์และแนวโน้มสังคมโลก

๑.๓.๑ การเข้าสู่สังคมสูงวัยของโลกส่งผลต่อเศรษฐกิจและรูปแบบการดำเนินชีวิต ในปี ๒๕๕๘ ประชากรโลกมีจำนวน ๗,๓๔๙ ล้านคน และจะเพิ่มเป็น ๗,๗๕๘ ล้านคนในปี ๒๕๖๓ ประมาณครึ่งหนึ่งจะอาศัยอยู่ในทวีปเอเชีย นอกจากนี้ องค์การสหประชาชาติยังได้ประเมินสถานการณ์ว่าในช่วงปี ๒๕๔๔-๒๖๔๓ (ค.ศ. ๒๐๐๑-๒๑๐๐) จะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุจากการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ โดยสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๒.๓ ในปี ๒๕๕๘ เป็นร้อยละ ๑๓.๘ ในปี ๒๕๖๓ ขณะที่วัยแรงงาน (อายุ ๒๕-๕๙ ปี) จะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ ๔๕.๔ เป็นร้อยละ ๔๕.๗ ในช่วงเวลาเดียวกัน แต่หลังจากปี ๒๕๖๓ วัยแรงงานจะลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่วนวัยเด็ก (อายุ ๐-๒๔ ปี) ลดลงจากร้อยละ ๔๒.๓ เป็นร้อยละ ๔๐.๘ ในช่วงเวลาดังกล่าว โดยประเทศพัฒนาแล้วจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์แล้ว และส่วนใหญ่มีระยะเวลาในเตรียมตัวสำหรับการเป็นสังคมสูงวัยค่อนข้างนานเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศกำลังพัฒนา เช่น ประเทศฝรั่งเศสใช้ระยะเวลา ๑๑๕ ปี สวีเดน ๘๕ ปี สหรัฐอเมริกา ๖๙ ปี เป็นต้น ขณะที่ประเทศกำลังพัฒนา

ส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาที่สั้นกว่ามาก เช่น จาไมกา ๒๕ ปี ศรีลังกา ๒๓ ปี เป็นต้น เช่นเดียวกับประเทศไทยมีระยะเวลาที่เข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ค่อนข้างเร็วประมาณ ๑๖ ปีก่อนที่จะเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ส่งผลต่อการออม การลงทุน และการคลังของประเทศ ขณะเดียวกันแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและกระจายตัวของประชากรโลกที่พบว่ามากกว่าร้อยละ ๕๐ จะอาศัยอยู่ในเขตเมือง ซึ่งมีสัดส่วนการบริโภคมากกว่าร้อยละ ๘๐ ของประชากรทั้งหมด และกลุ่มผู้สูงอายุในประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นกลุ่มสำคัญที่ทำให้มีการบริโภคสินค้าและบริการเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการบริโภคสินค้าและบริการด้านสุขภาพ ดังนั้น จึงเป็นโอกาสสำหรับประเทศไทยในการพัฒนาสินค้าและนวัตกรรมใหม่ๆ รวมทั้งการบริการทางการแพทย์และการดูแลผู้สูงอายุเพื่อรองรับความต้องการของผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว เช่น ธุรกิจ Nursing Home ธุรกิจด้านโรงแรมและการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น และยังก่อให้เกิดความต้องการแรงงานในสาขาอาชีพที่เน้นในกลุ่มผู้สูงอายุมากขึ้นตามมา เช่น ผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care Giver) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การเป็นสังคมสูงวัยของโลกยังอาจเป็นภัยคุกคามสำคัญสำหรับประเทศไทยด้วยเช่นกันเนื่องจากการลดลงของวัยแรงงาน จึงอาจก่อให้เกิดการแย่งชิงประชากรวัยแรงงาน โดยเฉพาะคนที่มีศักยภาพสูง ซึ่งเป็นกำลังแรงงานสำคัญในการพัฒนาประเทศ

๑.๓.๒ การเลื่อนไหลของกระแสวัฒนธรรมโลกที่ผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่นส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและรูปแบบการบริโภค พลวัตความเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลจากกระแสวัฒนธรรมโลกมีสาเหตุจากโลกาภิวัตน์ เกิดการผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรม ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ทัศนคติ ความเชื่อ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเรียนรู้และการบริโภคในรูปแบบต่างๆ อาทิ การใช้สื่อออนไลน์ในการจับจ่ายใช้สอยและการทำธุรกรรมต่างๆ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยไม่จำเป็นต้องรู้จักตัวตนซึ่งกันและกัน การบริโภคสื่อหลายช่องทางในช่วงเวลาเดียวกัน ส่งผลให้คนไทยเข้าถึงข้อมูลได้อย่างไร้ขีดจำกัด เกิดการสร้างวัฒนธรรมร่วมสมัย และมีโอกาสสำหรับการสร้างสรรค์สินค้าและบริการเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศ ขณะเดียวกันอาจก่อให้เกิดวิกฤตทางวัฒนธรรมเนื่องจากขาดการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีงาม จนทำให้คนไทยละเลยอัตลักษณ์ มีพฤติกรรมที่เน้นบริโภคนิยมและค่านิยมที่ฟุ้งเฟ้อ ใช้ชีวิตแบบเร่งรีบ ไม่เคารพในสิทธิคนอื่น ขาดความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล ซึ่งนำไปสู่การสูญเสียคุณค่าทางวัฒนธรรมดั้งเดิมและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในสังคมไทย

๑.๔ สถานการณ์และแนวโน้มสิ่งแวดล้อมโลก

วาระการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก ค.ศ. ๒๐๓๐ ได้กำหนดทิศทางการรักษาและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ ในขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงและพันธกรณีที่เกี่ยวข้อง ทำให้ไทยต้องพร้อมรับภาระในการลดก๊าซเรือนกระจกมากขึ้นภายใต้กระแสการแข่งขันการค้าที่เข้มข้น

๑.๔.๑ วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ เป็นทิศทางหลักในการพัฒนาของโลกหลัง ค.ศ. ๒๐๑๕ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ประกอบด้วย ๑๗ เป้าหมายและ ๑๖๙ เป้าประสงค์ จะมีส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต โดยเฉพาะการสร้างหลักประกันในการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคน ยกระดับคุณภาพน้ำ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำทุกภาคส่วน การมีรูปแบบการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการเกิดของเสีย การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทะเล การปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศป่าไม้อย่างยั่งยืน และหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ การบริหารจัดการเมืองอย่างยั่งยืนลดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อม และการดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพ

ภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น ทำให้ประเทศต้องมีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาเพื่อรักษาฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กับแนวทางการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด ซึ่งจะเป็นโอกาสที่ประเทศไทยจะพัฒนากลไกดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ภายในประเทศ ให้เกิดการบรูณาการไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกและพร้อมไปกับการพัฒนาภายในประเทศอย่างยั่งยืน

๑.๔.๒ ข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะทวีความเข้มข้น ส่งผลให้ประเทศต่างๆ รวมทั้งไทยต้องดำเนินมาตรการลดก๊าซเรือนกระจกอย่างจริงจัง ประเทศไทยได้ประกาศเจตนารมณ์และกำหนดเป้าหมายของประเทศในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้ต่ำกว่าระดับการปล่อยตามปกติ ร้อยละ ๗-๒๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ นอกจากนี้ ความตกลงปารีส (Paris Agreement) ที่นานาประเทศได้รับรองร่วมกันเมื่อ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๘ ซึ่งมุ่งควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกให้ต่ำกว่า ๒ องศาเซลเซียส และประเทศไทยได้ลงนามรับรองความตกลงดังกล่าวเมื่อ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๙ ส่งผลให้ไทยต้องมีส่วนร่วมในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างต่อเนื่องโดยกำหนดเป้าหมายในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๒๐-๒๕ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ อีกทั้งต้องมีการทบทวนเพื่อเพิ่มระดับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทุก ๕ ปี ก่อให้เกิดนัยสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ที่จะต้องเร่งดำเนินการเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในทุกภาคส่วน ทั้งภาคอุตสาหกรรม บริการ และการผลิตไฟฟ้า ตลอดจนภาคครัวเรือน เป็นแรงกดดันให้ประเทศต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตและบริโภคให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเพิ่มการใช้พลังงานหมุนเวียนและพลังงานชีวภาพเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีแนวโน้มในการใช้ประเด็นการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นเงื่อนไขสำหรับกำหนดมาตรฐานสินค้าในการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาคการส่งออกของไทย แต่ก็อาจสร้างโอกาสสำหรับธุรกิจใหม่ด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ ผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเพิ่มประสิทธิภาพการลดของเสีย เป็นต้น อย่างไรก็ดี แม้ว่ากรอบอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้กำหนดให้มีความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แต่ในทางปฏิบัติยังมีข้อจำกัดเพราะความขัดแย้งกับแนวทางการปกป้องสิทธิของทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้กรอบการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ทำให้ประเทศไทยไม่สามารถใช้ประโยชน์จากข้อกำหนดของอนุสัญญาฯ ในส่วนนี้ได้

๑.๔.๓ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติมีความผันผวนและรุนแรงมากขึ้น ส่งผลต่อการผลิตในภาคเกษตรและความมั่นคงด้านน้ำและอาหาร การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศก่อให้เกิดการขาดแคลนน้ำ อุทกภัย และภัยธรรมชาติที่รุนแรง สร้างความเสียหายต่อระบบการเพาะปลูก ทำให้ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรของโลกลดลง อาจก่อให้เกิดความไม่มั่นคงด้านอาหาร สำหรับประเทศไทยความผันผวนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลต่อเนื่องไปยังการส่งออกสินค้าเกษตรและอาหาร ซึ่งเป็นแหล่งรายได้สำคัญของประเทศ อาจก่อให้เกิดความไม่มั่นคงด้านอาหารทั้งระดับประเทศและระดับครัวเรือน ในขณะเดียวกัน ภาคเกษตรก็เป็นแหล่งรายได้หลักของเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยที่ต้องประสบความสูญเสียจากสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวน ส่งผลซ้ำเติมต่อปัญหาความยากจน

๑.๕ สถานการณ์ความมั่นคงโลก

๑.๕.๑ ประเทศมหาอำนาจมีแนวโน้มของการขยายอิทธิพลและการเพิ่มบทบาทในภูมิภาคต่างๆ ของโลก รวมทั้งการใช้อำนาจทางทหารและทางเศรษฐกิจเข้าแทรกแซงกิจการภายในของประเทศต่างๆ ในภูมิภาค เช่น (๑) ยุทธศาสตร์การปักหมุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกของสหรัฐอเมริกาเพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของประเทศพันธมิตรในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและการใช้เส้นทางคมนาคมทางทะเลใน

เอเชียแปซิฟิก ซึ่งถือเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของโลก (๒) การรวมกลุ่มตามข้อตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Trans-Pacific Partnership: TPP) ที่อาจกระทบต่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจในกรอบประชาคมอาเซียน (๓) การขยายอิทธิพลของสาธารณรัฐประชาชนจีนในกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีการพัฒนาและมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในช่วงที่ผ่านมาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การทหาร รวมทั้งด้านการฑูต ทำให้จีนมีบทบาทและอิทธิพลต่อการกำหนดและดำเนินนโยบายของประเทศต่างๆหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทยซึ่งเป็นพันธมิตรทั้งกับสาธารณรัฐประชาชนจีนและสหรัฐอเมริกาและมีผลประโยชน์ร่วมกันในหลายๆ ด้าน จึงส่งผลต่อประเทศไทยในการกำหนดท่าทีทางการฑูตแบบสมดุลและเป็นกลางท่ามกลางความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ

๑.๕.๒ ความขัดแย้งด้านอาณาเขตแบบรัฐต่อรัฐทั้งด้านอาณาเขตทางบก การอ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเล และภูมิรัฐศาสตร์ เพื่อผลประโยชน์และการแย่งชิงทรัพยากร ซึ่งทำให้มีแนวโน้มการเพิ่มกำลังอำนาจของกองทัพ เช่น (๑) การพัฒนาด้านนิวเคลียร์ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (๒) การประกาศ "เขตแสดงตนเพื่อการป้องกันทางอากาศในทะเลจีนตะวันออก" (Air Defense Identification Zone: ADIZ) เหนือทะเลจีนตะวันออกของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน ครอบคลุมพื้นที่พิพาทระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศญี่ปุ่นกรณีหมู่เกาะเซนกากุ (เตียวหยู) และพื้นที่สถานีวิจัยของเกาหลีใต้ (๓) ความขัดแย้งกรณีการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ของหลายประเทศเป็นปัญหาที่มีความสำคัญต่อประเทศไทย ซึ่งหากเกิดการใช้กำลังทางทหารเพื่อการแย่งชิงกรรมสิทธิ์ในหมู่เกาะสแปรตลีย์ ประเทศไทยอาจได้รับผลกระทบทั้งในด้านภูมิรัฐศาสตร์ เศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งอาจส่งผลกระทบและนำไปสู่ความขัดแย้ง การสร้างอำนาจต่อรองทางการทหารและความมั่นคง ซึ่งเป็นเงื่อนไขต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๑.๕.๓ อาชญากรรมข้ามชาติมีแนวโน้มขยายตัวและควบคุมได้ยาก มีการเชื่อมโยงในภูมิภาคและพัฒนาการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยมีรูปแบบและวิธีการที่ซับซ้อนมากขึ้น ประเทศไทยจึงยังมีความเสี่ยงต่อการก่อการร้ายของกลุ่มต่างชาติ ซึ่งมีเป้าหมายในการก่ออาชญากรรมที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศ โดยอาชญากรรมข้ามชาติที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างมีนัยยะสำคัญ ได้แก่ (๑) การค้ายาเสพติด ปัจจุบันมีการลักลอบนำยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์เข้าประเทศทั้งตามแนวชายแดนและท่าอากาศยาน ซึ่งส่งผลต่อการเกิดวงจรยาเสพติดตั้งแต่การผลิต จำหน่ายและเสพ (๒) ปัญหาแรงงานต่างด้าวจากการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานในประเทศไทย เกิดปัญหาอาชญากรรม สุขอนามัยและสาธารณสุข รวมถึงเป็นภาระของรัฐทั้งด้านสิทธิและสถานะของบุคคลตามกฎหมาย การศึกษา สาธารณสุข ตลอดจนเกิดความขัดแย้งกับชุมชนชาวไทย นอกจากนี้ ยังอาศัยช่องว่างทางกฎหมายในการสร้างอิทธิพลหรือแทรกซึมอยู่ในระบบตลาดที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจท้องถิ่น (๓) การค้ามนุษย์ เชื่อมโยงกับการลักลอบเข้าเมือง การใช้แรงงานเด็กและค้าประเวณี ซึ่งไทยมีสถานะเป็นทั้งประเทศต้นทาง ปลายทาง และทางผ่านของขบวนการค้ามนุษย์ ทำให้เป็นประเด็นถูกกล่าวหาว่าไม่ปฏิบัติตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ โดยในระหว่างปี ๒๕๕๓ – ๒๕๕๖ ประเทศไทยถูกจัดอันดับอยู่ในบัญชี Tier 2 Watch List ของรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา (TIP Report) และต่อมาในปี ๒๕๕๗ ถึง ๒๕๕๘ ถูกปรับลดระดับให้อยู่ในบัญชี Tier 3 ซึ่งเป็นระดับต่ำสุด โดยสหรัฐอเมริกามีข้อกังวลที่สำคัญคือ การค้ามนุษย์ในภาคประมง การบังคับใช้กฎหมาย การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ รวมถึงการดูแลและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (๔) การฟอกเงินเป็นปัญหาเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมอื่นๆ เช่น การก่อการร้าย การค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คอร์รัปชั่น ซึ่งไทยอยู่ในระหว่างการแก้ไขปัญหาให้ได้ตามมาตรฐานสากล

๑.๕.๔ การก่อการร้ายกำลังส่งผลกระทบต่อสังคมโลก โดยทวีความรุนแรงและมีความถี่มากขึ้นในระยะหลายปีที่ผ่านมา รวมทั้งมีแนวโน้มแผ่ขยายไปยังพื้นที่ต่างๆ ทั่วโลกอย่างต่อเนื่องทั้งจากลัทธิสุดโต่ง (Extremism) ซึ่งคลั่งไคล้ความรุนแรงและอุดมการณ์ และกลุ่มก่อการร้ายต่างๆ ที่ต้องการสร้างแนวร่วมให้เกิดความรุนแรง แพร่กระจายไปยังรัฐที่อ่อนแอในภูมิภาคอื่นๆ ส่งผลต่อการอพยพของประชาชนเพื่อหนีภัยสงครามไปยังประเทศที่ปลอดภัย โดยประเทศไทยมีความเสี่ยงต่อการถูกใช้เป็นที่พักพิงของกลุ่มก่อการร้ายข้ามชาติที่เข้ามาในรูปแบบของผู้อพยพและนักท่องเที่ยวที่อาจใช้ประเทศไทยเป็นฐานในการวางแผนก่อการร้ายในประเทศและในภูมิภาค

สถานการณ์แนวโน้มโลกในระยะ ๕ ปี เช่น เศรษฐกิจที่ยังขยายตัวช้า นวัตกรรมทางการเงิน การค้าการลงทุนที่มีความเข้มข้น การก้าวขึ้นเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของประเทศเกิดใหม่ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศเอเชีย การพัฒนาเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด การเป็นสังคมสูงวัย มีความเป็นพหุวัฒนธรรม และความเหลื่อมล้ำในสังคมมีแนวโน้มที่จะขยายตัวมากขึ้น เป็นต้น ประเทศไทยต้องเตรียมความพร้อมเพื่อเผชิญกับประเด็นท้าทายและใช้โอกาสในการสนับสนุนการพัฒนาประเทศ ดังนั้นจึงต้องวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มภายในประเทศเพื่อนำจุดแข็งและจุดอ่อนที่มีอยู่ในปัจจุบันจะนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศและจัดการความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๒. สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การสร้างความเท่าเทียมกันทางสังคม และการอนุรักษ์ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ในส่วนนี้จะเป็นการทบทวนและวิเคราะห์สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจมหภาคและการพัฒนาภาคการผลิต การพัฒนาและใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม สังคม สิ่งแวดล้อม การเจริญเติบโตของพื้นที่เมือง และความมั่นคง ในช่วงที่ผ่านมา โดยมีรายละเอียดดังนี้

๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มเศรษฐกิจไทย

๒.๑.๑ ในช่วงที่ผ่านมาการพัฒนาเศรษฐกิจไทยในภาพรวมประสบความสำเร็จในระดับที่น่าพอใจ ทั้งในด้านการสร้างอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การปรับโครงสร้างการผลิต การสั่งสมองค์ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีการผลิต การพัฒนาเศรษฐกิจรายสาขา การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ทำให้เศรษฐกิจไทยมีปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง และความพร้อมที่จะได้รับการพัฒนาต่อยอดเพื่อขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้วในปี ๒๕๗๙ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติ

๑) **อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ** เศรษฐกิจไทยในช่วงปี ๒๕๐๔ – ๒๕๕๘ ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๖.๑ สูงเป็นอันดับที่ ๒๒ ของโลก (จากทั้งหมด ๒๐๕ ประเทศ) และส่งผลให้รายได้ต่อหัวของประชาชนเพิ่มขึ้นจาก ๓,๔๗๖ บาท (๑๗๐ ดอลลาร์ สรอ.) ต่อคนต่อปี ในปี ๒๕๑๐ เป็น ๒๓,๖๖๖ บาท (๙๕๐ ดอลลาร์ สรอ.) ในปี ๒๕๓๐ และเพิ่มขึ้นเป็น ๑๘๕,๘๕๘ บาท (๕,๖๒๐ ดอลลาร์ สรอ.) ต่อคนต่อปี ในปี ๒๕๕๘ ซึ่งทำให้ประเทศไทยได้ขยับฐานะการพัฒนาประเทศจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลางขั้นกลาง (Middle Middle Income Country) เป็นประเทศรายได้ปานกลางตอนบน (Upper Middle Income Country) ในปี ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นปีที่ ๔ ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

๒). **โครงสร้างเศรษฐกิจเปลี่ยนผ่านจากภาคเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการมากขึ้น** โดยสัดส่วนของภาคเกษตรปรับตัวลดลงจากร้อยละ ๙.๙ ในปี ๒๕๓๓ เป็นร้อยละ ๙.๑ ในปี ๒๕๕๘ และสัดส่วนภาคบริการปรับตัวลดลงจากร้อยละ ๖๔.๗ ในปี ๒๕๓๓ เป็นร้อยละ ๖๐.๙ ในปี ๒๕๕๘ ในขณะที่สัดส่วนภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๒๕.๔ ในปี ๒๕๓๓ เป็นร้อยละ ๓๐.๐ ในปี ๒๕๕๘ การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างการผลิตทำให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานและทรัพยากรการผลิตจากภาคการผลิตที่มีประสิทธิภาพต่ำไปสู่สาขาการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงอย่างต่อเนื่อง โดยสัดส่วนกำลังแรงงานในภาคเกษตรปรับตัวลดลงจากร้อยละ ๖๔.๐ ในปี ๒๕๓๓ เป็นร้อยละ ๓๑.๘ ในปี ๒๕๕๘ ในขณะที่สัดส่วนแรงงานในภาคอุตสาหกรรมและบริการเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๐.๓ และร้อยละ ๒๕.๗ เป็นร้อยละ ๑๖.๙ และร้อยละ ๕๑.๓ ในปี ๒๕๕๘ ตามลำดับการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตดังกล่าวเมื่อรวมกับการส่งเสริมการสะสมปัจจัยทุนและการสั่งสมเทคโนโลยีการผลิตอย่างต่อเนื่องทำให้ผลิตภาพของปัจจัยการผลิตโดยรวม (Total Factor Productivity) เพิ่มขึ้นในระดับที่น่าพอใจ

๓) **ภาคการผลิตมีการสั่งสมองค์ความรู้และปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตอย่างต่อเนื่อง** ทำให้โครงสร้างการผลิตภาคอุตสาหกรรมเปลี่ยนผ่านจากโครงสร้างการผลิตอุตสาหกรรมขั้นปฐมภายใต้การบริหารจัดการของเงินทุนต่างชาติในระยะแรกของการขยับฐานะจากประเทศรายได้ต่ำมาเป็นประเทศรายได้ปานกลางขั้นต่ำ (Lower Middle Income Country) เป็นโครงสร้างการผลิตอุตสาหกรรมพื้นฐาน (Supporting Industry) ในช่วงของการขยับฐานะขึ้นเป็นประเทศรายได้ปานกลางขั้นกลาง (Middle Middle Income Country) รวมทั้งมีการสั่งสมเทคโนโลยีการผลิตและพัฒนาอุตสาหกรรมชิ้นส่วนภายใต้เครือข่ายการผลิตของบริษัทแม่ในต่างชาติและการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนทุนไทยในช่วงการขยับฐานะขึ้นเป็นประเทศรายได้ปานกลางขั้นสูง (Upper Middle Income Country) เช่นเดียวกับการผลิตสาขาบริการที่เริ่มมีความเชี่ยวชาญหลากหลาย มีการใช้เทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น รวมทั้งมีสัดส่วนของทุนไทยและมีบทบาทในตลาดต่างประเทศมากขึ้นตามลำดับ เช่น การสำรวจขุดเจาะปิโตรเลียม การบริการด้านสื่อบันเทิงและภาพยนตร์ การค้าส่งค้าปลีก การก่อสร้างและวัสดุอุปกรณ์ ทำให้การผลิตและบริการดังกล่าวมีความพร้อมสำหรับการพัฒนาต่อยอดเข้าสู่การผลิตและบริการที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในระดับที่สูงขึ้นและเป็นของคนไทยมากขึ้นเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจเข้าสู่การเป็นประเทศรายได้สูงในระยะต่อไป

๔) **ประเทศไทยยังคงมีจุดแข็งด้านความหลากหลายของฐานการผลิตที่มีความแข็งแกร่งในระดับโลก** โดยปี ๒๕๕๗ ซึ่งประเทศไทยมีส่วนแบ่งในมูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการในตลาดโลกร้อยละ ๑.๒ นั้น มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศไทยสูงเป็นอันดับที่ ๘ ของโลก และมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมและบริการท่องเที่ยวสูงเป็นอันดับที่ ๑๓ และอันดับที่ ๕ ของโลกตามลำดับ โดยในด้านสินค้าเกษตรไทยส่งออกข้าวสูงเป็นลำดับที่ ๒ ของโลก และยางพาราเป็นลำดับที่ ๑ ของโลก ในด้านสินค้าอุตสาหกรรมประเทศไทยเป็นฐานการผลิตรถยนต์ที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ ๑ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันดับที่ ๔ ของเอเชีย และอันดับที่ ๘ ของโลก รวมทั้งเป็นฐานการส่งออกสินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญ โดยมีมูลค่าการส่งออกสูงเป็นอันดับที่ ๑๑ ของโลก

๕) **อันดับความสามารถในการแข่งขันโดยรวมมีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้น** ในปี ๒๕๕๘ World Economic Forum (WEF) ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยเป็นอันดับที่ ๓๒ จาก ๑๔๐ ประเทศ ในขณะที่ผลการสำรวจประเทศที่มีความสะดวกในการเข้าไปประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business) ของธนาคารโลกได้จัดให้ไทยอยู่ในอันดับที่ ๒๖ จาก ๑๘๙ ประเทศทั่วโลก สำหรับผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย โดย International Institute for

Management Development (IMD) มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นจากอันดับที่ ๓๐ ในปี ๒๕๕๘ มาเป็นอันดับที่ ๒๘ ในปี ๒๕๕๙ จาก ๖๑ ประเทศ โดยในด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ IMD จัดให้ไทยอยู่ในอันดับที่ ๑๓ ความเข้มแข็งของปัจจัยพื้นฐานของเศรษฐกิจไทยดังกล่าวทำให้ประเทศไทยมีโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาเพื่อยกระดับฐานะของประเทศให้สูงขึ้นและมีรายได้เพียงพอต่อการพัฒนาคนอย่างเต็มศักยภาพ แต่ในด้านโครงสร้างพื้นฐานไทยอยู่ในอันดับที่ ๔๙ โดยเฉพาะด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน และการศึกษาอยู่ในอันดับลดลง เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานด้านขนส่งและโลจิสติกส์ยังขาดประสิทธิภาพและการเชื่อมโยงที่เป็นระบบทำให้ต้นทุนยังสูงเมื่อเทียบกับต่างประเทศ และโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารเพื่อรองรับการเป็นเศรษฐกิจฐานดิจิทัลยังไม่กระจายอย่างเพียงพอและทั่วถึง ส่วนโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมของไทยอยู่ในระดับต่ำ มีปัญหาขาดแคลนนักวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

๖) **การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ** แม้ว่าเศรษฐกิจไทยจะประสบปัญหาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจรุนแรงถึงสองครั้งในปี ๒๕๒๔ และในปี ๒๕๔๐ แต่การดำเนินมาตรการในการแก้ไขปัญหาและการให้ความสำคัญกับการรักษาวินัยทางการเงินและการคลัง ทำให้เศรษฐกิจไทยกลับเข้าสู่เสถียรภาพและอยู่ในเกณฑ์ที่แข็งแกร่ง โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับประเทศที่มีระดับการพัฒนาในระดับใกล้เคียงกัน โดยในปี ๒๕๕๘ ประเทศไทยมีสัดส่วนส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP หนี้สินต่างประเทศต่อ GDP ร้อยละ ๔๔.๔ และร้อยละ ๓๘.๒ ตามลำดับ ซึ่งต่ำเป็นลำดับที่ ๙๒ (จาก ๑๗๓ ประเทศ) และลำดับที่ ๖๐ (จากทั้งหมด ๑๑๑ ประเทศ) ของโลก ตามลำดับ ในขณะที่เงินสำรองระหว่างประเทศอยู่ที่ ๑๕๖.๕ พันล้านดอลลาร์ สรอ. นอกจากนี้ ดุลบัญชีเดินสะพัดยังอยู่ในระดับเกินดุลต่อเนื่องภายหลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี ๒๕๔๐ และค่าเงินบาทมีเสถียรภาพและแข็งค่าขึ้น สะท้อนความเข้มแข็งของปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติที่มีต่อเศรษฐกิจไทย

๒.๑.๒ ผลการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ และในช่วง ๔ ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ เริ่มแสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดในการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการลดลงของขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตซึ่งจะเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะต่อไปและมีแนวโน้มที่จะทำให้เศรษฐกิจไทยไม่สามารถยกระดับการพัฒนาออกจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลางได้ในระยะเวลาที่เหมาะสม โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญๆ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ และในช่วง ๔ ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ที่เริ่มแสดงให้เห็นถึงจุดอ่อนที่สำคัญของเศรษฐกิจไทยประกอบด้วย

๑) **เศรษฐกิจชะลอตัวลงอย่างรวดเร็วและมีความผันผวนมากขึ้น** ในช่วง ๙ ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจไทยขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ ๓.๑ ชะลอลงจากเฉลี่ยร้อยละ ๕.๗ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ซึ่งเป็นอัตราการขยายตัวที่ต่ำกว่าศักยภาพของระบบเศรษฐกิจ และต่ำกว่าระดับการขยายตัวที่จำเป็นสำหรับการขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจไทยสามารถหลุดพ้นจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลางในระยะเวลาอันควร

๒) **การส่งออกของไทยปรับตัวลดลงทั้งในด้านการส่งออกสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม** โดยปริมาณการส่งออกรวมในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจทางการเงินที่ผ่านมาขยายตัวช้าลงตามลำดับจากร้อยละ ๙.๗ ต่อปีในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๔๙) เป็นเฉลี่ยร้อยละ ๕.๒ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ และร้อยละ ๒.๐ ในช่วง ๔ ปีแรกของแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕–๒๕๕๙) และเป็นการชะลอตัวและปรับตัวลดลงทั้งในด้านปริมาณการส่งออกสินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร สินค้าอุตสาหกรรม และรายรับจากการส่งออกบริการ แม้ว่าการลดลงของ

การส่งออกในช่วงดังกล่าวจะมีสาเหตุสำคัญมาจากปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจโลกในปี ๒๕๕๑-๒๕๕๒ การชะลอตัวทางเศรษฐกิจในประเทศคู่ค้าสำคัญและผลกระทบจากปัญหาอุทกภัยในระยะต่อมาก็ตาม แต่ส่วนหนึ่งแสดงให้เห็นถึงการลดลงของขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตไทยอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในกลุ่มสินค้าที่พึ่งพิงแรงงานและทรัพยากรการผลิต รวมทั้งสินค้าอุตสาหกรรมในกลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

๓) **การลงทุนซึ่งเป็นทั้งปัจจัยสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจระยะสั้นและปัจจัยในการเพิ่มศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะยาวชะลอตัวลงมาก** ทั้งในด้านการลงทุนภาคเอกชนและการลงทุนภาครัฐ โดยเฉพาะในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ซึ่งการลงทุนขั้นต้นโดยรวม (Total Gross Investment) ขยายตัวเพียงร้อยละ ๑.๙ ต่ำกว่าอัตราการเสื่อมสภาพของสินค้าทุน ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจทั้งในปัจจุบันและในอนาคต โดยการลงทุนภาคเอกชนขยายตัวร้อยละ ๓.๒ ในขณะที่การลงทุนภาครัฐหดตัวร้อยละ ๐.๘ อย่างไรก็ตาม การลงทุนรวมในช่วง ๔ ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ เริ่มขยายตัวในอัตราเร่งขึ้นเป็นร้อยละ ๓.๐ โดยเป็นผลมาจากการขยายตัวเร่งขึ้นของการลงทุนภาครัฐในปี ๒๕๕๘ เป็นสำคัญ

๔) **เสถียรภาพเศรษฐกิจเริ่มมีสัญญาณที่จะเป็นข้อจำกัดต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะยาวมากขึ้น** โดยเฉพาะหนี้สาธารณะซึ่งเพิ่มขึ้นจากเฉลี่ยร้อยละ ๓๗.๙ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เป็นร้อยละ ๔๒.๑ ในช่วง ๔ ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ชี้ให้เห็นว่าแม้จะอยู่ภายใต้กรอบวินัยทางการคลังแต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากผลของการดำเนินมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้น ซึ่งทำให้เริ่มเป็นข้อจำกัดต่อการใช้มาตรการทางการคลังสำหรับการกระตุ้นเศรษฐกิจและการพัฒนาศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะต่อไป

๒.๑.๓ จุดอ่อนที่สำคัญของเศรษฐกิจไทย การขยายตัวในเกณฑ์ต่ำและมีความผันผวนมากขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ และในช่วง ๔ ปีแรกของแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๑ รวมทั้งแนวโน้มการลดลงของขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการส่งออกและความแข็งแกร่งด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจตลอดช่วงระยะเวลา ๙ ปีที่ผ่านมา สะท้อนถึงจุดอ่อนที่สำคัญๆ ของระบบเศรษฐกิจไทยทั้งทางด้านปัญหาเชิงโครงสร้าง เงื่อนไขในระบบเศรษฐกิจโลก และปัจจัยทางด้านการดำเนินนโยบายและการบริหารจัดการเศรษฐกิจ ประกอบด้วย

๑) **อุปสงค์ในประเทศยังมีจำกัดเมื่อเทียบกับขีดความสามารถในการผลิตทำให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจยังต้องพึ่งพิงอุปสงค์ในตลาดโลก** ซึ่งต้องอาศัยขีดความสามารถในการแข่งขันและการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกในการขับเคลื่อน ในขณะที่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยอาศัยอุปสงค์ภายในประเทศในระยะต่อไปยังมีปัญหาอุปสรรคจากความแตกต่างทางด้านรายได้และกำลังซื้อของประชาชนในระบบเศรษฐกิจที่ยังไม่สามารถกระจายตัวอย่างทั่วถึง รวมทั้งยังต้องอาศัยภาคการส่งออกในการสร้างฐานรายได้ของประชาชนในประเทศให้มีความแข็งแกร่งก่อนที่จะสามารถใช้อุปสงค์ในประเทศในการขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้อย่างแท้จริง

๒) **มาตรการของภาครัฐ**ในการเพิ่มอุปสงค์ภายในประเทศ (Domestic Economy) ในช่วง ๙ ปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ยังให้น้ำหนักความสำคัญกับมาตรการระยะสั้น โดยเฉพาะการก่อหนี้สาธารณะเพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายผ่านอุปสงค์ภาคเอกชนและการใช้จ่ายที่นอกเหนือจากการลงทุน ซึ่งแม้บางมาตรการจะจำเป็นต่อการบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนและช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อย แต่ยังมีข้อจำกัด

ในการสนับสนุนให้เศรษฐกิจฐานรากขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากภาคการส่งออกและรายได้จากภาคการเกษตรซึ่งเป็นฐานรายได้หลักของประชาชนในระบบเศรษฐกิจได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวอย่างต่อเนื่องของเศรษฐกิจโลก นอกจากนั้น การดำเนินมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้นบางมาตรการยังส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการส่งออกและศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะยาว ในขณะที่อุปสงค์ภายในประเทศยังคงผันผวนตามขีดความสามารถในการก่อหนี้ของภาครัฐและเอกชนเพื่อการใช้จ่ายตามมาตรการระยะสั้น

๓) **การขาดการลงทุนที่จำเป็นและเพียงพอต่อการยกระดับศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจ** ให้สามารถหลุดพ้นกับดักประเทศรายได้ปานกลางได้ในระยะเวลาอันเหมาะสม โดยด้านการลงทุนของภาครัฐชะลอตัวลงอย่างมีนัยสำคัญและเข้าสู่ภาวะหดตัวในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ และขยายตัวในเกณฑ์ต่ำในช่วง ๔ ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ซึ่งทำให้เศรษฐกิจไทยขาดการลงทุนที่เพียงพอทั้งการลงทุนทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน การลงทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้กับระบบเศรษฐกิจ รวมถึงการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา และการลงทุนเพื่อการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจสำหรับการสร้างฐานการผลิตที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในอนาคต ในขณะที่การลงทุนภาคเอกชนชะลอตัวลงตามการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก การลดลงของขีดความสามารถในการแข่งขัน และการลดลงของแรงขับเคลื่อนจากการลงทุนของภาครัฐ

๔) **แรงขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจจากปัจจัยแรงงานลดลง** เนื่องจาก (๑) การชะลอตัวของกำลังแรงงาน ในขณะที่การเพิ่มผลิตภาพการผลิตของปัจจัยแรงงานเป็นไปอย่างล่าช้า (๒) การเคลื่อนย้ายปัจจัยแรงงานจากภาคเกษตรซึ่งมีผลิตภาพการผลิตและรายได้ต่อหัวต่ำไปสู่ภาคการผลิตที่มีผลิตภาพการผลิตและรายได้ต่อหัวสูงกว่าช้าลงตามลำดับ ซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการเพิ่มผลิตภาพการผลิตของแรงงาน (๓) การขาดการใช้เทคโนโลยีและสินค้าทุนที่เหมาะสมสำหรับการเพิ่มผลิตภาพการผลิตของแรงงาน (๔) ความไม่สอดคล้องระหว่างความต้องการของตลาดแรงงานและการผลิตแรงงาน (๕) การขาดการรวมกลุ่มในการผลิตภาคเกษตรเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาดทำให้มีการทำงานต่ำระดับอยู่ในเกณฑ์สูง และ (๖) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างล่าช้า การลดลงของแรงขับเคลื่อนจากปัจจัยแรงงานทั้งในด้านขนาดของกำลังแรงงานและผลิตภาพการผลิตของแรงงานทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยลดลงทั้งในส่วนการผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้นและการผลิตสินค้าในส่วนที่เป็นกึ่งทุนเข้มข้น

๕) **ผลิตภาพการผลิตของปัจจัยการผลิต (Total Factor Productivity: TFP) ยังไม่เพียงพอต่อการขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ**ให้หลุดพ้นจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลางซึ่งต้องอาศัยการผลิตที่มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นของตนเองมากขึ้น แม้ว่าการขยายตัวของ TFP ในช่วงก่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ จะอยู่ในระดับที่น่าพอใจก็ตาม แต่ยังมีความล่าช้าเมื่อเทียบกับประเทศที่เริ่มพัฒนาประเทศในช่วงเวลาเดียวกันและสามารถยกระดับการพัฒนาประเทศเข้าสู่การเป็นประเทศรายได้สูงในช่วงก่อนหน้า ความล่าช้าในการเพิ่มขึ้นของ TFP ดังกล่าวทำให้ประเทศไทยยังจำเป็นจะต้องพัฒนาผลิตภาพการผลิตอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับการใช้ปัจจัยอื่นในการเร่งรัดการขยายตัวในช่วงเปลี่ยนผ่าน

๖) **ความล่าช้าในการปรับโครงสร้างการผลิต** ทั้งในด้าน (๑) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและมูลค่าการผลิตให้กับภาคเกษตรกรรมเพื่อให้ผลิตภาพการผลิตและรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนซึ่งทำให้การผลิตในภาคเกษตรซึ่งแม้จะเป็นฐานรายได้ที่สำคัญของประเทศแต่ยังประสบกับปัญหาที่สำคัญๆ ทั้งในด้านผลผลิตต่อไร่ที่ยังอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเป็นผลมาจากปัญหาทางด้านแหล่งน้ำ

ความล่าช้าในการปรับปรุงเทคโนโลยีในการผลิตและการบริหารจัดการ ซึ่งจะเห็นได้จากผลผลิตข้าวต่อไร่ซึ่งอยู่ที่ ประมาณ ๔๕๙ กก.ต่อไร่ ต่ำกว่าผลผลิตต่อไร่ของเวียดนาม เมียนมา และลาวซึ่งมีผลผลิต ๘๓๖ กก.ต่อไร่ ๖๕๔ กก.ต่อไร่ และ ๕๗๖ กก.ต่อไร่ตามลำดับ รวมทั้งสินค้าเกษตรที่ยังไม่ได้มาตรฐานความปลอดภัย (๒) การปรับเปลี่ยนการผลิตภาคเกษตรที่มีมูลค่าต่ำและมีแนวโน้มสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขันไปสู่การผลิตสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นและไปสู่การผลิตในสาขาอื่นๆ (๓) การพัฒนาเพื่อยกระดับการผลิตภาคอุตสาหกรรมศักยภาพในปัจจุบันไปสู่อุตสาหกรรมอนาคตซึ่งมีการผลิตที่ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเป้าหมาย เช่น อุตสาหกรรมหุ่นยนต์อัตโนมัติ อุตสาหกรรมชิ้นส่วนอากาศยาน อุตสาหกรรมเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ (๔) การพัฒนายกระดับขีดความสามารถของ SMEs ในการพัฒนาตนเองจากการผลิตชิ้นส่วนขึ้นเป็นผู้ผลิตสินค้าขั้นสุดท้ายที่มีแบรนด์และช่องทางทางการตลาดเป็นของตนเองมากขึ้น รวมทั้งการเพิ่มสัดส่วนความเป็นเจ้าของของผู้ประกอบการชาวไทยในกลุ่มอุตสาหกรรมที่เป็นอุตสาหกรรมศักยภาพในปัจจุบัน เช่น อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน (๕) การสร้างฐานการผลิตภาคบริการที่จะเป็นฐานรายได้ในอนาคต เช่น บริการขนส่งและโลจิสติกส์ การเป็นที่ตั้งของสำนักงานภูมิภาค บริการทางการศึกษานานาชาติ บริการทางการแพทย์ ธุรกิจบริการดิจิทัล ธุรกิจบริการทางด้านการค้า และบริการทางการเงิน

๗) **ภาคการเงินและการคลังยังไม่สามารถสนับสนุนการดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจในอนาคตได้อย่างเต็มที่** ทั้งในด้านการสร้างศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การลดความเหลื่อมล้ำ และการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเพิ่มขึ้นของหนี้สาธารณะทำให้ภาระผูกพันทางการคลังในอนาคตยังอยู่ในระดับสูงในขณะที่แรงกดดันทางด้านการคลังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตาม (๑) แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายทางการคลังเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในระยะปานกลาง (๒) การขาดสภาพคล่องของรัฐวิสาหกิจบางแห่ง ในขณะที่ความเข้มแข็งและประสิทธิภาพในภาคการเงินยังอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งจะเห็นได้จาก (๑) ดัชนีชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการพัฒนาภาคการเงินของไทยที่จัดทำโดย WEF ซึ่งยังอยู่ในระดับต่ำกว่ามาเลเซียและสิงคโปร์ ทั้งทางด้านความพร้อมของการบริการทางการเงิน และความสามารถและความสะดวกในการเข้าถึงบริการทางการเงิน (๒) รายงานของธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่พบว่าสัดส่วนของผู้ที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินยังเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๓.๕๐ ในปี ๒๕๕๓ เป็นร้อยละ ๔.๒๒ ในปี ๒๕๕๖ ในขณะที่ความรู้ทางการเงินของประชาชนอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก (๓) แม้ธนาคารพาณิชย์มีผลประกอบการและขีดความสามารถการทำกำไรในเกณฑ์ดีแต่สัดส่วนค่าใช้จ่ายการดำเนินงานต่อสินทรัพย์เฉลี่ยสูง ค่าธรรมเนียมในการให้บริการโอนเงินและชำระเงินอยู่ในเกณฑ์สูง ปริมาณการใช้บริการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์และจำนวนเครื่องรับบัตรยังอยู่ในระดับต่ำกว่ามาเลเซียและสิงค์โปร์ (๔) การแข่งขันจากธนาคารต่างชาติยังอยู่ในระดับต่ำ และการแข่งขันในระบบธนาคารยังกระจุกตัวในการให้บริการธุรกิจขนาดใหญ่ ในขณะที่การให้บริการแก่ธุรกิจกลุ่ม SMEs ยังไม่ทั่วถึงหรือมีค่าใช้บริการสูง (๕) การพัฒนาบริการทางการเงินที่เป็นนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ (FinTech) จะทำให้ต้นทุนในการให้บริการทางการเงินต่ำลงกว่าการบริการในรูปแบบเดิม รวมถึงการเข้ามามีบทบาทเพิ่มขึ้นของเงินตราเสมือนจริง (Virtual Currency) จะส่งผลให้สภาพแวดล้อมทางการเงินเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะสร้างแรงกดดันต่อภาคการเงินทั้งทางด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ให้บริการทางการเงินรวมถึงความท้าทายในการดำเนินนโยบายการเงิน การบริหารจัดการค่าเงิน ตลอดจนการกำกับดูแลเพื่อรองรับธุรกรรมที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น (๖) สถาบันการเงินเฉพาะกิจบางแห่งยังไม่สามารถเติมเต็มช่องว่างในการให้บริการทางการเงินให้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มธุรกิจเกิดใหม่ (Startup) และผู้มีรายได้น้อย นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดในการบริหารจัดการภายในองค์กรที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรทั้งในเรื่องธรรมาภิบาลและการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

รวมทั้งระบบตรวจสอบและกำกับดูแลการดำเนินโครงการนโยบายภาครัฐที่ไม่เข้มงวดเพียงพอ อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อเสถียรภาพทางการคลัง

๘) **การบริหารจัดการเศรษฐกิจมหภาคยังมีข้อจำกัดที่สำคัญๆ หลายประการ** ประกอบด้วย (๑) การประสานระหว่างนโยบายการเงิน นโยบายการคลัง กับนโยบายการพัฒนาภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง รวมทั้งการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการขับเคลื่อนโครงการการพัฒนาที่สำคัญๆ (๒) การให้ความสำคัญกับมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจด้านอุปสงค์ระยะสั้นมากกว่ามาตรการเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจระยะยาว รวมทั้งการดำเนินมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้นที่เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอนาคต (๓) การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาครัฐ ประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณและการดูแลให้มีกรอบเม็ดเงินงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการบริหารจัดการเศรษฐกิจระยะสั้นเพื่อลดความผันผวนของระบบเศรษฐกิจและเพียงพอสำหรับการใช้จ่ายเพื่อการเพิ่มศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจระยะยาว (๔) การดำเนินโครงการพัฒนาที่สำคัญๆ ของภาครัฐมีความล่าช้าและมีอุปสรรคในการดำเนินการมากขึ้น (๕) การพัฒนาเศรษฐกิจในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติขาดเป้าหมายที่ชัดเจนทำให้ขาดการจัดทำแผนงาน/โครงการ และการบูรณาการโครงการและแผนงาน/โครงการที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่อสร้างรายได้ให้กับประเทศ

๒.๑.๔ ปัจจัยคุกคาม/ความเสี่ยงต่อความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ประกอบด้วย

๑) **การปรับตัวเข้าสู่โครงสร้างประชากรผู้สูงอายุ** ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในด้านทางตรงและทางอ้อม ประกอบด้วย (๑) การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรจะทำให้ขนาดของกำลังแรงงานเริ่มลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๐.๔ และร้อยละ ๐.๘ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ตามลำดับ ซึ่งจะเป็นปัจจัยถ่วงให้ศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจลดลงประมาณร้อยละ ๐.๑๕ และร้อยละ ๐.๒๕ ตามลำดับ หากประสิทธิภาพการผลิตของกำลังแรงงานไม่สามารถเพิ่มขึ้นอย่างเพียงพอที่จะสามารถชดเชยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการลดลงของขนาดกำลังแรงงาน ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่แตกต่างจากในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕–๑๐ ซึ่งการขยายตัวของขนาดกำลังแรงงานมีส่วนช่วยสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยร้อยละ ๐.๗๔, ๐.๘๖, ๐.๓๗, ๐.๒๖, ๐.๗๑ และ ๐.๔๙ ตามลำดับ (๒) จำนวนประชากรที่ขยายตัวช้าลงในอัตราร้อยละ ๐.๒๓ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และขะลอลงเป็นร้อยละ ๐.๐๘ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ จะทำให้อุปสงค์ในประเทศขยายตัวช้าลง และทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจจำเป็นต้องพึ่งพิงอุปสงค์จากต่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะในกรณีที่รายได้ต่อหัวไม่สามารถเพิ่มขึ้นเพียงพอที่จะชดเชยการลดลงของจำนวนประชากร (๓) การเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุและการลดลงของสัดส่วนกำลังคนวัยแรงงานมีแนวโน้มที่จะทำให้ขีดความสามารถในการคิดค้นเทคโนโลยีและนวัตกรรมซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการยกระดับการพัฒนาประเทศลดลง (๔) การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะทำให้ภาระทางการคลังเพิ่มขึ้น ในขณะที่ขีดความสามารถในการจัดเก็บรายได้ของภาครัฐลดลง

๒) **สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจโลกยังมีความผันผวนและมีข้อจำกัดในการสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย** โดยการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกในภาพรวมยังมีแนวโน้มที่จะยังอยู่ในระดับต่ำ ในขณะที่ความผันผวนของตลาดเงิน ตลาดทุน และเศรษฐกิจโลกยังมีความเสี่ยงที่จะผันผวนตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

๓) **การแข่งขันในตลาดการค้าโลกยังมีแนวโน้มที่จะอยู่ในเกณฑ์สูงและสร้างแรงกดดันต่อการส่งออกของไทยอย่างต่อเนื่อง** โดยเป็นผลมาจาก (๑) เศรษฐกิจโลกที่ยังมีแนวโน้มขยายตัวในเกณฑ์ต่ำกว่าในช่วงปี ๒๕๔๗ - ๒๕๕๐ ในขณะที่ขีดความสามารถในการผลิตของประเทศต่างๆ ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (๒) ความพยายามของประเทศต่างๆ ในการรักษาส่วนแบ่งในตลาดโลกเพื่อรักษาอัตรา

การขยายตัวทางเศรษฐกิจทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทำให้หลายประเทศมีแนวโน้มที่จะนำมาตรการต่างๆ มาใช้ประโยชน์ในการสร้างความได้เปรียบทางการค้ามากขึ้นทั้งมาตรการในระดับมหภาคและจุลภาค

๔) **การเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์ด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน** ทั้งในด้าน (๑) การเพิ่มขึ้นของขีดความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตรขั้นปฐม เกษตรแปรรูป และอุตสาหกรรมขั้นต้นในประเทศ CLMV ซึ่งประเทศไทยจะสูญเสียความได้เปรียบด้านความอุดมสมบูรณ์ของปัจจัยการผลิตและการลดลงของสิทธิพิเศษทางการค้า ความเสียเปรียบด้านมาตรฐานสิ่งแวดล้อม (๒) การขยายกำลังการผลิตสินค้าเกษตรของจีนในประเทศเพื่อนบ้านโดยใช้เทคโนโลยีและการบริหารจัดการสมัยใหม่ท่ามกลางผลิตภาพการผลิตสาขาเกษตรในประเทศที่ยังอยู่ในระดับต่ำ (๓) การผลิตในกลุ่มที่เป็นสินค้ากึ่งทุนและเทคโนโลยีเข้มข้นซึ่งมีแนวโน้มที่จะขยายตัวอย่างรวดเร็วในประเทศเวียดนามซึ่งยังมีความได้เปรียบด้านปัจจัยแรงงาน การใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนในการดึงดูดเงินทุนจากต่างประเทศและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านราคาและต้นทุนการผลิต (๔) แนวโน้มการสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นต้นทางของเงินทุนและเทคโนโลยีของฐานการผลิตในบางกลุ่มสินค้าให้กับประเทศคู่แข่งซึ่งไม่มีฐานการผลิตในประเทศไทยแต่มีฐานการผลิตในกลุ่มประเทศ CLMV

๒.๑.๕ ปัจจัยสนับสนุนและโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจ แม้ว่าจุดอ่อนและปัจจัยคุกคามในช่วงแผนฯ ๑๒ มีแนวโน้มที่จะเป็นข้อจำกัดและทำให้เศรษฐกิจไทยในระยะ ๕ ปีข้างหน้า ขยายตัวต่ำกว่าศักยภาพและต่ำกว่าอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่จำเป็นต่อการยกระดับการพัฒนาให้หลุดพ้นจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลางในระยะ ๑๕ ปีข้างหน้าก็ตาม แต่เศรษฐกิจไทยยังมีโอกาสที่จะได้รับการเร่งรัดพัฒนาเพื่อให้สามารถยกระดับการพัฒนาประเทศเข้าสู่การเป็นประเทศรายได้สูงภายใน ๑๕ ปีข้างหน้า โดยมีปัจจัยสนับสนุนและโอกาสในการพัฒนาที่สำคัญๆ ประกอบด้วย

๑) **ภาคการผลิตของไทยได้รับการพัฒนามาอย่างยาวนานและมีความพร้อมที่จะได้รับการพัฒนาต่อยอด** เข้าสู่การผลิตและการบริการฐานความรู้ที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจและยกระดับการพัฒนาประเทศ โดยใช้ประโยชน์จาก (๑) ความเข้มแข็งที่มีอยู่เดิมทั้งในด้านความหลากหลายของฐานการผลิต เสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่ยังอยู่ในเกณฑ์ดี และการสั่งสมเทคโนโลยีการผลิตมาอย่างยาวนานจนมีความพร้อมสำหรับพัฒนาต่อยอดไปสู่การผลิตและบริการที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในระดับที่สูงขึ้น (๒) ประเทศไทยในสายตานักลงทุนต่างประเทศยังมีความได้เปรียบในการเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมที่ใช้ทุนและเทคโนโลยีเข้มข้นแม้ว่าขีดความสามารถการแข่งขันในกลุ่มอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นและการผลิตในกลุ่มกึ่งสินค้าทุนจะลดลงก็ตาม และ (๓) ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ และทางกายภาพ ซึ่งยังเป็นจุดเด่นของเศรษฐกิจไทยและเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการไปสู่การผลิตที่ใช้เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมในระดับที่สูงขึ้น

๒) **การเปิดเสรีภายใต้ข้อตกลงเขตเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘ จะนำมาซึ่งโอกาสที่สำคัญหลายประการต่อการยกระดับศักยภาพการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย** ได้แก่ (๑) การลดข้อจำกัดในด้านอุปสงค์ในประเทศซึ่งทำให้ภาคการผลิตของคนไทยที่เป็นอุตสาหกรรมและบริการในปัจจุบันสามารถขยายตลาดและพัฒนาตนเองให้มีความเข้มแข็งมากขึ้นก่อนที่จะสามารถยกระดับเข้าสู่การผลิตและบริการที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในระดับที่สูงขึ้นในอนาคต รวมทั้งโอกาสที่ผู้ประกอบการไทยจะสามารถสร้างแบรนด์ของตนเองทั้งการผลิตขั้นปฐมที่ผู้ประกอบการไทยยังมีความได้เปรียบในการแข่งขันในตลาดและการผลิตขั้นที่สองซึ่งผู้ประกอบการไทยเริ่มมีความเชี่ยวชาญในการผลิตมากขึ้น (๒) โอกาสในการใช้ปัจจัยการผลิตและแรงงานสำหรับการพัฒนาภาคเกษตรและอุตสาหกรรมขั้นปฐมในการเพิ่มขีดความสามารถใน

การแข่งขันและพัฒนาตนเองไปสู่ระดับการผลิตที่สูงขึ้น โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าเกษตรไปสู่อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร การใช้ฐานการผลิตในประเทศเพื่อนบ้านในการผลิตสินค้าแรงงานและวัตถุดิบเข้มข้น (๓) โอกาสในการใช้ความได้เปรียบด้านสถานที่ตั้งและด้านโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เป็นศูนย์กลางทางด้านการบริการและการผลิตภาคอุตสาหกรรมอนาคตในอนุภูมิภาคและในภูมิภาคในระยะต่อไป เพื่อเร่งรัดการสะสมทุน เทคโนโลยีการผลิต และองค์ความรู้ในการบริหารจัดการซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการยกระดับศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจและขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยให้สามารถหลุดพ้นการเป็นประเทศรายได้ปานกลาง รวมทั้งการสร้างความเชื่อมโยงกับการผลิตและบริการในปัจจุบันซึ่งคนไทยเริ่มมีความเชี่ยวชาญและมีสัดส่วนความเป็นเจ้าของมากขึ้น

๓) **ในระยะยาวยังมีการเปลี่ยนแปลงที่จะเป็นโอกาสสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจไทยอย่างต่อเนื่อง** ประกอบด้วย (๑) แนวโน้มการค้าระหว่างประเทศที่จะขยายตัวเร่งขึ้นหลังจากการปรับสมดุลของเศรษฐกิจโลกสิ้นสุดลง (๒) การเพิ่มขึ้นของชนชั้นกลาง ความเป็นเมืองและอำนาจทางเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียภายใต้แนวโน้มการเจริญเติบโตของโลกแบบหลายศูนย์กลาง (๓) ข้อจำกัดด้านทรัพยากรที่จะทำให้ความต้องการด้านอาหารและพลังงานมากขึ้น และ (๔) การเพิ่มขึ้นของความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและการเข้าถึงเทคโนโลยี

๒.๒ การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม อยู่ในลำดับต่ำและการบริหารจัดการงานวิจัยขาดการบูรณาการให้มีเอกภาพตั้งแต่ระดับนโยบาย การสนับสนุนทุนวิจัย และหน่วยวิจัยหลัก ทำให้ทิศทางการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยพัฒนา และนวัตกรรมของประเทศ ไม่ชัดเจน มีความซ้ำซ้อน และยังมีข้อจำกัดในการตอบโจทย์การพัฒนาประเทศเป็นผลให้**การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศล่าช้าไม่ทันต่อการพัฒนาเทคโนโลยีของโลก**ตลอดจนมี**การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ในระดับต่ำ**โดยภาคการผลิตที่เป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศ อาทิ เกษตรกรรายย่อย วิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีข้อจำกัดในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ผลงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม ขาดแคลนนักบริหารจัดการงานวิจัยและนวัตกรรมทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตและผู้ใช้ประโยชน์งานวิจัย ภาคเอกชนไม่เข้ามาลงทุนในขั้นการแปลงงานวิจัยไปสู่เชิงพาณิชย์ซึ่งมีความเสี่ยงและต้องใช้เงินลงทุนสูงซึ่งสะท้อนจากดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีวิจัยและนวัตกรรม โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๒.๒.๑ ประสิทธิภาพของการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรด้านนวัตกรรมให้เป็นผลผลิตด้านนวัตกรรมของประเทศ ซึ่งสะท้อนจากดัชนีชี้วัด Global Innovation Index (GII) ทำโดย Cornell University ร่วมกับ Institut Européend'Administration des Affaires (INSEAD) และ World Intellectual Property Organization (WIPO) พบว่า ในปี ๒๕๕๘ ประเทศไทยมีความสามารถด้านนวัตกรรมในภาพรวมอยู่ที่อันดับ ๕๕ จากทั้งหมด ๑๔๑ ประเทศ ขณะที่สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ เกาหลี จีน และมาเลเซีย อยู่ในอันดับที่ ๕ ๗ ๑๔ ๒๙ และ ๓๒ ตามลำดับ โดยดัชนีด้านสถาบันเป็นปัจจัยที่ประเทศไทยมีความอ่อนแอมากที่สุด (อันดับที่ ๙๒) เนื่องมาจากปัจจัยสภาพแวดล้อมทางด้านกฎหมาย และปัจจัยสภาพแวดล้อมทางด้านการเมืองที่ยังไม่เอื้อต่อการสร้างและพัฒนานวัตกรรมเท่าที่ควร

๒.๒.๒ ความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ของประเทศไทยตามการจัดอันดับของ International Institute for Management Development (IMD) พบว่า

๑) ณ ปี ๒๕๕๙ ประเทศไทยมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์อยู่ในอันดับที่ ๔๗ และโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีอยู่ในอันดับที่ ๔๒ จาก ๖๑ ประเทศ ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ต่ำและเป็นจุดอ่อนสำคัญมาเป็นเวลานาน ซึ่งถ้าประเทศไทยไม่สามารถนำงานวิจัยและพัฒนามาเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการ อันดับความสามารถในการแข่งขันรวมของประเทศจะลดต่ำลงในระยะยาวและส่งผลต่อการพัฒนาประเทศไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูงในอนาคต

๒) ค่าใช้จ่ายทางการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP ของประเทศไทยในปี ๒๕๕๖ อยู่ที่ร้อยละ ๐.๔๗ และปรับเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปี ๒๕๕๗ เป็นร้อยละ ๐.๔๘ และในจำนวนนี้เป็นการลงทุนวิจัยและพัฒนาจากภาครัฐประมาณร้อยละ ๔๖ และจากภาคเอกชนร้อยละ ๕๔ ซึ่งดีขึ้นกว่าในช่วง ๑๕ ปี (๒๕๔๓-๒๕๕๗) ที่ผ่านมาที่อยู่ที่ร้อยละ ๐.๒๗ ต่อ GDP อย่างไรก็ดี ประเทศพัฒนาแล้ว อาทิ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย มีค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาอยู่ที่ร้อยละ ๔.๑๕ ๓.๔๗ ๒.๘๑ และ ๒.๑๘ ต่อ GDP ในปี ๒๕๕๖ ตามลำดับ และส่วนใหญ่เป็นการลงทุนของภาคเอกชนมากกว่าร้อยละ ๖๐

๓) ระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังคงเป็นจุดอ่อน โดยบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศยังมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมในระดับก้าวหน้า โดยในปี ๒๕๕๖ บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนามีจำนวน ๑๑ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน และเพิ่มขึ้นเป็น ๑๒.๙ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คนในปี ๒๕๕๗ ขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วส่วนใหญ่จะอยู่ที่ระดับ ๖๐-๘๐ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน (ประเทศญี่ปุ่นและประเทศสิงคโปร์อยู่ที่ ๖๘ และ ๗๗ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน ตามลำดับ) ส่งผลให้ประเทศไทยเสียโอกาสที่จะพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในหลายด้าน

๔) จำนวนคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์และจำนวนสิทธิบัตรการประดิษฐ์ที่ได้รับอนุมัติมีจำนวนน้อย และส่วนใหญ่เป็นการยื่นจดทะเบียนโดยชาวต่างชาติ ในปี ๒๕๕๗ มีการยื่นขอสิทธิบัตรในประเทศไทยรวม ๑๒,๐๐๗ รายการ ได้รับการจดทะเบียนรวมทั้งสิ้น ๓,๗๖๓ รายการ โดย ๑,๕๒๒ รายการ หรือร้อยละ ๔๐.๔ เป็นของคนไทย (เป็นสิทธิบัตรด้านการออกแบบ ๑,๔๕๕ รายการ และสิทธิบัตรการประดิษฐ์ ๖๗ รายการ) และ ๒,๒๔๑ รายการ หรือร้อยละ ๕๙.๖ เป็นของชาวต่างชาติ ขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วและประเทศเศรษฐกิจใหม่ อาทิ จีน มีคำขอรับสิทธิบัตรเฉพาะของคนในประเทศ ๗๓๔,๐๘๑ รายการ สหรัฐอเมริกา ๕๐๑,๑๒๘ รายการ ญี่ปุ่น ๔๗๓,๓๑๗ รายการ และเกาหลี ๒๒๓,๕๑๗ รายการ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ แล้ว ประเทศไทยมีตัวเลขคำขอรับสิทธิบัตรของคนไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการประดิษฐ์ ในระดับที่ต้องการการพัฒนาเพิ่มอีกมาก นอกจากนี้ ยังประสบปัญหาการจดทะเบียนล่าช้า ทำให้เสียโอกาสที่จะเพิ่มปริมาณงานวิจัยที่สามารถนำเข้าสู่ระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งต้องมีการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาให้แก่บุคลากรอย่างต่อเนื่องและพัฒนาระบบการให้บริการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาให้ได้ประสิทธิภาพตามมาตรฐานสากล รวมถึงผลักดันสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

๕) ผลงานตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย ซึ่งถือเป็นดัชนีชี้วัดระดับความแข็งแกร่งในการทำวิจัยและพัฒนาของนักวิจัย รวมทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาระหว่างสถาบันต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศยังอยู่ในระดับที่ไม่สูงนัก โดยมีผลงานตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในวารสารวิชาการภายในประเทศในปี ๒๕๕๗ ทั้งสิ้น ๖,๙๗๔ บทความ นำไปใช้อ้างอิงทั้งสิ้น ๐.๗๘ ครั้งต่อบทความ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๑ ที่ได้รับการอ้างอิง ๐.๖๕ ครั้งต่อบทความ

และมีปริมาณการตีพิมพ์บทความทางวิชาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในวารสารวิชาการของต่างประเทศ จำนวน ๖,๓๓๓ รายการ เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า ร้อยละ ๐.๕ สาขาที่มีความเข้มแข็งด้านผลงานตีพิมพ์มากที่สุด คือ สาขาเคมี มีบทความตีพิมพ์ทั้งสิ้น ๖๘๘ บทความ ขณะที่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ อาทิ สิงคโปร์มีปริมาณการตีพิมพ์บทความทางวิชาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในวารสารวิชาการต่างประเทศ ๑๐,๘๑๔ บทความ เกาหลีใต้ ๕๑,๒๒๑ บทความ ญี่ปุ่น ๗๓,๔๔๒ บทความ และมาเลเซีย ๙,๘๓๑ บทความ เห็นได้ว่าจำนวนผลงานตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทยยังคงต้องพัฒนาต่อไป เพื่อให้เกิดศักยภาพและความเข้มแข็งด้านการวิจัยและพัฒนาของนักวิจัยไทย พร้อมทั้งสามารถเป็นแหล่งข้อมูลความรู้ที่น่าเชื่อถือ สามารถนำไปอ้างอิงและพัฒนาต่อยอดได้

ในปัจจุบันแม้ว่าประเทศไทยเผชิญความจำเป็นที่จะต้องมุ่งสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนฐานความรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมเป็นหลัก แต่ความสามารถและศักยภาพทางด้านดังกล่าวของไทยยังขาดความพร้อมสำหรับการพัฒนาต่อยอดไปสู่การผลิตและบริการที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมระดับที่สูงขึ้นเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจสู่การเป็นประเทศรายได้สูงในระยะต่อไป โดยจะเห็นได้จากการลงทุนวิจัยและพัฒนาในสัดส่วนต่อ GDP ยังน้อยกว่าประเทศที่สามารถเปลี่ยนผ่านประเทศสู่ประเทศรายได้สูง อาทิ เกาหลีใต้ และสิงคโปร์ ถึง ๖ - ๑๐ เท่า ซึ่งในจำนวนนั้นเป็นการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนเป็นส่วนใหญ่ ขณะที่ผู้ประกอบการไทย โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมยังให้ความสำคัญน้อยมากกับการใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมในสินค้าและผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม นอกจากนี้ บุคลากรวิจัยและพัฒนาในภาคเอกชนของต่างประเทศก็มีจำนวนสูงมากกว่าประเทศไทย ๗ - ๑๑ เท่า

ดังนั้น ถ้าประเทศไทยจะดำเนินการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในรูปแบบเดิม จะทำให้การพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศล่าช้าไม่ทันต่อการพัฒนาเทคโนโลยีโลก ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยไม่สามารถพัฒนาเศรษฐกิจสู่ประเทศที่มีรายได้สูงได้ตามเป้าหมายในระยะ ๒๐ ปีข้างหน้า

๒.๓ สถานการณ์และแนวโน้มของสังคมไทย

๒.๓.๑ โครงสร้างประชากรไทยเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ โดยปี ๒๕๕๗ ประชากรวัยแรงงานจะมีจำนวนสูงสุดและเริ่มลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อศักยภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว ปี ๒๕๕๙ มีประชากรไทยทั้งหมด ๖๕.๓ ล้านคน โดยมีสัดส่วนวัยเด็กร้อยละ ๑๗.๘๒ วัยแรงงานร้อยละ ๖๕.๖๗ และวัยสูงอายุร้อยละ ๑๖.๙๐ ขณะที่อัตราการเจริญพันธุ์รวมของประชากรไทยในปี ๒๕๖๐ อยู่ที่ ๑.๕๙ ซึ่งต่ำกว่าระดับทดแทน โดยคาดว่าจะมีแนวโน้มลดลงตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ - ๑๕ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) เหลือเพียง ๑.๓๕ ในปี ๒๕๗๙ หากไม่มีการดำเนินการใดๆ เพื่อเพิ่มอัตราการเกิดของประชากร จะส่งผลให้โครงสร้างประชากรไทยเปลี่ยนแปลงเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ โดยสัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๗.๑ เป็น ๑๙.๘ ขณะที่สัดส่วนวัยเด็กและวัยแรงงานจะลดลงจากร้อยละ ๑๗.๕ และ ๖๕.๓ เหลือร้อยละ ๑๖.๖ และ ๖๔.๑ ตามลำดับในช่วงเวลาเดียวกัน ทั้งนี้ การลดลงของจำนวนวัยแรงงานตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต โดยขนาดของกำลังแรงงานที่เริ่มลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๐.๔ และร้อยละ ๐.๘ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ตามลำดับ จะส่งผลต่อศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจลดลงประมาณร้อยละ ๐.๑๕ และร้อยละ ๐๒๕ ในช่วงเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ วัยแรงงานยังเป็นกลุ่มวัยเดียวที่มีรายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย ดังนั้น การลดลงของจำนวนวัยแรงงานจึงส่งผลต่อรายได้ของภาครัฐที่จะนำมาใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศและ

การจัดสวัสดิการต่างๆ ขณะเดียวกันกลุ่มวัยแรงงานที่จะมีสัดส่วนมากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ ๓๒.๕ ของวัยแรงงานทั้งหมดในอีก ๕ ปีข้างหน้าจะเป็นกลุ่มประชากรที่เกิดในช่วงปี ๒๕๒๕-๒๕๔๘ (Generation Y) ซึ่งจะมีความสำคัญอย่างมากทั้งในการทำงานและการผลิตประชากรรุ่นถัดไป โดยกลุ่มวัยนี้มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถทำหลายสิ่งได้ในเวลาเดียวกัน คุ้นเคยกับเทคโนโลยี แต่คนกลุ่มนี้ไม่ชอบสภาพความเป็นอยู่และการทำงานที่มีกรอบระเบียบมากเกินไป มีการเปลี่ยนงานบ่อย จึงสนใจประกอบอาชีพอิสระ มีการใช้จ่ายค่อนข้างสูง การออมต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับคนรุ่นก่อนหน้า อีกทั้งมีแนวโน้มแต่งงานช้าและชะลอการมีบุตร ดังนั้น ทัศนคติและแนวคิดของคนกลุ่มนี้จึงมีผลต่อทิศทางการพัฒนาและอัตราการเจริญพันธุ์รวมของประเทศ

๒.๓.๒ คุณภาพคนไทยทุกกลุ่มวัยยังมีปัญหา โดยแต่ละกลุ่มวัยยังมีปัญหาสำคัญที่จะส่งผลต่อการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคตทั้งเรื่องพัฒนาการและสติปัญญาตั้งแต่วัยเด็ก การขาดทักษะความรู้ความสามารถที่ส่งผลต่อผลิตภาพแรงงานของประเทศ ปัญหาด้านสุขภาพในวัยผู้สูงอายุที่ส่งผลต่อภาระค่าใช้จ่ายภาครัฐ

กลุ่มเด็กปฐมวัย (๐–๕ปี) ยังมีปัญหาพัฒนาการไม่สมวัยจากประชากรที่มีบุตรลดลง ส่งผลให้จำนวนเด็กปฐมวัยลดลงอย่างต่อเนื่อง และยังมีปัญหาพัฒนาการล่าช้ากว่าร้อยละ ๒๗.๕ โดยพัฒนาการที่ล่าช้าสุดคือพัฒนาการด้านภาษา สาเหตุส่วนใหญ่มาจากครอบครัวไม่มีความรู้และเวลาในการเลี้ยงดู โดยที่ช่วงวัย ๐-๓ ปี สมองจะมีพัฒนาการสูงสุด และส่งผลต่อระดับสติปัญญา บุคลิกภาพ และความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จะเสริมสร้างการพัฒนาของสมองได้ร้อยละ ๒๐–๓๐ แต่มีแม่ที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ๖ เดือน เพียงร้อยละ ๒๗.๖ ขณะที่เด็กช่วงอายุ ๓-๕ ปีที่ต้องเริ่มพัฒนาทักษะการอยู่ในสังคม พบว่า กว่าร้อย ๗๖.๓ จะอยู่ในสถานศึกษาเด็กปฐมวัยที่ยังมีปัญหาด้านคุณภาพมาตรฐาน โดยปัจจุบันมีมาตรฐานที่หลากหลายทั้งกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและครูที่จะมีผลต่อพัฒนาการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงของเด็กปฐมวัย

กลุ่มเด็กวัยเรียนมีปัญหาด้านความสามารถทางเชาว์ปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ส่วนวัยรุ่นมีปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร โดยปี ๒๕๕๗ เด็กวัยเรียนมี IQ เฉลี่ยที่ ๙๓.๑ ซึ่งต่ำกว่าค่ากลางมาตรฐานสากล (IQ=๑๐๐) ขณะที่ EQ ปี ๒๕๕๔ มีคะแนนเฉลี่ย ๔๕.๑๒ ซึ่งต่ำกว่าระดับปกติที่ ๕๐-๑๐๐ คะแนนเนื่องจากปัญหาภาวะโภชนาการของแม่และเด็ก ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม การดูแลของครอบครัว ส่งผลต่อพฤติกรรมและทักษะการใช้ชีวิตที่ส่งผ่านไปสู่ช่วงวัยรุ่น โดยเฉพาะปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยและไม่มีความรู้ในเรื่องการคุมกำเนิด โดยมีการคลอดจากวัยรุ่นหญิงอายุระหว่าง ๑๕–๑๙ ปี คิดเป็นอัตรา ๔๗.๙ รายต่อประชากรวัยเดียวกันหนึ่งพันคน ในปี ๒๕๕๗ และยังพบว่าร้อยละ ๑๒.๘ คลอดลูกมากกว่าหนึ่งคนหรือท้องซ้ำในขณะที่ยังอายุไม่ถึง ๒๐ ปี ซึ่งสภาพปัญหาดังกล่าวจะนำไปสู่แนวโน้มของการกลายเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว การแต่งงานใหม่ขณะที่อายุยังน้อย ไม่มีความรู้และความพร้อมในการดูแลเด็ก

กลุ่มวัยแรงงานมีปัญหาผลิตภาพแรงงานต่ำ โดยในช่วงปี ๒๕๔๔–๒๕๕๗ ผลิตภาพแรงงานเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๙ ต่อปี ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ มาเลเซีย ๑ เท่าตัว สิงคโปร์ ๕ เท่าตัว โดยมีสาเหตุสำคัญจากทักษะและสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (Mismatching) กล่าวคือโครงสร้างของภาคการผลิตและบริการที่ยังพึ่งพาแรงงานทักษะต่ำในเกือบทุกอุตสาหกรรม แต่ไม่สอดคล้องกับแรงงานที่มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น อีกทั้ง ปัจจุบันมีแรงงานระดับอุดมศึกษาที่มี

สัดส่วนการว่างงานสูงถึงร้อยละ ๖๐ ของผู้ว่างงานทั้งหมด ขณะที่ตลาดแรงงานมีความต้องการแรงงานที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีมากถึงร้อยละ ๖๔ ของความต้องการแรงงานทั้งหมด นอกจากนี้แรงงานมีทักษะและความรู้ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ โดยผลการสำรวจความต้องการแรงงานของผู้ประกอบการในปี ๒๕๕๘ พบว่า แรงงานไทยทั้งที่เป็นแรงงานฝีมือและแรงงานกึ่งฝีมือยังมีทักษะต่ำกว่าความคาดหวังของผู้ประกอบการทั้งทักษะด้านภาษาต่างประเทศ การใช้คอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์และการคำนวณ ทักษะการสื่อสารการบริหารจัดการ และความสามารถเฉพาะในวิชาชีพ

กลุ่มผู้สูงอายุมีปัญหาทางสุขภาพและมีแนวโน้มอยู่คนเดียวมากขึ้น ในปี ๒๕๕๙ ผู้สูงอายุที่มีอายุ ๗๐ ปีขึ้นไปมีจำนวนทั้งสิ้น ๔.๖ ล้านคนหรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๔๒.๙ ของประชากรผู้สูงอายุทั้งหมด และคาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น ๕.๖ ล้านคนในปี ๒๕๖๔ ซึ่งผู้สูงอายุกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นวัยพึ่งพิงทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ โดยผู้สูงอายุ ๗๕ ปีขึ้นไป จะมีสภาวะติดเตียงเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๒.๖ จากช่วงอายุ ๖๐-๖๔ ปี ที่มีเพียงร้อยละ ๐.๙ ส่งผลต่อภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลที่เพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้มีการคาดการณ์ว่าค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของผู้สูงอายุจะเพิ่มจาก ๖๓,๕๖๕.๑๓ ล้านบาทในปี ๒๕๕๓ เป็น ๒๒๘,๔๘๒.๒๑ ล้านบาท ปี ๒๕๖๕ ขณะเดียวกันผู้สูงอายุอาศัยอยู่ตามลำพังคนเดียวมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๓.๖ ในปี ๒๕๓๗ เป็นร้อยละ ๘.๗ ของผู้สูงอายุทั้งหมด ในปี ๒๕๕๗ โดยส่วนใหญ่มักมีปัญหาด้านสุขภาพทั้งทางจิตและทางกาย รวมทั้งขาดผู้ดูแล สำหรับผู้สูงอายุวัยต้นอายุ ๖๐-๖๙ ปีที่มีสถานะทางสุขภาพดีมีกว่าร้อยละ ๕๙.๙ ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ยังสามารถทำงานได้ แต่สัดส่วนของการทำงานยังไม่สูงมากนัก โดยปี ๒๕๕๗ ผู้สูงอายุวัย ๖๐-๖๔ ปี มีงานทำร้อยละ ๕๙.๒ และกลุ่มวัย ๖๕-๖๙ ปี ร้อยละ ๔๕.๖ ของประชากรในวัยเดียวกัน ยิ่งจะส่งผลต่อรายได้และเงินออมเมื่อเข้าสู่ผู้สูงอายุวัยปลาย นอกจากนี้ ระบบบริการสาธารณะยังไม่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ สะท้อนได้จากผู้สูงอายุเพียงร้อยละ ๗.๒ ที่พึงพอใจในบริการสาธารณะทุกระบบ และสถานที่สาธารณะส่วนใหญ่ไม่มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ ทางลาด บันไดมีราวจับ ห้องสุขาที่ใช้งานได้

๒.๓.๓ ครอบครัวพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวและครอบครัวข้ามรุ่นมีความเปราะบางสูงส่งผลต่อการเลี้ยงดูเด็กให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ส่งผลให้ครอบครัวไทยมีขนาดเล็กลงจาก ๓.๖ คน ในปี ๒๕๔๓ เหลือ ๒.๗ คน ในปี ๒๕๕๗ และมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น อาทิ ครอบครัวที่มีเฉพาะคู่สามีภรรยาแต่ไม่มีบุตร ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ครอบครัวเพศเดียวกัน ครอบครัวข้ามรุ่น ครอบครัวอยู่คนเดียว ซึ่งครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวและครอบครัวข้ามรุ่นถือเป็นครอบครัวที่มีความเปราะบางมากกว่าครอบครัวประเภทอื่น โดยในปี ๒๕๕๖ มีครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ๑.๔ ล้านครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗.๑ ของครัวเรือนทั้งหมด และส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มักมีปัญหายากจนและความลำบากในการจัดหาที่อยู่อาศัย อีกทั้งยังต้องรับมือกับทัศนคติในเชิงลบและการตีตราทางสังคม โดยเฉพาะแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีอายุน้อย ขณะที่ครอบครัวข้ามรุ่นมีจำนวนมากกว่า ๔๐๐,๐๐๐ ครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ ๒ ของครัวเรือนทั้งหมด และมีเด็กจำนวนมากถึง ๑.๒๔ ล้านคนที่อาศัยอยู่ในครอบครัวข้ามรุ่น และหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นหญิงสูงอายุ และ ๑ ใน ๕ ของผู้สูงอายุในครอบครัวข้ามรุ่นมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการและการศึกษาต่อของเด็ก ทั้งนี้ พบว่าเด็กที่ได้รับการดูแลโดยปู่ย่าตายายที่สูงอายุมีผลการเรียนที่ด้อยกว่าเด็กที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่

๒.๓.๔ คุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทยยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คนไทยได้รับโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น โดยมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงานอายุ ๑๕-๕๙ ปี เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก ๘.๘ ปี ในปี ๒๕๕๑ เป็น ๙.๓ ปี ในปี ๒๕๕๘ แต่เมื่อพิจารณาคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปี ๒๕๕๘ พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ และผลคะแนนสอบ PISA ที่อยู่ในระดับต่ำกว่าอีกหลายประเทศที่มีระดับการพัฒนาใกล้เคียงกัน เนื่องจาก

ข้อจำกัดที่สำคัญของการศึกษาไทยทั้งปัญหาเรื่องหลักสูตรและระบบการเรียนการสอนที่เน้นการท่องจำทำให้ขาดความคิดสร้างสรรค์ ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและครูที่มีคุณภาพยังกระจายไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล ขณะที่ในระดับอาชีวศึกษายังมีเด็กที่สนใจเรียนต่อสายอาชีพในสัดส่วนที่น้อย โดยในปีการศึกษา ๒๕๕๘ มีสัดส่วนนักเรียนสายอาชีพต่อสายสามัญเท่ากับ ๓๖ : ๖๔ ส่วนระดับอุดมศึกษา พบว่า มีการเปิดหลักสูตรโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของตลาดงาน บัณฑิตที่จบออกมาบางส่วนยังมีปัญหาคุณภาพ ทั้งนี้ จากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ IMD ปี ๒๕๕๙ ด้านคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยอยู่ในลำดับที่ ๔๗ จาก ๖๑ ประเทศ ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้การศึกษาไทยทุกระดับยังมีปัญหาเชิงคุณภาพที่ต้องเร่งแก้ไข ขณะเดียวกันคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ โดย การใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทยแม้ว่าจะเพิ่มสูงขึ้นเป็น ๒๖ ล้านคน แต่เป็นการใช้เพื่อการอ่านหาความรู้เพียงร้อยละ ๓๑.๗ ส่วนอัตราการอ่านหนังสือ พบว่าอยู่ที่ร้อยละ ๘๑.๘ โดยอ่านเฉลี่ยเพียงวันละ ๓๗ นาที นอกจากนี้แหล่งเรียนรู้ส่วนใหญ่ยังไม่ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นเพียงแต่แหล่งให้ความรู้ เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์ ห้องสมุดประชาชนจังหวัด/อำเภอ อุทยาน/ศูนย์วิทยาศาสตร์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสารอย่างรวดเร็วที่จะนำสังคมไทยไปสู่สังคมดิจิทัลมากขึ้น เป็นความท้าทายต่อการจัดการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ต้องปรับให้อยู่บนฐานของนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งเอื้อต่อคนทุกกลุ่มให้สามารถเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่จำกัดเวลา และสถานที่

๒.๓.๕ คนไทยมีแนวโน้มเป็นโรคไม่ติดต่อมากขึ้นซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิต คนไทยมีการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำคัญใน ๕ โรคเพิ่มขึ้น ได้แก่ โรคหัวใจ เบาหวาน หลอดเลือดสมอง ความดันโลหิตสูง และมะเร็ง โดยช่วงปี ๒๕๔๔-๒๕๕๗ มีอัตราเพิ่มเฉลี่ยกว่าร้อยละ ๑๒ สาเหตุสำคัญมาจากการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ การสูบบุหรี่ บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การบริโภคอาหารที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพทั้งอาหารหวานมันเค็ม เครื่องดื่มรสหวาน การบริโภคผักผลไม้ที่ไม่เพียงพอ และการขาดการออกกิจกรรมทางกายอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ปัจจัยสภาพแวดล้อมก็เป็นสาเหตุสำคัญเช่นกัน ได้แก่ ความยากจน ที่อยู่อาศัยและสภาพการทำงานที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตระดับการศึกษา มลพิษในสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งยังเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตตามมา โดยคนไทยมีความผิดปกติทางจิต จิตเภท และประสาทหลอนที่เป็นภาวะความผิดปกติหรือความแปรปรวนทางจิตใจที่ทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติ เพิ่มจากอัตรา ๔๘.๗๙ คนในปี ๒๕๕๐ เป็น ๗๘.๖๓ คนต่อประชากรแสนคนในปี ๒๕๕๗ อีกทั้งยังมีการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนของคนไทยที่มีอัตราสูงถึง ๓๖.๒ คนต่อประชากรแสนคน หรือเป็นอันดับ ๒ ของโลกในปี ๒๕๕๘ ซึ่งการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเหล่านี้เป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิตของประชากรทั้งประเทศและส่งผลต่อภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลในระยะยาว อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ดำเนินมาตรการต่างๆ ที่เป็นการสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุกเพื่อลดอัตราการเกิดโรคดังกล่าว แต่อัตราเพิ่มของการเจ็บป่วยด้วยโรคเหล่านี้ไม่ได้มีแนวโน้มลดลงอย่างมีนัยสำคัญ สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาด้านสุขภาพ โดยมุ่งเน้นการลดพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพและปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ต้องอาศัยการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ ร่วมกับด้านสาธารณสุข

๒.๓.๖ รายจ่ายด้านสุขภาพภาครัฐมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะรายจ่ายของระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐ จากบัญชีรายจ่ายสุขภาพแห่งชาติของประเทศไทยล่าสุด พบว่า รายจ่ายด้านสุขภาพภาครัฐเพิ่มขึ้นจาก ๑๒๗,๕๓๔ ล้านบาท (ร้อยละ ๖๓ ของรายจ่ายสุขภาพทั้งหมด) ในปี

๒๕๔๕ เป็น ๓๘๘,๙๓๙ ล้านบาท (ร้อยละ ๗๖ ของรายจ่ายสุขภาพทั้งหมด) ในปี ๒๕๕๕ หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๑๑.๙๘ ต่อปี โดยรายจ่ายส่วนใหญ่มาจากระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐ ประกอบด้วย ระบบสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลข้าราชการ ระบบประกันสังคม และหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก ๕๗,๘๒๐.๕๖ ล้านบาท ในปี ๒๕๔๕ เป็น ๒๐๑,๓๑๙.๔๐ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๕ หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๑๕ ต่อปี โดยมีสัดส่วนรายจ่ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑.๐๖ เป็นร้อยละ ๑.๗๗ ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ารายจ่ายระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐมีอัตราเพิ่มที่เร็วกว่าอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ จากการคาดการณ์รายจ่ายของระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐ พบว่า ในปี ๒๕๖๔ จะเพิ่มเป็น ๔๓๓,๖๖๔ ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๘.๙๔ ต่อปี ส่งผลให้รายจ่ายสุขภาพภาครัฐเพิ่มเป็น ๖๘๔,๒๗๕ ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๖.๖๔ ต่อปี ทั้งนี้ การที่ระบบประกันสุขภาพทั้ง ๓ ระบบมีแหล่งงบประมาณส่วนใหญ่จากภาครัฐ จึงอาจส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนทางการคลังในอนาคต อีกทั้งแต่ละระบบหลักประกันสุขภาพยังมีปัญหาด้านการบริหารจัดการที่ยังขาดประสิทธิภาพ กล่าวคือ กลไกการบริหารจัดการและระบบฐานข้อมูลยังคงแยกส่วนกันในแต่ละระบบส่งผลต่อการจัดบริการที่เป็นเอกภาพทั้งด้านสิทธิประโยชน์ อัตราการเบิกจ่าย และคุณภาพบริการ จึงเป็นความท้าทายในการสร้างความสมดุลระหว่างความยั่งยืนทางภาระการคลังภาครัฐและการจัดบริการที่มีคุณภาพภายใต้ระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐ

๒.๓.๗ คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ กระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยในสังคมที่เป็นยุคดิจิทัล ส่งผลให้ค่านิยมในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คนไทยบางส่วนไม่สามารถเลือกรับปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่งผลให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่เป็นรากเหง้าของคนไทยถูกกลืนโดยวิถีชีวิตแบบใหม่ มีค่านิยมยึดตนเองเป็นหลักมากกว่าการคำนึงถึงสังคมส่วนรวม รักสนุกและความสบาย เชื่อข่าวลือ ขาดความอดทน ขาดวินัย วัตถุนิยม ยอมรับคนที่ฐานะมากกว่าคนดีมีคุณธรรม โดยผลสำรวจของศูนย์คุณธรรมร่วมกับนิด้าโพล ปี ๒๕๕๗ พบว่าปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ประชาชนมากกว่าร้อยละ ๕๐ เห็นว่าสำคัญที่สุด คือ ความซื่อสัตย์สุจริต การทุจริตคอร์รัปชัน และประชาชนกว่าร้อยละ ๙๐ เห็นว่าจำเป็นต้องส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมโดยเร็วที่สุด ขณะที่การสำรวจการยอมรับพฤติกรรมทางสังคมของคนไทยที่มีอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป ในปี ๒๕๕๗ เรื่องพฤติกรรมของการมีวินัย เช่น การข้ามถนนโดยใช้สะพานลอยหรือข้ามทางม้าลาย พบว่า กว่าร้อยละ ๔๕ ทำเป็นบางครั้งหรือไม่ทำเลย ส่วนพฤติกรรมการใช้ชีวิต พบว่า คนไทยถึงร้อยละ ๖๔.๑ รู้สึกเฉยๆ และรับได้กับพฤติกรรมการพูดภาษาไทยคำฝรั่งคำ และกว่าร้อยละ ๓๘.๗ ที่รู้สึกเฉยๆ และรับได้กับการใส่เสื้อสายเดี่ยว เกาะอก นุ่งสั้น สะท้อนถึงคนไทยยังขาดทักษะในการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีจากต่างประเทศมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ละทิ้งค่านิยมที่ดีงามอันเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยและลดคุณค่าของความเป็นไทย จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับวางรากฐานการปรับเปลี่ยนให้คนมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมไทย

๒.๓.๘ ประเทศไทยยังมีปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ ในด้านรายได้ ภาพรวมความเหลื่อมล้ำในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา สะท้อนจากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ (Gini Coefficient) มีแนวโน้มลดลง จาก ๐.๕๑๔ ในปี ๒๕๔๙ เหลือ ๐.๔๔๕ ในปี ๒๕๕๘ แต่ยังคงเป็นปัญหาเมื่อพิจารณาการกระจายรายได้ระหว่างกลุ่มประชากร โดยกลุ่มที่รวยสุดร้อยละ ๑๐ (Decile ที่ ๑๐) มีสัดส่วนรายได้ร้อยละ ๓๕.๐ ของรายได้รวมปี ๒๕๕๘ ขณะที่กลุ่มประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุด (Decile ที่ ๑-๔) มีสัดส่วนรายได้เพียงร้อยละ ๑๔.๓ ของรายได้รวมเท่านั้น และยิ่งแตกต่างมากเมื่อเทียบกับสัดส่วน

รายได้ร้อยละ ๑.๕๘ ของประชากรร้อยละ ๑๐ ที่จนสุด (Decile ที่ ๑) นอกจากนี้ ยังมีความเหลื่อมล้ำทางด้านสินทรัพย์และการถือครองที่ดิน โดยกลุ่มผู้ถือครองที่ดินร้อยละ ๑๐ ที่ถือครองที่ดินมากที่สุด (Decile ๑๐) มีส่วนแบ่งการถือครองที่ดินมากกว่าร้อยละ ๖๐ ของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนผู้ถือครองที่ดินร้อยละ ๔๐ ที่ถือครองที่ดินน้อยที่สุด (Decile ที่ ๑-๔) มีส่วนแบ่งการถือครองที่ดินเพียงร้อยละ ๑.๒ ของที่ดินทั้งหมดเท่านั้น ในส่วนของบริการภาครัฐ แม้จะมีการขยายการให้บริการอย่างทั่วถึงแล้ว แต่ยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำในการจัดบริการภาครัฐที่มีคุณภาพ โดยในด้านการศึกษา จากการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งสิ้น ๑๒,๒๓๐ แห่งทั่วประเทศ มีโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์ประเมินเพียงร้อยละ ๖๙.๙ เท่านั้น และยังมีความแตกต่างของเกณฑ์การประเมินระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในเมือง-นอกเมือง โรงเรียนที่อยู่ต่างภูมิภาค โรงเรียนที่อยู่ต่างสังกัด และโรงเรียนขนาดใหญ่-ขนาดเล็ก ในด้านสาธารณสุข ยังมีการกระจุกตัวของบุคลากรทางการแพทย์และครุภัณฑ์ทางการแพทย์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากร อยู่ที่ ๑ ต่อ ๗๒๒ คน ขณะที่สัดส่วนโดยเฉลี่ยของประเทศอยู่ที่ ๑ ต่อ ๒,๑๓๑ คน

ความเหลื่อมล้ำดังกล่าวมีสาเหตุสำคัญจากโครงสร้างเศรษฐกิจที่ไม่สมดุล มีการพึ่งพาการส่งออกมาก มุ่งเน้นเป้าหมายการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากกว่าการกระจายผลประโยชน์ การพัฒนาอย่างเป็นธรรม การบริหารราชการแผ่นดินที่ขาดประสิทธิภาพ ขาดความโปร่งใส มีการเอื้อประโยชน์ต่อบางกลุ่มผลประโยชน์ในสังคม การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นล่าช้า ทำให้ชุมชนและผู้มีรายได้น้อยไม่ได้รับประโยชน์จากการจัดสรรทรัพยากรอย่างเต็มที่ และการขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ ทรัพยากรที่ดิน น้ำ แหล่งเงินทุนและอื่นๆ ทำให้ขาดโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ การมีอาชีพและมีรายได้

ทั้งนี้ ความเหลื่อมล้ำจะมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่เข้มข้น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ในหลากหลายสาขา การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่ผันผวนรุนแรง และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว โดยเทคโนโลยีและทุนจะเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มที่สามารถเข้าถึงซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้มีทักษะสูง ขณะที่การเข้าสู่สังคมสูงอายุทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงาน แต่แรงงานส่วนใหญ่ยังมีทักษะต่ำ ไม่สามารถเคลื่อนย้ายไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการสมัยใหม่ได้ ทั้งยังมีโอกาสจะถูกทดแทนด้วยหุ่นยนต์และเทคโนโลยี ซึ่งจะทำให้ช่องว่างของค่าตอบแทนแรงงานระหว่างกลุ่มแตกต่างกันมากขึ้น นอกจากนี้ ภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศที่ผันผวนซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลผลิตภาคการเกษตรและความมั่นคงของครัวเรือนที่เปราะบาง ดังนั้น ความเหลื่อมล้ำจึงเป็นปัญหาท้าทายต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการหลุดพ้นจากการติดกับดักรายได้ปานกลางของประเทศ

๒.๔ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบันสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำลังเป็นปัญหาและเป็นจุดอ่อนของการรักษาฐานการผลิตและให้บริการ รวมทั้งการดำรงชีพที่ยั่งยืนทั้งในเขตเมืองและชนบท ดังนี้

๒.๔.๑ ฐานทรัพยากรธรรมชาติลดน้อยและเสื่อมโทรมลง เนื่องจากการใช้ประโยชน์เกินกว่าศักยภาพในการฟื้นตัวของระบบนิเวศ พื้นที่ป่าไม้ของประเทศ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๖ ลดลงอย่างต่อเนื่องเฉลี่ยประมาณปีละ ๑ ล้านไร่ จากการบุกรุกทำลายป่าอย่างต่อเนื่อง ส่งผลคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพยากรทางทะเลลดลงจากการทำประมงที่ผิดกฎหมายและการจับสัตว์น้ำเกินศักยภาพที่ทำลายวัฏจักรการฟื้นตัวของธรรมชาติ ในขณะที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจ การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การขยายตัวของการท่องเที่ยว ได้ทำให้ระบบนิเวศสำคัญ เช่น ป่าชายเลน แนวปะการัง แหล่งหญ้า

ทะเล ตกอยู่ในภาวะเปราะบาง ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศยังเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ซ้ำเติมให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมรุนแรงยิ่งขึ้น

๒.๔.๒ การเข้าถึงและการจัดสรรการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติยังไม่เป็นธรรมก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำ ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพทั้งที่ดิน ป่าไม้ น้ำ ทรัพยากรชายฝั่งทะเล และทรัพยากรแร่ ยังไม่ได้ถูกกระจายหรือจัดสรรให้แก่ประชาชนกลุ่มต่างๆ อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากความไม่เสมอภาคในสิทธิและอำนาจการจัดการทรัพยากร นำไปสู่ความขัดแย้งก่อให้เกิดข้อพิพาทในระดับพื้นที่ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน และในหลายกรณีนำไปสู่การใช้ความรุนแรง ซึ่งมีแนวโน้มจะเกิดบ่อยครั้งขึ้นและมีความรุนแรงมากขึ้น อาทิ โครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของรัฐและเอกชนจำนวนมากที่ไม่ได้รับการยอมรับจากชุมชนที่เห็นว่าโครงการดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะทำลายศักยภาพของฐานทรัพยากรในท้องถิ่น และส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต สุขภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะชุมชนที่ต้องพึ่งพิงอาศัยทรัพยากรเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิต รัฐจำเป็นต้องมีกลไกจัดการความขัดแย้ง สร้างธรรมภิบาลและความเสมอภาคเท่าเทียมในการเข้าถึง การจัดสรรและแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรมเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ

๒.๔.๓ มีความเสี่ยงในการขาดแคลนน้ำในอนาคต ในขณะที่การบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพ โดยภาพรวมความต้องการใช้น้ำในประเทศ ในปี ๒๕๕๗ มีจำนวนประมาณ ๑๕๑,๗๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ขณะที่ศักยภาพของการเข้าถึงแหล่งน้ำของภาคส่วนต่างๆ มีจำนวน ๑๐๒,๑๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตร และความต้องการใช้น้ำจะเพิ่มขึ้นในอนาคตจากการขยายตัวของเมืองและกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยไม่คำนึงถึงศักยภาพของลุ่มน้ำ และการใช้น้ำเพื่อการผลิตและอุปโภคอย่างไม่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะภาคเกษตร ในขณะที่การสร้างแหล่งน้ำต้นทุนขนาดใหญ่ไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากถูกต่อต้านจากประชาชน ประกอบกับการบริหารจัดการน้ำทั้งในมิติเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะน้ำแล้งหรือน้ำท่วมยังขาดกลไกในการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขและบรรเทาปัญหาได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดความเสียหายจำนวนมากต่อภาคการผลิตและประชาชน รวมถึงระบบนิเวศอย่างกว้างขวาง ยิ่งไปกว่านั้น การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับนโยบาย แผนงาน และโครงการขนาดใหญ่ และในระดับพื้นที่ยังขาดกระบวนการมีส่วนร่วมและการวิเคราะห์ประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สังคมและเศรษฐกิจก่อนดำเนินการอย่างเป็นระบบ ส่งผลต่อความยั่งยืนในการบริหารจัดการน้ำ

๒.๔.๔ ปัญหามลพิษส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและต้นทุนทางเศรษฐกิจ รูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ไม่ยั่งยืน โดยมีการใช้ทรัพยากรและปล่อยมลพิษและของเสียเกินกว่าศักยภาพในการรองรับของระบบนิเวศ โดยที่ผ่านมา ภาคเกษตรกรรมเน้นการเพาะปลูกพืชเชิงเดี่ยวเพื่อการส่งออก ส่งผลต่อการบุกรุกใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าโดยเฉพาะพื้นที่ต้นน้ำ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาการใช้สารเคมีอย่างไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดการปนเปื้อนสู่สภาพแวดล้อม รวมทั้งมีการเผาหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว ทำให้เกิดปัญหาไฟป่าและหมอกควันที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น การใช้ทรัพยากรดินและน้ำโดยสิ้นเปลืองและขาดการบำรุงรักษา ทำให้ดินเสื่อมสภาพ อาจกล่าวได้ว่า เกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ โดยเฉพาะระบบเกษตรพืชเชิงเดี่ยว นำไปสู่การบุกรุกพื้นที่ป่าและส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ขณะที่การผลิตภาคอุตสาหกรรมโดยเน้นการลดต้นทุนการผลิตเพื่อการแข่งขันและการส่งออก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการจัดการของเสีย ในขณะที่รูปแบบการบริโภคที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการขยายตัวของเมืองจนเกินศักยภาพของระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ทำให้ปริมาณของเสีย ทั้งขยะมูลฝอยและน้ำเสียและปัญหาคุณภาพอากาศ

เพิ่มขึ้นโดยไม่ได้รับการกำจัดและบำบัดอย่างเพียงพอและถูกวิธี โดยพบว่าในช่วงปี ๒๕๕๑-๒๕๕๗ ขยะมูลฝอยเฉลี่ยต่อคนเพิ่มสูงขึ้นจาก ๑.๐๔ กิโลกรัม/คน/วัน ในปี ๒๕๕๓ เป็น ๑.๑๑ กิโลกรัม/คน/วัน ขยะมูลฝอยเกิดขึ้นปีละ ๒๖.๑๙ ล้านตัน ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องเพียง ๗.๘๘ ล้านตัน โดยในปี ๒๕๕๘ มีขยะตกค้างมากถึง ๓๐.๔๙ ล้านตัน รวมทั้งเกิดปัญหาน้ำเน่าเสียที่ไม่ได้รับการบำบัด และระบบบำบัดน้ำเสียมีไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังมีปัญหาคุณภาพอากาศ โดยเฉพาะฝุ่นละออง และสารอินทรีย์ระเหยง่ายในพื้นที่วิกฤต อาทิ พื้นที่อุตสาหกรรมและแหล่งชุมชนหนาแน่น การจัดการมลพิษทั้งขยะ น้ำ และอากาศ จึงจำเป็นต้องมีการจัดการอย่างเหมาะสมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน และเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

๒.๕ การเจริญเติบโตของภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

๒.๕.๑ กิจกรรมทางเศรษฐกิจกระจุกตัวในกรุงเทพมหานครและภาคกลาง ทำให้เกิดปัญหาช่องว่างการกระจายรายได้ระหว่างภาค โดยในปี ๒๕๕๖ ภาคกลางมีผลิตภัณฑ์มวลรวมคิดเป็นร้อยละ ๔๐.๙ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ มีสัดส่วนร้อยละ ๑๐.๙ ๘.๘ และ ๘.๖ ตามลำดับ นอกจากนี้ มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเฉลี่ยต่อหัวระหว่างภาคยังแตกต่างกันอย่างมาก โดยภาคกลางมีมูลค่าเฉลี่ย ๒๘๐,๗๓๔ บาท ขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีมูลค่าเฉลี่ยเพียง ๗๔,๕๓๒ บาท การพัฒนาภาคในระยะต่อไปจึงต้องมุ่งเน้นการกระจายการพัฒนาและกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากกรุงเทพฯ และปริมณฑลไปสู่ภาคอื่นอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

๒.๕.๒ กลไกการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดยังไม่สามารถเชื่อมโยงการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนตามแนวทางและเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิผล โดยยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่และมีบทบาทเชื่อมโยงการพัฒนาจากประเทศสู่พื้นที่และจากพื้นที่สู่ประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่การขยายตัวของกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจทั้งในระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาค จะเป็นโอกาสส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงการพัฒนาระหว่างพื้นที่เมืองและพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ การผลิต การค้า และการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาค จึงมีความจำเป็นต้องแก้ปัญหาข้อจำกัดด้านกลไกการพัฒนาและด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพการบริการ และการบริหารจัดการ เพื่อให้การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างพื้นที่ต่างๆ สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มศักยภาพ

๒.๕.๓ การขยายตัวของเมืองในภาคต่างๆ ของประเทศเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นไม่สามารถรองรับการขยายตัวของเมืองได้อย่างเพียงพอ เมืองต่างๆ ในทุกภาคของประเทศไทยมีการเพิ่มขึ้นของแหล่งธุรกิจการค้า การท่องเที่ยว การอุตสาหกรรม และบริการต่อเนื่อง ซึ่งจากข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะในรอบ ๔๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๒๓-๒๕๕๓) พบว่า จำนวนประชากรเมืองเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๒๖.๔ ในปี ๒๕๒๓ เป็นร้อยละ ๔๔.๑ ในปี ๒๕๕๓ และคาดว่าภายใน ๑๐ ปี ข้างหน้า ประเทศไทยจะมีประชากรเมืองเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๖๐ ทั้งนี้ แม้ว่าการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็วจะเป็นโอกาสในการยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน แต่จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการและการวางแผนพัฒนาเมืองที่มีประสิทธิภาพในมิติต่างๆ อาทิ การให้บริการขนส่งสาธารณะ การแก้ปัญหาจราจร การผังเมือง การขยายระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและน้ำเสีย ตลอดจนการอำนวยความสะดวกสำหรับคนทุกกลุ่มในสังคมเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และการให้ความสำคัญต่อประเด็นความปลอดภัยและการลดความเสี่ยงจากอุบัติภัยทางธรรมชาติ อาชญากรรม และปัญหาความไม่สงบ เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน และรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคต

๒.๕.๔ พื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศมีแนวโน้มการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในระดับสูง การขยายตัวดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนและสมดุลของการพัฒนาในพื้นที่ โดยอาจทำให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมรุนแรงขึ้น และส่งผลให้เกิดการขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น อาทิ การขนส่ง พลังงาน ระบบน้ำ ไฟฟ้า และการสื่อสาร โดยเหตุที่พื้นที่เศรษฐกิจหลักเป็นแหล่งดึงดูดการลงทุน

และสร้างรายได้ที่สำคัญของประเทศ จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนและขยายขีดความสามารถของโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน เพียงพอ และทันต่อความต้องการ เพื่อรองรับการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสนับสนุนการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างเกื้อกูล

๒.๕.๕ การพัฒนาพื้นที่และอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มศักยภาพ ที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเชื่อมโยงพื้นที่ต่างๆ ของประเทศอย่างต่อเนื่อง แต่หน่วยงานส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นยังมีข้อจำกัดในการเตรียมแผนการพัฒนาเมือง และการบริการจัดการอย่างเป็นระบบให้สอดรับกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เกิดขึ้นในพื้นที่ อาทิ การวางผังเมือง และการสร้างแรงจูงใจในการลงทุนของภาคเอกชนในพื้นที่ นอกจากนี้ ในช่วงที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการลงทุนด้านการขนส่งทางราง และทางอากาศ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการขนส่งของอนุภูมิภาค แต่การพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการลงทุนดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มศักยภาพ เนื่องจากไม่สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้ผลิตที่เป็นเจ้าของเทคโนโลยีมาตั้งฐานการผลิตในประเทศ

๒.๖ ความมั่นคงภายในประเทศ

ปัญหาความมั่นคงภายในประเทศเป็นปัญหาซับซ้อนที่เกิดขึ้นและสะสมมานานและขยายวงกว้างที่สะสมจากเดิมจนมีสัญญาณเตือนถึงความเสียหายที่กำลังจะเกิดขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ ได้แก่

๒.๖.๑ สถาบันหลักของชาติได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง ที่มีรากฐานของปัญหามาจากความเห็นต่างทางความคิดและอุดมการณ์ของคนในชาติบนพื้นฐานความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง เกิดการใช้เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเผยแพร่ข้อมูลที่บิดเบือนเพื่อให้เกิดความขัดแย้ง แตกแยกในสังคม โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ขาดความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ

๒.๖.๒ สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีการสร้างสถานการณ์โดยมีเป้าหมายให้เกิดความสูญเสียต่อเจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งมีเป้าหมายในพื้นที่เศรษฐกิจและชุมชนเมือง ประกอบกับยังมีปัญหาผลประโยชน์ของกลุ่มอิทธิพลทั้งปัญหายาเสพติด สินค้าผิดกฎหมาย และการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นผลจากความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาที่มีอยู่ในระดับสูง ทำให้คนในพื้นที่ได้รับประโยชน์ไม่ทั่วถึงทั้งจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การสร้างรายได้ไม่เพียงพอ ไม่สามารถสนับสนุนการกระจายการพัฒนา โครงสร้างทางสังคมยังมีช่องว่างทั้งด้านองค์ความรู้ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทางสังคมทำให้เกิดช่องว่างทาง ความคิด ทัศนคติ และความเชื่อระหว่างกลุ่มและระหว่างพื้นที่มากขึ้น ส่งผลต่อการเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันมากขึ้นจนกลายเป็นความขัดแย้งทางสังคมในที่สุด

๒.๖.๓ ประเทศไทยมีความเสี่ยงสูงจากปัญหาอาชญากรรมคอมพิวเตอร์โดยเฉพาะการคุกคามที่ส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจ รายงานความเสี่ยงของโลกปี ๒๕๕๘ (Global Risks Index ๒๐๑๕) ของ World Economic Forum จัดอันดับความเสี่ยงที่เป็นภัยคุกคามประชาคมโลก ๑๐ อันดับแรก ที่มีโอกาสเกิดขึ้นมากที่สุดในปี ๒๕๕๘ โดยการโจมตีความมั่นคงทางสารสนเทศถูกจัดไว้ในอันดับที่ ๑๐ และมีแนวโน้มในการสร้างความเสียหายต่อโครงสร้างพื้นฐานที่มีความสำคัญยิ่งยวด (Critical Information Infrastructure Breakdown) ซึ่งอาชญากรรมทางไซเบอร์ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบไปสู่การโจมตีระบบขององค์กรขนาดใหญ่ที่ส่งผลกระทบในวงกว้างและมีมูลค่าความเสียหายสูง และยังเกี่ยวพันกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอื่น เช่น การคุกคามในระบบฐานข้อมูลของสถาบันการเงิน ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของการใช้งาน

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ที่กำลังเข้าสู่ยุค Internet of Thing ซึ่งอุปกรณ์ต่างๆ ถูกเชื่อมโยงเข้าสู่โลกอินเทอร์เน็ต ทำให้สามารถสั่งการควบคุมใช้งานอุปกรณ์ต่างๆ ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งสร้างความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินธุรกรรมต่างๆ แต่ยังมีความเสี่ยงต่อการรักษาความปลอดภัยข้อมูลทั้งระดับองค์กรและบุคคล ประกอบกับการโจมตีทางไซเบอร์ทั่วโลกมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีความเสี่ยงต่อการโจมตีระบบการให้บริการสาธารณะในเมืองใหญ่ ซึ่งประเทศไทยเริ่มตกเป็นเป้าหมายในการโจมตีทางไซเบอร์บ่อยครั้งขึ้น โดยรายงาน Security Threat Report ๒๐๑๓ ของ Sophos ในปี ๒๕๕๕ พบว่า ประเทศไทยติดอันดับสามของประเทศที่มีความเสี่ยงสูงสุดด้านไซเบอร์และติดอันดับที่ ๔๘ จาก ๖๐ ประเทศ ซึ่งเป็นรองมาเลเซีย (อันดับ ๙) สิงคโปร์ (อันดับ ๑๓) และอินโดนีเซีย (อันดับ ๔๖) โดยคอมพิวเตอร์ประมาณ ๑ ใน ๕ เครื่องในประเทศไทยประสบกับการถูกโจมตีของโปรแกรมที่ไม่พึงประสงค์ (Threat Exposure Rate: TER) ทำให้การบริหารจัดการภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชนของไทยที่จะก้าวไปสู่การบริหารจัดการในรูปแบบดิจิทัลมีความเสี่ยงสูงในด้านความมั่นคงของระบบและอาชญากรรมที่มาพร้อมกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล

๒.๖.๔ ปัญหาความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล การขยายตัวทางเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนของอาเซียน ส่งผลให้เกิดกิจกรรมทางทะเลเพิ่มขึ้นควบคู่ไปกับปัญหาความมั่นคงทางทะเล ทั้งปัญหาอุบัติเหตุ การลักลอบขนยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมาย การลักลอบเข้าเมือง การค้ามนุษย์ การทำประมงรุกล้ำน่านน้ำ การลักลอบขนส่งอุปกรณ์การก่อการร้ายและอาวุธทำลายล้างสูง รวมทั้งปัญหาโจรสลัดและการปล้นเรือที่มีแนวโน้มเกิดเหตุการณ์มากขึ้น นอกจากนี้ประเทศไทยยังประสบปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย เป็นปัญหาด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยตามที่ได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ (UNCLOS) ซึ่งประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดต่างๆ แต่ยังประสบปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU Fishing) รวมทั้งข้อกำหนดที่ประเทศไทยยังไม่มีการบริหารจัดการที่ดี ขาดการสร้างความเข้าใจและการบังคับใช้กฎหมายที่มีอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ และเสี่ยงต่อการถูกกีดกันทางการค้าทั้งภาคการประมงและอุตสาหกรรมเกี่ยวข้องอื่นๆ และยังส่งผลกระทบโดยตรงต่อความมั่นคงของทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของไทยในระยะยาวอีกด้วย

๒.๖.๕ ปัญหาโรคระบาดและสถานการณ์ฉุกเฉินทางสาธารณสุขอื่นๆ จากการที่ประเทศไทยเป็นจุดเชื่อมต่อสำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีผู้คนจำนวนมากเดินทางเข้าออกด้วยวัตถุประสงค์ที่หลากหลายจากภูมิภาคต่างๆ ของโลก ประกอบกับการเปิดประชาคมอาเซียนทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่ประเทศ จึงมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาโรคระบาดทั้งโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่อาจนำไปสู่ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข และมีโอกาสหรือแนวโน้มที่จะแพร่ไปสู่พื้นที่อื่น จนถึงระดับที่อาจต้องมีการจำกัดการเคลื่อนย้ายของคน สัตว์หรือสินค้า เพื่อควบคุมให้อยู่ในพื้นที่จำกัด ซึ่งที่ผ่านมาประเทศไทยได้ประสบปัญหาโรคระบาดและสถานการณ์ฉุกเฉินทางสาธารณสุขอื่นๆ หลายครั้ง ได้แก่ ปี ๒๕๔๕ โรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS) โรคไข้หวัดนกในปี ๒๕๔๙ สร้างความสูญเสียต่อชีวิตและเศรษฐกิจของประเทศ ขณะที่ประเทศไทยยังมีการขาดแคลนวัคซีนพื้นฐานที่จำเป็น ทำให้ไม่สามารถป้องกันและควบคุมโรคที่เป็นปัญหาสำคัญทางสาธารณสุขของประเทศรวมถึงโรคติดเชื้ออุบัติใหม่ได้ โดยปัจจุบันประเทศไทยผลิตวัคซีนป้องกันโรคได้เพียง ๒ ชนิด ได้แก่ วัคซีนบีซีจีและวัคซีนป้องกันโรคไข้สมองอักเสบเจอี จึงต้องพึ่งพาการนำเข้าวัคซีนอีกหลายชนิด ซึ่งนอกจากเป็นการสูญเสียงบประมาณของประเทศปีละกว่า ๒.๔ พันล้านบาทแล้ว ยังเสี่ยงต่อการขาดแคลนวัคซีนทั้งในภาวะปกติและภาวะฉุกเฉิน เนื่องจากผู้ผลิตวัคซีนทั่วโลกมีจำนวนน้อยรายและมุ่งวิจัยพัฒนาวัคซีนเพื่อผลกำไร

๒.๗ ความร่วมมือระหว่างประเทศและความเชื่อมโยงเพื่อการพัฒนา

๒.๗.๑ ประเทศไทยมีบทบาทที่โดดเด่นมากขึ้นในเวทีระหว่างประเทศ เวทีภูมิภาค และเวทีประเทศเพื่อนบ้าน การเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยกับนานาประเทศมีความใกล้ชิดกันมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มอนุภูมิภาคและภูมิภาคเอเชีย กระแสโลกาภิวัฒน์ที่เข้มข้นขึ้นและการเปลี่ยนแปลงขั้วอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นหลายศูนย์โดยที่อำนาจทางเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียมีพลังมากขึ้นเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับการปรับตัวของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้า การคมนาคมขนส่ง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเทคโนโลยีและสารสนเทศ กับกลุ่มประเทศต่างๆ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศเอเชียใต้และเอเชียตะวันออก

ไทยได้มุ่งเน้นการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาคอาเซียนภายใต้ภาพรวมการดำเนินนโยบายส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ รวมทั้งการพัฒนาสร้างความพร้อมภายในประเทศเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงระหว่างประเทศอย่างเต็มศักยภาพ โดยมีการพัฒนาความเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่ง โทรคมนาคม และระบบโครงข่ายพลังงาน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการผลิตและการบริการ การพัฒนาพื้นที่ภาคและเมือง การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษต่างๆ บนแนวระเบียงเศรษฐกิจเชื่อมระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ส่งเสริมการเชื่อมโยงการผลิตและการลงทุนร่วมกัน ตลอดจนการพัฒนาเมืองและพื้นที่ชายแดนที่เชื่อมโยงศักยภาพของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ดังจะเห็นความคืบหน้าที่สำคัญ อาทิ ความร่วมมือระหว่างไทยกับกัมพูชาในการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจบริเวณชายแดนระหว่างกัน ความร่วมมือระหว่างไทยและเมียนมาในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนระหว่างแม่สอด-เมืองเมียวดี และการพัฒนาความเชื่อมโยงพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกที่เป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญในระดับภูมิภาคของประเทศไทย กับโครงการท่าเรือทวายและเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายในประเทศเมียนมา โดยที่มีการเตรียมความพร้อมที่จะใช้ศักยภาพของจังหวัดกาญจนบุรีในการก้าวเข้ามาเป็นเมืองสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจหลังเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากความพยายามผลักดันการสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษพุน้ำร้อน

ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการมีบทบาทนำด้านเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคในรูปแบบพันธมิตรการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชัดเจนมากขึ้นโดยผ่านการให้ความช่วยเหลือทางการเงินและวิชาการด้านการศึกษา สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ตลอดจนการส่งเสริมความร่วมมือด้านสังคมและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ เช่น ถนน รถไฟ พลังงาน และท่าเรือน้ำลึกในอนุภูมิภาค ควบคู่ไปกับการสนับสนุนให้ภาครัฐวิสาหกิจที่มีศักยภาพรวมทั้งส่งเสริมภาคเอกชนเข้าไปลงทุนในธุรกิจที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อสร้างรายได้และยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มในภูมิภาคและอนุภูมิภาค เพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับประเทศคู่ค้านอกกลุ่มอื่นๆ

๒.๗.๒ ความคืบหน้ากรอบความร่วมมือที่สำคัญ

๑) แผนงานความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ (GMS) กลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศเป็นตลาดที่มีศักยภาพสูงที่ไทยเป็นคู่ค้าที่สำคัญที่สุดอยู่ในปัจจุบัน และเป็นช่องทางเจาะเข้าสู่ประเทศจีน/อินเดียซึ่งเป็นตลาดที่ขนาดจำนวนผู้บริโภคสูงสุดของโลก มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อความเจริญเติบโตของอนุภูมิภาคร่วมกัน ลดช่องว่างทางการพัฒนาเศรษฐกิจ และยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ผ่านการเชื่อมโยงตามแนวพื้นที่พัฒนา

เศรษฐกิจ การเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันและกระชับความสัมพันธ์ของชุมชน หรือที่เรียกว่ายุทธศาสตร์ 3Cs (Connectivity, Competitiveness และ Community) ความก้าวหน้าการดำเนินงานสำคัญของไทย ได้แก่ (๑) การให้ความช่วยเหลือพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ เส้นทางถนนหมายเลข ๑๑ ในสปป.ลาว เส้นทางรถไฟท่านาแล้ง-เวียงจันทน์ ในสปป.ลาว การพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงเมียนมา โดยรัฐบาลไทยให้ความช่วยเหลือก่อสร้างถนนในเมียนมา เส้นทางตินกะยิงนอง-กอกะเร็ก การซ่อมแซมสะพานมิตรภาพไทย-เมียนมาแห่งที่ ๑ ข้ามแม่น้ำเมยแล้วเสร็จ และเริ่มการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-เมียนมาแห่งที่ ๒ และเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-สปป.ลาว แห่งที่ ๔ ข้ามแม่น้ำโขง ณ เมืองเชียงของ-ห้วยทราย การพัฒนาเส้นทางรถไฟ และรถไฟความเร็วสูงเชื่อมโยงไทย-ลาว-จีน (๒) การศึกษาการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองบางใหญ่-กาญจนบุรี (๓) เริ่มดำเนินงานตามความตกลงการขนส่งข้ามพรมแดน ณ ด่านนำร่องมุกดาหาร-สะหวันนะเขต ระหว่างไทย-สปป.ลาว และด่านอรัญประเทศ-ปอยเปต ระหว่างไทย-กัมพูชา และด่านเชียงของ-ห้วยทราย-บ่อเต็น-บ่อหาน ระหว่างไทย-ลาว-จีน (๔) การให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิก GMS ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับประเทศสมาชิกทั้งในด้านการเกษตร สาธารณสุข พลังงาน และอื่น ๆ และ (๕) การที่ไทยเป็นที่ตั้งของศูนย์ประสานงานของแผนงาน GMS ในเรื่องท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม เกษตร และการเป็นที่ตั้งของศูนย์ประสานงานด้านพลังงาน และการรถไฟของภูมิภาคในอนาคต

ปัจจุบัน แผนงาน GMS ได้มีการจัดทำกรอบการลงทุนของอนุภูมิภาค (Regional Investment Framework: RIF) ร่วมกัน โดยได้มีการจัดลำดับสำคัญของโครงการที่จะต้องเร่งดำเนินการในช่วงปี ๒๕๕๗-๒๕๖๑ จำนวน ๙๑ โครงการ มูลค่ารวมการลงทุนทั้งสิ้น ๒๓.๑ พันล้านดอลลาร์ สรอ. โดยโครงการลำดับสูงด้านคมนาคมขนส่งจะมีจำนวนโครงการและเงินลงทุนมากที่สุด ตามมาด้วยด้านพลังงาน ท่องเที่ยว และเกษตร ตามลำดับ และมีแนวโน้มการลงทุนสูงขึ้นในด้านการพัฒนาเมือง ICT และการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ดังนั้น ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ก็นับว่าเป็นช่วงเวลาของการขับเคลื่อนโครงการลงทุนที่สำคัญดังกล่าว สำหรับความร่วมมือและความเชื่อมโยงที่มีความคืบหน้ามากขึ้นตามลำดับได้มีส่วนส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่างกันในอนุภูมิภาคให้ขยายตัวเพิ่มขึ้น อาทิ มูลค่าการค้าภายใน GMS เพิ่มขึ้นจาก ๘๙,๑๑๕ ล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี ๒๕๕๕ เป็น ๙๖,๘๑๑ ล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี ๒๕๕๘ ในขณะที่มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยและกัมพูชา สปป.ลาว และเมียนมามีจำนวน ๑๐,๘๘๔ ล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี ๒๕๕๔ และเพิ่มขึ้นเป็น ๑๔,๘๗๓ ล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี ๒๕๕๗ ทั้งนี้ การก่อสร้างโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานที่ผ่านมา ส่งผลให้ระยะเวลาในการขนส่งระหว่างกรุงเทพฯ–คุนหมิง ผ่านเส้นทาง R3W และ R3E ลดลงจากเดิมในปี ๒๕๔๓ ใช้เวลาประมาณ ๗๗-๗๘ ชั่วโมง เหลือเพียง ๓๐ ชั่วโมงในปี ๒๕๕๘ ในด้านการลงทุน มูลค่าการลงทุนโดยตรงของไทยในกลุ่มประเทศ CLMV มีมูลค่า ๖.๗ พันล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี ๒๕๕๘ โดยที่ไทยก็ยังคงเป็นผู้ลงทุนลำดับต้นๆ ในสปป.ลาว และเมียนมา ซึ่งการลงทุนส่วนใหญ่อยู่ในสาขาพลังงาน สะท้อนถึงการใช้ประโยชน์ของผู้ประกอบการไทยจากข้อตกลงในกรอบความร่วมมือที่อำนวยความสะดวกในการขยายฐานการลงทุนในอนุภูมิภาคและเกิดการเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิตระหว่างกัน และโอกาสในอนาคตความเชื่อมโยงผ่านเมียนมาไปยังอนุภูมิภาคเอเชียใต้ผ่านโครงการท่าเรือน้ำลึกและเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย และการเชื่อมโยงกับพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของไทยผ่านแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ของอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ก็จะช่วยทำให้การค้าและการลงทุนในอนุภูมิภาคขยายตัวเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม การดำเนินการตามความตกลงว่าด้วยการขนส่งสินค้าข้ามพรมแดนยังไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากปัญหากฎหมายภายในของประเทศเพื่อนบ้านที่ยังไม่รองรับความตกลงฯ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาการปิดด่านพรมแดนและปัญหาด้านแหล่งเงินทุนเพื่อดำเนินตามแผนปฏิบัติการกรอบการลงทุนของอนุภูมิภาค

๒) แผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT) มุ่งเน้นการพัฒนาในแนวพื้นที่เศรษฐกิจต่างๆ โดยมีความก้าวหน้าการดำเนินงานที่สำคัญในส่วนของประเทศไทย อาทิ การปรับปรุงท่าอากาศยานเพื่อรองรับการเชื่อมโยงโดยตรงระหว่างจุดบินในอนุภูมิภาค การพัฒนาประสิทธิภาพทางหลวงหมายเลข ๔ ของไทยเชื่อมโยงกับ E1 ของมาเลเซีย การพัฒนาทางหลวงพิเศษหาดใหญ่-สะเดา การก่อสร้างอาคารด่านชายแดนสะเดาฝั่งขาออกแห่งใหม่แล้วเสร็จ การพัฒนาท่าเรือตำมะลัง จังหวัดสตูล และท่าเรือนาเกลือ จังหวัดตรัง การพัฒนาด่านชายแดนไทย-มาเลเซีย เขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดน (สงขลา-เกดะห์ นราธิวาส-กลันตัน) การพัฒนาสะพานข้ามแม่น้ำโกลกที่ตากใบ และสุไหงโกลก นราธิวาส กับรัฐกลันตัน และโครงข่ายขนส่งทางทะเลเชื่อมโยงสามประเทศ โครงข่ายขนส่งทางอากาศ โลจิสติกส์เชื่อมโยงสนับสนุนการค้าการลงทุน และโครงข่ายศูนย์กระจายสินค้าทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช เป็นต้น ทั้งนี้ แผนงาน IMT-GT มุ่งเน้นการขับเคลื่อนโครงการเร่งด่วนเพื่อความเชื่อมโยงในอนุภูมิภาค IMT-GT (Priority Connectivity Projects) เพื่อให้เป็นอนุภูมิภาคที่มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความเชื่อมโยงตามแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน โดยมีโครงการที่สามประเทศมีแผนงานเร่งรัดการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานสำคัญตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจ IMT-GT ของทั้งสามประเทศ เพื่อสนับสนุนด้านการคมนาคมและด้านการส่งเสริมการเชื่อมโยงด้านโลจิสติกส์เชื่อมโยงภายในแต่ละประเทศกับอนุภูมิภาค IMT-GT เพื่อรองรับการขยายตัวด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของอนุภูมิภาค โดยมีโครงการในช่วงแผนดำเนินงานระยะห้าปีแผนที่ ๒ (IMT-GT Implementation Blueprint 2012-2016) จำนวน ๑๑ โครงการเป็นมูลค่าการลงทุนรวม ๓,๗๒๘.๖ ล้านดอลลาร์ สรอ.

ตลอดแผนดำเนินงานระยะห้าปีสองแผนงานดังกล่าว ยังได้มุ่งเน้นการพัฒนาโครงการต่างๆ ภายใต้ความร่วมมือ ๖ สาขา ได้แก่ ๑) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคมที่มุ่งเน้นการพัฒนาความเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคระหว่างแนวพื้นที่เศรษฐกิจเชื่อมโยงสู่พื้นที่ตอนใน ๒) การค้าและการลงทุนที่มุ่งเสริมสร้างมูลค่าการค้าทั้งภายอนุภูมิภาคเองและระหว่างอนุภูมิภาคกับภายนอกโดยสร้างสายการผลิตการลงทุนเชื่อมโยงข้ามแดน เช่น การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดน ๓) การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการสร้างผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงในอนุภูมิภาครองรับตลาดภายในและภายนอก ๔) ผลิตภัณฑ์และบริการฮาลาลที่มุ่งเน้นการรับรองมาตรฐาน การพัฒนาตราผลิตภัณฑ์ฮาลาล และการทำการตลาดร่วมกัน ๕) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรรองรับทุกสาขาความร่วมมือ และ ๖) การเกษตร อุตสาหกรรมการเกษตรและสิ่งแวดล้อมที่มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรโดยคำนึงถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยแผนงาน IMT-GT มีเป้าหมายรวมในการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกันระหว่างภาคีการพัฒนา ลดความเหลื่อมล้ำและลดช่องว่างจากการพัฒนาตามแนวทางของอาเซียน

นอกจากนี้ ความเชื่อมโยงดังกล่าวยังมีศักยภาพที่จะเชื่อมโยงสู่ประเทศในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคนอกอาเซียน ได้แก่ กลุ่มเอเชียใต้ในกรอบความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative on Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation: BIMSTEC) ที่เป็นผลจากบทบาทและนโยบายมุ่งตะวันออกของอินเดีย แต่ยังต้องเตรียมความพร้อมในการพัฒนาเมืองชายแดนและเขตเศรษฐกิจชายแดนของไทยตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านโดยศึกษาความเป็นไปได้และสนับสนุนการบูรณาการแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้านต่อไปในอนาคต รวมทั้งต้องเตรียมความพร้อมในการกำหนดยุทธศาสตร์การลงทุนและแผนพัฒนาบุคลากรและแรงงานทักษะร่วมกันเพื่อรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจและเขตเศรษฐกิจชายแดน

๓) กรอบความร่วมมืออาเซียน

อาเซียนได้รวมตัวเป็นประชาคมอย่างเป็นทางการในปี ๒๕๕๘ และแบ่งการดำเนินงานออกเป็น ๓ เสาหลัก ได้แก่ ๑) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ๒) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Culture Community: ASCC) ๓) ประชาคมการเมืองและความมั่นคง (ASEAN Political-Security Community: APSC) โดยที่ผ่านมาประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้มีการกำหนดเป้าหมายและพันธกรณีใน ๔ เรื่อง ได้แก่ ๑) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวโดยให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานมีฝีมือ และการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น ๒) การเป็นภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขันสูง ผ่านการกำหนดนโยบายการแข่งขันให้มีความยุติธรรม เสริมสร้างการคุ้มครองผู้บริโภค ส่งเสริมความร่วมมือทางด้านสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน กำหนดมาตรการด้านภาษี และกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ๓) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคโดยการพัฒนา SMEs และการเสริมสร้างขีดความสามารถผ่านโครงการต่างๆ เช่น โครงการริเริ่มเพื่อการรวมกลุ่มของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration: IAI) เพื่อลดช่องว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และ ๔) การเข้าร่วมเป็นส่วนสำคัญในระบบเศรษฐกิจโลก เน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค เพื่อให้อาเซียนมีท่าทีร่วมกันอย่างชัดเจน ผลของการดำเนินงานที่สำคัญในช่วงที่ผ่านมา ได้แก่ การลดอัตราภาษีลงเหลือร้อยละ ๐ ในสินค้าจำนวน ๘,๒๘๗ รายการ การลดอัตราภาษีลงเหลือร้อยละ ๕ ในสินค้าในบัญชีอ่อนไหว (กาแฟ มันฝรั่ง มะพร้าวแห้ง และไม้ตัดดอก) การเปิดเสรีการค้าบริการรวมทั้งสิ้น ๑๒ สาขาใหญ่ ประกอบด้วย ๑๒๘ สาขาย่อย การยกเลิกอุปสรรคในการให้บริการทุกรูปแบบและเปิดให้นักลงทุนอาเซียนถือหุ้นได้อย่างน้อยร้อยละ ๗๐ ในสาขาบริการเร่งรัด ได้แก่ สาขาโทรคมนาคมและคอมพิวเตอร์ สาขาสุขภาพ สาขาท่องเที่ยว สาขาขนส่งทางอากาศ และสาขาโลจิสติกส์ นอกจากนี้ อาเซียนได้ประสานกำหนดมาตรฐานสินค้าและจัดทำความตกลงการยอมรับร่วมเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า เพื่อลดอุปสรรคทางการค้าที่มิใช่ภาษีระหว่างกัน โดยได้เริ่มดำเนินการปรับประสานมาตรฐานสินค้า ๒๐ กลุ่ม ซึ่งสินค้าส่วนใหญ่เป็นเครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น เครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น วิทยุ และโทรทัศน์ เป็นต้น โดยปัจจุบันอาเซียนเร่งจัดทำความตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วมรายสาขา สำหรับอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ การรับรองการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง สินค้ายา และอาหาร

นอกจากนี้ ยังมีในเรื่องการส่งเสริมการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี ผ่านการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกัน (Mutual Recogmition Arrangement: MRA) ด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพหลักเพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพ หรือแรงงานเชี่ยวชาญ ซึ่งปัจจุบันได้มีการลงนามร่วมกันแล้วใน ๘ สาขาวิชาชีพ ได้แก่ สถาปัตยกรรม วิศวกรรม แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล บัญชี การสำรวจ และด้านการท่องเที่ยว โดยอาเซียนได้กำหนดหลักการยอมรับในคุณสมบัติเพื่ออำนวยความสะดวกในขั้นตอนการขอใบอนุญาต แต่ไม่ถึงขั้นตอนการยอมรับในใบอนุญาตประกอบอาชีพซึ่งกันและกัน โดยเน้นให้นักวิชาชีพต่างด้าวจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในประเทศที่ตนต้องการเข้าไปทำงาน สำหรับความก้าวหน้าในการดำเนินงานสาขาวิศวกรรมมีความก้าวหน้ามากที่สุด เนื่องจากลักษณะของวิชาชีพมีความเป็นมาตรฐานสากล และได้มีการเตรียมการที่จะส่งเสริมสาขาวิศวกรรมที่ไม่ควบคุมเพิ่มอีก ๑๗ สาขา (จากเดิม ๗ สาขา) รวมเป็น ๒๔ สาขา แต่ปัจจุบันยังไม่มีวิศวกรที่ได้รับการขึ้นทะเบียนกับอาเซียนยื่นความจำนงเพื่อสมัครเข้าทำงานในประเทศอาเซียนเลย ขณะที่สาขาสถาปัตยกรรมมีการกำหนดคุณสมบัติค่อนข้างสูง อาทิ การกำหนดประสบการณ์ที่ต้องมีอย่างน้อย ๑๐ ปี และภายใน ๑๐ ปี จะต้องมีการสร้างงานขนาดใหญ่และต้องมีการพัฒนาวิชาชีพวิศวกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้บรรลุผลได้ยาก ประกอบกับศักยภาพของสถาปนิกที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ และวิชาชีพนี้ประเทศไทยได้กำหนดให้เป็นอาชีพสงวน ทำให้กระบวนการแก้ไข

กฎหมายต้องใช้เวลานาน ในปี ๒๕๕๘ จึงมีสถาปนิกเพียง ๖ คนที่สามารถทำงานในอาเซียนได้ (ตัวเลข ณ วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๘) ขณะที่สาขาสุขภาพ (แพทย์ ทันตแพทย์ และพยาบาล) มีความคืบหน้าไม่มากในทางปฏิบัติ เนื่องจากยังไม่มีการยอมรับหลักสูตรระหว่างอาเซียนด้วยกัน และมีประเด็นในเรื่องจริยธรรมในการประกอบอาชีพเข้ามาเกี่ยวข้อง ประกอบกับปัญหาการกำหนดการสอบเพื่อรับใบอนุญาตที่กำหนดให้เป็นภาษาท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของการสื่อสารกับผู้ป่วย และความหลากหลายของคำจำกัดความที่ต้องได้รับการยอมรับทั้งประเทศต้นทางและประเทศปลายทาง สำหรับสาขาวิชาชีพด้านบัญชี ยังคงประสบปัญหาการกำหนดคุณสมบัติในเรื่องมาตรฐานการศึกษาบัญชี และหลักเกณฑ์การเก็บจำนวนชั่วโมงการให้บริการด้านบัญชีภายใต้ CPC 826 ของแต่ละประเทศที่มีความแตกต่างกัน รวมทั้งการผ่านกระบวนการกฎหมายในการออกกฎระเบียบเรื่องการเก็บค่าธรรมเนียมและการขึ้นทะเบียน ส่วนการดำเนินงานในสาขาวิชาชีพด้านท่องเที่ยวนับเป็นวิชาชีพที่สามารถเคลื่อนย้ายได้มากที่สุดเนื่องจากไม่มีกฎหมายภายในประเทศควบคุม แต่ยังคงประสบปัญหาในการดำเนินการในเรื่องความไม่ชัดเจนในขั้นตอนการได้รับใบประกาศนียบัตรบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวอาเซียน การปรับเทียบวุฒิการศึกษาใน ๓๒ ตำแหน่ง และแนวทางการออกใบอนุญาตการทำงาน

สำหรับการเปิดเสรีการลงทุนในอาเซียน ปัจจุบันความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียนยังไม่สามารถบังคับใช้ได้ เนื่องจากประเทศสมาชิกยังให้สัตยาบันไม่ครบ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย สปป.ลาว และเมียนมา ทั้งนี้ เนื่องจากความตกลงนี้ได้ขยายความครอบคลุมขั้นตอนการลงทุนตั้งแต่การส่งเสริม การคุ้มครองการลงทุน และอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้ามาลงทุนทั้งการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและการลงทุนในหลักทรัพย์เพื่อสร้างระบอบการลงทุนที่เสรีและเปิดกว้างในอาเซียน ขณะที่ความตกลงเดิมเน้นเพียงการเป็นแหล่งดึงดูดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกอาเซียน ส่งเสริมบรรยากาศการลงทุนที่เสรีและโปร่งใสเท่านั้น สำหรับการเปิดเสรีสาขาหลักทรัพย์ซึ่งเป็นสาขาที่มีความเสรีมากที่สุด โดยไทยอนุญาตให้สมาชิกอาเซียนสามารถถือหุ้นในบริษัทหลักทรัพย์และบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมได้ถึงร้อยละ ๑๐๐ ซึ่งครอบคลุมบริการในส่วนของสัญญาซื้อขายล่วงหน้า การยืมและให้ยืมหลักทรัพย์ การจัดการเงินร่วมลงทุน การจัดการกองทุนรวม การจัดการกองทุนส่วนบุคคล การจัดการเงินทุนสัญญาซื้อขายล่วงหน้า และธุรกิจที่ปรึกษาในการลงทุนสาขาหลักทรัพย์ด้วย อย่างไรก็ตาม ไทยยังไม่ผูกพันในส่วนที่เป็นบริการข้ามพรมแดน และการออกใบอนุญาตใหม่ ขณะที่สาขาธนาคารพาณิชย์ ประเทศไทยได้ผูกพันให้สมาชิกอาเซียนเข้ามาถือหุ้นในธนาคารพาณิชย์ของไทยได้ตามกฎหมายไทย คือ โดยปกติไม่เกินร้อยละ ๒๕ รวมทั้งไทยได้ยกเลิกข้อจำกัดจำนวนบุคลากรต่างชาติจากสมาชิกอาเซียนเข้ามาปฏิบัติงานในธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยสถาบันการเงินดังกล่าวต้องเสนอแผนการว่าจ้างบุคลากรต่างชาติให้ธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาอนุญาต อย่างไรก็ตาม ข้อยกเลิกนี้ไม่ผูกพันในส่วนที่เป็นบริการข้ามพรมแดน ยกเว้นบริการให้คำปรึกษาทางการเงินและการโอนข้อมูล และไม่ผูกพันการออกใบอนุญาตใหม่ ทั้งนี้ การดำเนินการภายหลังจากปี ๒๕๕๘ นอกจากการเปิดเสรีเพื่อให้เกิดการรวมตัวในสาขาการเงินของอาเซียนแล้ว ยังได้เพิ่มเป้าหมายเรื่องเสถียรภาพทางการเงิน (Financial Stability) และความครอบคลุมทางการเงิน (Financial Inclusion) เข้ามาด้วย และเพิ่มความสำคัญกับการเร่งรัดการรวมกลุ่มในสาขาประกันภัยให้มากขึ้น

ภายหลังการเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ สมาชิกอาเซียนได้มีการจัดทำแผนงานข้อตกลงร่วมภายหลังปี ๒๐๑๕ หรือที่เรียกว่าปฏิญญากัวลาลัมเปอร์ว่าด้วยอาเซียน ๒๐๒๕ (The Kuala Lumpur Declaration for ASEAN 2025) เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียนภายหลังปี ๒๐๑๕ ซึ่งได้กำหนดทิศทางในอนาคตของอาเซียนให้มีเอกภาพทางการเมือง มีการรวมตัวทางเศรษฐกิจ มีความรับผิดชอบต่อสังคม ทำเพื่อประชาชนและ มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และยึดมั่นในกฎกติกาอย่างแท้จริง สิ่งที่อาเซียนต้องเร่งดำเนินการต่อเนื่องให้แล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด ได้แก่ การผลักดันมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกทางการค้า เช่น มาตรการด้านการขนส่งและศุลกากร

ระบบการเชื่อมโยงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียวของอาเซียน การจัดทำระบบรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าด้วยตนเองของอาเซียน คลังข้อมูลการค้าอาเซียน การจัดทำความตกลงยอมรับร่วมกันในสินค้ากลุ่มต่างๆ และให้มีการจัดทำวาระด้านความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนภายหลังปี ค.ศ. ๒๐๑๕ ซึ่งเป็นการดำเนินงานต่อจากแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงของอาเซียน (MPAC) ที่ได้กำหนดสาขาความร่วมมือ ๕ ด้านใหม่ ได้แก่ (๑) โครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืน (๒) นวัตกรรมทางด้านดิจิทัล (๓) โลจิสติกส์ที่ไร้พรมแดน (๔) กฎระเบียบที่เป็นเลิศ (๕) การเคลื่อนย้ายคน และได้นำ ๕๕ โครงการที่ยังค้างจากแผนเดิมมาบรรจุในวาระฉบับใหม่ด้วย

อย่างไรก็ตาม มูลค่าการค้าของไทยในอาเซียนมีแนวโน้มการขยายตัวในอัตราที่ลดลงเห็นได้จากอัตราการเติบโตของมูลค่าการค้าของไทยไปยังอาเซียนเริ่มชะลอตัวตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ จากอัตราการเติบโตร้อยละ ๓๐.๕๙ ลดลงเหลือร้อยละ -๖.๘๒ ในปี ๒๕๕๘ จะเห็นได้ว่าการแข่งขันภายในภูมิภาคอาเซียนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่มีการผลิตสินค้าและบริการที่คล้ายคลึงกันทำให้เกิดการแย่งชิงส่วนแบ่งตลาดทั้งภายในและภายนอกภูมิภาค รวมทั้งปัจจัยการผลิตในเรื่องทุนและแรงงานโดยการเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายแรงงาน ทำให้เกิดการแย่งอาชีพในบางสาขาได้ อาทิ พยาบาล ขณะที่หลายสาขาวิชาชีพยังไม่สามารถเคลื่อนย้ายแรงงานได้ในทางปฏิบัติ เนื่องจากปัญหาในเรื่องกฎระเบียบและการรับรองมาตรฐานคุณสมบัติระหว่างกัน ทั้งนี้ในระยะต่อไป ประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งแก้ไขกฎระเบียบต่างๆ ที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการเปิดเสรีในด้านต่างๆ อาทิ การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี การเปิดเสรีภาคการเงิน การเคลื่อนย้ายทุน เป็นต้น โดยจะต้องดำเนินการที่เป็นข้อตกลงร่วมของสองฝ่าย และต้องเตรียมความพร้อมรับการเปิดเสรีภาคบริการ การเงินที่เพิ่มมากขึ้น และในขณะเดียวกันภาคการผลิตจำเป็นต้องมีการจัดทำการวิจัยและพัฒนาสินค้าให้มีเอกลักษณ์และคุณภาพที่ดีเพื่อเพิ่มมูลค่า สร้างความแตกต่างจากสินค้าที่ผลิตในอาเซียน และให้ตรงตามความต้องการของตลาดถึงจะทำให้เกิดรายได้ให้แก่ประเทศที่เพิ่มมากขึ้น

ในส่วนของการดำเนินงานตามพันธกรณีประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน แม้จะการดำเนินงานที่บรรลุผลเกือบสมบูรณ์ แต่ประชาคมการเมืองและความมั่นคง จำเป็นจะต้องรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ รวมทั้งการบริหารจัดการชายแดน การเสริมสร้างความมั่นคงทางทะเล การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ การสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจและการทูตเชิงป้องกัน และการเสริมสร้างศักยภาพทางการทหารร่วมกัน สำหรับประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน จำเป็นต้องดำเนินการเรื่องมาตรการระหว่างประเทศ การจัดการแรงงานย้ายถิ่น และการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน

๔) ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) เป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่าง ASEAN ๑๐ ประเทศกับภาคีที่มีอยู่ ๖ ประเทศ คือ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ซึ่งได้ลงนามร่วมกันที่จะเจรจาความตกลง RCEP ในต้นปี ๒๕๕๖ โดย RCEP จะเป็นการพัฒนาต่อยอดจากความตกลงการค้าเสรีที่อาเซียนมีอยู่แล้ว ๕ ฉบับกับ ๖ ประเทศ (อาเซียน-จีน อาเซียน-ญี่ปุ่น อาเซียน-เกาหลี อาเซียน-อินเดีย และอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์) โดยมีหลักการที่ตั้งอยู่บนผลประโยชน์ร่วมกันอย่างรอบด้านในการสนับสนุนการขยายการค้าและการลงทุนในภูมิภาค รวมทั้งส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกันเป็นระบบการค้าเสรีที่ใช้กฎระเบียบเดียวกันของภาคีทั้งหมด ๑๖ ประเทศ นอกจากนี้ ยังเป็นไปเพื่อเชื่อมโยงเศรษฐกิจของอาเซียนเข้ากับเศรษฐกิจโลก ครอบคลุมทุกมิติการค้าทั้งด้านสินค้า บริการ ลงทุน มาตรการ

ทางการค้า และความร่วมมือทางเศรษฐกิจ เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต การค้า และการลงทุนให้สอดคล้องและมีความสะดวกทางการทางการค้าและการลงทุนมากขึ้น ทั้งนี้ สมาชิกที่สำคัญของ RCEP คือ จีนและอินเดีย เป็นสองประเทศเกิดใหม่ทางเศรษฐกิจที่จะทำให้ RCEP มีประชากรรวมกว่า ๓,๐๐๐ ล้านคน และมีผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ รวมกันประมาณ ๒๑.๒ พันล้านดอลลาร์ สรอ. หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติโลกเป็นเขตเศรษฐกิจที่ส่งออกสินค้าเป็นอันดับหนึ่งของโลก รวมทั้งมีกำลังซื้อของผู้บริโภคมาจากชนชั้นกลางเพิ่มขึ้น

เจตนารมย์ของการจัดทำข้อตกลง RCEP คือ (๑) เป็นความตกลงที่ครอบคลุมทุกมิติที่กว้างขึ้นและลึกขึ้น มีคุณภาพดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ครอบคลุม การค้า การลงทุน บริการ การอำนวยความสะดวก ระหว่างประเทศสมาชิก และในโครงข่ายอุปทานภูมิภาคและโลก ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและทางเทคนิค ทรัพย์สินทางปัญญา การแข่งขันทางการค้า การยุติข้อพิพาทและอื่นๆ (๒) กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin: ROO) มีความจำเป็นต้องสะท้อนให้สมาชิกเป็น Global Supply Chain ให้ได้ (๓) ลดกฎระเบียบการค้าและบริการให้มากที่สุด (๔) การลงทุนเปิดเสรี อำนวยความสะดวก ต้องทำให้เกิดบรรยากาศการแข่งขันทางการลงทุน การส่งเสริมและคุ้มครองการเปิดเสรีจะต้องมี Capacity Building ผลักดัน FTAs ที่จะเกิดขึ้นก้าวต่อไปได้ในระดับที่ใกล้เคียงกัน และ (๕) RCEP ต้องมีสัมฤทธิ์ผลมากกว่า ASEAN +1 ดังนั้น ผลที่คาดว่าจะทำต้องมีประโยชน์ต่อทุกประเทศ รวมทั้งประเทศกำลังพัฒนา

กรอบการเจรจา RCEP ในปัจจุบัน จะครอบคลุมทุกประเด็นที่ไทยเคยทำความตกลงไว้แล้วในกรอบภูมิภาคและทวิภาคีต่างๆ อาทิ การเปิดตลาดสินค้า รวมทั้งการลดภาษีศุลกากร มาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร เช่น มาตรการด้านสุขอนามัย (SPS) มาตรการด้านเทคนิค (TBT) มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด กฎแหล่งกำเนิดสินค้า การเปิดตลาด การเปิดเสรีการลงทุน โดยกำหนดเงื่อนไขที่ผ่อนปรนมากขึ้น ลด/เลิกมาตรการทางภาษีเป็นรายๆ รวมทั้งการขจัดมาตรการทางภาษีหรือมาตรการอื่นใดที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ตลอดจนการพัฒนาที่ยังยืน เป็นต้น อย่างไรก็ดี ผลการประชุมที่ผ่านมายังไม่สามารถหาข้อสรุปเรื่องรูปแบบการเปิดตลาดสำหรับการค้าสินค้า การค้าบริการและการลงทุนได้ โดยที่ผ่านมาประเทศสมาชิก RCEP มีความเห็นที่หลากหลาย ประกอบกับสมาชิกบางประเทศไม่เคยมีความตกลงการค้าเสรีแบบทวิภาคีระหว่างกัน ทำให้ค่อนข้างสงวนท่าทีในการเจรจาเปิดเสรีภายใต้กรอบ RCEP นอกจากนี้ยังมีความท้าทายในเรื่องการลดความซ้ำซ้อนและปรับกฎเกณฑ์ กฎระเบียบที่เกิดจากความตกลงอาเซียนบวกหนึ่ง และ FTA ที่มีอยู่แล้วและลดหรือยกเลิกมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (Non Tariff Measures: NTMs) ระหว่างกัน เนื่องจากในอนาคตเมื่อภาษีศุลกากรไม่มีระหว่างกันแล้ว มาตรการที่ไม่ใช่ภาษีจะเป็นมาตรการสำคัญที่จะสร้างอุปสรรคต่อการค้า ตลอดจนประเด็นด้านทรัพย์สินทางปัญญาและการแข่งขัน เนื่องจากระบบหรือกฎหมายดูแลด้านทรัพย์สินทางปัญญาและการแข่งขันของสมาชิก ๑๖ ประเทศ มีความแตกต่างกัน และมีการเจรจาหารือเรื่องการสนับสนุน SMEs ภายใต้กรอบ RCEP อีกด้วย ซึ่งประเด็น SMEs นั้น ประเทศสมาชิกอาเซียนและอินเดียให้ความสำคัญอย่างมาก

เนื่องจาก RCEP เป็นความตกลงเขตการค้าเสรีซ้อนความตกลงการค้าเสรีเดิมที่มีอยู่แล้ว ดังนั้น ผลประโยชน์สุทธิของไทยจึงขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่างๆ อาทิ สินค้าที่ยังไม่มีการเปิดเสรีในความตกลงเดิม ความพร้อมของประเทศสมาชิกใน RCEP ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในทางปฏิบัติ และกฎว่าด้วย

แหล่งกำเนิดใหม่ใน RCEP การเปิดเสรีทางการลงทุน ซึ่งจะส่งผลทั้งทางบวกและทางลบต่อไทยแน่นอน เช่น จะได้ประโยชน์ในเรื่องการลงทุนและเทคโนโลยีที่หลั่งไหลเข้าประเทศมากขึ้น ในขณะเดียวกันอาจเสียประโยชน์เนื่องจากภาษีนำเข้า-ส่งออกของสินค้าบางรายการหดหายไป ไทยจึงควรเตรียมมาตรการรองรับทั้งมาตรการทางภาษีและไม่ใช่ภาษี อาทิ มาตรการการอำนวยความสะดวกทางการค้าเพื่อรองรับการขยายตัวของสินค้าที่ไทยได้เปรียบ เช่น สินค้าในกลุ่มเครื่องจักรกลและเครื่องใช้ไฟฟ้า พลาสติกและยาง เครื่องปรับอากาศ ยางแผ่นรมควัน โพลิเมอร์เอทิลีน เป็นต้น

๕) กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation: APEC) ครอบคลุมประชากรประมาณ ๒,๘๐๐ ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ ๔๕ ของประชากรโลก โดยมีการค้ารวมคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ ๔๙ ของการค้าโลก และขนาดเศรษฐกิจร้อยละ ๕๗ ของ GDP โลก ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิคมีการค้ากันเองภายในกลุ่มร้อยละ ๗๐ และการค้านอกกลุ่มร้อยละ ๓๐ ทั้งนี้ กรอบความร่วมมือเอเปคมีเป้าหมายหลักที่เรียกว่า "เป้าหมายโบกอร์" ที่เน้นการส่งเสริมการค้าการลงทุน การส่งเสริมการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาคมในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก โดยมีเป้าหมายการดำเนินการให้ลุล่วงโดยเริ่มจากสมาชิกที่พัฒนาแล้วภายในปี ๒๕๕๓ และสำหรับสมาชิกกำลังพัฒนาภายในปี ๒๕๖๓

ในช่วงที่ผ่านมาคณะกรรมการเศรษฐกิจเอเปคให้ความสำคัญกับ ๕ ประเด็นหลักในเรื่องการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจที่จะทำให้ตลาดมีประสิทธิภาพ ได้แก่ (๑) การเปิดตลาดมากขึ้น มีความโปร่งใส มีการแข่งขัน และเป็นระบบ (๒) การมีระบบควบคุมกำกับตลาดการเงินที่มีประสิทธิภาพ (๓) การสร้างโอกาสในตลาดแรงงานและการศึกษา (๔) การพัฒนา SME อย่างยั่งยืน และการสร้างโอกาสให้แก่สตรีและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และ (๕) การมีระบบเครือข่ายความปลอดภัยทางสังคมที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งใช้มาจนถึงปี ๒๕๕๘และในปัจจุบัน กรอบเอเปคได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านการปฏิรูปโครงสร้างวาระใหม่ (Renewed APEC Agenda for Structural Reform: RAASR) สำหรับปี ๒๕๕๙-๒๕๖๓ ซึ่งให้ความสำคัญกับประเด็นการปฏิรูปเพื่อเพิ่มธรรมาภิบาลและความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐ รวมทั้งความเชื่อมโยงของภาครัฐเพื่อบูรณาการการทำงานให้มีความโปร่งใสและเพิ่มประสิทธิภาพในทุกขั้นตอนของการให้บริการสาธารณะต่อประชาชน รวมทั้งการลดปัญหาคอร์รัปชัน เนื่องจากการปฏิรูปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและธรรมาภิบาลของภาครัฐนั้นเป็นประเด็นคาบเกี่ยวกับหลายภาคส่วนและเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ต้องปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลิตภาพการผลิตของประเทศและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ในส่วนของประเทศไทยให้ความสำคัญกับ ๑) การปฏิรูปภาครัฐสู่การใช้ดิจิทัลอย่างทั่วถึงให้เป็นระบบและมีเครือข่ายความเชื่อมโยงข้อมูล ๒) การปฏิรูปด้านกฎระเบียบเพื่อสนับสนุนการแข่งขันในตลาด การคุ้มครองผู้บริโภค และความง่ายและคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจ ๓) การพัฒนาระบบและกระบวนการวิเคราะห์และประเมินผลกระทบทางกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment: RIA) ๔) การกำหนดกลุ่มเป้าหมายภาคบริการเพื่อการพัฒนาและปฏิรูปภาคบริการ การส่งเสริมศักยภาพและโอกาสในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย (MSMEs) และ ๕) การพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงานตามมาตรฐานเอเปค การส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงานสีเขียว (Green Jobs)

ทั้งนี้ ในระดับแผนงานโครงการภายใต้กรอบเอเปค หน่วยงานต่างๆ ของไทยได้ประโยชน์จากการเข้าร่วมจากกรอบเอเปค โดยอาจจำแนกได้เป็น ๔ ลักษณะ คือ ๑) กลุ่มแผนงานโครงการความร่วมมือทางวิชาการ การเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่เป็นแนวปฏิบัติดีที่สุดร่วมกัน โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งในด้านกฎระเบียบ มาตรฐานสากลและการนำสู่การบังคับใช้ในด้านต่างๆ การเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใสของภาครัฐ รวมทั้งมาตรฐานและกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม ๒) กลุ่มแผนงานโครงการเพื่อการพัฒนากลุ่มเป้าหมายทั้งธุรกิจรายย่อย รายเล็ก และขนาดกลาง (MSMEs) และกลุ่มด้อยโอกาสต่างๆ ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมศักยภาพและโอกาสในการแข่งขันของวิสาหกิจ MSMEs และการพัฒนากลุ่มสตรีและผู้สูงวัย ๓) กลุ่มแผนงานโครงการเพื่อการพัฒนารายสาขา อาทิ อุตสาหกรรมอาหาร ความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสร้างความยั่งยืนและการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเตือนภัยและการรองรับเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติ การพัฒนาและการส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด การต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และการพัฒนาระบบเครือข่ายเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อร้ายแรง เป็นต้น และ ๔) กลุ่มแผนงานโครงการเพื่อการส่งเสริมการเปิดเสรีการค้าและการลงทุน ลดอุปสรรคและอำนวยความสะดวกทางการค้า โดยมุ่งเน้นประเด็นสนับสนุนระบบการค้าพหุพาคี การบรรลุเป้าหมายโบกอร์ (การเปิดเสรีการค้าและการลงทุนภายในปี ๒๕๖๓) การดำเนินการไปสู่การจัดทำเขตการค้าเสรี เอเชีย-แปซิฟิก (Free Trade Area of the Asia-Pacific: FTAAP) และการส่งเสริมความร่วมมือด้านห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chain: GVC) โดยมีคณะกรรมการด้านการค้าเป็นผู้ประสานงานหลัก

เอเปคเน้นย้ำถึงความสำคัญของภาคบริการ ในการที่จะส่งเสริมการเพิ่มผลิตภาพการผลิตในสาขาการผลิตต่างๆ และบทบาทที่เพิ่มขึ้นของภาคบริการในการเพิ่มผลิตภาพการผลิตรวมและรายได้จากการส่งออก ศักยภาพการสร้างงานของภาคบริการ โดยในปี ๒๕๕๘ ได้เห็นชอบกรอบความร่วมมือด้านการค้าภาคบริการเอเปค (APEC Services Cooperation Framework: ASCF) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการ ยกเลิกกฎระเบียบ/มาตรการที่ไม่จำเป็นด้านการค้าและการลงทุนภาคบริการ เพิ่มการมีส่วนร่วมในห่วงโซ่คุณค่าโลก โดยเฉพาะ MSMEs รวมถึงการกำหนดทิศทางการดำเนินงานระยะยาวของเอเปคด้านบริการ โดยให้ความสำคัญกับความโปร่งใส/การไม่เลือกปฏิบัติ แนวปฏิบัติที่ดีด้านกฎระเบียบ/นโยบายการแข่งขัน การส่งเสริมการเคลื่อนย้ายผู้ให้บริการ ทั้งนี้ สาขาบริการที่เอเปคเห็นว่ามีศักยภาพและให้ความสำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมให้มีการเปิดเสรีและอำนวยความสะดวกในสาขาบริการด้านสิ่งแวดล้อม และสาขาการบริการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตในอุตสาหกรรม โดยในอนาคตจะมีการผลักดันให้มีการเจรจาเปิดเสรีมากขึ้น ไทยจึงควรเตรียมกำหนดทิศทางด้านการค้าบริการให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยจะต้องมีการศึกษากลยุทธ์ในการสร้างความเชื่อมโยงอุตสาหกรรมการผลิตและอุตสาหกรรมบริการของไทยภายใต้บริบทความตกลงการค้าเสรีของไทย โดยเบื้องต้นกระทรวงอุตสาหกรรมได้ทำการศึกษาและพบว่าสาขาการบริการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตในอุตสาหกรรมเป้าหมายของไทย ได้แก่ สาขาบริการทางธุรกิจ สาขาบริการจัดจำหน่าย สาขาบริการด้านสิ่งแวดล้อม สาขาบริการทางการเงิน และ สาขาบริการการขนส่ง ดังนั้นจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในการพัฒนายกระดับให้สาขาบริการเหล่านี้สามารถแข่งขันในระดับภูมิภาคได้ในระยะยาว นอกจากนี้ กรอบความร่วมมือเอเปคยังมีบทบาทสำคัญด้านการค้าและการลงทุนของไทย ตลาดของสมาชิกเอเปคที่เปิดเสรีมากขึ้น จะช่วยเพิ่มโอกาสในการขยายตัวทางการค้าและการลงทุนของไทย และเพิ่มอำนาจต่อรองกับกลุ่มเศรษฐกิจอื่น รวมทั้งการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการร่วมกันของสมาชิก จะนำไปสู่การบังคับใช้ในด้านต่างๆ เพื่อเป็นมาตรฐานสากลเดียวกันในภูมิภาค เช่น เรื่องพิธีการศุลกากร มาตรฐานและการรับรองสินค้าอุตสาหกรรม เป็นต้น

๖) ความตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก (Trans Pacific Partnership: TPP)

ความตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิก (TPP) เป็นเขตการค้าเสรีที่ใหญ่สุดในโลก คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๔๐ ของ GDP โลก ซึ่งนำโดยสหรัฐอเมริกา เป็นความตกลงการค้าเสรีกรอบพหุภาคีที่มีมาตรฐานสูง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการบูรณาการทางเศรษฐกิจในด้านการเปิดตลาดการค้าสินค้า บริการและการลงทุน การปฏิรูป การสร้างความสอดคล้องในกฎระเบียบทางเศรษฐกิจให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่น นโยบายการแข่งขัน การจัดซื้อโดยรัฐ ทรัพย์สินแห่งปัญญา มาตรฐานแรงงาน และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งแต่เดิมประเทศสมาชิกประกอบด้วย ชิลี นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ และบรูไน หรือที่เรียกว่า The Pacific-4 (P4) ได้มีการลงนามความตกลง TPP ฉบับดั้งเดิม (Original Agreement) เรียกว่า ความตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Trans-Pacific Strategic Economic Partnership Agreement: Trans–Pacific SEP) ไปเมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๔๘ โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๙ และต่อมาสหรัฐฯ ออสเตรเลีย เปรู เวียดนาม และมาเลเซียได้เข้าร่วมการเจรจาความตกลง TPP ซึ่งประเทศสมาชิก TPP ทั้ง ๙ ประเทศต่างเป็นสมาชิก APEC ด้วย ทั้งนี้ ประเทศสมาชิก TPP ยังไม่มีแนวโน้มที่จะรับสมาชิกใหม่จนกว่าการเจรจาจะเสร็จสิ้น

ประเด็นหลักในการเจรจา FTA ของ TPP แตกต่างจากการเจรจา FTA ทั่วไป ทั้งนี้ TPP จะครอบคลุมทั้งการขอยกเลิกภาษีนำเข้าและมาตรการกีดกันทางการค้าที่มิใช่ภาษีทั้งสินค้าและบริการ และเจรจาเพื่อเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานและการผลิตที่ครอบคลุมประเทศสมาชิก TPP ทุกประเทศ (Full Regional Agreement) และครอบคลุมถึงประเด็นที่มีความคาบเกี่ยวกัน รวมถึงความสอดคล้องด้านกฎระเบียบการแข่งขันและการส่งเสริมธุรกิจ ดังนั้น การเจรจาของ TPP จะครอบคลุมไปถึงเรื่องการได้มาซึ่งสินค้าและวิธีการทำธุรกิจที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งหมดเพื่อไม่เป็นการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน อย่างไรก็ดี การเจรจาในรอบต่างๆ ที่ผ่านมายังมีประเด็นที่ไม่สามารถตกลงหรือหาข้อสรุปร่วมกันได้ คือ ๑) รูปแบบการจัดทำข้อผูกพันการเปิดตลาดสินค้า สหรัฐฯ สนับสนุนรูปแบบการจัดทำข้อผูกพันการเปิดตลาดในแบบทวิภาคีกับประเทศสหรัฐฯยังไม่ได้มีความตกลง FTA ด้วย ขณะที่ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสิงคโปร์สนับสนุนการเจรจาการจัดทำข้อผูกพันการเปิดตลาดเดียว (Single Market Access) ๒) การลงทุน สหรัฐฯ สนับสนุนการใช้กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างภาครัฐและเอกชน ขณะที่ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ไม่เห็นด้วย และ ๓) ทรัพย์สินทางปัญญา สหรัฐฯ ต้องการผลักดันข้อบทเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาให้มีความเข้มข้นมากกว่าความตกลง TRIPs ภายใต้ WTO ขณะที่นิวซีแลนด์ไม่เห็นด้วย ดังนั้น การเจรจาความตกลง TPP อาจไม่สามารถบรรลุผลตามเป้าหมาย รวมทั้งยังมีเรื่องอื่นๆ ตามมา

ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่ได้เข้าร่วม TPP โดยอยู่ระหว่างการประเมินท่าทีการเจรจาของประเทศสมาชิก TPP เนื่องจากประเทศไทยได้ลงนามทางการค้าเสรีกับประเทศสมาชิกของ TPP อื่นๆ ไปเกือบทั้งหมดแล้ว ยกเว้น ๔ ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา แคนาดา เม็กซิโก และชิลี ซึ่งหากประเทศไทยและภาคีอาเซียนเข้าร่วม TPP อาจทำให้ความสำคัญของอาเซียนลดความสำคัญลง จะกลายประชาคมเอเชียและแปซิฟิก (ASIA-Pacific Community: APC) ซึ่งมีนัยยะทางการเมืองระหว่างประเทศ (International Political Implication) การถ่วงดุลอำนาจในภูมิภาค และความสัมพันธ์กับประเทศนอกกลุ่ม นอกจากนั้น TPP เป็นความตกลงทางการค้ารูปแบบใหม่ที่มีมาตรฐานสูงเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ในด้านต่างๆ เช่น การเปิดเสรีทางการค้าบริการ และการลงทุน การปฏิรูปและสร้างความสอดคล้องในกฎระเบียบทางเศรษฐกิจ การจัดซื้อโดยรัฐ ทรัพย์สินทางปัญญา มาตรฐานด้านแรงงานและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งประเด็นเหล่านี้ ไทยยังไม่พร้อมที่จะปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ต่างๆ ข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดเสรีในภาคบริการ และการลงทุนที่ไทยจะเสียเปรียบประเทศสมาชิก TPP อื่น อาทิ สหรัฐฯ ออสเตรเลีย และสิงคโปร์

ซึ่งในเรื่องนี้ไทยต้องศึกษาถึงผลกระทบและประโยชน์ที่ไทยจะได้รับภายใต้เงื่อนไขโอกาสการเกิด RCEP และเปรียบเทียบผลประโยชน์รวมทั้งผลกระทบที่ไทยจะได้รับ และในขณะเดียวกันควรต้องมีการเตรียมความพร้อมของประเทศ ทั้งในเรื่องการจัดทำการศึกษาและการปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ให้มีความสอดคล้อง เพื่อรองรับผลกระทบจากการเปิดเสรีที่เกิดขึ้น เนื่องจากข้อเรียกร้องของสหรัฐคือต้องเปิดตลาดสินค้าในกลุ่มเกษตรกรรม สิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม และอุตสาหกรรม ซึ่งอยู่ในกลุ่มสินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยทั้งสิ้น ดังนั้น ไทยจึงควรต้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบ ให้ทันสมัยต่อสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะในสิทธิบัตรยา สิทธิบัตรพืชและสัตว์ รวมทั้งปรับปรุงที่เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเอกชน การพัฒนาแรงงานให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล พร้อมกับพัฒนาภาคบริการและการลงทุน ตลอดจนการสร้างความเข้มแข็งแก่ SMEs ในรูปแบบคลัสเตอร์

๗) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนปี ๒๕๕๙-๒๕๗๓ (Sustainable Development Goals: SDGs) และกรอบความร่วมมือในกรอบความร่วมมืออื่นๆ

ไทยได้ลงมติรับรองเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนปี ๒๕๕๙-๒๕๗๓ ภายใต้ความร่วมมือของสหประชาชาติในเดือนกันยายน ๒๕๕๘ โดยต้องบรรลุในอีก ๑๕ ปีข้างหน้า SDGs เป็นวาระการพัฒนาใหม่ของโลกที่จะเป็นแรงกดดันในห่วงโซ่การผลิตในอนาคตที่มุ่งเน้นความเชื่อมโยงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมีหลักการ 5Ps ได้แก่ ประชาชน โลก ความมั่งคั่ง สันติภาพ และความเป็นหุ้นส่วน ประกอบด้วยเป้าหมาย ๑๗ ข้อ[๑] และเป้าประสงค์ ๑๖๙ ข้อ ซึ่ง SDGs นับเป็นภูมิทัศน์ใหม่ที่สร้างแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเป็นแรงกระตุ้นและตัวเร่งในการสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน และทำให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ตลอดจนการประกอบธุรกิจขององค์กรทั้งภาคเอกชนและภาครัฐต้องปรับตัวเพื่อก้าวไปสู่ความยั่งยืน ซึ่งประเทศไทยต้องนำเอา SDGs มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ[๒]

นอกจากนี้ ประเทศไทยได้เข้าร่วมในกรอบความร่วมมืออีกหลายกรอบ อาทิ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง ระหว่างกัมพูชา ลาว เมียนมา ไทย และเวียดนาม (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) ความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น (Mekong-Japan) ความร่วมมือลุ่มน้ำโขงกับสาธารณรัฐเกาหลี (Mekong-ROK Cooperation) ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation: BIMSTEC) กรอบความร่วมมือเอเชีย (Asia Cooperation Dialogue: ACD) วัตถุประสงค์โดยรวมของกรอบความร่วมมือเหล่านี้ล้วนต่างมุ่งสร้างความแข็งแกร่งของภูมิภาคเอเชีย ส่งเสริมความเข้าใจ ความไว้เนื้อเชื่อใจ และความร่วมมือที่จะนำไปสู่สันติภาพ เสถียรภาพ และความเจริญรุ่งเรือง โดยใช้ประโยชน์จากจุดแข็งและศักยภาพที่หลากหลายของประเทศสมาชิก เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล ลดช่องว่างทางเศรษฐกิจและการพัฒนา ซึ่งไทยควรเสริมสร้าง

---

[๑] ได้แก่ ๑) ขจัดความยากจน ๒) ขจัดความอดอยาก ๓) การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี ๔) การศึกษาที่มีคุณภาพ ๕) ความเท่าเทียมทางเพศ ๖) สุขาภิบาลและน้ำสะอาด ๗) การมีพลังงานสะอาดใช้อย่างเพียงพอ ๘) งานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ๙) พัฒนาภาคอุตสาหกรรม นวัตกรรมและโครงสร้างพื้นฐานให้พร้อม ๑๐) ลดความเหลื่อมล้ำ ๑๑) สร้างให้เกิดชุมชนเมืองที่ยั่งยืน ๑๒) การบริโภคและผลิตอย่างมีความรับผิดชอบ ๑๓) การดูแลเรื่องสภาพภูมิอากาศ ๑๔) ดูแลทรัพยากรทางน้ำ ๑๕) ชีวิตบนพื้นดิน ๑๖) การสร้างความสงบ ความยุติธรรมและสถาบันที่เข้มแข็ง และ ๑๗) ภาคีความร่วมมือเพื่อผลักดันให้ถึงเป้าหมาย

[๒] ประเทศไทยได้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๘ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และมีเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่ กำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศเพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน กำกับการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามนโยบาย โดยคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้จัดตั้งกลไกคณะอนุกรรมการ รวม ๓ ชุด ประกอบด้วย ๑) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ๒) คณะอนุกรรมการส่งเสริมความเข้าใจและประเมินผลการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ ๓) คณะอนุกรรมการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยคณะอนุกรรมการทั้ง ๓ คณะจะต้องร่วมกันจัดทำแม่แบบ (Template) ของแผนที่นำทาง (Roadmap) การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่เชื่อมโยงกับนโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ วาระปฏิรูป และแผนที่นำทางของรัฐบาล ระยะที่ ๒-ระยะที่ ๓

บทบาทในกรอบความร่วมมือต่างๆ ให้สนับสนุนความเชื่อมโยงมากขึ้นในทุกรูปแบบเพื่อขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในภูมิภาค และการเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิตในภูมิภาคกับห่วงโซ่การผลิตของโลก

๒.๘ การบริหารจัดการภาครัฐ

๒.๘.๑ ภาครัฐมีขนาดใหญ่และรายจ่ายประจำเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง งบบุคลากรมีสัดส่วนสูง รวมทั้งโครงสร้างภาครัฐในปัจจุบันยังขาดระบบการทำงานลักษณะประชารัฐที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายแบบบูรณาการกับหน่วยงานหรือภาคส่วนอื่นๆ อาทิ ธุรกิจเอกชน ประชาสังคม และประชาชน ระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลยังไม่ได้มาตรฐาน บุคลากรภาครัฐและองค์กรรัฐวิสาหกิจตลอดจนเครือข่ายผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังขาดความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ตลอดจนขาดความรู้และความกระตือรือร้นในการทำหน้าที่และพัฒนาศักยภาพตนเองและเครือข่ายไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะรูปแบบและวิธีการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายใหม่ๆ ให้เป็นรูปธรรมในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ ยังเป็นการดำเนินการในลักษณะแยกส่วน ขาดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินการร่วมกันทั้งด้านการสนับสนุนสินเชื่อ เทคโนโลยีการผลิต การตลาด กฎระเบียบและการส่งเสริมการลงทุนต่างๆ เพื่อให้เป็นฐานในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้ก้าวหน้าทันกับการเปลี่ยนแปลงในทั้งในระดับภูมิภาคและโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๘.๒ คนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถไม่นิยมเข้ารับราชการทำให้ขาดกำลังทดแทนข้าราชการที่เกษียณอายุ เนื่องจากรูปแบบการทำงานมีความหลากหลายมากขึ้น อาทิ การประกอบอาชีพที่ไม่ประจำ (Freelance) และการประกอบอาชีพไม่ประจำแบบหลายงาน (Gig Economy) ทำให้คนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถไม่นิยมเข้ารับราชการ เนื่องจากระบบบริหารจัดการราชการไม่สอดคล้องกับวิถีการทำงานของคนรุ่นใหม่ ทำให้ต้องปรับปรุงระบบการสรรหา การพัฒนา และการบริหารราชการให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ตลอดจนต้องสร้างโอกาสและความเป็นธรรมในการเข้ารับราชการ รวมทั้งต้องพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐให้มีภาวะผู้นำและสามารถปรับตัวให้ทันกับยุคสังคมดิจิทัล

๒.๘.๓ การบริหารจัดการภาครัฐมีประสิทธิภาพต่ำและระบบการให้บริการประชาชนยังไม่ได้มาตรฐานสากลเมื่อเทียบกับต่างประเทศ สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากระบบบริหารราชการเป็นแบบแนวดิ่ง รวมศูนย์การบริหารงานไว้ที่ส่วนกลาง มีระเบียบและขั้นตอนมาก ขาดความยืดหยุ่น ล่าช้า ไม่คล่องตัว ไม่ประหยัด และไม่สามารถบริหารงานอย่างครอบคลุมมีการบูรณาการในลักษณะแผนยุทธศาสตร์เชิงรุก ซึ่งต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตและการดำเนินธุรกิจผ่านเทคโนโลยีและเครื่องมือสื่อสารที่เน้นความรวดเร็วและประสิทธิภาพให้มากขึ้น ประกอบกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสื่อสารได้อำนวยความสะดวกให้คนในสังคมสามารถรับรู้ข่าวสารได้รวดเร็วและหลากหลายมากขึ้น ทำให้ประชาชนมีความคาดหวังที่จะได้รับการบริการจากภาครัฐผ่านช่องทางที่มีความหลากหลายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น อาทิ บริการที่สำนักงาน บริการ ณ จุดเดียว และบริการออนไลน์ต่างๆ ทั้งนี้ สถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development: IMD) รายงานว่าในปี ๒๕๕๘ ประสิทธิภาพของภาครัฐอยู่ที่อันดับ ๒๗ ของโลก และเป็นอันดับสามของภูมิภาคอาเซียนรองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย และธนาคารโลกรายงานว่าปี ๒๕๕๘ ประเทศไทยมีคะแนนความง่ายในการประกอบธุรกิจอยู่ที่อันดับ ๔๙ ของโลก และเป็นอันดับสามของภูมิภาคอาเซียนรองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย

๒.๘.๔ กระบวนการจัดสรรงบประมาณขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร เนื่องจากระยะเวลาในการจัดทำคำของบประมาณที่ไม่ทันต่อการแก้ปัญหาที่หลากหลายและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กระบวนการวิเคราะห์งบประมาณและจัดลำดับความสำคัญของแผนงานโครงการระหว่างกระทรวง

ยังคงเป็นระบบการทำงานที่เน้นความเป็นเอกเทศของกระทรวง กรม กอง ไม่บูรณาการในการแก้ไขปัญหาระดับชาติอย่างเท่าทัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการต่อต้านทุจริตและประพฤติมิชอบที่เกี่ยวข้องและมีโยงใยทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรเอกชนทั้งในและต่างประเทศ ตลอดทั้งขาดการบูรณาการในมิติต่างๆ การจัดสรรงบประมาณลงสู่พื้นที่มีสภาพเป็นเบี้ยหัวแตกไม่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการแก้ไขปัญหาอย่างทั่วถึง แผนพัฒนาจังหวัดซึ่งเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการจัดสรรงบประมาณลงสู่พื้นที่ยังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควรในหลายจังหวัด รวมทั้งขาดกลไกและช่องทางที่สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบกระบวนการดำเนินงานและงบประมาณของภาครัฐทำให้กระบวนการจัดทำนโยบาย แผนงาน โครงการไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ของสังคมไทยอย่างแท้จริง

๒.๘.๕ การทุจริตและประพฤติมิชอบได้ขยายไปในวงกว้างทั้งในภาครัฐ เอกชน และองค์กรเอกชน นำไปสู่ความไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของภาครัฐ เกิดความชะงักงันการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตลอดจนนานาชาติขาดความเชื่อถือในการร่วมสัมพันธไมตรี รวมทั้งการร่วมมือด้านความมั่นคง การค้าการลงทุน ธุรกิจ และการเมืองด้านต่างๆ โดยผลการประเมินขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ พบว่า พ.ศ. ๒๕๕๘ ประเทศไทยได้คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index: CPI) เพียงร้อยละ ๓๘ อยู่อันดับที่ ๗๖ จากการจัดอันดับทั้งหมด ๑๖๘ ประเทศทั่วโลก รองจากประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย สาเหตุสำคัญเนื่องจากขาดความต่อเนื่องและล่าช้าในการขับเคลื่อนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ของรัฐบางส่วนมีพฤติกรรมในการใช้ตำแหน่งหน้าที่ในทางมิชอบ โดยเฉพาะการนำระบบอุปถัมภ์มาใช้ในการปฏิบัติราชการ การดำเนินงานขาดการบูรณาการของหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน นอกจากนี้การแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบจะเน้นเฉพาะการทุจริตที่เกิดจากภาครัฐ โดยยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการทุจริตที่เกิดมาจากภาคีอื่นๆ เท่าที่ควร ในขณะที่ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ และองค์กรภาคเอกชนมีสัดส่วนการทุจริตและประพฤติมิชอบสูงขึ้นเป็นลำดับ ตลอดจนยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งขนาดและความรุนแรง รวมทั้งมีความเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายทั้งในและนอกประเทศมากขึ้น

๒.๘.๖ รัฐวิสาหกิจมีการกำกับดูแลที่ขาดแผนการดำเนินงานเชิงยุทธ์อย่างมีประสิทธิภาพและมีการบริหารที่ซับซ้อน ส่งผลให้มีการดำเนินงานที่ด้อยประสิทธิภาพ รัฐวิสาหกิจหลายแห่งประสบภาวะการขาดทุน ขาดสภาพคล่อง และมีหนี้สินเป็นจำนวนมาก โครงสร้างการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจขาดความเป็นเอกภาพ ขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีการแทรกแซงหรือครอบงำการดำเนินงานจากหลายหน่วยงาน เกิดช่องทางและความเสี่ยงต่อการทุจริตและประพฤติมิชอบได้ นอกจากนี้รัฐวิสาหกิจด้านโครงสร้างพื้นฐานหลักยังทำหน้าที่ทั้งผู้ควบคุมกำกับและผู้ปฏิบัติซึ่งไม่เป็นธรรมกับภาคเอกชนที่เข้ามาลงทุนแข่งขันในขณะที่ผู้บริโภคไม่มีหลักประกันที่จะได้รับการบริการอย่างมีมาตรฐานทั้งความต้องการสินค้าและบริการที่มีคุณภาพในราคาที่ยุติธรรม

๒.๘.๗ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการและการให้บริการประชาชนที่ขาดประสิทธิภาพและความโปร่งใสเท่าที่ควร รวมทั้งไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากโครงสร้างอำนาจส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น มีความเหลื่อมล้ำ รวมศูนย์อำนาจในการบริหารราชการส่วนกลางมากกว่ากระจายสู่พื้นที่ปฏิบัติ ขาดระบบการทำงานที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายแบบบูรณาการโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง การบริหารงานส่วนท้องถิ่นยังมีปัญหาความไม่ชัดเจนในการแบ่งภารกิจให้เหมาะสมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค การถ่ายโอนบุคลากรระหว่างส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่นยังไม่คล่องตัว มีการถ่ายโอนภารกิจให้กับท้องถิ่นที่ยังไม่มีความพร้อมเพียงพอ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน

ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนี้ การได้มาของอำนาจในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งอาจยังไม่โปร่งใสเพียงพอ รวมทั้งการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณท้องถิ่นยังขาดระบบที่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

๒.๘.๘ กฎหมายหลายฉบับยังไม่ได้มาตรฐานสากลเนื่องจากล้าสมัยและกระบวนการตรากฎหมายยังมีจุดอ่อนหลายประการ อาทิ มีความล่าช้า ขาดการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ขาดการเตรียมความพร้อมให้กับผู้นำไปปฏิบัติ ขาดการวิเคราะห์ผลกระทบอย่างรอบด้าน มุ่งควบคุมมากกว่าส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในระยะยาว มีการรวมอำนาจไว้ที่องค์กรระดับสูง การบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้ถูกบังคับใช้กฎหมายไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมอย่างเพียงพอทำให้เกิดการถูกเอาเปรียบและได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ประกอบกับการเข้าร่วมลงนามในพิธีสาร ตราสาร และข้อผูกพันอื่นๆ ภายใต้ความร่วมมือขององค์กรระหว่างประเทศต่างๆ ของประเทศไทย อาทิ ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) พันธกรณีสหประชาชาติเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการเข้าร่วมเป็นรัฐภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (UNCAC) เพื่อร่วมกันป้องกันและปราบปรามการทุจริตในระดับสากล เป็นเงื่อนไขให้ภาครัฐต้องปรับปรุงกฎ ระเบียบตลอดจนแนวปฏิบัติงานให้ได้มาตรฐานสากล สอดคล้องกับพันธกรณีที่ประเทศไทยได้ทำความตกลงไว้กับต่างประเทศเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้เป็นไปตามข้อตกลงที่ได้ร่วมลงนามไว้

๒.๘.๙ ระบบและกระบวนการยุติธรรมบางส่วนยังขาดประสิทธิภาพ และไม่สามารถอำนวยความยุติธรรมได้อย่างเสมอภาค เป็นธรรม และไม่สอดรับกับความเป็นสากล เนื่องจากโครงสร้างองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมมีลักษณะเป็นแบบรวมศูนย์อำนาจ บางครั้งถูกแทรกแซงจากการเมือง การบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมขององค์กรที่เกี่ยวข้องขาดความโปร่งใส มีการทุจริต ปฏิบัติงานแบบสองมาตรฐาน ทั้งในการสอบสวน สืบสวน การสั่งฟ้อง และการพิจารณาคดี ตลอดจนขาดระบบการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมที่สามารถสะท้อนถึงสาระของภารกิจสำคัญ รวมทั้งอาจมีการใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ของคนบางกลุ่ม และความล่าช้าในกระบวนการการพิจารณาและตัดสินคดีต่างๆ

ส่วนที่ ๓

วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนา ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

ส่วนที่ ๓
วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เป็นแผนพัฒนาประเทศในระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ซึ่งแปลงยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น ทิศทางการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงมุ่งเตรียมความพร้อมและวางรากฐานในการยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีกรอบวิสัยทัศน์และเป้าหมายอนาคตประเทศไทยในปี ๒๕๗๙ ซึ่งกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี เป็นกรอบที่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มุ่งตอบสนองวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาที่กำหนดภายใต้ระยะเวลา ๕ ปี ต่อจากนี้ไปพิจารณาจากการประเมินสภาพแวดล้อมการพัฒนาทั้งจากภายนอกและภายในประเทศที่บ่งชี้ถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของประเทศ และการสะท้อนถึงโอกาสและความเสี่ยงในการที่จะผลักดันขับเคลื่อนให้การพัฒนาในด้านต่างๆ บรรลุผลได้ในระยะเวลา ๕ ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ทั้งนี้โดยได้คำนึงถึงการต่อยอดให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างต่อเนื่องภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับต่อๆ ไป ดังนั้น การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายรวมของการพัฒนาได้ ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาวะและสุขภาพที่ดี ครอบครัวอบอุ่น ตลอดจนเป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต

๑.๒ เพื่อให้คนไทยมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ ผู้ด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพ รวมทั้งชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้

๑.๓ เพื่อให้เศรษฐกิจเข้มแข็ง แข่งขันได้ มีเสถียรภาพ และมีความยั่งยืน สร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตและบริการเดิมและขยายฐานใหม่โดยการใช้นวัตกรรมที่เข้มข้นมากขึ้น สร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก และสร้างความมั่นคงทางพลังงาน อาหาร และน้ำ

๑.๔ เพื่อรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

๑.๕ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ทันสมัย และมีการทำงานเชิงบูรณาการของภาคีการพัฒนา

๑.๖ เพื่อให้มีการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคโดยการพัฒนาภาคและเมืองเพื่อรองรับการพัฒนายกระดับฐานการผลิตและบริการเดิมและขยายฐานการผลิตและบริการใหม่

๑.๗ เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยมีความเชื่อมโยง (Connectivity) กับประเทศต่างๆ ทั้งในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และนานาชาติได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้ประเทศไทยมีบทบาทนำและสร้างสรรค์ในด้านการค้า การบริการ และการลงทุนภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ ทั้งในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก

๒. เป้าหมายรวม

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ได้กำหนดเป้าหมายรวมการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ประกอบด้วย

๒.๑ คนไทยมีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียง และมีความเป็นไทย

๒.๒ ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และความยากจนลดลง เศรษฐกิจฐานรากมีความเข้มแข็ง ประชาชนทุกคนมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร การประกอบอาชีพ และบริการทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม กลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๔๐ มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๑๕

๒.๓ ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ โครงสร้างเศรษฐกิจปรับสู่เศรษฐกิจฐานบริการและดิจิทัล มีผู้ประกอบการรุ่นใหม่และเป็นสังคมผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่เข้มแข็งสามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการ มีระบบการผลิตและให้บริการจากฐานรายได้เดิมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และมีการลงทุนในการผลิตและบริการฐานความรู้ชั้นสูงใหม่ๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและชุมชน รวมทั้งกระจายฐานการผลิตและการให้บริการสู่ภูมิภาคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยเศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพและมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๕ ต่อปี และมีปัจจัยสนับสนุน อาทิ ระบบโลจิสติกส์ พลังงาน และการลงทุนวิจัยและพัฒนาที่เอื้อต่อการขยายตัวของภาคการผลิตและบริการ

๒.๔ ทุนทางธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ โดยเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศเพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานและขนส่งไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗ ภายในปี ๒๕๖๓ เทียบกับการปล่อยในกรณีปกติ มีปริมาณหรือสัดส่วนของขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้น และรักษาคุณภาพน้ำและคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

๒.๕ มีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย สังคมปลอดภัย สามัคคี สร้างภาพลักษณ์ดี และเพิ่มความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทย ความขัดแย้งทางอุดมการณ์และความคิดในสังคมลดลง ปัญหาอาชญากรรมลดลง ปริมาณความสูญเสียจากภัยโจรสลัดและการลักลอบขนส่งสินค้าและค้ามนุษย์ลดลง มีความพร้อมที่ปกป้องประชาชนจากการก่อการร้ายและภัยพิบัติทางธรรมชาติ ประเทศไทยมีส่วนร่วมในการกำหนดบรรทัดฐานระหว่างประเทศ เกิดความเชื่อมโยงการขนส่ง โลจิสติกส์ ห่วงโซ่มูลค่า เป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่สำคัญในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก และอัตราการเติบโตของมูลค่าการลงทุนและการส่งออกของไทยในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และอาเซียนสูงขึ้น

๒.๖ มีระบบบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระจายอำนาจและมีส่วนร่วมจากประชาชน บทบาทภาครัฐในการให้บริการซึ่งภาคเอกชนดำเนินการแทนได้ดีกว่าลดลง เพิ่มการใช้ระบบดิจิทัลในการให้บริการ ปัญหาคอร์รัปชั่นลดลง และการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระมากขึ้น โดยอันดับประสิทธิภาพภาครัฐที่จัดทำโดยสถาบันการจัดการนานาชาติและอันดับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจในประเทศดีขึ้น การใช้จ่ายภาครัฐและระบบงบประมาณมีประสิทธิภาพสูง ฐานภาษีกว้างขึ้น และดัชนีการรับรู้การทุจริตดีขึ้น รวมถึงมีบุคลากรภาครัฐที่มีความรู้ความสามารถและปรับตัวได้ทันกับยุคดิจิทัลเพิ่มขึ้น

ส่วนที่ ๔

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

ส่วนที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยที่จะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ โดยที่สัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑๙.๘ ของจำนวนประชากรทั้งหมด ในขณะที่จำนวนประชากรวัยแรงงานได้เริ่มลดลงมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ เป็นต้นมา ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในภาวะที่ผลิตภาพแรงงานไทยก็ยังต่ำ เนื่องจากปัญหาคุณภาพแรงงาน ความล่าช้าในการพัฒนาเทคโนโลยี และปัญหาการบริหารจัดการจึงเป็นข้อจำกัดในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและศักยภาพการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการสร้างรายได้และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วย ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาคุณภาพคนพบว่ายังมีปัญหาในแต่ละช่วงวัยและส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงกันตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่พัฒนาการไม่สมวัยในเด็กปฐมวัย ผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ การพัฒนาความรู้และทักษะของแรงงานไม่ตรงกับตลาดงาน ขณะที่ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพและมีแนวโน้มอยู่คนเดียวสูงขึ้น ครอบครัวมีรูปแบบที่หลากหลายและเปราะบางสูงส่งผลต่อการบ่มเพาะให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพ ประกอบกับการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทยผ่านสังคมยุคดิจิทัล ในขณะที่คนไทยจำนวนไม่น้อยยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ส่งผลต่อวิกฤตค่านิยม ทัศนคติ และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาในระยะต่อไปจึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เริ่มตั้งแต่กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ต้องพัฒนาให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ควบคู่กับการพัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม มีทักษะความรู้ และความสามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่รวดเร็ว บนพื้นฐานของการมีสถาบันทางสังคมที่เข้มแข็งทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันชุมชน และภาคเอกชนที่ร่วมกันพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพสูง อีกทั้งยังเป็นทุนทางสังคมสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อปรับเปลี่ยนให้คนในสังคมไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม

๑.๒ เพื่อเตรียมคนในสังคมไทยให้มีทักษะในการดำรงชีวิตสำหรับโลกศตวรรษที่ ๒๑

๑.๓ เพื่อส่งเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดีตลอดช่วงชีวิต

๑.๔ เพื่อเสริมสร้างสถาบันทางสังคมให้มีความเข้มแข็งเอื้อต่อการพัฒนาคนและประเทศ

๒. เป้าหมายและตัวชี้วัด

๒.๑ เป้าหมายการพัฒนา

๒.๑.๑ คนไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมเพิ่มขึ้น

๒.๑.๒ คนในสังคมไทยทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น

๒.๑.๓ คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

๒.๑.๔ คนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้น

๒.๑.๕ สถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา ชุมชน สื่อมวลชน และภาคเอกชน

๒.๒ ตัวชี้วัด

เป้าหมายที่ ๑ คนไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม

ตัวชี้วัด ๑.๑ ประชากรอายุ ๑๓ ปีขึ้นไปมีกิจกรรมการปฏิบัติตนที่สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ๑.๒ คดีอาญามีสัดส่วนลดลง

เป้าหมายที่ ๒ คนในสังคมไทยทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น

๒.๑ เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ

ตัวชี้วัด ๑ เด็กมีพัฒนาการสมวัยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕

๒.๒ เด็กวัยเรียนและวัยรุ่นมีสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ๒ คะแนน IQ เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

ตัวชี้วัด ๓ เด็กร้อยละ ๗๐ มีคะแนน EQ ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

๒.๓ วัยแรงงานมีความรู้และทักษะเป็นไปตามความต้องการของตลาดงานและมีทักษะทางการเงินเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัด ๔ ผู้เรียนในระบบทวิภาคีเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๓๐ ต่อปี

ตัวชี้วัด ๕ ผู้ที่ได้รับการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพและผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ๖ การออมส่วนบุคคลต่อรายได้พึงจับจ่ายใช้สอยเพิ่มขึ้น

๒.๔ ผู้สูงอายุวัยต้นมีงานทำและรายได้ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้สูงอายุ

ตัวชี้วัด ๗ การมีงานทำของผู้สูงอายุ (อายุ ๖๐ – ๖๙ ปี) เพิ่มขึ้น

เป้าหมายที่ ๓ คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลและมีความสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัด ๓.๑ ผลคะแนนสอบ PISA ในแต่ละวิชาไม่ต่ำกว่า ๕๐๐

ตัวชี้วัด ๓.๒ การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการอ่านหาความรู้เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ๓.๓ การอ่านของคนไทยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๘๕

ตัวชี้วัด ๓.๔ แรงงานที่ขอเทียบโอนประสบการณ์และความรู้เพื่อขอรับวุฒิ ปวช. และ ปวส. เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๒๐ ต่อปี

เป้าหมายที่ ๔ คนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้น

ตัวชี้วัด ๔.๑ ประชากรอายุ ๑๕ – ๗๙ ปีมีภาวะน้ำหนักเกินลดลง

ตัวชี้วัด ๔.๒ การตายจากอุบัติเหตุทางถนนต่ำกว่า ๑๘ คน ต่อประชากรแสนคน

ตัวชี้วัด ๔.๓ ประชาชนเล่นกีฬาและเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ๔.๔ อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อประชากรแสนคนลดลง

ตัวชี้วัด ๔.๕ การคลอดในผู้หญิงกลุ่มอายุ ๑๕ – ๑๙ ปี ลดลง

ตัวชี้วัด ๔.๖ รายจ่ายสุขภาพทั้งหมดไม่เกินร้อยละ ๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

ตัวชี้วัด ๔.๗ ผู้สูงอายุที่อาศัยในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเป็นร้อยละ ๒๐

เป้าหมายที่ ๕ สถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา ชุมชน สื่อมวลชน และภาคเอกชน

ตัวชี้วัด ๕.๑ ดัชนีครอบครัวอบอุ่นอยู่ในระดับดีขึ้น

ตัวชี้วัด ๕.๒ ประชากรอายุ ๑๓ ปีขึ้นไปมีการปฏิบัติตามหลักคำสอนทางศาสนาเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ๕.๓ ธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น

๓. แนวทางการพัฒนา

๓.๑ ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์

๓.๑.๑ ส่งเสริมการเลี้ยงดูในครอบครัวที่เน้นการฝึกเด็กให้รู้จักการพึ่งพาตัวเอง มีความซื่อสัตย์ มีวินัย มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ ในรูปแบบของกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรประจำวัน และให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กสามารถเรียนรู้และยึดถือเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต

๓.๑.๒ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย จิตสาธารณะ รวมทั้งเร่งสร้างสภาพแวดล้อมภายในและโดยรอบสถานศึกษาให้ปลอดจากอบายมุขอย่างจริงจัง

๓.๑.๓ ปรับวิธีการเผยแผ่หลักศาสนาให้มุ่งชี้แนะแนวทางการดำรงชีวิตตามหลักธรรมคำสอนที่เข้าใจง่าย สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง นำไปสู่การปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม

๓.๑.๔ เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ จัดระเบียบทางสังคม และกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ละเว้นการปฏิบัติตามบรรทัดฐานในสังคม

๓.๑.๕ จัดสรรเวลาและพื้นที่ออกอากาศให้แก่สื่อสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีโดยเฉพาะในช่วงเวลาที่มีผู้ชมมากที่สุด และส่งเสริมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์สร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาท สิทธิ และหน้าที่การเป็นพลเมืองที่ดี

๓.๑.๖ ผลักดันให้มีการนำวัฒนธรรมการทำงานที่พึงประสงค์ไปใช้ปฏิบัติจนให้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของคนในสังคมไทย อาทิ การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย การทำงานเป็นทีม การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง การทำงานอย่างกระตือรือร้น

๓.๒ พัฒนาศักยภาพคนให้มีทักษะความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า

๓.๒.๑ ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาทักษะทางสมองและทักษะทางสังคมที่เหมาะสม

๑) ให้ความรู้แก่พ่อแม่หรือผู้ดูแลเด็กในเรื่องการมีโภชนาการที่เหมาะสม วิธีการเลี้ยงดูเด็กที่จะกระตุ้นพัฒนาการเด็กในช่วง ๐ – ๓ ปีแรก รวมทั้งสนับสนุนให้แม่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย ๖ เดือน

๒) กำหนดมาตรการสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานให้พ่อแม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ด้วยตนเองทั้งการจูงใจให้สถานประกอบการจัดให้มีการจ้างงานที่ยืดหยุ่น รณรงค์ให้ผู้ชายตระหนักและมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่ในบ้านและดูแลบุตรมากขึ้น

๓) พัฒนาหลักสูตรการสอนที่อิงผลงานวิจัยทางวิชาการและปรับปรุงสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่เน้นการพัฒนาทักษะสำคัญด้านต่างๆ อาทิ ทักษะทางสมอง ทักษะด้านความคิดความจำ ทักษะการควบคุมอารมณ์ ทักษะการวางแผนและการจัดระบบ ทักษะการรู้จักประเมินตนเอง ควบคู่กับการยกระดับบุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมทั้งทักษะ ความรู้ จริยธรรม และความเป็นมืออาชีพ

๔) สนับสนุนการผลิตสื่อสร้างสรรค์ที่มีรูปแบบหลากหลายที่ให้ความรู้ในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัย อาทิ ครอบครัวศึกษา อนามัยแม่และเด็ก วิธีการพัฒนาทักษะทางสมองและทักษะทางสังคม

๕) ผลักดันให้มีกฎหมายการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ครอบคลุมทั้งการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เน้นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ระบบการศึกษา การพัฒนาสุขภาพอนามัยให้มีพัฒนาการที่สมวัย และการเตรียมทักษะการอยู่ในสังคมให้มีพัฒนาการอย่างรอบด้าน

๓.๒.๒ พัฒนาเด็กวัยเรียนและวัยรุ่นให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการทำงานและการใช้ชีวิตที่พร้อมเข้าสู่ตลาดงาน

๑) ปรับกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงสอดคล้องกับพัฒนาการของสมองแต่ละช่วงวัย เน้นพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ด้านวิศวกรรมศาสตร์ ด้านคณิตศาสตร์ ด้านศิลปะ และด้านภาษาต่างประเทศ

๒) สนับสนุนให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อาทิ การอ่าน การบำเพ็ญประโยชน์ทางสังคม การดูแลสุขภาพ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การวางแผนชีวิต

๓) สร้างแรงจูงใจให้เด็กเข้าสู่การศึกษาในระบบทวิภาคีและสหกิจศึกษาที่มุ่งการฝึกทักษะอาชีพให้พร้อมเข้าสู่ตลาดงาน

๓.๒.๓ ส่งเสริมแรงงานให้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดงาน

๑) พัฒนาศูนย์ฝึกอบรมสมรรถนะแรงงานที่ได้มาตรฐานตามระบบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงาน จัดทำมาตรฐานอาชีพในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีศักยภาพ และให้มีการประเมินระดับทักษะของแรงงานบนฐานสมรรถนะ

๒) เร่งพัฒนาระบบข้อมูลความต้องการและการผลิตกำลังคนที่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสามารถนำไปใช้คาดประมาณความต้องการกำลังคนที่สอดคล้องกับทิศทางตลาดงานในอนาคต

๓) จัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลและให้คำปรึกษาในการเป็นผู้ประกอบการรายใหม่และอาชีพอิสระทั้งการจัดหาแหล่งเงินทุนและการตลาดที่เหมาะสม และให้สถาบันการศึกษาจัดทำหลักสูตรระยะสั้นพัฒนาทักษะพื้นฐานและทักษะที่จำเป็นสำหรับแรงงานกลุ่มนี้

๔) ส่งเสริมให้สถาบันการเงินร่วมกับสถานประกอบการกำหนดมาตรการการออมที่จูงใจแก่แรงงานและกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการออมอย่างต่อเนื่องเพื่อความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณ

๓.๒.๔ พัฒนาศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุวัยต้นให้สามารถเข้าสู่ตลาดงานเพิ่มขึ้น

๑) จัดทำหลักสูตรพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับวัย สมรรถนะทางกาย ลักษณะงาน และส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในการทำงานร่วมกันระหว่างรุ่น

๒) สนับสนุนมาตรการจูงใจทางการเงินและการคลังให้ผู้ประกอบการมีการจ้างงานที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

๓) สนับสนุนช่องทางการตลาด แหล่งทุน และบริการข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสในการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน

๓.๓ ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๓.๓.๑ ปรับระบบบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีขนาดและจำนวนผู้เรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานให้มีการจัดทรัพยากรร่วมกันให้มีขนาดและจำนวนที่เหมาะสมตามความจำเป็นของพื้นที่และโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนวัยเด็กลดลงอย่างต่อเนื่อง

๓.๓.๒ ปรับหลักสูตรการผลิตครูที่เน้นสมรรถนะ มีจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นผู้แนะนำและสามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน สร้างมาตรการจูงใจให้ผู้มีศักยภาพสูงเข้ามาเป็นครู ปรับระบบประเมินวิทยฐานะทางวิชาชีพให้เชื่อมโยงกับพัฒนาการและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นการพัฒนาสมรรถนะของครูอย่างต่อเนื่อง

๓.๓.๓ พัฒนาระบบประเมินคุณภาพมาตรฐานที่สามารถวัดและประเมินผลคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละระดับการศึกษา

๓.๓.๔ ส่งเสริมมาตรการสร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการขนาดกลางที่มีศักยภาพเข้าร่วมระบบทวิภาคีหรือสหกิจศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ประกอบการ ครูฝึกหรือครูพี่เลี้ยงให้ร่วมวางแผนการจัดการเรียนการสอน การฝึกปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลผู้เรียน

๓.๓.๕ ขยายความร่วมมือระหว่างสถาบันอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา ภาคเอกชน และผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศ พัฒนาสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านสู่ความเป็นเลิศ การพัฒนางานวิจัยไปสู่นวัตกรรม รวมทั้งขยายการจัดทำและการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะให้มากขึ้น

๓.๓.๖ จัดทำสื่อการเรียนรู้ที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสามารถใช้งานผ่านระบบอุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่ให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก ทั่วถึง ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ และใช้มาตรการทางภาษีจูงใจให้ภาคเอกชนผลิตหนังสือ สื่อการอ่านและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและราคาถูก

๓.๓.๗ ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต อาทิ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ โรงเรียนผู้สูงอายุ รวมทั้งส่งเสริมให้มีระบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓.๔ ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและให้ทุกภาคส่วนคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพ

๓.๔.๑ พัฒนาให้คนมีความรู้ในการดูแลสุขภาพ มีจิตสำนึกสุขภาพที่ดี และมีการคัดกรองพฤติกรรมสุขภาพด้วยตนเองผ่านช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดบริการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตที่เข้าถึงได้ง่าย และกำกับควบคุมการเผยแพร่ชุดข้อมูลสุขภาพที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

๓.๔.๒ ส่งเสริมให้คนมีกิจกรรมทางสุขภาพที่เหมาะสมกับวัยทั้งรูปแบบการออกกำลังกาย โภชนาการที่เหมาะสม และสนับสนุนให้ชุมชนมีการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะ สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการออกกำลังกายและการเล่นกีฬา

๓.๔.๓ ปรับปรุงมาตรการด้านกฎหมายและด้านภาษีที่ส่งเสริมผู้ประกอบการให้มีนวัตกรรมการผลิตอาหารและเครื่องดื่มที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพและเป็นทางเลือกแก่ผู้บริโภคการติดฉลากโภชนาการบนบรรจุภัณฑ์อาหารที่เข้าใจง่าย รวมทั้งควบคุมการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ที่มีผลเสียต่อสุขภาพ

๓.๔.๔ ผลักดันให้มีกลไกการประเมินผลกระทบสุขภาพในการจัดทำนโยบายสาธารณะตามแนวคิดทุกนโยบายห่วงใยสุขภาพที่เชื่อมโยงตั้งแต่นโยบายระดับชาติ พื้นที่ และชุมชนที่จะนำไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีสุขภาพดี

๓.๔.๕ ส่งเสริมวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนผ่านการสื่อสารสาธารณะที่เหมาะสมตามกลุ่มเป้าหมายให้มีการปรับพฤติกรรมที่จะลดการเกิดอุบัติเหตุทั้งต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งมีการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านความปลอดภัยทางถนนอย่างเป็นระบบ

๓.๕ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบสุขภาพภาครัฐและปรับระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพ

๓.๕.๑ ปรับระบบบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานพยาบาลทุกสังกัดในเขตพื้นที่สุขภาพในการพัฒนาคุณภาพระบบบริการทั้งด้านบุคลากร ครุภัณฑ์ทางการแพทย์ และโครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อมโยงบริการตั้งแต่ระดับปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิเข้าด้วยกันอย่างไม่มีอุปสรรค พร้อมพัฒนาระบบส่งต่อและระบบการแพทย์ฉุกเฉินที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๓.๕.๒ จัดทำแนวทางการรับภาระค่าใช้จ่ายร่วมกันทั้งภาครัฐและผู้ใช้บริการตามเศรษฐานะที่คำนึงถึงความเป็นธรรมและการเข้าถึงบริการสุขภาพที่จำเป็นของกลุ่มผู้มีรายได้น้อย โดยพิจารณาถึงความเป็นไปได้ทางการคลังของประเทศ

๓.๕.๓ พัฒนาระบบประกันสุขภาพของแรงงานต่างชาติและนักท่องเที่ยวให้สามารถใช้บริการสุขภาพที่มีคุณภาพและมีการควบคุมการใช้บริการอย่างเหมาะสม โดยไม่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศทั้งในด้านการคลังและสาธารณสุข

๓.๕.๔ บูรณาการระบบข้อมูลสารสนเทศของแต่ละระบบหลักประกันสุขภาพให้เกิดความเป็นเอกภาพทั้งเรื่องสิทธิประโยชน์ การใช้บริการ งบประมาณการเบิกจ่าย และการติดตามประเมินผล

๓.๖ พัฒนาระบบการดูแลและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสังคมสูงวัย

๓.๖.๑ ผลักดันให้มีกฎหมายการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุครอบคลุมการจัดบริการทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม และระบบการเงินการคลัง

๓.๖.๒ พัฒนาให้มีระบบการดูแลระยะกลางที่จะรองรับผู้ที่จำเป็นต้องพักฟื้นก่อนกลับบ้าน ให้เชื่อมโยงกับระบบการดูแลระยะยาว และส่งเสริมธุรกิจบริการดูแลระยะยาวที่ได้มาตรฐานสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงในเขตเมือง รวมทั้งศึกษารูปแบบการคลังที่เป็นระบบประกันการดูแลระยะยาว

๓.๖.๓ วิจัยและพัฒนานวัตกรรมสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวันที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และพัฒนาเทคโนโลยีทางการแพทย์ในการส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุ เทคโนโลยีเพื่อป้องกันการบาดเจ็บและติดตามการบำบัดรักษา

๓.๖.๔ ส่งเสริมการพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุทั้งระบบขนส่งสาธารณะ อาคารสถานที่ พื้นที่สาธารณะ และที่อยู่อาศัยให้เอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุและทุกกลุ่มในสังคม

๓.๗ ผลักดันให้สถาบันทางสังคมมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศอย่างเข้มแข็ง

๓.๗.๑ สร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวทั้งการใช้สื่อเพื่อเสริมสร้างคุณค่าต่อครอบครัว พัฒนานวัตกรรมเพื่อช่วยสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว สร้างพื้นที่ให้ครอบครัวได้ใช้เวลาร่วมกัน สร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนผ่านกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก ครู ผู้ปกครอง

๓.๗.๒ กำหนดมาตรการดูแลครอบครัวเปราะบางให้สามารถดูแลสมาชิกได้อย่างเข้มแข็งทั้งเรื่องการประกอบอาชีพ การเข้าถึงบริการภาครัฐ และการพัฒนาระบบติดตามเพื่อให้ความช่วยเหลือตลอดจนการให้ผู้สูงอายุหรือผู้มีประสบการณ์สาขาวิชาชีพต่างๆ ในชุมชนร่วมเป็นผู้ดูแลสมาชิกในครอบครัวเปราะบาง

๓.๗.๓ ส่งเสริมสถาบันการศึกษาให้เป็นแหล่งบริการความรู้ทางวิชาการที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ มีการเผยแพร่งานวิจัยสู่สาธารณะ รวมทั้งสนับสนุนให้มีการทำวิจัยร่วมกับชุมชนในการแก้ปัญหาและตอบโจทย์การพัฒนาในพื้นที่

๓.๗.๔ ส่งเสริมผู้เผยแผ่ศาสนาให้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามคำสอนของแต่ละศาสนา และเร่งฟื้นศรัทธาให้สถาบันศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจและที่ยึดเหนี่ยวของคนในสังคม

๓.๗.๕ ส่งเสริมให้ผู้ผลิตสื่อนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงและอยู่บนหลักจรรยาบรรณสื่อมวลชน รวมทั้งสร้างกระแสเชิงบวกในการสร้างสรรค์และลดความขัดแย้งในสังคม

๓.๗.๖ สร้างมาตรการจูงใจให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุนพัฒนาด้านสังคมในรูปแบบใหม่ๆ ที่เป็นนวัตกรรมสังคม อาทิ การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อชุมชน การออกพันธบัตรเพื่อการพัฒนาสังคม ตลาดหลักทรัพย์เพื่อสังคม วิสาหกิจเพื่อสังคม สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

๔. แผนรองรับ

๔.๑ ร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๔.๒ ร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาการอนามัยการเจริญพันธ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙)

๔.๓ ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศในช่วงการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๖๑)

๔.๔ ร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔)

๔.๕ ร่างแผนแม่บทส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ของไทย (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๔.๖ ร่างแผนแม่บทด้านแรงงาน (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๔.๗ แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๖๔)

๔.๘ ร่างแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔)

๔.๙ แผนยุทธศาสตร์สุขภาพดีวิถีชีวิตไทย (พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๖๓)

๔.๑๐ ร่างแผนปฏิบัติการบูรณาการยุทธศาสตร์การป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อในประเทศไทยที่ตอบสนองต่อ ๙ เป้าหมาย (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๘)

๔.๑๑ ร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัว (พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๔)

๔.๑๒ ร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕. แผนงานโครงการสำคัญ

๕.๑ แผนงานการลงทุนพัฒนาเพิ่มศักยภาพเด็กปฐมวัย

๕.๑.๑ สาระสำคัญ มุ่งเน้นการสร้างเด็กปฐมวัยให้เป็นพลเมืองรุ่นใหม่ที่มีพัฒนาการที่สมวัยทั้งทักษะทางสมองและทักษะทางสังคม โดยสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการในเรื่อง **๑) กำหนดนโยบาย/มาตรการที่เอื้อให้ครอบครัวสามารถดูแลเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพ** โดยมีมาตรการจูงใจที่เอื้อให้ภาครัฐและภาคเอกชนจัดรูปแบบการทำงานที่ยืดหยุ่นต่อการเลี้ยงดูบุตร มีการจัดมุมนมแม่และอุปกรณ์จัดเก็บที่ถูกสุขลักษณะ **๒) ยกระดับคุณภาพบุคลากรและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย** โดยกำหนดให้มีบุคลากรครูและพี่เลี้ยงที่สำเร็จการศึกษาสาขาด้านปฐมวัยหรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเด็กในทุกสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กำหนดหลักสูตรการดูแลเด็กปฐมวัยที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กเชื่อมโยงกับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม จัดทำกลไกการประกันคุณภาพที่เป็นมาตรฐานเดียวกันของประเทศในการประเมินสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย **๓) การจัดสภาพแวดล้อมภายในชุมชน** โดยมีการกำหนดพื้นที่กิจกรรมสร้างสรรค์ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ดนตรี กีฬา แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม พื้นที่สีเขียวหรือสนามเด็กเล่นภายในชุมชนที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ รวมถึงจัดระบบสาธารณูปโภคในชุมชนที่จะอำนวยความสะดวกให้ครอบครัวและเด็กสามารถออกมาทำกิจกรรมร่วมกันกับชุมชน **๔) ออกกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนพัฒนาเด็กปฐมวัย** โดยศึกษาและผลักดันพระราชบัญญัติที่รองรับการบูรณาการการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๕.๑.๒ หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕.๑.๓ กรอบระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๒ แผนงานการสร้างความอยู่ดีมีสุขและความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว

๕.๒.๑ สาระสำคัญ เน้นบูรณาการการขับเคลื่อนการทำงานในระดับพื้นที่ ผ่านกระบวนการทำงานระหว่างศูนย์พัฒนาครอบครัวชุมชนร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา สถานบริการสาธารณสุข เป็นต้น โดยมีการดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ ๑) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลครอบครัวในพื้นที่สำหรับนำมาใช้วิเคราะห์ลักษณะครอบครัว สภาพปัญหา และการวางแผนในการแก้ไขปัญหาครอบครัวที่เหมาะสมกับบริบทของครอบครัวแต่ละรูปแบบ ๒) การจัดกิจกรรมและเปิดพื้นที่สาธารณะในชุมชนให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว เปิดเวทีให้เด็กแสดงความสามารถทั้งในศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกและภูมิใจในความเป็นไทย ๓) การสอดแทรกการเรียนรู้ด้านครอบครัวศึกษาแก่เด็กในวัยเรียน โดยส่งเสริมให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมกับสถาบันการศึกษาในการออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ จัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ และวางแผนในการจัดการและแก้ไขปัญหาให้กับเด็ก

๕.๒.๒ หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายศูนย์พัฒนาครอบครัวชุมชน

๕.๒.๓ กรอบระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๓ แผนงานการลดพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม

๕.๓.๑ สาระสำคัญ บูรณาการดำเนินงานระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของคนไทยให้เหมาะสมกับการมีสุขภาวะที่ดี โดยมีแนวทางการดำเนินงานประกอบด้วย **๑) สร้างทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพและการส่งเสริมการเรียนรู้วิธีการบริโภคอย่างถูกหลักโภชนาการ** โดยกำหนดให้ความรอบรู้ในการดูแลสุขภาพเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนและสนับสนุนการสื่อสารสาธารณะให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลดี/ผลเสียต่อสุขภาพ และการตรวจคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพด้วยตนเอง ผ่านช่องทางที่เข้าถึงง่ายและกระตุ้นความสนใจ **๒) ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี** โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริการสาธารณะให้เอื้อต่อการเป็นเมืองสุขภาพดีและสนับสนุนให้บริษัท/องค์กรทุกภาคส่วนจัดพื้นที่และกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกาย **๓) ส่งเสริมการผลิตและบริโภคอาหาร เครื่องดื่ม และผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลดีต่อสุขภาพ** โดยส่งเสริมมาตรการให้แรงจูงใจทางภาษีแก่ผู้ผลิตอาหาร ผู้จำหน่าย และร้านอาหาร จัดบริการอาหารสุขภาพผักและผลไม้ปลอดสารพิษเพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้บริโภคและการให้เงินอุดหนุนแก่เกษตรกรที่ปลูกพืชผักผลไม้เกษตรอินทรีย์

๕.๓.๒ หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานประกอบการภาคเอกชน

๕.๓.๓ กรอบระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๔ แผนงานการยกระดับศูนย์ฝึกอบรมแรงงานเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๕.๔.๑ สาระสำคัญ ยกระดับศูนย์ฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะแรงงานตามระบบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อสร้างแหล่งพัฒนาแรงงานให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงานให้กับแรงงานที่ไม่ผ่านการทดสอบให้มีแหล่งอบรมเพิ่มเติม และแรงงานที่ต้องการพัฒนาทักษะเพิ่มเติม รวมถึงแรงงานที่ต้องการเปลี่ยนสายอาชีพ ให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน ศูนย์ทดสอบ สถานศึกษา และสถาบันฝึกอบรมทั้งในและนอกสถานประกอบการที่มีศักยภาพ เพื่อให้แรงงานมีโอกาสในการพัฒนาทักษะ ตามศักยภาพและความต้องการของตนในลักษณะการเก็บหน่วยกิตการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

๕.๔.๒ หน่วยงานดำเนินการหลัก สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สถาบันฝึกอบรม

๕.๔.๓ กรอบระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

๕.๕ แผนงานการสร้างสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๕.๕.๑ สาระสำคัญ มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่แหล่งเรียนรู้ให้มีชีวิต ทันสมัย มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากลเพื่อดึงดูดให้คนทุกช่วงวัยเกิดความสนใจเข้าไปเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมีการศึกษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้รูปแบบใหม่ๆ ที่จะช่วยเพิ่มพูนศักยภาพคนไทยให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เช่น ห้องสมุดเสมือน (Virtual Library) ศูนย์ศึกษาบันเทิง (Edutainment Center) เป็นต้น การส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ผ่านบริการห้องสมุดในภูมิภาคที่ทันสมัย สร้างโอกาสให้กลุ่มเด็กเยาวชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างมีคุณภาพ สะดวกและรวดเร็ว จัดให้มีเครือข่ายอุทยานการเรียนรู้ในระดับจังหวัดและภูมิภาค รวมทั้งประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในชุมชนเพื่อพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นให้เป็นพื้นที่การเรียนรู้ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมด้วยรูปแบบที่ทันสมัย

๕.๕.๒ หน่วยงานดำเนินการหลัก กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

๕.๕.๓ กรอบระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

ส่วนที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

การพัฒนาในช่วงที่ผ่านมาทำให้สังคมไทยก้าวหน้าไปในหลายด้าน ทั้งการสร้างความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ที่ทำให้จำนวนคนยากจนลดลง บริการทางการศึกษาและสาธารณสุขขยายทั่วถึงมากขึ้น อย่างไรก็ดีการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมนับว่ามีความคืบหน้าช้า และยังเป็นปัญหาท้าทายในหลายด้าน ทั้งความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มประชากร ความแตกต่างของคุณภาพการบริการภาครัฐโดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลและในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ได้รับบริการที่คุณภาพต่ำกว่า รวมทั้งข้อจำกัดในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล นอกจากนั้นยังมีเงื่อนไข/ปัจจัยเสี่ยงหลายประการที่อาจจะส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยรุนแรงขึ้นได้ อาทิ การเป็นสังคมผู้สูงวัยของประเทศไทยซึ่งจำนวนประชากรวัยแรงงานลดลง ภาระพึ่งพิงต่อวัยแรงงานสูงขึ้นจากภาระเลี้ยงดูทั้งเด็กและผู้สูงอายุทำให้มีข้อจำกัดในการออมเพื่ออนาคตประกอบกับบางกลุ่มยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการเงินและการออม ซึ่งอาจกลายเป็นผู้สูงวัยที่ยากจนในอนาคตได้ นอกจากนั้นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ที่สามารถเข้าถึงซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีทักษะสูงทำให้สามารถได้รับผลตอบแทนสูงขึ้นและทิ้งห่างจากผู้ที่ขาดทักษะและไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ ขณะที่เดียวกันเทคโนโลยีก็สามารถทำให้ผู้ที่อยู่ห่างไกลสามารถเข้าถึงการศึกษา ความรู้ และบริการสาธารณสุขได้ ซึ่งเป็นประเด็นท้าทายที่ต้องเร่งพัฒนาและแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เพื่อไม่ให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำเป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูง โดยจำเป็นต้องมีการเชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการเป็นองค์รวมทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาภาคและเมือง และการบริหารจัดการภาครัฐ ดังนั้น การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาในยุทธศาสตร์อื่นๆ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มาเป็นพลังร่วมและสนับสนุนการพัฒนา อาทิ ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืนที่จะเป็นช่องทางให้ชุมชนและผู้ใช้แรงงานได้มีศักยภาพและโอกาสได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่เน้นการบริหารจัดการที่ดินให้มีการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐที่จะช่วยสร้างความเป็นธรรมในสังคม ป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย และยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจที่จะช่วยกระจายความเจริญและรายได้ไปสู่พื้นที่

สำหรับยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในช่วง ๕ ปีต่อจากนี้ ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการยกระดับคุณภาพบริการทางสังคมให้ทั่วถึงโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาและสาธารณสุข รวมทั้งการปิดช่องว่างการคุ้มครองทางสังคมในประเทศไทยซึ่งเป็นการดำเนินงานต่อเนื่องจากที่ได้ขับเคลื่อนและผลักดันในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ และมุ่งเน้นมากขึ้นในเรื่องการเพิ่มทักษะแรงงานและการใช้นโยบายแรงงานที่สนับสนุนการเพิ่มผลิตภาพแรงงานและเสริมสร้างรายได้สูงขึ้น และการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนในเรื่องการสร้างอาชีพ รายได้ และให้ความช่วยเหลือที่เชื่อมโยงการเพิ่มผลิตภาพสำหรับประชากรกลุ่มร้อยละ ๔๐ รายได้ต่ำสุด ผู้ด้อยโอกาส สตรี และผู้สูงอายุ อาทิ การสนับสนุนธุรกิจขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจเพื่อสังคม การพัฒนาองค์กรการเงินฐานรากและการเข้าถึงเงินทุนเพื่อสร้างอาชีพ และการสนับสนุนการเข้าถึง ปัจจัยการผลิตคุณภาพดีที่ราคาเป็นธรรม เป็นต้น และในขณะเดียวกันก็ต้องเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งบประมาณเชิงพื้นที่และบูรณาการเพื่อการลดความเหลื่อมล้ำ

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อขยายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่กลุ่มประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุด

๑.๒ เพื่อให้คนไทยทุกคนเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึง

๑.๓ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน

๒. เป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมายที่ ๑ ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน และแก้ไขปัญหาความยากจน

ตัวชี้วัด ๑.๑ รายได้เฉลี่ยต่อหัวของกลุ่มประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุด เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี

ตัวชี้วัด ๑.๒ ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ด้านรายได้ลดลงเหลือ ๐.๔๑ เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

ตัวชี้วัด ๑.๓ การถือครองสินทรัพย์ทางการเงินของกลุ่มประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุดเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ๑.๔ สัดส่วนประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจนลดลงเหลือร้อยละ ๖.๕ ณ สิ้นแผนพัฒนาฯ

ตัวชี้วัด ๑.๕ สัดส่วนหนี้สินต่อรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนของกลุ่มครัวเรือนที่ยากจนที่สุด ลดลง

เป้าหมายที่ ๒ เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐ

ตัวชี้วัด ๒.๑ อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (ที่ปรับปรุง) ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่ากับร้อยละ ๙๐ โดยไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักเรียน/นักศึกษาที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมและระหว่างพื้นที่

ตัวชี้วัด ๒.๒ สัดส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาทุกระดับชั้นผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ ๕๐ มีจำนวนเพิ่มขึ้น และความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ระหว่างพื้นที่ และภูมิภาคลดลง

ตัวชี้วัด ๒.๓ สัดส่วนแรงงานนอกระบบที่อยู่ภายใต้ประกันสังคม (ผู้ประกันตนตามมาตรา ๔๐) และที่เข้าร่วมกองทุนการออมแห่งชาติต่อกำลังแรงงานเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ๒.๔ ความแตกต่างของสัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากรระหว่างพื้นที่ลดลง

ตัวชี้วัด ๒.๕ การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของกลุ่มประชากรที่มีฐานะยากจนเพิ่มขึ้น

เป้าหมายที่ ๓ เพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองและได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น

ตัวชี้วัด ๓.๑ สัดส่วนครัวเรือนที่เข้าถึงแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ๓.๒ ดัชนีชุมชนเข้มแข็งเพิ่มขึ้นในทุกภาค

ตัวชี้วัด ๓.๓ มูลค่าสินค้าชุมชนเพิ่มขึ้น

๓. แนวทางการพัฒนา

๓.๑ เพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มเป้าหมายประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุดให้สามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพของรัฐ และมีอาชีพ ทั้งในด้านการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น การได้รับขยายการคุ้มครองทางสังคม (Social Protection) และสวัสดิการ (Welfare) ที่เหมาะสมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม และการพัฒนาทักษะฝีมือเพื่อประกอบอาชีพและยกระดับรายได้ โดย

๓.๑.๑ **ขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพให้แก่เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยไม่ถูกจำกัดศักยภาพจากสภาพครอบครัว พื้นที่ และสภาพร่างกาย** การดูแลนักเรียนยากจนที่อาศัยในพื้นที่ห่างไกลที่ครอบคลุมตั้งแต่การสร้างรายได้ของครัวเรือน การสนับสนุนค่าเดินทางไปยังสถานศึกษา การปรับปรุงระบบคัดกรองและการให้เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจนของ สพฐ. ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และการให้ทุนการศึกษาต่อระดับสูง เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กนักเรียนออกจากโรงเรียนกลางคัน

๓.๑.๒ **จัดบริการด้านสุขภาพให้กับประชากรกลุ่มเป้าหมายฯ ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล** โดยรัฐจัดให้มีกลไกช่วยเหลือและสนับสนุนสวัสดิการชุมชนที่ครอบคลุมการให้ความช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพื่อให้ประชากรกลุ่มเป้าหมายฯ เข้าถึงบริการจากสถานพยาบาลของรัฐในพื้นที่ได้ อาทิ ค่าใช้จ่ายการเดินทางไปสถานพยาบาล รวมทั้งจัดให้มีบริการด้านสุขภาพเชิงรุกทั้งในด้านการให้คำปรึกษา การควบคุมและป้องกันกลุ่มเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาเรื้อรังต่อสุขภาพ และการส่งเสริมด้านสุขอนามัย

๓.๑.๓ **สร้างโอกาสในการมีที่ดินทำกินของตนเองและยกระดับรายได้** โดยรัฐเข้าไปสนับสนุนการมีที่ดินทำกินอย่างยั่งยืนในรูปแบบที่ครบวงจร ตั้งแต่การจัดสรรที่ดินทำกินอย่างมีเงื่อนไขเพื่อป้องกันการเปลี่ยนมือผู้ได้รับการจัดสรรที่ดินให้แก่กลุ่มคนจนในภาคเกษตรที่ไร้ที่ดินทำกิน การพัฒนาทักษะความชำนาญ การจัดสรรเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพอย่างทั่วถึง การขยายโอกาสในการเข้าถึงข่าวสาร สารสนเทศและองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพและการสนับสนุนด้านการตลาด ตลอดจนส่งเสริมทักษะการบริหารเงินเพื่อให้สามารถจัดการรายได้ เงินทุน และหนี้สินอย่างมีประสิทธิภาพ และสนับสนุนการจัดตั้งธนาคารที่ดินเพื่อเป็นกลไกที่ทำให้เกิดการกระจายการถือครองที่ดิน ที่จะช่วยให้เกษตรกร กลุ่มเกษตร ผู้ยากจน ได้มีที่ดินทำกินและมีที่อยู่อาศัย

๓.๑.๔ **กำหนดนโยบายการคลังเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมและเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น** โดยเพิ่มการจัดเก็บภาษีจากฐานทรัพย์สิน และปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้สามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ตลอดจนปรับโครงสร้างการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายภาครัฐ โดยให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณเชิงบูรณาการและเชิงพื้นที่ที่มีการกำหนดเป้าหมายเพื่อลดความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมควบคู่ไปกับเป้าหมายทางเศรษฐกิจ

๓.๑.๕ **เพิ่มการจัดสวัสดิการสังคมให้กับกลุ่มเป้าหมายประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุดอย่างเพียงพอและเหมาะสม** อาทิ เพิ่มเบี้ยคนพิการและเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่ยากจนให้เพียงพอที่จะดำรงชีพได้ สนับสนุนการจัดหาที่อยู่อาศัยและระบบสาธารณูปโภคให้กับประชากรกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาชุมชนแออัดในเมือง สนับสนุนชุมชนให้มีการจัดบริการตามความจำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ

ทั้งนี้ จะต้องมีการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลกับการจัดบริการภาครัฐ โดยเชื่อมโยงฐานข้อมูลของหน่วยงานราชการทั้งหมดและร่วมใช้ประโยชน์จากระบบฐานข้อมูลดังกล่าว ในการกำหนดเป้าหมายคนจน คนเกือบจน และกลุ่มประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุด เพื่อให้สามารถระบุประชากรกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

๓.๒ **กระจายการให้บริการภาครัฐทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข และสวัสดิการที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมและทั่วถึง** ตลอดจนปรับปรุงปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ รวมทั้งกฎหมาย กฎ ระเบียบให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม เพื่อให้ประชากรทุกกลุ่มมีโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐและทรัพยากรอย่างเท่าเทียมกัน สามารถพัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น โดย

๓.๒.๑ ส่งเสริมให้มีการกระจายการบริการด้านการศึกษาที่มีคุณภาพให้มีความเท่าเทียมกันมากขึ้นระหว่างพื้นที่ โดย (๑) สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรครูมีการกระจายตัวอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งมาตรการที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน อาทิ สวัสดิการบ้านพักครู เส้นทางความก้าวหน้าทางอาชีพที่ชัดเจน เพิ่มโอกาสในการพัฒนาครู (๒) สร้างระบบความรับผิดชอบ (Accountability) ของการจัดการศึกษา โดยนำผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษามาประกอบการประเมินผลครูและโรงเรียน (๓) ขยายการจัดการศึกษาทางไกลโดยใช้โครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลและขาดแคลนครูผู้สอน

๓.๒.๒ บริหารจัดการการให้บริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ผ่านการพัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยตั้งแต่ระดับชุมชนไปสู่ระดับจังหวัด ภาค และระดับประเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ควบคู่ไปกับบริหารจัดการการให้บริการระบบควบคุมโรคที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งนำเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนแพทย์เฉพาะทางในพื้นที่ห่างไกล

๓.๒.๓ เร่งรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้แรงงานนอกระบบตระหนักถึงประโยชน์ของการสร้างหลักประกันในวัยเกษียณและประโยชน์จากระบบประกันสังคม รวมถึงการขยายความครอบคลุมของสวัสดิการด้านการจัดหาที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้มีรายได้น้อยเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ในทุกพื้นที่

๓.๒.๔ ส่งเสริมและจัดหาโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมให้ประชากรกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มเด็ก-เยาวชน สตรี ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เพื่อให้เข้าถึงบริการของรัฐและโอกาสทางสังคมได้อย่างเท่าเทียม รวมถึงการได้รับการพัฒนาทักษะให้สามารถประกอบอาชีพและมีรายได้ตามศักยภาพและความเหมาะสมของแต่ละบุคคล พร้อมทั้งส่งเสริมบทบาทของกลุ่มข้างต้นให้มีส่วนร่วมในการบริหารและการตัดสินใจทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศ

๓.๒.๕ ปรับปรุงปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ รวมทั้งกฎหมาย กฎ ระเบียบให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม อาทิ การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการผูกขาดทางการค้า การปรับปรุงสิทธิประโยชน์ทางภาษีของธุรกิจขนาดเล็ก-กลางให้เหมาะสมและไม่ด้อยกว่าของธุรกิจขนาดใหญ่ ส่งเสริมการดำเนินธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility) และผลักดันการบังคับใช้และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคให้ทันต่อรูปแบบสินค้าและบริการที่เปลี่ยนไป

๓.๓ **เสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และการสร้างความเข้มแข็งการเงินฐานรากตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีสิทธิในการจัดการทุน ที่ดินและทรัพยากรภายในชุมชม** โดย

๓.๓.๑ สร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชนให้มีขีดความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา มีจุดยืนทางความคิด มีธรรมาภิบาลในการบริหารและพัฒนาชุมชน ส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนพึ่งพาตนเอง

๓.๓.๒ ส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย และการถ่ายทอดองค์ความรู้ในชุมชนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในพื้นที่และการต่อยอดองค์ความรู้ไปสู่เชิงพาณิชย์ รวมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างการจัดการความรู้ในชุมชน

๓.๓.๓ พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยส่งเสริมการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการระดับชุมชน การสนับสนุนศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน การส่งเสริมการเชื่อมต่อระหว่างเครือข่ายอุตสาหกรรม (Cluster) ในพื้นที่กับเศรษฐกิจชุมชน การสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาในการร่วมกันพัฒนาความรู้ในเชิงทฤษฎีและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติเพื่อสร้างศักยภาพให้กับชุมชนในการประกอบธุรกิจการสนันสนุนการประกอบธุรกิจแบบวิสาหกิจเพื่อสังคม รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวท้องถิ่นและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยว

๓.๓.๔ สนับสนุนการให้ความรู้ในการบริหารจัดการทางการเงินแก่ชุมชนและครัวเรือน การปรับองค์กรการเงินของชุมชนให้ทำหน้าที่เป็นสถาบันการเงินในระดับหมู่บ้านตำบลที่ทำหน้าที่ทั้งการให้กู้ยืมและการออม และจัดตั้งโครงข่ายการเงินฐานรากโดยมีธนาคารออมสินและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เป็นแม่ข่าย

๓.๓.๕ สนับสนุนชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการ บริการ และการจัดการทรัพยากรในชุมชน ในลักษณะเป็นหุ้นส่วนกับหน่วยงานภาครัฐ อปท. ในการดูแลคุณภาพชีวิตประชาชน โดยเปิดรับสมาชิกทุกคนในท้องถิ่นโดยไม่เลือกปฏิบัติ ผลักดัน พ.ร.บ. โฉนดชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรในพื้นที่ร่วมกัน

๔. แผนรองรับ

ปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีแผนงานรองรับซึ่งครอบคลุมระยะเวลาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้แก่

๔.๑. ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔

๔.๒. ร่างแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

๔.๓. ร่างแผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๔.๔. ร่างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

๔.๕. ร่างแผนยุทธศาสตร์การจัดสวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ ๓ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

๔.๖. ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย ๑๐ ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๘

๕. แผนงานและโครงการสำคัญ

๕.๑ แผนงานการช่วยเหลือประชากรผู้มีรายได้น้อย

๕.๑.๑ สาระสำคัญ มุ่งเน้นการสร้างแรงจูงใจให้กับคนที่ไม่อยู่ในระบบฐานข้อมูลรายได้ (กล่าวคือ ระบบฐานข้อมูลภาษี) ให้เข้ามาอยู่ในระบบ เพื่อให้สามารถระบุเป้าหมายผู้มีรายได้น้อยเพื่อให้การช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ ***สอดคล้องกับการดำเนินงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการบูรณาการฐานข้อมูลกลางภาครัฐ*** ซึ่งมอบหมายให้กรมสรรพากร กระทรวงการคลังดำเนินการให้ประชาชนทุกคนยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ***และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-Payment Master Plan)*** โดยบุคคลที่มาเข้าระบบข้อมูลรายได้ดังกล่าวและมีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์จะได้รับประโยชน์จากรัฐบาลในรูปแบบต่างๆ อาทิ เงินอุดหนุน สิทธิการเดินทางสาธารณะโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย คูปองอาหาร ช่วยให้กลุ่มคนรายได้น้อยสามารถมีรายได้

เพียงพอต่อการดำรงชีพ วัตถุประสงค์ที่สำคัญของโครงการฯ คือการมีฐานข้อมูลรายได้ซึ่งช่วยให้สามารถระบุเป้าหมายผู้มีรายได้น้อยเพื่อให้การช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ รัฐต้องจัดทำระบบดังกล่าวให้ง่ายและอำนวยความสะดวกกับประชากรในพื้นที่ห่างไกล และประชากรที่เข้าไม่ถึงเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย

๕.๑.๒ หน่วยงานดำเนินงาน กระทรวงการคลัง

๕.๑.๓ กรอบระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๒ แผนงานการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาในพื้นที่ห่างไกลอย่างครอบคลุม

๕.๒.๑ โครงการ Free Wifi เพื่อการศึกษาทั่วประเทศ

๑) **สาระสำคัญ** ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสามารถช่วยสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาทั้งด้านสื่อการเรียนการสอน การค้นคว้าข้อมูล ฯลฯ อย่างไรก็ตามในพื้นที่ห่างไกลแม้จะสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้แต่จากการมีค่าใช้จ่ายทำให้ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้เต็มที่ โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กวัยเรียน ซึ่งการส่งเสริมให้มี Free Wifi ในสถานศึกษาจะช่วยให้นักเรียนนักศึกษาสามารถติดตามข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ การค้นคว้า และเป็นช่องทางของการเรียนการสอนที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก

๒) **หน่วยงานดำเนินงาน** กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และกระทรวงศึกษาธิการ

๓) **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑)

๕.๒.๒ โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อติดตามเด็ก

๑) **สาระสำคัญ** ประเทศไทยจำเป็นต้องมีระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเก็บข้อมูลและติดตามเด็กทุกคนตั้งแต่แรกเกิดอย่างเป็นระบบ เชื่อมโยงกับฐานทะเบียนราษฎร์ และให้สถานศึกษารวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกสังกัดใช้ระบบสารสนเทศเดียวกันและบูรณาการข้อมูลร่วมกัน เพื่อลดปัญหาการติดตามเด็กมาเรียนไม่ได้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ทับซ้อน หรือพื้นที่ช่องโหว่ระหว่างสังกัด พร้อมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลการย้ายถิ่นฐานซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน โดยในระยะแรกอาจเริ่มจากการต่อยอดขยายผลให้ระบบติดตามและประเมินผลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring and Evaluation System: e-MES) และฐานข้อมูล Data Management Center (DMC) ของ สพฐ. ครอบคลุมนักเรียนจากสถานศึกษาทุกพื้นที่และทุกสังกัด ในขณะเดียวกัน ประเทศไทยกำลังดำเนินโครงการให้เงินอุดหนุน ๖๐๐ บาท/เดือน แก่เด็กแรกเกิดอายุ ๐-๓ ปีที่เกิดในครอบครัวยากจน จึงนับเป็นโอกาสอันดีในการใช้โครงการนี้เป็นโครงการนำร่องในการเก็บข้อมูลเด็กยากจน ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กที่มีแนวโน้มสูงในการหลุดออกนอกระบบการศึกษา

๒) **หน่วยงานดำเนินงาน** กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงศึกษาธิการ

๓) **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒)

๕.๒.๓ โครงการขยายระบบแพทย์ทางไกล

๑) **สาระสำคัญ** เพื่อช่วยบรรเทาปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ และลดจำนวนผู้ป่วยที่ต้องเข้ามารักษาในโรงพยาบาลในเมืองหลัก/เมืองใหญ่ การนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อช่วย

ให้คำแนะนำและการรักษา จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพทางการรักษาทั้งมีแพทย์ที่เชี่ยวชาญเฉพาะในการให้คำปรึกษา ขณะที่ผู้ป่วยไม่จำเป็นต้องเดินทางไกลและเสียค่าใช้จ่ายมาก และหากผู้ป่วยมีอาการรุนแรงก็สามารถส่งต่อและเตรียมการรักษาได้ทัน

๒) หน่วยงานดำเนินงาน กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงสาธารณสุข และโรงพยาบาลของรัฐในสังกัดอื่น

๓) กรอบระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๓ โครงการบริหารจัดการงบประมาณด้านการศึกษาแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

๕.๓.๑ สาระสำคัญ การที่หน่วยงานต้นสังกัดเปิดโอกาสและให้อิสระแก่สถานศึกษาในการบริหารจัดการงบประมาณมากขึ้น ***มุ่งเน้นที่การประเมินผลลัพธ์เป็นสำคัญ*** ใช้มาตรการทางการเงินเพื่อกระตุ้นคุณภาพการศึกษา และนำผลการประเมินสถานศึกษามาใช้ประกอบการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการปฏิรูประบบความรับผิดชอบ นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องลดสัดส่วนการให้งบประมาณด้านอุปทาน อาทิ งบดำเนินการ งบบุคลากร และงบลงทุนซึ่งขึ้นกับการตัดสินใจของภาครัฐและไม่สัมพันธ์กับความต้องการของผู้เรียน และเพิ่มสัดส่วนงบประมาณด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) คือ เงินอุดหนุนรายหัวซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียนที่เลือกเข้าเรียน พร้อมทั้งจัดสรรเงินอุดหนุนในอัตราที่มากกว่าให้แก่โรงเรียนในเขตพื้นที่ด้อยโอกาสเพื่อสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษามากขึ้น

๕.๓.๒ หน่วยงานดำเนินงาน กระทรวงศึกษาธิการ

๕.๓.๓ กรอบระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๔ แผนงานสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากและชุมชนเข้มแข็ง

๕.๔.๑ สาระสำคัญ มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนผ่านเครือข่ายวิสาหกิจเพื่อสังคม/วิสาหกิจชุมชน โดยการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและวิสาหกิจเพื่อสังคม (วิสาหกิจชุมชน) และความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจเพื่อสังคม (วิสาหกิจชุมชน) ในแต่ละพื้นที่ เพื่อการสร้างองค์ความรู้ รูปแบบการจัดการเพื่อสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของวิสาหกิจในระยะยาวรวมทั้งเผยแพร่ความรู้ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนฐานราก พร้อมทั้งประสานงานกับจังหวัดและท้องถิ่นเพื่อขยายผลจากชุมชนต้นแบบให้มีการนำไปใช้ในชุมชนอื่นๆ อย่างกว้างขวางเพื่อสนับสนุนนโยบายของรัฐภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างการเติบโตจากภายใน

๕.๔.๒ หน่วยงานดำเนินงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และวิสาหกิจชุมชน

๕.๔.๓ กรอบระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

ส่วนที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เศรษฐกิจโลกยังอยู่ในช่วงของการฟื้นตัวจากปัญหาวิกฤตต่างๆ การแข่งขันในตลาดโลกจะรุนแรงขึ้นโดยที่ประเทศต่างๆ มุ่งเน้นการนำนวัตกรรมมาเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ในขณะที่เศรษฐกิจไทยขยายตัวต่ำกว่าศักยภาพมาต่อเนื่องหลายปีทั้งจากผลกระทบของเศรษฐกิจโลกซบเซาและข้อจำกัดภายในประเทศเองที่เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มผลิตภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันรวมทั้งฐานเศรษฐกิจภายในประเทศขยายตัวช้า ๕ ปีต่อจากนี้ไปจึงเป็นช่วงเวลาของการฟื้นฟูเศรษฐกิจไทยให้กลับมาขยายตัวได้สูงขึ้นโดยการเร่งการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ตามแผนที่วางไว้และสร้างบรรยากาศการลงทุนที่จูงใจให้ภาคเอกชนขยายการลงทุนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาเป้าหมายสำคัญ และขณะเดียวกัน ๕ ปีต่อจากนี้เป็นช่วงของการปฏิรูปเศรษฐกิจในหลายด้านเพื่อวางพื้นฐานให้สามารถพัฒนาต่อยอดให้ประเทศไทยเป็นประเทศรายได้สูงได้ภายในปี ๒๕๗๐ ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยการใช้นวัตกรรม คุณภาพคน และการปรับปรุงด้านกฎระเบียบและการบริหารจัดการที่ดีเป็นปัจจัยนำในการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืนให้ความสำคัญกับการบริหารเศรษฐกิจมหภาคให้มีเสถียรภาพ เพิ่มประสิทธิภาพภาคการเงิน และดูแลวินัยทางการเงินการคลัง ควบคู่กับการดำเนินยุทธศาสตร์สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจรายสาขาทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการที่เป็นฐานรายได้เดิมและขยายสาขาการผลิตและบริการใหม่ๆ สำหรับอนาคต

การขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จะเน้นการพัฒนาและใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นก้าวหน้าที่เข้มข้นมากขึ้น การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล การพัฒนาและยกระดับคุณภาพของกำลังคน และความคิดสร้างสรรค์ในการขยายฐานเศรษฐกิจและฐานรายได้ใหม่ควบคู่กับการเพิ่มผลิตภาพของฐานการผลิตและบริการเดิมรวมทั้งการต่อยอดการผลิตและบริการเดิมโดยใช้ดิจิทัลและเทคโนโลยีอัจฉริยะ นอกจากนั้น จะให้ความสำคัญกับการใช้ศักยภาพของทรัพยากรชีวภาพ การส่งเสริมการเชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่มูลค่าอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่และการพัฒนาตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ การผสมผสานภาคบริการเข้ากับการค้าและการเตรียมความพร้อมของภาคบริการให้สามารถรองรับการแข่งขันที่เสรีขึ้น การเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งการสร้างสังคมผู้ประกอบการที่ผลิตได้ขายเป็น โดยพิจารณาการเปลี่ยนแปลงความต้องการของผู้บริโภคอย่างรวดเร็วและมาตรฐานสากลของสินค้าและบริการที่สูงขึ้นรวมถึงมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งพัฒนาระบบและกลไก ตลอดจนการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อกระจายโอกาสเศรษฐกิจให้คนในชุมชนและท้องถิ่นและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ สร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน ดังนี้

๑.๑.๑ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจให้สนับสนุนเป้าหมายการเพิ่มรายได้ต่อหัว

๑.๑.๒ เพื่อเพิ่มศักยภาพของฐานการผลิตและฐานรายได้เดิมและสร้างฐานการผลิตและรายได้ใหม่

๑.๑.๓ เพื่อสนับสนุนการกระจายการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม และสนับสนุนเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑.๑.๔ เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สร้างความเข้มแข็งและรักษาวินัยทางการเงินการคลัง และพัฒนาเครื่องมือทางการเงินที่สนับสนุนการระดมทุนที่มีประสิทธิภาพ

๑.๒ **สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจรายสาขา** เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการ และการค้าการลงทุน ดังนี้

๑.๒.๑ เพื่อส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมในการสร้างมูลค่าและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของสินค้าและบริการ

๑.๒.๒ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพให้เป็นฐานรายได้ใหม่ที่สำคัญ พัฒนาระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงและมีการปรับตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศเพื่อให้ฐานการผลิตภาคเกษตรและรายได้เกษตรกรมีความมั่นคง

๑.๒.๓ เพื่อเร่งผลักดันให้สินค้าเกษตรและอาหารของไทยมีความโดดเด่นในด้านคุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัยในตลาดโลก

๑.๒.๔ เพื่อเพิ่มศักยภาพของอุตสาหกรรมสำคัญเดิมให้สามารถต่อยอดสู่อุตสาหกรรมแห่งอนาคตที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างเข้มข้น และสร้างรากฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่บนฐานของความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๑.๒.๕ เพื่อเพิ่มศักยภาพของฐานบริการเดิมและขยายฐานบริการใหม่ในการปรับตัวสู่เศรษฐกิจฐานบริการที่เข้มแข็งขึ้น รวมทั้งพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน

๑.๒.๖ เพื่อพัฒนาปัจจัยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุนให้สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย รวมทั้งพัฒนาสังคมผู้ประกอบการ

๑.๒.๗ เพื่อพัฒนาระบบการเงินของประเทศให้สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ การค้า และการลงทุน

๑.๒.๘ เพื่อสร้างความเข้มแข็งขององค์กรการเงินฐานรากและระบบสหกรณ์ให้สนับสนุนบริการทางการเงินในระดับฐานรากและเกษตรกรรายย่อย

๒. เป้าหมายและตัวชี้วัด

๒.๑ เศรษฐกิจขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๑ เศรษฐกิจเติบโตได้ตามศักยภาพ ประชาชนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ตัวชี้วัด ๑.๑ อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕

ตัวชี้วัด ๑.๒ รายได้ต่อหัวไม่ต่ำกว่า ๘,๒๐๐ ดอลลาร์ สรอ. ณ สิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (ปี ๒๕๖๔) และรายได้สุทธิของรัฐบาลต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๑๙.๐

เป้าหมายที่ ๒ การลงทุนภาครัฐและเอกชนขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัด ๒.๑ อัตราการขยายตัวของการลงทุนภาครัฐไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๑๐ ต่อปี

ตัวชี้วัด ๒.๒ อัตราการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๗.๕ ต่อปี

เป้าหมายที่ ๓ พัฒนาภาคส่งออกให้ขยายตัวและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย

ตัวชี้วัด ๓.๑ อัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๔.๐

เป้าหมายที่ ๔ เพิ่มผลิตภาพการผลิตของประเทศ

ตัวชี้วัด ๔.๑ ผลิตภาพการผลิตของปัจจัยการผลิตไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒.๕ ต่อปี

ตัวชี้วัด ๔.๒ ผลิตภาพการผลิตของปัจจัยแรงงานไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒.๕ ต่อปี

เป้าหมายที่ ๕ รักษาเสถียรภาพของการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัด ๕.๑ อัตราเงินเฟ้อระยะปานกลางอยู่ที่ร้อยละ ๒.๕ ± ๑.๕

ตัวชี้วัด ๕.๒ หนี้สาธารณะคงค้าง ณ สิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ไม่เกินร้อยละ ๕๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

ตัวชี้วัด ๕.๓ ดุลบัญชีเดินสะพัดไม่เกินร้อยละ ๒ ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

เป้าหมายที่ ๖ เพิ่มการลงทุนจากความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ

ตัวชี้วัด ๖.๑ การลงทุนจากความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาโครงการโครงสร้างพื้นฐานเฉลี่ยปีละ ๔๗,๐๐๐ ล้านบาท

เป้าหมายที่ ๗ ประชาชนและผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบภาษีมากขึ้น

ตัวชี้วัด ๗.๑ จำนวนการยื่นแบบเพื่อชำระภาษีประชาชนและผู้ประกอบการที่เข้าข่ายต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้น

เป้าหมายที่ ๘ ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจสูงขึ้น

ตัวชี้วัด ๘.๑ อันดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศโดย IMD เลื่อนขึ้นไปอยู่ในกลุ่ม ๑ ใน ๒๕ ของประเทศแรกที่ได้รับการจัดอันดับทั้งหมด

๒.๒ การสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจรายสาขา

เป้าหมายที่ ๑ เศรษฐกิจรายสาขาเติบโตอย่างเข้มแข็งและเป็นฐานในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

ตัวชี้วัด ๑.๑ อัตราการขยายตัวของภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ (นอกเหนือจากบริการภาครัฐ) ขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓, ๔.๕ และ ๖ ต่อปี ตามลำดับ

เป้าหมายที่ ๒ เกษตรกรมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นและพื้นที่การทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

ตัวชี้วัด ๒.๑ รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น ๕๙,๔๖๐ บาทต่อครัวเรือนในปี ๒๕๖๔

ตัวชี้วัด ๒.๒ พื้นที่การทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้นเป็น ๕,๐๐๐,๐๐๐ ไร่ ในปี ๒๕๖๔

เป้าหมายที่ ๓ พัฒนาพื้นที่ไปสู่เมืองอุตสาหกรรมนิเวศ

ตัวชี้วัด ๓.๑ จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาสู่เมืองอุตสาหกรรมนิเวศจำนวน ๑๕ พื้นที่

เป้าหมายที่ ๔ ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นและมีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวสูงขึ้น

ตัวชี้วัด ๔.๑ รายได้จากการท่องเที่ยวไม่ต่ำกว่า ๓ ล้านล้านบาท

ตัวชี้วัด ๔.๒ อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (The Travel & Tourism Competitiveness Index: TTCI) ไม่ต่ำกว่าอันดับที่ ๓๐

เป้าหมายที่ ๕ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น

ตัวชี้วัด ๕.๑ สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทั้งประเทศเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๕ เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

เป้าหมายที่ ๖ เพิ่มประสิทธิภาพของภาคการเงินเพื่อให้เป็นกลไกสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม

ตัวชี้วัด ๖.๑ อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันในภาคการเงินปรับตัวดีขึ้น

ตัวชี้วัด ๖.๒ คะแนนทักษะทางการเงินของคนไทยเท่ากับคะแนนเฉลี่ยของโลก

ตัวชี้วัด ๖.๓ สัดส่วนการกู้เงินนอกระบบลดลง

ตัวชี้วัด ๖.๔ เพิ่มปริมาณการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เป็น ๒๐๐ ครั้ง/ปี/คน

๓. แนวทางการพัฒนาที่มีความสำคัญสูงและสามารถผลักดันสู่การปฏิบัติ

๓.๑ การบริหารจัดการเศรษฐกิจส่วนรวม เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ จำเป็นต้องเพิ่มศักยภาพของเศรษฐกิจเพื่อให้เศรษฐกิจขยายตัวได้สูงขึ้น โดยไม่สร้างแรงกดดันให้เกิดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ภาวะเงินเฟ้อ และแรงกดดันต่อภาระการคลังที่มากเกินควร มีการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนการกระจายผลประโยชน์การพัฒนา โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๓.๑.๑ **การพัฒนาด้านการคลัง** โดย

๑) **เพิ่มประสิทธิภาพการจัดแผนงานโครงการ การจัดสรรงบประมาณ การบริหารและการตรวจสอบกระบวนการงบประมาณของประเทศ** เพื่อให้งบประมาณภาครัฐสนับสนุนการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและลดความเหลื่อมล้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างเต็มที่ โดยให้มีการกำหนดกรอบการจัดสรรงบประมาณในระยะปานกลางที่มีความชัดเจน การจัดทำงบประมาณเชิงบูรณาการและเชิงพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์อย่างแท้จริง ปรับปรุงกลไกการจัดทำงบประมาณที่มีการถ่วงดุลอำนาจและระบบการพิจารณาอย่างรอบคอบครบถ้วน ซึ่งจะทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติเพื่อให้งบประมาณสามารถตอบสนองการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์การพัฒนาในมิติต่างๆ

๒) **เพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาครัฐและขยายฐานภาษีให้ครอบคลุม** ผู้มีงานทำในระบบที่เข้าข่ายต้องเสียภาษีมีการยื่นแบบเพื่อชำระภาษีที่ถูกต้องและครบถ้วน โดยควรเร่งรัดการใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐเพื่อการเข้าถึงข้อมูลของผู้เสียภาษีทั้งบุคคลและผู้ประกอบการที่ได้มีการลงทะเบียนในฐานข้อมูลของหน่วยงานต่างๆ และเร่งรัดระบบการให้ความช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยในลักษณะที่เป็นการให้ความช่วยเหลือทางตรง (Negative Income Tax) ซึ่งเป็นการคัดกรองเป้าหมายผู้ได้รับการช่วยเหลือโดยใช้ระดับรายได้เป็นตัวกำหนด

๓) **ใช้เครื่องมือทางภาษีเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเพื่อเป็นช่องทางการเพิ่มรายได้ภาครัฐ** โดยเร่งรัดให้มีการจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมที่เก็บจากผลิตภัณฑ์หรือวัตถุดิบที่ก่อให้เกิดมลพิษ รวมถึงการเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางธรรมชาติ

๔) **เพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**เพื่อลดภาระการพึ่งพารายได้จากรัฐบาล เร่งถ่ายโอนภารกิจการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมบางประเภทที่รัฐบาลจัดเก็บให้แก่ท้องถิ่นเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดอัตราภาษีและวิธีการจัดเก็บที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น รวมทั้งเร่งรัดการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะด้านสาธารณสุขและการศึกษา พร้อมทั้งเสริมสร้างศักยภาพให้แก่ท้องถิ่นให้มีความพร้อมในการดำเนินภารกิจเพื่อให้ท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕) **ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจทั้งระบบและฟื้นฟูรัฐวิสาหกิจที่มีปัญหาฐานะการเงิน** และพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และเป็นธรรม ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในด้านการลงทุนและการบริหารจัดการเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในทรัพย์สินของรัฐ รวมทั้งใช้เครื่องมือทางการเงินรูปแบบใหม่ในการลงทุนเพื่อลดความเสี่ยงทางการคลังของรัฐบาล

๓.๑.๒ **การพัฒนาภาคการเงิน** โดย

๑) **เพิ่มประสิทธิภาพของระบบการเงินและสถาบันการเงินทั้งในตลาดเงินและตลาดทุน** ให้สามารถสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ลดต้นทุนการให้บริการ และช่วยสนับสนุนการดำเนินมาตรการทางการคลังให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น โดยส่งเสริมให้มีการแข่งขันในระบบสถาบันการเงินให้มากขึ้นส่งเสริมการใช้บริการทางการเงินและระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Money/E-Payment) และบริการทางการเงินที่เป็นนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ (FinTech) ขณะเดียวกันต้องเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน อาทิ การปรับปรุงกฎหมายทางด้านการเงิน การคุ้มครองผู้ใช้บริการ ระบบการกำกับดูแล และพัฒนาบุคลากรทางการเงิน ตลอดจนสนับสนุนมาตรการต่างๆ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ และแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้ จะต้องเร่งประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการใช้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้กับภาคธุรกิจและประชาชนทั่วไปควบคู่กันไป

๒) **ขยายการเข้าถึงบริการทางการเงิน** โดยการสร้างเครือข่ายความเชื่อมโยงของระบบสถาบันการเงินทั้งระบบ ทั้งสถาบันการเงินเอกชน สถาบันการเงินเฉพาะกิจ และองค์กรการเงินฐานราก เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการทางด้านการเงินได้อย่างทั่วถึงในต้นทุนที่เหมาะสมทั้งด้านการออม การลงทุน สินเชื่อ ประกันภัย การชำระเงินและการโอนเงิน ทั้งนี้ จะต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มองค์กรการเงินชุมชน โดยให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจและสหกรณ์เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการ ตลอดจนมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลทางการเงินของผู้ใช้บริการเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน และยกระดับองค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพให้มีฐานะทางกฎหมายเพื่อให้องค์กรการเงินชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการออมเงิน ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้คนในชุมชน ขณะเดียวกันภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ทางการเงินและสร้างวินัยทางการเงินเพื่อให้ประชาชนสามารถใช้บริการทางการเงินได้อย่างชาญฉลาด รู้เท่าทัน และมีทักษะในการบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคลได้ โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาการกู้เงินนอกระบบ ควรมีการจัดทำ

แผนแม่บทในการสร้างความรู้ทางการเงินให้กับประชาชนที่กำหนดแนวทางดำเนินการอย่างชัดเจนและเป็นระบบ และมีการบูรณาการดำเนินงานจากทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น สถาบันการเงิน สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชน นอกจากนี้ ควรกำหนดให้สถาบันการเงินทุกแห่งจัดทำแผนงานโครงการสร้างความรู้และวินัยทางการเงินให้กับประชาชนเพื่อเป็นการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมและผู้ใช้บริการ

๓) **พัฒนานวัตกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ๆ** ให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สามารถจัดสรรทรัพยากรของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและสนับสนุนการพัฒนาตลาดทุนของประเทศให้มีความกว้างและความลึกมากขึ้น เพื่อเป็นแหล่งทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศโดยการสนับสนุนให้สถาบันการเงินออกแบบผลิตภัณฑ์ทางการเงินให้ตอบสนองความต้องการของแต่ละกลุ่ม อาทิ กลุ่มผู้สูงอายุที่ต้องการหลักประกันการดำรงชีวิตหลังเกษียณ กลุ่มเกษตรกรที่ต้องการเครื่องมือในการประกันความเสียหายพืชผลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในขณะที่กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีความต้องการเงินทุนในลักษณะการร่วมทุน อาทิ กองทุนร่วมลงทุนหรือการระดมทุนผ่านระบบออนไลน์ (Crowd Funding)

๔) **เพิ่มประสิทธิภาพและเสถียรภาพของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ**ให้เป็นกลไกที่สนับสนุนดำเนินนโยบายของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่สร้างความเสี่ยงทางการคลัง โดยการกำหนดบทบาทภารกิจของสถาบันการเงินเฉพาะกิจแต่ละแห่งให้ชัดเจน ปรับปรุงระบบการบันทึกบัญชีและระบบประเมินผลระหว่างภารกิจปกติและภารกิจตามนโยบายรัฐ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงเป้าหมายหรือผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินนโยบายเป็นสำคัญ และปรับปรุงระบบการบริหารภายในองค์กรโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อให้มีความทันสมัย ยืดหยุ่น คล่องตัว ตลอดจนพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพสามารถปรับตัวเพื่อรองรับบริบททางการเงินที่เปลี่ยนแปลงไป

๓.๒ การเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ มุ่งเน้นการสร้างความเชื่อมโยงของห่วงโซ่มูลค่าระหว่างภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการ และการค้าการลงทุนเพื่อยกระดับศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ สร้างรายได้และกระจายรายได้สู่คนในชุมชนอย่างทั่วถึง อันจะนำมาซึ่งความเข้มแข็งของทั้งเศรษฐกิจในภาพรวมและเศรษฐกิจฐานรากตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๓.๒.๑ **การพัฒนาภาคการเกษตร** โดย

๑) **เสริมสร้างฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน** โดย (๑) **พัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร รวมทั้งจัดระบบการปลูกพืชให้สอดคล้องปริมาณน้ำที่หาได้**โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งเก็บน้ำ แหล่งน้ำในไร่นา อ่างน้ำขนาดเล็กและขนาดกลางให้กระจายตัวตามศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งให้มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำ และมีการผันน้ำจากแหล่งน้ำที่มีปริมาณน้ำเกินความต้องการเข้ามาเติมในเขื่อนหรือในแหล่งน้ำที่มีปริมาณน้ำน้อยให้เพียงพอกับการทำการเกษตร การจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำในภาคเกษตรระดับลุ่มน้ำ และการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำเพื่อการเกษตร (๒) **คุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมที่มีศักยภาพและขยายโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่ทำกินของเกษตรกรให้มากขึ้น** โดยผลักดันการจัดทำพระราชบัญญัติคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมการบริหารจัดการที่ดินเพื่อการเกษตรอย่างเป็นระบบ การรักษาพื้นที่ที่เหมาะสมกับเกษตรกรรมไว้ให้เป็นฐานการผลิตการเกษตรที่มั่นคง รวมถึงการกำหนดเขตการใช้พื้นที่ทำการเกษตรที่เหมาะสม และการสนับสนุนให้ทำการเกษตรที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่ ปริมาณน้ำ และความต้องการของตลาดในพื้นที่ รวมทั้งการเร่งฟื้นฟูและปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ การฟื้นฟูพื้นที่นาร้าง และส่งเสริมการเข้าถึงปัจจัยการผลิตคุณภาพดีอย่างทั่วถึงและราคาที่เป็นธรรม อาทิ พันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ ปุ๋ย และ (๓) **ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ในการรวบรวม คัดเลือก และปรับปรุงพันธุกรรมพืช สัตว์ สัตว์น้ำ และจุลินทรีย์ของท้องถิ่น**

๒) **สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิชาการ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรแบบมีส่วนร่วม** เพื่อสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรชีวภาพ (Bio Base) และการปรับระบบการผลิตให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตรมีความปลอดภัยและตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคที่หลากหลาย โดยไม่ส่งผลกระทบทางลบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อมของประเทศ รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนโดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการศึกษาทางเลือกและกำหนดกระบวนการในการศึกษา วิจัย พัฒนา และกลไกการกำกับดูแลอย่างเคร่งครัดและเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับ (๑) **ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิต** ด้านพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ พันธุ์สัตว์น้ำ เทคโนโลยีการเพาะปลูก และการวิจัยและพัฒนาเครื่องจักรกลทางการเกษตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน (๒) **วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปใหม่ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและความหลากหลายของสินค้า** ที่เกษตรกรและผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงได้ และ (๓) **พัฒนารูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดความรู้เพื่อปรับระบบการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ**ให้แก่เกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การจัดทำแปลงต้นแบบผ่านศูนย์เรียนรู้และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีในแต่ละพื้นที่

๓) **ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารเข้าสู่ระบบมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาวะ** โดย (๑) **พัฒนาระบบมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล** ทั้งในกลุ่มสินค้าที่เป็นอาหารและไม่ใช่อาหาร อาทิ สมุนไพร ผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ ยา พลังงานทดแทน วัสดุชีวภาพ รวมถึงการพัฒนาระบบการตรวจรับรองคุณภาพและระบบตรวจสอบย้อนกลับให้เป็นไปตามมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับของตลาดภายในและต่างประเทศอย่างทั่วถึง และการกำกับดูแลให้มีการบังคับใช้กฎหมายเพื่อรักษาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่อง (๒) **ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้คุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัยและการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาวะ** โดยให้ความรู้ด้านกระบวนการผลิตตามมาตรฐาน อาทิ หลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี รวมถึงส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารสำหรับผู้บริโภคเฉพาะกลุ่มที่มีมาตรฐานเฉพาะ อาทิ สินค้าเกษตรอินทรีย์ สินค้าฮาลาล และสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการกำหนดมาตรการจูงใจในการปรับปรุงการผลิต และการส่งเสริมวางระบบการตรวจสอบย้อนกลับ รวมทั้งส่งเสริมการผลิตอาหารที่มีคุณภาพและเพียงพอสำหรับเด็กในวัยเรียนเพื่อเพิ่มสุขภาวะและศักยภาพการเรียนรู้ และสร้างความตระหนักในการบริโภคอาหารและโภชนาการที่ส่งผลต่อสุขภาวะ และ (๓) **ขับเคลื่อนการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง** โดยการสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ผ่านมาตรการทางการเงินการคลัง การส่งเสริมการผลิต การยกระดับราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้แตกต่างจากสินค้าเกษตรที่ใช้สารเคมี ตลอดจนมาตรการส่งเสริมการตลาด และแนวทางอื่นๆ เช่น การใช้หลักการคาร์บอนเครดิต เป็นต้น การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับกลุ่มผู้บริโภค การพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานและการพิสูจน์ตรวจสอบคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ การส่งเสริมกระบวนการตรวจรับรองแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งการจัดทำโซนนิ่งระบบเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นรูปธรรม โดยนำร่องในพื้นที่ที่มีความพร้อมและเหมาะสม และเชื่อมโยงไปสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือการท่องเที่ยววิถีไทยเพื่อขยายฐานรายได้

๔) **เสริมสร้างขีดความสามารถการผลิตในห่วงโซ่อุตสาหกรรมเกษตร** โดย (๑) **เสริมสร้างศักยภาพของสถาบันเกษตรกรและการรวมกลุ่ม** ให้เป็นกลไกหลักในการบริหารจัดการตลอดห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมเกษตร โดยอาศัยแนวคิดและกระบวนการสหกรณ์เป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ครอบคลุมเกษตรกรและประชาชนในทุกพื้นที่และขยายผลเชื่อมโยงเครือข่ายระบบการผลิต การตลาดและการเงิน กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และคลัสเตอร์ที่เชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรม ตั้งแต่

ระดับท้องถิ่นถึงระดับชาติ ร่วมกับการขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินธุรกิจการเกษตรแบบประชารัฐ การลงทุนแบบความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชน และการทำเกษตรพันธสัญญาที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีความเป็นธรรม (๒) **ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตพืช ปศุสัตว์ และการทำประมงให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่และความต้องการของตลาด** (Zoning) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต โดยเร่งส่งเสริมการทำเกษตรแปลงใหญ่และเกษตรกรรมแม่นยำสูงในพื้นที่ที่เหมาะสม การร่วมจัดหาปัจจัยการผลิตและเครื่องจักรกลการเกษตร การสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการปรับปรุงการผลิต และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจำเป็นด้านการเกษตร อาทิ ระบบโลจิสติกส์ และระบบภูมิสารสนเทศในการวางแผนการผลิตตลอดห่วงโซ่ ตลอดจนส่งเสริมการทำเกษตรแบบประณีตที่ต้องใช้องค์ความรู้ ควบคู่กับการวางแผนและการจัดการอย่างเป็นระบบ มีความเอาใจใส่ และใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่ามากที่สุด รวมทั้งคำนึงถึงระบบนิเวศ การพัฒนาสินค้าเกษตรที่ได้จดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมไปสู่การทำเกษตรทางเลือกอื่นๆ รวมถึงการส่งเสริมระบบและการเลี้ยงปศุสัตว์และการทำประมงอย่างยั่งยืน (๓) **วิจัยพัฒนาและใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรสมัยใหม่ในกระบวนการผลิต** ทั้งก่อนการเก็บเกี่ยว หลังเก็บเกี่ยวและในกระบวนการแปรรูปเพื่อให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตตลอดห่วงโซ่การผลิต (๔) **สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร และการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรชีวภาพเพื่อต่อยอดองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง** โดยนำผลการวิจัยและพัฒนามาใช้ประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ในเชิงพาณิชย์ที่หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดบนพื้นฐานของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภาคเกษตรกร ภาคเอกชน และภาครัฐ (๕) **บริหารจัดการผลผลิตอย่างเป็นระบบครบวงจร** โดยมีการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมเพื่อการแปรรูปสร้างมูลค่าและความต้องการของผู้บริโภคในตลาด เพื่อสร้างสมดุลการผลิตในทุกระดับตั้งแต่ท้องถิ่น จังหวัด ภูมิภาค และประเทศ ตลอดจนมีการเชื่อมโยงการผลิตภาคเกษตรกับภาคการผลิตอื่น เช่น ภาคบริการและการท่องเที่ยวเพื่อลดการพึ่งพิงการส่งออกสินค้าเกษตรและเพิ่มมูลค่าทางการเกษตร (๖) **พัฒนากลไกจัดการความเสี่ยงที่กระทบต่อสินค้าเกษตร** ได้แก่ ตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า การจัดตั้งกองทุนประกันภัยพืชผลทางการเกษตร รวมทั้งสร้างระบบเตือนภัยทางการเกษตรล่วงหน้า และ (๗) **สร้างความร่วมมือด้านการเกษตรกับประเทศเพื่อนบ้าน** ในการเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบเพื่อการแปรรูปสร้างมูลค่าและโอกาสในด้านการตลาดจากการส่งออกทั้งในและนอกภูมิภาคอาเซียน

๕) **ส่งเสริมและเร่งขยายผลแนวคิดการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** โดย (๑) **ส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการเกษตร** มีส่วนร่วมคิดร่วมทำและเป็นเจ้าของในการพัฒนาการเกษตรของตนโดยภาครัฐสนับสนุนด้านปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นและเชื่อมโยงการดำเนินการกับศูนย์เรียนรู้ต่างๆ ในพื้นที่ (๒) **ส่งเสริมขยายผลและพัฒนาการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน** ทั้งในรูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน วนเกษตร เกษตรอินทรีย์ เกษตรธรรมชาติ รวมถึงการทำเกษตรกรรมตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยสนับสนุนบทบาทเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านในการขับเคลื่อน และการปรับกลไกและโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตรที่จำเป็นในการทำเกษตรกรรมยั่งยืน อาทิ การพัฒนาระบบข้อมูลเกษตรกรรมยั่งยืน การสร้างองค์ความรู้การสนับสนุนเงินทุนในลักษณะสินเชื่อสีเขียวที่จูงใจการผลิตและการส่งเสริมการตลาด และ (๓) **ควบคุมการใช้สารเคมีการเกษตรที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด** โดยเฉพาะสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์ชีวภาพทดแทนสารเคมีการเกษตรให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งใช้สารเคมีการเกษตรอย่างเหมาะสมตามหลักวิชาการเพื่อลดผลกระทบด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนกำหนดมาตรการทางการเงินการคลังในการกำกับดูแลการผลิต การนำเข้าและการใช้สารเคมีการเกษตร

๖) **พัฒนาปัจจัยสนับสนุนในการบริหารจัดการภาคเกษตรและสนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่** โดย (๑) **พัฒนาฐานข้อมูลด้านอุปสงค์และอุปทานด้านการเกษตร**ให้มีความถูกต้องแม่นยำ เชื่อถือได้และสามารถนำมาใช้ประโยชน์สำหรับการวางแผนด้านการเกษตรโดยใช้การตลาดนำ รวมถึงการส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลและเทคโนโลยีได้อย่างทั่วถึง และการพัฒนาระบบเตือนภัยการเกษตรที่มีประสิทธิภาพ (๒) **สร้างบุคลากรด้านการเกษตร** โดยการผลิตเกษตรกรรุ่นใหม่หรือดำเนินนโยบายบัณฑิตคืนถิ่น การจัดทำหลักสูตรการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้จากภาคปฏิบัติเพื่อสร้างเกษตรกรที่มีความรู้และมีความสามารถในการยกระดับการผลิต แปรรูป การตลาดและการบริหารจัดการที่สามารถปรับตัวได้ทันตามการเปลี่ยนแปลงของโลก การสนับสนุนการสร้างและการรวมกลุ่มเกษตรกรปราดเปรื่องให้เป็นผู้บริหารจัดการธุรกิจการเกษตรตั้งแต่ต้นน้ำถึงการแปรรูปและการตลาด และเปิดโอกาสให้บุตรของเกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตร มีทัศนคติและความต้องการในการสานต่องานเกษตรกรรมเป็นลำดับแรก ตลอดจนการสร้างค่านิยมที่ดีและการสร้างความมั่นคงของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดยเฉพาะการดูแลสวัสดิการชาวนา ควบคู่กับการสนับสนุนการเพิ่มรายได้จากอาชีพนอกภาคเกษตร รวมถึงการสร้างองค์ความรู้และเข้าถึงเครือข่ายพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและวางระบบบริหารจัดการความรู้เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้เทคโนโลยี และ (๓) **ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรให้ทันสมัย** เช่น กฎหมายด้านสารเคมี กฎหมายด้านสหกรณ์ กฎหมายด้านปฏิรูปที่ดิน กฎหมายด้านอาหาร และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานสินค้าเกษตร เป็นต้น

๓.๒.๒ การพัฒนาภาคอุตสาหกรรม

เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง จำเป็นต้องมีการกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีศักยภาพในปัจจุบันเพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยในระยะต่อไปได้ รวมทั้งกำหนดอุตสาหกรรมอนาคตที่สามารถใช้โอกาสของการเปลี่ยนแปลงบริบทใหม่ๆ ในโลก เช่น การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การปรับตัวเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม ๔.๐ ที่ขับเคลื่อนโดยเทคโนโลยีเข้มข้น ดิจิทัล และนวัตกรรมเพื่อยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยการกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ นั้นพิจารณาจาก ๒ มิติ คือ โอกาสของประเทศไทยจากเปลี่ยนแปลงในบริบทต่างๆ ในโลกและศักยภาพในการแข่งขันที่แท้จริงของประเทศไทยในปัจจุบัน **ซึ่งแบ่งกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ (๑) กลุ่มอุตสาหกรรมที่ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นฐานที่เข้มแข็งที่จะต่อยอดไปสู่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นก้าวหน้ามากขึ้น และ (๒) กลุ่มอุตสาหกรรมอนาคตที่ใช้โอกาสจากบริบทใหม่ๆ ของโลก** ซึ่งอุตสาหกรรมทั้งสองกลุ่มมีแนวทางการพัฒนาหลักที่แตกต่างกัน ดังนี้

๑) **พัฒนาต่อยอดความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพปัจจุบันเพื่อยกระดับไปสู่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง** โดยการพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานของการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีอุตสาหกรรมเป้าหมาย ได้แก่ (๑) อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนที่พัฒนาไปสู่ยานยนต์ในอนาคต อาทิ ยานยนต์ไฟฟ้า (๒) อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถพัฒนาไปสู่อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (๓) อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ที่สามารถต่อยอดการพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ชีวภาพและพลาสติกชีวภาพ (๔) อุตสาหกรรมเกษตรและอาหารที่พัฒนาเป็นอาหารสุขภาพ อาหารสร้างสรรค์และอาหารสำหรับกลุ่มเฉพาะ อาทิ ฮาลาล อีกทั้งยังเป็นพื้นฐานต่อยอดสู่อุตสาหกรรมชีวภาพต่างๆ (๕) อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติกซึ่งมีการต่อยอดสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น อาทิ ผลิตภัณฑ์ยางล้อ ผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพ และ (๖) อุตสาหกรรมที่ใช้ศักยภาพของทุนมนุษย์ อาทิ อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑.๑) **ยกระดับศักยภาพของอุตสาหกรรมที่เป็นฐานรายได้สำคัญของประเทศในปัจจุบันให้มีการใช้เทคโนโลยีขั้นก้าวหน้าเพื่อผลิตสินค้าที่รองรับความต้องการที่หลากหลายของผู้บริโภค** โดยการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมปรับกระบวนการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้วยการมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมให้มีทักษะขั้นก้าวหน้าเพื่อต่อยอดฐานองค์ความรู้เทคโนโลยีเดิมไปสู่การใช้และพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูง การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยใช้ระบบอัตโนมัติในกระบวนการผลิตมากขึ้นและสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าที่สูงขึ้นโดยการวิจัยและพัฒนา การใช้นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์และพื้นฐานทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย รวมทั้งการส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างสถาบันการศึกษาและภาคอุตสาหกรรมทั้งด้านการพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมและเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่จะเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม โดยผ่านระบบการศึกษาทวิภาคีและสหกิจศึกษา หรือระบบอื่นที่เหมาะสม และด้านการวิจัยและพัฒนาในสาขาเทคโนโลยีขั้นก้าวหน้าที่เหมาะสมกับแต่ละอุตสาหกรรมและสามารถต่อยอดเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในปัจจุบันได้

๑.๒) **สร้างระบบกลไกและเครือข่ายที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงความร่วมมือของภาคธุรกิจในลักษณะคลัสเตอร์** ตลอดห่วงโซ่มูลค่าตั้งแต่ภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ อาทิ มาตรการจูงใจสถานประกอบการให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ พัฒนาบุคลากร/แรงงาน และทำการวิจัยและพัฒนาร่วมกัน โดยสนับสนุนให้สถาบันการศึกษา/สถาบันวิจัยและพัฒนามีบทบาทเป็นกลไกหลักในการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างธุรกิจหรือสถานประกอบการต่างๆ ที่รวมตัวกันเป็นคลัสเตอร์ รวมทั้งการสร้างกลไกและระบบมาตรฐานที่มีการตรวจสอบย้อนกลับที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการวัตถุดิบต้นน้ำภาคเกษตรจนถึงบริการขนส่งและกระจายสินค้าปลายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นอุปสงค์หรือความต้องการของตลาดเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันการสร้างมูลค่าเพิ่มตลอดห่วงโซ่การผลิต

๑.๓) **สนับสนุนการกระจายการลงทุนไปยังภูมิภาคต่างๆ ของประเทศและในภูมิภาคอาเซียน** เพื่อสร้างฐานการเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าที่เข้มแข็งของอุตสาหกรรมในภูมิภาคอาเซียน และขยายโอกาสของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการเข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่าของโลก โดยการอำนวยความสะดวกทางด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมของไทยใช้ประโยชน์จากการลงทุนในพื้นที่เป้าหมายในประเทศและประเทศอื่นในภูมิภาคอาเซียนทั้งในด้านวัตถุดิบ แรงงาน ตลาด สิทธิประโยชน์ด้านการผลิตและการค้าการลงทุน ซึ่งถือเป็นการกระจายรายได้ สร้างโอกาสการขยายช่องทางการตลาด เชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิตในภูมิภาค รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคในพื้นที่เป้าหมายและระหว่างประเทศด้วย

๑.๔) **ส่งเสริมการสร้างและพัฒนาตลาดสำหรับสินค้าที่มีคุณภาพ** โดยเฉพาะตลาดในประเทศโดยสนับสนุนการจัดซื้อวัตถุดิบและสินค้าที่ผลิตภายในประเทศที่มีมาตรฐาน ควบคู่กับการยกระดับมาตรฐานบังคับขั้นพื้นฐานทั้งสินค้าที่ผลิตภายในประเทศและสินค้านำเข้าเพื่อสร้างปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานของสินค้า พร้อมทั้งมุ่งพัฒนาความรู้ความเข้าใจของผู้บริโภคในประเทศในการให้ความสำคัญกับการบริโภคสินค้าที่มีคุณภาพมาตรฐานมากขึ้น ขณะเดียวกันต้องมุ่งสนับสนุนให้ผู้ประกอบการยกระดับการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากขึ้นเพื่อให้สามารถเข้าสู่ตลาดสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูงมากขึ้น เช่น สินค้าอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ สินค้าสำหรับกลุ่มเฉพาะ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มที่ให้ความสำคัญกับสุขภาพ/สิ่งแวดล้อม สินค้าที่รองรับวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่และกลุ่มผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อสูง เป็นต้น

๒) **วางรากฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมสำหรับอนาคต** โดยมุ่งสร้างอุตสาหกรรมใหม่ที่ผสานโอกาสจากแนวโน้มบริบทโลกในอนาคตและการปรับเปลี่ยนเข้าสู่การใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเพื่อตอบสนองต่อความต้องการในตลาดเฉพาะและตลาดที่รองรับความต้องการรูปแบบใหม่ในอนาคต โดยให้ความสำคัญในลำดับต้นกับอุตสาหกรรมที่สามารถพัฒนาต่อยอดจากฐานความเก่งของอุตสาหกรรมศักยภาพในปัจจุบัน ได้แก่ (๑) อุตสาหกรรมหุ่นยนต์อัตโนมัติเพื่อสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพของภาคการผลิตและบริการ โดยระยะแรกต้องมุ่งส่งเสริมให้ผู้ประกอบการใช้ระบบอัตโนมัติมากขึ้นเพื่อกระตุ้นให้เกิดอุปสงค์ในประเทศที่เพียงพอเพื่อให้เกิดแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการผลิต พัฒนา และออกแบบระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์สำหรับการผลิตและธุรกิจบริการในอนาคต (๒) อุตสาหกรรมชิ้นส่วนอากาศยาน โดยระยะแรกอาจเน้นด้านการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานที่สามารถต่อยอดจากศักยภาพของอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ และขณะเดียวกันควรเร่งวางระบบและพัฒนาบุคลากรด้านการซ่อมบำรุงอากาศยานอย่างเข้มข้นและต่อเนื่องเพื่อรองรับธุรกิจการซ่อมบำรุงอากาศยานในระยะต่อไป (๓) อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ โดยในระยะแรกเน้นอุปกรณ์และเครื่องมือที่มีปริมาณความต้องการใช้ในประเทศสูงและใช้เทคโนโลยีที่ยังไม่สูงนักก่อนเพื่อสนับสนุนการเป็นศูนย์กลางการบริการสุขภาพนานาชาติและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และขณะเดียวกันต้องเร่งวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับการผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีระดับความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และ (๔) อุตสาหกรรมพลังงานชีวภาพเพื่อสร้างความมั่นคงด้านพลังงานและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้และสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและวัตถุดิบชีวมวล ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนเพื่อวางรากฐานการพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมอนาคต โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

๒.๑) **วางแผนและพัฒนากำลังคนรองรับอุตสาหกรรมอนาคต** โดยต้องมีการกำหนดและขับเคลื่อนแผนการพัฒนากำลังคนเพื่อป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมอนาคตเป้าหมายทั้งระยะเร่งรัดและระยะยาวอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยต้องประสานการทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบัน การศึกษาและสถาบันวิจัยต่างๆ เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถตอบสนองต่อการผลิตของอุตสาหกรรมอนาคตอย่างทันท่วงที โดยในระยะเร่งรัดต้องมีการกำหนดกลไกที่ชัดเจน แต่มีความยืดหยุ่นในการพัฒนาทักษะกำลังแรงงานกลุ่มที่อยู่ในอุตสาหกรรมในปัจจุบันและกลุ่มที่กำลังจะเข้าสู่อุตสาหกรรมให้มีทักษะพื้นฐานที่สำคัญสำหรับอุตสาหกรรมอนาคต รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคเอกชนเป็นผู้ลงทุนพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและระบบการศึกษาเร่งรัดเพื่อให้สามารถผลิตบุคลากรที่มีทักษะรองรับอุตสาหกรรมอนาคตในระยะแรกได้อย่างทันการณ์ สำหรับการวางแผนพัฒนากำลังคนในระยะต่อไป ต้องกำหนดกลุ่มกำลังคนเป้าหมาย รวมทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการยกระดับความสามารถการแข่งขันของอุตสาหกรรมอนาคตที่ชัดเจนเพื่อวางระบบการพัฒนาบุคลากรสำหรับอุตสาหกรรมอนาคตที่มีประสิทธิผลอย่างแท้จริง

๒.๒) **พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีรองรับอุตสาหกรรมอนาคต** โดยมุ่งเน้นการลงทุนเพื่อสร้างความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพทั้งด้านการคมนาคมขนส่ง การบริหารจัดการน้ำ ระบบโครงข่ายโทรคมนาคมและการสื่อสารต่างๆ รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานเชิงระบบและการบริหารจัดการ อาทิ ระบบการปมเพาะและถ่ายทอดเทคโนโลยีระดับสูงสู่ผู้ประกอบการไทย การสร้างและพัฒนาศูนย์วิจัยและทดสอบกลางสำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายเพื่อรองรับการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในอนาคต

๒.๓) **สนับสนุนให้มีการศึกษาเชิงลึกเพื่อกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม** เพื่อใช้ในการตัดสินใจ "สร้างหรือซื้อ" (Make or Buy) เทคโนโลยีสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมายเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ไทยยังไม่มีศักยภาพด้านเทคโนโลยีระดับสูงเพื่อให้มีการกำหนดแนวทางและวางระบบการพัฒนาที่ชัดเจนและปฏิบัติได้ ขณะเดียวกันต้องสนับสนุนให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากเจ้าของเทคโนโลยีให้กับบุคลากรและผู้ประกอบการ

ไทยอย่างจริงจังทั้งโดยมาตรการภาคบังคับและภาคสมัครใจ เช่น การกำหนดมาตรการจูงใจให้ผู้ประกอบการไทยรายใหญ่หรือผู้ประกอบการต่างชาติที่มีองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยร่วมทุนหรือร่วมวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีกับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย และการอำนวยความสะดวกและจูงใจให้มีการจ้างงานบุคลากรหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและพัฒนาในสาขาเทคโนโลยีเป้าหมาย เป็นต้น

๒.๔) **ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เอื้อให้เกิดอุตสาหกรรมสำหรับอนาคต** อาทิ ด้านการส่งเสริมการลงทุนของอุตสาหกรรม ด้านการนำเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์ ด้านการให้การรับรองและทดสอบมาตรฐาน ด้านการวิจัยและพัฒนา ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยต้องให้ความสำคัญกับการอำนวยความสะดวกและความสอดคล้องกันของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนและสนับสนุนให้เกิดการเกื้อกูลกันเพื่อความสมดุลของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

๓.๒.๓ **การพัฒนาภาคบริการและการท่องเที่ยว** โดย

๑) **เสริมสร้างขีดความสามารถการแข่งขันในเชิงธุรกิจของภาคบริการที่มีศักยภาพทั้งฐานบริการเดิมและฐานบริการใหม่เพื่อส่งเสริมให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตได้อย่างเข้มแข็ง** โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑.๑) **พัฒนาศักยภาพของฐานบริการเดิมให้เติบโตอย่างเข้มแข็ง** เช่น การท่องเที่ยว บริการขนส่งและโลจิสติกส์ การค้าส่งค้าปลีก อสังหาริมทรัพย์ บริการก่อสร้าง ต่อเรือและซ่อมเรือ และบริการสาธารณูปโภค ธุรกิจด้านการกีฬา บริการทางการเงิน บริการสุขภาพ การจัดประชุมและนิทรรศการนานาชาติ (MICE) เป็นต้น โดยส่งเสริมการลงทุนเพื่อยกระดับศักยภาพในการแข่งขันของธุรกิจบริการ เสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้ประกอบการไทยให้สามารถปรับตัวได้ทันต่อบริบทการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างเป็นพลวัต พัฒนาระบบรับรองมาตรฐานและกำหนดให้มีมาตรฐานธุรกิจภาคบริการตามมาตรฐานสากล ยกระดับคุณภาพให้สนองตอบต่อความต้องการของตลาด และพัฒนายกระดับโครงสร้างพื้นฐานให้เกิดความเชื่อมโยงกันทั้งภายในและระหว่างประเทศเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ธุรกิจ รวมทั้งสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา โดยส่งเสริมให้ผู้ประกอบการใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมเพื่อพัฒนาธุรกิจให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ตลอดจนสนับสนุนการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่เหมาะสมเพื่อขยายตลาดสินค้าและบริการทั้งในและต่างประเทศ

๑.๒) **ยกระดับฐานธุรกิจบริการใหม่ที่มีแนวโน้มขยายตัวและมีศักยภาพในการเติบโต** อาทิ ธุรกิจบริการดิจิทัล การศึกษานานาชาติ ธุรกิจบันเทิงและคอนเทนต์ และบริการวิชาชีพให้ก้าวไปสู่บริการที่ทันสมัยมากขึ้นโดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีใหม่ เช่น กิจการ Cloud Service แอพพลิเคชั่นทางการเงิน การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น รวมทั้งสร้างความเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจบริการที่มีศักยภาพเพื่อให้เกิดการเติบโตอย่างบูรณาการและส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันบนฐานการพัฒนาเชิงธุรกิจและกระจายผลประโยชน์ตลอดห่วงโซ่อุปทาน

๑.๓) **สร้างกลไกการขับเคลื่อนภาคบริการที่เป็นเอกภาพ** โดยกำหนดให้มีหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ภาคบริการของประเทศทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ บูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อร่วมกันสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาภาคบริการทั้งระบบ ควบคู่กับการกำกับ ดูแล และติดตามประเมินผลการพัฒนาให้เป็นไปตามกรอบทิศทางและเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมทั้งจัดตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการเพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนการพัฒนาภาคบริการในภาพรวมและธุรกิจบริการรายสาขาที่มีศักยภาพ

๒) **พัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ** โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๒.๑) **ส่งเสริมการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว** โดยดำเนินการ (๑) ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวโดยใช้ประโยชน์จากอัตลักษณ์และเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทยที่สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิตชุมชน อาทิ การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะเป็นการกระจายรายได้ไปสู่คนในชุมชนและท้องถิ่นทั่วประเทศอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศเพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ตลอดจนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพจากทั่วโลก (๒) พัฒนากลุ่มคลัสเตอร์ท่องเที่ยวตามศักยภาพของพื้นที่ เชื่อมโยงกับกิจกรรมการท่องเที่ยวตามความต้องการของตลาด อาทิ การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวทางทะเล การท่องเที่ยวสีเขียว การท่องเที่ยวเชิงศิลปะและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ การท่องเที่ยวเชิงกีฬา และการท่องเที่ยวกลุ่มมุสลิม (๓) ฟื้นฟูความเชื่อมั่นและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของการท่องเที่ยวไทยในสายตาโลก (๔) ดำเนินกลยุทธ์ทางการตลาดทั้งเชิงรับและเชิงรุกในตลาดเป้าหมายทั้งตลาดศักยภาพเดิมและตลาดใหม่ โดยมุ่งเน้นนักท่องเที่ยวคุณภาพเพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นให้เกิดความคุ้มค่าต่อประสบการณ์มากกว่าการท่องเที่ยวที่คุ้มค่าเงิน รวมทั้งสนับสนุนให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้นเพื่อลดการพึ่งพิงตลาดต่างประเทศ (๕) พัฒนาทักษะฝีมือบุคลากรในภาคบริการและการท่องเที่ยว จัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ภาษาต่างประเทศทั่วประเทศ และ (๖) พัฒนาระบบคมนาคมขนส่งให้เกิดความเชื่อมโยงกันเป็นโครงข่ายทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ

๒.๒) **ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้มีความทันสมัย จัดทำและบังคับใช้มาตรฐานด้านการท่องเที่ยว** โดย (๑) เร่งปรับกฎหมายและระเบียบที่เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการสำหรับอนาคต โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการหลักการและการบังคับใช้กฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ให้มีความสอดคล้องกัน เพื่อให้สามารถนำไปสู่การอำนวยความสะดวกและการพัฒนาภาคการผลิตและบริการได้ตรงตามทิศทางที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ (๒) ทบทวน ปรับปรุง และพัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบ และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมกีฬา ธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวของประเทศให้สอดคล้องกับสภาวการณ์และการจัดทำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการท่องเที่ยวของไทยสู่สากล และ (๓) ส่งเสริมให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงการท่องเที่ยวได้ตามสิทธิที่พึงมีพึงได้ของบุคคล

๒.๓) **ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว** เพื่อให้เป็นกลไกในการบริหารจัดการและกำหนดทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคประชาสังคม ในการยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศให้เติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน รวมทั้งกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม

๓) **พัฒนาอุตสาหกรรมกีฬาอย่างครบวงจร** โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๓.๑) **ส่งเสริมการสร้างรายได้จากการกีฬา** เนื่องจากกีฬาถือเป็นหลักพื้นฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีผลต่อการสร้างวินัย จิตสำนึก ความสามัคคี และน้ำใจนักกีฬา รวมทั้งสร้างคุณค่าและคุณภาพชีวิตให้ประชาชน ตลอดจนเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับประเทศจากกิจกรรมและธุรกิจบริการที่เกี่ยวโยงกับอุตสาหกรรมกีฬา ดังนั้น จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมกีฬาให้ครอบคลุมทุกมิติและครบวงจรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอุตสาหกรรมกีฬาทั้งการผลิตและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์กีฬา ธุรกิจเพื่อการบริการ ธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร อาหารเสริมและเครื่องดื่ม ธุรกิจกิจกรรมการแข่งขันต่างๆ ธุรกิจประกันภัย การเดินทางและการขนส่ง รวมถึงสถาบันพัฒนากีฬาอาชีพทุกระดับ เพื่อให้อุตสาหกรรมกีฬาสามารถสร้างโอกาส สร้างงานและรายได้ รวมถึงสร้างอาชีพให้กับประชาชนทุกกลุ่ม โดย

(๑) ส่งเสริมกิจกรรมกีฬาเพื่อสร้างรายได้ รวมทั้งสนับสนุนการจัดมหกรรมกีฬานานาชาติ การเป็นเจ้าภาพงานกีฬาระดับโลก และการจัดงานประชุมวิชาการนานาชาติทางด้านกีฬา เวชศาสตร์การกีฬา และวิทยาศาสตร์การกีฬา (๒) ส่งเสริมธุรกิจและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาทั้งในอุตสาหกรรมกีฬาและธุรกิจบริการที่เชื่อมโยงกับการกีฬา อาทิ ธุรกิจอุปกรณ์กีฬา ธุรกิจสถานที่การแข่งขันกีฬา และธุรกิจการฝึกสอนนักกีฬา และ (๓) ส่งเสริมกิจกรรมด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการกีฬาและกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมการกีฬาและนันทนาการมากขึ้น

๓.๒) **ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการด้านการกีฬา**เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมกีฬาของประเทศ จึงควรปรับโครงสร้างการบริหารจัดการด้านการกีฬาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงระดับปฏิบัติ ดังนี้ (๑) จัดตั้งกลไกการบริหารจัดการในรูปแบบคณะกรรมการระดับชาติเพื่อทำหน้าที่จัดทำและขับเคลื่อนนโยบายด้านการกีฬาของประเทศ (๒) ส่งเสริมการดำเนินการของภาครัฐและเอกชนในการยกระดับอุตสาหกรรมกีฬา และ (๓) จัดตั้งสถาบันเฉพาะทางด้านการกีฬาเพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านการกีฬาหรือวิทยาศาสตร์การกีฬาของภูมิภาค

๓.๒.๔ **การพัฒนาภาคการค้าและการลงทุน** โดย

๑) **ส่งเสริมการทำตลาดเชิงรุก** เพื่อเพิ่มความต้องการบริโภคสินค้าภายในประเทศและการส่งออกสินค้าไทย โดยสร้างความต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศในสินค้าที่มีคุณภาพมาตรฐาน สร้างตราสินค้า พัฒนาบรรจุภัณฑ์ แสวงหาตลาดใหม่และขยายตลาดการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน สร้างเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจระหว่างประเทศ รวมทั้งสนับสนุนการจัดตั้งสำนักงานใหญ่ข้ามประเทศ และบริษัทการค้าระหว่างประเทศ และการใช้ประโยชน์จากข้อตกลงและความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการค้าและการลงทุน ตลอดจนการพัฒนาทักษะของผู้ประกอบการให้ผลิตได้และขายเป็นในการทำธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ

๒) **พัฒนาการอำนวยความสะดวกทางการค้าให้ได้มาตรฐานสากล** ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ รวมถึงพัฒนาระบบประกันความเสี่ยงภัยของสินค้าและบริการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและลดความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจตลอดจนการผลักดันการลดอุปสรรคทางการค้าโดยเฉพาะมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีโดยขยายการจัดทำข้อตกลงการยอมรับร่วมระหว่างกันในสินค้าและบริการที่สำคัญในอาเซียน และในระดับทวิภาคี ปรับบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในการทำงานเชิงรุกมากขึ้นเพื่อส่งเสริมและอำนวยความสะดวกทางการค้าทั้งการติดตามและเจรจาแก้ไขปัญหามาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี การใช้แนวทางการส่งเสริมการค้ามากกว่าการกำหนดควบคุม และการพัฒนาฐานข้อมูลด้านการค้าการลงทุนที่จำเป็น ถูกต้อง และทันต่อสถานการณ์รวมถึงมีแหล่งให้คำปรึกษาที่ครบวงจรตลอดห่วงโซ่อุปทาน

๓) **สนับสนุนผู้ประกอบการลงทุนในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร** และนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเพิ่มผลิตภาพในการค้าและการประกอบธุรกิจทั้งในภาคการผลิต การตลาด การบริหารจัดการ การเงิน และโลจิสติกส์ เพื่อสนับสนุนการเป็นเศรษฐกิจดิจิทัล ขณะที่ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความปลอดภัย การพัฒนาระบบรับรองผู้ซื้อผู้ขายที่มีมาตรฐานและน่าเชื่อถือ ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาทักษะและการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือโดยเสรี

๔) **ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม** โดย (๑) สร้างผู้ประกอบการใหม่ที่มีจิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการที่มีทักษะในการทำธุรกิจ รู้จักใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิต การจัดการ การขาย หรือเป็น Smart SMEs และพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง โดยสนับสนุนการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนตามความพร้อมและศักยภาพในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการกำหนดหลักสูตร

ที่เกี่ยวกับทักษะการเป็นผู้ประกอบการทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอุดมศึกษา และสายอาชีพ ให้มีความรู้ความเข้าใจในการเริ่มต้นธุรกิจ และตระหนักถึงแนวโน้มการทำธุรกิจสีเขียว ตลอดจนการสร้างสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้และกระตุ้นการเป็นผู้ประกอบการ (๒) สร้างสังคมผู้ประกอบการโดยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำธุรกิจทั้งในเรื่องการเข้าถึงข้อมูลด้านธุรกิจและสิทธิประโยชน์ แหล่งเงินทุน นวัตกรรมสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการและการตลาด รวมทั้งกำหนดมาตรการสนับสนุนให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีการจดทะเบียนธุรกิจตามกฎหมาย และพัฒนากลไกสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการสร้างขีดความสามารถของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เติบโตและแข่งขันได้ และ (๓) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเป็นคลัสเตอร์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในลักษณะห่วงโซ่มูลค่าและการเชื่อมโยงกับธุรกิจขนาดใหญ่ รวมทั้งการสร้างโอกาสในการดำเนินธุรกิจในต่างประเทศโดยการกำหนดนโยบาย/มาตรการเพื่อจูงใจให้บริษัทขนาดใหญ่ที่มีการค้าและการลงทุนในต่างประเทศเป็นผู้สนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถเข้าสู่ตลาดต่างประเทศและห่วงโซ่การผลิตของโลก ตลอดจนส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

๕) **พัฒนาปัจจัยสนับสนุนเพื่อส่งเสริมการลงทุนในประเทศและการลงทุนของคนไทยในต่างประเทศ** โดยการส่งเสริมการลงทุนในประเทศควรให้ความสำคัญกับ (๑) การพัฒนากลไกการคุ้มครองการลงทุนและการระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุน โดยสร้างความเข้มแข็งให้ระบบอนุญาโตตุลาการของไทย และลดปัญหาข้อพิพาทระหว่างรัฐบาลและเอกชนโดยพัฒนาการบริหารจัดการในการจัดทำสัญญา การบริหารสัญญา และการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการ และ (๒) การลดอุปสรรค ขั้นตอนการเคลื่อนย้ายแรงงานโดยการลดระยะเวลาการรายงานตัวของแรงงานต่างด้าว รวมถึงการขยายระยะเวลาการขออนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าว ในส่วนของการส่งเสริมการลงทุนของคนไทยในต่างประเทศควรให้ความสำคัญกับ (๑) ส่งเสริมให้มีหน่วยงานหลักในการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศโดยเฉพาะในประเทศกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา และเวียดนาม ในการให้ข้อมูลการลงทุนเชิงลึกด้านการค้าและการลงทุนในประเทศเป้าหมาย (๒) จัดทำมาตรการส่งเสริมและให้สิทธิประโยชน์การลงทุนของคนไทยในต่างประเทศ และการลดอุปสรรคในการเคลื่อนย้ายเงินระหว่างประเทศและการแลกเปลี่ยนเงิน การสนับสนุนด้านแหล่งเงินทุน และ (๓) การสนับสนุนปัจจัยอำนวยความสะดวกการลงทุน โดยการส่งเสริมบริการป้องกันความเสี่ยงทางการค้าและส่งเสริมการเพิ่มสาขาธนาคารพาณิชย์ไทยในต่างประเทศ

๖) **ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบ**เพื่อส่งเสริมการค้าที่เป็นธรรมและอำนวยความสะดวกการค้าการลงทุน ตลอดจนการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยปรับปรุงกฎระเบียบ แนวทางปฏิบัติด้านพิธีการศุลกากรที่ส่งเสริมการอำนวยความสะดวกทางการค้า และมีการบังคับใช้ด้านศุลกากรที่มีความโปร่งใสและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายแข่งขันทางการค้า เพื่อให้มีการแข่งขันที่เป็นธรรมในตลาดและเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายให้ทันต่อสถานการณ์การค้าเสรีในปัจจุบัน การปรับกฎหมายและกฎเกณฑ์เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจเริ่มต้น ตลอดจนการมีกฎหมายด้านธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ประกอบการและผู้บริโภคในการใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มากขึ้น

๗) **พัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญา** โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล การเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการตรวจสอบและจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา การส่งเสริมการจดทะเบียนและใช้ผลงานสร้างสรรค์ด้านนวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ พร้อมทั้งสนับสนุนการสร้างตลาดกลางทรัพย์สินทางปัญญา และพัฒนาระบบฐานข้อมูลทรัพย์สินทางปัญญาของไทยเพื่อให้นักวิจัยและผู้ประกอบการ

สามารถนำทรัพย์สินทางปัญญาที่หมดอายุไปพัฒนาต่อยอดและใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้มากขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการดำเนินการอย่างแข็งขันในการป้องกันและปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควบคู่กับการสร้างจิตสำนึกการใช้สินค้าที่มีลิขสิทธิ์ถูกกฎหมาย

๔. แผนรองรับ

ผลักดันประเด็นการพัฒนาให้มีความเชื่อมโยงเข้ากับนโยบายรัฐบาล แผนการบริหารราชการแผ่นดิน แผนแม่บทของหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นขั้นตอนทั้งทิศทาง วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด อาทิ

๔.๑ ยุทธศาสตร์สินค้าเกษตรเป็นรายพืชเศรษฐกิจ ๔ สินค้า คือ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน และอ้อย (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๙)

๔.๒ ยุทธศาสตร์ข้าวไทย (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒)

๔.๓ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพธุรกิจสินค้าและบริการฮาลาล (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓) และแผนปฏิบัติการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพธุรกิจสินค้าและบริการฮาลาล (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓)

๔.๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาครัวไทยสู่โลก (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔)

๔.๕ ร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๙–๒๕๖๔)

๔.๖ แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๔.๗ แนวทางพัฒนายางพาราทั้งระบบ

๔.๘ ยุทธศาสตร์ยางพารา

๔.๙ ร่างแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาเกษตรกรรมแผนปรับโครงสร้างสินค้าปศุสัตว์

๔.๑๐ ร่างกรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย

๔.๑๑ แผนงานการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมที่มีศักยภาพ

๔.๑๒ แผนงานการดูแลเกษตรกรรายย่อยไม่ให้สูญเสียที่ดินทำกิน

๔.๑๓ แผนแม่บทการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพของภาคอุตสาหกรรม (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔)

๔.๑๔ แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๔.๑๕ แผนแม่บทกระทรวงพาณิชย์ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๔)

๔.๑๖ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการลงทุนในระยะ ๗ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๔)

๔.๑๗ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๔.๑๘ แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕. แผนงานและโครงการสำคัญ

ภาคการคลัง

๕.๑ การจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมสิ่งแวดล้อม

๕.๑.๑ **สาระสำคัญ** (๑) การบังคับใช้การจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมที่เก็บจากผลิตภัณฑ์หรือวัตถุดิบที่ก่อให้เกิดมลพิษบนหลักการของผู้ใช้เป็นผู้จ่ายเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริโภคลดการใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว และ (๒) การสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมจากสถานประกอบการที่ปล่อยมลพิษในพื้นที่

๕.๑.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงการคลัง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕.๑.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

ภาคการเงิน

๕.๒ การกำหนดภูมิทัศน์และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสถาบันการเงิน

๕.๒.๑ **สาระสำคัญ** ได้แก่ (๑) กำหนดขอบเขตการดำเนินการของสถาบันการเงินและผู้ให้บริการทางการเงินทั้งระบบเพื่อปรับโครงสร้างระบบสถาบันการเงินให้สามารถตอบสนองการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม และรองรับการแข่งขันจากผู้ให้บริการในต่างประเทศ และ (๒) พัฒนาขีดความสามารถและปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินและผู้ให้บริการทางการเงินให้สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในประเทศอย่างทั่วถึงและสามารถขยายตลาดในต่างประเทศได้

๕.๒.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

๕.๒.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๓ การทบทวนบทบาทและปรับปรุงประสิทธิภาพของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

๕.๓.๑ **สาระสำคัญ** (๑) กำหนดบทบาทและเป้าหมายของสถาบันการเงินเฉพาะกิจให้ชัดเจน และ (๒) ปรับปรุงพัฒนาขีดความสามารถและปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินเฉพาะกิจให้ตอบสนองวัตถุประสงค์การจัดตั้ง และตอบสนองการเป็นสถาบันการเงินเพื่อการพัฒนา

๕.๓.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย

๕.๓.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐– ๒๕๖๒)

๕.๔ การพัฒนาความรู้และทักษะทางการเงิน

๕.๔.๑ **สาระสำคัญ** (๑) ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทางการเงิน การลงทุน และพัฒนาทักษะในการบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคลให้กับประชาชนทุกกลุ่ม และ (๒) ให้สถาบันการเงินมีส่วนร่วมสนับสนุนเงินทุนในการดำเนินโครงการ หรือจัดตั้งกองทุนเพื่อการส่งเสริมความรู้ทางการเงินเพื่อเป็นการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม

๕.๔.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย และสถาบันการเงิน

๕.๔.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

ภาคการเกษตร

๕.๕ การลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มโอกาสในการแข่งขันสินค้าเกษตร

๕.๕.๑ **สาระสำคัญ** การดำเนินการโดยขอความร่วมมือภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐในการลดราคาปัจจัยการผลิต อาทิ ปุ๋ยเคมี สารเคมีการเกษตร พันธุ์พืช/พันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์น้ำ/อาหารสัตว์ ค่าแรงงาน/ค่าบริการเครื่องจักรกลทางการเกษตร ค่าบริการรถเกี่ยวนวดข้าว ค่าเช่าที่ดิน ค่าไฟฟ้าสำหรับการทำการเกษตร แหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ การอบรมให้ความรู้ในการใช้ปัจจัยการผลิตที่ถูกต้อง เหมาะสม การปรับปรุงบำรุงดิน การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้า การเพิ่มมูลค่าผลผลิต และการเชื่อมโยงการตลาด

๕.๕.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมดำเนินการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงพาณิชย์ ภาคเอกชน

๕.๕.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๖ โครงการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร

๕.๖.๑ **สาระสำคัญ** พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรเป้าหมาย (พืช ประมง ปศุสัตว์) สู่มาตรฐานระดับสากล โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบและรับรองคุณภาพทั้งห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานฮาลาล มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และมาตรฐานการตรวจรับรองสินค้าเกษตรและอาหาร เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความปลอดภัยให้กับผู้บริโภคและประเทศคู่ค้า

๕.๖.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงอุตสาหกรรม

๕.๖.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๗ การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning)

๕.๗.๑ **สาระสำคัญ** เพื่อส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรตามความเหมาะสมของพื้นที่ให้เกิดความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

๕.๗.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมดำเนินการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๕.๗.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๘ การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

๕.๘.๑ **สาระสำคัญ** เพื่อพัฒนาแปลงใหญ่เป็นแปลงต้นแบบที่เกษตรกรเกิดการรวมตัวกันผลิตและจำหน่ายโดยสามารถลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต บริหารจัดการ และการตลาด ภายใต้การบูรณาการและบริหารจัดการร่วมกันของหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ

๕.๘.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม ภาคเอกชน เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๕.๘.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๙ การส่งเสริมเกษตรอินทรีย์

๕.๙.๑ **สาระสำคัญ** เพื่อส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์ให้มีการขยายพื้นที่เพิ่มขึ้น และมีการส่งเสริมพื้นที่ต้นแบบ อาทิ จังหวัดยโสธรเป็นเมืองเกษตรอินทรีย์ โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มผู้ผลิตเดิม และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยขยายผลจากกลุ่มหรือเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จแล้วในพื้นที่

๕.๙.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมดำเนินการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย ภาคเอกชน เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๕.๙.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๑๐ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

๕.๑๐.๑ **สาระสำคัญ** เพื่อพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ให้มีความเข้มแข็งและขยายผลการให้บริการของศูนย์เรียนรู้ฯ

๕.๑๐.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมดำเนินการกับเกษตรกรและเครือข่ายเกษตรกร

๕.๑๐.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๑๑ ธนาคารพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์

๕.๑๑.๑ **สาระสำคัญ** เพื่อให้เกษตรกรยากจนทั่วประเทศได้มีพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ไว้ใช้ขยายพันธุ์ เพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและมีรายได้เพิ่มขึ้น อาทิ ธนาคารโค-กระบือ ธนาคารเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน

๕.๑๑.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๕.๑๑.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๑๒ การป้องกันการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม และพัฒนาระบบการทำประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างยั่งยืน

๕.๑๒.๑ **สาระสำคัญ** การกำกับดูแลการดำเนินการตามมาตรการป้องกันการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุมที่ได้ดำเนินการมาแล้วอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการกำกับดูแลแรงงานประมงให้ได้รับการคุ้มครองตามมาตรฐานและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนการปรับปรุงและพัฒนาการทำประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การแปรรูป การขนส่ง และการตลาด ให้สอดคล้องกับมาตรฐานและระเบียบการทำประมงระหว่างประเทศและประเทศคู่ค้า ตลอดจนศักยภาพของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๕.๑๒.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมดำเนินการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงคมนาคม กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงกลาโหม

๕.๑๒.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๑๓ การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์วาระแห่งชาติด้านสหกรณ์และแผนพัฒนาสหกรณ์ที่เกี่ยวข้อง

๕.๑๓.๑ **สาระสำคัญ** การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์วาระแห่งชาติด้านสหกรณ์และแผนพัฒนาสหกรณ์ที่เกี่ยวข้อง ให้เห็นผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ตั้งแต่การพัฒนาสหกรณ์ระดับชาติไปจนถึงสหกรณ์ในท้องถิ่น รวมถึงองค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการเพิ่มศักยภาพการเชื่อมโยงเครือข่ายระบบการผลิต การตลาดและการเงินของสหกรณ์ เพื่อพัฒนาสหกรณ์ทั้งระบบให้เข้มแข็ง สามารถแข่งขันได้กับภาคธุรกิจได้อย่างยั่งยืน

๕.๑๓.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ อาทิ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย ภาคเอกชน ตลอดจนเครือข่ายสหกรณ์ทั้งประเทศ

๕.๑๓.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ภาคอุตสาหกรรม

๕.๑๔ โครงการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

๕.๑๔.๑ **สาระสำคัญ** พัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมให้เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของพื้นที่ ควบคู่กับการให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เพื่อให้อุตสาหกรรมสามารถอยู่ร่วมกันกับชุมชนได้อย่างยั่งยืน ซึ่งได้มีการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมนิเวศรายจังหวัด ๑๕ จังหวัด เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานทั้งด้านการบริหารจัดการและการดำเนินโครงการต่างๆ ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว และจะมีการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดต่อไป

๕.๑๔.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงอุตสาหกรรม การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

๕.๑๔.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๒

๕.๑๕ โครงการจัดตั้งศูนย์ทดสอบยานยนต์และยางล้อแห่งชาติ

๕.๑๕.๑ **สาระสำคัญ** สนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการพัฒนาคลัสเตอร์ยานยนต์และชิ้นส่วน โดยการจัดตั้งศูนย์ทดสอบยางล้อมาตรฐาน UN R117 และยางล้อชนิดอื่นๆ รวมถึงการทดสอบยานยนต์และชิ้นส่วน เพื่อเป็นศูนย์กลางการทดสอบและรับรองมาตรฐานด้านยางล้อและชิ้นส่วนยานยนต์ของไทยและของภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งยกระดับให้เป็นศูนย์วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยียานยนต์และชิ้นส่วนสำหรับอนาคตด้วย

๕.๑๕.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงอุตสาหกรรม

๕.๑๕.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

๕.๑๖ โครงการขยายสถาบันพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนอะไหล่ยานยนต์

๕.๑๖.๑ **สาระสำคัญ** สนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการพัฒนาคลัสเตอร์ยานยนต์และชิ้นส่วน โดยมุ่งพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพและทักษะของบุคลากรในอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน รวมถึงการออกแบบระบบการรับรองมาตรฐานทักษะด้านเทคนิคและการจัดการ และระบบมาตรฐานฝีมือแรงงานขั้นสูง

๕.๑๖.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงแรงงาน ร่วมกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

๕.๑๖.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๑๗ โครงการพัฒนาระบบเครื่องจักรกลอัตโนมัติในการผลิตของภาคอุตสาหกรรม

๕.๑๗.๑ **สาระสำคัญ** ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ระบบเครื่องจักรกลอัตโนมัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการบริหารจัดการ โดยสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิต ที่ใช้เครื่องจักรกล อาทิ อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน อุตสาหกรรม ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการและพัฒนาทักษะแรงงานในอุตสาหกรรมให้มีศักยภาพในการใช้ระบบเครื่องจักรอัตโนมัติ โดยในระยะแรกอาจใช้สถาบันเฉพาะทางภายใต้กระทรวงอุตสาหกรรม อาทิ สถาบันไทย-เยอรมัน เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการก่อน

๕.๑๗.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงอุตสาหกรรม สถาบันไทย-เยอรมัน ร่วมกับสถาบันการศึกษา/สถาบันวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๕.๑๗.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๒)

๕.๑๘ โครงการไทยแลนด์ฟู้ดวัลเลย์

๕.๑๘.๑ **สาระสำคัญ** ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของเอเชียในการผลิตนวัตกรรมอาหารและสินค้าเกษตรแปรรูปที่มีมูลค่าเพิ่มจากการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งส่งเสริมการเชื่อมโยงธุรกิจเพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายของคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปและอาหาร โดยวางกลไกในการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา/วิจัย ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไทยแลนด์ฟู้ดวัลเลย์

๕.๑๘.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงอุตสาหกรรม ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕.๑๘.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๖ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔)

๕.๑๙ โครงการเมืองนวัตกรรมอาหาร

๕.๑๙.๑ **สาระสำคัญ** เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับอุตสาหกรรมอาหาร โดยการจัดตั้งเมืองนวัตกรรมอาหารให้เป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม มีความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย และภาคเอกชน และมีสิทธิประโยชน์ส่งเสริมการลงทุนในกิจการฐานนวัตกรรม

๕.๑๙.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๕.๑๙.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ภาคบริการและการท่องเที่ยว

๕.๒๐ แผนงานส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจบริการที่มีศักยภาพ

๕.๒๐.๑ **สาระสำคัญ** ภาคบริการมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม ก่อให้เกิดการจ้างงานและสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นและชุมชน รวมทั้งยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทย โดยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ภาคบริการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังเห็นได้จากการขยายตัวของรายได้ภาคบริการที่เพิ่มขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว และมีธุรกิจบริการหลายสาขาที่เติบโตขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ อาทิ ธุรกิจบริการทางการเงิน การบริการสุขภาพ การจัดประชุมและนิทรรศการนานาชาติ (MICE) การศึกษานานาชาติ ธุรกิจภาพยนตร์ ธุรกิจบริการดิจิทัล และธุรกิจบริการขนส่งและโลจิสติกส์ ซึ่งเป็นผลจากการที่ธุรกิจบริการสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผู้ประกอบการมีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการแข่งขัน ทำให้ธุรกิจบริการสาขาดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะเติบโตต่อไปในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ด้วยเหตุนี้ การส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจบริการที่มีศักยภาพจึงมีความสำคัญเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้กับผู้ประกอบการเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในบริบทการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างเป็นพลวัต และมีศักยภาพในการขยายตลาดไปสู่ประเทศคู่ค้าและตลาดศักยภาพใหม่ที่สำคัญของไทย

๕.๒๐.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการคลัง กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงคมนาคม และสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน)

๕.๒๐.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๒๑ แผนงานพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรองของประเทศ

๕.๒๑.๑ **สาระสำคัญ** การขยายตัวของภาคการท่องเที่ยวในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สะท้อนให้เห็นจากรายได้การท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง รวมถึงจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญหรือโดยเฉลี่ย ๒๕.๙ ล้านคนในระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๕๘ ซึ่งส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและเป็นประโยชน์ต่อการจ้างงานในภาคบริการเกี่ยวเนื่อง อย่างไรก็ตาม จำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นส่งผลกระทบโดยตรงต่อแหล่งท่องเที่ยวทั้งในแง่ของสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศและการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ยังขาดประสิทธิภาพ ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวหลักที่ได้รับความนิยมและแหล่งท่องเที่ยวรองที่เริ่มเป็นที่รู้จักในวงกว้าง เกิดความเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็วจากการเติบโตที่ขาดความตระหนักถึงความสมดุลระหว่างแหล่งท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อมและประชาชนในพื้นที่ ด้วยเหตุนี้ การจัดทำแผนพัฒนาเพื่อฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวหลักและรองจึงเป็นมาตรการสำคัญเพื่อธำรงรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน สร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อสายตานักท่องเที่ยวผ่านความสวยงามและอุดมสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถให้เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวในระยะยาว

๕.๒๑.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕.๒๑.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๒๒ แผนงานส่งเสริมการท่องเที่ยวรายสาขา อาทิ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวทางน้ำและทางรถไฟ

๕.๒๒.๑ **สาระสำคัญ** วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวในปัจจุบันมีความแตกต่าง หลากหลายตามพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว รวมทั้งกระแสความนิยมของสังคม ด้วยเหตุนี้ การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่จึงได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น อาทิ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่นำการนวดแผนไทยและสปาเป็นจุดเด่นของการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้งในส่วนของกิจกรรมประเพณี ตลอดจนวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีอัตลักษณ์ ด้วยความแตกต่างของรูปแบบกิจกรรมและปัจจัยสนับสนุนของการท่องเที่ยวแต่ละรายสาขา จึงมีความจำเป็นต่อการจัดทำแผนงานส่งเสริมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับตลาดการท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะ โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพให้เกิดความสนใจกิจกรรมท่องเที่ยวรายสาขาในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น

๕.๒๒.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงคมนาคม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์กรปกครองท้องถิ่น ตลอดจนภารกิจของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวรายสาขาอื่นๆ ที่น่าสนใจ

๕.๒๒.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๒๓ แผนงานส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

๕.๒๓.๑ **สาระสำคัญ** รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเชิงกลุ่มพื้นที่และเมืองรองที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว จึงได้ออกกฎกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ๕ เขต ได้แก่ เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันออก เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา และเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการท่องเที่ยวในอีก ๓ เขต ประกอบด้วย เขตวิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง เขตมรดกโลกด้านวัฒนธรรม และเขตวิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งเขตพัฒนาการท่องเที่ยวทั้ง ๘ เขตจะครอบคลุมพื้นที่การท่องเที่ยวที่สำคัญทั่วประเทศ ซึ่งการจัดทำแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวจะเป็นแนวทางกระตุ้นการท่องเที่ยวในพื้นที่ และส่งเสริมการเชื่อมโยงเส้นทางระหว่างเมืองท่องเที่ยวหลักและเมืองรองเพิ่มขึ้น

๕.๒๓.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงมหาดไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕.๒๓.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๒๔ แผนงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มนุษย์สร้างขึ้น

๕.๒๔.๑ **สาระสำคัญ** การขยายตัวของภาคการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวที่มีขีดความสามารถในการรองรับที่จำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ด้วยเหตุนี้ การส่งเสริมให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยว จึงมีความจำเป็นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มนุษย์สร้างขึ้น ดังนั้น ควรจัดทำแผนพัฒนาที่กำหนดแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม อัตลักษณ์ของพื้นที่ท่องเที่ยว และเกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจต่อชุมชนท้องถิ่นอีกทางหนึ่งด้วย

๕.๒๔.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

๕.๒๔.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๒๕ โครงการศึกษาแนวทางการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้เป็นไปตามขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ (Carrying Capacity)

๕.๒๕.๑ **สาระสำคัญ** แหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากที่อยู่ในพื้นที่เชิงอนุรักษ์กำลังประสบปัญหาจากความแออัดของนักท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อความเสื่อมโทรมของทรัพยกรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาทิ ปัญหาคราบน้ำมันจากเรือโดยสาร ปัญหาการจัดการขยะจำนวนมาก หรือแม้แต่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ซึ่งยากต่อการฟื้นฟูในระยะเวลาอันสั้น ดังนั้น มาตรการที่จำเป็นในเบื้องต้นคือการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ จึงควรจัดทำโครงการศึกษาเพื่อประเมินความเหมาะสมของจำนวนนักท่องเที่ยว และแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและจิตสำนึกต่อส่วนร่วม

๕.๒๕.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔.๒๕.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๒๖ แผนงานพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและยกระดับผู้ประกอบการ

๕.๒๖.๑ **สาระสำคัญ** เพื่อให้บุคลากรด้านการท่องเที่ยวภาครัฐมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการการท่องเที่ยว

๕.๒๖.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

๕.๒๖.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๒๗ แผนงานส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่อุตสาหกรรมกีฬาบนฐานความรู้ความคิดสร้างสรรค์

๕.๒๗.๑ **สาระสำคัญ** เพื่อส่งเสริมผู้ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมกีฬาดำเนินการวิจัยและพัฒนา และนำนวัตกรรมมาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ อันจะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอุตสาหกรรมกีฬาทั้งในรูปแบบของการผลิตสินค้าและการให้บริการด้านการกีฬา

๕.๒๗.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๕.๒๗.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

ภาคการค้าและการลงทุน

๕.๒๘ การสร้างศักยภาพการแข่งขันของสินค้าและบริการของไทย

๕.๒๘.๑ **สาระสำคัญ** การส่งเสริมความสามารถด้านบริการในการแปรรูปสินค้าและบริการ การพัฒนาตราสินค้าไทยให้เป็นที่ยอมรับในตลาดต่างประเทศ รวมทั้งการพัฒนาการบรรจุภัณฑ์สินค้าหรือยืดอายุสินค้าด้วยนวัตกรรมต่างๆ โดยให้ความสำคัญกับสินค้าที่ไทยมีศักยภาพ (Product Champion) ได้แก่ อาหาร อัญมณีและเครื่องประดับ

๕.๒๘.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงพาณิชย์

๕.๒๘.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๒๙ การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการที่ครบวงจร

๕.๒๙.๑ **สาระสำคัญ** การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เข้าถึงตลาดในประเทศและต่างประเทศผ่านช่องทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการบริหารจัดการธุรกิจ

๕.๒๙.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงพาณิชย์ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๔.๒๙.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๓๐ การส่งเสริมการค้าที่เป็นธรรม

๕.๓๐.๑ **สาระสำคัญ** การผลักดันการปรับปรุงพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า รวมทั้งการกำหนดนิยามและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายและทันต่อสถานการณ์ทางการค้าในปัจจุบัน

๕.๓๐.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงพาณิชย์

๕.๓๐.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๑)

๕.๓๑ ปรับปรุงศูนย์บริการส่งออกแบบเบ็ดเสร็จ

๕.๓๑.๑ **สาระสำคัญ** ปรับปรุงการให้บริการของศูนย์บริการส่งออกแบบเบ็ดเสร็จและเร่งเชื่อมโยงระบบการเชื่อมโยงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียว (National Single Window) ระหว่างหน่วยงานให้สามารถปฏิบัติการได้จริง และขยายไปสู่การบริการในระดับภูมิภาค

๕.๓๑.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕.๓๑.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๓๒ การสร้างสภาพแวดล้อมการลงทุนให้เหมาะสม

๕.๓๒.๑ **สาระสำคัญ** กำหนดมาตรการส่งเสริมการลงทุนในประเทศที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และการส่งเสริมการลงทุนของคนไทยในต่างประเทศ โดยการลดอุปสรรคการเคลื่อนย้ายแรงงานทั้งแรงงานฝีมือและไร้ฝีมือ ได้แก่ การลดระยะเวลาการรายงานตัวของแรงงานต่างด้าว การออกวีซ่า On Arrival ให้กับชาวต่างชาติที่มาประชุมในไทยน้อยกว่า ๑๕ วัน การขยายระยะเวลาการขออนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าว การลด/ยกเว้นภาษีรายได้นำกลับประเทศ รวมทั้งการลดอุปสรรคการเคลื่อนย้ายเงินระหว่างประเทศ

๕.๓๒.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กระทรวงแรงงาน และกระทรวงการคลัง

๕.๓๒.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

ส่วนที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ปัจจุบันสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำลังเป็นปัญหาและเป็นจุดอ่อนของการรักษาฐานการผลิตและให้บริการ รวมทั้งการดำรงชีพที่ยั่งยืน ฐานทรัพยากรธรรมชาติถูกนำไปใช้ในการพัฒนาจำนวนมากก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง พื้นที่ป่าไม้ลดลง ทรัพยากรดินเสื่อมโทรม ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคาม ทรัพยากรน้ำยังมีส่วนที่ไม่สามารถจัดสรรได้ตามความต้องการ และมีความเสี่ยงในการขาดแคลนในอนาคต เกิดปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้นจากการเข้าถึงและการจัดสรรการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่เป็นธรรม รวมทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมือง ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและต้นทุนทางเศรษฐกิจ ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติมีความผันผวนและรุนแรงมากขึ้นโดยเฉพาะอุทกภัยและภัยแล้ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจและห่วงโซ่การผลิตภายในประเทศ และข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งทวีความเข้มข้นทำให้ประเทศไทยต้องเตรียมพร้อมรับภาระในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายใต้กระแสการแข่งขันทางการค้า ขณะที่วาระการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกหลัง ค.ศ. ๒๐๑๕ ซึ่งเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกในอีก ๑๕ ปี ข้างหน้า (ค.ศ. ๒๐๑๖-๒๐๓๐) จะส่งผลกระทบต่อแนวทางการพัฒนาประเทศในอนาคต ดังนั้น ประเด็นท้าทายที่ต้องเร่งดำเนินการในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้แก่ การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน เร่งแก้ไขปัญหาวิกฤติสิ่งแวดล้อมเพื่อลดมลพิษที่เกิดจากการผลิตและการบริโภค พัฒนาระบบบริหารจัดการที่โปร่งใสเป็นธรรม ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นวงกว้างมากขึ้น ต้องเร่งเตรียมความพร้อมในลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติ

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ รักษา ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและมีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม

๑.๒ สร้างความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพ

๑.๓ บริหารจัดการสิ่งแวดล้อม และลดมลพิษให้มีคุณภาพดีขึ้น

๑.๔ พัฒนาขีดความสามารถในการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการรับมือกับภัยพิบัติ

๒. เป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมายที่ ๑ รักษา และฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพื่อการอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ และป่าชายเลน ลดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ แก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและจัดที่ดินทำกินให้ผู้ยากไร้โดยให้สิทธิร่วม

ตัวชี้วัด ๑.๑ สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้เป็นร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ แบ่งเป็นพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ร้อยละ ๒๕ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ ร้อยละ ๑๕ พื้นที่ป่าชายเลนเพิ่มจาก ๑.๕๓ ล้านไร่ เป็น ๑.๕๘ ล้านไร่ พื้นที่ปลูกและฟื้นฟูป่าต้นน้ำเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ๑.๒ จำนวนชนิดพันธุ์และประชากรของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในภาวะถูกคุกคาม หรือใกล้สูญพันธุ์

ตัวชี้วัด ๑.๓ แผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ (โครงการ One Map) ที่แล้วเสร็จมีการประกาศใช้ และจำนวนพื้นที่จัดที่ดินทำกินให้ชุมชน

เป้าหมายที่ ๒ สร้างความมั่นคงด้านน้ำ และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน ให้มีประสิทธิภาพ บริหารจัดการน้ำในระดับลุ่มน้ำให้มีความสมดุลระหว่างความต้องการใช้น้ำทุกกิจกรรมกับปริมาณน้ำต้นทุน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ และลดจำนวนประชาชนที่ประสบปัญหาจากการขาดแคลนน้ำ ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำทั้งภาคการผลิตและการบริโภค ป้องกันและลดความเสียหายจากอุทกภัยและภัยแล้ง

ตัวชี้วัด ๒.๑ มีระบบประปาหมู่บ้านครบทุกหมู่บ้าน

ตัวชี้วัด ๒.๒ ลุ่มน้ำสำคัญของประเทศ ๒๕ ลุ่มน้ำ มีแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างสมดุลระหว่างความต้องการใช้น้ำกับปริมาณน้ำต้นทุน และมีการแปลงไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

ตัวชี้วัด ๒.๓ ประสิทธิภาพการใช้น้ำในพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ๒.๔ ประสิทธิภาพการใช้น้ำทั้งภาคการผลิตและการบริโภคเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ๒.๕ พื้นที่และมูลค่าความเสียหายจากอุทกภัยและภัยแล้งมีแนวโน้มลดลง

ตัวชี้วัด ๒.๖ พื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้นปีละ ๓๕๐,๐๐๐ ไร่

เป้าหมายที่ ๓ สร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ลดมลพิษ และลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ โดยให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกกับการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ฟื้นฟูคุณภาพแหล่งน้ำสำคัญของประเทศ และแก้ไขปัญหาวิกฤตหมอกควัน

ตัวชี้วัด ๓.๑ สัดส่วนของขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องและนำไปใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕ สัดส่วนของเสียอันตรายชุมชนที่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ และกากอุตสาหกรรมอันตรายทั้งหมดเข้าสู่ระบบการจัดการที่ถูกต้อง

ตัวชี้วัด ๓.๒ คุณภาพน้ำของแม่น้ำสายหลักที่อยู่ในเกณฑ์ดีเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ๓.๓ คุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤติหมอกควันได้รับการแก้ไขและมีค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

เป้าหมายที่ ๔ เพิ่มประสิทธิภาพการลดก๊าซเรือนกระจกและขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีกลไกจัดการเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในด้านต่างๆ หรือในพื้นที่หรือสาขาที่มีความเสี่ยงจะได้รับผลกระทบสูง

ตัวชี้วัด ๔.๑ ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานและคมนาคมขนส่งลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗ ของการปล่อยในกรณีปกติ ภายในปี ๒๕๖๓

ตัวชี้วัด ๔.๒ ต้นทุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่อหน่วย (บาทต่อตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า) มีแนวโน้มลดลง

ตัวชี้วัด ๔.๓ แผนปฏิบัติการการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในรายสาขาที่จำเป็น เช่น การจัดการน้ำ เกษตร สาธารณสุข และป่าไม้

ตัวชี้วัด ๔.๔ การจัดตั้งกลไกภายในประเทศเพื่อสนับสนุนด้านการเงิน เทคโนโลยีและการเสริมสร้างศักยภาพ

เป้าหมายที่ ๕ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากสาธารณภัยลดลง

ตัวชี้วัด ๕.๑ ระบบพยากรณ์และเตือนภัยล่วงหน้าสำหรับภาคเกษตรและการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติในพื้นที่เสี่ยงภัย

ตัวชี้วัด ๕.๒ สัดส่วนของพื้นที่เสี่ยงภัยที่ได้รับการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังภัยธรรมชาติ

ตัวชี้วัด ๕.๓ จำนวนผู้เสียชีวิตและมูลค่าความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ค่าใช้จ่ายในการชดเชยผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติในพื้นที่เสี่ยงภัยซ้ำซากลดลง

๓. แนวทางการพัฒนาที่มีความสำคัญสูงและสามารถผลักดันสู่การปฏิบัติ

๓.๑ การรักษาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สร้างสมดุลของการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม ใช้ประโยชน์จากทุนธรรมชาติโดยคำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัว รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม รวมทั้งผลักดันแนวทางการประเมินมูลค่าของระบบนิเวศ และการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์เพื่อใช้ในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ดังนี้

๓.๑.๑ **อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้เพื่อสร้างสมดุลธรรมชาติ** ปกป้องและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม หยุดยั้งการทำลายป่า เพื่อรักษาพื้นที่ป่าไม้ ๑๐๒.๓ ล้านไร่ให้คงอยู่ โดยสนธิกำลังของทุกภาคส่วน นำระบบสารสนเทศมาใช้เพื่อการบริหารจัดการ บังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม เร่งรัดดำเนินการแก้ไขปัญหาการทับซ้อนแนวเขตที่ดินของรัฐโดยใช้หลักเกณฑ์การปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ (One Map) ให้แล้วเสร็จเป็นรูปธรรมโดยเร็ว สนับสนุนการปลูกและฟื้นฟูป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ "ปลูกป่า ปลูกคน" โดยประยุกต์ความสำเร็จจากโครงการของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ ในการปลูกป่าและยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนไปพร้อมกัน ส่งเสริมการปลูกฟื้นฟูป่าในพื้นที่ว่างของรัฐตามแนวกันชนและการเชื่อมต่อผืนป่า ส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน และป่าครัวเรือน สนับสนุนกฎหมายเกี่ยวกับป่าชุมชน สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูและดูแลผืนป่า เพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่ประเทศ โดยส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจระยะยาว อาทิ ไม้สัก ไม้มะค่า และไม้พะยูง โดยปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชน ภาคประชาชนและเกษตรกรรายย่อยในการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจระยะยาว อาทิ ไม้สัก ไม้มะค่า และไม้พะยูง หรือปรับเปลี่ยนจากการปลูกไม้เศรษฐกิจระยะสั้นมาเป็นไม้มีค่าระยะยาว จัดตั้งตลาดกลางค้าไม้ พัฒนาระบบโลจิสติกส์ในการค้าและขนส่งไม้ สนับสนุนกลไกทางการเงินเพื่อการปลูกป่า อาทิ การออกพันธบัตรป่าไม้ ธนาคารต้นไม้ หรือกองทุนส่งเสริมการปลูกป่า ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการปลูกพืชแซมในสวนป่า การทำวนเกษตร เพื่อสร้างรายได้ให้เกษตรกรระหว่างที่ไม้ยังไม่เติบโต และส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่มจากไม้ รวมทั้งพัฒนาสนับสนุนแนวทางการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์ อาทิ การพัฒนาระบบการจัดการพื้นที่อนุรักษ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หรือพัฒนาท่องเที่ยวของชุมชนที่มีบทบาทโดดเด่นด้านการอนุรักษ์

๓.๑.๒ **อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน** ปกป้องและอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุกรรม อนุรักษ์พันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนธนาคารพันธุกรรมที่มีการดำเนินการอยู่แล้วอย่างเป็นระบบ ทั้งพืช สัตว์ และจุลินทรีย์ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ การสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรชีวภาพ และให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม จัดทำชุดการวิจัยเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างเป็นระบบ ผลักดันให้มีการนำงานวิจัยที่มีอยู่มาพัฒนาต่อยอดทางธุรกิจ สนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาสมุนไพรที่เป็นยาและเครื่องสำอางที่มีศักยภาพและมีความต้องการของตลาด เชื่อมโยงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชีวภาพใหม่ กับกระบวนการพัฒนาสินค้าชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยค้นหาเอกลักษณ์และศักยภาพที่แท้จริงของทรัพยากรชีวภาพ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีนวัตกรรมและมีมูลค่าสูง

๓.๑.๓ **พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดินและแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐ** โดยจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการที่ดิน จัดทำหลักฐานการถือครองที่ดินของรัฐทุกประเภทให้ครบถ้วนชัดเจน ปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการที่ดินให้มีเอกภาพเพื่อทำหน้าที่กำหนดภาพรวมนโยบายด้านที่ดิน และกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม โดยใช้กลไกเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์สนับสนุนการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนโดยให้สิทธิในลักษณะแปลงรวมและการรวมกลุ่ม เพื่อพัฒนาระบบการผลิตและการสร้างรายได้ของชุมชน พัฒนาระบบเช่าที่ดินให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างโอกาสในการใช้ประโยชน์ที่ดินให้กับประชาชน จัดเก็บภาษีที่ดินในอัตราก้าวหน้า กำหนดมาตรการป้องกันการถือครองที่ดินของคนต่างชาติ รวมทั้งอนุรักษ์ทรัพยากรดินและที่ดินให้มีคุณภาพเหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์

๓.๑.๔ **ปกป้องทรัพยากรทางทะเลและป้องกันการกัดเซาะตลิ่งและชายฝั่ง** พัฒนาพื้นที่ชายฝั่งโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนระยะยาว ลดความขัดแย้งเชิงนโยบายระหว่างการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การท่องเที่ยว การประมง และวิถีชีวิตของชุมชน โดยการจำแนกแนวเขตการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทะเลและชายฝั่งที่ผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ตัดสินใจ และจัดการร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบบริหารจัดการ และการจัดเก็บรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ทางทะเล หมู่เกาะ และชายหาด เพื่อนำมาใช้ในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติให้คงความสมบูรณ์และสวยงามตลอดไป ปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล กำหนดพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่ง กำหนดมาตรการควบคุมการจับสัตว์น้ำ ห้ามการจับสัตว์น้ำวัยอ่อน ควบคุมเครื่องมือทำประมงที่ผิดกฎหมาย คุ้มครองประมงพื้นบ้าน รวมทั้งแก้ไขปัญหาการกัดเซาะตลิ่งริมแม่น้ำและชายฝั่งโดยคำนึงถึงพลวัตการเปลี่ยนแปลงของระบบชายหาด ใช้แนวคิดการจัดการระบบกลุ่มหาด (Littoral Cell) โดยจำแนกชายหาดตามลักษณะธรณีสัณฐาน และออกแบบระบบป้องกันและการลดพลังงานคลื่นลมอย่างบูรณาการภายในกลุ่มหาดนั้น เพื่อมิให้การก่อสร้างในพื้นที่ชายฝั่งส่งผลกระทบกับพื้นที่ข้างเคียง

๓.๑.๕ **วางแผนบริหารจัดการทรัพยากรแร่เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุดและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชน** กำหนดปริมาณที่เหมาะสมในการนำแร่มาใช้ประโยชน์ คำนึงถึงความจำเป็นและมูลค่าในอนาคต จำกัดการส่งออกทรัพยากรแร่ในรูปวัตถุดิบ หวงห้ามการทำเหมืองแร่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ และเขตอนุรักษ์ของกรมศิลปากร ควบคุมผลกระทบจากการทำเหมืองแร่ที่ก่อมลพิษต่อสภาพแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนอย่างเข้มงวด จัดทำยุทธศาสตร์ระยะยาวเพื่อบริหารจัดการแร่ที่มีมูลค่าสูง โดยเปิดเผยต่อสาธารณชน มีการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายทางด้านสุขภาพและการจัดการสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาล และมีการชดเชยเยียวยาที่เหมาะสมกับผู้ได้รับผลกระทบ โดยผู้ประกอบการจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ พัฒนากลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อจัดการความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับผู้ประกอบการเหมืองแร่ โดยคำนึงถึงสิทธิชุมชนและความเป็นธรรมทางสังคม

๓.๒ **เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อให้เกิดความมั่นคง สมดุล และยั่งยืน** ทั้งในมิติเชิงปริมาณและคุณภาพ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ลุ่มน้ำ เพื่อกำหนดทิศทางการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินในทุกมิติ โดยคำนึงถึงศักยภาพ และข้อจำกัดด้านสิ่งแวดล้อมและมิติเชิงสังคมของพื้นที่ลุ่มน้ำ ดังนี้

๓.๒.๑ **เร่งรัดการประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....** เพื่อเป็นกฎหมายหลักด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ โดยมีคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นกลไกหลักในการกำหนดนโยบาย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ การบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติ ทั้งน้ำแล้ง น้ำท่วม และน้ำเสีย จัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และจัดทำแผนงบประมาณด้านน้ำแบบบูรณาการประจำปี โดยกลั่นกรองจากแผนงานหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของหน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการลุ่มน้ำ

๓.๒.๒ **เร่งรัดให้มีแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับลุ่มน้ำอย่างบูรณาการทั้ง ๒๕ ลุ่มน้ำ** โดยมีคณะกรรมการลุ่มน้ำซึ่งอยู่ภายใต้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นกลไกขับเคลื่อนหลักในระดับพื้นที่ ทำหน้าที่กำหนดกรอบการบริหารจัดการ การพัฒนา การใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำของลุ่มน้ำและจัดทำแผนงาน/โครงการต่างๆ ด้านน้ำ ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต และเสริมสร้างเครือข่ายการประสานงานและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างภาคประชาชนในพื้นที่ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคราชการ

๓.๒.๓ **ผลักดันกระบวนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์** (Strategic Environmental Assessment : SEA) **มาใช้เป็นเครื่องมือนำเสนอทางเลือกในการตัดสินใจระดับนโยบาย แผน และแผนงาน ที่เหมาะสมกับศักยภาพของลุ่มน้ำ** เพื่อให้กิจกรรมการพัฒนาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ระดับลุ่มน้ำคำนึงถึงความยั่งยืนและความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมจากภาคีการพัฒนาในพื้นที่ลุ่มน้ำ

๓.๒.๔ **เพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำของแหล่งน้ำต้นทุนและระบบกระจายน้ำให้ดีขึ้น** ด้วยการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลางและขนาดเล็กในลักษณะรวมกลุ่มพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับพื้นที่ชนบทซึ่งประชาชนยังขาดแคลนน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภค โดยใช้ทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน และการจัดทำฝายโดยชุมชน ตลอดจนศึกษาทางเลือกที่เหมาะสมและมีความคุ้มทุนในการพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ประโยชน์เพื่อการบรรเทาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค และน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่ประสบภัยแล้ง ร่วมกับการศึกษาความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำภายในและระหว่างประเทศ โดยยึดหลักความสมดุล ยั่งยืนของพื้นที่ลุ่มน้ำและการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

๓.๒.๕ **เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำและการจัดสรรน้ำต่อหน่วยในภาคการผลิตให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้สูงขึ้น** ทั้งในและนอกเขตพื้นที่ชลประทาน โดยปรับเปลี่ยนชนิด วิธีการ หรือรูปแบบการปลูกพืชให้เหมาะสมกับปริมาณน้ำเก็บกักและศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งความต้องการของตลาด (Zoning) ส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างจริงจัง ร่วมกับการบำบัดและการนำน้ำกลับมาใช้ซ้ำในภาคอุตสาหกรรมและพื้นที่เขตเศรษฐกิจ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำและจัดหาน้ำที่ยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ และลดจำนวนประชาชนที่ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ

๓.๓ **แก้ไขปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อม** ด้วยการเร่งรัดการควบคุมมลพิษทั้งทางอากาศ ขยะ น้ำเสีย และของเสียอันตรายที่เกิดจากการผลิตและบริโภค สร้างเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือเมืองสีเขียว เพื่อสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชน โดยมีแนวทางดำเนินงาน ดังนี้

๓.๓.๑ **เร่งรัดแก้ไขปัญหาการจัดการขยะตกค้างสะสมในพื้นที่วิกฤต ผลักดันกฎหมายและกลไกเพื่อการคัดแยกขยะ สนับสนุนการแปรรูปเป็นพลังงาน ใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อให้เกิดการลดปริมาณขยะ รวมทั้งสร้างวินัยคนในชาติเพื่อการจัดการขยะอย่างยั่งยืน** โดยเร่งกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในพื้นที่วิกฤต ผลักดันการจัดทำแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น ส่งเสริมการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการร่วมลงทุนของภาคเอกชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะ สนับสนุนการจัดการขยะที่ครบวงจรตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง โดยลดปริมาณการผลิตขยะ และส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด ส่งเสริมการแปรรูปขยะมูลฝอยและวัตถุดิบที่เหลือจากกระบวนการผลิตเป็นพลังงาน โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ ผลักดันการออกกฎหมายและมาตรการจัดการของเสียอันตรายชุมชน โดยเฉพาะซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยมาตรการส่งเสริมและมาตรการบังคับตั้งแต่ต้นทางรวมไปถึงการควบคุมการนำเข้า จัดให้มีแหล่งรวบรวมและแหล่งรับกำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนกระจายอยู่ทั่วประเทศ พัฒนาระบบควบคุมการขนส่งของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐาน สร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน โดยให้ความรู้ ปลูกจิตสำนึก และสร้างความตระหนัก ให้ประชาชน นักเรียน เยาวชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมการนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการบริหารจัดการขยะ โดยใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ทบทวนเกณฑ์การเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการขยะที่เหมาะสม รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

๓.๓.๒ **เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการคุณภาพน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำวิกฤตและลุ่มน้ำสำคัญอย่างครบวงจร โดยลดการเกิดน้ำเสียจากแหล่งกำเนิด** โดยเร่งแก้ไขปัญหาน้ำเสียจากชุมชนและน้ำเสียจากอุตสาหกรรม ปรับปรุงและฟื้นฟูคุณภาพน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำวิกฤตและลุ่มน้ำสำคัญรวมทั้งพื้นที่ชุ่มน้ำ ด้วยการลดปริมาณน้ำเสียจากแหล่งกำเนิด พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน บริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียอย่างครบวงจร โดยนำน้ำทิ้งที่ผ่านกระบวนการบำบัดแล้วกลับมาใช้ประโยชน์ด้านอื่น สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนและเมือง การจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการบำบัดน้ำเสีย รวมถึงการดูแลรักษาและซ่อมบำรุง การติดตามและประเมินประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสีย การส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนในการบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสีย การเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบาดาลในพื้นที่ทิ้งขยะ นอกจากนี้ ควรปรับปรุงกฎระเบียบภายใต้กฎหมายควบคุมอาคารที่เกี่ยวข้องกับแหล่งกำเนิดน้ำเสีย กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสำหรับการอนุญาตให้ระบายมลพิษที่คำนึงถึงปริมาณมลพิษสะสมรวมในแหล่งรองรับน้ำเสีย

๓.๓.๓ **แก้ไขปัญหาวิกฤตหมอกควันไฟป่าในเขตภาคเหนือและภาคใต้** เร่งแก้ไขปัญหาวิกฤตหมอกควันไฟป่าในเขตภาคเหนือและภาคใต้ โดยส่งเสริมทุกภาคส่วนเข้าร่วมดำเนินการอย่างต่อเนื่องประสานกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งในระดับพหุภาคีและทวิภาคีตามข้อกำหนดในข้อตกลงอาเซียนเรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและเป็นธรรม สำหรับการแก้ปัญหาหมอกควันจากการเผาเศษวัสดุทางการเกษตร เช่น ข้าวโพด ควรมีมาตรการสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรประกอบกับเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร อาทิ การหมักตอซัง รวมไปถึงศึกษาวิจัยพืชทดแทนที่เหมาะสม มีตลาดรองรับและต้นทุนต่ำกว่า ตลอดจนสร้างอาชีพทดแทน อาทิ การท่องเที่ยวชุมชน เป็นต้น

๓.๓.๔ **ปรับปรุงกฎหมายและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเมืองเพื่อรองรับการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม** จัดทำผังเมืองที่คำนึงถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ปรับปรุงเทศบัญญัติท้องถิ่นรวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายควบคุมอาคาร เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามมาตรฐานการใช้พลังงานในอาคาร และมีการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สนับสนุนมาตรการกำหนดฉลากแสดงประสิทธิภาพการใช้พลังงานกับอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีความต้านทานภัยพิบัติ ตลอดจนขยายผลการพัฒนาเมืองสีเขียวในมิติต่างๆ ที่ดำเนินการอยู่แล้วในลักษณะนำร่อง อาทิ เมืองน่าอยู่ เมืองคาร์บอนต่ำ เมืองอัจฉริยะ เมืองอุตสาหกรรมนิเวศ เมืองเกษตรสีเขียว หรือเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งรูปแบบเมืองสีเขียวที่กล่าวถึงนี้ จะช่วยสร้างความพร้อมและพัฒนาศักยภาพของเมืองให้พัฒนาสู่มาตรฐานของเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓.๔ **ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม** โดยเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้แนวคิดตลอดวัฏจักรชีวิต ดังนี้

๓.๔.๑ **ส่งเสริมการผลิตและการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม** โดยใช้มาตรการทางการเงินและการคลัง เพื่อสนับสนุนกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐานการลดมลพิษ และการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีที่สะอาด พัฒนาการจัดระบบข้อมูลและแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล สนับสนุนการออกแบบระบบการผลิตและสร้างนวัตกรรมของสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อาทิ พลาสติกชีวภาพ สนับสนุนแนวทางการจัดการเชิงรุก เพื่อลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรมเฉพาะกลุ่มตลอดห่วงโซ่อุปทาน และส่งเสริมการลดก๊าซเรือนกระจกตลอดกระบวนการผลิต รวมทั้งส่งเสริมให้มีการจัดทำบัญชีผลกระทบสิ่งแวดล้อมรายสินค้า สนับสนุนการออกฉลากคาร์บอนฟุตพรินต์ ส่งเสริมสินค้าฉลากเขียว และฉลากสิ่งแวดล้อมอื่นๆ พัฒนาฐานข้อมูลการประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ของภาคการผลิตและภาคการขนส่ง เพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานฟุตพรินต์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนสนับสนุนการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและปล่อยคาร์บอนต่ำ

๓.๔.๒ **สนับสนุนการผลิตภาคการเกษตรไปสู่เกษตรกรรมที่ยั่งยืน** โดยสนับสนุนการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตจากพืชเชิงเดี่ยวไปสู่เกษตรกรรมยั่งยืน อาทิ เกษตรธรรมชาติ เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ วนเกษตร และเกษตรทฤษฎีใหม่ สนับสนุนการพัฒนาปุ๋ยอินทรีย์ การใช้วัสดุอินทรีย์และการใช้ผลิตภัณฑ์ชีวภาพทดแทนการใช้สารเคมีการเกษตร เช่น การทำเกษตรโดยลดการใช้สารเคมีที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี สนับสนุนงานวิจัยและจัดทำพื้นที่ต้นแบบ เพื่อสาธิตการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จัดให้มีแหล่งทุนและกลไกทางการตลาด เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปรับรูปแบบการทำการเกษตรให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานและการตรวจสอบคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ สินค้าเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการพัฒนามาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าเกษตร เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค ตลอดจนศึกษาความเหมาะสมในการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรเหล่านี้ให้เป็นมาตรการเชิงบังคับ ขยายผลแนวคิดการทำเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนให้มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและผลักดันสู่กระบวนการทำเกษตรกรรมยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง

๓.๔.๓ **ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ** พัฒนาและยกระดับมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติของไทยสู่สากล โดยควบคุมการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างเหมาะสม พัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะระบบการจัดการขยะมูลฝอยและบำบัดน้ำเสีย ปรับใช้มาตรการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มี

ระบบนิเวศเปราะบาง พัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ทางทะเล หมู่เกาะ รวมทั้งอุทยานแห่งชาติ ให้เหมาะสมสำหรับใช้ในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติอย่างยั่งยืน ส่งเสริมแนวคิดการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์ โดยพัฒนาขีดความสามารถและเชื่อมโยงการท่องเที่ยวชุมชน และการท่องเที่ยวธรรมชาติกับการอนุรักษ์ทรัพยากร การสืบทอดอัตลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้ง การสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ชีวภาพของท้องถิ่นด้วย

๓.๔.๔ **สร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนไปสู่การบริโภคที่ยั่งยืน** สร้างความตระหนักรู้ของผู้บริโภค โดยให้ข้อมูลที่ถูกต้องพอเพียง เสริมสร้างทัศนคติในการดำรงชีวิต ให้เป็นวิถีชีวิตที่พอเพียงและยั่งยืน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้วยการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ สนับสนุนการผลิตสื่อสร้างสรรค์ด้านสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อสร้างความตระหนักด้านการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืนผ่านช่องทางต่างๆ ที่เข้าถึงผู้บริโภค เลือกใช้มาตรการจูงใจที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมายเพื่อส่งเสริมแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ประยุกต์ใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสิ่งแวดล้อมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภค อาทิ การคิดราคาสินค้าโดยรวมต้นทุนค่าใช้จ่ายจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งค่ากำจัดขากผลิตภัณฑ์ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว รวมทั้งส่งเสริมให้ใช้บรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ เพื่อทดแทนการใช้พลาสติก ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ห้างสรรพสินค้าในเมือง และตลาดในท้องถิ่น นอกจากนี้ ควรขยายผลการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของภาครัฐให้ครอบคลุมถึงระดับภูมิภาคและท้องถิ่น รวมทั้งขยายประเภทของสินค้าให้มากขึ้นและให้ครอบคลุมสินค้าทางการเกษตร โดยเฉพาะสินค้าเกษตรอินทรีย์

๓.๕ สนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๓.๕.๑ จัดทำและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้สามารถรองรับพันธกรณีระหว่างประเทศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้อย่างบูรณาการและครอบคลุม เพื่อสนับสนุนระบบการรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการจัดการภายใต้มาตรการการลดก๊าซเรือนกระจกที่เหมาะสมของประเทศ อีกทั้งเอื้ออำนวยต่อการจัดตั้งกลไกใหม่ๆ ระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๕.๒ พัฒนามาตรการและกลไกเพื่อสนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจกในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะสาขาการผลิตไฟฟ้า การใช้พลังงานในภาคขนส่ง ภาคอุตสาหกรรม ภาคครัวเรือนและอาคาร โดยลดการผลิตและใช้พลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิล ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน การอนุรักษ์พลังงาน การผลิตพลังงานทดแทนจากของเสีย พัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญด้านพลังงานทดแทนประเภทต่างๆ สนับสนุนระบบการคมนาคมขนส่งที่ยั่งยืน เพิ่มประสิทธิภาพเครื่องยนต์และเครื่องจักรอุปกรณ์ รวมทั้งส่งเสริมการจัดตั้งกลไกทางการเงินที่สนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่สร้างประโยชน์ร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน อาทิ กลไกตลาดคาร์บอนเครดิต ภาษีคาร์บอน รวมทั้งสนับสนุนให้ภาคเอกชนลงทุนเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มมากขึ้น

๓.๕.๓ ส่งเสริมภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการจัดเก็บและรายงานข้อมูลเกี่ยวกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยเริ่มต้นจากข้อมูลการใช้พลังงาน และให้ความช่วยเหลือทางวิชาการกับภาคส่วนต่างๆ ด้านการเก็บรวบรวมและจัดทำข้อมูลพื้นฐาน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาฐานข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศที่เป็นปัจจุบัน การขึ้นทะเบียนกิจกรรมการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการประเมินแนวโน้มการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในอนาคต

๓.๕.๔ **เพิ่มขีดความสามารถในการวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อสนับสนุนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** โดยส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ร่วมกับการศึกษาและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการปรับตัวในการจัดหาเทคโนโลยีที่จำเป็นสำหรับภาคเกษตร รวมทั้งมีมาตรการสนับสนุนช่วยเหลือประชาชนในกลุ่มเปราะบาง มีความเสี่ยงสูง และมีความสามารถในการปรับตัวต่ำ วางแผนป้องกันเมืองที่อาจได้รับผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล และอาจเผชิญกับฤดูกาลที่รุนแรงและแปรปรวน โดยวางผังเมืองบนพื้นฐานการประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จัดทำยุทธศาสตร์หรือแผนปฏิบัติการการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับประเทศ รายสาขา และระดับพื้นที่ ซึ่งมีความเสี่ยงเฉพาะ เพื่อพัฒนาและขับเคลื่อนไปสู่การดำเนินการในระดับท้องถิ่น

๓.๕.๕ **สร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคส่วนต่างๆ ในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** โดยสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบและความเสี่ยงของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เสริมสร้างศักยภาพบุคลากร และหน่วยงานในระดับต่างๆ ทั้งส่วนกลาง และท้องถิ่น รวมทั้งชุมชน ให้มีความรู้ ความสามารถในการรับมือกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ปล่อยคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พัฒนาหลักสูตรสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ระดับปฐมวัยควบคู่กับหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง และบรรจุไว้ในระบบการศึกษาภาคบังคับ

๓.๖ **บริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ** เพื่อให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุดและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดย

๓.๖.๑ **บูรณาการการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติเข้าสู่กระบวนการวางแผน** ทั้งระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับชุมชนท้องถิ่น และสาขาการผลิตต่างๆ พัฒนาองค์ความรู้ สนับสนุนการประเมินและจัดทำแผนที่ความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ในพื้นที่และภาคการผลิตที่มีลำดับความสำคัญสูง

๓.๖.๒ **เสริมสร้างขีดความสามารถในการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ** สนับสนุนการจัดทำแผนรับมือภัยพิบัติในระดับพื้นที่ ส่งเสริมแนวทางการจัดการภัยพิบัติโดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมภาคเอกชนในการจัดทำแผนบริหารความต่อเนื่องของธุรกิจ สร้างจิตสำนึกความปลอดภัยสาธารณะ ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนและชุมชนท้องถิ่นในการร่วมกันดำเนินการป้องกันและลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

๓.๖.๓ **พัฒนาระบบการจัดการภัยพิบัติในภาวะฉุกเฉิน** พัฒนาระบบการเตือนภัยให้มีความแม่นยำ น่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมกลไกการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ พัฒนาระบบฐานข้อมูลให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและบูรณาการฐานข้อมูลเพื่อให้สามารถเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ ได้พัฒนากลไกบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการภัยพิบัติในภาวะฉุกเฉิน

๓.๖.๔ **พัฒนาระบบการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัย** ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประสบภัยได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ยกระดับมาตรฐานการตรวจสอบความปลอดภัยภายหลังการเกิดภัยพิบัติ และปรับปรุงมาตรฐานความปลอดภัยของสิ่งก่อสร้างและโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงพัฒนามาตรฐานความปลอดภัยของโครงสร้างพื้นฐานที่จะสร้างขึ้นให้สามารถรองรับภัยพิบัติรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

๓.๖.๕ **ส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการจัดการภัยพิบัติ** โดยจัดทำหลักสูตรการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติ วางระบบเพื่อสร้างความพร้อมและพัฒนาขีดความสามารถของเครือข่ายอาสาสมัคร และเชื่อมโยงการทำงานกับภาครัฐ เพื่อให้มีบทบาทร่วมในการช่วยเหลือประชาชนในภาวะฉุกเฉิน

๓.๗ พัฒนาระบบการบริหารจัดการและกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๗.๑ **ปรับปรุงกลไกและกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพทุกขั้นตอน** ตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำ การพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และขั้นตอนการติดตามตรวจสอบ โดยผลักดันให้หน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ในการอนุญาต ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามมาตรการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด หากผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามจะต้องมีบทลงโทษที่เหมาะสม พิจารณาแนวทางในการนำเรื่องการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มากำหนดเป็นเงื่อนไขในการขอต่อใบอนุญาต การขอเปลี่ยนแปลงหรือก่อสร้างเพิ่มเติมของโครงการ นอกจากนี้ ควรลดขั้นตอนและระยะเวลาของระบบ EIA รวมทั้งทบทวนรูปแบบและกระบวนการมีส่วนร่วมและกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในการจัดทำรายงานและกระบวนการพิจารณารายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและกลไกการติดตามตรวจสอบ

๓.๗.๒ **ผลักดันการนำแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) ให้มีผลบังคับใช้ตามกฎหมายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ** เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการตัดสินใจเชิงนโยบายของภาครัฐได้อย่างแท้จริง รวมทั้งมีกระบวนการพิจารณาที่คำนึงถึงผลกระทบอย่างรอบด้าน โดยดำเนินการนำร่องในพื้นที่ระดับลุ่มน้ำ สนับสนุนการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ทั้งเขตการพัฒนาเศรษฐกิจ และระบบนิเวศที่สำคัญ

๓.๗.๓ **สร้างจิตสำนึกความตระหนัก และปรับปรุงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน** โดยไม่จำกัดแค่เพียงการรับฟังความคิดเห็น แต่ควรสร้างการมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการจัดทำโครงการเพื่อสร้างการยอมรับและลดความขัดแย้งกับประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งสร้างความมั่นใจให้กับทุกภาคส่วนในการลงทุนเพื่อการพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ของภาครัฐ โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล รักษา ติดตาม และตรวจสอบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐมากขึ้น สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาการมีส่วนร่วมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมให้ภาคส่วนต่างๆ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ และสามารถนำงบประมาณที่ได้จากการระดมทุนมาจัดการแก้ไขปัญหา รวมทั้งพัฒนากระบวนการติดตามโครงการที่ดำเนินงานโดยกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ และภาคประชาชน ตลอดจนสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลไกเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในกระบวนการยุติธรรมโดยกระบวนการมีส่วนร่วม ใช้ประโยชน์จากสื่อสารมวลชนในการรณรงค์ เผยแพร่แนวคิดและการปฏิบัติที่ดีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น กำหนดช่วงเวลาบังคับการออกอากาศ เพื่อรณรงค์ปลูกป่า ยุติการเผาป่า และการคัดแยกขยะ เป็นต้น

๓.๗.๔ **ทบทวนแก้ไขกฎหมาย** โดยเฉพาะร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน เพื่อให้มีสาระคุ้มครองสิทธิชุมชน วิถีชีวิต วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่อาศัยบนพื้นที่ต้นน้ำ หรือพื้นที่อนุรักษ์ เพื่อให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน กำหนดมาตรการชดเชยผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายของรัฐ เช่น พื้นที่น้ำท่วม พื้นที่เวนคืนที่ดินเพื่อดำเนินโครงการพัฒนาต่างๆ

๓.๗.๕ **ส่งเสริมบทบาทภาคเอกชนและชุมชนเพื่อสร้างพลังร่วม** ในการดำเนินงานร่วมกับภาครัฐ โดยส่งเสริมให้ภาคเอกชนที่มีธรรมาภิบาลในการบริหารงานมีโอกาสเข้ามาร่วมดำเนินงานกับภาครัฐและชุมชน สนับสนุนการจัดตั้งกลไกและกองทุนเพื่อการฟื้นฟู เยียวยา และชดเชยแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งการเยียวยาในระยะสั้น และระยะยาว ร่วมกับการศึกษาและกำหนดใช้มาตรการทางการคลังที่เหมาะสม

เป็นธรรม และเป็นไปตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สามารถเรียกเก็บค่าเสียหายจากผู้ประกอบการ เพื่อรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นในระยะยาวได้ พัฒนากระบวนการยุติธรรมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ครอบคลุมตั้งแต่การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การพิสูจน์ความเสียหาย รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม

๓.๘ **การพัฒนาความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ** โดยผลักดันการจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของอาเซียน แสวงหาแนวทางความร่วมมือกับอาเซียนและอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงในประเด็นการขนส่งข้ามพรมแดน การบริหารจัดการพลังงานและทรัพยากรธรรมชาติและการแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดน สร้างความรู้ความเข้าใจและแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับกฎหมายและข้อตกลงระหว่างประเทศให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งควรมีการทบทวนกฎหมายและข้อตกลงระหว่างประเทศด้านการค้าและสิ่งแวดล้อมตามความเหมาะสมและความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันเพื่อป้องกันปัญหาทางด้านการค้าหรือการตัดสิทธิ์ทางการค้า อาทิ ปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายขาดการรายงานและไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing: IUU) ติดตามและเฝ้าระวังมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อาจส่งผลกระทบทางการค้าและการลงทุน ตลอดจนสนับสนุนการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับพันธกรณีด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ

๔. **แผนรองรับ** แผนแม่บทและแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง อาทิ

๔.๑ แผนแม่บทแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

๔.๒ แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔

๔.๓ แผนงานปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑:๔๐๐๐

๔.๔ แผนแม่บทในการบริหารจัดการและอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำลำธาร

๔.๕ แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๙

๔.๖ แผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๗๔

๔.๗ กรอบแนวคิดและทิศทางของแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

๔.๘ แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๙๓

๔.๙ แผนแม่บทกรุงเทพมหานครว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๖

๔.๑๐ แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔

๔.๑๑ แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๖๔)

๔.๑๒ โรดแมปการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙

๔.๑๓ ร่างแผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

๕. แผนงานและโครงการสำคัญ

เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์ จึงได้กำหนดโครงการที่มีความสำคัญที่จะตอบสนองโดยตรงต่อเป้าหมาย และตัวชี้วัด ที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ฯ โดยพิจารณาจากโครงการที่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดประโยชน์ร่วมและสนับสนุนเป้าหมายหลายด้านพร้อมกัน ทั้งในมิติด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและชุมชน และการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทุนทางธรรมชาติ โครงการสำคัญภายใต้ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยโครงการที่สำคัญ ดังนี้

๕.๑ โครงการส่งเสริมการปลูกป่าไม้เศรษฐกิจมีค่าระยะยาว

๕.๑.๑ **สาระสำคัญ** ส่งเสริมการปลูกป่าไม้มีค่าทางเศรษฐกิจระยะยาว พัฒนาการปลูกสร้างสวนป่าและระบบการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน และพัฒนาอุตสาหกรรมไม้มีค่าตลอดทั้งห่วงโซ่การผลิต โดยรัฐมีบทบาทในการสนับสนุนและกำหนดมาตรการจูงใจ กำหนดเขตพื้นที่ที่เหมาะสมและมีศักยภาพเชิงภูมินิเวศ พัฒนาตลาดกลางค้าไม้ และพัฒนาระบบโลจิสติกส์การขนส่งไม้ สนับสนุนกลไกทางการเงิน อาทิ พันธบัตรป่าไม้ ธนาคารต้นไม้ หรือกองทุนส่งเสริมการปลูกป่า และสนับสนุนการศึกษาวิจัย ทั้งด้านการพัฒนาคุณภาพสายพันธุ์ และการพัฒนานวัตกรรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากไม้ รื้อฟื้นการใช้ประโยชน์จากไม้ในงานด้านการอนุรักษ์ การสร้างบ้านเรือน วัด และสถานที่สำคัญ และผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลักที่เป็นศิลปะประจำชาติ

โครงการมีเป้าหมายที่จะเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจให้ได้ร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่ประเทศ โดยมีพื้นที่ป่าอนุรักษ์ร้อยละ ๒๕ การปลูกสร้างสวนป่าเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นไม้ที่มีรอบตัดฟันระยะยาว เป็นโครงการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ร่วม ทั้งด้านการสร้างรายได้ การฟื้นฟูระบบนิเวศ และการดูดซับก๊าซเรือนกระจก จึงถือเป็นการดำเนินงานที่สามารถตอบสนองต่อการเติบโตสีเขียวทั้งระดับโลกและระดับประเทศ

๕.๑.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** เนื่องจากแนวทางดังกล่าวจำเป็นต้องบูรณาการดำเนินงานร่วมกันหลายภาคส่วน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กรมป่าไม้ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมากจากพระราชดำริ (โครงการมเหสักข์ สักสยามินทร์) สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สถาบันการศึกษา ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และภาคเอกชน ดำเนินการในรูปคณะทำงาน เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาการปลูกไม้เศรษฐกิจทั้งระบบและขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

๕.๑.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

๕.๒ แผนงานการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ใน ๕ พื้นที่ลุ่มน้ำนำร่อง

๕.๒.๑ **สาระสำคัญ** นำกระบวนการเชิงระบบด้านการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ทั้งในรายสาขาและในเชิงพื้นที่ระดับลุ่มน้ำ มาใช้ประกอบการตัดสินใจดำเนินนโยบาย แผน และแผนงานในรายสาขา หรือในเชิงพื้นที่ลุ่มน้ำ เพื่อสร้างความสมดุลที่ยั่งยืนระหว่างการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำในทิศทางที่สอดคล้องกับศักยภาพของลุ่มน้ำใน ๕ พื้นที่ลุ่มน้ำนำร่องที่การพัฒนามีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีการดำรงชีพของประชาชนอย่างกว้างขวาง

๕.๒.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ลุ่มน้ำหลักทั้ง ๒๕ ลุ่มน้ำของประเทศ ได้แก่ คณะกรรมการนโยบายน้ำแห่งชาติ คณะกรรมการลุ่มน้ำ ภายใต้หลักการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกันของภาคีการพัฒนา ภาครัฐ เอกชน องค์กรเอกชน และประชาชนที่มีส่วนได้ ส่วนเสีย

๕.๒.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๓ แผนงานและโครงการตาม Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔

๕.๓.๑ **สาระสำคัญ** การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยถูกกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จัดทำ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของประเทศ ซึ่งได้บูรณาการแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดทั้ง ๗๗ จังหวัด (รวมกรุงเทพมหานคร) และจัดทำเป็นแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔) โดยจะใช้เป็นแนวทางการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยที่เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน เพื่อให้การดำเนินงานมีกรอบทิศทางการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ได้รับการจัดการอย่างเป็นระบบ และบูรณาการจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ที่สามารถจัดการปัญหาขยะมูลฝอยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ และสามารถดำเนินการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้มาตรการลดการเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิด มาตรการเพิ่มศักยภาพการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และมาตรการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย แผนแม่บทฯ ได้ลำดับความสำคัญของพื้นที่ในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อเร่งดำเนินการ (๑) จัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม ซึ่งมีรูปแบบเป็นกลุ่มพื้นที่ขนาดใหญ่ กลุ่มพื้นที่ขนาดกลาง กลุ่มพื้นที่ขนาดเล็ก (๒) สร้างสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย และ (๓) สนับสนุนให้มีการจัดการขยะมูลฝอยของตนเองภายในพื้นที่ รวมทั้งสิ้น ๓๔๙ กลุ่มพื้นที่ โดยในระยะแรก (ปี ๒๕๕๙) ดำเนินการใน ๖๗ กลุ่มพื้นที่ และดำเนินการต่อเนื่องอีก ๒๘๒ พื้นที่ ในปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔

๕.๓.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการคลัง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และภาคเอกชน ร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงาน รวมทั้งการติดตามประเมินผลโดยคณะกรรมการกำกับและขับเคลื่อนแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศและคณะกรรมการกำกับและขับเคลื่อนแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัด

๕.๓.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๔ โครงการส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

๕.๔.๑ **สาระสำคัญ** เพื่อส่งเสริมการใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนควบคุมปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้ลดลง โดยผลักดันแนวทางการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ผ่านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคม ทั้งผู้ผลิตรายเล็กและรายใหญ่ โดยส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียวตลอดห่วงโซ่อุปทาน โดยผู้ประกอบการขนาดใหญ่ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าร่วมการปรับปรุงกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยภาครัฐสนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ หรือใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อจูงใจในการผลิตและการขอรับรองฉลากเขียว เพื่อเพิ่มจำนวนสินค้าและบริการสีเขียวในตลาด ส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ เอกชน รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาเกณฑ์และข้อกำหนดเฉพาะของสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้ครอบคลุมสินค้าและบริการที่มีการจัดซื้อจัดจ้างปริมาณสูง ตลอดจนเร่งสร้างความตระหนักรู้ และความเข้าใจให้กับภาคประชาชนให้เห็นถึงความสำคัญของการเลือกซื้อสินค้า และบริการจากผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

๕.๔.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพลังงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๕.๔.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๕ โครงการเมืองสีเขียว (Green City)

๕.๕.๑ **สาระสำคัญ** สนับสนุนให้ผู้บริหารท้องถิ่นกำหนดนโยบายการเติบโตสีเขียวของเมืองไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น และขับเคลื่อนการดำเนินงาน ทั้งด้านการจัดการของเสีย การเพิ่มพื้นที่สีเขียวของเมือง การวางผังเมืองเพื่อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่สนับสนุนการพัฒนาเมืองสีเขียว การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานของเมืองทั้งในภาคการคมนาคมขนส่ง อาคาร และบ้านเรือน สนับสนุนให้ท้องถิ่นมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากตัวอย่างที่ดีๆ ของเมืองที่มีการดำเนินงานด้านการเติบโตสีเขียวเพื่อขยายผลการดำเนินงาน พัฒนาต่อยอดเมืองที่มีการดำเนินงานที่ดีด้านการเติบโตสีเขียวในบางมิติให้ครอบคลุมครบถ้วนทุกมิติ สร้างมาตรการทางการเงินการคลังใหม่ที่สนับสนุนการเติบโตสีเขียวของเมือง ปรับปรุงและปฏิรูปกฎหมายที่จำเป็น สนับสนุนให้ท้องถิ่นจัดตั้งกลไกเพื่อทำหน้าที่ประสานงานระหว่างเทศบาลกับชุมชน และปลูกจิตสำนึกของคนในชุมชนผ่านช่องทางต่างๆ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการขับเคลื่อนพัฒนาเมืองสู่การเติบโตสีเขียว

๕.๕.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพลังงาน กระทรวงคมนาคม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๕.๕.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๖ แผนงานด้านการลดก๊าซเรือนกระจกที่เหมาะสมของประเทศ (NAMA Roadmap) และแผนงานด้านการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๕.๖.๑ **สาระสำคัญ** (๑) สนับสนุนการดำเนินงานแผนงานด้านการลดก๊าซเรือนกระจกที่เหมาะสมของประเทศ (NAMAs Roadmap) ร้อยละ ๗ เทียบกับการปล่อยในกรณีปกติ (Business As Usual) ภายในปี ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐) บนพื้นฐานการดำเนินการโดยสมัครใจของภาคพลังงานและคมนาคมขนส่ง ด้วยมาตรการต่างๆ อาทิ การผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและการใช้ไฟฟ้า การใช้เชื้อเพลิงชีวภาพ และมาตรการด้านคมนาคมขนส่งที่ยั่งยืน รวมทั้งการจัดทำฐานข้อมูลด้านการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การพัฒนาระบบการตรวจวัด รายงาน และทวนสอบ (MRV) ตลอดจนการพัฒนากลไกทางการเงิน และการตลาดเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานลดก๊าซเรือนกระจก และ (๒) ส่งเสริมแผนงานด้านการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีการประเมินความเปราะบาง จัดทำแผนที่พื้นที่ที่มีความเปราะบาง พัฒนาทางเลือกในการปรับตัวที่เหมาะสมในสาขาหรือพื้นที่ที่มีความสำคัญหรือเป็นกลุ่มเสี่ยง ให้ความสำคัญกับแผนการปรับตัวภาคการเกษตรและเมือง การป้องกันพื้นที่เมืองและชายฝั่ง การป้องกันน้ำท่วม ภาคสาธารณสุข รวมทั้งการจัดทำฐานข้อมูล และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

๕.๖.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงคมนาคม กระทรวงพลังงาน กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๕.๖.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ส่วนที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองอันเกิดจากกระแสโลกาภิวัฒน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและเสถียรภาพของประเทศไทยในหลายมิติ ทั้งภัยคุกคามภายนอก ได้แก่ การขยายอิทธิพลและการเพิ่มบทบาทของประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคต่างๆ ของโลก ความขัดแย้งด้านอาณาเขตแบบรัฐต่อรัฐ อาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย และภัยคุกคามภายในประเทศ ได้แก่ สถาบันหลักของชาติได้รับผลกระทบจากความเห็นต่างทางความคิดและอุดมการณ์ของคนในชาติ การสร้างสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการคุกคามทางเศรษฐกิจโดยอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ในระยะ ๕ ปีต่อไปซึ่งเป็นช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงให้ความสำคัญต่อ**การฟื้นฟูพื้นฐานด้านความมั่นคงที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติของผู้มีความเห็นต่างทางความคิดและอุดมการณ์บนพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และการเตรียมการรับมือกับภัยคุกคามข้ามชาติ** ซึ่งจะส่งผลกระทบอย่างมีนัยยะสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะ ๒๐ ปีข้างหน้า

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์และเสริมสร้างความมั่นคงภายใน รวมทั้งป้องกันปัญหาภัยคุกคามที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของชาติ

๑.๒ เพื่อสร้างความพร้อมและผนึกกำลังของทุกภาคส่วน ให้มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการด้านความมั่นคง และมีศักยภาพในการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดจากภัยคุกคามทั้งภัยทางทหารและภัยคุกคามอื่นๆ

๑.๓ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับมิตรประเทศในการสนับสนุนการรักษาความสงบสุขและผลประโยชน์ของชาติ

๑.๔ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารนโยบายด้านความมั่นคงและนโยบายทางเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความเป็นเอกภาพ

๒. เป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมายภาพรวมคือผลประโยชน์ของชาติว่าด้วยความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๑ ปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เป็นสถาบันหลักของประเทศ

ตัวชี้วัด ๑.๑ จำนวนกิจกรรมเทิดพระเกียรติและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ๑.๒ จำนวนกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการพระราชดำริเพิ่มขึ้น

เป้าหมายที่ ๒ สังคมมีความสมานฉันท์ ผู้เห็นต่างทางความคิดของคนในชาติสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ประชาชนมีส่วนร่วมป้องกันแก้ไขปัญหาความมั่นคง

ตัวชี้วัด ๒.๑ ดัชนีความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองลดลง (ดัชนีสันติภาพโลกของ The Institute for Economics and Peace: IEP)

ตัวชี้วัด ๒.๒ จำนวนผู้เสียชีวิตจากความขัดแย้งภายในประเทศลดลง (ดัชนีสันติภาพโลก)

ตัวชี้วัด ๒.๓ จำนวนกิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมป้องกันแก้ไขปัญหาความมั่นคงเพิ่มขึ้น

เป้าหมายที่ ๓ ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีโอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพที่สร้างรายได้เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ๓.๑ มูลค่าความเสียหายและจำนวนการก่อเหตุร้ายที่มีมูลเหตุจากความไม่สงบลดลง

ตัวชี้วัด ๓.๒ รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อคนและจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ๓.๓ จำนวนกิจกรรมสาธารณประโยชน์ที่ประชาชนทุกศาสนาร่วมดำเนินการเพิ่มขึ้น

เป้าหมายที่ ๔ ประเทศไทยมีความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน มิตรประเทศ และนานาประเทศในการป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบต่างๆ ควบคู่ไปกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติ

ตัวชี้วัด ๔.๑ ดัชนีความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มขึ้น (ดัชนีสันติภาพโลก)

ตัวชี้วัด ๔.๒ จำนวนคดีที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามข้ามชาติลดลง

ตัวชี้วัด ๔.๓ จำนวนเหตุการณ์การกระทำผิดกฎหมายทางทะเลลดลง

ตัวชี้วัด ๔.๔ จำนวนคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดลดลง

เป้าหมายที่ ๕ ประเทศไทยมีความพร้อมต่อการรับมือภัยคุกคามทั้งภัยคุกคามทางทหารและภัยคุกคามอื่นๆ

ตัวชี้วัด ๕.๑ ระยะเวลาในการระดมสรรพกำลังเมื่อเกิดภัยคุกคาม

ตัวชี้วัด ๕.๒ อันดับความเสี่ยงจากการก่อการร้ายต่ำกว่าอันดับที่ ๒๐ ของโลก (ดัชนีความเสี่ยงของโลกของ WEF)

ตัวชี้วัด ๕.๓ อันดับความเสี่ยงจากการโจมตีด้านไซเบอร์/ต่ำกว่าอันดับที่ ๑๐ ของโลก (ดัชนีความปลอดภัยไซเบอร์ของโลกของ International Telecommunication Union: ITU)

เป้าหมายที่ ๖ แผนงานด้านความมั่นคงมีการบูรณาการสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัด จำนวนแผนงานด้านความมั่นคงที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

๓. แนวทางการพัฒนา

จากปัจจัยดังกล่าวได้กำหนดแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านความมั่นคงที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของประเทศที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสร้างเสถียรภาพภายในประเทศ ลดและป้องกันภัยคุกคามจากภายนอก รวมทั้งสร้างความเชื่อใจในอาเซียนและประชาคมโลก ในระยะ ๕ ปี ได้แก่

๓.๑ การรักษาความมั่นคงภายในเพื่อให้เกิดความสงบในสังคมและธำรงไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ

๓.๑.๑ สร้างจิตสำนึกของคนในชาติให้มีความหวงแหน และธำรงรักษาสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยปลูกฝังและสร้างความตระหนักถึงความสำคัญ มีการนำแนวทางพระราชดำริไปเผยแพร่และพัฒนา พร้อมทั้งกำหนดมาตรการเพื่อปกปักรักษาและป้องกันการกระทำที่มีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อสถาบันหลักของชาติ

๓.๑.๒ เสริมสร้างความปรองดองของคนในชาติและมีกลไกในการตรวจสอบและพัฒนาภาคการเมือง โดยปลูกฝังค่านิยมและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางความคิดและอุดมการณ์ทางการเมือง ภายใต้สิทธิและหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตยและคำนึงถึงความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติอย่างแท้จริง

๓.๑.๓ ป้องกันและแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกระบวนการสันติสุขแนวทางสันติวิธีและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่บนพื้นฐานความแตกต่างทางอัตตลักษณ์และชาติพันธุ์ เพื่อขจัดความขัดแย้ง ลดความรุนแรงตามยุ**ทธศาสตร์พระราชทาน "เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา"** พร้อมทั้งสร้างโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจและความเป็นธรรมทางสังคมในพื้นที่

๓.๒ การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการป้องกันประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยคุกคามทั้งการทหารและภัยคุกคามอื่นๆ

๓.๒.๑ พัฒนาศักยภาพและความพร้อมของกองทัพในการป้องกันและรักษาผลประโยชน์ของประเทศ โดยพัฒนากำลังพลให้มีความรู้ความสามารถและมีความพร้อมในการปฏิบัติได้ทันเหตุการณ์ มีอาวุธ ยุทโธปกรณ์ ยุทธภัณฑ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เหมาะสม เพียงพอ พร้อมสนับสนุนการพัฒนาประเทศ การช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยและการแก้ไขปัญหาสำคัญอื่นๆ ของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๒.๒ พัฒนาระบบงานด้านการข่าวที่มีประสิทธิภาพ มีกลไกเสริมสร้างความร่วมมือ พัฒนาองค์ความรู้ ศึกษาวิเคราะห์แนวโน้มภัยคุกคาม รวมทั้งจัดทำฐานข้อมูลด้านการข่าวที่มีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภายในประเทศและต่างประเทศอย่างเป็นระบบ ให้มีความพร้อมในการสนับสนุนข้อมูลเพื่อเตรียมการรับมือภัยคุกคามด้านความมั่นคงทั้งในประเทศและในระดับนานาชาติ

๓.๒.๓ มีระบบเตรียมพร้อมและกลไกเผชิญเหตุที่มีประสิทธิภาพให้พร้อมในการปฏิบัติทั้งในยามปกติและในสถานการณ์วิกฤติ ทั้งจากภัยคุกคามด้านความมั่นคงและจากสาธารณภัยขนาดใหญ่ที่กลไกปกติไม่สามารถรองรับได้ โดยมีแผนปฏิบัติการและมีการฝึกทดสอบปฏิบัติในทุกระดับอย่างเหมาะสม

๓.๒.๔ พัฒนาระบบบริหารจัดการเชิงบูรณาการและเตรียมความพร้อมในการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านโรคติดต่ออุบัติใหม่ทั้งในระยะก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และระยะหลังเกิดภัย พร้อมทั้งจัดทำระบบการจัดการความรู้ที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลตั้งแต่ระดับชาติ ระดับจังหวัด ถึงระดับชุมชน

๓.๒.๕ พัฒนาระบบรวบรวมและเชื่อมโยงข้อมูลด้านการก่อการร้ายทั้งหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกประเทศเพื่อเป็นข้อมูลในการติดตาม วิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ด้านการต่อต้านการก่อการร้ายและภัยคุกคามความมั่นคง ควบคู่กับการพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมให้มีประสิทธิภาพและรองรับการปฏิบัติงานทุกภาคส่วน

๓.๒.๖ พัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ โดยเสริมสร้างการวิจัยและพัฒนาควบคู่ไปกับการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และมิตรประเทศในการสร้างองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาอาวุธยุทโธปกรณ์และยุทธภัณฑ์ พร้อมทั้งส่งเสริมนวัตกรรมด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศโดยหน่วยงานภาครัฐ

๓.๒.๗ ดำเนินบทบาทเชิงรุก และใช้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งระดับภูมิภาคและพหุภาคี เพื่อปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของไทย ตลอดจนเสริมสร้างขีดความสามารถแลกเปลี่ยนและเรียนรู้แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศและร่วมมือในการรับมือกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ อาทิ ปัญหายาเสพติด การก่อการร้าย การโยกย้ายถิ่นฐาน การลักลอบเข้าเมือง การค้ามนุษย์ ความมั่นคงด้านไซเบอร์ ภัยพิบัติ โรคระบาดโรคติดต่อร้ายแรง โรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ และสถานการณ์ฉุกเฉินทางสาธารณสุขอื่นๆ

๓.๒.๘ สนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ เพื่อป้องกันการสูญเสียดินแดนและภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น เขื่อนป้องกันตลิ่งริมแม่น้ำชายแดนระหว่างประเทศ เป็นต้น

๓.๓ การส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศด้านความมั่นคง เพื่อบูรณาการความร่วมมือกับมิตรประเทศเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการป้องกันภัยคุกคามข้ามชาติ

๓.๓.๑ ดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศอย่างสมดุล เพื่อเอื้อต่อการส่งเสริมและรักษาผลประโยชน์และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านอาเซียน และนานาประเทศในการแลกเปลี่ยนข้อมูลการข่าว และการร่วมกันดำเนินการเชิงรุกเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาและลดผลกระทบจากภัยคุกคาม ทั้งปัญหาข้ามชาติ ปัญหาท้าทายด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และสาธารณภัยขนาดใหญ่

๓.๓.๒ เสริมสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจกับประเทศเพื่อนบ้าน และส่งเสริมความร่วมมือในการบริหารจัดการความมั่นคงตามแนวชายแดน เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาที่มีอยู่และส่งเสริมให้ชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นชายแดนแห่งความร่วมมือ โดยพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดน ป้องกันการลักลอบเข้าเมือง การตรวจคนเข้าเมือง การพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวชายแดน และการสร้างความสัมพันธ์ระดับประชาชน

๓.๓.๓ พัฒนาระบบการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลด้านไซเบอร์ให้มีความมั่นคงปลอดภัยและกำกับดูแลระบบการส่งข้อมูลส่วนบุคคลข้ามแดนไปต่างประเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

๓.๓.๔ สร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายภายในประเทศ ภูมิภาค และนานาชาติในการวางระบบเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคและภัยสุขภาพที่ได้มาตรฐานสากล มีความพร้อมในการติดตาม วิเคราะห์ และประเมินแนวโน้มสถานการณ์เพื่อเตรียมการรับมือ การจัดระบบบริหารจัดการป้องกันไม่ให้โรคและภัยสุขภาพมีการแพร่ระบาด ตลอดจนการฟื้นฟูเยียวยาภายหลังเหตุการณ์กลับสู่ภาวะปกติ

๓.๔ การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเพื่อคงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยและสิทธิอธิปไตยในเขตทางทะเล

๓.๔.๑ เสริมสร้างความร่วมมือในการรักษาความมั่นคงทางทะเลทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเล รวมทั้งพัฒนาความร่วมมือในการแสวงหาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน พัฒนาระบบและกลไกการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยในทะเลให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนรักษาเส้นทางคมนาคมทางทะเลให้มีความปลอดภัยและเอื้อต่อการใช้ประโยชน์ร่วมกัน

๓.๔.๒ แก้ไขปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรโดยรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเล คุ้มครอง ปกป้อง และรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลจากการกระทำผิดกฎหมายในทะเลและวิกฤตทางทะเล พัฒนากลไกในทางปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลและปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ให้มีความทันสมัยและเป็นสากล ให้เกิดเอกภาพและระบบการบริหารจัดการที่ดีในการดำเนินงานด้านการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในภาพรวมของประเทศ รวมทั้งบูรณาการการใช้ทรัพยากรและการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๓.๔.๓ พัฒนาสร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าของทะเล การใช้ประโยชน์จากทะเลอย่างมีจิตสำนึกรับผิดชอบ และมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมทางทะเล รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ทางทะเลและการสร้างนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาในอนาคต

๓.๕ การบริหารจัดการความมั่นคงเพื่อการพัฒนา เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันระหว่างแผนงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงกับแผนงานการพัฒนาอื่นๆ ภายใต้การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

๓.๕.๑ ปรับปรุงระบบติดตาม เฝ้าระวัง ศึกษา วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์ด้านความมั่นคง การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง พิสูจน์ทราบและคาดการณ์ภัยคุกคาม เพื่อเสนอแนะแผนป้องกันความเสียหายและการเตือนภัยที่อาจเกิดขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน และลดผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในกรณีที่จะก่อภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศ โดยใช้กลไกระดับชาติเพื่อเชื่อมโยงกลไกอื่นๆ ในการร่วมกันพิจารณาเมื่อมีสถานการณ์ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงให้สามารถกำหนดแนวทางแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๕.๒ พัฒนากลไกด้านความมั่นคงและระบบการขับเคลื่อนแผนงานต่างๆ ให้พร้อมรับสถานการณ์ทั้งระดับชาติและระดับพื้นที่ โดยสร้างเครือข่ายการสนับสนุน ทั้งด้านนโยบาย องค์ความรู้และการสร้างกลไกขับเคลื่อนแผนงานด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความมั่นคง โดยให้มีความเชื่อมโยงและตอบสนองต่อนโยบายรัฐบาล พร้อมทั้งสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนงานและการจัดสรรงบประมาณด้านความมั่นคงแบบบูรณาการให้มีความชัดเจน ควบคู่ไปกับการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน (ประชารัฐ) ในการกำหนดและขับเคลื่อนแผนงานด้านความมั่นคง

๔. แผนรองรับ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีแผนงานรองรับ ซึ่งครอบคลุมระยะเวลาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ และฉบับที่ ๑๒ ได้แก่

๔.๑ แผนยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ อาทิ (๑) นโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔) (๒) ยุทธศาสตร์ ๔ ปี กระทรวงการต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๑ (๓) ยุทธศาสตร์สำนักงาน กปร. ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๐) (๔) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๖๑

๔.๒ แผนพัฒนาการเมือง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๔.๓ แผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๐

๔.๔ ด้านการแก้ปัญหาการก่อการร้ายและภัยคุกคามข้ามชาติ อาทิ (๑) (ร่าง) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓ (๒) ร่างยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายสากล พ.ศ. .... (๓) ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๔ (๔) แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๒ (๕) แผนปฏิบัติการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒

๔.๕ แผนความมั่นคงด้านสาธารณสุข ได้แก่ (๑) แผนยุทธศาสตร์เตรียมความพร้อมป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคติดต่ออุบัติใหม่แห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๕๙) (๒) กรอบแนวทางการพัฒนาศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน และระบบบัญชาการเหตุการณ์ในภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข กรมควบคุมโรค พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔

๔.๖ ด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ ได้แก่ (๑) กรอบนโยบายการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ (๒) แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของกระทรวงกลาโหม ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๑ (๓) ยุทธศาสตร์การวิจัยและแผนพัฒนาเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐

๔.๗ ด้านความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ประกอบด้วย (๑) แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๔ (๒) มาตรการส่งเสริมการลงทุนในด้านพาณิชย์นาวี (๓) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐ –๒๕๖๔ (๔) แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.๒๕๕๖ – ๒๕๖๔ และ (๕) แผนแม่บทการจัดการประมงทะเลไทย ระยะที่สอง ๕ ปี (ปี ๒๕๕๗ – ๒๕๖๑)

๔.๘ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ (๑) แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ (๒) ยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๗ - ๒๕๖๑ (๓) ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙ (๔) ยุทธศาสตร์กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

๕. แผนงานและโครงการสำคัญ

๕.๑ การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ

๕.๑.๑ **สาระสำคัญ** การเสริมสร้างความมั่นคงและป้องกันการล่วงละเมิดสถาบันหลักของชาติ เป็นแนวทางสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการในระยะเร่งด่วน เพื่อเป็นการรักษาไว้ซึ่งสถาบันหลัก โดยการสร้างจิตสำนึกของคนในชาติให้มีความหวงแหน และธำรงรักษาสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างความปรองดองของคนในชาติ โดยลดความขัดแย้งและการยอมรับในความเห็นต่างทางความคิดบนพื้นฐานสิทธิและหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย

๕.๑.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กระทรวงกลาโหม สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕.๑.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

๕.๒ การป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

๕.๒.๑ **สาระสำคัญ** การแก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นหน้าที่ของทุกส่วนราชการและคนไทยทั้งชาติที่จะต้องช่วยกันระดมความคิดเพื่อแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี คือ ต้องเร่งค้นหาเงื่อนไขของความขัดแย้งในทุกมิติ ค้นหาแนวทางที่จะหยุดความรุนแรงและแก้ปัญหาในแนวทางสันติวิธีด้วยการขจัดเงื่อนไขต่างๆ ที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้ง เพื่อมิให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความรู้สึกว่า ได้รับการปฏิบัติและการดูแลจากรัฐอย่างไม่เป็นธรรมหรือไม่เท่าเทียมกับประชาชนส่วนอื่นของประเทศ และมีความรู้สึกภาคภูมิใจว่า สามารถใช้ชีวิตอย่างปกติสุขภายใต้อัตลักษณ์ของตนโดยไม่มีการกดทับหรือผสมกลมกลืน พร้อมทั้งได้รับโอกาสในการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่

๕.๒.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ และทุกหน่วยงาน

๕.๒.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

๕.๓ การป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายและภัยคุกคามข้ามชาติ

๕.๓.๑ **สาระสำคัญ** สร้างความร่วมมือภายในและระหว่างประเทศในทุกระดับ และปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหา โดยพัฒนาระบบงานด้านการข่าวกรองและกลไกที่พร้อมเผชิญเหตุ พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนากำลังพลและยุทโธปกรณ์ให้มีความพร้อมและทันสมัย มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการต่อต้านการก่อการร้ายและภัยคุกคามข้ามชาติ เช่น ยาเสพติด และการค้ามนุษย์กับมิตรประเทศให้มีประสิทธิภาพและรองรับการปฏิบัติงานทุกภาคส่วน

๕.๓.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** ๑) สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ๒) กระทรวงกลาโหม ๓) กระทรวงการต่างประเทศ ๔) กระทรวงมหาดไทย ๕) กระทรวงยุติธรรม ๖) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ๗) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ๘) สำนักข่าวกรองแห่งชาติ ๙) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ๑๐) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

๕.๓.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

๕.๔ การป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคระบาดและสถานการณ์ฉุกเฉินทางสาธารณสุขอื่นๆ

๕.๔.๑ **สาระสำคัญ** ให้มีความพร้อมในการติดตาม วิเคราะห์ และประเมินแนวโน้มสถานการณ์เพื่อเตรียมการรับมือ รวมทั้งการดำเนินการต่างๆ เพื่อหยุดภาวะฉุกเฉินหรือกู้สถานการณ์ที่รุนแรงเกี่ยวกับโรคระบาดและสถานการณ์ฉุกเฉินทางสาธารณสุขอื่นๆ ให้กลับสู่ภาวะปกติภายในระยะเวลาที่สั้นที่สุดอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันยับยั้งไม่ให้โรคและภัยสุขภาพแพร่กระจายออกไปในวงกว้าง และไม่เกิดความเสียหายต่อชีวิต เศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการฟื้นฟูภายหลังเหตุการณ์ให้กลับสู่สภาวะปกติ

๕.๔.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** ๑) กระทรวงสาธารณสุข ๒) กระทรวงมหาดไทย ๓) สถาบันวัคซีนแห่งชาติ

๕.๔.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

๕.๕ การป้องกันภัยและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามทางเทคโนโลยีสารสนเทศและไซเบอร์

๕.๕.๑ **สาระสำคัญ** ภัยคุกคามทางไซเบอร์ได้เพิ่มระดับความรุนแรงและมีความซับซ้อนในการโจมตีมากขึ้น ความเสียหายที่เกิดจากการอาชญากรรมและการโจมตีทางไซเบอร์จะมีผลอย่างร้ายแรง ซึ่งต้องให้ความสำคัญและมีมาตรการป้องกันภัยคุกคามทางไซเบอร์ให้สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะการกำหนดกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวกับความปลอดภัยบนโลกไซเบอร์ให้รัดกุมมากยิ่งขึ้นตั้งแต่ระดับชาติถึงระดับบุคคล

๕.๕.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงกลาโหม และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๕.๕.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

๕.๖ การพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

๕.๖.๑ **สาระสำคัญ** เสริมสร้างความมั่นคงทางทะเลและพัฒนาให้มีการจัดระเบียบที่ดีในทะเล โดยแก้ไขปัญหาการแย่งชิงทรัพยากร รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเล คุ้มครอง ปกป้อง และรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลจากการกระทำผิดกฎหมายในทะเล รวมทั้งพัฒนาระบบและกลไกการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุในทะเล ระบบการช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยในทะเลให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ให้มีความทันสมัยและเป็นสากล

๕.๖.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** ๑) สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ๒) กองทัพเรือ ๓) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๕.๖.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

๕.๗ การพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั้งทางบกและทางทะเลของประเทศ

๕.๗.๑ **สาระสำคัญ** พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมของประเทศรวมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อป้องกันการสูญเสียดินแดนและภัยพิบัติธรรมชาติให้พร้อมต่อสาธารณภัยทั้งทางบกและทางทะเล โดยกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผน แผนปฏิบัติการ แผนเผชิญเหตุ ให้พร้อมเผชิญกับสถานการณ์ฉุกเฉินตั้งแต่ในภาวะปกติ ในระหว่างเกิดเหตุการณ์ จนถึงภายหลังเหตุการณ์ โดยประสานและผนึกกำลังของทุกฝ่ายให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทันต่อเหตุการณ์

๕.๗.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** ๑) สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ๒) กระทรวงกลาโหม ๓) กระทรวงมหาดไทย ๔) กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

๕.๗.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

ส่วนที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย

ระบบการบริหารจัดการในภาครัฐที่ขาดประสิทธิภาพเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศที่สำคัญประการหนึ่งมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในเรื่องการขับเคลื่อนการบริหารจัดการภาครัฐให้บรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ การให้บริการประชาชนยังไม่ได้มาตรฐานสากล การบังคับใช้กฎหมายที่ขาดประสิทธิภาพ การบริหารจัดการและการให้บริการของท้องถิ่นที่ยังขาดประสิทธิภาพและความโปร่งใส กระบวนการที่เปิดให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจการใช้งบประมาณยังไม่เพียงพอ ระบบและกระบวนการยุติธรรมไม่สามารถอำนวยความยุติธรรมได้อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม รวมทั้งการขาดธรรมาภิบาลในสังคมไทยทำให้การทุจริตประพฤติมิชอบยังเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ ในช่วง ๕ ปีต่อจากนี้ไปจึงเป็นช่วงเวลาสำคัญที่ต้องเร่งปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจัง เพื่อให้เป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาประเทศในทุกด้านให้ประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ทั้งการบริหารจัดการภาครัฐ ให้โปร่งใส มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ ตรวจสอบได้อย่างเป็นธรรม และประชาชนมีส่วนร่วม มีการกระจายอำนาจ และแบ่งภารกิจรับผิดชอบที่เหมาะสม ระหว่างส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น และวางพื้นฐานเพื่อให้บรรลุตามกรอบเป้าหมายอนาคตในปี ๒๕๗๙

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อให้ภาครัฐมีขนาดเล็ก มีการบริหารจัดการที่ดี และได้มาตรฐานสากล

๑.๒ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการและให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และโปร่งใสตรวจสอบได้

๑.๓ เพื่อลดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบของประเทศ

๑.๔ เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการทางกฎหมายให้สามารถอำนวยความสะดวกด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรมแก่ประชาชน

๒. เป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมายที่ ๑ ลดสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการให้บริการของภาครัฐ และประสิทธิภาพการประกอบธุรกิจของประเทศ

ตัวชี้วัด ๑.๑ อันดับประสิทธิภาพภาครัฐ จัดทำโดยสถาบันการจัดการนานาชาติ อยู่ในอันดับสองของอาเซียน เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

ตัวชี้วัด ๑.๒ อันดับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจ จัดทำโดยธนาคารโลก อยู่ในอันดับสองของอาเซียน เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

ตัวชี้วัด ๑.๓ สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรของรัฐต่องบประมาณรายจ่ายประจำปีลดลง

เป้าหมายที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตัวชี้วัด ๒.๑ สัดส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละประเภทที่ได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ๒.๒ ข้อร้องเรียนและคดีเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลดลง

เป้าหมายที่ ๓ เพิ่มคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตให้สูงขึ้น

ตัวชี้วัด ระดับคะแนนของดัชนีการรับรู้การทุจริตสูงกว่าร้อยละ ๕๐ เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

เป้าหมายที่ ๔ ลดจำนวนการดำเนินคดีกับผู้มิได้กระทำความผิด

ตัวชี้วัด จำนวนคดีที่รัฐดำเนินคดีกับผู้มิได้กระทำความผิดซึ่งต้องชดเชยความเสียหายลดลง

๓. แนวทางการพัฒนา

๓.๑ ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงาน บทบาท ภารกิจ และคุณภาพบุคลากรภาครัฐ ให้มีความโปร่งใส ทันสมัย คล่องตัว มีขนาดที่เหมาะสม เกิดความคุ้มค่า สามารถให้บริการประชาชนในรูปแบบทางเลือกที่หลากหลายและมีคุณภาพ ข้าราชการมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ องค์กรมีสมรรถนะสูงและมีความทันสมัย ราชการบริหารส่วนกลางมีขนาดเล็กลง และราชการบริหารส่วนท้องถิ่นมีขนาดที่เหมาะสมกับพื้นที่รับผิดชอบ โดย

๓.๑.๑ กำหนดภารกิจ ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่นให้ชัดเจนและไม่ซ้ำซ้อน โดยให้ราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ดำเนินภารกิจเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย วางแผนระดับประเทศ กำหนดหลักเกณฑ์ มาตรฐาน การอนุมัติ อนุญาต การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา การบริการวิชาการ การกำกับการดำเนินงาน และภารกิจที่มีพื้นที่ครอบคลุมหลายเขตการปกครอง โดยกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและให้บริการสาธารณะเท่าที่จำเป็น ราชการส่วนท้องถิ่นดำเนินภารกิจให้บริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน เพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ตามขีดความสามารถและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมและประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในระดับชุมชน รวมทั้งจ้างเหมาให้ภาคเอกชนเข้าร่วมเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะให้มากที่สุด

๓.๑.๒ ปรับปรุงกลไกการปฏิบัติงานของภาครัฐให้มีลักษณะบูรณาการ สามารถส่งเสริมกระบวนการผลิตและการให้บริการของภาคเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาว โดยการใช้กลไกภาครัฐที่จะสนับสนุนการเชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค การสนับสนุนเงินทุนหรืองบประมาณแก่ผู้ประกอบการ รวมทั้งการกำหนดกฎระเบียบที่ไม่เป็นอุปสรรคหรือเอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนสนับสนุนกลไกการร่วมมือกันระหว่างรัฐ เอกชน ประชาชน และประชาสังคม ในแบบประชารัฐให้เป็นจุดเชื่อมต่อในการพัฒนาประเทศอย่างสมบูรณ์

๓.๑.๓ กำหนดหลักการและแนวทางในการยุบเลิกภารกิจหรือปรับลดหน่วยงานบริหารราชการส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคให้เหลือเพียงการปฏิบัติภารกิจเฉพาะที่ไม่อาจมอบให้ราชการบริหารส่วนภูมิภาคดำเนินการแทนหรือไม่สามารถถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ธุรกิจเพื่อสังคม ภาคประชาสังคม หรือชุมชนและประชาชนรับไปดำเนินการแทนได้ พร้อมกับเกลี่ยหรือ

โอนบุคลากรและงบประมาณให้สอดคล้องกับภารกิจที่ถ่ายโอนไป โดยแก้ไขกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินให้ครอบคลุมทุกประเภทของระบบการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการถ่ายโอนบุคลากรจากส่วนกลางไปยังส่วนท้องถิ่นให้คล่องตัวมากขึ้น

๓.๑.๔ พัฒนาบุคลากรและปฏิรูประบบบริหารจัดการกำลังคนภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ โดย

๑) กำหนดให้ตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานที่มีความสำคัญสูงกับการพัฒนาประเทศในวงกว้างหรือมีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ให้สามารถสรรหาบุคคลภายนอกเข้ามาบริหารราชการได้

๒) สรรหาคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถและสมรรถนะสูงเข้ามาสู่ระบบราชการ โดยให้คำนึงถึงความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม

๓) นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาทดแทนกำลังคนภาครัฐ ควบคู่กับการศึกษาแนวทางการจ้างงานผู้เกษียณอายุราชการอย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับสภาวะการคลังของประเทศ

๔) วางระบบค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งในส่วนราชการ หน่วยงานในกำกับของรัฐ และองค์กรอิสระ ให้เหมาะสมตามลักษณะงาน ความเชี่ยวชาญ สมรรถนะ ความสลับซับซ้อนของงาน และสอดคล้องกับกลไกตลาด

๕) กำหนดมาตรการและวิธีการในการแต่งตั้ง โยกย้ายบุคลากรภาครัฐ การพิจารณาบำเหน็จความชอบหรือการลงโทษ และการพิทักษ์ความเป็นธรรม ให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีความเป็นกลางทางการเมือง โดยยึดหลักคุณธรรมและความรู้ความสามารถ

๖) พัฒนาบุคลากรภาครัฐในทุกระดับให้ได้รับความรู้ ความสามารถให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล โดยเฉพาะการสร้างภาวะผู้นำ และการปรับปรุงหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูงของราชการให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าต่อการบริหารราชการอย่างแท้จริง รวมทั้งให้มีการประเมินความคุ้มค่าและประสิทธิภาพในการพัฒนาข้าราชการในมิติต่างๆ

๗) วางระบบประเมินผลการปฏิบัติราชการในภาครัฐทั้งในส่วนข้าราชการประจำและบุคลากรจากภายนอกที่ผ่านการสรรหาเข้ามาดำรงตำแหน่งระดับสูงได้อย่างจริงจังมากขึ้น โดยให้สามารถวัดผลลัพธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

๓.๑.๕ จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐวิสาหกิจในระยะยาวให้มีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้ พร้อมทั้งทบทวนบทบาทให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและความจำเป็นของรัฐวิสาหกิจตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง โดย

๑) ยุบเลิก ควบรวม ถ่ายโอน หรือปรับรูปแบบรัฐวิสาหกิจในกรณีเป็นกิจการที่เอกชนสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือมีหน่วยงานของรัฐดำเนินการอยู่แล้ว

๒) ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรของรัฐวิสาหกิจให้สามารถดำเนินการตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการวางระบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่โปร่งใส

๓) พัฒนากลไกการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจให้เข้มแข็งสอดคล้องกับสภาพอุตสาหกรรมที่รัฐวิสาหกิจดำเนินกิจการอยู่ รวมทั้งแยกบทบาทและภารกิจของหน่วยงานระหว่างการทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกำหนดนโยบาย การกำกับและควบคุมคุณภาพมาตรฐาน (Regulator) และการทำหน้าที่ผู้ให้บริการของรัฐวิสาหกิจด้านโครงสร้างพื้นฐานหลักอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม

๓.๒ ปรับปรุงกระบวนการงบประมาณ และสร้างกลไกในการติดตามตรวจสอบการเงินการคลังภาครัฐ เพื่อให้การจัดสรรและการใช้จ่ายมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเวลา เกิดความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ มีกลไกและช่องทางให้ประชาชนและภาคเอกชนเข้าถึงข้อมูล สามารถตรวจสอบกระบวนการดำเนินงาน งบประมาณ และการคลังของภาครัฐได้อย่างโปร่งใสยิ่งขึ้น โดย

๓.๒.๑ แก้ไขพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ ให้ส่งเสริมการจัดสรรงบประมาณแบบบูรณาการ และงบประมาณเชิงพื้นที่ ให้จังหวัด กลุ่มจังหวัด และราชการบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยรับการจัดสรรงบประมาณได้ ให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการงบประมาณ ตั้งแต่การเสนอโครงการตามแผนพัฒนาชุมชนที่สามารถเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนพัฒนาจังหวัด ตลอดจนตรวจสอบและติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณเชิงพื้นที่ รวมทั้งแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้อง อาทิ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

๓.๒.๒ ปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาระดับพื้นที่ให้เชื่อมโยงตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับจังหวัด โดย

๑) **ระดับหมู่บ้าน** จัดทำแผนชุมชนที่ใช้ข้อมูลและการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านเวทีประชาคมหมู่บ้าน รวมทั้งจัดทำข้อเสนอแผนงานโครงการที่ชุมชนต้องการ

๒) **ระดับตำบล** เปิดเวทีประชาคมระดับตำบลโดยใช้คณะกรรมการหมู่บ้าน สภาองค์กรชุมชน เข้ามาเป็นกลไกในการให้คำปรึกษาตั้งแต่ระดับหมู่บ้านถึงตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาตำบลและเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณจากสภาท้องถิ่นระดับตำบล

๓) **ระดับอำเภอ** เป็นหน่วยบูรณาการแผนพัฒนาตำบลให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับหลักการจัดทำแผนและงบประมาณแบบมีส่วนร่วม

๔) **ระดับจังหวัด** จัดทำแผนพัฒนาจังหวัดที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง มีข้อมูลที่โปร่งใสชัดเจนตรวจสอบได้ มีกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง บูรณาการข้อเสนอแผนงานโครงการตามความต้องการของประชาชนที่เกินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับต่ำกว่าจังหวัด ข้อเสนอแผนงานโครงการของส่วนราชการในพื้นที่ และยุทธศาสตร์จังหวัดที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายรัฐบาล โดยแผนพัฒนาจังหวัดควรมีกรอบวงเงินที่ชัดเจนว่าเป็นกรอบวงเงินตามภารกิจจากกระทรวง และกรอบวงเงินตามคำขอของจังหวัด

๓.๒.๓ กำหนดโครงสร้างและลำดับความสำคัญของแผนงานในงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔) และนโยบายรัฐบาล โดย

ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ต้องแสดงแหล่งที่มาและประมาณการรายได้ ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจ่ายเงิน และความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาต่างๆ

๓.๒.๔ ปรับปรุงระบบติดตามประเมินผลให้สามารถวัดผลสัมฤทธิ์การพัฒนาทั้งประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และผลกระทบของการดำเนินงานหรือการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานได้อย่างแท้จริง และสามารถนำมาใช้ประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณในแต่ละปีต่อไป รวมทั้งควรส่งเสริมให้มีกระบวนการตรวจสอบโดยภาคประชาชนเพิ่มขึ้น และมีการเปิดเผยผลการประเมินต่อสาธารณะชนโดยมีกำหนดเวลาการเปิดเผยที่แน่นอน

๓.๓ เพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับการให้บริการสาธารณะให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อให้ประชาชนและภาคธุรกิจได้รับบริการที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และอำนวยความสะดวก ตรงตามความต้องการของประชาชนและภาคธุรกิจ โดย

๓.๓.๑ ปรับรูปแบบและวิธีการดำเนินการของภาครัฐให้มีความร่วมมือกันระหว่างรัฐ เอกชน ประชาชน และประชาสังคม ในลักษณะแบบประชารัฐ

๓.๓.๒ ส่งเสริมให้มีการแข่งขันในผลงานการจัดบริการสาธารณะของรัฐระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน และระหว่างหน่วยงานของรัฐกับหน่วยงานภายนอก ภาคประชาสังคมและองค์กรชุมชน โดยมีการกำหนดกฎ กติกา และสิ่งจูงใจให้ชัดเจน รวมทั้งมีการกำกับ ตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานและความพร้อมของผู้รับงานแทนภาครัฐ

๓.๓.๓ จัดให้มีกระบวนการและช่องทางสื่อสารกับประชาชนในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้รับทราบและเข้าใจถึงสิ่งที่รัฐกำลังจะดำเนินการ และดำเนินการอยู่ พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วน

๓.๓.๔ ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการภายในองค์กร โดยการวางระบบสารสนเทศการจัดการแบบออนไลน์ในการประเมินความก้าวหน้า การบริหารการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ สารสนเทศเกี่ยวกับการบริหาร และเปิดเผยให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถเข้าถึงและสร้างการมีส่วนร่วมได้ทันทีเมื่อต้องการ รวมทั้งรณรงค์เผยแพร่การพัฒนาพฤติกรรมคุณภาพ และขยายการยอมรับออกไปในวงกว้าง

๓.๓.๕ ปรับรูปแบบการให้บริการของรัฐจากรูปแบบเดิมไปสู่การให้บริการประชาชนผ่านระบบดิจิทัลอย่างเป็นระบบ ลดขั้นตอนการดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต และความต้องการของผู้รับบริการแต่ละบุคคล โดยการใช้งานเอกสารอิเล็กทรอนิกส์แทนกระดาษ มีการจัดบริการภาครัฐที่อำนวยความสะดวกในลักษณะจุดเดียวเบ็ดเสร็จ ประชาชนสามารถใช้บริการผ่านระบบเว็บไซต์ อุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่ และการใช้บริการผ่านเครื่องให้บริการอัตโนมัติ (Kiosk) รวมทั้งกำหนดค่าธรรมเนียมการให้บริการของรัฐที่เหมาะสมระหว่างประชาชนทั่วไปกับนิติบุคคลที่มาใช้บริการ ตลอดจนประชาชนสามารถตรวจสอบ และติดตามการดำเนินงานของรัฐได้

๓.๓.๖ สร้างระบบโครงสร้างพื้นฐานกลางของศูนย์ข้อมูลภาครัฐผ่านระบบเครือข่ายสารสนเทศภาครัฐ (Government Information Network: GIN) รวมทั้งเชื่อมโยงการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ และบูรณาการข้อมูลข้ามหน่วยงานผ่านระบบดิจิทัลที่รองรับการทำงานและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลภาครัฐร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๓.๗ ส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ที่ภาครัฐจัดเก็บ อาทิ ข้อมูลเชิงสถิติ หรือข้อมูลการวิเคราะห์สถานการณ์ ในรูปแบบดิจิทัลที่ประชาชนและภาคธุรกิจสามารถเข้าถึง นำไปใช้ประโยชน์และต่อยอดได้ ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนการพัฒนาในเชิงนวัตกรรม

๓.๔ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง ผู้มีส่วนได้เสียได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ลดการพึ่งพิงงบประมาณประเภทเงินอุดหนุนจากรัฐบาล มีความคล่องตัว พึ่งตนเองทางการคลังได้ในระยะยาว และสามารถจัดบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนอย่างมีมาตรฐานและประสิทธิภาพมากขึ้น โดย

๓.๔.๑ ทบทวนการกระจายอำนาจและการถ่ายโอนภารกิจให้แก่ท้องถิ่นให้ชัดเจนตามศักยภาพและความพร้อมของท้องถิ่น โดยเฉพาะเรื่องการศึกษาและสาธารณสุข และจัดให้มีการประเมินศักยภาพหน่วยงานท้องถิ่นให้ถูกต้องและชัดเจนจากหน่วยงานประเมินที่เป็นอิสระ พร้อมทั้งกำหนดกลไกและมาตรการกำกับติดตามการดำเนินการกระจายอำนาจให้ชัดเจน

๓.๔.๒ สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้พัฒนารูปแบบการจัดบริการสาธารณะให้หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน กับภาคประชาสังคมให้มากขึ้น

๓.๔.๓ กำหนดกระบวนการสรรหาหรือแต่งตั้งผู้ที่ดำรงตำแหน่งในราชการส่วนท้องถิ่นให้เป็นมาตรฐาน รวมทั้งระบบการตรวจสอบก่อนดำรงตำแหน่ง ตลอดจนพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น และบุคลากรของท้องถิ่น ให้มีความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่และบทบาทความเป็นนักบริหาร นักการเมือง และผู้ปฏิบัติงานที่มีธรรมาภิบาลและเปิดรับการตรวจสอบอย่างโปร่งใส ให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม รวมถึงการเพิ่มศักยภาพในการแสวงหาแหล่งรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีประเภทใหม่ๆ

๓.๔.๔ เพิ่มความคล่องตัวให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งในเรื่องการกำหนดนโยบายการบริหารบุคลากร และการบริหารการเงิน การคลัง และงบประมาณ และปรับกระบวนการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับภาคีอื่นๆ อย่างมีธรรมาภิบาล รวมทั้งพัฒนารูปแบบการกำกับดูแลโดยภาคประชาชนและชุมชน

๓.๔.๕ ปรับปรุงระบบบริหารจัดการรายได้และเงินอุดหนุนของท้องถิ่น โดย

๑) ปรับโครงสร้างรายได้ระหว่างรัฐและท้องถิ่น รวมถึงโครงสร้างภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจัดสรรเงินอุดหนุนให้สอดคล้องกับบทบาทภารกิจ และพิจารณาการกระจายอำนาจการจัดเก็บภาษีให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงเป้าหมายในการลดช่องว่างระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีฐานะทางการคลังแตกต่างกัน การดำเนินการตามนโยบายของรัฐ หรือการดำเนินการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นซึ่งเกินขีดความสามารถทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

๒) พัฒนากฎหมายและแนวทางการเพิ่มรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควบคู่กับการยกระดับมาตรฐานการให้บริการสาธารณะ อาทิ ค่าธรรมเนียม หรือรายได้อันเกิดจากการประกอบกิจการพาณิชย์ วิสาหกิจเพื่อสังคม การพัฒนาพื้นที่ หรือการหารายได้ที่ไม่ใช่ภาษีประเภทอื่นๆ ในอนาคต

๓) วางมาตรฐานการบริหารจัดการการเงินการคลังของท้องถิ่น กำหนดมาตรการกำกับดูแลและตรวจสอบการจัดเก็บรายได้ทั้งที่เป็นภาษีและไม่ใช่ภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำแนวทางในการวิเคราะห์โครงการ หลักเกณฑ์การตัดสินใจดำเนินโครงการลงทุนหรือโครงการกู้เงิน และการวิเคราะห์ขีดความสามารถในการก่อหนี้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนพัฒนาระบบฐานข้อมูลรายจ่ายและหนี้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน รวมทั้งวางระบบการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ และกำหนดช่องทางการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างชัดเจน

๓.๔.๖ สร้างความโปร่งใสในการจัดทำและบริหารงบประมาณของท้องถิ่นด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน สถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานวิชาการในพื้นที่ โดยเปิดให้สาธารณชนตรวจสอบ ทั้งข้อมูลงบประมาณและการจัดซื้อจัดจ้าง ตลอดจนรายละเอียดโครงการและราคากลาง

๓.๕ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อให้สังคมไทยมีวินัย โปร่งใส ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต และยุติธรรม รวมทั้งสร้างความเข้มแข็ง เป็นภูมิคุ้มกันของสังคมไทย ให้ครอบคลุมภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคประชาชน พร้อมทั้งเพื่อสร้างพลังการขับเคลื่อนค่านิยมต่อต้านการทุจริต โดย

๓.๕.๑ ปลูกฝังให้คนไทยไม่โกง

๑) ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมุ่งสร้างจิตสำนึกในการรักษาประโยชน์สาธารณะ ทัศนคติเชิงบวก รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับทุกกลุ่มในสังคม ผ่านกลไกครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สื่อมวลชน และเครือข่ายทางสังคม ควบคู่กับการปลูกฝังจิตสำนึกความซื่อสัตย์สุจริต ค่านิยมที่ถูกต้อง สร้างความตระหนักถึงภัยร้ายแรงของการทุจริตและการรู้เท่าทันการทุจริตของสังคมไทย โดยอาศัยกลไกทางสังคมเป็นมาตรการในการลงโทษผู้กระทำผิดหรือผู้กระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๒) พัฒนากลไกและระบบการดำเนินงานที่ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและมาตรฐานจริยธรรมอย่างเคร่งครัด โดยการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ภาคเอกชน และสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังพฤติกรรมของข้าราชการและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในการใช้ตำแหน่งหน้าที่ในทางมิชอบ และกำหนดขั้นตอนการลงโทษผู้ไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมตามความร้ายแรงแห่งการกระทำอย่างจริงจัง

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนนักการเมืองรุ่นใหม่ที่มีคุณธรรมจริยธรรมเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง ผ่านกลไกการบริหารพรรคการเมือง และการตรวจสอบที่เข้มแข็งจากทุกภาคส่วน

๔) ขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของภาคธุรกิจเพื่อการต่อต้านการทุจริต ผ่านกลไกบรรษัทภิบาล การบริหารจัดการ การสร้างวัฒนธรรมสุจริต การสร้างความรับผิดชอบที่ต้องมีต่อสังคมและผู้บริโภคให้แก่องค์กร ตลอดจนกำหนดแนวทางการจัดทำข้อตกลงคุณธรรมในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของภาคเอกชนอย่างเป็นระบบ รวมทั้งการสนับสนุนการกำกับดูแลจากหน่วยงานภายนอก

๕) รณรงค์การปลูกฝังจิตสำนึกของการปฏิบัติหน้าที่ตามจรรยาบรรณของสื่อมวลชนผ่านสมาคมวิชาชีพ และให้มีการควบคุมกันเอง รวมทั้งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการตรวจสอบพฤติกรรมของสื่อมวลชนทุกประเภท

๖) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่มีหน้าที่ต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบและภาคประชาสังคมเป็นภาคีร่วมกันต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมทั้งพัฒนากลไกตรวจสอบธรรมาภิบาลในทุกภาคีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ

๗) พัฒนาสร้างเครือข่ายและคุ้มครองการแจ้งเบาะแสการทุจริตและประพฤติมิชอบในกลุ่มประชาชน

๓.๕.๒ **ป้องกันการทุจริต**

๑) ปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีระบบที่โปร่งใสตรวจสอบได้ และมีประสิทธิภาพต่อการจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง การจัดซื้อจัดจ้าง และการทำสัญญาอื่นๆ ที่ภาคเอกชนทำสัญญากับรัฐ ให้มีกฎหมายห้ามมิให้นำงบประมาณแผ่นดินไปใช้ประชาสัมพันธ์ตนเองในเชิงหาเสียง ไม่ให้มีการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวมในขณะดำรงตำแหน่งที่สามารถใช้อำนาจรัฐได้ และปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารสาธารณะ รวมทั้งการลดการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยให้มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน กระบวนการและแนวทางการตัดสิน ระยะเวลาแล้วเสร็จ และเอกสารที่ใช้ในการขออนุญาตหรืออนุมัติจากทางราชการให้ระบบงานทั้งระบบโปร่งใสตรวจสอบได้ โดยเฉพาะโครงการที่มีความเสี่ยงต่อการทุจริตให้มีการจัดทำสัญญาคุณธรรม และเพิ่มบทลงโทษภาคเอกชนด้วย

๒) จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการต่อต้านการทุจริต การคุ้มครองพยานในคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ กลไกการทุจริตและวิธีการเฝ้าระวังการทุจริต รวมถึงแนวทางการสนับสนุนการสร้างกิจกรรมการป้องกันการทุจริตของภาคประชาชนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนพิจารณารูปแบบการจัดสรรงบประมาณด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบให้มีความเหมาะสมและเพียงพอกับการปฏิบัติงานและสถานการณ์การคลังของประเทศ

๓) เร่งรัดหน่วยงานภาครัฐให้มีการดำเนินงานในการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤตมิชอบอย่างเคร่งครัด โดยติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบของทุกหน่วยงานของรัฐอย่างต่อเนื่อง

๔) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งให้แก่ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตให้สามารถเป็นหน่วยงานหลักของภาครัฐในการเฝ้าระวัง ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบที่บูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างมีกลยุทธ์

๓.๕.๓ **ปราบปรามการทุจริต**

๑) ปฏิรูปโครงสร้างองค์กรอิสระและหน่วยงานที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ โดย

(๑) พิจารณาให้องค์ประกอบของคณะกรรมการองค์กรอิสระ อาทิ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) และคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) มีความหลากหลาย ยึดมั่นธรรมภิบาลในการปฏิบัติงาน และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

(๒) สร้างกลไกการปฏิบัติงานให้เป็นเอกภาพระหว่างองค์กรด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยควรควบรวมองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) เข้ากับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

(๓) จัดให้มีกลไกที่ทำหน้าที่บูรณาการความร่วมมือเรื่องข้อมูล ข่าวสาร กิจกรรมปราบปรามและการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ให้เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ ทั้งในภาครัฐ เอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ

๒) ปฏิรูปบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.) ให้มีอำนาจหน้าที่เฉพาะการวินิจฉัยชี้ขาดคดีที่มีมูลคดีเป็นการทุจริตและประพฤติมิชอบ ส่วนอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนให้เป็นความรับผิดชอบของสำนักงานที่อยู่ในรูปของ "คณะกรรมการสืบสวนสอบสวน"

๓) เพิ่มอัตราโทษในการทุจริตและประพฤติมิชอบที่ใกล้เคียงกันระหว่างผู้ให้และผู้รับสินบน โดยเฉพาะการเพิ่มโทษแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำความผิดในกรณีรับสินบนหรือใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๔) เพิ่มมาตรการลงโทษทางสังคมที่รุนแรงและเพียงพอที่จะทำให้เกิดความยั้งคิดต่อการกระทำการทุจริต รวมทั้งสร้างแนวร่วมการลงโทษทางสังคมที่รุนแรงต่อผู้ทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยการใช้สื่อทุกรูปแบบ

๓.๖ ปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีความทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเสมอภาค ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความมั่นใจ ยอมรับ และปฏิบัติตามกติกา เอื้อต่อภารกิจภาครัฐ การลงทุนและดำเนินธุรกิจภาคเอกชน ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ลดความเหลื่อมล้ำ และเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน ตลอดจนมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการวินิจฉัยคดีมีความถูกต้อง รวดเร็ว โปร่งใส และเป็นธรรม ตามหลักนิติธรรมและลดปริมาณผู้กระทำผิดในที่ควบคุม โดย

๓.๖.๑ ปฏิรูปกฎหมายให้ทันสมัย

๑) เร่งรัดให้กระทรวง กรม หรือหน่วยงานเทียบเท่า ปรับปรุงแก้ไข ยกเลิกกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับ ที่ล้าสมัย ไม่เป็นธรรม หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์และความพร้อมของการนำไปปฏิบัติ เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต ไม่เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างประเทศ และเป็นอุปสรรคต่อการยกระดับสู่ประเทศที่มีรายได้สูงตามข้อกำหนดในพระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๘

๒) นำเครื่องมือการวิเคราะห์ผลกระทบของการออกกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment: RIA) มาใช้ตรวจสอบความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงกฎหมายเดิม และการออกกฎหมายใหม่ทุกครั้งก่อนเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในลักษณะสหวิชาให้สามารถพัฒนาและใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ผลกระทบการออกกฎหมายตั้งแต่ก่อนออก ระหว่างบังคับใช้ และภายหลังการบังคับใช้ไประยะหนึ่ง

๓) เพิ่มศักยภาพหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่เสนอความเห็นทางกฎหมายให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว ตลอดจนเพิ่มศักยภาพบุคลากรภาครัฐของหน่วยงานทางกฎหมายให้สามารถเข้ามามีส่วนให้ความรู้และเสริมศักยภาพทางกฎหมายมหาชน การดำเนินคดีทางปกครอง การยกร่างกฎหมาย และการตีความกฎหมาย

๔) พัฒนาและตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ศึกษาวิจัยเชิงลึก เพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงกฎเกณฑ์หรือประเภทของกฎหมายที่ต้องทำการประเมินผลกระทบก่อนประกาศใช้ ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผลกระทบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาคุณภาพรายงานผลกระทบของการออกกฎหมายของหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ในการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับร่างกฎหมายให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกัน และสนับสนุนการให้ข้อมูลแก่ประชาชนหรือผู้ที่อาจได้รับผลกระทบจากการร่างกฎหมาย

๓.๖.๒ ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ

๑) ปฏิรูปองค์กรศาล องค์กรอัยการ องค์กรทนายความ และหน่วยงานตำรวจให้สามารถอำนวยความยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส โดย

(๑) องค์กรศาล ปฏิรูปโครงสร้างขององค์กรศาล พัฒนาระบบวิธีพิจารณาคดีและระบบองค์คณะในองค์กรศาล แก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่เชี่ยวชาญในแต่ละองค์กรศาล และสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรศาล

(๒) องค์กรอัยการ กำหนดองค์กรอัยการเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่เป็นทนายแผ่นดิน มีอำนาจสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวน ให้อัยการมีอำนาจพิจารณาคดีให้เป็นไปตามหลักกฎหมายได้โดยอิสระ ปราศจากการแทรกแซง รวมทั้งต้องพิจารณาความเหมาะสมในการเข้าร่วมเป็นกรรมการรัฐวิสาหกิจหรือกิจการอย่างอื่นของรัฐ

(๓) องค์กรทนายความและพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ ขยายขอบเขตการทำหน้าที่ให้ครอบคลุมการให้บริการทางกฎหมายอื่นๆ อาทิ การให้คำปรึกษากฎหมาย การควบคุมที่ปรึกษากฎหมายต่างประเทศ กำหนดให้การประกอบวิชาชีพทนายความมีมาตรฐานขั้นสูง ยกเลิกใบอนุญาตว่าความตลอดชีพ และให้ทนายความสามารถเป็นทนายแก้ต่างให้กับหน่วยงานราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

(๔) หน่วยงานตำรวจ สร้างความเป็นอิสระของหน่วยงาน ปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง ถ่ายโอนภารกิจที่มิใช่ภารกิจหลักของตำรวจกลับไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ สร้างกลไกการตรวจสอบ ถ่วงดุลการใช้อำนาจของตำรวจ รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในกิจการของตำรวจ และมีการประเมินผลความพึงพอใจของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๒) พัฒนาระบบการประเมินประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมด้วยตัวชี้วัดคุณภาพกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ และมีกระบวนการกำหนดตัวชี้วัดเป็นระบบเปิด ให้สามารถเป็นเครื่องมือให้รัฐบาลและประชาชนติดตามตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมได้ทั้งในระยะกลางและระยะยาว

๓) เร่งรัดดำเนินการคดีในกระบวนการยุติธรรม และพิจารณานำมาตรการลงโทษระยะปานกลางมาใช้

๔) ส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือกและการช่วยเหลือประชาชนให้เข้าถึงความเป็นธรรม โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้กับประชาชน การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และพัฒนากลไกคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรมและความขัดแย้งระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน

๕) พัฒนากลไกการกำกับดูแลและส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทางด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชนของประเทศ

๖) พัฒนาระบบการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร โดยพัฒนาการสืบสวน สอบสวนและดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิด พัฒนาระบบเทคโนโลยีในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางแพ่งและอาญาเพื่อเป็นช่องทาง (Platform) รองรับการเข้าถึงของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว รวมทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศกลางของกระบวนการยุติธรรมทั้งทางแพ่งและอาญา

๔. แผนรองรับ

๔.๑ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. ๒๕๕๖ – พ.ศ. ๒๕๖๑)

๔.๒ ยุทธศาสตร์การปรับขนาดกำลังคนภาครัฐ (พ.ศ. ๒๕๕๗ – พ.ศ. ๒๕๖๑)

๔.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล พ.ศ. (๒๕๕๙ – พ.ศ. ๒๕๖๓)

๔.๔ ยุทธศาสตร์ชาติ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – พ.ศ. ๒๕๖๔)

๕. แผนงานและโครงการสำคัญ

๕.๑ การปรับโครงสร้างอำนาจส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น และแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน

๕.๑.๑ สาระสำคัญ

๑) กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของการบริหารราชการแผ่นดินทุกประเภท โดยจัดความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้ชัดเจน

๒) ทบทวนบทบาทภารกิจของภาครัฐที่แท้จริงให้ชัดเจน โดยทบทวนบทบาทภารกิจและโครงสร้างของทุกกระทรวง ทบวง กรม ให้สอดคล้องกับขอบเขตอำนาจ พิจารณายุบเลิกหน่วยงานของรัฐที่หมดภารกิจแล้ว รวมทั้งลดจำนวนหน่วยงานส่วนกลางในภูมิภาคและปรับปรุงแนวทางการจัดส่วนราชการในภูมิภาค

๓) แก้ไขกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน และรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เป็นหมวดหมู่ กฎหมายว่าด้วยการปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม ให้เหมาะสม สอดคล้องกับภารกิจภาครัฐที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงไป

๕.๑.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** สำนักงาน ก.พ.ร.

๕.๑.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๒ การปฏิรูปการพัฒนาข้าราชการ

๕.๒.๑ **สาระสำคัญ**

๑) วิเคราะห์ประสิทธิภาพของการพัฒนาผู้บริหารส่วนราชการในภาพรวม โดยคำนึงถึงคุณภาพ ความทันการณ์ และความซ้ำซ้อนของหลักสูตรต่างๆ

๒) ปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบการพัฒนาและเตรียมผู้บริหารภาคราชการในภาพรวม โดยวิเคราะห์ความคุ้มค่าและประสิทธิภาพในการพัฒนาข้าราชการในมิติต่างๆ จากการเข้ารับการฝึกอบรม ตลอดจนลดเงื่อนไขอันจะนำไปสู่การสร้างเครือข่ายชนชั้นนำ การเรี่ยไรรับบริจาค ซึ่งเป็นปัญหาต่อการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการภาครัฐ

๕.๒.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** สำนักงาน ก.พ.

๕.๒.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๓)

๕.๓ การเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพการบริหารงานแห่งรัฐ

๕.๓.๑ **สาระสำคัญ**

๑) ส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานของรัฐในการพัฒนาระบบการให้บริการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีสมรรถนะองค์การและกลไกภาครัฐที่จำเป็นต่อการแข่งขันของประเทศให้สูงขึ้นสู่ความเป็นเลิศ

๒) อำนวยความสะดวกให้ภาคเอกชนและภาคส่วนอื่นๆ ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่และมีการให้บริการสาธารณะทั้งระบบดีขึ้น ทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพที่จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเป็นระบบ

๕.๓.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** สำนักงาน ก.พ.ร.

๕.๓.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐– ๒๕๖๓)

๕.๔ การปรับปรุงกฎหมายเพื่อวางระบบการบริหารจัดการงบประมาณเชิงพื้นที่

๕.๔.๑ **สาระสำคัญ**

๑) แก้ไขพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ ให้ส่งเสริมการจัดสรรงบประมาณแบบบูรณาการและงบประมาณเชิงพื้นที่ ให้จังหวัด กลุ่มจังหวัด และราชการบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยรับการจัดสรรงบประมาณได้ ให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการงบประมาณ ตั้งแต่การเสนอโครงการตามแผนพัฒนาชุมชนที่สามารถเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนพัฒนาจังหวัด ตลอดจนตรวจสอบและติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณเชิงพื้นที่

๒) แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้อง อาทิ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ . ๒๕๕๑

๕.๔.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** สำนักงบประมาณ

๕.๔.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒)

๕.๕ การบูรณาการโครงสร้างพื้นฐานกลางด้านเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology / ICT) สำหรับบริการภาครัฐ (Government Shared Infrastructure)

๕.๕.๑ **สาระสำคัญ** บูรณาการโครงสร้างพื้นฐานกลางด้าน ICT ของภาครัฐให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับรัฐบาลดิจิทัล อาทิ Government Information Network (GIN), Government Cloud (G-Cloud) และ Government Common Services (G-SaaS)

๕.๕.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สรอ.) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

๕.๕.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒)

๕.๖ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการให้บริการของภาครัฐ

๕.๖.๑ **สาระสำคัญ**

๑) บูรณาการข้อมูลผ่านระบบเชื่อมโยงข้อมูลกลาง

๒) ยืนยันตัวตนและบริหารจัดการสิทธิโดยใช้ Smart Card หรือผ่านบัญชีผู้ใช้อิเล็กทรอนิกส์กลาง

๓) ให้ข้อมูลทุกข้อมูลงานบริการผ่านจุดเดียวโดยมีผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง

๔) รับฟังความคิดเห็นเพื่อการแก้ไขเรื่องร้องเรียนและการเข้าถึงความต้องการในเชิงรุก

๕) จัดโครงสร้างพื้นฐานการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ และแผนงานยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนใน ๒ ด้าน ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือเพื่อให้บริการความช่วยเหลือแบบบูรณาการในเชิงรุก และการเพิ่มประสิทธิภาพแรงงานโดยการบูรณาการตลาดแรงงานแบบครบวงจร

๕.๖.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

๕.๖.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐– ๒๕๖๑)

๕.๗ การพัฒนาระบบยุติธรรมชุมชนและการให้ความช่วยเหลือประชาชน

๕.๗.๑ **สาระสำคัญ**

๑) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนด้านกระบวนการยุติธรรมทางเลือก

๒) สนับสนุนให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยการจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชนครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ

๓) ส่งเสริมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเบื้องต้นแก่ประชาชน

๔) ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง

๕.๗.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กระทรวงยุติธรรม

๕.๗.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐– ๒๕๖๑)

๕.๘ การปฏิรูปองค์กรในกระบวนการยุติธรรม

๕.๘.๑ สาระสำคัญ

๑) ศึกษาวิจัยแนวทางการปฏิรูปองค์กรและการทำงานให้กระบวนการยุติธรรมให้สามารถอำนวยความยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรมตามหลักนิติธรรม อาทิ การปฏิรูปโครงสร้างขององค์กรศาล การพัฒนาระบบวิธีพิจารณาคดีและระบบองค์คณะในองค์กรศาล การกำหนดองค์กรอัยการเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ การมีอำนาจสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวน และการขยายขอบเขตอำนาจองค์กรทนายความและพัฒนามาตรฐานวิชาชีพให้ครอบคลุมการให้บริการทางกฎหมายมากขึ้น

๒) ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทางด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชนของประเทศ รวมทั้งพัฒนาระบบการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปอย่างเสมอภาค

๓) พัฒนาระบบนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศในการส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อสนับสนุนงานคดีและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

๔) พัฒนาระบบเทคโนโลยีในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางแพ่งและอาญาเพื่อเป็นช่องทางให้ประชาชนเข้าถึงได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว

๕.๘.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กระทรวงยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสภาทนายความ

๕.๘.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐– ๒๕๖๑)

๕.๙ การสร้างกลไก "ยับยั้ง" และ "สร้างความตระหนักรู้" เพื่อป้องกันการทุจริต

๕.๙.๑ สาระสำคัญ

๑) ตรวจสอบ เฝ้าระวัง และการวางระบบการจัดการความเสี่ยงจากการทุจริตทั้งในกระบวนการในการวิเคราะห์ ประเมิน ดูแล ตรวจสอบ และควบคุมเพื่อลดความเสี่ยงจากการทุจริตให้มากที่สุด การจัดให้มีระบบควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างที่ทันสมัย รัดกุม เพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบ

๒) เผยแพร่/ให้ความรู้ในเรื่องการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมและการให้ความรู้ในการปฏิบัติตามมาตรการเสริมที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๓) พัฒนาและสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเฝ้าระวังการทุจริต โดยการสร้างเครือข่ายและอาสาสมัครเครือข่ายภาคประชาสังคมของส่วนราชการและเอกชน เพื่อส่งเสริมองค์กรภาคประชาสังคม/ภาคีเครือข่ายทำหน้าที่ป้องกันเฝ้าระวัง (Watch Dogs)

๔) เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ภายใต้กรอบแนวคิด "โรงเรียนสุจริต" เพื่อสร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ปลูกจิตสำนึก ทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์ อยู่อย่างพอเพียง มีจิตสาธารณะ

๕) รณรงค์ประชาสัมพันธ์แบบบูรณาการเชิงรุก เพื่อปลุก-ปลูกจิตสำนึกประชาชน/สร้างความตระหนักถึงโทษภัย/ผลกระทบของการทุจริต และการพัฒนาเครือข่ายเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มคนรุ่นใหม่ ใช้ Social Media รณรงค์ในรูปแบบที่ เข้าใจง่าย โดนใจ

๕.๙.๒ **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ของทุกหน่วยราชการ

๕.๙.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒)

๕.๑๐ การพัฒนากระบวนการจัดทำนโยบายสาธารณะรวมถึงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ให้มีคุณภาพและมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

๕.๑๐.๑ สาระสำคัญ

๑) พัฒนาคู่มือในการประเมินนโยบาย กฎหมาย กฎ ระเบียบ และคู่มือการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบาย รวมถึงกฎหมาย กฎ ระเบียบ

๒) เสริมสร้างศักยภาพขององค์กรในทุกภาคส่วนให้สามารถประเมินนโยบาย กฎหมาย กฎ ระเบียบ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการจัดตั้งหน่วยงานปฏิรูปนโยบายและกฎหมายภายในกระทรวง

๓) ส่งเสริมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการประเมินผลนโยบาย กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเบื้องต้นแก่ประชาชน

๔) จัดให้มีการฝึกอบรมการใช้คู่มือในการประเมินนโยบาย กฎหมาย กฎ ระเบียบ รวมทั้งคู่มือกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำนโยบาย กฎหมาย กฎ ระเบียบที่มีคุณภาพ

๕.๑๐.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๕.๑๐.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒)

ส่วนที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ
ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์เป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนเศรษฐิจและสังคม การกระจายความเจริญ และการพัฒนาเมืองและพื้นที่ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ของประเทศประสบปัญหาความต่อเนื่องในการดำเนินการ และปัญหาเชิงปริมาณ คุณภาพ และการบริหารจัดการการให้บริการที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ทำให้มีข้อจำกัดในการสนับสนุนการพัฒนาประเทศให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ของประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ จะมุ่งเน้นการขยายขีดความสามารถและพัฒนาคุณภาพการให้บริการ เพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจหลัก และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกกลุ่มในสังคม สนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคและในอาเซียนอย่างเป็นระบบ โดยมีโครงข่ายเชื่อมโยงภายในประเทศที่สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจต่างๆ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการกำกับดูแลให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการพื้นฐาน และการคุ้มครองผู้บริโภค การพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ และการพัฒนาผู้ประกอบการในสาขาโลจิสติกส์และหน่วยงานที่มีศักยภาพเพื่อไปทำธุรกิจในต่างประเทศ

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งและการค้า รวมทั้งมีกลไกกำกับ ดูแล การประกอบกิจการขนส่งที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใสให้สามารถสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และยกระดับคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน

๑.๒ เพื่อสร้างความมั่นคงทางพลังงาน เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานสะอาด ตลอดจนขยายโอกาสทางธุรกิจในภูมิภาคอาเซียน

๑.๓ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและขยายการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลอย่างทั่วถึงทั้งประเทศ ในราคาที่เหมาะสมเป็นธรรม และส่งเสริมธุรกิจดิจิทัลใหม่ และนวัตกรรม รวมทั้งพัฒนาระบบความปลอดภัยทางไซเบอร์ให้มีความมั่นคง และคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลให้แก่ผู้ใช้บริการ

๑.๔ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและขยายการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานด้านน้ำประปาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพให้ครอบคลุมทั่วประเทศ ลดอัตราน้ำสูญเสียในระบบประปา และสร้างกลไกการบริหารจัดการการประกอบกิจการน้ำประปาในภาพรวมของประเทศ

๑.๕ เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่เกิดจากลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อลดการนำเข้าจากต่างประเทศ และสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ

๒. เป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมายที่ ๑ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ในภาพรวม มีเป้าหมายเพื่อลดความเข้มการใช้พลังงาน (Energy Intensity: EI) และลดต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศ

ตัวชี้วัด ๑.๑ สัดส่วนการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลงจาก ๘.๒๒ เป็น ๗.๗๐ พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท ในปี ๒๕๖๔

ตัวชี้วัด ๑.๒ สัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ลดลงจากร้อยละ ๑๔ เป็นร้อยละ ๑๒ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ โดยในส่วนของต้นทุนค่าขนส่งสินค้าต่ำกว่าร้อยละ ๗ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในปี ๒๕๖๔

เป้าหมายที่ ๒ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบขนส่ง เพื่อเพิ่มปริมาณการขนส่งสินค้าทางรางและทางน้ำ และเพิ่มปริมาณการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง รวมทั้งขยายขีดสามารถในการรองรับปริมาณผู้โดยสารของท่าอากาศยานในกรุงเทพมหานครและท่าอากาศยานในภูมิภาคให้เพียงพอกับความต้องการ

ตัวชี้วัด ๒.๑ สัดส่วนปริมาณการขนส่งสินค้าทางรางต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑.๔ เป็นร้อยละ ๔ และสัดส่วนปริมาณการขนส่งสินค้าทางน้ำต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๒ เป็นร้อยละ ๑๕ ในปี ๒๕๖๔

ตัวชี้วัด ๒.๒ สัดส่วนของผู้ใช้ระบบรถไฟฟ้าต่อปริมาณการเดินทางในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จากร้อยละ ๕ เป็นร้อยละ ๑๕ ในปี ๒๕๖๔

ตัวชี้วัด ๒.๓ ความสามารถในการรองรับปริมาณผู้โดยสารโดยรวมของท่าอากาศยานในกรุงเทพมหานครและท่าอากาศยานในภูมิภาค เพิ่มขึ้นเป็น ๑๒๐ และ ๕๕ ล้านคนต่อปี ตามลำดับ ในปี ๒๕๖๔

เป้าหมายที่ ๓ การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ เพื่อให้ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์ และการอำนวยความสะดวกทางการค้ามีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ระบบ National Single Window (NSW) สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการนำเข้าส่งออกและโลจิสติกส์ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์แบบไร้กระดาษได้อย่างสมบูรณ์ บุคลากรด้านโลจิสติกส์ได้รับการพัฒนาให้มีผลิตภาพสูงขึ้น รวมทั้งการขนส่งสินค้าผ่านเข้า-ออก ณ ด่านการค้าชายแดนสำคัญที่เชื่อมต่อกับโครงข่ายทางหลักมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ตัวชี้วัด ๓.๑ อันดับดัชนีความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์ และประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกทางการค้าดีขึ้น

ตัวชี้วัด ๓.๒ จำนวนธุรกรรมการให้บริการการนำเข้าและส่งออกด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นร้อยละ ๑๐๐ ในปี ๒๕๖๔

ตัวชี้วัด ๓.๓ ปริมาณสินค้าที่ผ่านเข้า-ออก ณ ด่านการค้าชายแดนที่สำคัญเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ต่อปี

เป้าหมายที่ ๔ การพัฒนาด้านพลังงาน เพื่อเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย และลดการพึ่งพาก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้า

ตัวชี้วัด ๔.๑ สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๒.๙๔ เป็นร้อยละ ๑๗.๓๔ ในปี ๒๕๖๔

ตัวชี้วัด ๔.๒ สัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าลดลงจากร้อยละ ๖๕ เป็นร้อยละ ๔๗ ในปี ๒๕๖๔

เป้าหมายที่ ๕ การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ และสร้างผู้ประกอบการธุรกิจดิจิทัลรายใหม่เพิ่มขึ้น รวมทั้งพัฒนาระบบความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องตามมาตรฐานสากลเพื่อรับมือภัยคุกคามทางออนไลน์

ตัวชี้วัด ๕.๑ อันดับความพร้อมใช้ของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Network Readiness Index: NRI) ดีขึ้น

ตัวชี้วัด ๕.๒ จำนวนหมู่บ้านที่มีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเข้าถึง เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๓๐ เป็นมากกว่าร้อยละ ๘๕ ในปี ๒๕๖๔

ตัวชี้วัด ๕.๓ จำนวนผู้ประกอบการธุรกิจดิจิทัลเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ราย ในปี ๒๕๖๔

ตัวชี้วัด ๕.๔ จำนวนหน่วยงานภาครัฐมีระบบความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๔๗ เป็นมากกว่าร้อยละ ๘๐ ในปี ๒๕๖๔

เป้าหมายที่ ๖ การพัฒนาด้านสาธารณูปการ (น้ำประปา) เพื่อขยายกำลังการผลิตน้ำประปาและกระจายโครงข่ายการให้บริการน้ำประปาให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ และบริหารจัดการลดน้ำสูญเสียในระบบส่งน้ำและระบบจำหน่ายน้ำ

ตัวชี้วัด ๖.๑ จำนวนครัวเรือนในเขตนครหลวงได้รับบริการน้ำประปาร้อยละ ๑๐๐ ภายในปี ๒๕๖๑ และจำนวนครัวเรือนในเขตภูมิภาค/เทศบาลได้รับบริการน้ำประปาครอบคลุมมากกว่าร้อยละ ๘๐ ในปี ๒๕๖๔

ตัวชี้วัด ๖.๒ จำนวนหมู่บ้านทั่วประเทศได้รับบริการน้ำสะอาดร้อยละ ๑๐๐ ในปี ๒๕๖๔

ตัวชี้วัด ๖.๓ อัตราน้ำสูญเสียในระบบส่งและจำหน่ายน้ำในเขตนครหลวงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ และในเขตภูมิภาค/เทศบาลน้อยกว่าร้อยละ ๒๕ ในปี ๒๕๖๔

๓. แนวทางการพัฒนา

๓.๑ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านขนส่ง

๓.๑.๑ พัฒนาระบบขนส่งทางราง โดย

๑) พัฒนาและปรับปรุงโครงข่ายรถไฟขนาดทาง ๑ เมตร ให้เป็นโครงข่ายหลักในการเดินทางและขนส่งสินค้าของประเทศ ด้วยการเร่งปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ในปัจจุบัน ระบบโทรคมนาคมและอาณัติสัญญาณ รถจักรและล้อเลื่อน และเริ่มก่อสร้างทางคู่ในแนวเส้นทางรถไฟที่อยู่ภายในรัศมี ๕๐๐ กิโลเมตรจากกรุงเทพมหานคร อาทิ ช่วงปากน้ำโพ - เด่นชัย ช่วงจิระ-อุบลราชธานี ช่วงชุมพร - สุราษฎร์ธานี รวมทั้งศึกษาความเหมาะสมของการก่อสร้างรถไฟสายใหม่ในแนวระเบียงเศรษฐกิจเพื่อเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน และเชื่อมโยงการเดินทางและขนส่งสินค้าในระบบรถไฟ (Feeder Line) จากพื้นที่เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของจังหวัดต่างๆ เข้ากับโครงข่ายรถไฟหลักของประเทศ ตลอดจนพัฒนาความร่วมมือในการให้บริการรถไฟระหว่างประเทศ

๒) ศึกษาแผนที่นำทาง (Road map) ของการปรับเปลี่ยนไปใช้รถจักรที่ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าแทนรถจักรดีเซล เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีระบบรถไฟในอนาคต ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการให้บริการและบริหารจัดการรถไฟ รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการระบบรถไฟขนาดทาง ๑ เมตร ให้สามารถรองรับปริมาณการเดินทางและขนส่งทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

๓) พัฒนาโครงข่ายรถไฟความเร็วสูงขนาดทางมาตรฐาน เพื่อทำหน้าที่เป็นโครงข่ายหลักในการขนส่งผู้โดยสาร ในขณะที่โครงข่ายทางรถไฟขนาด ๑ เมตรจะทำหน้าที่ในการรวบรวมปริมาณผู้โดยสารเข้าสู่โครงข่ายรถไฟขนาดทางมาตรฐาน โดยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ควรเริ่มพัฒนาโครงข่ายรถไฟขนาดทางมาตรฐานอย่างน้อย ๑ เส้นทาง และเตรียมแผนการพัฒนาพื้นที่เมืองตามแนวเส้นทางโครงการ เพื่อให้เกิดกระจายความเจริญจากกรุงเทพมหานครไปยังเมืองหลักในภูมิภาค ช่วยยกระดับมาตรฐานการให้บริการระบบขนส่งสาธารณะของประเทศ และสร้างโอกาสในการเรียนรู้เทคโนโลยีการบริหารจัดการระบบรถไฟชั้นสูงให้แก่คนไทย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ของประเทศในระยะต่อไป

๔) จัดทำมาตรฐานระบบรถไฟทั้งขนาดทาง ๑ เมตร (Meter Gauge) และขนาดทางมาตรฐาน (Standard Gauge) และมาตรฐานระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนประเภทต่างๆ เพื่อยกระดับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบรางของประเทศ และลดข้อจำกัดในการกำหนดคุณสมบัติทางเทคนิคในขั้นตอนการประกวดราคา ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการซ่อมบำรุงระบบรถไฟและรถไฟฟ้า

๕) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและศูนย์บริการโลจิสติกส์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งสินค้าและเดินทาง หรือการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ อาทิ ศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้า สถานีขนส่งสินค้า รวมทั้งการจัดหาอุปกรณ์การยกขนตู้สินค้าทางรถไฟ ในแนวเส้นทางยุทธศาสตร์ที่สามารถเชื่อมโยงกับฐานการผลิตอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมของประเทศไปยังประตูการค้าหลักของประเทศโดยเฉพาะบริเวณท่าเรือระหว่างประเทศและด่านการค้าที่สำคัญ

๓.๑.๒ พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง โดย

๑) พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองที่มีความเหมาะสมกับขนาดเศรษฐกิจและสังคมของเมืองที่มีประสิทธิภาพการใช้พลังงานสูงและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเร่งก่อสร้างรถไฟฟ้าในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลตามแผนแม่บทระบบขนส่งมวลชนทางรางในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และเริ่มพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในพื้นที่เมืองหลักในเขตภูมิภาคที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของเมือง อาทิ ระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนขนาดรอง (Light Rail) รถโดยสารด่วนพิเศษ (Bus Rapid Transit : BRT) และรถราง โดยเน้นการพัฒนาในเมืองหลักที่สำคัญเป็นลำดับแรกก่อน อาทิ ขอนแก่น เชียงใหม่ สงขลา หาดใหญ่ และภูเก็ต

๒) เร่งพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการให้บริการและปรับเส้นทางการเดินรถโดยสารสาธารณะ เพื่อทำหน้าที่ป้อนผู้โดยสารเข้าสู่ระบบขนส่งสาธารณะที่เป็นโครงข่ายหลักของเมือง และสนับสนุนให้ประชาชนหันมาเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะเพิ่มขึ้น ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะเพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในภูมิภาค

๓) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสถานีให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาพื้นที่เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากโครงข่ายระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองอย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายผังเมือง การสร้างอัตลักษณ์ของพื้นที่ และการพัฒนาพื้นที่รอบสถานีระบบขนส่งมวลชน (Transit Oriented Development: TOD) ตามระดับการพัฒนาและความสามารถในการบริหารจัดการของพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ที่สอดคล้องกับระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

๔) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อสนับสนุนการเดินทางที่ไม่ใช้เครื่องยนต์ในเขตเมือง (Non–Motorized Transport: NMT) โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางข้าม ทางเท้า และทางจักรยานในพื้นที่ที่สามารถเชื่อมต่อการเดินทางกับระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง และการสร้างมาตรฐานและคุ้มครองความปลอดภัยของผู้สัญจรทางเดินเท้าและผู้ใช้จักรยานในเขตเมือง เพื่อเพิ่มสัดส่วนของการเดินทางที่ไม่ใช่เครื่องยนต์ในภาพรวม ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในระยะต่อไปต้องคำนึงถึงการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มผู้พิการและผู้สูงอายุ โดยออกแบบพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะของภาครัฐให้สามารถอำนวยความสะดวกและรองรับผู้ใช้บริการทุกกลุ่มได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ ภายใต้หลักการการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design)

๓.๑.๓ พัฒนาโครงข่ายทางถนน โดย

๑) บำรุงรักษาและยกระดับคุณภาพ รวมทั้งความปลอดภัยของโครงข่ายถนนที่มีอยู่ในปัจจุบัน และขยายขีดความสามารถในการรองรับปริมาณจราจรตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ รวมทั้งพัฒนาโครงข่ายทางพิเศษและทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง บริเวณด่านการค้าและประตูการค้าที่สำคัญ เพื่อรองรับปริมาณการเดินทางและขนส่งสินค้าที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อาทิ ด่านปาดังเบซาร์ ด่านบ้านพุน้ำร้อน รวมทั้งเชื่อมโยงการเดินทางและการขนส่งสินค้าไปยังฐานการผลิต และแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ

๒) นำเทคโนโลยีระบบการขนส่งและจราจรอัจฉริยะ (Intelligent Transport Systems) มาใช้ในการควบคุมและสั่งการจราจร โดยให้มีการบูรณาการข้อมูลการเดินทางทุกรูปแบบในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อให้มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจควบคุมและสั่งการจราจรที่ทันต่อเหตุการณ์ และสามารถให้ข้อมูลแก่ผู้สัญจรเพื่อประกอบการตัดสินใจวางแผนการเดินทาง ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการจราจร เพิ่มความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน และช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจแนวทางการพัฒนาระบบขนส่ง รวมทั้งสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการในสภาวะวิกฤตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๑.๔ พัฒนาระบบขนส่งทางอากาศ โดย

๑) เร่งพัฒนาท่าอากาศยานสุวรรณภูมิและท่าอากาศยานดอนเมืองตามแผนแม่บทให้แล้วเสร็จภายในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ศึกษาทางเลือกและความเหมาะสมของการขยายขีดความสามารถของท่าอากาศยานเพื่อเตรียมความพร้อมภายหลังจากที่ปริมาณความต้องการเดินทางและการขนส่งสินค้าเต็มขีดความสามารถของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิและท่าอากาศยานดอนเมือง จัดทำแผนการใช้ประโยชน์และแผนการบำรุงรักษาท่าอากาศยานในภูมิภาคเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการลงทุนของภาครัฐ ศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้ประโยชน์ท่าอากาศยานที่มีศักยภาพแห่งอื่น อาทิ ท่าอากาศยานอู่ตะเภา สำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมการบิน

๒) ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการท่าอากาศยานเพื่อรักษาคุณภาพความปลอดภัย ความเชี่ยวชาญของบุคลากร ความพร้อมของอุปกรณ์ การอำนวยความสะดวกต่อผู้โดยสารและสินค้า และการเผชิญเหตุฉุกเฉิน ให้ได้มาตรฐานสากลและสอดคล้องกับข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศ อาทิ องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization: ICAO) องค์กรความร่วมมือด้านการบินในกลุ่มสหภาพยุโรป (European Aviation Safety Agency: EASA) สำนักงานบริหารการบินแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (Federal Aviation Administration: FAA) และสำนักงานการบินพลเรือนญี่ปุ่น (Japan Civil Aviation Bureau: JCAB)

๓) พัฒนาโครงสร้างและการจัดการห้วงอากาศ (Airspace Organization and Management) ให้มีความสามารถเพียงพอในการรองรับการเติบโตของปริมาณการจราจรทางอากาศทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดความล่าช้า และทำให้เกิดความคล่องตัวของเที่ยวบิน รวมทั้งให้อยู่ในระดับที่แข่งขันได้ ทั้งนี้ การพัฒนาดังกล่าวต้องสอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐาน และแผนการพัฒนาทางการบินของประชาคมโลก ภายใต้การกำกับขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization: ICAO) โดยบูรณาการการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดระหว่างกระทรวงคมนาคม กระทรวงกลาโหม รวมทั้งส่วนราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

๓.๑.๕ พัฒนาระบบขนส่งทางน้ำ โดย

๑) ปรับปรุงการใช้ประโยชน์ท่าเรือภูมิภาคที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยกรมเจ้าท่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันศึกษาแนวทางการบริหารจัดการ การส่งเสริมการตลาด การพัฒนาด้านอุปสงค์ของท่าเรือชายฝั่งและท่าเรือแม่น้ำที่มีอยู่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐานที่ได้ลงทุนไปให้สามารถสนับสนุนการเดินทางและขนส่งเชื่อมโยงทางน้ำภายในประเทศ รวมทั้งสร้างโครงข่ายเชื่อมโยงการขนส่งทางน้ำระหว่างท่าเรือชายฝั่งและท่าเรือหลักภายในประเทศและต่างประเทศ

๒) กำกับดูแลการให้บริการของภาคเอกชนผู้รับสัมปทานในท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังให้เป็นไปตามสัญญาสัมปทาน และยกระดับมาตรฐานการให้บริการให้ทัดเทียมกับท่าเรือชั้นนำในภูมิภาค รวมทั้งเตรียมการพัฒนาขยายขีดความสามารถการให้บริการท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังบนพื้นฐานของกระบวนการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่

๓.๒ การสนับสนุนการพัฒนาระบบขนส่ง

๓.๒.๑ สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่เกิดจากการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดย

๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมและการพัฒนาบุคลากร เพื่อเพิ่มศักยภาพการให้บริการเข้าสู่มาตรฐานสากล ยกระดับทักษะขีดความสามารถของบุคลากรในระบบขนส่งให้มีความรู้ความสามารถในองค์ความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่ และสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและมาตรฐานสากล โดยเฉพาะการพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมการบิน จะต้องวางแผนพัฒนากำลังคนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถาบันการศึกษาที่ได้มาตรฐานสากลด้านการบิน พร้อมทั้งกำหนดแนวทางยกระดับมาตรฐานหลักสูตรและอุปกรณ์การเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาต่างๆ ให้สอดคล้องตามข้อกำหนดขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ องค์กรความร่วมมือด้านการบินในกลุ่มสหภาพยุโรป สำนักงานบริหารการบินแห่งชาติสหรัฐอเมริกา และสำนักงานการบินพลเรือนญี่ปุ่น

๒) ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมทางราง โดยปรับปรุงกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างระบบรถไฟฟ้าและเครื่องกล รวมทั้งรถไฟฟ้า และรถจักรให้เอื้อต่อการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่อง พร้อมทั้งกำหนดให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้แก่ผู้ประกอบการภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสถาบันศึกษา พัฒนาศักยภาพบุคลากร ปรับปรุงมาตรการส่งเสริมการลงทุนทั้งในระดับผู้ประกอบการขนาดใหญ่ ผู้ประกอบการขนาดกลาง และผู้ประกอบการขนาดย่อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมระบบรางภายในประเทศ พร้อมทั้งสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา เพื่อลดการนำเข้าจากต่างประเทศ และสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ

๓) ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมซ่อมบำรุงและผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน โดยสนับสนุนให้มีการจัดตั้งนิคมศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยานที่ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล การปรับปรุงกฎหมายและการกำหนดมาตรการส่งเสริมการลงทุนที่สามารถจูงใจให้ผู้ผลิตในต่างประเทศเข้ามาตั้งฐานการผลิตภายในประเทศไทย การพัฒนาบุคลากรและนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเป็นนิคมอุตสาหกรรมการบินและการเป็นศูนย์กลางทางอากาศของภูมิภาคในระยะยาว

๓.๒.๒ พัฒนาการบริหารจัดการในสาขาขนส่ง โดย

๑) เร่งจัดตั้งกรมการขนส่งทางรางเพื่อทำหน้าที่กำกับดูแล (Regulatory Unit) ผู้ให้บริการในสาขาการขนส่งทางราง กำหนดมาตรฐานความปลอดภัยและการบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานทางราง กำหนดโครงสร้างอัตราค่าบริการและระดับคุณภาพการให้บริการ กำหนดมาตรการส่งเสริมการเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนในกิจการระบบรางของประเทศ และการคุ้มครองผู้ใช้บริการ รวมทั้งเร่งปรับโครงสร้างของการรถไฟแห่งประเทศไทย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการขนส่งผู้โดยสารและสินค้า

๒) เร่งพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรกำกับดูแลการขนส่งทางอากาศ และการขนส่งทางน้ำ โดยการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากร อุปกรณ์ ปรับปรุงและพัฒนากฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งทางอากาศและทางน้ำให้สอดคล้องกับรูปแบบการให้บริการและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป การกำกับดูแลอัตราค่าบริการ คุณภาพการให้บริการ การคุ้มครองผู้บริโภค และความปลอดภัย รวมทั้งพัฒนาความสามารถในการกู้ภัยและการสืบสวนกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน และกำหนดมาตรการและแนวทางป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมและเตรียมการเผชิญเหตุฉุกเฉิน เพื่อรักษาคุณภาพและความปลอดภัยในการให้บริการให้ได้มาตรฐานสากลตามข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศ

๓) พิจารณากำหนดโครงสร้างอัตราค่าโดยสารร่วม (Common Fare) ในระบบขนส่งสาธารณะ เพื่อจูงใจให้ประชาชนหันมาใช้ระบบขนส่งสาธารณะเพิ่มขึ้น รวมถึงการพิจารณากลไกการสนับสนุนทางการเงินเพื่อชดเชยผลการดำเนินงานขาดทุนของผู้ให้บริการ (Operator) ในระบบขนส่งสาธารณะที่เป็นธรรมระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐ โดยอาจพิจารณาจัดตั้งกองทุนระบบขนส่งสาธารณะแทนการให้เงินอุดหนุนบริการสาธารณะ (Public Service Obligation: PSO) เพื่อให้สามารถนำค่าธรรมเนียมจากผู้ให้บริการในเส้นทางหรือโครงการที่มีกำไรไปชดเชยการให้บริการในเส้นทางหรือโครงการที่มีผลขาดทุน ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการให้บริการระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองได้อย่างยั่งยืน

๔) ปรับปรุงมาตรการ กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งให้ทันสมัยและลดความซ้ำซ้อน รวมทั้งบังคับใช้กฎหมายเพื่อสนับสนุนให้ระบบขนส่งทางรางเป็นโครงข่ายหลักในการเดินทางและขนส่งของประเทศ โดยพิจารณากำหนดมาตรการการลดปริมาณการใช้ยานพาหนะส่วนบุคคลในเขตเมือง (Demand Management) เพื่อให้ประชาชนเปลี่ยนรูปแบบการเดินทางมาใช้ระบบขนส่งสาธารณะเพิ่มขึ้น และการเก็บค่าธรรมเนียมการใช้ถนน เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายการบำรุงรักษาโครงข่ายถนนของภาครัฐ

๓.๓ การพัฒนาระบบโลจิสติกส์

๓.๓.๑ พัฒนาและยกระดับมาตรฐานระบบการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานให้ได้มาตรฐานสากลและสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มตลอดห่วงโซ่อุปทาน โดย

๑) ยกระดับมาตรฐานการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานในภาคอุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐานสากล โดยสนับสนุนผู้ประกอบการในการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ส่งเสริมความร่วมมือในการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานในการพัฒนาไปสู่ระบบโลจิสติกส์และโซ่อุปทานเชิงดิจิทัล สร้างความเป็นมืออาชีพการบริหารแก่องค์กรธุรกิจรองรับการเป็นอุตสาหกรรมระดับ

มาตรฐานสากล ธุรกิจสมัยใหม่ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการพัฒนาเชิงพื้นที่ด้านการจัดการโลจิสติกส์ด้วยการสร้างเครือข่ายและการเชื่อมโยงแหล่งวัตถุดิบ แหล่งผลิต และตลาด เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งด้านการผลิตและการท่องเที่ยว รวมทั้งส่งเสริมการเตรียมแผนบริหารจัดการโลจิสติกส์เพื่อรองรับกรณีฉุกเฉินและการบริหารความเสี่ยงทางธุรกิจ

๒) พัฒนาระบบการบริหารจัดการโลจิสติกส์ในภาคการเกษตร โดยสนับสนุนและเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานการเกษตร สร้างโซ่คุณค่าให้แก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบธุรกิจ ตั้งแต่ระดับฟาร์มจนส่งมอบสินค้าเกษตรถึงผู้บริโภค (Logistic Management from Farm to Fork) ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์การเกษตรให้สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันในชุมชนหรือระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดโซ่การผลิต อาทิ การสร้างศูนย์รวบรวมคัดแยกตกแต่งคุณภาพ แปรรูป บรรจุภัณฑ์ และกระจายผลผลิตของชุมชน

๓) พัฒนาศักยภาพผู้ให้บริการโลจิสติกส์ (Logistics Service Providers: LSPs) ให้สามารถแข่งขันได้ โดยยกระดับประสิทธิภาพและมาตรฐานการให้บริการโลจิสติกส์ให้เทียบเคียงผู้ให้บริการโลจิสติกส์ระหว่างประเทศ สร้างมาตรฐานการขนส่งสินค้า การประกันภัย และพัฒนาให้บริการโลจิสติกส์ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ อาทิ ระบบบริหารจัดการขนส่ง ระบบการบริหารจัดการรถเที่ยวเปล่า และระบบตรวจสอบติดตามสินค้า ส่งเสริมการสร้างพันธมิตรหรือความร่วมมือระหว่างผู้ให้บริการโลจิสติกส์ไทยและผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไทย เพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดธุรกิจให้บริการโลจิสติกส์ และสนับสนุนมาตรการทางภาษี มาตรการทางการเงิน ให้ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ไทยในการลงทุนและสร้างเครือข่ายธุรกิจในอนุภูมิภาค รวมทั้งผลักดันให้มีการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษานักลงทุนไทยในต่างประเทศเพื่อให้บริการข้อมูลและคำแนะนำแก่ภาคเอกชนไทยในการลงทุนและการประกอบธุรกิจให้บริการโลจิสติกส์

๔) ส่งเสริมให้มีการลงทุนอุตสาหกรรมสนับสนุนการพัฒนาระบบโลจิสติกส์และการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ด้านโลจิสติกส์ โดยใช้มาตรการทางการเงินหรือมาตรการส่งเสริมการลงทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์ของประเทศ อาทิ ระบบบริหารจัดการและติดตามการขนส่งสินค้า อุปกรณ์ยกขน และอุปกรณ์ซ่อมบำรุงที่ใช้ในกิจกรรมโลจิสติกส์

๓.๓.๒ พัฒนาและยกระดับมาตรฐานการอำนวยความสะดวกทางการค้าให้สอดคล้องกับมาตรฐานการค้าโลก โดยการจัดตั้งหน่วยงานบริหารจัดการส่วนกลางของระบบ NSW ทำหน้าที่พัฒนา บริหารจัดการ และดูแลระบบส่วนกลางในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างภาครัฐ (G2G) และระหว่างภาครัฐและเอกชน (G2B) โดยเร็ว สนับสนุนการปรับลดขั้นตอนกระบวนการนำเข้าส่งออก ขั้นตอนกระบวนการทำงานของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวกับการนำเข้าส่งออก การออกใบอนุญาตและใบรับรอง โดยเฉพาะสินค้านำร่อง ๕ ชนิด ได้แก่ น้ำตาล ข้าว ยางพารา สินค้าแช่แข็ง และวัตถุอันตราย และเร่งรัดการพัฒนาระบบ NSW ให้สมบูรณ์ สามารถเชื่อมโยงระบบเครือข่ายข้อมูลในกระบวนการนำเข้าส่งออกและโลจิสติกส์ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว ครอบคลุมทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน (G2B) รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบและกลไกขับเคลื่อนที่เกี่ยวข้องในการอำนวยความสะดวกทางการค้าและสนับสนุนกิจกรรมโลจิสติกส์ โดยเฉพาะที่ประตูการค้าสำคัญ อาทิ ท่าเรือ ท่าอากาศยาน และด่านชายแดน และผลักดันการออกกฎหมายบังคับใช้ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างประเทศ

๓.๓.๓ พัฒนาคุณภาพบุคลากรและวางแผนจัดการกำลังคนด้านโลจิสติกส์ให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจ โดยเน้นการเพิ่มผลิตภาพแรงงานโดยหน่วยงานภาครัฐร่วมดำเนินการกับภาคเอกชนในการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาสาขาโลจิสติกส์ระดับอาชีวะศึกษาและระดับปริญญา ฝึกอบรมวิชาชีพเฉพาะหรือเทคนิคเฉพาะด้าน และส่งเสริมความร่วมมือกับภาคเอกชนในการฝึกอบรมในระดับปฏิบัติงาน เพื่อให้กำลังคนด้านโลจิสติกส์มีคุณภาพ มาตรฐาน และสอดคล้องกับความต้องการภาคธุรกิจ

๓.๓.๔ บริหารจัดการระบบติดตามประเมินผลการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศ โดยเน้นการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ติดตามการเปลี่ยนแปลงด้านข้อตกลงและความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งระดับทวิภาคี พหุภาคีในภูมิภาคและนานาชาติที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาโลจิสติกส์ อาทิ ความตกลงด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้าขององค์การการค้าโลก (WTO Trade Facilitation Agreement) และข้อตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิค (Trans-Pacific Partnership: TPP) เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการเตรียมการปรับปรุงและวางแผนการพัฒนา รวมทั้งการจัดทำฐานข้อมูลและระบบตัวชี้วัดที่มีประสิทธิภาพ อาทิ ฐานข้อมูลอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ด้านการเกษตร อุตสาหกรรม หรือพาณิชย์

๓.๔ การพัฒนาด้านพลังงาน

๓.๔.๑ ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน โดย

๑) พัฒนามาตรการสนับสนุนด้านการเงินและสร้างแรงจูงใจในการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของภาคอุตสาหกรรม ภาคขนส่ง ภาคธุรกิจ และภาคครัวเรือน อาทิ มาตรการหรือโครงการเพื่อส่งเสริมการประหยัดพลังงาน และมาตรการส่งเสริมการใช้ระบบขนส่งสาธารณะและระบบรางที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งสร้างความรู้ ความเข้าใจ และรณรงค์สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงานและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานอย่างต่อเนื่อง

๒) ปรับปรุงโครงสร้างราคาพลังงานให้สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง เป็นธรรม และพัฒนากลไกด้านภาษี เพื่อนำมาใช้ในการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้พลังงานอย่างประหยัด

๓) บังคับใช้กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พลังงาน และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการบังคับใช้เกณฑ์มาตรฐานอาคาร (Building Energy Code: BEC) สำหรับอาคารใหม่ และเกณฑ์มาตรฐานการประหยัดพลังงานสำหรับผู้ผลิตและจำหน่ายพลังงาน (Energy Efficiency Resources Standard: EERS) รวมทั้งกำหนดนโยบายและมาตรการด้านโครงสร้างพื้นฐานไฟฟ้าที่ชัดเจนในการสนับสนุนและรองรับการขยายตัวของยานยนต์ไฟฟ้า เพื่อเตรียมความพร้อมโครงสร้างพื้นฐานรองรับการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าอย่างกว้างขวางในอนาคต

๔) ส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีประหยัดพลังงานและการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน สำหรับเครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์ ในกระบวนการผลิต การดำเนินธุรกิจและการดำรงชีวิต เพื่อพัฒนาไปสู่การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่ครอบคลุมทั้งในภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจและภาคครัวเรือน และส่งเสริมให้เกิดการนำไปใช้อย่างแพร่หลาย รวมทั้งกำหนดมาตรการควบคุมการใช้งานเครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์ ที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart Grid) ให้ครอบคลุมทั้งระบบผลิต ระบบส่ง ระบบจำหน่าย และผู้ใช้ไฟฟ้า เพื่อให้สามารถนำผลการดำเนินการไปใช้ได้จริงในเชิงพาณิชย์

๓.๔.๒ จัดหาพลังงานให้เพียงพอและสร้างความมั่นคงในการผลิตพลังงาน โดย

๑) จัดหากำลังผลิตไฟฟ้าให้มีการกระจายประเภทเชื้อเพลิง (Fuel Diversification) ที่ใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้าตามกรอบประมาณการสัดส่วนการใช้เชื้อเพลิงของแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยตามศักยภาพเชิงพื้นที่ พัฒนาระบบส่งและระบบจำหน่ายไฟฟ้าให้มีขีดความสามารถในการรองรับปริมาณพลังไฟฟ้าที่ผลิตได้ตามศักยภาพและสอดคล้องกับปริมาณความต้องการใช้ไฟฟ้าของแต่ละพื้นที่ รวมถึงสอดคล้องกับปริมาณไฟฟ้าที่มีอยู่แล้วในระบบ รวมทั้งศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้ารายพื้นที่ เพื่อสะท้อนถึงต้นทุนที่แท้จริงโดยเปรียบเทียบกับโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

๒) สำรวจและพัฒนาแหล่งปิโตรเลียมใหม่ และผลักดันการใช้ประโยชน์ก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทยให้คุ้มค่าเต็มศักยภาพ รวมทั้งพัฒนาโครงข่ายท่อส่งก๊าซธรรมชาติ ท่าเรือรับก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG Terminal) อย่างเหมาะสมและรองรับนโยบายส่งเสริมการแข่งขัน ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการให้บริการขนส่งก๊าซธรรมชาติทางท่อแก่บุคคลที่สาม (Third Party Access: TPA) ในราคาที่เป็นธรรม และเพิ่มการลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐานน้ำมันเชื้อเพลิงโดยการพัฒนาระบบการขนส่งน้ำมันทางท่อ

๓.๔.๓ เพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการ การผลิต และการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานสะอาด โดย

๑) พัฒนาระบบการจัดการข้อมูลการผลิตและการใช้พลังงานทดแทน เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนและเตรียมความพร้อมระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับพลังงานทดแทนที่จะเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในอนาคต โดยคำนึงถึงการสร้างมาตรฐานและกำกับดูแลความปลอดภัยด้านพลังงาน ตลอดจนการให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับพลังงานทดแทนอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง

๒) ประเมินมาตรการและกลไกการส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนในรูปแบบ Feed in Tariff (FIT) เพื่อพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการส่งเสริมอื่นๆ โดยคำนึงถึงการกำหนดต้นทุนที่เหมาะสมและเป็นธรรมทั้งต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค และสร้างกลไกในการวางแผนร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนให้เกิดการผลิตและใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกตามเป้าหมายแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก ตั้งแต่ขั้นการจัดหา การเตรียมวัตถุดิบ การขนส่ง ระบบการจัดการ จนถึงการผลิตพลังงานขั้นสุดท้าย

๓) ส่งเสริมการผลิตและการใช้เชื้อเพลิงชีวภาพ (Biofuel) ในภาคการขนส่ง โดยใช้กลไกตลาดในการผลักดันให้เชื้อเพลิงชีวภาพมีราคาที่แข่งขันได้กับเชื้อเพลิงฟอสซิล ตลอดจนส่งเสริมการผลิตพลังงานทดแทนทั้งการผลิตไฟฟ้าและความร้อนเพื่อใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม สถานประกอบการ และครัวเรือน

๔) วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานทดแทนอย่างต่อเนื่อง อาทิ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานน้ำ ชีวมวล ก๊าซชีวภาพ พืชพลังงาน และขยะ ให้สามารถลดต้นทุนการผลิตและมีความคุ้มค่าเชิงพาณิชย์

๓.๔.๔ ปรับปรุงและพัฒนาการกำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบอย่างถูกต้องเหมาะสม มีธรรมาภิบาล และทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในตลาดพลังงาน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมพลังงานในอนาคต และเตรียมความพร้อมสู่การเปิดเสรีในภาคพลังงาน ตลอดจนสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับการจัดหาพลังงานจากแหล่งต่าง ๆ และการกำหนดโครงสร้างราคาพลังงานที่สะท้อนต้นทุน และเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบกิจการพลังงานและผู้บริโภค

๓.๔.๕ ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์การซื้อขายพลังงานและเพิ่มโอกาสของไทยในการพัฒนาพลังงานในภูมิภาคอาเซียน โดย

๑) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางพลังงานในประเทศ ทั้งในด้านคุณภาพ ความเชื่อถือได้ และประสิทธิภาพ ให้สามารถรองรับการเชื่อมโยงโครงข่ายพลังงานกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบต่างๆ ให้สามารถรองรับการเป็นศูนย์การซื้อขายพลังงานในภูมิภาคอาเซียน และเพิ่มโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมพลังงานของไทย

๒) ผลักดันการสร้างความร่วมมือด้านพลังงานในภูมิภาคให้สามารถพัฒนาโครงข่ายไฟฟ้าและกำหนดคุณภาพน้ำมันสำเร็จรูปร่วมกัน เพื่อขยายโอกาสในการลงทุน รวมถึงให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเพื่อนบ้านในการเตรียมความพร้อมโครงสร้างพื้นฐานพลังงาน โดยพิจารณาให้ความช่วยเหลือด้านพลังงานในกลุ่มประเทศอาเซียนตามความเหมาะสม เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศ

๓) ส่งเสริมและผลักดันให้รัฐวิสาหกิจด้านพลังงานของไทยนำความรู้และความเชี่ยวชาญไปลงทุน ขยายศักยภาพทางธุรกิจในประเทศเพื่อนบ้าน โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านพลังงานภายในประเทศบูรณาการการทำงานร่วมกัน เพื่อขยายช่องทางธุรกิจในประเทศเพื่อนบ้านและสนับสนุนการเป็นศูนย์การซื้อขายพลังงานในภูมิภาคอาเซียน

๓.๕ การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล

๓.๕.๑ พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมของประเทศให้ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดย

๑) พัฒนาโครงข่ายบรอดแบนด์ความเร็วสูงทั้งระบบสายและไร้สายให้ครอบคลุมทั่วประเทศ และจัดให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการเพื่อสังคม เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง

๒) พัฒนาโครงข่ายวงจรสื่อสารระหว่างประเทศทั้งภาคพื้นดิน เคเบิลใต้น้ำ ดาวเทียม และพัฒนาโครงข่ายเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านอาเซียน รวมทั้งบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ตำแหน่งวงโคจรและคลื่นความถี่ทั้งในเชิงพาณิชย์และบริการสาธารณะ เพื่อสร้างมั่นคงและประสิทธิภาพให้แก่ระบบการเชื่อมสัญญาณระหว่างประเทศ

๓) บริหารจัดการเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมและสื่อสารมวลชนให้มีการบูรณาการใช้โครงข่ายและอุปกรณ์ร่วมกัน และจัดทำแผนการจัดสรรคลื่นความถี่ที่ไม่ได้ใช้งานและใกล้สิ้นสุดสัญญาสัมปทานให้ชัดเจน เพื่อให้การใช้ทรัพยากรของประเทศเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และลดความซ้ำซ้อนและค่าใช้จ่ายในการลงทุน

๓.๕.๒ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจ โดย

๑) ส่งเสริมการพัฒนาผู้ประกอบการให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำธุรกิจให้เป็นระบบดิจิทัล โดยจัดทำแพลตฟอร์ม (Platform) ธุรกิจดิจิทัล พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ในภาคเกษตร ภาคการผลิต และภาคธุรกิจ การสร้างร้านค้าและมาตรฐานสินค้าออนไลน์ ส่งเสริมธุรกิจของผู้ประกอบการดิจิทัลรุ่นใหม่ (Start up) ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม และวิสาหกิจชุมชน

๒) พัฒนาระบบมาตรฐานรหัสของสินค้าและบริการของประเทศไทยให้เกิดความน่าเชื่อถือ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และรองรับกับการทำธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) การบริหารห่วงโซ่อุปทานทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Supply Chain) และการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment)

๓.๕.๓ ส่งเสริมนวัตกรรม การวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมดิจิทัลและเทคโนโลยีอวกาศของไทย โดย

๑) สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านโทรคมนาคม ให้สามารถนำไปต่อยอดในเชิงพาณิชย์ โดยเฉพาะนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เทคโนโลยีการสื่อสารไร้สายความเร็วสูง ระบบซอฟต์แวร์ (Software) อุปกรณ์รับส่งสัญญาณ ระบบสื่อสารความเร็วสูง ระบบดาวเทียม และเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ

๒) พัฒนาบุคลากรภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งสถาบันการศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถรองรับต่อการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและสอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมในอนาคต

๓.๕.๔ สร้างความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ โดยจัดตั้งศูนย์การเฝ้าระวังและรับมือภัยคุกคามทางไซเบอร์ เพื่อดูแลปัญหาและรับมือกับภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี โดยเฉพาะความมั่งคงปลอดภัยในภาคการเงิน และความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล

๓.๕.๕ ปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากิจการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศ และสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล อาทิ กฎหมายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย การกำหนดมาตรฐานระบบตรวจสอบยืนยันตัวตนทางออนไลน์ ระเบียบการใช้สิทธิแห่งทางในการพัฒนาและขยายโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม รวมทั้งการจัดตั้งองค์กรภาคเอกชนในรูปแบบสภาวิชาชีพดิจิทัล เพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาอุตสาหกรรมดิจิทัลในส่วนของภาคเอกชนที่เชื่อมโยงกับภาครัฐ

๓.๖ การพัฒนาระบบน้ำประปา

๓.๖.๑ พัฒนาระบบน้ำประปาให้ครอบคลุมและทั่วถึง โดย

๑) จัดให้มีแผนแม่บทการให้บริการน้ำประปาระดับภาคในระยะยาวทั้งในด้านการพัฒนาแหล่งน้ำดิบ ระบบผลิต ระบบท่อส่งน้ำ ระบบจำหน่ายน้ำ และประมาณการความต้องการใช้น้ำ เพื่อใช้เป็นกรอบในการบูรณาการแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ และเป็นแนวทางการดำเนินงานในการจัดหาน้ำประปาให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง

๒) ขยายกำลังการผลิต โครงข่ายท่อส่งน้ำและจำหน่ายน้ำ ให้สามารถรองรับกับปริมาณความต้องการใช้น้ำที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต โดยให้ความสำคัญกับพื้นที่ในเขตภูมิภาคที่มีความพร้อมด้านแหล่งน้ำ แต่ประชาชนยังไม่ได้รับบริการน้ำประปาสำหรับใช้อุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ พื้นที่ท่องเที่ยวและพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

๓) จัดหาน้ำสะอาดและก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านให้เพียงพอต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐานให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน โดยให้ความสำคัญกับหมู่บ้านในชนบทที่ยังไม่มีน้ำสะอาดหรือระบบประปาสำหรับใช้อุปโภคบริโภคและมีความพร้อมดำเนินการเป็นลำดับแรก

๓.๖.๒ การบริหารจัดการการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพและการสร้างนวัตกรรม โดย

๑) จัดทำแผนบริหารจัดการด้านการใช้น้ำของกลุ่มผู้ใช้น้ำประปาประเภทต่างๆ และใช้มาตรการ 3R (Reduce Reuse และ Recycle) และการจัดเก็บค่าน้ำเสีย เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและสร้างจิตสำนึกให้มีการใช้น้ำอย่างประหยัดในภาคครัวเรือน ภาคธุรกิจ และภาคอุตสาหกรรม

๒) ส่งเสริมให้ภาคเอกชนและหน่วยงานภาครัฐดำเนินการศึกษาวิจัยเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยพัฒนากระบวนการผลิตน้ำ โดยเฉพาะการใช้น้ำทะเลผลิตน้ำประปาด้วยต้นทุนที่ต่ำลง การเพิ่มประสิทธิภาพระบบส่งน้ำ การสร้างนวัตกรรมใหม่หรืออุปกรณ์ที่ช่วยประหยัดน้ำในภาคครัวเรือน ธุรกิจ และอุตสาหกรรม รวมทั้งการถ่ายทอดงานวิจัยมาใช้ประโยชน์ในกิจการประปาทั้งเชิงพาณิชย์และเชิงสังคม

๓.๖.๓ ลดอัตราน้ำสูญเสียในเชิงรุกควบคู่กับการบำรุงรักษาเชิงป้องกันของระบบประปาทั่วประเทศ โดย

๑) จัดทำแผนลดอัตราน้ำสูญเสีย ในพื้นที่เขตภูมิภาคที่ระบบประปามีอัตราน้ำสูญเสียสูง โดยกำหนดพื้นที่ดำเนินการ เป้าหมายการลดน้ำสูญเสีย ดัชนีชี้วัด ขอบเขตของแผนงาน แผนการลงทุนรายปีให้มีความชัดเจนและตรวจสอบได้ รวมทั้งศึกษาระดับอัตราน้ำสูญเสียที่เหมาะสมกับประเทศไทย โดยศึกษาวิธีการลดน้ำสูญเสียในเชิงกายภาพควบคู่กับต้นทุนการผลิตน้ำประปา เพื่อให้การบริหารจัดการน้ำสูญเสียอยู่ในระดับที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

๒) สนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมดำเนินการลดน้ำสูญเสียกับภาครัฐ และถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการระหว่างบุคลากรภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในเขตภูมิภาคเพื่อให้ความช่วยเหลือทั้งในระดับวิชาการและระดับปฏิบัติการในการลดน้ำสูญเสีย

๓) พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการลดน้ำสูญเสียที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการแรงดันน้ำคู่ขนานไปกับการลดน้ำสูญเสียให้อยู่ในระดับตามเป้าหมายที่กำหนด

๓.๖.๔ ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารกิจการประปา โดยแยกบทบาทของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนระหว่างหน่วยงานระดับนโยบาย หน่วยงานกำกับดูแลการประกอบกิจการประปาที่เป็นเอกภาพ และหน่วยงานให้บริการ ควบคู่กับการออกกฎหมายการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลกิจการประปาในภาพรวมของประเทศให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๒ เพื่อนำไปสู่การให้การบริการน้ำประปาที่มีประสิทธิภาพทั้งในด้านการกระจายบริการไปยังประชาชนทุกระดับ คุณภาพน้ำที่เชื่อถือได้ และการกำหนดโครงสร้างอัตราค่าน้ำที่เป็นธรรมระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

๔. แผนรองรับ

๔.๑ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๕ ของกระทรวงคมนาคม

๔.๒ แผนแม่บทการพัฒนาระบบโลจิสติกส์อุตสาหกรรม ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๔.๓ แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๙ (Power Development Plan 2015: PDP 2015)

๔.๔ แผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๙ (Energy Efficiency Plan 2015: EEP 2015)

๔.๕ แผนพัฒนาพลังงานทดแทน พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๙ (Alternative Energy Development Plan 2015: AEDP 2015)

๔.๖ แผนบริหารจัดการน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๙ (Oil Plan 2015) และแผนบริหารจัดการก๊าซธรรมชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๙ (Gas Plan 2015)

๔.๗ แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

๔.๘ แผนแม่บทปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบประปาการประปานครหลวง (ปี ๒๕๖๑-๒๕๙๐)

๔.๙ แผนยุทธศาสตร์ของการประปาส่วนภูมิภาค (ฉบับที่ ๓) ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔

๕. แผนงานและโครงการสำคัญ

๕.๑ แผนงานและโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านขนส่ง

๕.๑.๑ การพัฒนาโครงข่ายรถไฟระหว่างเมือง มีการลงทุนที่สำคัญ ดังนี้

๑) โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ ขนาดทาง ๑ เมตร จำนวน ๑๔ เส้นทาง ระยะทาง ๒,๕๐๐ กิโลเมตร ประกอบด้วย โครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ได้แก่ ช่วงฉะเชิงเทรา – คลองสิบเก้า – แก่งคอย ช่วงชุมทางถนนจิระ – ขอนแก่น ช่วงมาบกะเบา – ชุมทางถนนจิระ ช่วงประจวบคีรีขันธ์- ชุมพร ช่วงลพบุรี – ปากน้ำโพ ช่วงนครปฐม - หัวหิน ช่วงหัวหิน- ประจวบคีรีขันธ์ และโครงการที่อยู่ระหว่างการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียด ได้แก่ ช่วงปากน้ำโพ – เด่นชัย ช่วงชุมทางถนนจิระ – อุบลราชธานี ช่วงขอนแก่น - หนองคาย ช่วงชุมพร – สุราษฎร์ธานี ช่วงสุราษฎร์ธานี – หาดใหญ่ – สงขลา ช่วงหาดใหญ่ – ปาดังเบซาร์ (ขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้า) และช่วงเด่นชัย – เชียงใหม่ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การรถไฟแห่งประเทศไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๖ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔)

๒) โครงการก่อสร้างรถไฟความเร็วสูงขนาดทางมาตรฐาน ๑.๔๓๕ เมตร อย่างน้อย ๑ เส้นทาง หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ กระทรวงคมนาคม การรถไฟแห่งประเทศไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๖ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙– ๒๕๖๔)

๓) โครงการพัฒนาเส้นทางรถไฟสายใหม่ในแนวระเบียงเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ ช่วงกาญจนบุรี – กรุงเทพฯ – อรัญประเทศ และกาญจนบุรี – กรุงเทพฯ – แหลมฉบัง ช่วงเด่นชัย – เชียงราย – เชียงของ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การรถไฟแห่งประเทศไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๑.๒ การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง

๑) โครงการก่อสร้างรถไฟฟ้า ๑๐ เส้นทางในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ระยะทาง ๓๘๔ กิโลเมตร ประกอบด้วยโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ได้แก่ สายสีน้ำเงิน ช่วงหัวลำโพง – บางแค และช่วงบางซื่อ – ท่าพระ สายสีแดง ช่วงบางซื่อ – รังสิต สายสีเขียว ช่วงหมอชิต – สะพานใหม่ – คูคต และช่วงแบริ่ง –สมุทรปราการ สายสีส้ม ช่วงศูนย์วัฒนธรรม – มีนบุรี – สุวินทวงศ์ สายสีเหลือง ช่วงลาดพร้าว – สำโรง สายสีชมพู ช่วงแคราย – มีนบุรี และสายสีแดงช่วงบางซื่อ – พญาไท – มักกะสัน – หัวหมาก และช่วงบางซื่อ – หัวลำโพง และโครงการที่อยู่ระหว่างการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียด ได้แก่ สายสีน้ำเงิน ช่วงบางแค – พุทธมณฑลสาย ๔ สายสีแดง ช่วงรังสิต – มธ.ศูนย์รังสิต สายสีม่วง ช่วงเตาปูน – ราษฎร์บูรณะ สายสีส้ม ช่วงตลิ่งชัน – ศูนย์วัฒนธรรม สายสีเขียว ช่วงสมุทรปราการ – บางปู และสายสีเขียว ช่วงคูคต – ลำลูกกา หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย การรถไฟแห่งประเทศไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๘ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๔)

๒) โครงการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเมืองหลักในภูมิภาค อาทิ ขอนแก่น เชียงใหม่ สงขลา หาดใหญ่ ภูเก็ต หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร ระยะเวลาดำเนินการ ๖ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔)

๕.๑.๓ การพัฒนาโครงข่ายทางถนน ได้แก่ โครงการก่อสร้างทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง เพื่อเชื่อมการเดินทางในพื้นที่ด่านการค้าชายแดน เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และประตูการค้าหลักที่สำคัญของประเทศ อาทิ ช่วงสงขลา – ชายแดนไทย (มาเลเซีย) ช่วงกาญจนบุรี – ด่านบ้านพุน้ำร้อน และ โครงการ

ก่อสร้างขยายถนนจาก ๒ ช่องจราจรเป็น ๔ ช่องจราจร เพื่อรองรับปริมาณการเดินทางและขนส่งสินค้าในพื้นที่ อาทิ ทล.๓๓ แยกปราจีนบุรี – อ.กบินทร์บุรี ทล.๔๐๘ สงขลา – สามแยกทุ่งหวัง หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ กรมทางหลวง และกรมทางหลวงชนบท ระยะเวลาดำเนินการ ๖ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔)

๕.๑.๔ การพัฒนาระบบขนส่งทางอากาศ ได้แก่

๑) แผนพัฒนาท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๖๐) และ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๒) แผนพัฒนาท่าอากาศยานดอนเมือง หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๓) แผนพัฒนาท่าอากาศยานแม่สอด หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ กรมท่าอากาศยาน ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๔) แผนพัฒนาท่าอากาศยานเบตง หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ กรมท่าอากาศยาน ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๑)

๕) แผนพัฒนาท่าอากาศยานอู่ตะเภา หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ กองทัพเรือและบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๑.๕ การพัฒนาระบบขนส่งทางน้ำ ได้แก่

๑) โครงการท่าเทียบเรือชายฝั่ง (ท่าเทียบเรือ A) ที่ท่าเรือแหลมฉบัง หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การท่าเรือแห่งประเทศไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๑)

๒) โครงการพัฒนาศูนย์การขนส่งตู้สินค้าทางรถไฟ (Single Rail Transfer Operator : SRTO) ที่ท่าเรือแหลมฉบัง ระยะที่ ๑ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การท่าเรือแห่งประเทศไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๐)

๓) โครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง ขั้นที่ ๓ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การท่าเรือแห่งประเทศไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๓)

๔) โครงการพัฒนาท่าเทียบเรือสำราญขนาดใหญ่ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ กรมเจ้าท่า ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔)

๕.๒ แผนงานและโครงการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งสินค้า ได้แก่ การก่อสร้างศูนย์เปลี่ยนถ่ายรูปแบบการขนส่งสินค้า สถานีขนส่งสินค้า ลานกองเก็บตู้สินค้า ในบริเวณพื้นที่ประตูการค้าหลักของประเทศ และตามแนวเส้นทางที่มีศักยภาพในการเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งสินค้าทางถนนสู่ระบบรางและทางน้ำ และการพัฒนาจุดพักรถตามเส้นทางขนส่งหลัก เพื่อเพิ่มความปลอดภัยในการใช้ถนน หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ กรมการขนส่งทางบก กรมทางหลวง ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๓ แผนงานและโครงการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศ

๕.๓.๑ แผนพัฒนาและยกระดับมาตรฐานระบบการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานภาคอุตสาหกรรมและการเกษตร หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๓.๒ แผนพัฒนาศักยภาพผู้ให้บริการโลจิสติกส์ให้สามารถแข่งขันได้ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ กระทรวงพาณิชย์ ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๓.๓ แผนพัฒนาและยกระดับมาตรฐานระบบการอำนวยความสะดวกทางการค้า หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ กระทรวงการคลัง ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๓.๔ แผนพัฒนาคุณภาพบุคลากรและวางแผนจัดการกำลังคนด้านโลจิสติกส์ให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ กระทรวงแรงงาน และกระทรวงศึกษาธิการ ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๓.๕ แผนพัฒนาระบบฐานข้อมูลและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน และระบบติดตามการเปลี่ยนแปลงด้านข้อตกลงและความร่วมมือระหว่างประเทศ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๕.๔ แผนงานและโครงการพัฒนาด้านพลังงาน

๕.๔.๑ โครงการโรงไฟฟ้าเพื่อทดแทนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ เครื่องที่ ๔ – ๗ ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐)

๕.๔.๒ โครงการปรับปรุงระบบส่งไฟฟ้าบริเวณภาคตะวันตกและภาคใต้เพื่อเสริมความมั่นคงระบบไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๙ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๕)

๕.๔.๓ แผนงานและมาตรการการจัดการพลังงานโรงงานและอาคารควบคุม หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ กระทรวงพลังงาน ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๔.๔ แผนงานและมาตรการอนุรักษ์พลังงานภาคขนส่ง หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ กระทรวงพลังงาน และกระทรวงคมนาคม ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๔.๕ โครงการนำร่องด้านระบบบริหารจัดการพลังงานในอาคาร Demand Response ระบบ Micro Grid และระบบกักเก็บพลังงาน หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ กระทรวงพลังงาน และสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๔.๖ โครงการเพื่อพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ กระทรวงพลังงาน และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๔.๗ โครงการเพื่อพัฒนาระบบส่งและระบบจำหน่ายไฟฟ้า หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ กระทรวงพลังงาน กระทรวงมหาดไทย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และการไฟฟ้าฝ่ายจำหน่าย ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๔.๘ โครงการส่งเสริมการติดตั้งโซล่ารูฟอย่างเสรี หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ กระทรวงพลังงาน ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๔.๙ โครงการนำเข้าก๊าซธรรมชาติเหลว (Floating Storage & Regasification Unit: FSRU) หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ กระทรวงพลังงาน ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๕ แผนงานและโครงการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล

๕.๕.๑ โครงการขยายโครงข่ายเคเบิลใยแก้ว APG (Asia Pacific Gateway) หน่วยงานดำเนินการหลัก ได้แก่ บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ระยะเวลาดำเนินการ ๖ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๒)

๕.๕.๒ โครงการปรับปรุงการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ หน่วยงานดำเนินการหลัก ได้แก่ บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ระยะเวลาดำเนินการ ๑๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๘)

๕.๕.๓ โครงการระบบเคเบิลใต้น้ำระหว่างประเทศเพื่อรองรับบริการอินเทอร์เน็ตระหว่างประเทศ หน่วยงานดำเนินการหลัก ได้แก่ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ระยะเวลาดำเนินการ ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๑)

๕.๕.๔ โครงการบรอดแบนด์ความเร็วสูง ๑.๖ ล้านพอร์ต หน่วยงานดำเนินการหลัก ได้แก่ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๑)

๕.๕.๕ แผนพัฒนาโครงข่ายโทรคมนาคมสู่อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๕.๖ แผนพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ สำนักงานเศรษฐกิจดิจิทัล และสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๕.๗ แผนพัฒนากำลังคนและสร้างนวัตกรรมด้านดิจิทัล หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และกระทรวงศึกษาธิการ ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๕.๘ แผนพัฒนาระบบรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๖ แผนงานและโครงการพัฒนาสาธารณูปการด้านน้ำประปา

๕.๖.๑ โครงการปรับปรุงกิจการประปาแผนหลัก ครั้งที่ ๙ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปานครหลวง กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๗ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๕)

๕.๖.๒ โครงการปรับปรุงกิจการประปาแผนหลัก ครั้งที่ ๑๐ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปานครหลวง กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔)

๕.๖.๓ โครงการเพื่อการพัฒนาปี ๒๕๕๘ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐)

๕.๖.๔ โครงการปรับปรุงขยายการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพระนครศรีอยุธยา ปี ๒๕๕๘ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐)

๕.๖.๕ โครงการปรับปรุงขยายการประปาส่วนภูมิภาคสาขาเพชรบุรี ปี ๒๕๕๘ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐)

๕.๖.๖ โครงการเพื่อการพัฒนาปี ๒๕๕๙ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๑)

๕.๖.๗ โครงการปรับปรุงขยายการประปาส่วนภูมิภาคสาขาขอนแก่น-น้ำพอง (ระยะที่ ๑) ปี ๒๕๕๙ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๑)

๕.๖.๘ โครงการปรับปรุงขยายการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพัทยา-แหลมฉบัง-ศรีราชา ปี ๒๕๕๙ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๒)

๕.๖.๙ โครงการเพื่อการพัฒนาปี ๒๕๖๐ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๒)

๕.๖.๑๐ โครงการปรับปรุงขยายการประปาส่วนภูมิภาคสาขาขอนแก่น - น้ำพอง (ระยะที่ ๒-๓) ปี ๒๕๖๐ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๒)

๕.๖.๑๑ โครงการปรับปรุงขยายการประปาส่วนภูมิภาคสาขาชลบุรี-พนัสนิคม-(พานทอง)-(ท่าบุญมี) (ระยะที่ ๑) ปี ๒๕๖๐ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๒)

๕.๖.๑๒ โครงการปรับปรุงขยายการประปาส่วนภูมิภาคสาขาภูเก็ต ปี ๒๕๖๐ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๒)

๕.๖.๑๓ โครงการเพื่อการพัฒนาปี ๒๕๖๑ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓)

๕.๖.๑๔ โครงการปรับปรุงขยายการประปาส่วนภูมิภาคสาขาสมุทรสาคร (ระยะที่ ๑-๔) ปี ๒๕๖๑ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓)

๕.๖.๑๕ โครงการปรับปรุงขยายการประปาส่วนภูมิภาคสาขาอ้อมน้อย ปี ๒๕๖๑ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓)

๕.๖.๑๖ โครงการเพื่อการพัฒนาปี ๒๕๖๒ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๔)

๕.๖.๑๗ โครงการปรับปรุงขยายการประปาส่วนภูมิภาคสาขาสมุทรสาคร (ระยะที่ ๕-๗) ปี ๒๕๖๒ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๔)

๕.๖.๑๘ โครงการปรับปรุงขยายการประปาส่วนภูมิภาคสาขาอุดรธานี - หนองคาย ปี ๒๕๖๒ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๔)

๕.๖.๑๙ โครงการเพื่อการพัฒนาปี ๒๕๖๓ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)

๕.๖.๒๐ โครงการปรับปรุงขยายการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพนมสารคาม-บางคล้า-แปลงยาว-คลองนา-เทพราช ปี ๒๕๖๓ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)

๕.๖.๒๑ โครงการปรับปรุงขยายการประปาส่วนภูมิภาคสาขาเชียงใหม่ ปี ๒๕๖๓ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)

๕.๖.๒๒โครงการปรับปรุงขยายการประปาส่วนภูมิภาคสาขาเกาะสมุย (ระยะที่ ๒) ปี ๒๕๖๓ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)

๕.๖.๒๓โครงการเพื่อการพัฒนาปี ๒๕๖๔ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๖)

๕.๖.๒๔โครงการปรับปรุงขยายการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพัทยา - แหลมฉบัง - ศรีราชา ปี ๒๕๖๔ หน่วยงานดำเนินงานหลัก ได้แก่ การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๖)

ส่วนที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยอาศัยการเพิ่มประสิทธิภาพจากปัจจัยความได้เปรียบพื้นฐานที่มีอยู่ทั้งด้านแรงงาน ทรัพยากรธรรมชาติ และการนำเข้าเทคโนโลยีสำเร็จรูปจากต่างประเทศมากกว่าการสะสมองค์ความรู้เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีของตนเอง ทำให้ส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางด้านเทคโนโลยีซึ่งมีมูลค่าเพิ่มสูงตกอยู่กับประเทศผู้เป็นเจ้าของเทคโนโลยี การลงทุนวิจัยและพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นประยุกต์และใช้ประโยชน์ยังไม่เพียงพอที่จะขับเคลื่อนประเทศสู่สังคมนวัตกรรม อีกทั้งความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งเชิงเศรษฐกิจและสังคมไปทั่วโลก โดยประเทศที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจสูง อาทิ เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสวีเดน ล้วนเป็นต้นแบบสำคัญที่แสดงให้เห็นว่า หากต้องการเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของประเทศจำเป็นต้องปรับตัว เรียนรู้ และมุ่งสู่การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

ในระยะต่อไป การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมของประเทศไทย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับรูปแบบการดำเนินงานให้มุ่งเน้นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาโดยกำหนดประเด็นวิจัยของชาติที่ตอบโจทย์การยกระดับศักยภาพการผลิตของภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการที่เป็นฐานเดิม และการต่อยอดขยายฐานใหม่ด้วยการพัฒนานวัตกรรม รวมถึงการพัฒนานวัตกรรมที่ยกระดับคุณภาพสังคมและการดำรงชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม การส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะสูง การพัฒนาหน่วยงานทดสอบและรับรองมาตรฐานในระดับสากล การดำเนินมาตรการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ทันสมัย ระบบแรงจูงใจและระบบสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมต่างๆ กฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและการรับเทคโนโลยีจากต่างประเทศ รวมทั้งมีระบบบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาที่มีประสิทธิภาพขึ้นมารองรับ เพื่อให้ประเทศไทยไม่อยู่ในสถานะเป็นเพียงแค่ผู้ซื้อและผู้รับถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ แต่สามารถพัฒนาเทคโนโลยีได้ด้วยตนเองในอนาคต

ดังนั้น เพื่อให้ประเทศไทยพัฒนาเข้าสู่สังคมนวัตกรรมและเตรียมการก้าวสู่ประเทศรายได้สูงในอนาคต แนวทางการพัฒนาในช่วงระยะเวลา ๕ ปี จะต้องให้ความสำคัญกับการใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ผลงานวิจัยและพัฒนา ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์อย่างเข้มข้นทั้งในภาคธุรกิจ ภาครัฐ และภาคประชาสังคม รวมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาสภาวะแวดล้อมหรือปัจจัยพื้นฐานที่เอื้ออำนวยทั้งการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาบุคลากรวิจัย โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการบริหารจัดการ เพื่อช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้ก้าวสู่เป้าหมายดังกล่าว

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและยกระดับความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นก้าวหน้า ให้สนับสนุนการสร้างมูลค่าของสาขาการผลิตและบริการเป้าหมาย

๑.๒ เพื่อสร้างโอกาสการเข้าถึงและนำเทคโนโลยีไปใช้ให้กับเกษตรกรรายย่อย วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

๑.๓ เพื่อพัฒนานวัตกรรมที่มุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม และเพิ่มคุณภาพสิ่งแวดล้อม

๑.๔ เพื่อบูรณาการระบบบริหารจัดการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ให้สามารถดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน

๒. เป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมายที่ ๑ เพิ่มความเข้มแข็งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ

ตัวชี้วัด ๑.๑ สัดส่วนค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเพิ่มสู่ร้อยละ ๑.๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

ตัวชี้วัด ๑.๒ สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐ เพิ่มเป็น ๗๐:๓๐

ตัวชี้วัด ๑.๓ สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาในอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์และเป้าหมายของประเทศ : งานวิจัยพื้นฐานเพื่อสร้าง/สะสมองค์ความรู้ : ระบบโครงสร้างพื้นฐาน บุคลากร และระบบมาตรฐาน เพิ่มเป็น ๕๕ : ๒๕ : ๒๐

ตัวชี้วัด ๑.๔ จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มเป็น ๒๕ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน

เป้าหมายที่ ๒ เพิ่มความสามารถในการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อยกระดับความสามารถการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

ตัวชี้วัด ๒.๑ อันดับความสามารถการแข่งขันโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ และด้านเทคโนโลยี จัดโดย IMD อยู่ในลำดับ ๑ ใน ๓๐

ตัวชี้วัด ๒.๒ ผลงานวิจัยและเทคโนโลยีพร้อมใช้ที่ถูกนำไปใช้ในการสร้างมูลค่าเชิงพาณิชย์ให้กับภาคการผลิตและบริการ และภาคธุรกิจ มีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของผลงานทั้งหมด

ตัวชี้วัด ๒.๓ มูลค่าการลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับค่าใช้จ่ายวิจัยและพัฒนา มีจำนวนเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ต่อปี

ตัวชี้วัด ๒.๔ นวัตกรรมทางสังคมและนวัตกรรมสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการที่ผลิตได้เองภายในประเทศ มีจำนวนเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๑ เท่าตัว

๓. แนวทางการพัฒนา

๓.๑ เร่งส่งเสริมการลงทุนวิจัยและพัฒนาและผลักดันสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และเชิงสังคม โดย

๓.๑.๑ **ลงทุนวิจัยและพัฒนากลุ่มเทคโนโลยีที่ประเทศไทยมีศักยภาพพัฒนาได้เอง** อาทิ กลุ่มอาหารและเกษตร การแพทย์ สิ่งแวดล้อม อุตสาหกรรมสร้างสรรค์และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาเป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ โดยจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอและต่อเนื่องสำหรับการต่อยอดงานวิจัยเชิงลึกเพื่อสร้างนวัตกรรมตลอดห่วงโซ่การวิจัย และให้ความสำคัญกับการทำวิจัยในขั้นประยุกต์และทดลองเพิ่มขึ้น ทั้งการจัดทำผลิตภัณฑ์ต้นแบบ การทำวิจัยตลาด การทดสอบผลิตภัณฑ์ และโรงงานนำร่อง เพื่อให้สามารถแปลงงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และเชิงสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

๓.๑.๒ **ลงทุนวิจัยและพัฒนากลุ่มเทคโนโลยีที่นำสู่การพัฒนาแบบก้าวกระโดด** ได้แก่ เทคโนโลยีทางการแพทย์ครบวงจร เทคโนโลยีชีวภาพ (ยาชีววัตถุ เภสัชพันธุศาสตร์ อาหารแปรรูป เชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ พลังงานทางเลือก) หุ่นยนต์และเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ ยานยนต์สมัยใหม่ (รถยนต์ไฟฟ้า รถยนต์ไฮบริด) ระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ ดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่างๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว และเทคโนโลยีระบบรางและการบิน โดยให้ความสำคัญกับการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน (Public Private Partnership: PPP) หรือการเข้าครอบครอง/รับช่วงต่อในเทคโนโลยีใหม่ที่มีความน่าจะเป็นไปได้ในตลาดโลกผ่านกลไกกองทุนเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย กองทุนพัฒนาผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่จะจัดตั้งขึ้น และ/หรือภาครัฐเป็นผู้ลงทุนหลักในเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ รวมถึงการพัฒนาในลักษณะวิศวกรรมย้อนกลับ ตลอดจนการกำหนดให้โครงการลงทุนขนาดกลางและขนาดใหญ่ของประเทศต้องเชื่อมโยงกับการส่งเสริมการใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมในประเทศ

๓.๑.๓ **ลงทุนวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน** อาทิ เทคโนโลยีการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีเพื่อผู้พิการ เทคโนโลยีเพื่อผู้สูงอายุ เทคโนโลยีทางการแพทย์ (ยาและวัคซีน อุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์) โดยอาศัยกลไกการดำเนินงานอย่างเป็นเครือข่ายระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันการวิจัย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนหรือชุมชน

๓.๑.๔ **เร่งรัดการถ่ายทอดผลงานวิจัยและพัฒนา และเทคโนโลยีสู่เกษตรกรรายย่อย วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม** ผ่านกลไกเครือข่ายสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย และหน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยมีนักถ่ายทอดเทคโนโลยีมืออาชีพเข้ามาช่วยดำเนินการ

๓.๑.๕ **พัฒนาตลาดเทคโนโลยีและนวัตกรรมไทย** โดยใช้กลไกระบบบัญชีนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ไทยที่นำไปสู่การจัดซื้อจัดจ้างได้อย่างแท้จริงเพื่อเสริมสร้างโอกาสการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศและทดแทนการนำเข้า

๓.๑.๖ **เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องมาตรฐานสากล** สามารถนำไปสู่การสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มได้ รวมถึงมีฐานข้อมูลทรัพย์สินทางปัญญาที่สะดวกต่อการเข้าถึง ใช้งานง่าย และสืบค้นได้ทั่วโลก เพื่อประกอบการวิเคราะห์และติดตามเทคโนโลยี

๓.๒ **พัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นผู้ประกอบการทางเทคโนโลยี**

๓.๒.๑ **ส่งเสริมผู้ประกอบการให้มีบทบาทหลักด้านนวัตกรรมเทคโนโลยี และร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนานวัตกรรม**กับสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย ภาครัฐ และภาคสังคมหรือชุมชน โดยปรับกฎ ระเบียบ และกฎหมายที่เป็นอุปสรรค รวมทั้งมีมาตรการจูงใจ อาทิ ปรับกฎระเบียบให้สามารถสนับสนุนทุนวิจัยในภาคเอกชน การส่งเสริมให้เอกชนรับจ้างทำวิจัยของภาครัฐได้ และการร่วมทุนในการพัฒนาเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดดบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมรับความเสี่ยงและร่วมรับภาระค่าใช้จ่าย

๓.๒.๒ **ส่งเสริมการสร้างสรรค์นวัตกรรมด้านการออกแบบและการจัดการธุรกิจที่ผสานการใช้เทคโนโลยีให้แพร่หลายในกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจของไทย** โดยมีมาตรการจูงใจในรูปแบบต่างๆ อาทิ กองทุน มาตรการภาษี เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เพื่อให้ภาคการผลิตและบริการมุ่งสร้างนวัตกรรมในธุรกิจและองค์กรเพื่อเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน

๓.๒.๓ **สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนสำหรับธุรกิจเกิดใหม่และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่ต้องการพัฒนาหรือทำธุรกิจฐานเทคโนโลยี** และเพิ่มช่องทางการเข้าถึงนักวิจัยและทรัพยากรวิจัยของสถาบันการศึกษาหรือสถาบันวิจัย รวมทั้งการเข้าถึงบริการทางเทคโนโลยีต่างๆ ได้โดยง่ายและสะดวก

๓.๒.๔ **สร้างบรรยากาศและสภาวะที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ลงสู่พื้นที่และชุมชน** ทั้งการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การจัดให้มีเวทีหรือช่องทางการพัฒนาและแสดงออกของนักคิดและนักสร้างสรรค์ และเสริมสร้างต้นแบบที่เหมาะสม รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานนวัตกรรมและตัวอย่างความสำเร็จในวงกว้างอย่างต่อเนื่อง โดยจูงใจให้มีการนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

๓.๒.๕ **รณรงค์ปลูกฝังวัฒนธรรมการวิจัยและค่านิยมการเคารพสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา** รวมทั้งวิธีคิดของคนในสังคมให้ใช้หลักตรรกะในการตัดสินใจ ผ่านทางสื่อและกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งมีกลไกส่งเสริมการดำเนินงานให้ความรู้และบริการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่

๓.๓ **พัฒนาสภาวะแวดล้อมของการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม**

๓.๓.๑ **ด้านบุคลากรวิจัย**

๑) **เร่งการผลิตบุคลากรสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการโดยเฉพาะในสาขา STEM (วิทยาศาสตร์ (Science: S) เทคโนโลยี (Technology: T) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering: E) และคณิตศาสตร์ (Mathematics: M))** ด้วยการสร้างสิ่งจูงใจ สร้างแรงบันดาลใจ สนับสนุนทุนการศึกษา ฯลฯ เพื่อเพิ่มจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และพัฒนาระบบการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงระหว่างวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ในสถานศึกษา รวมทั้งเร่งผลิตกำลังคนและครูวิทยาศาสตร์ที่มีคุณภาพ

๒) **เร่งสร้างนักวิจัยมืออาชีพ** โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาวิศวกรรมการผลิตขั้นสูง แพทยศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์ข้อมูล นักออกแบบ และในสาขาที่ขาดแคลนและสอดคล้องกับการเติบโตของอุตสาหกรรมเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ไม่ว่าจะเป็นนักบริหารจัดการงานวิจัยและนวัตกรรม นักถ่ายทอดเทคโนโลยี นักประเมินผล และบุคลากรด้านทรัพย์สินทางปัญญา โดยพัฒนาเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพที่ชัดเจน และพัฒนาตลาดรองรับงานสำหรับบุคลากรวิจัย ด้วยการกำหนดเป็นเงื่อนไขให้โครงการลงทุนขนาดกลางและขนาดใหญ่จะต้องมีการทำวิจัยรองรับการดำเนินโครงการ

๓) **พัฒนาศักยภาพนักวิจัยให้มีทั้งความรู้และความเข้าใจในเทคโนโลยี** เข้าใจตลาดและรูปแบบการทำธุรกิจ และการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งเข้าถึงและเข้าใจความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์ โดยใช้หลักการตลาดนำงานวิจัย เพื่อให้สามารถประเมินความคุ้มค่าในการลงทุนวิจัย และได้งานวิจัยที่มีคุณค่าในเชิงเศรษฐกิจและสังคม

๔) **ดึงดูดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัย และนักวิทยาศาสตร์ในต่างประเทศที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับในสาขาอุตสาหกรรมเป้าหมายของไทยให้มาทำงานในสถาบันวิจัยของภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศไทย** เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการวิจัยและพัฒนาของประเทศและใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษี เพื่อสนับสนุนภาคการผลิตและภาคบริการในการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ

๓.๓.๒ **ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี**

๑) **ปรับปรุงและพัฒนาระบบการวิจัยเพื่อรองรับเทคโนโลยีสำคัญๆ ให้เกิดประสิทธิภาพ** อาทิ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีกราฟีน (Graphene)[๑] เทคโนโลยีทางการศึกษา เทคโนโลยีที่รองรับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างประชากรและเพิ่มคุณภาพชีวิต (เทคโนโลยีเพื่อผู้สูงอายุและผู้พิการ) เทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร เทคโนโลยีการขนส่งและโลจิสติกส์ เทคโนโลยีด้านพลังงานสีเขียว เทคโนโลยีแห่งอนาคต รวมทั้ง สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมอวกาศ ตลอดจนมีการพัฒนาข้อมูลดัชนีวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และฐานข้อมูลงานวิจัยที่ทันสมัย สะดวกต่อการเข้าถึง และใช้งานได้ง่าย

๒) **ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด** โดยสนับสนุนให้เกิดการลงทุนจัดตั้งศูนย์วิจัยพัฒนาในประเทศด้วยการกำหนดเขตพื้นที่การส่งเสริม และมีมาตรการจูงใจที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมให้มีความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยและพัฒนาร่วมกับหน่วยงานวิจัย/นักวิจัยทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศูนย์วิจัยพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ รวมทั้งสนับสนุนการแปลงนิคมอุตสาหกรรมให้เป็นอุทยานธุรกิจวิทยาศาสตร์ หรือส่งเสริมให้เอกชนเป็นผู้ลงทุนนิคมอุตสาหกรรมธุรกิจวิทยาศาสตร์ ตลอดจนเร่งพัฒนาและประชาสัมพันธ์อุทยานวิทยาศาสตร์ทั้งส่วนกลางและภูมิภาค และสถาบันวิจัยต่างๆ ให้มีการวิจัยที่เข้มแข็งพร้อมเป็นกลไกช่วยแก้ไขปัญหาให้ภาคการผลิตและบริการ และเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันระหว่างภาควิชาการกับภาคเอกชน และภาคสังคม

๓) **ส่งเสริมการพัฒนาระบบคุณภาพและมาตรฐาน และระบบมาตรวิทยาแห่งชาติ** ทั้งด้านการวัด การสอบเทียบ การกำหนดและรับรองมาตรฐานที่สอดคล้องกับสากล รวมทั้งเร่งยกระดับและส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์วิเคราะห์ทดสอบ/สอบเทียบ/ห้องปฏิบัติการของภาคเอกชนให้ได้มาตรฐานสากล ผ่านการสนับสนุนทางการเงินและการจูงใจในรูปแบบที่เหมาะสม

๔) **เร่งสร้างความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเต็มศักยภาพของภาครัฐ** ทั้งการเข้าถึงและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐ และการเข้าถึงข้อมูลของภาครัฐโดยสาธารณะ ตลอดจนการพัฒนาแพลตฟอร์มบริการพื้นฐาน (Government Service Platform) และการพัฒนาแอปพลิเคชั่นภาครัฐที่สามารถใช้งานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ

๕) **สนับสนุนเครื่องมือทางการเงินใหม่ๆ และหลากหลายเพื่อเป็นกลไกระดมทุน** ที่ช่วยกระตุ้นการสร้างสรรค์นวัตกรรม และผลักดันผลงานวิจัยสู่เชิงพาณิชย์ อาทิ ระบบเงินร่วมลงทุน กองทุนการระดมทุนผ่านตลาดหลักทรัพย์

๖) **สนับสนุนให้เกิดการร่วมทำงานและแบ่งปันทรัพยากรด้านอุปกรณ์ เครื่องมือและห้องปฏิบัติการทดลอง**ระหว่างสถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา ภาครัฐ และภาคเอกชน

๗) **ผลักดันและเร่งรัดให้มีกฎหมายเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยในเชิงพาณิชย์** ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. .... เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้รับทุนสนับสนุนของรัฐสามารถได้รับสิทธิความเป็นเจ้าของผลงานวิจัยและนำผลงานวิจัยและ

---

[๑] เทคโนโลยีกราฟีน (Graphene) คือ เทคโนโลยีด้านวัสดุศาสตร์แห่งอนาคตที่จะมีบทบาทสำคัญต่ออุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ การแพทย์ และพลังงาน

เทคโนโลยีไปถ่ายทอดสู่ภาคการผลิตและบริการได้อย่างคล่องตัว หรือรัฐสามารถเรียกคืนสิทธิความเป็นเจ้าของผลงานวิจัยเพื่อความจำเป็นด้านความมั่นคงหรือประโยชน์สาธารณะหากไม่มีการนำไปใช้ประโยชน์ในระยะเวลาอันสมควร

๓.๓.๓ **ด้านการบริหารจัดการ**

๑) **ส่งเสริมการปรับโครงสร้างและบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการดำเนินงาน** ทั้งหน่วยงานที่กำหนดนโยบาย หน่วยงานสนับสนุนทุนวิจัย หน่วยงานวิจัยหลัก และหน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง รวมถึงหน่วยงานจัดการความรู้จากการวิจัย ซึ่งจะช่วยลดปัญหาความทับซ้อนในการดำเนินงาน สร้างความชัดเจนในอำนาจหน้าที่และการบริหารจัดการ รวมทั้งบุคลากรและโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการขับเคลื่อนงานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมของประเทศ

๒) **ปรับระบบการบริหารจัดการงบประมาณ**จากการจัดสรรตามภารกิจ ไปสู่การจัดสรรตามแผนงาน/โครงการ เพื่อให้เกิดการบูรณาการแผนงาน/โครงการและงบประมาณระหว่างหน่วยงานต่างๆ และพัฒนาไปสู่การจัดสรรตามผลงาน โดยมีกลยุทธ์ต่อยอดไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้หรือกลยุทธ์การยุติที่เหมาะสม

๓) **จัดให้มีระบบประเมินความสามารถด้านนวัตกรรมของสถาบันวิจัย** ทั้งด้านการสร้างความสามารถทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ด้านการบริหารจัดการ และด้านอื่นๆ รวมถึงการติดตามและประเมินผลโครงการวิจัยสำคัญของประเทศ โดยมีการรายงานผลต่อสาธารณะอย่างต่อเนื่อง

๔) **สนับสนุนการจัดทำแผนที่นำทางด้านเทคโนโลยี (Technology Roadmap) และแผนปฏิบัติการวิจัยและนวัตกรรมรายสาขา** เพื่อจัดลำดับกิจกรรมวิจัยและพัฒนาสำหรับอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีเป้าหมายที่ต้องพัฒนารายสาขา อาทิ สาขาการเกษตร สาขาอุตสาหกรรม สาขาการท่องเที่ยว สาขากีฬาที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม เพื่อนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมไปสู่การขับเคลื่อนประเทศในมิติต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม ร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

๕) **สนับสนุนให้มีการทำวิจัยที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของพื้นที่เพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด** ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างศักยภาพการวิจัยและพัฒนาของท้องถิ่น และนำงานวิจัยไปช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มและแก้ปัญหาต่างๆ โดยใช้ประโยชน์จากสถาบันการศึกษา หน่วยงานด้านการวิจัยพัฒนาที่กระจายตัวอยู่ในพื้นที่ และภาคชุมชนและสังคม

๖) **ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนและพัฒนาความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมเชิงลึก ผ่านทางกลไกที่มีอยู่** อาทิ เสริมสร้างศักยภาพของสมัชชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อให้เป็นที่รวมของผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และศาสตร์อื่นๆ ในการให้คำปรึกษาและข้อแนะนำการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมของประเทศแก่รัฐบาลและสาธารณะ ส่งเสริมการทูตวิทยาศาสตร์เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมทั้งในเชิงนโยบายและการนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับประเทศต่างๆ

๔. แผนรองรับ

โดยผลักดันประเด็นการพัฒนาตามแผนที่เกี่ยวข้อง อาทิ

๔.๑ นโยบายและแผนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๖๔)

๔.๒ นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๔.๓ กรอบนโยบายการพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพของประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๖๔)

๔.๔ กรอบนโยบายการพัฒนานาโนเทคโนโลยีของประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๖๔)

๔.๕ แผนแม่บทการพัฒนาระบบมาตรวิทยาแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๔.๖ ส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการวิจัยและนวัตกรรมรายสาขา อาทิ แผนวิจัยด้านการเกษตร ด้านอุตสาหกรรม ด้านการท่องเที่ยว ด้านการกีฬา เป็นต้น

๕. แผนงานและโครงการสำคัญ

๕.๑ แผนงานส่งเสริมผู้ประกอบการไทยให้มีบทบาทนำและใช้นวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าและบริการ ประกอบด้วย โครงการย่อย อาทิ โครงการร่วมทุนเพื่อสรรหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมและนำไปสู่การพัฒนาแบบก้าวกระโดดในการดำเนินธุรกิจ

๕.๑.๑ หน่วยงานดำเนินการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ร่วมกับกระทรวงการคลัง กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕.๑.๒ กรอบระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๒ แผนงานส่งเสริมผู้ประกอบการไทยให้เป็นเจ้าของห่วงโซ่มูลค่าเพิ่มสูงในตลาดโลกในอุตสาหกรรมที่ไทยมีศักยภาพ อาทิ โครงการส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนาในประเทศไทย

๕.๒.๑ หน่วยงานดำเนินการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕.๒.๒ กรอบระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๓ โครงการส่งเสริมการจัดทำมาตรฐานนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ไทย เพื่อนำขึ้นบัญชีนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์

๕.๓.๑ หน่วยงานดำเนินการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕.๓.๒ กรอบระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๒)

ส่วนที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ
ยุทธศาสตร์ที่ ๙ การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ การยกระดับฐานการผลิตและบริการเดิมให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น และการขยายฐานใหม่ที่ให้ความสำคัญกับการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมควบคู่ไปด้วยเป็นเป้าหมายที่สำคัญ ซึ่งการตอบสนองต่อเป้าหมายดังกล่าวประเทศไทยต้องใช้ประโยชน์จากศักยภาพและภูมิสังคมเฉพาะของพื้นที่ การดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อเสริมจุดเด่นในระดับภาคและจังหวัดในการเป็นฐานการผลิตและบริการที่สำคัญ ประกอบกับการขยายตัวของประชากรในเขตเมืองเป็นโอกาสในการกระจายความเจริญและยกระดับรายได้ของประชาชนโดยการพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่และมีศักยภาพในการรองรับการค้าการลงทุน ช่วยลดแรงกดดันจากกระจุกตัวของการพัฒนาที่อยู่ในกรุงเทพฯ และภาคกลางซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาที่ผ่านมา และในขณะเดียวกันก็เป็นการช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและทำให้เกิดผลตอบแทนในเชิงเศรษฐกิจและสังคมของการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ที่เป็นโครงข่ายระหว่างเมืองที่จะเป็นระบบสมบูรณ์ขึ้น เช่นเดียวกับการยกระดับคุณภาพและการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ทำให้มีโอกาสเป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของอาเซียน สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้ดี นอกจากนั้น การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นโอกาสในการเปิดพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดนเชื่อมโยงการค้าการลงทุนในภูมิภาคของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

ดังนั้น แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงมุ่งเน้นการพัฒนาและเร่งดำเนินการในประเด็นท้าทาย ได้แก่ การสร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตและบริการเดิมและขยายฐานการผลิตและบริการใหม่ที่สร้างรายได้สำหรับประชาชนในภาค การพัฒนาเมืองให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกให้รองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมแห่งอนาคตอย่างมีสมดุล และการบริหารจัดการพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เจริญเติบโตและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคและเมืองให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อกระจายความเจริญและโอกาสทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคอย่างทั่วถึงมากขึ้น

๑.๒ เพื่อพัฒนาเมืองศูนย์กลางของจังหวัดให้เป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่ม

๑.๓ เพื่อพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่ฐานเศรษฐกิจหลักให้ขยายตัวอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเพิ่มคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

๑.๔ เพื่อพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ให้สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาในพื้นที่อย่างยั่งยืน

๒. เป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมายที่ ๑ ลดช่องว่างรายได้ระหว่างภาคและมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้น

ตัวชี้วัด ๑.๑ ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวระหว่างภาคลดลง

ตัวชี้วัด ๑.๒ สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ระดับภาคลดลง

เป้าหมายที่ ๒ เพิ่มจำนวนเมืองศูนย์กลางของจังหวัดเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม

ตัวชี้วัด เมืองศูนย์กลางของจังหวัดที่ได้รับการพัฒนาเป็นเมืองน่าอยู่เพิ่มขึ้น

เป้าหมายที่ ๓ พื้นที่ฐานเศรษฐกิจหลักมีระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัด ๓.๑ ค่าเฉลี่ยสารอินทรีย์ระเหยง่ายในพื้นที่อุตสาหกรรมหลักบริเวณมาบตาพุดไม่เกินเกณฑ์มาตรฐาน

ตัวชี้วัด ๓.๒ ข้อร้องเรียนของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบจากการประกอบการในพื้นที่ลดลง

เป้าหมายที่ ๔ เพิ่มมูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดน

ตัวชี้วัด ๔.๑ มูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐

ตัวชี้วัด ๔.๒ สถานประกอบการที่จดทะเบียนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่เพิ่มขึ้น

๓. แนวทางการพัฒนา

๓.๑ การพัฒนาภาคเพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กระจายตัวอย่างทั่วถึง

๓.๑.๑ ภาคเหนือ : พัฒนาให้เป็นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่าสูง

๑) พัฒนาการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและความยั่งยืน มีธุรกิจบริการต่อเนื่องกับการท่องเที่ยวบริการสุขภาพและการศึกษาที่ได้มาตรฐาน รวมทั้งผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง

(๑) พัฒนากลุ่มท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ได้แก่ ๑.๑) กลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนาและกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่ ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยนำความโดดเด่นของอารยธรรมล้านนาซึ่งมีเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญา พัฒนาสู่สินค้าและบริการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ๑.๒) กลุ่มท่องเที่ยวมรดกโลก ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร โดยฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร และเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียง ๑.๓) กลุ่มท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน น่าน เพชรบูรณ์ และอุทัยธานี โดยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว

(๒) พัฒนายกระดับการท่องเที่ยวคุณภาพกลุ่มเป้าหมายเฉพาะในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และน่าน ได้แก่ การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว และการท่องเที่ยวแบบพักผ่อน โดยสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ตลอดจนส่งเสริมช่องทางการตลาดโดยใช้อินเทอร์เน็ต

(๓) สนับสนุนเชียงใหม่ให้เป็นศูนย์กลางการผลิตและธุรกิจด้านอาหารและสินค้าเพื่อสุขภาพ บริการทางการแพทย์และสุขภาพ บริการการศึกษานานาชาติรวมทั้งผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ โดยเฉพาะกลุ่มดิจิทัล ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพสูงของภาค โดยให้ความสำคัญกับการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการให้มีความแตกต่างโดดเด่น สามารถตอบสนองต่อตลาดเป้าหมายเฉพาะ

๒) พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร และสร้างมูลค่าเพิ่มภายใต้แนวคิดเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ ควบคู่กับการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปให้มีความหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

(๑) พัฒนาให้ภาคเหนือตอนบนเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ และภาคเหนือตอนล่างเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยในรูปแบบฟาร์มเกษตรอัจฉริยะ โดยส่งเสริมการลดใช้สารเคมีในภาคเกษตรเพื่อปรับระบบการผลิตจากเกษตรเคมีไปสู่การผลิตตามแนวทางเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ สนับสนุนการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาใช้ในกระบวนการผลิต รวมถึงสนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรในการวางแผนการผลิตและการสร้างเครือข่ายการตลาดให้มีประสิทธิภาพ

(๒) ยกระดับอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรในพื้นที่ที่เป็นแหล่งผลิตที่สำคัญ โดยสนับสนุนให้เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน เป็นพื้นที่หลักในการแปรรูปพืชผัก ผลไม้และสมุนไพร ในขณะที่ พิจิตร กำแพงเพชรและนครสวรรค์เป็นพื้นที่หลักในการแปรรูปข้าว พืชไร่ และพืชพลังงาน โดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตตลอดสายการผลิต และสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ตอบสนองความต้องการของตลาดเฉพาะ อาทิ อาหารเสริมเพื่อสุขภาพ

(๓) พัฒนาพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ และกำแพงเพชร ให้เป็นแหล่งผลิตพลังงานทดแทน โดยนำผลผลิตและวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรจากพืชและสัตว์มาพัฒนาเป็นพลังงานทดแทน เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรที่เป็นวัตถุดิบและลดปัญหาสิ่งแวดล้อม

๓) ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คืนความอุดมสมบูรณ์สร้างความสมดุลแก่ระบบนิเวศ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(๑) ฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าไม้ซึ่งเป็นป่าต้นน้ำในพื้นที่ ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมให้มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อให้เป็นแหล่งดูดซับน้ำฝนและเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนในแต่ละลุ่มน้ำ ควบคู่ไปกับการป้องกันแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าและส่งเสริมการปลูกป่าเพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าต้นน้ำ

(๒) พัฒนาการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบในลุ่มน้ำหลักของภาค ได้แก่ ลุ่มน้ำปิง วัง ยม และน่าน โดยการพัฒนาปรับปรุงระบบส่งน้ำให้เชื่อมโยงกับพื้นที่การเกษตรอย่างทั่วถึง จัดทำโครงการผันน้ำ ก่อสร้างอุโมงค์ส่งน้ำจากแหล่งน้ำที่มีปริมาณน้ำเกินความต้องการไปยังแหล่งน้ำที่มีปริมาณน้ำน้อยกว่าเพื่อเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน ก่อสร้างแหล่งกักเก็บน้ำให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ และพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำนอกเขตพื้นที่ชลประทานในลักษณะแก้มลิงให้กระจายตามพื้นที่ต่างๆ ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง

(๓) แก้ไขปัญหาหมอกควันในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนและจังหวัดตาก โดยส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวไปสู่การปลูกพืชในระบบวนเกษตร จัดระเบียบการเผาในพื้นที่เกษตร กำหนดช่วงเวลาเผาให้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดด้วยการ "ชิงเผา" ก่อนช่วงวิกฤตหมอกควันของแต่ละพื้นที่ ส่งเสริมให้นำเศษวัสดุทางการเกษตรไปทำปุ๋ยชีวภาพหรือเชื้อเพลิงอัดแท่ง เพื่อให้ไม่มีวัสดุทางการเกษตรเหลือเผาในที่สุด และส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันแก้ไขปัญหาหมอกควัน

๔) พัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุรองรับการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของภาคเหนือที่เร็วกว่าระดับประเทศ ๑๐ ปี

(๑) ส่งเสริมการสร้างรายได้และการมีงานทำของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้และพัฒนาศักยภาพของตัวเองอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการในรูปของกลุ่มอาชีพและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

(๒) พัฒนานวัตกรรมการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว เพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุที่ไม่สามารถดูแลตนเองได้ รวมทั้งแก้ปัญหาการขาดแคลนผู้ดูแลผู้สูงอายุ

(๓) สร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวและชุมชน เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดสวัสดิการได้อย่างยั่งยืนและเป็นโครงข่ายการคุ้มครองของสังคมให้กับผู้สูงอายุ

๓.๑.๒ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : พัฒนาให้หลุดพ้นจากความยากจนสู่เป้าหมายการพึ่งตนเอง

๑) เพิ่มศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรไปสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์และอาหารปลอดภัย

(๑) พัฒนาพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ ในพื้นที่จังหวัดยโสธร สุรินทร์ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม ศรีสะเกษ ให้เป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพสูง รวมทั้งพื้นที่ที่มีศักยภาพอื่นๆ โดยปรับกระบวนการผลิตให้อยู่ภายใต้มาตรฐานเกษตรปลอดภัย พัฒนาห่วงโซ่เกษตรอินทรีย์ให้ครอบคลุมทุกขั้นตอนการผลิต พร้อมทั้งขยายพื้นที่เกษตรอินทรีย์ โดยสนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบที่สมาชิกกลุ่มผู้ผลิตและชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกันเอง สนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ให้ตอบสนองตลาดสินค้าเพื่อสุขภาพและการส่งออก จัดตั้งกองทุนเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมตลาดสีเขียวในชุมชนและท้องถิ่น ส่งเสริมเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

(๒) ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนไปสู่สินค้าเกษตรชนิดใหม่ตามศักยภาพของพื้นที่โดยส่งเสริมการปลูกพืชผัก ผลไม้ และไม้ดอก **ในพื้นที่จังหวัดเลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี** รวมทั้งส่งเสริมโคเนื้อคุณภาพสูงในพื้นที่จังหวัดสกลนคร มุกดาหาร นครพนม และโคนมในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาและอุบลราชธานี

(๓) สนับสนุนเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรให้พึ่งตนเองได้ นำร่องในจังหวัดอำนาจเจริญ กาฬสินธุ์ และขอนแก่น โดยสนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกร และพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์การเกษตรให้เข้มแข็ง ส่งเสริมการออมและการเข้าถึงแหล่งเงินทุน พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็นมืออาชีพ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ และโครงการ ๑ ไร่ ๑ แสน ส่งเสริมการเรียนรู้จากกลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จให้เป็นต้นแบบ รวมทั้งส่งเสริมตลาดสินค้าเกษตรในท้องถิ่นและตลาดอิเล็กทรอนิกส์อย่างทั่วถึง

๒) พัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูง

(๑) พัฒนาให้นครราชสีมาเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปและอาหารแบบครบวงจร โดยสนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันภาคอุตสาหกรรมอาหารของภาค สร้างเครือข่ายระหว่างภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคราชการเพื่อก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูล เทคโนโลยี นวัตกรรมในการแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหารให้เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่มีมูลค่าสูงและตรงตามความต้องการของตลาด

(๒) ยกระดับมาตรฐานสินค้ากลุ่มผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าย้อมคราม และส่งเสริมพื้นที่ที่มีศักยภาพให้ก้าวไปสู่การเป็นศูนย์กลางแฟชั่นในระดับภูมิภาค อาทิ ขอนแก่น นครราชสีมา สุรินทร์ และสกลนคร เป็นต้น โดยส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพสินค้า การออกแบบ และตราสัญลักษณ์ พัฒนาเทคโนโลยีและงานศึกษาวิจัยสร้างนวัตกรรมเพิ่มมูลค่า พร้อมทั้งพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนอื่นๆ โดยยกระดับผู้ประกอบการและสร้างความเชื่อมโยงระหว่างวิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับภาคอุตสาหกรรม และส่งเสริมการจับคู่ธุรกิจเพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจ

(๓) ส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อมผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค ในพื้นที่เชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจจังหวัดชัยภูมิ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด มุกดาหาร เพื่อการส่งออกสู่ประเทศเพื่อนบ้าน โดยเน้นอุตสาหกรรมสีเขียวและการใช้วัตถุดิบในพื้นที่

(๔) เพิ่มศักยภาพการผลิตพลังงานทดแทนในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางและตอนล่าง โดยให้ความสำคัญกับความสมดุลระหว่างพืชอาหารและพืชพลังงาน โดยส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชพลังงานในพื้นที่ที่เหมาะสม ส่งเสริมการผลิตพลังงานทดแทนด้วยเทคโนโลยีที่ใช้งานได้ง่ายจากพลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานชีวภาพและชีวมวล ทั้งในภาคการผลิต ชุมชนและท้องถิ่นให้มากขึ้น

๓) ยกระดับการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรม อารยธรรมขอม ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ธรรมชาติ และกีฬาสู่นานาชาติ

(๑) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรมในทุกพื้นที่ ท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ท่องเที่ยววัฒนธรรมลุ่มน้ำโขงและสุขภาพ ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์ ในจังหวัดอุดรธานี ขอนแก่น กาฬสินธุ์ ท่องเที่ยวเชิงกีฬาในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ศรีสะเกษ นครราชสีมา ท่องเที่ยวธรรมชาติในจังหวัดชัยภูมิ เลย นครราชสีมา อุบลราชธานี โดยเพิ่มนวัตกรรมการบริการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายตอบสนองกลุ่มเป้าหมาย พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อให้สามารถท่องเที่ยวได้ทั้งปี รวมทั้งพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงในลักษณะเครือข่ายเพื่อกระจายนักท่องเที่ยวจากเมืองหลักไปสู่เมืองรอง ชุมชนและท้องถิ่น

(๒) พัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ สี่เหลี่ยมวัฒนธรรมล้านช้าง เลย-อุดรธานี-หนองบัวลำภู-หนองคาย-สปป.ลาว โดยเร่งพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยงพื้นที่และเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวระหว่างภาคเอกชนกับชุมชนและท้องถิ่นทั้งในประเทศและกับประเทศเพื่อนบ้านที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

๔) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

(๑) พัฒนาแหล่งน้ำเดิมและแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บ โดยการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำ หนองและฝายที่มีอยู่เดิม และพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติให้สามารถเพิ่มปริมาณการกักเก็บ ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ และตอนล่าง ๒ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของภาค

(๒) พัฒนาแหล่งน้ำใหม่ในพื้นที่ลุ่มน้ำเลย ชี มูล และสร้างแหล่งกักเก็บ (แก้มลิง) อ่างเก็บน้ำ ฝาย และแหล่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่ที่เหมาะสมในพื้นที่การเกษตร โดยจัดหาพื้นที่เพื่อพัฒนาแหล่งน้ำ พัฒนาระบบส่งน้ำและการกระจายน้ำให้นำไปใช้ประโยชน์ในช่วงฤดูแล้ง รวมทั้งพัฒนาแหล่งน้ำใต้ดินตามความเหมาะสมของพื้นที่โดยไม่ให้เกิดผลกระทบจากดินเค็ม

๕) ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ให้คงความอุดมสมบูรณ์และรักษาความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ต้นน้ำของจังหวัดเลย อุดรธานี สกลนคร ชัยภูมิ นครราชสีมา โดยกำหนดและทำเครื่องหมายแนวเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์และพื้นที่ป่านอกเขตอนุรักษ์ให้ชัดเจน เน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการฟื้นฟู ปลูกป่า และป้องกันการบุกรุก เพื่อรักษาพื้นที่ป่าต้นน้ำและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน อนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ ตลอดจนส่งเสริมป่าชุมชน เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากป่าไม้อย่างยั่งยืน

๓.๑.๓ **ภาคกลาง :** พัฒนาเป็นฐานเศรษฐกิจชั้นนำ

๑) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของฐานอุตสาหกรรมเดิมและส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งอนาคตให้เป็นฐานรายได้ใหม่ เพื่อยกระดับฐานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของภาคกลางให้เป็นศูนย์อุตสาหกรรมสีเขียวชั้นนำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

(๑) ยกระดับการพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี ชลบุรี และระยองให้เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมสำหรับกิจการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและอุตสาหกรรมแห่งอนาคต อาทิ กลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์โทรคมนาคม และกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยปรับปรุงมาตรการสนับสนุนในด้านต่างๆ ได้แก่ การให้สิทธิประโยชน์ การพัฒนาคนและเทคโนโลยี การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค และการสนับสนุนเงินทุนเพื่อผลักดันให้เกิดการลงทุนในพื้นที่เป้าหมาย

(๒) พัฒนากาญจนบุรี - ราชบุรี – เพชรบุรีตอนบนให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและปศุสัตว์ และกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเชื่อมโยงกับแหล่งผลิตในเมียนมา โดยเพิ่มประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์เพื่อลดต้นทุนในการขนส่งสินค้า รวมทั้งยกระดับคุณภาพสินค้าอุตสาหกรรมในพื้นที่ให้มีความทันสมัยและให้ได้มาตรฐานสากลไปสู่ตลาดอาเซียน

๒) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการผลิตอาหารและสินค้าเกษตรให้มีความทันสมัยและเป็นสากล เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ภาคกลางเป็นฐานการผลิตอาหารและสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐานโลก สนับสนุนการเป็นศูนย์กลางการผลิตอาหารของประเทศ

(๑) รักษาและพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิตอาหารของพื้นที่ จังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี ฉะเชิงเทรา ราชบุรี และประจวบคีรีขันธ์ซึ่งเป็นแหล่งผลิตข้าว พืชผัก มะพร้าว และประมงน้ำจืดของประเทศ **ให้สามารถเป็นฐานส่งออกอาหารรายใหญ่ของโลก** โดยเน้นการผลิตและการแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่ม รวมถึงการฟื้นฟูพื้นที่เพาะปลูกมะพร้าว เพื่อการส่งออกสินค้าเกษตรคุณภาพสูงที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในตลาดเฉพาะและตลาดระดับบน

(๒) พัฒนาธุรกิจการค้าขายผลไม้จังหวัดระยองด้านตะวันออก จันทบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา ให้เป็นฐานการผลิตและจำหน่ายผลไม้เพื่อการส่งออก โดยปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตควบคู่ไปกับการรักษาคุณภาพสินค้า ตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การบรรจุหีบห่อ การแปรรูป และการจัดจำหน่าย

(๓) **ส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์** ได้แก่ โคนม โคเนื้อในจังหวัดสระบุรีและราชบุรี และ สุกร ไก่ และเป็ดในจังหวัดราชบุรี นครปฐม ชลบุรี และฉะเชิงเทรา **ให้ผลผลิตมีคุณภาพและได้มาตรฐานความปลอดภัย** สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยและพันธุ์ที่เหมาะสม รวมทั้งปรับปรุงระบบการบริหารจัดการตลาดให้มีประสิทธิภาพ

(๔) **พัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำบริเวณชายฝั่งรอบอ่าวไทย** ได้แก่ ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สมุทรปราการ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด **ให้คงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรชายฝั่งทะเลอย่างยั่งยืนต่อไป** โดยเร่งรัดการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการจัดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรประมงและสิ่งแวดล้อมให้เป็นระบบเหมาะสม ควบคู่ไปกับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ เช่น การส่งเสริมการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการและวิธีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม การส่งเสริมและพัฒนาการประมงพื้นบ้าน รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจการประมง เป็นต้น

๓) ปรับปรุงมาตรฐานสินค้าและธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและภาพลักษณ์ที่ได้มาตรฐานสากล เพื่อเพิ่มศักยภาพของภาคกลางให้เป็นศูนย์รวมการท่องเที่ยวของเอเชียที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ

(๑) **พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายทะเลนานาชาติในจังหวัดชลบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ให้เป็นฐานการกระจายรายได้และการสร้างงาน** โดยยกระดับคุณภาพของธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานระดับนานาชาติและเป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยว

(๒) **ฟื้นฟูและปรับปรุงการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี จันทบุรีและตราด ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงเกษตรเชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยวโดยชุมชน** โดยฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวพร้อมทั้งปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมการท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานสากล

(๓) **สนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี ลพบุรี ชัยนาท และกาญจนบุรีให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และเกษตร** โดยปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว ให้มีคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม มีความหลากหลาย และเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอย่างยั่งยืน

(๔) **ฟื้นฟูและอนุรักษ์การท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอม** โดยฟื้นฟูบูรณะโบราณสถานและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม รวมทั้งปรับปรุงและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและควบคุมการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

๔) เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการน้ำ แก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้น้ำในภาคตะวันออก ระหว่างภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยว และชุมชน โดยปรับปรุงและบำรุงรักษาแหล่งน้ำเดิม จัดสรรน้ำ และพัฒนาแหล่งน้ำเพิ่มเติม รองรับความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มขึ้นจากการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและชุมชนได้อย่างพอเพียงและมีเสถียรภาพ รวมทั้งส่งเสริมการทำแหล่งเก็บกักน้ำขนาดเล็กกระจายในพื้นที่การเกษตรของภาคกลางตอนบนเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

๓.๑.๔ ภาคใต้ : พัฒนาเป็นฐานการสร้างรายได้ที่หลากหลาย

๑) เสริมสร้างความเข้มแข็งภาคการเกษตรให้เติบโตอย่างเต็มศักยภาพของห่วงโซ่คุณค่าเพื่อสร้างรายได้ให้กับพื้นที่อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

(๑) รักษาฐานการผลิตยางพาราและปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้ให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีการเพิ่มผลิตภาพการผลิตยางพาราและปาล์มน้ำมัน รวมทั้งการวิจัยการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ยางพาราและปาล์มน้ำมัน ตลอดจนส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยปรับระบบการผลิตให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ อาทิ เกษตรผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อให้ภาคใต้เป็นแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์ยางพาราและปาล์มน้ำมันที่สำคัญของประเทศ สามารถยกระดับรายได้และลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคายางพาราและปาล์มน้ำมัน

(๒) พัฒนาและส่งเสริมพืชผลที่เป็นอัตลักษณ์ของภาคใต้ อาทิ มะพร้าว กล้วยหอม มังคุด ทุเรียน ให้มีคุณภาพมาตรฐานเพื่อการส่งออก โดยการปรับปรุงเทคโนโลยีระบบการผลิต การเก็บเกี่ยว และการเก็บรักษาผลผลิตภายหลังการเก็บเกี่ยว รวมทั้งสนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการผลิตและการแปรรูปผลผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้เป็นผลิตภัณฑ์อาหารเสริม เวชภัณฑ์ยาและเครื่องสำอางที่ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในตลาดโลก

(๓) พัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพและความพร้อมโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมขนส่งให้เป็นฐานอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร โดยพัฒนาและส่งเสริมการลงทุนจัดตั้งศูนย์กลางอุตสาหกรรมแปรรูปปาล์มน้ำมันครบวงจรและศูนย์กลางการผลิตไบโอดีเซลในพื้นที่จังหวัดกระบี่และสุราษฎร์ธานี รวมทั้งศูนย์กลางอุตสาหกรรมแปรรูปยางพาราครบวงจรในรูปแบบเมืองยางในพื้นที่จังหวัดสงขลา

(๔) ยกระดับอุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงกุ้งและสัตว์น้ำชายฝั่งในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา และปัตตานีให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ภาคใต้เป็นแหล่งผลิตภัณฑ์อาหารทะเลที่ได้มาตรฐานสากล โดยสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบมาตรฐานการจัดการฟาร์ม รวมถึงกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ มีสุขอนามัยที่ได้มาตรฐานและเป็นไปตามกฎและกติกาสากล การพัฒนาระบบตลาด รวมทั้งส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารทะเลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางการตลาดและเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับพื้นที่อย่างยั่งยืน

(๕) สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตโคเนื้อศรีวิชัยในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และพัทลุง) ให้เป็นฐานการผลิตโคเนื้อที่มีเนื้อคุณภาพสูงและได้มาตรฐาน โดยการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ การขยายการเพาะเลี้ยง การกำหนดมาตรฐานและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ เพื่อรองรับตลาดแหล่งท่องเที่ยวของภาคและให้เป็นสินค้าส่งออกสำคัญของพื้นที่

๒) ยกระดับรายได้จากการท่องเที่ยวให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง และกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่พื้นที่เชื่อมโยงรวมทั้งชุมชนและท้องถิ่นอย่างทั่วถึง

(๑) สนับสนุนให้จังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ และอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นแหล่งสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสร้างคุณค่าห่วงโซ่ธุรกิจบริการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวโดยเน้นคุณภาพและมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวทางทะเลด้วยเรือสำราญในพื้นที่จังหวัดกระบี่และอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ควบคู่กับการพัฒนาระบบ

บริการพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอ รวมถึงมีระบบรักษาความปลอดภัยได้มาตรฐานสากล เพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ และทำให้ภาคใต้เป็นเป้าหมายการเดินทางของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางโดยเรือสำราญ

(๒) ส่งเสริมและพัฒนาการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติในพื้นที่ภาคใต้ฝั่งอันดามันและอ่าวไทย และแหล่งท่องเที่ยวบนบกบริเวณพื้นที่ตอนในที่มีศักยภาพสูงแห่งใหม่ในจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย โดยสนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบนบกในบริเวณพื้นที่ตอนในที่มีศักยภาพสูงแห่งใหม่ในจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย อาทิ อ่างเก็บน้ำเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี อุทยานแห่งชาติเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีศักยภาพอื่นๆ เพื่อให้เป็นเส้นทางโครงข่ายการท่องเที่ยว และกลุ่มพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีชื่อเสียงในจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ และเกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และแหล่งท่องเที่ยวทะเลชุมพร ชายทะเลสิชลและขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

(๓) ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี พัทลุง ระนอง ตรัง และสตูล โดยสนับสนุนให้เกิดการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนที่หลากหลายและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเข้มแข็ง รวมทั้งสร้างเครือข่ายให้ท่องเที่ยวชุมชนเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวรายใหญ่เพื่อเป็นแหล่งสร้างอาชีพใหม่และกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นและชุมชน

(๔) พัฒนาเมืองท่องเที่ยวที่มีศักยภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาค โดยยกระดับจังหวัดระนองให้เป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสปาจังหวัดชุมพรเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงเกษตร และจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นเมืองมรดกโลกและแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อารยธรรมศรีวิชัย โดยการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโครงสร้างพื้นฐานและส่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาธุรกิจและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความหลากหลายและมีมาตรฐานระดับสากล รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาด้านการตลาดและการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อดึงดูดและสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศ และสามารถพัฒนาเป็นฐานเศรษฐกิจที่สร้างรายได้และกระจายรายได้ให้กับท้องถิ่นและชุมชนได้อย่างยั่งยืน

๓) พัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจเฉพาะ โดยนำร่องใน ๓ อำเภอ ได้แก่ เบตง หนองจิก และสุไหง-โกลก ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมแล้วจึงขยายผลไปพื้นที่ใกล้เคียง ด้วยการให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีและไม่ใช่ภาษีในระดับที่สูงกว่าพื้นที่อื่น เพิ่มประสิทธิภาพของการอำนวยความสะดวก การอนุมัติอนุญาตในพื้นที่ให้ได้มาตรฐานสากล พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงภายในพื้นที่และกับประเทศมาเลเซีย พัฒนาเมืองให้พร้อมรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมที่จะขยายตัวขึ้น สร้างความร่วมมือในลักษณะประชารัฐ ควบคู่กับการจัดทำแผนปฏิบัติด้านความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนภายนอกทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๔) วางระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศให้เกิดความยั่งยืนในพื้นที่ที่เป็นแหล่งต้นน้ำของภาค ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง สงขลา สตูล ยะลา และนราธิวาส **และพื้นที่ได้รับผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งจังหวัดนครศรีธรรมราชและสงขลา** โดยการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำ การใช้ระบบสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง การบังคับใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมและผังเมืองอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการควบคุมกิจกรรมบริเวณชายฝั่งทะเลเพื่อลดการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ที่จะส่งผลกระทบต่อการกัดเซาะชายฝั่งในระยะยาว

๓.๒ การพัฒนาเมือง

๓.๒.๑ แนวทางการพัฒนาหลัก

พัฒนาเมืองศูนย์กลางของจังหวัดให้เป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม โดยมีความปลอดภัย สิ่งแวดล้อมดี เศรษฐกิจดี เดินทางสะดวก ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการมีคุณภาพและทั่วถึง และเน้นความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ ความหลากหลาย และศักยภาพของเมือง บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม

๑) **พัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองศูนย์กลางของจังหวัดให้เป็นเมืองน่าอยู่ เพื่อการใช้งานของคนทุกกลุ่มในสังคมอย่างเท่าเทียม เอื้อต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีสมดุล** จัดระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนและกิจกรรมเศรษฐกิจในเมือง จัดระบบบริการสังคมที่ได้มาตรฐานรวมทั้งที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย ให้ความสำคัญต่อการผังเมือง การเพิ่มพื้นที่สีเขียว และการดูแลความปลอดภัยของประชาชนทั้งจากอุบัติภัย อาชญากรรม และการจราจร

๒) **ส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองอย่างมีบูรณาการภายใต้การมีส่วนร่วมของส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน** ใช้แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร ปรับปรุงการรวบรวมขยะ การคัดแยก การนำกลับมาใช้ประโยชน์ และจัดตั้งสถานที่จัดการขยะมูลฝอยร่วมกันระหว่างชุมชน ตลอดจนรณรงค์การใช้น้ำอย่างประหยัดเพื่อช่วยลดมลพิษทางน้ำ และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในเขตเมือง

๓) **พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง** เพื่อบรรเทาปัญหาจราจรและให้ประชาชนเข้าถึงบริการระบบขนส่งสาธารณะซึ่งมีต้นทุนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญต่อระบบรถประจำทาง ระบบทางจักรยาน ทางเท้า และการพัฒนาสถานีขนส่งสาธารณะในเขตเมือง ภายใต้หลักการส่งเสริมความสะดวกปลอดภัยในการเดินทางของคนทุกช่วงวัยและผู้พิการ รวมทั้งส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างเมืองและชนบท

๔) **รักษาอัตลักษณ์ของเมืองและสร้างคุณค่าของทรัพยากรเพื่อกระจายรายได้ให้คนในท้องถิ่น** โดยให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ สืบสานประเพณี วัฒนธรรม สถาปัตยกรรมพื้นบ้าน และเมืองเก่า ตลอดจนใช้เศรษฐกิจดิจิทัลต่อยอดการพัฒนาเมือง ควบคู่กับการส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน และการสร้าง "แบรนด์" หรือเอกลักษณ์ของเมือง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมืองอย่างมีคุณค่าทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

๕) **เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเมือง** โดยรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเมืองให้มีขนาดที่เหมาะสม เสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อให้บริหารจัดการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการวางแผน การพัฒนาเมือง การจัดทำผังเมืองและการบังคับใช้ อีกทั้งเพิ่มบทบาทของหน่วยงานส่วนกลางในการสนับสนุนการพัฒนาเมืองทั้งด้านเทคนิคและการจัดสรรงบประมาณ รวมถึงเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาในรูปแบบการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน (Public Private Partnership: PPP) และนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนพัฒนาเมือง

๓.๒.๒ **แนวทางการพัฒนาเมืองสำคัญ**

๑) ส่งเสริมกรุงเทพฯ ให้เป็นเมืองศูนย์กลางการติดต่อธุรกิจระหว่างประเทศ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการศึกษา การบริการด้านการแพทย์และสุขภาพระดับนานาชาติ ที่พร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกเทคโนโลยีในการสื่อสารและระบบคมนาคมมาตรฐานสูง โดยปรับปรุงและจัดให้มีศูนย์การขนส่งในเขตเมือง อาทิ บางซื่อ จัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดิน จัดเตรียมระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ บริการทางสังคมและที่อยู่อาศัย ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชากรเมืองที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งแก้ไขปัญหาจราจร ขยะ น้ำเสีย น้ำท่วม และมลภาวะทางอากาศ ตลอดจนการจัดทัศนียภาพของเมืองให้สวยงาม มีพื้นที่สีเขียวและสวนสาธารณะ

๒) พัฒนาเมืองปริมณฑล (สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม และสมุทรสาคร) **ให้เป็นเมืองศูนย์กลางการบริการธุรกิจและการพาณิชย์ศูนย์กลางการขนส่งและโลจิสติกส์ ศูนย์บริการด้านสุขภาพและการศึกษาและเมืองที่อยู่อาศัย** โดยประสานการวางระบบโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐาน ระบบขนส่งมวลชนสาธารณะ และบริการทางสังคม กับมาตรการทางผังเมือง ในการชี้นำให้การขยายตัวของเมืองเป็นไปอย่างมีแบบแผนและเหมาะสม รวมทั้งการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองให้เอื้อต่อการอยู่อาศัย การเดินทางและการขนส่งโดยสะดวกและปลอดภัย โดยเฉพาะการป้องกันน้ำท่วม-น้ำเสีย พร้อมทั้งการจัดให้มีพื้นที่สีเขียวเพื่อเป็นปอดและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชุมชนเพิ่มขึ้น รองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและกิจกรรมต่างๆทั้งการท่องเที่ยว อุตสาหกรรม ธุรกิจการค้า การคมนาคมขนส่ง และการเพิ่มขึ้นของประชากรเมือง

๓) พัฒนาเมืองเชียงใหม่และเมืองพิษณุโลกให้เป็นศูนย์กลางการค้า การบริการธุรกิจสุขภาพ การศึกษา และธุรกิจด้านดิจิทัล โดยการปรับปรุงโครงข่ายเส้นทางคมนาคมทั้งสายหลักสายรอง การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะและการขนส่งหลายรูปแบบเพื่อการเชื่อมโยงระหว่างเมืองและพื้นที่โดยรอบ รวมถึงการพัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูงเพื่อรองรับ "สังคมดิจิทัล" และการพัฒนาระบบบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน

๔) พัฒนาเมืองขอนแก่นและเมืองนครราชสีมาให้เป็นเมืองศูนย์กลาง การค้า การลงทุนการบริการสุขภาพและศูนย์กลางการศึกษา โดยพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงกับระบบโครงสร้างพื้นฐานหลักที่เชื่อมโยงระหว่างภาค ส่งเสริมระบบขนส่งสาธารณะในเมืองให้เชื่อมโยงระหว่างเมืองและระบบขนส่งอื่นๆ และรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ

๕) พัฒนาเมืองภูเก็ตและเมืองหาดใหญ่ให้เป็นเมืองน่าอยู่และเอื้อต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการสนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย รวมทั้งการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่เพียงพอ ตลอดจนมีระบบบริหารจัดการขยะที่เหมาะสม

๖) พัฒนาพื้นที่รอบสถานีขนส่งระบบรางในเมืองที่มีศักยภาพที่สำคัญ อาทิ เมืองอยุธยา เมืองนครสวรรค์ เมืองขอนแก่น และเมืองทุ่งสง และบริเวณเมืองชายแดนที่มีศักยภาพ รวมทั้งบริเวณใกล้พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อาทิ เมืองเบตง เมืองสะเดา เมืองพุน้ำร้อน เมืองอรัญประเทศ เมืองนครพนม เมืองหนองคาย เมืองเชียงของ โดยสนับสนุนให้มีการจัดทำโครงการนำร่องที่ใช้แนวทางการจัดรูปที่ดิน การผังเมืองควบคู่กับการพัฒนาเมืองแบบประหยัดพลังงาน

๓.๓ การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ

๓.๓.๑ พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก

พัฒนาฟื้นฟูพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกให้เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมหลักของประเทศที่ขยายตัวอย่างมีสมดุล มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมและได้รับการยอมรับจากชุมชน มีโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่ง ระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ บริการสังคม และการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและทั่วถึง สามารถสนับสนุนการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชน ควบคู่กับการพัฒนาภาคการผลิตต่างๆ ได้อย่างเกื้อกูลและยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

๑) เร่งรัดการแก้ปัญหามลพิษและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เศรษฐกิจหลักให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการกำกับดูแลตรวจสอบโรงงานอุตสาหกรรมให้ดำเนินการตามระเบียบ กฎหมาย และมาตรฐานสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มงวดและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ภาคประชาชน สถาบันการศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม พัฒนาและเชื่อมโยงระบบข้อมูลและระบบติดตามเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและโปร่งใส เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนและลดความขัดแย้งระหว่างอุตสาหกรรมและชุมชน

๒) สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยการสนับสนุนอุตสาหกรรมให้ปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตและส่งเสริมอุตสาหกรรมอนาคตที่ใช้เทคโนโลยีทันสมัย เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน ลดการปล่อยมลพิษจากแหล่งกำเนิด ลดการรั่วซึมของสารอินทรีย์ระเหยง่าย โดยเฉพาะในพื้นที่มาบตาพุด และใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ขยายพื้นที่อุตสาหกรรมในรูปแบบนิคมอุตสาหกรรมเพื่อควบคุมผลกระทบสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรมที่มีกระบวนการผลิตเชื่อมโยงกันเพื่อลดของเสียให้เหลือน้อยที่สุด ด้วยมาตรการส่งเสริมการลงทุนใหม่ การอำนวยความสะดวกของภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ การจัดการผังเมืองและการบังคับใช้ การจัดตั้งกองทุนในพื้นที่ของภาคอุตสาหกรรมร่วมกับชุมชนในท้องถิ่น ตลอดจนเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและส่วนท้องถิ่นเพื่อสร้างสมดุลของการพัฒนา

๓) เพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวทางทะเลเชื่อมโยงอ่าวไทยฝั่งตะวันออกและตะวันตก เพื่อเพิ่มโอกาสให้นักท่องเที่ยวคุณภาพมีจำนวนมากขึ้น โดยพัฒนาท่าเรือเฟอร์รี่และท่าเรือสำราญที่ทันสมัยได้มาตรฐานสากล มีความปลอดภัยในการเดินทางและขนส่งสินค้าและเชื่อมต่อกับระบบรถไฟ ระบบขนส่งทางบกและทางอากาศ

๔) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน และรองรับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ขยายขีดความสามารถของโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งทุกรูปแบบ ให้บูรณาการและเชื่อมโยงกันทั้งระบบ ได้แก่ ท่าอากาศยานทั้ง ๓ แห่ง คือสุวรรณภูมิ ดอนเมืองและอู่ตะเภา เชื่อมโยงการคมนาคมขนส่งทั้งทางบก ทางราง ทางเรือและอากาศ เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ที่เพิ่มขึ้นและเชื่อมโยงสู่พื้นที่โดยรอบและตลาดโลก พัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ โครงข่ายน้ำ (น้ำดิบ น้ำประปา) ระบบไฟฟ้า เทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะขยะ น้ำเสีย และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาด้านอาชีวศึกษา วิศวกรรมและเทคโนโลยี เพื่อผลิตบุคลากรเฉพาะทางให้สอดคล้องกับความต้องการของกิจกรรมเศรษฐกิจในพื้นที่อย่างเหมาะสม และยกระดับบริการสาธารณสุขทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

๕) กระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาให้แก่ประชาชนในพื้นที่ โดยส่งเสริมการเชื่อมโยงภาคเศรษฐกิจหลักกับเศรษฐกิจชุมชนในทุกภาคการผลิตทั้งในภาคอุตสาหกรรม บริการ และการท่องเที่ยว วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชน และธุรกิจเพื่อสังคม

๓.๓.๒ พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดน

พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดนเป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืนและเกิดผลที่เป็นรูปธรรม ในพื้นที่เป้าหมายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ๑๐ พื้นที่ ได้แก่ ตาก สระแก้ว สงขลา หนองคาย นครพนม มุกดาหาร ตราด กาญจนบุรี เชียงราย และนราธิวาส

แนวทางการพัฒนา

๑) ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกการลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยให้สิทธิประโยชน์ทั้งด้านภาษีและมิใช่ภาษีในระดับเหมาะสมเพื่อจูงใจให้เกิดการลงทุนจากทั้งนักลงทุนไทยและต่างประเทศ เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการของศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ โดยเฉพาะการให้มีอำนาจในการอนุมัติ อนุญาตแบบเบ็ดเสร็จในพื้นที่ กำหนดการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อรองรับกิจกรรมเป้าหมายและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการลงทุน และพัฒนาด่านเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการอำนวยความสะดวกในการผ่านแดน รวมทั้งพัฒนาเมืองชายแดนให้สามารถรองรับการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและการขยายตัวของเมือง

๒) สนับสนุนและยกระดับการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยพัฒนากิจกรรมด้านการผลิต การค้า โลจิสติกส์ การบริการ และการท่องเที่ยวให้สอดรับกับความได้เปรียบของแต่ละพื้นที่ทั้งในด้านที่ตั้ง ทรัพยากร อัตลักษณ์และวัฒนธรรม และโอกาสจากประเทศเพื่อนบ้าน ควบคู่กับการพัฒนาฝีมือแรงงาน และการใช้เทคโนโลยีระดับสูงร่วมกับการวิจัยและพัฒนาเพื่อต่อยอด และยกระดับมาตรฐานการผลิตและการบริการ

๓) ส่งเสริมให้ภาคประชาชนและภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการพัฒนา โดยเน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถของวิสาหกิจชุมชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชนให้สามารถใช้ประโยชน์จากการพัฒนา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นในกระบวนการพัฒนา รวมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านสังคมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและรองรับการเติบโตของพื้นที่

๔) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดนภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วม โดยให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การแก้ปัญหาขยะมูลฝอยโดย "การลดใช้ ใช้ซ้ำ และแปรรูปนำกลับมาใช้ใหม่" รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์จัดการขยะมูลฝอยร่วมกันระหว่างชุมชน และการจัดการน้ำเสีย ตลอดจนการกำหนดมาตรการควบคุมผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่อาจมีต่อพื้นที่รอบนอก

๕) บริหารจัดการด้านสาธารณสุข แรงงาน และความมั่นคง โดยพัฒนาระบบสาธารณสุขชายแดนเพื่อให้ประชากรมีสุขภาพดีถ้วนหน้า มีระบบรักษาโรค ระบบส่งต่อ ระบบส่งเสริมสุขภาพ เฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรค ที่มีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงระบบจ้างงานแรงงานต่างด้าว-การประกันสุขภาพ-การเข้าเมือง เป็นภารกิจร่วมภายใต้ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านแรงงาน จัดระบบบัตรผ่านแดนหรือบัตรประจำตัวของแรงงานต่างด้าวในแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้มีรูปและลายพิมพ์นิ้วมือเพื่อสะดวกต่อการเชื่อมโยงและตรวจสอบข้อมูลบุคคลกับระบบในส่วนกลาง จัดมาตรการและระบบสื่อสารเพื่อดูแลความมั่นคงและรักษาความปลอดภัยของพื้นที่

๔. แผนรองรับ

๔.๑ การพัฒนาภาคและเมืองมีแผนรองรับการดำเนินงานที่สำคัญ คือ แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด

๔.๒ การพัฒนาพื้นที่ฐานเศรษฐกิจหลักมีแผนรองรับการดำเนินงาน อาทิ ๑) แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก และ ๒) แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ จ.ระยอง พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

๔.๓ การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน มีแผนรองรับการดำเนินงาน ได้แก่ ๑) แผนบูรณาการงบประมาณเรื่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ๒) แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด่านศุลกากร ๓) แผนพัฒนานิคมอุตสาหกรรม ๔) แผนบริหารจัดการแรงงาน และ ๕) แผนบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕. แผนงานและโครงการสำคัญ

ภาคเหนือ

๕.๑ โครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนาสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

๕.๑.๑ **สาระสำคัญ** ยกระดับกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนาให้มีอัตลักษณ์และความยั่งยืน รวมทั้งการพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และบริการ การท่องเที่ยวโดยใช้อัตลักษณ์และภูมิปัญญาล้านนาสู่สินค้าและบริการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

๕.๑.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ภาคเหนือ) และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด

๔.๑.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๒ โครงการส่งเสริมเกษตรปลอดภัยภาคเหนือตอนล่าง

๕.๒.๑ **สาระสำคัญ** พัฒนาระบบการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ ปลอดภัยและได้มาตรฐานของภาคเหนือตอนล่างเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรและเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร

๕.๒.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงานเกษตรจังหวัด

๕.๒.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๓ โครงการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเพื่อป้องกันปัญหาหมอกควันในภาคเหนือ

๕.๓.๑ **สาระสำคัญ** พัฒนาระบบบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเพื่อป้องกันปัญหาหมอกควันในภาคเหนือที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติและเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร

๕.๓.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๕.๓.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๕.๔ โครงการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์และพัฒนานวัตกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๕.๔.๑ **สาระสำคัญ** พัฒนาห่วงโซ่เกษตรอินทรีย์ ยกระดับการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ไทยให้เท่าเทียมและเป็นที่ยอมรับของตลาดต่างประเทศ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ให้ตอบสนองตลาดสินค้าเพื่อสุขภาพและการส่งออก

๕.๔.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

๕.๔.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๕ โครงการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๕.๕.๑ **สาระสำคัญ** เพิ่มปริมาณการกักเก็บในแหล่งน้ำเดิมและแหล่งน้ำธรรมชาติ พัฒนาแหล่งน้ำใหม่ในพื้นที่ลุ่มน้ำเลย ชี มูล สร้างแหล่งกักเก็บ (แก้มลิง) ขนาดเล็กในพื้นที่ที่เหมาะสม ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ให้คงความอุดมสมบูรณ์ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ของตนเอง

๕.๕.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔.๕.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ภาคกลาง

๕.๖ โครงการยกระดับกิจกรรมและบริการด้านการท่องเที่ยวชายทะเลนานาชาติภาคกลาง

๕.๖.๑ **สาระสำคัญ** ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว พร้อมทั้งปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมการท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ให้เพียงพอและได้มาตรฐานในระดับนานาชาติ

๕.๖.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

๕.๖.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๗ โครงการยกระดับคุณภาพกระบวนการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานและปลอดภัย

๕.๗.๑ **สาระสำคัญ** พัฒนาระบบการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐาน สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยและพันธุ์ที่เหมาะสม ตลอดจนการแปรรูปให้มีความหลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งปรับปรุงระบบการบริหารจัดการตลาดให้มีประสิทธิภาพ

๕.๗.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

๕.๗.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๘ โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลภาคกลางแบบมีส่วนร่วม

๕.๘.๑ **สาระสำคัญ** สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง รวมทั้งการฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งทะเลอย่างยั่งยืน

๕.๘.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕.๘.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ภาคใต้

๕.๙ โครงการพัฒนาและส่งเสริมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางพาราภาคใต้

๕.๙.๑ **สาระสำคัญ** พัฒนาและส่งเสริมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางพาราให้มีรูปแบบที่หลากหลาย มีมูลค่าเพิ่มสูง และตรงกับความต้องการของตลาด เพื่อสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรและผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมแปรรูปยางพาราอย่างยั่งยืน

๕.๙.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันการศึกษา และสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

๕.๙.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๑๐ โครงการเพิ่มผลผลิตปาล์มน้ำมันและพืชเกษตรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๕.๑๐.๑ **สาระสำคัญ** พัฒนาและส่งเสริมการการขยายพื้นที่ปลูก ตลอดจนให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตให้กับเกษตรกร เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพผลผลิตปาล์มน้ำมันและพืชเกษตรเพื่อเป็นวัตถุดิบ สามารถตอบสนองความต้องการการลงทุนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๕.๑๐.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทย

๕.๑๐.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๑๑ โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตโคเนื้อศรีวิชัยภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย

๕.๑๑.๑ **สาระสำคัญ** ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตผลิตภัณฑ์โคเนื้อศรีวิชัยซึ่งเป็นสายพันธุ์ประจำถิ่นภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยให้มีคุณภาพสูง เพื่อรองรับตลาดแหล่งท่องเที่ยวของภาคและให้เป็นสินค้าส่งออกสำคัญของพื้นที่ โดยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ตั้งแต่เริ่มเพาะเลี้ยงจนถึงกระบวนการแปรรูปและจัดจำหน่าย พร้อมทั้งกำหนดมาตรฐานคุณภาพแหล่งผลิตภัณฑ์ (Geographical Indication: GI) ให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

๕.๑๑.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงพาณิชย์ สถาบันการศึกษา/วิจัย คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (คณะกรรมการ กรอ.) กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย

๕.๑๑.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินงาน** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๑๒ โครงการพัฒนาเมืองมรดกโลกและแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อารยธรรมศรีวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช

๕.๑๒.๑ **สาระสำคัญ** บูรณะโบราณสถานพระบรมธาตุมหาวรวิหารจังหวัดนครศรีธรรมราช ปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ รวมทั้งปรับสภาพภูมิทัศน์เมืองนครศรีธรรมราชให้สอดรับกับการพัฒนาเป็นเมืองมรดกโลกและแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อารยธรรมศรีวิชัยเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศและสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้กับพื้นที่

๕.๑๒.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงมหาดไทย

๕.๑๒.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินงาน** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๑๓ โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงกุ้งและสัตว์น้ำชายฝั่งที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๕.๑๓.๑ **สาระสำคัญ** พัฒนาระบบมาตรฐานการจัดการฟาร์ม เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิตให้ถูกสุขอนามัยที่ได้มาตรฐานและเป็นไปตามกฎและกติกาสากล พัฒนาระบบตลาด รวมทั้งส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารทะเลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางการตลาดและเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับพื้นที่

๕.๑๓.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สถาบันการศึกษา

๕.๑๓.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินงาน** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๑๔ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภาคใต้ฝั่งอันดามัน อ่าวไทย และแหล่งท่องเที่ยวตอนในที่มีศักยภาพ

๕.๑๔.๑ **สาระสำคัญ** พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบนบกบริเวณพื้นที่ตอนในและแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีศักยภาพ เพื่อให้เป็นเส้นทางโครงข่ายการท่องเที่ยวและกลุ่มพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีชื่อเสียงในจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ และเกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และแหล่งท่องเที่ยวทะเลชุมพร ชายทะเลสิชลและขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

๕.๑๔.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

๕.๑๔.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินงาน** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๑๕ โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

๕.๑๕.๑ **สาระสำคัญ** พัฒนาเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และภูมิปัญหาท้องถิ่น ด้วยการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ปรับปรุงภูมิสถาปัตย์ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ วัฒนธรรม และชุมชน ตลอดจนพัฒนาความรู้และคุณภาพการให้บริการให้สามารถตอบสนองรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๑๕.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวัฒนธรรม และกระทรวงมหาดไทย

๕.๑๕.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี** (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๑๖ โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลภาคใต้แบบมีส่วนร่วม

๕.๑๖.๑ **สาระสำคัญ** สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง รวมทั้งการฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งทะเลอย่างยั่งยืน

๕.๑๖.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวง มหาดไทย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕.๑๖.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

พื้นที่เมือง

๕.๑๗ โครงการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมเมือง

๕.๑๗.๑ **สาระสำคัญ** การจัดสภาพแวดล้อมเมืองให้น่าอยู่เอื้อต่อคนทุกกลุ่ม การจัดบริการทางสังคม การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง การจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสีย การจัดให้มีพื้นที่สีเขียว การกำหนดมาตรการทางผังเมืองที่มีประสิทธิภาพ และการจัดระบบความปลอดภัยของประชาชนทั้งจากอาชญากรรม อุบัติภัย และการจราจร

๕.๑๗.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมการปกครอง จังหวัด สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนการจราจรและขนส่ง กรมการขนส่งทางบก กรมอนามัย

๕.๑๗.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก

๕.๑๘ โครงการติดตามตรวจสอบและแก้ไขปัญหาสารอินทรีย์ระเหยง่ายในพื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียง จังหวัดระยอง

๕.๑๘.๑ **สาระสำคัญ** ติดตามตรวจสอบและแก้ไขปัญหาสารอินทรีย์ระเหยง่ายจากโรงงานในกลุ่มนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

๕.๑๘.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กรมควบคุมมลพิษ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดระยอง

๕.๑๘.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๕.๑๙ โครงการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก

๕.๑๙.๑ **สาระสำคัญ** พัฒนานิคมอุตสาหกรรมเพื่อรองรับการลงทุนอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๕.๑๙.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** ภาคเอกชน ร่วมกับการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

๕.๑๙.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี** (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดน

๕.๒๐ โครงการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ตาก สงขลา และหนองคาย

๕.๒๐.๑ **สาระสำคัญ** พัฒนานิคมอุตสาหกรรมเพื่อรองรับการลงทุนด้านการผลิตและโลจิสติกส์

๕.๒๐.๒ **หน่วยงานดำเนินการหลัก** การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

๕.๒๐.๓ **กรอบระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี** (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ส่วนที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ
ยุทธศาสตร์ที่ ๑๐ ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศของไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ยึดหลัก คิดเสรี เปิดเสรีและเปิดโอกาสโดยมุ่งเน้นการพัฒนาและขยายความร่วมมือทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และอื่นๆ กับมิตรประเทศ และขณะเดียวกันก็เป็นการขับเคลื่อนต่อเนื่องจากการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคและภูมิภาคภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ โดยกำหนดเป็นแนวทางการดำเนินนโยบายการค้าและการลงทุนที่เสรี เปิดกว้าง และเป็นธรรม เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศในการประกอบธุรกิจ ดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกในการแสวงหาตลาดใหม่ๆ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยไปลงทุนในต่างประเทศ และส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการพัฒนากับประเทศในอนุภูมิภาคและภูมิภาครวมทั้งประเทศนอกภูมิภาค รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมจากการเรียนรู้ภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ อาทิ กฎระเบียบ ภาครัฐที่โปร่งใส มีประสิทธิภาพ และการปฏิรูปภาคบริการภายใต้กรอบความร่วมมือเศรษฐกิจเอเปค การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานตามมาตรฐานสากล มาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดด้านการพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาทุนมนุษย์ เป็นต้น

ระยะเวลา ๕ ปีต่อจากนี้ไปนับเป็นห้วงเวลาสำคัญที่จะผลักดันให้ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบและในเชิงสถาบันในระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาคมีความคืบหน้าชัดเจนในระดับปฏิบัติ และในแต่ละจุดพื้นที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคและภูมิภาค รวมทั้งความร่วมมือในการลดการใช้มาตรการที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษี (Non-Tariff Barriers: NTBs) ควบคู่ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชิงกายภาพตามแผนการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานทั้งโครงข่ายภายในประเทศและการต่อเชื่อมกับประเทศเพื่อนบ้านและการเตรียมความพร้อมให้ประเทศไทยเป็นประตูไปสู่ภาคตะวันตกและตะวันออก เกิดการต่อยอดจากความเชื่อมโยงเชิงกายภาพสู่การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและชุมชนตามแนวระเบียงเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการกระจายความเจริญในการพัฒนาชุมชนจังหวัดและเมืองตามแนวระเบียงเศรษฐกิจรวมถึงพื้นที่เชื่อมโยงอื่นภายในประเทศ ในขณะเดียวกันประเทศไทยต้องดำเนินยุทธศาสตร์ในเชิงรุกในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยไปลงทุนในต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศ CLMV (Cambodia Laos Myanmar Vietnam) และอาเซียน รวมทั้งการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากกรอบความร่วมมือของอาเซียนกับประเทศนอกกลุ่มอาเซียน รวมถึงหุ้นส่วนการพัฒนานอกภูมิภาค เพื่อให้ประเทศไทยสามารถใช้จุดเด่นในเรื่องที่ตั้งเชิงภูมิศาสตร์ให้เกิดผลเต็มที่ในการที่จะพัฒนาไปเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่งของภูมิภาค

ในขณะเดียวกัน ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับความร่วมมือระหว่างประเทศในระดับที่เป็นวงกว้างขึ้น อาทิ ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) ความร่วมมือภายใต้กรอบเอเปค และกลุ่มประเทศ ๗๗ เป็นต้น ที่ต้องสนับสนุนการดำเนินงานตามข้อผูกพันและพันธกรณีตลอดจนมาตรฐานต่างๆ ในฐานะประเทศสมาชิกในทุกระดับ และผลักดันให้การพัฒนาประเทศไทยสอดคล้องกับมาตรฐานสากลและข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆ อาทิ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ข้อกำหนดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO_2 emission) มาตรฐานด้านการบิน และมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนและแรงงานข้ามชาติ เป็นต้น และเพื่อที่ประเทศไทยจะใช้ความ

ร่วมมือระหว่างประเทศให้เป็นกลไกสนับสนุนและขยายโอกาสการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกลไกภายในประเทศให้มีบูรณาการ ให้ความสำคัญกับกลไกที่สร้างสรรค์และเป็นธรรมและมีบูรณาการกันในระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาค และขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับการดำเนินการให้เกิดความชัดเจนต่อกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านถึงบทบาทของประเทศไทยจากมุมมองของการพัฒนาอนุภูมิภาคและภูมิภาค

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อใช้ประโยชน์จากจุดเด่นของทำเลที่ตั้งของประเทศไทยที่เป็นจุดเชื่อมโยงสำคัญของแนวระเบียงเศรษฐกิจต่างๆ ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของไทย

๑.๒ เพื่อขยายโอกาสด้านการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ และยกระดับให้ประเทศเป็นฐานการผลิตและการลงทุนที่มีศักยภาพและโดดเด่น

๑.๓ เพื่อเพิ่มบทบาทของไทยในเวทีโลกด้วยการส่งเสริมบทบาทที่สร้างสรรค์ของไทยในกรอบความร่วมมือต่างๆ รวมทั้งการสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้กรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

๒. เป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมายที่ ๑ เครือข่ายการเชื่อมโยงตามแนวระเบียงเศรษฐกิจที่ครอบคลุมและมีการใช้ประโยชน์ได้เต็มศักยภาพ

ตัวชี้วัด ๑.๑ ความสำเร็จของไทยในการผลักดันให้เกิดโครงข่ายความเชื่อมโยงทางด้านโลจิสติกส์ที่ครอบคลุมทางบก ทางราง ทางน้ำ ทางอากาศ ภายในภูมิภาค เพื่ออำนวยความสะดวก ลดระยะเวลาและต้นทุนในการขนส่ง

ตัวชี้วัด ๑.๒ ความสำเร็จของการดำเนินงานภายใต้ความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Cross Border Transport Agreement: CBTA) ณ ด่านชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

เป้าหมายที่ ๒ ระบบห่วงโซ่มูลค่าในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียนเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ๒.๑ ดัชนีย่อยความสามารถในการบริหารจัดการ ณ พรมแดนของประเทศไทย ในดัชนีการอำนวยความสะดวกทางการค้า (Enabling Trade Index)

ตัวชี้วัด ๒.๒ มูลค่าสินค้าขั้นกลางที่ผ่านด่านชายแดนระหว่างประเทศ

ตัวชี้วัด ๒.๓ มูลค่าการค้าการลงทุนระหว่างไทยกับประเทศในภูมิภาค

ตัวชี้วัด ๒.๔ มูลค่าการบริการของผู้ประกอบการไทยในประเทศในภูมิภาค

เป้าหมายที่ ๓ ประเทศไทยเป็นฐานเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนที่สำคัญในภูมิภาคอนุภูมิภาคอาเซียน และเอเชีย รวมทั้งมีการพัฒนาส่วนขยายจากแนวระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคให้ครอบคลุมภูมิภาคอาเซียน เอเชียตะวันออก และเอเชียใต้

ตัวชี้วัด ๓.๑ ปริมาณการขนส่งสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ๓.๒ มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยกับประเทศในภูมิภาค

ตัวชี้วัด ๓.๓ มูลค่าการลงทุนของผู้ประกอบการไทยในประเทศในภูมิภาค

ตัวชี้วัด ๓.๔ กฎหมายและระเบียบต่างๆ ได้รับการปรับปรุงให้เอื้อต่อการเป็นศูนย์กลางการผลิต การลงทุน และบริการ

เป้าหมายที่ ๔ ประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่สำคัญทั้งในทุกระดับ

ตัวชี้วัด ๔.๑ มูลค่าการให้ความช่วยเหลือของไทยในอนุภูมิภาคและภูมิภาค

ตัวชี้วัด ๔.๒ ความสำเร็จของโครงการพัฒนาร่วมกันระหว่างไทยกับประเทศในภูมิภาค

ตัวชี้วัด ๔.๓ ความก้าวหน้าในการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

๓. แนวทางการพัฒนา

๓.๑ ขยายความร่วมมือทางการค้า และการลงทุนกับมิตรประเทศ และแสวงหาตลาดใหม่สำหรับสินค้าและบริการของไทย โดยการผลักดันให้สามารถใช้ประโยชน์จากความตกลงทางเศรษฐกิจที่ดำเนินการอยู่แล้วให้เกิดผลเต็มที่ และขยายความร่วมมือกับตลาดเกิดใหม่ที่มีศักยภาพทั้งความร่วมมือในรูปทวิภาคีและพหุภาคี ควบคู่ไปกับการดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกโดยความร่วมมือรัฐและเอกชนในการแสวงหาตลาดใหม่และพันธมิตรทางการค้าใหม่ๆ

๓.๒ พัฒนาความเชื่อมโยงด้านการคมนาคมขนส่ง โลจิสติกส์ และโทรคมนาคมในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคภายใต้แผนงาน GMS, ACMECS, IMT-GT, BIMSTEC และ JDS และภูมิภาคอาเซียนเพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์ ทั้งนี้ จะต้องมีการกำหนดกรอบเวลาร่วมกันให้ชัดเจนในการที่จะมีกฎระเบียบมารองรับ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากการเป็นศูนย์กลางความเชื่อมโยงในภูมิภาค รวมทั้งช่วยกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นจากการเชื่อมต่อเป็นแนวระเบียงเศรษฐกิจจากภายนอกสู่พื้นที่การพัฒนาภายในประเทศไทย โดย

๓.๒.๑ **พัฒนาความเชื่อมโยงตามแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนให้มีความต่อเนื่องและเป็นโครงข่ายที่สมบูรณ์** รวมทั้งแผนความเชื่อมโยงกับระบบขนส่งและโลจิสติกส์ของอนุภูมิภาคในอาเซียนและอนุภูมิภาคข้างเคียง โดยคำนึงถึงยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาของประเทศมหาอำนาจของโลกและขั้วอำนาจใหม่ในเอเชียในประเทศเพื่อนบ้านของไทยและแผนงานของประเทศเพื่อนบ้าน โดยที่รัฐเป็นผู้ลงทุนนำในโครงการที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศในแต่ละแนวพื้นที่เศรษฐกิจควบคู่ไปกับการส่งเสริมการร่วมลงทุนจากภาคเอกชนอย่างเป็นรูปธรรม

๓.๒.๒ **พัฒนารูปแบบและบริการการขนส่งและโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานสากล** ทั้งทางบก (ถนนและรถไฟ) ทางอากาศ การขนส่งทางน้ำ การเดินเรือชายฝั่ง ตลอดจนการพัฒนาด่านศุลกากรชายแดนและการอำนวยความสะดวกการผ่านแดนที่รวดเร็ว ปรับปรุงประสิทธิภาพความเชื่อมโยงระบบการขนส่ง ระบบอำนวยความสะดวกการขนส่งคนและสินค้าผ่านแดนและข้ามแดน เพื่อใช้ศักยภาพของการเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานมาสนับสนุนการพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจต่างๆ โดยจะต้องบูรณาการการเชื่อมโยงในแต่ละแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจในแต่ละอนุภูมิภาคและระหว่างอนุภูมิภาคในภูมิภาคอาเซียน รวมถึงการเชื่อมต่อกับภายในประเทศที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาเชิงพื้นที่ ภาคและเมือง

๓.๒.๓ **ปรับปรุงกฎระเบียบการขนส่งคนและสินค้าที่เกี่ยวข้อง** โดยการดำเนินงานตามความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Cross Border Transport Agreement: CBTA) ที่ทุกประเทศ GMS ได้ให้สัตยาบันแล้วให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ประกอบด้วยการดำเนินงาน ณ ด่านนำร่องระหว่างไทย-ลาว-เวียดนาม ณ ด่านมุกดาหาร-สะหวันนะเขต การดำเนินงานระหว่างไทย-กัมพูชา ณ ด่านอรัญประเทศ-ปอยเปต การดำเนินงานระหว่างไทย-สปป.ลาว-จีน ณ ด่านเชียงของ-ห้วยทราย การเจรจากับเมียนมาเพื่อให้สามารถดำเนินการภายใต้ CBTA ในด่านนำร่องแม่สอด-เมียวดี และแม่สาย-ท่าขี้เหล็ก และเพิ่มด่านพุน้ำร้อน-ทวาย และด่านสิงขร-มะริด การเจรจาความตกลงขนส่งข้ามพรมแดนทวิภาคีระหว่างไทย-เมียนมา และการเจรจาความตกลงขนส่งข้ามพรมแดนทวิภาคีระหว่างไทย-กัมพูชา

๓.๒.๔ **พัฒนาบุคลากรในธุรกิจการขนส่งและบริการโลจิสติกส์** เพื่อเพิ่มศักยภาพของภาคเอกชนไทยในการให้บริการและการบริหารจัดการด้านโลจิสติกส์ ทักษะภาษาต่างประเทศ รวมถึงความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการไทยให้สามารถเพิ่มมูลค่าธุรกิจขนส่งและโลจิสติกส์ได้ตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทานทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

๓.๒.๕ **เชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวพื้นที่ชายแดน เขตเศรษฐกิจชายแดนตลอดจนเชื่อมโยงระบบการผลิตกับพื้นที่ตอนในของประเทศ** โดยเชื่อมโยงเครือข่ายการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ระหว่างแหล่งปัจจัยการผลิต ฐานการผลิต ตลอดห่วงโซ่การผลิตระหว่างประเทศ และประตูส่งออกตามมาตรฐานสากลอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับพื้นที่เศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่มีการพัฒนาในประเทศเพื่อนบ้านกับเขตเศรษฐกิจชายแดนไทยและพื้นที่เศรษฐกิจตอนใน บนพื้นฐานของการใช้ประโยชน์จากศักยภาพของบริการหลายสาขาของประเทศไทยและจากมาตรการส่งเสริมการเป็นที่ตั้งของบริษัทแม่หรือศูนย์ปฏิบัติการประจำภูมิภาคในประเทศไทยที่ได้ประกาศใช้ไปแล้วให้เต็มศักยภาพ

๓.๓ **พัฒนาและส่งเสริมให้ไทยเป็นฐานของการประกอบธุรกิจ การบริการ และการลงทุนที่โดดเด่นในภูมิภาค** ทั้งการให้บริการทางการศึกษา บริการด้านการเงิน บริการด้านสุขภาพ บริการด้านโลจิสติกส์ และการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งเป็นฐานความร่วมมือในเอเชีย โดยอาศัยจุดเด่นด้านภูมิศาสตร์ที่ตั้งของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางของความร่วมมือ และการเชื่อมต่อห่วงโซ่มูลค่า ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาคอาเซียน (ไทยบวกหนึ่ง) โดย

๓.๓.๑ **สนับสนุนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนร่วมระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านและส่งเสริมการค้าและการบริการชายแดน** เพื่อกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมและลดช่องว่างการพัฒนาและเพื่อสนับสนุนการเชื่อมโยงเศรษฐกิจภูมิภาคกับเศรษฐกิจโลก

๓.๓.๒ **ผลักดันให้เกิดการบูรณาการแผนการพัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อผลประโยชน์ด้านความมั่นคงและการสร้างเสถียรภาพของพื้นที่** และเพื่อให้เกิดการพัฒนาจากระบบการผลิตร่วมที่สร้างสรรค์ประโยชน์ที่ทัดเทียมระหว่างกันจากการบริการ การจัดสรรและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน โดยอาจพัฒนาไปสู่การเป็นคลัสเตอร์การผลิตและบริการร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านในสถานะที่มีความเสมอภาคต่อไปเมื่อทุกประเทศมีความพร้อมทั่วกัน ทั้งนี้ในการร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าในห่วงโซ่การผลิตร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านควรคำนึงถึงอุปทานในตลาดอนุภูมิภาคและตลาดเป้าหมายเป็นหลัก

๓.๔ **ส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ (Outward investment) ของผู้ประกอบการไทย** เพื่อสร้างผลตอบแทนจากเงินทุนและองค์ความรู้และเทคโนโลยีในสาขาการผลิตและบริการที่ไทยมีขีดความสามารถโดดเด่น และสนับสนุนการพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นชาติการค้า ซึ่งเป็นการดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกที่จะใช้ประโยชน์จากเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายหลังปี ๒๕๕๘ ที่ทำให้อาเซียน

กลายเป็นแหล่งผลิตและตลาดเดียวกัน รวมทั้งการใช้ประโยชน์ข้อตกลง RCEP ในอนาคตที่เปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกเป็นฐานใหม่ในการลงทุนและการส่งออกของไทย การสนับสนุนให้ผู้ประกอบการไทยมีขีดความสามารถในการผลิตได้และค้าขายเป็น การพัฒนาความเป็นสากลของบุคคลากรไทย การสร้างนักการค้าอัจฉริยะสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการบริหารจัดการการค้าในภูมิภาค (Smart Traders) และการส่งเสริมการค้าที่ขับเคลื่อนหรือนำโดยความต้องการในตลาด โดย

๓.๔.๑ **พัฒนาผู้ประกอบการโดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถพัฒนาธุรกิจร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน** รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจและช่องทางส่งออกในอนุภูมิภาค และพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของไทยในระดับสากลเพื่อให้สามารถริเริ่มธุรกิจระหว่างประเทศได้ ในขณะเดียวกันไทยก็ให้ความสนับสนุนทางวิชาการกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนากฎระเบียบและบุคลากรด้านธุรกิจการขนส่งและโลจิสติกส์ในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

๓.๔.๒ **พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม** ส่งเสริมผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่มีความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และมุ่งเน้นการวิจัยพัฒนา เทคโนโลยีและนวัตกรรม การบริหารจัดการการสร้างแบรนด์ เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าให้กับธุรกิจ สินค้าและบริการอย่างต่อเนื่อง

๓.๔.๓ **พัฒนาสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและการสนับสนุนการดำเนินงานโดยกลไกสภาธุรกิจภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ** อาทิ การปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นข้อจำกัดและเป็นอุปสรรคทางการค้า/การลงทุน รวมถึงการผลักดันนโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ให้เป็นรูปธรรมเพื่อสร้างบรรยากาศการค้าและการลงทุน และเอื้อต่อการเป็นศูนย์กลางภาคบริการของภูมิภาค

๓.๔.๔ **สนับสนุนแหล่งเงินทุนและแหล่งข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับฐานการผลิตในต่างประเทศ** โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องกฎ ระเบียบที่มีความแตกต่างกันระหว่างเมืองและระหว่างประเทศ รวมทั้งการใช้ความร่วมมือรัฐและเอกชนในการเข้าถึงตลาดและสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับความต้องการในตลาด

๓.๕ **เปิดประตูการค้าและพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในลักษณะหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ทั้งในระดับอนุภูมิภาค และภูมิภาคที่มีความเสมอภาคกัน** เพื่อสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจ ส่งผลให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน โดยการผลักดันการให้ความช่วยเหลือทั้งด้านการเงิน เทคนิค และวิชาการแก่ประเทศเพื่อนบ้าน และการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โดยกำหนดรูปแบบความร่วมมือในตลาดเป้าหมายแต่ละประเภท โดยจะต้องคำนึงถึงความสำคัญทางการค้าต่อประเทศไทย และระดับการเจริญเติบโตหรือพัฒนาการทางเศรษฐกิจของตลาดนั้นๆ

๓.๖ **สร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนากับประเทศในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และนานาประเทศ** ทั้งในระดับทวิภาคี พหุภาคี และต่อยอดความร่วมมือกับประเทศยุทธศาสตร์/มีศักยภาพและประเทศในอนุภูมิภาค เพื่อส่งเสริมความมั่นคง ในอนุภูมิภาค ภูมิภาคและในระดับโลก และความเจริญก้าวหน้าและลดความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืนร่วมกันในทุกมิติ โดย

๓.๖.๑ **เพิ่มบทบาทและการมีส่วนร่วมของไทยในองค์การระหว่างประเทศ**ในการผลักดันการพัฒนาในอนุภูมิภาคและภูมิภาค รวมทั้งประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการขับเคลื่อนการพัฒนาตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การแก้ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ การสร้างโอกาสและที่ยืนในสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาส สตรี และผู้สูงอายุ การบริหารจัดการภัยพิบัติ การสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน อาหาร และน้ำ และการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เป็นต้น

๓.๖.๒ **เพิ่มบทบาทนำของไทยในการให้ความช่วยเหลือทางการพัฒนา**แก่ประเทศกำลังพัฒนาในการพัฒนาความเชื่อมโยงด้านต่างๆ การวิจัยและพัฒนา และการพัฒนาทุนมนุษย์ ควบคู่กันไปกับการขยายความร่วมมือระหว่างอนุภูมิภาคและภูมิภาคกับประเทศนอกภูมิภาคบนหลักของการรักษาดุลยภาพของการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มมหาอำนาจต่างๆ

๓.๗ **เข้าร่วมเป็นภาคีความร่วมมือระหว่างประเทศโดยมีบทบาทที่สร้างสรรค์**เพื่อเป็นทางเลือกในการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศในเวทีโลก เพื่อรักษาสมดุลในปฏิสัมพันธ์ระหว่างไทยและมหาอำนาจต่างๆ ทั้งในระดับโลกและภูมิภาค และประโยชน์อื่นๆ ของประเทศทั้งในด้านการค้า ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน โอกาสทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ไทย โอกาสในการเข้าถึงตลาดเงินและตลาดทุนที่ทันสมัยและเป็นทางเลือกของประเทศ การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในกรอบนานาชาติและการรักษาเสถียรภาพและความมั่นคงของไทยและภูมิภาคโดยรวม โดย

๓.๗.๑ **รักษาบทบาทของไทยในการมีส่วนร่วมกำหนดยุทธศาสตร์ของกรอบความร่วมมือที่ดำเนินอยู่** อาทิ เอเปค กรอบการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก รวมทั้งเฝ้าติดตามพัฒนาการและพิจารณาเข้าร่วมกรอบที่เป็นทางเลือกใหม่ อาทิ กรอบความตกลง RCEP และ TPP ในลักษณะเชิงรุกตลอดจนศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำเขตการค้าเสรีกับประเทศคู่ค้าใหม่ๆ เพื่อเปิดโอกาสทางการค้าและการลงทุนของไทยออกสู่ตลาดโลก

๓.๗.๒ **รักษาดุลยภาพของปฏิสัมพันธ์กับมหาอำนาจทางเศรษฐกิจเดิมและมหาอำนาจใหม่** เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน โอกาสในการเข้าถึงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีใหม่และนวัตกรรม และโอกาสในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจที่เปิดกว้างที่สนับสนุนให้เกิดบรรยากาศของการแข่งขันของตลาดภายในประเทศ

๓.๗.๓ **ยกระดับมาตรฐานของไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานและบรรทัดฐานสากลตามพันธกรณีระหว่างประเทศ** โดยให้สามารถปรับตัวตามกลไก กฎระเบียบ ทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับโลกและมาตรฐานสากลต่างๆ อาทิ กฎการค้ามนุษย์และการใช้แรงงานทาส มาตรฐานและกฎระเบียบการบินตามที่กำหนดโดยองค์การการบินระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization: ICAO) รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ (Trafficking in Person Report: TiP Report) ระเบียบการทำประมงที่ผิดกฎหมาย (Illegal, Unreported, and Unregulated (IUU) Fishing) กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ ๒๑ (COP21) และข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Agreement: MRA) รวมทั้งกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อเอื้ออำนวยให้ไทยมีบทบาทสำคัญและสร้างสรรค์ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก

๓.๘ **ส่งเสริมความร่วมมือกับภูมิภาคและนานาชาติในการสร้างความมั่นคง**ในทุกด้านที่เกี่ยวกับเรื่องความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ทั้งความมั่นคงด้านพลังงาน ด้านอาหาร ด้านสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการภัยพิบัติในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งการป้องกันภัยในทุกรูปแบบ อาทิ ภัยจากการก่อการร้าย ภัยในโลกไซเบอร์ เป็นต้น

๓.๙ **บูรณาการภารกิจด้านความร่วมมือระหว่างประเทศและด้านการต่างประเทศ** โดยการปรับกลไกภายในประเทศให้สนับสนุนการดำเนินงานด้านความร่วมมือระหว่างประเทศในทุกด้านและทุกระดับอย่างมีบูรณาการบนพื้นฐานของการสร้างความเข้าใจร่วมกันของหน่วยงานไทยถึงเป้าหมายและการกำหนดตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศ โดยให้มีลักษณะการดำเนินงานภายใต้ทีมไทยแลนด์ เพื่อให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านต่างๆ มีลักษณะที่สอดคล้องและส่งเสริมกันและกัน อันจะส่งผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการต่างประเทศ และให้ความรู้ความเข้าใจด้านการ

ต่างประเทศตลอดจนผลประโยชน์ที่มีต่อการพัฒนาประเทศต่อภาคส่วนต่างๆ และสาธารณชนไทย รวมทั้งดำเนินการเชิงรุกในการสร้างความเข้าใจ ความเชื่อมั่น และภาพลักษณ์ที่ดีและศักยภาพทางเศรษฐกิจและด้านอื่นๆ ของประเทศไทย

๓.๑๐ ส่งเสริมให้เกิดการปรับตัวภายในประเทศที่สำคัญ ได้แก่ (๑) การกำหนดมาตรการรองรับผลกระทบในทางลบจากนโยบายทางการค้าการลงทุนต่อกลุ่มต่างๆ ในสังคมเพื่อป้องกันปัญหาความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นจากนโยบายการค้าการลงทุนเสรีและความร่วมมือระหว่างประเทศ (๒) การพัฒนาทรัพยากรบุคคลของไทยให้มีความเป็นสากล ทั้งด้านความสามารถทางภาษา การเสริมสร้างศักยภาพ และมีทัศนคติที่เปิดกว้างและมองไปในอนาคต สอดคล้องกับเป้าหมายความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก โดยประเทศไทยมีบทบาทนำในเวทีนานาชาติตามที่กำหนดภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และ (๓) การปรับเปลี่ยนทัศนคติและการสร้างความรับรู้และความเข้าใจของประชาชนไทยจากมุมมองของผลประโยชน์ร่วมกันจากการสร้างสรรค์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในอนุภูมิภาคและภูมิภาค รวมทั้งภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศในวงที่กว้างขึ้น

๔. แผนงานและโครงการสำคัญ

๔.๑ แผนงานส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการไทยออกไปลงทุนในต่างประเทศ

(๑) **สาระสำคัญ** เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการไทยออกไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน อนุภูมิภาค และอาเซียน โดยมุ่งให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกด้านกฎระเบียบ มุ่งส่งเสริมและให้การสนับสนุนการเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าในกลุ่มสาขาการผลิตและบริการที่มีความพร้อมเพื่อส่งเสริมสาขาเป้าหมายของไทยในอนุภูมิภาคและอาเซียน รวมทั้งมุ่งเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการไทยในการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจในพื้นที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ชายแดนโดยเฉพาะตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ

(๒) **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

(๓) **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

๔.๒ แผนงานความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ (GMS)

ดำเนินการภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การดำเนินงานในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ (GMS Strategic Framework) ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๕ ดังนี้

๔.๒.๑ แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและคมนาคมขนส่ง

๑) **สาระสำคัญ** เพื่อพัฒนาเชื่อมโยงระหว่างกันในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศให้มีความต่อเนื่องและเป็นโครงข่ายที่สมบูรณ์ พัฒนารูปแบบและบริการการขนส่งและโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานสากล รวมทั้งปรับปรุงกฎระเบียบการขนส่งคนและสินค้าข้ามแดน ภายใต้ความตกลง CBTA เพื่อเพิ่มศักยภาพของภาคเอกชนไทยในการให้บริการและการบริหารจัดการด้านโลจิสติกส์ รวมทั้งมุ่งพัฒนาเชิงพื้นที่เมืองชายแดนให้สามารถเชื่อมโยงระบบการผลิตกับพื้นที่ตอนในของประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบด้วยการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการดังนี้

๑.๑) แผนปฏิบัติการภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านคมนาคมขนส่งในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ ระยะเวลาดำเนินการ ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๘)

๑.๒) แผนปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานภายใต้ความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

๑.๓) แผนปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนแผนดำเนินงาน (Roadmap) ด้านพลังงานในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ ระยะเวลาดำเนินการ ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๖๑)

๑.๔) แผนปฏิบัติการภายใต้การพัฒนาโทรคมนาคมและโครงข่ายทางด่วนข้อมูลสารสนเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ (ระยะที่ ๒) ระยะเวลาดำเนินการ ๘ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๖)

๑.๕) แผนปฏิบัติการภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ ระยะเวลาดำเนินการ ๘ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๕)

๒) **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กระทรวงคมนาคม สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กรมศุลกากร และสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) กระทรวงการคลัง กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการต่างประเทศ

๓) **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

๔.๒.๒ แผนงานการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

๑) **สาระสำคัญ** การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจโดยมุ่งเน้นการอำนวยความสะดวกการขนส่งสินค้าข้ามแดนเพื่อเพิ่มศักยภาพของภาคเอกชนไทยในการจัดการด้านโลจิสติกส์และสนับสนุนการเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิตอุตสาหกรรมเกษตรของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน มุ่งพัฒนาศักยภาพและฝีมือแรงงานในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง รวมทั้งพัฒนาขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางด้านท่องเที่ยวในภูมิภาค ประกอบด้วยการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการดังนี้

๑.๑) แผนปฏิบัติการสนับสนุนหลักด้านการเกษตรในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ (ระยะที่ ๒) ระยะเวลาดำเนินการ ๑๐ ปี พ.ศ. ๒๕๕๔– ๒๕๖๓

๑.๒) แผนปฏิบัติการภายใต้การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการอำนวยความสะดวกทางการค้าของผลิตภัณฑ์อาหารและเกษตรในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ ระยะเวลาดำเนินการ ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๓)

๑.๓) แผนปฏิบัติการภายใต้การอำนวยความสะดวกทางการค้าในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ

๑.๔) แผนปฏิบัติการภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ ระยะเวลาดำเนินการ ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๘)

๒) **หน่วยงานดำเนินการหลัก** สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน และกระทรวงพาณิชย์

๓) **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

๔.๒.๓ แผนงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สังคม และสิ่งแวดล้อม

๑) **สาระสำคัญ** มุ่งเน้นการพัฒนาการศึกษา สาธารณสุข แรงงาน สังคม และสิ่งแวดล้อมในอนุภูมิภาค GMS เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ประกอบด้วยการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการดังนี้

๑.๑) แผนปฏิบัติการภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ (ระยะที่ ๓) ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

๑.๒) แผนปฏิบัติการภายใต้แผนงานหลักด้านสิ่งแวดล้อมและแนวคิดริเริ่มเรื่องการอนุรักษ์ระเบียงความหลากหลายทางชีวภาพในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ (ระยะที่ ๓) ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๒) **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓) **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

๔.๒.๔ **แผนงานการพัฒนาแนวระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ (GMS)**

๑) **สาระสำคัญ** มุ่งเน้นพัฒนาความเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยและพื้นที่เศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ อาเซียน เอเชียตะวันออก และเอเชียใต้ อย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนเชื่อมโยงกับเส้นทางสายไหมทางบกและทางทะเลแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ของจีน มุ่งผลักดันโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย และผลักดันเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของไทยให้สามารถเชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจกับเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศเพื่อนบ้านให้เกิดเป็นรูปธรรม รวมทั้งมุ่งส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตตามแนวระเบียงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพของแรงงาน และมุ่งลดผลกระทบเชิงสังคมเนื่องมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ ประกอบด้วยแผนงานโครงการที่สำคัญ ดังนี้

๑.๑) **การพัฒนาแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้** อาทิ (๑) แผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย (๒) การผลักดันการดำเนินโครงการท่าเรือน้ำลึกทวาย เชื่อมโยงกับท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังและท่าเรือน้ำลึกมาบตาพุด ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของไทย (๓) โครงการก่อสร้างเส้นทางถนน ๔ ช่องจราจรระหว่างชายแดนไทย-เมียนมา ถึงพื้นที่โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย (๔) ก่อสร้างถนนจากด่านเจดีย์สามองค์-พญาตองซู-ทันพยูไซยัด และอาคารด่านชายแดน (๕) โครงการก่อสร้างเส้นทางรถไฟรางคู่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ (แหลมฉบัง-กาญจนบุรี) (๖) โครงการก่อสร้างโครงข่ายทางหลวงเชื่อมโยงจุดผ่านแดนบ้านหนองเอี่ยน อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว และโครงการก่อสร้างด่านพรมแดน และถนนเชื่อมทางหลวงหมายเลข ๕ ณ บ้านสตึงบท เมืองปอยเปต จ.บันเตียเมียนเจย ประเทศกัมพูชา (๗) ผลักดันการดำเนินงานภายใต้ความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงระหว่างไทย-เมียนมา และไทย-กัมพูชา (๘) แผนงานการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามแนวระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (๙) แผนงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และศักยภาพแรงงานตามแนวระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง และ (๑๐) แผนงานเพื่อมุ่งลดผลกระทบเชิงสังคมอันเนื่องมาจากการพัฒนาแนวระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

๑.๒) **การพัฒนาแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก** อาทิ (๑) โครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-เมียนมา แห่งที่ ๒ (แม่สอด-เมียวดี) และโครงการก่อสร้างอาคารด่านพรมแดนบริเวณด่านแม่สอด-เมียวดี (๒) โครงการปรับปรุงระบบไฟฟ้าในนครย่างกุ้ง ประเทศเมียนมา (๓) โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง จ.บึงกาฬ-เมืองปากซัน (๔) โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง จ.อุบลราชธานี-เมืองสาละวัน (๕) สถานีระบบเสาส่งและสายส่งไฟฟ้าแรงสูงขนาดย่อย ๕๐๐ กิโลโวลต์ ระหว่างไทย-สปป.ลาว (๖) ผลักดันการดำเนินงานภายใต้ความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงระหว่างไทย-สปป.ลาว-เวียดนาม (๗) แผนงานการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามแนวระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (๘) แผนงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และศักยภาพแรงงานตามแนวระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง และ (๙) แผนงานเพื่อมุ่งลดผลกระทบเชิงสังคมอันเนื่องมาจากการพัฒนาแนวระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

๑.๓) **การพัฒนาแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้** อาทิ (๑) โครงการก่อสร้างเส้นทางรถไฟเด่นชัย-เชียงราย (๒) โครงการก่อสร้างสายส่ง ๑๑๕ กิโลโวลต์ และสถานีไฟฟ้าช่วงน้ำทง--ห้วยทราย สปป.ลาว (๓) โครงการก่อสร้างถนนจากเมืองหงสา-บ้านเชียงแมน (๔) ผลักดันการดำเนินงานภายใต้ความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงระหว่างไทย-สปป.ลาว-จีน (๕) แผนงานการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามแนวระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (๖) แผนงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และศักยภาพแรงงานตามแนวระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง และ (๗) แผนงานเพื่อมุ่งลดผลกระทบเชิงสังคมอันเนื่องมาจากการพัฒนาแนวระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

๒) **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กระทรวงคมนาคม กรมศุลกากร และสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) กระทรวงการคลัง กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงพลังงาน กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงแรงงาน และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๓) **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

๔.๓ แผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT)

๔.๓.๑ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคมขนส่ง

๑) **สาระสำคัญ** พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและโครงข่ายการคมนาคมขนส่งภายในประเทศเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้เกิดการอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุนข้ามพรมแดน และพัฒนาพื้นที่ชายแดนเป็นประตูเชื่อมโยงการค้ากับต่างประเทศ โดยโครงการสำคัญ ได้แก่

๑.๑) โครงการก่อสร้างด่านศุลกากรสะเดา จังหวัดสงขลา แห่งใหม่ ระยะเวลาดำเนินการ ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๒ และโครงการก่อสร้างด่านศุลกากรสะเดา จังหวัดสงขลา (อาคารด่านชายแดนขาเข้า) ระยะเวลาดำเนินการ ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๐)

๑.๒) โครงการปรับปรุงด่านศุลกากรปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา ระยะเวลาดำเนินการ ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๐)

๑.๓) โครงการก่อสร้างด่านศุลกากรวังประจัน จังหวัดสตูล แห่งใหม่ ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๑)

๑.๔) โครงการพัฒนาด่านศุลกากรเบตง จังหวัดยะลา ระยะเวลาดำเนินการ ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๐)

๑.๕) โครงการพัฒนาด่านศุลกากรบูเก๊ะตา จังหวัดนราธิวาส ระยะเวลาดำเนินการ ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๐)

๑.๖) โครงการก่อสร้างด่านศุลกากรตากใบ จังหวัดนราธิวาส แห่งใหม่ (บริเวณสะพานข้ามแม่น้ำโกลกแห่งใหม่) ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๒)

๑.๗) โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโกลกที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส-เมืองตุมปัต รัฐกลันตัน ระยะเวลาดำเนินการ ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๒)

๑.๘) โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโกลกแห่งที่สองที่อำเภอสุไหงโกลก จังหวัดนราธิวาส-เมืองรันเตาปันยัง รัฐกลันตัน ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๑)

๑.๙) โครงการพัฒนาเมืองสีเขียว จังหวัดสงขลา (เทศบาลนครหาดใหญ่-เทศบาลนครสงขลา) ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๑) (และขยายโครงการพัฒนาเมืองสีเขียวไปยังทุกจังหวัด)

๒) **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง การรถไฟแห่งประเทศไทย กรมท่าอากาศยาน กระทรวงคมนาคม และกรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

๓) **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓

๔.๓.๒ **การค้าและการลงทุน**

๑) **สาระสำคัญ** ใช้ประโยชน์จากการพัฒนาพื้นที่ชายแดนที่มีศักยภาพเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีแผนงานพัฒนาสำคัญๆ ในพื้นที่ให้กลายเป็นฐานการผลิตเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายห่วงโซ่การผลิตระหว่างกัน การเป็นคลัสเตอร์การผลิตร่วมกันเพื่อให้เป็นประโยชน์ร่วมกันในการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมไปสู่พื้นที่ชายแดน โดยมีโครงการสำคัญ ได้แก่

๑.๑) โครงการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษที่เชื่อมโยงกับประเทศมาเลเซียในพื้นที่ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา-รัฐเกดะห์และรัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย และในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส – รัฐกลันตัน ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓)

๑.๒) โครงการเชื่อมโยงเมืองยางพาราไทย-มาเลเซีย ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๑)

๑.๓) โครงการปรับปรุงการอำนวยความสะดวกทางการค้าผ่านด่านชายแดนและด่านส่งออกอื่นๆ ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๑.๔) โครงการปรับปรุงฐานข้อมูลด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวแผนงาน IMT-GT ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๒) **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และสำนักงานสถิติแห่งชาติ

๓) **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔

๔.๓.๓ **การท่องเที่ยว**

๑) **สาระสำคัญ** มุ่งเน้นการดึงศักยภาพและพัฒนาการแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะที่มีการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวร่วมกัน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสร์และวัฒนธรรมเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นมาในอดีตและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติร่วมกัน โดยมีโครงการสำคัญ อาทิ โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านการดำน้ำ ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒) และโครงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวการดำน้ำ ระยะเวลาดำเนินการ ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๑)

๒) **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

๓) **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔

๔.๓.๔ **ผลิตภัณฑ์และบริการฮาลาล**

๑) **สาระสำคัญ** สร้างความร่วมมือด้านพัฒนาและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการฮาลาล ของไทยร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสร้างการยอมรับในระดับสากล เพื่อสร้างโอกาสในการเข้าสู่ตลาดผลิตภัณฑ์และบริการฮาลาลในตลาดโลก โดยมีโครงการสำคัญ ดังนี้

๑.๑) โครงการพัฒนาระบบ IQRAH (H-numbers) ระหว่างไทยและมาเลเซีย ระยะเวลาดำเนินการ ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๐)

๑.๒) โครงการสร้างการยอมรับมาตรฐานฮาลาล IMT-GT ร่วมกันผ่านการพัฒนาบุคลากรในด้านการตรวจรับรองฮาลาล การร่วมพัฒนาหลักสูตรด้านมาตรฐานฮาลาล ฮาลาลโลจิสติกส์และสายการผลิตฮาลาล รวมทั้งการตรวจรับรองทางห้องปฏิบัติการฮาลาล ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๑.๓) โครงการพัฒนาเสริมสร้างผู้ประกอบการฮาลาลระดับ SMEs ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๑.๔) โครงการเสริมสร้างการนำผู้ประกอบการฮาลาลเข้าสู่ระบบการตรวจรับรองฮาลาลตามมาตรฐาน IMT-GT ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๒) **หน่วยงานดำเนินการหลัก** ศูนย์วิทยาศาสตร์ฮาลาล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันมาตรฐานฮาลาลแห่งประเทศไทย และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๓) **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔

๔.๓.๕ **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**

๑) **สาระสำคัญ** ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อพัฒนาขีดความสามารถด้านทักษะของแรงงานและมาตรฐานแรงงานร่วมกันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายของแรงงานที่มีทักษะระหว่างกันเพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านความสามารถรองรับตลาดแรงงานที่ขยายเพิ่มขึ้นตามกิจกรรมการพัฒนาภายใต้แผนงาน IMT-GT ที่เกี่ยวข้องในทุกด้าน โดยมีโครงการสำคัญ ดังนี้

๑.๑) โครงการรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานร่วมในสาขาที่ตรงตามความต้องการของ IMT-GT ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๑.๒) โครงสร้างเสริมสร้างความสอดคล้องด้านมาตรฐานฝีมือแรงงานและการรับรองมาตรฐาน โดยอ้างอิงมาตรฐานอาเซียน (ASEAN Qualification Reference Framework : AQRF) ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๑.๓) โครงการจัดทำฐานข้อมูลแรงงาน IMT-GT ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๒) **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน

๓) **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

๔.๓.๖ **การเกษตร อุตสาหกรรมเกษตร และสิ่งแวดล้อม**

๑) **สาระสำคัญ** ส่งเสริมให้เกิดการยกระดับการทำการเกษตรไปสู่ระดับห่วงโซ่การผลิตที่มีมูลค่าสูงขึ้นเพื่อให้เกษตรกรมีรายได้มากขึ้น ให้ความสำคัญการการค้นคว้าวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ รวมทั้งให้ความสำคัญต่อการพัฒนาที่คำนึงถึงการอยู่ร่วมกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีโครงการสำคัญ ดังนี้

๑.๑) โครงการเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีด้านการเกษตรและเกษตรแปรรูปเพิ่มมูลค่า ผ่านการวิจัยและพัฒนาร่วมกัน ระหว่างภาคราชการ ผู้ประกอบการภาคเอกชน และนักวิชาการ ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๑.๒) โครงการพัฒนาคุณภาพแพะพันธุ์ Surath Red เพื่อเสริมสร้างฐานการผลิตอาหารแปรรูปจากปศุสัตว์ในอนุภูมิภาค ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๒) **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓) **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

๔.๔ แผนงานโครงการที่สำคัญภายใต้กรอบเอเปค

๔.๔.๑ **การศึกษาเชิงยุทธศาสตร์เพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีเขตการค้าเสรีเอเชีย-แปซิฟิก (Free Trade Area of the Asia-Pacific: FTAAP)**

๑) **สาระสำคัญ** คาดว่าเป็นเป้าหมายการดำเนินงานของเอเปคภายหลังสิ้นสุดเป้าหมายโบกอร์ในปี ๒๕๖๓ โดยครอบคลุมประเด็นการค้าใหม่ๆ การวิเคราะห์โอกาส ความท้าทาย ข้อเสนอแนะ และขั้นตอนที่จะนำไปสู่การจัดตั้งเขตการค้าเสรีเขตการค้าเสรีเอเชีย-แปซิฟิก ซึ่งไทยให้ความสำคัญ อย่างไรก็ดี ระดับการพัฒนาและความพร้อมในแต่ละด้านของแต่ละเขตเศรษฐกิจยังมีความแตกต่างกันอยู่มาก ดังนั้น การสร้างเสริมศักยภาพและความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงให้กับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเสริมสร้างศักยภาพให้กับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และการสร้างองค์ความรู้ให้กับภาคประชาชนเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตการค้าเสรีเขตการค้าเสรีเอเชีย-แปซิฟิก จึงเป็นสิ่งสำคัญ

๒) **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

๓) **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** จัดทำการศึกษาให้แล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ และอยู่ในช่วงรอสมาชิกต่างมีความพร้อมและเห็นพ้องตรงกันเพื่อดำเนินการจัดตั้งเขตการค้าเสรีเขตการค้าเสรีเอเชีย-แปซิฟิกต่อไป

๔.๔.๒ การจัดทำแผนการดำเนินการเพื่อส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของการค้าภาคบริการ

๑) **สาระสำคัญ** เป็นแนวทางในการบรรลุเป้าหมายระยะยาวร่วมกันด้านการส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าภาคบริการในปี พ.ศ. ๒๕๖๘

๒) **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

๓) **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** จัดทำกรอบดำเนินการแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ และใช้เป็นกรอบการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายระยะยาวร่วมกันด้านการส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าภาคบริการ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๘

๔.๔.๓ การปฏิบัติตามแผนดำเนินการความมั่นคงด้านอาหารของเอเปค ปี พ.ศ. ๒๕๖๓

๑) **สาระสำคัญ** การพัฒนาชนบทและชุมชนเมือง การเชื่อมโยงตลาดอาหารในภูมิภาค การเสริมสร้างบรรยากาศในการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสนับสนุนระบบอาหารภายในภูมิภาคเอเปค และการบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประเด็นการกีดกันทางการค้าในภาคอาหารต่างๆ โดยคาดว่าจะสามารถส่งเสริมการค้าอาหารในภูมิภาค เพิ่มผลิตภาพทางการเกษตร เสริมสร้างศักยภาพแก่เกษตรกร และส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยเข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่าโลกได้มากขึ้นเพื่อเพิ่มรายได้การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย โดยดำเนินการตามวาระบอราไคย์ ปี พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓ เพื่อส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อมและรายย่อย ให้มีส่วนร่วมในการค้าภาคบริการ และในห่วงโซ่มูลค่าโลก โดยผลักดันให้มีการจัดทำยุทธศาสตร์เอเปคสีเขียวสำหรับวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย

๒) **หน่วยงานดำเนินการหลัก** สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

๓) **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓

๔.๔.๔ การส่งเสริมการจัดทำข้อริเริ่มในการจัดทำกรอบความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจ้างงานเยาวชน และการส่งเสริมการเป็นเจ้าของกิจการ

๑) **สาระสำคัญ** ข้อริเริ่มให้ความสำคัญในประเด็นเรื่องการเสริมสร้างศักยภาพของทุนมนุษย์ การใช้นวัตกรรมในการสร้างศักยภาพในการเรียนรู้ และการเพิ่มโอกาสในการจ้างงาน และการเข้าถึงตลาดแรงงาน โดยเฉพาะในด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานและการจ้างงานในภูมิภาค

๒) **หน่วยงานดำเนินการหลัก** กระทรวงศึกษาธิการ

๓) **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๐

๔.๔.๕ การจัดทำกรอบแนวทางการปฏิรูปโครงสร้างของเอเปคภายใต้วาระใหม่สำหรับการปฏิรูปโครงสร้างเอเปค สำหรับปี พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓

๑) **สาระสำคัญ** เพื่อสอดคล้องกับทิศทางการปฏิรูปของประเทศซึ่งให้ความสำคัญกับการแข่งขันในตลาด ตลาดที่เปิดกว้าง เป็นระบบและมีความโปร่งใส ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในตลาดมากขึ้น รวมทั้งวิสาหกิจขนาดกลางขนาดย่อม และรายย่อย สตรี เยาวชน แรงงานสูงวัย และผู้พิการ ตลอดจนนโยบายทางสังคมเพื่อความยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับ ๑) การปฏิรูปภาครัฐสู่การใช้ดิจิทัลอย่างทั่วถึงให้เป็นระบบและมีเครือข่ายความเชื่อมโยงข้อมูล ๒) การปฏิรูปด้านกฎระเบียบเพื่อสนับสนุนการแข่งขันในตลาด

การคุ้มครองผู้บริโภค และความง่ายและคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจ ๓) การพัฒนาระบบและกระบวนการวิเคราะห์และประเมินผลกระทบทางกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment: RIA) ๔) การกำหนดกลุ่มเป้าหมายภาคบริการเพื่อการพัฒนาและปฏิรูปภาคบริการ การส่งเสริมศักยภาพและโอกาสในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย และ ๕) การพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงานตามมาตรฐานเอเปค และการส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงานสีเขียว

๒) **หน่วยงานดำเนินการหลัก** สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กระทรวงยุติธรรม สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

๓) **กรอบระยะเวลาดำเนินการ** พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓

ส่วนที่ ๕

การขับเคลื่อนและติดตามประเมินผล แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

ส่วนที่ ๕
การขับเคลื่อนและการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

ความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผนพัฒนาประเทศสู่การปฏิบัติขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ ประกอบด้วย ความชัดเจนของสาระของแผนพัฒนาฯ การรับรู้ เข้าใจ ความรู้สึกเป็นเจ้าของ และความตระหนักถึงภารกิจและความรับผิดชอบร่วมกันของทุกภาคส่วนในสังคมต่อการพัฒนาประเทศภายใต้ทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดขึ้น ระบบและกลไกการบริหารจัดการจากแผนสู่การปฏิบัติที่มีความเชื่อมโยงกันในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับยุทธศาสตร์ชาติที่เชื่อมต่อกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนเฉพาะด้าน และแผนปฏิบัติการ และระบบการจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพที่ตอบสนองการพัฒนาเชิงบูรณาการ การพัฒนาเชิงพื้นที่และการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ทั้งนี้ประเด็นบูรณาการจะถูกกำหนดจากประเด็นการพัฒนาสำคัญที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ประกอบกับนโยบายรัฐบาลในช่วงเวลานั้นๆ และประเด็นปฏิรูปประเทศที่สำคัญ

ทั้งนี้ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ นอกจากจะดำเนินการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ตามแนวทางการขับเคลื่อนที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ไว้อย่างเป็นระบบแล้วจะต้องผลักดันให้ระบบการจัดสรรงบประมาณแบบบูรณาการมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง มีการดำเนินงานร่วมกันของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน และการปรับปรุงระบบการติดตามประเมินผลแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพและสะท้อนการถ่ายทอดจากระดับยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ สู่แผนปฏิบัติการกระทรวงและจังหวัดที่สอดคล้องกันของเป้าหมายและตัวชี้วัดในระดับผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบของการพัฒนา นอกจากนี้ระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และการประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐจะต้องมีความสอดคล้องกัน โดยจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่มีความเชื่อมโยงสอดรับกัน รวมถึงการกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานและการขับเคลื่อนประเด็นบูรณาการร่วมที่เหมาะสม

๑. การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ สู่การปฏิบัติ

๑.๑ หลักการ

๑.๑.๑ ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศโดยยึดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เป็นกรอบทิศทางหลักและแปลงสู่การปฏิบัติในระดับต่างๆ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม

๑.๑.๒ กระจายการพัฒนาลงสู่พื้นที่โดยยึดหลักการพัฒนาพื้นที่ ภารกิจ และการมีส่วนร่วม (Area Function Participation: AFP) ให้จังหวัดเป็นพื้นที่ดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนา และเป็นจุดเชื่อมโยงการพัฒนาจากชุมชนสู่ประเทศ และประเทศสู่ชุมชน

๑.๑.๓ เพิ่มการใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกภาคส่วนในระดับพื้นที่ ท้องถิ่น และชุมชน

๑.๑.๔ ใช้กลไกและเครื่องมือการพัฒนาของภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน และสื่อมวลชนอย่างบูรณาการให้การขับเคลื่อนเกิดประสิทธิภาพโดยกระบวนการสร้างเครือข่ายหรือคลัสเตอร์ที่ตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาศักยภาพของพื้นที่

๑.๑.๕ ระบบการบริหารจัดการแผนสู่การปฏิบัติที่มีความเชื่อมโยงกันในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับยุทธศาสตร์ที่เชื่อมต่อกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนเฉพาะด้าน และแผนปฏิบัติการ และระบบการจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพที่ตอบสนองการพัฒนาเชิงบูรณาการ การพัฒนาเชิงพื้นที่ และการพัฒนาที่ต่อเนื่อง รวมทั้งระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของภาครัฐที่สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนา แนวทางการพัฒนา และผลของการพัฒนาอย่างแท้จริง

๑.๒. แนวทางการขับเคลื่อนแผนฯ สู่การปฏิบัติ

๑.๒.๑ การสร้างความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญและพร้อมเข้าร่วมในการผลักดันแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ไปสู่การปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สร้างความเข้าใจกับภาคีทุกภาคส่วน ถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ โดยสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างเหมาะสม สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพผ่านบุคคล สื่อมวลชนทั้งระดับชาติและท้องถิ่น กิจกรรม สื่อสมัยใหม่ที่เข้าใจง่าย รวมทั้งการสร้างเครือข่ายให้ข้อมูลข่าวสารกระจายไปยังพื้นที่ต่างๆ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง จัดทำคู่มือการแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เผยแพร่แก่ภาคีการพัฒนาเพื่อใช้ประสานแผนแต่ละระดับที่ทุกภาคส่วนสามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดบูรณาการการทำงานร่วมกัน รวมถึงสร้างความเข้าใจให้ภาคการเมืองในเป้าประสงค์และแนวทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และผลักดันให้พรรคการเมืองนำประเด็นการพัฒนาสำคัญไปผสมผสานในการจัดทำนโยบายของพรรคและนโยบายของรัฐบาล โดยพิจารณาลำดับความสำคัญ โดยเฉพาะนโยบายที่เกี่ยวกับ "การวางรากฐานการพัฒนา" ในระยะยาว

๑.๒.๒ การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล และแผนเฉพาะด้าน และแผนปฏิบัติการ ดังนี้

๑) กำหนดประเด็นการพัฒนาสำคัญภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๒ เสนอต่อสาธารณะอย่างชัดเจน นำไปสู่การกำหนดแผนงานโครงการ การระดมทรัพยากร และแนวทางการร่วมดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) บูรณาการประเด็นการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ที่มีความเชื่อมโยงกันและจัดทำเป็นแผนการลงทุนการพัฒนา/แผนพัฒนาเฉพาะด้านที่ตอบสนองการพัฒนาในหลายมิติภายใต้ยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ครอบคลุมสาระและบทบาทภาคีการพัฒนาที่กว้างขวาง มีแผนปฏิบัติการที่มีความชัดเจนทั้งแผนงาน โครงการ งบประมาณดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบหลัก ผู้มีส่วนร่วม กระบวนการทำงาน และระยะเวลา เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติได้อย่างจริงจัง ซึ่งต้องให้ความสำคัญต่อการคัดเลือกบุคลากรในตำแหน่งสำคัญที่มีความรู้ความสามารถมาบริหารโครงการเพื่อให้สามารถทำงานได้ต่อเนื่อง โดยนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ในแผนงานและโครงการเหล่านี้ โดย

๒.๑) **จัดทำแผนการลงทุนการพัฒนาในประเด็นที่มีความสำคัญลำดับสูง** สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ที่แสดงให้เห็นถึงการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม และการจัดสรรงบประมาณในแบบบูรณาการสำหรับประเด็นการพัฒนาที่สำคัญและเป็นรากฐานของการปฏิรูปที่สำคัญ ก่อให้เกิดผลการพัฒนาในภาพรวม

๒.๒) **นำประเด็นการพัฒนาที่ต้องแปลงเป็นโครงการขนาดใหญ่ อาทิ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ขับเคลื่อนภายใต้หลักการการร่วมลงทุนระหว่างรัฐกับเอกชน (Public-Private Partnership: PPP)** ที่สร้างการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการพัฒนาประเทศ สามารถขยายการลงทุนขนาดใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ทันการณ์ และเกิดความคุ้มค่าของการลงทุน

๒.๓) **ผลักดันให้ประเด็นการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์แปลงสู่การปฏิบัติผ่านแผนงานระดับกระทรวงสู่พื้นที่ระดับต่างๆ ผสมผสานอยู่ในภารกิจหลักของหน่วยงานที่มีเป้าหมายและตัวชี้วัดชัดเจน** โดย สศช. และหน่วยงานเกี่ยวข้องร่วมจัดทำและติดตามประเมินผลแผนดังกล่าวที่สะท้อนความสอดคล้องและบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ รวมถึงให้ความสำคัญกับการบูรณาการแผนงานโครงการทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน

๑.๒.๓ **เชื่อมโยงแนวคิดพื้นฐาน ยุทธศาสตร์และประเด็นการพัฒนาสำคัญ ตลอดจนแผนพัฒนาเฉพาะด้านภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เข้ากับยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูป นโยบายรัฐบาลและแผนระดับต่างๆ** การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ สู่การปฏิบัติจะดำเนินการในหลายระดับตั้งแต่นโยบายรัฐบาล แผนปฏิรูป แผนของหน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ท้องถิ่น/ชุมชน ตลอดจนแผนของภาคีการพัฒนาต่างๆ อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ตั้งแต่ทิศทาง วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดความสำเร็จของยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ดังนี้

๑) **รัฐบาลนำประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงและแผนพัฒนาเฉพาะด้านภายใต้ยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เป็นกรอบร่วมกับนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภา** จัดทำแผนการจัดสรรงบประมาณแบบบูรณาการ รวมทั้งระยะเวลาดำเนินการ และการติดตามประเมินผล หน่วยงานกลางนำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ บูรณาการกับยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ เป็นกรอบสำหรับกระทรวง/กรมพิจารณาใช้ประกอบการจัดทำคำของบประมาณ

๒) **สศช. จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ** ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ สำหรับเป็นเครื่องมือชี้ทิศทางการพัฒนาระดับภาคและพื้นที่ เพื่อให้ภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องทุกระดับนำไปจัดทำแผนพัฒนา ตั้งแต่ขั้นการวางแผนยุทธศาสตร์เชื่อมต่อจนถึงขั้นการวางแผนปฏิบัติการที่เชื่อมโยง สอดคล้อง และสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยให้กระทรวง กรม จังหวัดและกลุ่มจังหวัดใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี ให้เชื่อมโยงระหว่างแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ฯ กับภารกิจของหน่วยงานในพื้นที่ และมีความเชื่อมโยงของแผนงานโครงการในเชิงบูรณาการที่ยึดพื้นที่ ภารกิจ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

๓) **กระทรวง/กรมจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติราชการประจำปี** โดยกระทรวง กรม นำยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนพัฒนาฯฉบับที่ ๑๒ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจมาวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องกับภารกิจของกระทรวง กรม เพื่อนำไปกำหนดแนวทางการพัฒนาในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ๔ ปี และการจัดทำแผนงานโครงการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน โดยให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงบูรณาการกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแผนงานโครงการภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

๔) **จังหวัด/กลุ่มจังหวัดจัดทำแผนพัฒนาระยะ ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี** ตามแนวทางและหลักเกณฑ์ภายใต้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ทั้ง ๑๐ ยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ และตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนบนพื้นฐานของศักยภาพ โอกาส และข้อจำกัดของพื้นที่ และให้ความสำคัญกับการบูรณาการเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ ๔ ปีของกระทรวง กรม ที่เกี่ยวข้อง

๕) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนา ๓ ปีและแผนงานโครงการประจำปี องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำแผนพัฒนา ๓ ปีและแผนงานโครงการประจำปีให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ทั้ง ๑๐ ยุทธศาสตร์โดยเฉพาะยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองตามแนวทางการพัฒนาหลักและการพัฒนาเมืองสำคัญที่สอดคล้องกับสภาพพื้นฐานและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และมีความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัดและอำเภอ

๑.๒.๔ จัดทำยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณแบบมีส่วนร่วม การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดลำดับความสำคัญของภารกิจหน่วยงานที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เพื่อให้การดำเนินงานสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนฯ อย่างมีประสิทธิผลบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน โดย

๑) สำนักงบประมาณและ สศช. หารือร่วมกันในการบูรณาการสาระสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกัน โดยเฉพาะประเด็นการพัฒนาที่มีความสำคัญลำดับสูงไว้ในการจัดทำยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณระยะปานกลาง ๕ ปีและประจำปี รวมทั้งแนวทางการจัดทำแผนงานโครงการ และจัดทำรายงานติดตามประเมินผลการพัฒนาประเทศทั้งในระดับภาพรวม ระดับพื้นที่ และแผนงานโครงการสำคัญเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาอนุมัติงบประมาณ

๒) สำนักงบประมาณ สศช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดแนวทางพิจารณาจัดสรรงบประมาณสนับสนุนแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และท้องถิ่นภายใต้แนวทางการพัฒนาภาคที่เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ โดยสร้างกระบวนการให้ทุกกระทรวง จังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาฯ กับระบบงบประมาณของประเทศทั้งการจัดสรรงบประมาณแบบรายกระทรวง ตามวาระระดับชาติ และมิติพื้นที่ รวมทั้งกำหนดให้มีผู้แทนจากภาคีการพัฒนาทั้งภาคเอกชน และประชาชนในสัดส่วนที่เหมาะสมเข้าร่วมในกลไกและกระบวนการงบประมาณตั้งแต่การบริหารจัดการและการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างจริงจัง

๑.๒.๕ ผลักดันให้ภาคเอกชนนำประเด็นการพัฒนาสำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ พิจารณาประกอบการจัดทำแผนการลงทุนทางธุรกิจ ที่สร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา และส่งเสริมให้คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) เป็นกลไกหลักในการเชื่อมโยงการพัฒนาระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมทั้งให้ กรอ. ส่วนกลางกระจายความรับผิดชอบและภารกิจให้ กรอ.จังหวัด/กลุ่มจังหวัดมากขึ้น โดยคำนึงถึงความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ชาติและความเชื่อมโยงในระดับพื้นที่

๑.๒.๖ การสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนแผนของภาคีการพัฒนาต่างๆ โดยกำหนดให้มีการผลักดันปัจจัยหลักให้สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ดังนี้

๑) นำการศึกษาวิจัยมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติและทุกระดับ บูรณาการการทำงานของหน่วยงานระดับนโยบายและใช้ทรัพยากรในการวิจัยให้รองรับการพัฒนาทั้งส่วนกลางและพื้นที่ รวมถึงนำการวิจัยเป็นเครื่องมือพัฒนา ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานส่งเสริมการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมมือกันอย่างเป็นเครือข่ายระหว่างสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์

และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) และสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (สวก.) รวมถึงสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่มีภารกิจชัดเจนในพื้นที่ อาทิ อุทยานวิทยาศาสตร์ระดับภูมิภาค เป็นแกนหลักในการเชื่อมโยงเครือข่ายการวิจัยกับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน เพื่อนำกระบวนการวิจัยและพัฒนามาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม โดยเฉพาะการพัฒนาที่มีความสำคัญสูงของแต่ละพื้นที่

๒) **ปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกฎหมายต่างๆ ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับต่างๆ** โดยปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ ลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือที่มีอยู่ให้มากขึ้น เป็นการลดอุปสรรคการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ อาทิ ผลักดันให้มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย และกฎหมายการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปที่ดิน การถือครองและใช้ประโยชน์ที่ดิน ให้กระจายไปยังกลุ่มผู้มีรายได้น้อยหรือกลุ่มคนเกือบจน ผลักดัน (ร่าง) พระราชบัญญัติการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. .... ส่งเสริมมาตรการจูงใจด้านภาษีแก่ภาคเอกชนที่เชื่อมโยงกับการดำเนินการที่เอื้อประโยชน์สู่สังคม ผลักดันร่างพระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์และซากผลิตภัณฑ์อื่น พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ (ร่าง พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำ อยู่ระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.))

๓) **จัดทำฐานข้อมูลการพัฒนาที่สาธารณชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในการมีส่วนร่วมพัฒนาด้านต่างๆ** โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย เป็นข้อมูลที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ สามารถนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงให้สอดคล้องกับแนวทางในยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ นำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาศักยภาพของแต่ละพื้นที่ โดยเป็นการนำจุดเด่นของแต่ละส่วนทั้งความรู้และประสบการณ์มาเสริมซึ่งกันและกัน

๔) **สร้างช่องทางให้ประชาสังคมมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาอย่างกว้างขวางทั้งระดับนโยบายและพื้นที่** โดยเปิดพื้นที่สาธารณะให้ทุกภาคีใช้ประโยชน์ในการจัดเวทีระดมความคิดเห็นในรูปแบบต่างๆ อาทิ การจัดเวทีประชาคม การสานเสวนา รวมถึงใช้ช่องทางเครือข่ายออนไลน์ สำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาประเทศ

๑.๒.๗ **การเพิ่มประสิทธิภาพกลไกรับผิดชอบการขับเคลื่อนแผนฯ ที่ชัดเจน สามารถขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ในระดับประเทศและระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ** สศช. ภายใต้การกำกับของคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำหน้าที่สร้างความเข้าใจ และประสานความร่วมมือระหว่างภาคีการพัฒนาต่างๆ และคณะกรรมการขับเคลื่อนแผนระดับต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและพื้นที่ ให้สามารถผลักดันแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ สู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง โดย

๑) **เชื่อมโยงคณะกรรมการระดับชาติที่มีอยู่ให้นำยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มาเป็นกรอบการดำเนินงาน** โดยประสานให้หน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนารายสาขาได้ทำงานร่วมกันในลักษณะ "แนวราบ" ผ่านคณะกรรมการระดับชาติชุดต่างๆ ซึ่งมีหน้าที่ขับเคลื่อนการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงและเกี่ยวข้องกับงานหลากหลายมิติ อาทิ คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหา

เศรษฐกิจ คณะกรรมการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ คณะกรรมการพัฒนาระบบนวัตกรรมของประเทศ และคณะกรรมการพัฒนาระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการของประเทศ รวมทั้งผลักดันให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมือง ทั้งนี้ คณะกรรมการระดับชาติชุดต่างๆ ควรรับผิดชอบเป้าหมายและตัวชี้วัดในระดับภาพรวมของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ร่วมกัน

๒) **ปรับกลไกและกระบวนการบริหารจัดการของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น** โดยทบทวนและประเมินบทบาทและผลการทำงานของกลไกที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญ ซึ่งรวมถึงคณะกรรมการ หน่วยงานเจ้าภาพหลัก องค์การมหาชน ตลอดจนกองทุนและเครื่องมือในการทำงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงให้เกิดความคล่องตัวและลดความซ้ำซ้อน ควบคู่กับการผลักดันให้รัฐบาลและหน่วยงานกลางทำหน้าที่ดูแลระดับนโยบายและยุทธศาสตร์ภาพรวมของประเทศ โดยกระทรวงมีบทบาทประสานแผนงาน แผนเงิน และแผนคน รวมทั้งสนับสนุนให้ส่วนราชการส่วนภูมิภาคผลักดันยุทธศาสตร์และแผนระดับรองในความรับผิดชอบสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการแก้ปัญหาและการพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ ท้องถิ่น และชุมชน

๓) **ขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาระดับประเทศและพื้นที่โดยให้จังหวัดเป็นจุดประสาน** จากการที่จังหวัดมีหน้าที่ตามกฎหมายในการทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด เชื่อมโยงกระบวนการและสาระของแผนทั้งในลักษณะจากบนลงล่าง ได้แก่ แผนพัฒนาประเทศ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน แผนปฏิบัติราชการของกระทรวง และจากล่างขึ้นบน ได้แก่ แผนชุมชน แผนท้องถิ่น และแผนภาคเอกชน โดยแปลงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัดตลอดจนประเด็นการพัฒนาสำคัญสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และมีกระบวนการทำงานที่สามารถบูรณาการภารกิจของหน่วยงานต่างๆ และผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในพื้นที่ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบของแต่ละพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔) **ผลักดันให้กลไกประชารัฐมีส่วนร่วมขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ อย่างเข้มแข็ง** การแปลงแผนพัฒนาประเทศสู่การปฏิบัติจำเป็นต้องสร้างการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในรูปของเครือข่ายการพัฒนาทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สมาคมวิชาชีพ รวมถึงองค์กรอิสระต่างๆ อาทิ สภาเกษตรกร สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมัชชาปฏิรูป สหกรณ์ โดยผ่านกระบวนการเครือข่ายในระดับพื้นที่ เพื่อสร้างพันธมิตรในการกำหนดและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ร่วมกัน

๑.๒.๘ การเสริมสร้างบทบาทของทุกภาคส่วนให้สามารถขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย

๑) **พัฒนาศักยภาพประชาชนให้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการพัฒนา สามารถรักษาและใช้สิทธิหน้าที่ความเป็นพลเมืองอย่างถูกต้องและเหมาะสม** เป็นพลเมืองดีของสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิต ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ ด้วยความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ตามบทบาททางสังคมที่ตนดำรงอยู่ ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณี และรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีจิตสาธารณะและกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม โดยผลักดันให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบการศึกษาที่สร้างประชาชนไทยให้มีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นกำลังสำคัญที่จะสร้างชาติไทยให้เจริญก้าวหน้าและสังคมสันติสุข

๒) **เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้พร้อมรับความเปลี่ยนแปลง มีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนกับภาคีการพัฒนาต่างๆ** โดยพัฒนาความรู้และการจัดการความเสี่ยงให้ชุมชน เสริมด้วยความรู้จากภายนอกผ่านเครือข่ายการวิจัยในพื้นที่ และส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กว้างขวางในทุกระดับ จากชุมชน ตำบล สู่อำเภอและจังหวัด เกิดความรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาและบริหารจัดการความเสี่ยงต่างๆ ส่งเสริมการรวมกลุ่มร่วมคิดร่วมทำในชุมชนอย่างกว้างขวาง สามารถทำแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมอันหลากหลายของชุมชนท้องถิ่น ขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยตนเอง และส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างภาคประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น

๓) **เสริมสร้างความเข้มแข็งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** สามารถดำเนินงานตามภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แข็งแกร่ง มีการบริหารจัดการที่คล่องตัว ยืดหยุ่น ลดขั้นตอน และกำหนดกฎระเบียบที่เอื้อให้การดำเนินงานเป็นไปได้รวดเร็วและราบรื่น สามารถพึ่งตนเองได้เต็มที่ ขณะเดียวกัน ภาคราชการส่วนกลางทำหน้าที่กำกับดูแลให้ท้องถิ่นบริหารจัดการตนเองได้เต็มศักยภาพ สามารถคิดและตัดสินใจได้อย่างเต็มที่ในการพัฒนาท้องถิ่น ถ่ายโอนภารกิจและบุคลากรจากส่วนกลางและภูมิภาคไปสู่ท้องถิ่นและสร้างความชัดเจนในบทบาทภารกิจที่ท้องถิ่นต้องรับผิดชอบ เพิ่มขีดความสามารถให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติหน้าที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ทั้งด้านการบริหารจัดการ ด้านการเงินการคลังท้องถิ่น การแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชั่นและการสร้างธรรมาภิบาลในระดับท้องถิ่น

๔) **ผลักดันให้สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและการอาชีวศึกษาในพื้นที่เข้าร่วมพัฒนาชุมชนให้มากขึ้น** โดยในระดับอุดมศึกษา เน้นบทบาทการนำองค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยมาประยุกต์ใช้ และเป็นแกนประสานภาคส่วนอื่นๆ สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างครบวงจร รวมทั้งพัฒนาสถาบันอาชีวศึกษาให้เป็นแหล่งพัฒนาเทคโนโลยี และศูนย์เรียนรู้ทักษะเชิงวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

๕) **ส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีบทบาทนำในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและเสริมสร้างสังคมที่ดี** ยึดหลักบรรษัทภิบาล เชื่อมโยงเป้าหมายทางธุรกิจกับการพัฒนาประเทศ ทำงานเชิงรุก และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ควบคู่กับความรับผิดชอบต่อสังคม โดยปรับแนวคิดภาคเอกชนให้สามารถทำงานร่วมกับชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน และสถาบันการศึกษาได้อย่างเป็นพันธมิตร และสร้างเครือข่ายความรับผิดชอบทางสังคมของกลุ่มธุรกิจต่างๆ นำไปสู่การทำกิจกรรมเพื่อสังคมร่วมกัน

๖) **ส่งเสริมให้สื่อมวลชนพัฒนาบทบาทการเป็นสื่อกลางเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเชิงสร้างสรรค์** เป็นสื่อสาธารณะที่มุ่งประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก มีความเป็นกลาง นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงและสะท้อนความต้องการของประชาชน

๗) **ส่งเสริมการมีส่วนร่วมองค์กรพัฒนาเอกชนในการทำงานร่วมกับหน่วยงานส่วนภูมิภาค/ท้องถิ่น และภาคประชาสังคมอย่างเข้มแข็ง** โดยภาครัฐสนับสนุนหรือเปิดโอกาสให้องค์กรพัฒนาเอกชนได้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ มากขึ้น เป็นการอาศัยข้อได้เปรียบขององค์กรพัฒนาเอกชนในด้านความยืดหยุ่นของกฎระเบียบ ความคล่องตัวของการทำงาน และความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ ขับเคลื่อนการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๘) **ปรับบทบาทและวิธีการทำงานของบุคลากรภาครัฐที่เอื้อต่อการพัฒนาโดยรวมและส่งเสริมหน่วยงานในภูมิภาคเป็นแกนประสานเครือข่ายและเชื่อมโยงภาคส่วนต่างๆ ในระดับพื้นที่** โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดต้องประสานความร่วมมือระหว่างภาคีการพัฒนาทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถที่จะตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งแก้ไขปัญหาและพัฒนาศักยภาพในพื้นที่ ท้องถิ่น และชุมชน

๙) **เสริมสร้างความร่วมมือกับประชาคมและองค์การระหว่างประเทศ** ในการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างประเทศต่างๆ โดยเฉพาะในกรอบความร่วมมือกับประเทศในอนุภูมิภาคและในภูมิภาค นำไปสู่การสร้างความร่วมมือในประเด็นการพัฒนาสำคัญ โดยเฉพาะประเด็นที่อยู่ภายใต้ข้อตกลงต่างๆ ให้มีความเชื่อมโยงและเกื้อหนุนการพัฒนาระหว่างกัน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือด้านวิชาการและการสร้างนวัตกรรมสนับสนุนการพัฒนาทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

๒. การติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

การดำเนินการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ แบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารจัดการทั้งในระดับกระทรวงหรือหน่วยงานเทียบเท่า และระดับจังหวัดหรือพื้นที่ที่สามารถเชื่อมโยงกับการประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และยุทธศาสตร์ชาติผ่านประเด็นพัฒนาและตัวชี้วัดร่วม (Joint KPI)

๒.๑ แนวคิดและหลักการติดตามประเมินผลแบบมีส่วนร่วม

๒.๑.๑ **ติดตามประเมินผลที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วม**เพื่อส่งเสริมสิทธิประชาชนการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นด้วยการจัดให้มีเวทีประชาชนเพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ ชุมชนและประชาชนทั่วไป ได้ตรวจสอบอย่างเปิดเผยและรับทราบอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

๒.๑.๒ **เป็นระบบประเมินผลเชิงบูรณาการที่มุ่งเสนอผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ** เพื่อใช้วัดความสำเร็จและความล้มเหลวของแผนพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับตั้งแต่ก่อนจัดทำนโยบาย แผนงานโครงการ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้และความเหมาะสม ระหว่างการขับเคลื่อนสู่ปฏิบัติงาน และการดำเนินการสิ้นสุดแล้ว

๒.๑.๓ **ประเมินด้วยตนเองเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และติดตามผลอย่างใกล้ชิด ควบคู่การให้หน่วยงานหรือสถาบันที่เป็นกลางทำหน้าที่ประเมินผล** เพื่อความถูกต้องตามหลักวิชาการและเป็นกลาง ปราศจากอคติ หรือเลือกปฏิบัติ

๒.๑.๔ **มีหลักเกณฑ์การติดตามประเมินผลและตัวชี้วัด**ที่ชัดเจน โปร่งใส มีมาตรฐานเป็นกลางและถูกต้องตามหลักวิชาการบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงเพื่อให้สามารถใช้เป็นแนวทางปรับปรุงและทบทวนมาตรการ นโยบาย แผนงานโครงการทั้งระดับภาพรวม กระทรวง/หน่วยงานเทียบเท่า และจังหวัดให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

๒.๒ แนวทางการประเมินผลแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแบบมีส่วนร่วม

๒.๒.๑ **วางระบบการติดตามประเมินผล ๓ ระยะเวลา**

๑) การประเมินผลก่อนการปฏิบัติการหรือก่อนเริ่มโครงการ (Ex-ante Evaluation) อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เป็นการประเมินสถานการณ์และสำรวจข้อเท็จจริง สมมติฐานความเป็นไปได้ในขั้นตอนการจัดเตรียมนโยบายทั้งรูปกฎหมายและมิใช่กฎหมายเพื่อกลั่นกรองโครงการ เช่น ศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่ ต้นทุนการดำเนินงาน

๒) การประเมินผลระหว่างดำเนิน (On-Going Evaluation) เป็นการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าในระยะที่กำลังดำเนินงานเพื่อศึกษาว่ามีปัญหาอุปสรรคใดบ้างในการดำเนินงานทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอกที่ผลกระทบต่อการดำเนินงาน

๓) การประเมินผลหลังการดำเนินงาน (Ex-Post Evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อสรุปจนสิ้นสุดแผนแล้วได้รับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด มีผลผลิต ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นภายหลังจากสิ้นสุดแผน เป็นการวิเคราะห์ประสิทธิผล[๑] ประสิทธิภาพ[๒] ตลอดจนผลกระทบ[๓] ทั้งทางบวกและลบ

๒.๒.๒ **วางระบบการติดตามประเมินผลแผนงานโครงการระดับกระทรวง และงานที่เกี่ยวข้องมากกว่าหนึ่งกระทรวง** เพื่อเชื่อมโยงตัวชี้วัดของแผนปฏิบัติการกระทรวงและกลุ่มกระทรวงกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติกับเป้าหมายและประเด็นพัฒนาสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ โดย

๑) จัดประชุมเพื่อสื่อสารเป้าหมายการพัฒนาในยุทธศาสตร์ชาติที่เชื่อมโยงกับประเด็นพัฒนาสำคัญและเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๒ ซึ่งแบ่งเป็นประเด็นพัฒนาที่เกี่ยวข้องมากกว่าหนึ่งหรือหลายกระทรวง (Cross-Cutting Agenda) และประเด็นพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงโดยตรงอาจเป็นทั้งงานประจำและโครงการลงทุน และให้กระทรวงใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนงานโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการกระทรวงเพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปในการจัดสรรงบประมาณก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรี

๒) ติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการขับเคลื่อนแผนงานโครงการระหว่างดำเนินการเพื่อใช้เป็นกรอบวิเคราะห์การสนับสนุนงบประมาณ

๓) ประเมินผลแผนงานโครงการหลังการดำเนินงานเสร็จเรียบร้อยทั้งในระดับผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และยุทธศาสตร์ชาติโดยใช้ตัวชี้วัดผลผลิตร่วม (Output JKPI) และตัวชี้วัดผลลัพธ์ร่วม (Outcome JKPI) และตัวชี้วัดผลกระทบร่วม (Impact JKPI) เป็นเครื่องมือวัดผลการพัฒนาในภาพรวมทั้งประเทศ

๒.๒.๓ **วางระบบการติดตามประเมินผลแผนงานโครงการระดับจังหวัดและพื้นที่** เพื่อเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการจังหวัดและกลุ่มจังหวัดกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และยุทธศาสตร์ชาติ โดย

๑) จัดประชุมเพื่อสื่อสารและกำหนดประเด็นพัฒนาที่สำคัญของจังหวัดที่เชื่อมโยงกับประเด็นพัฒนาและเป้าหมายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และเชื่อมโยงเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติเพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดแผนปฏิบัติการจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

๒) ติดตามความก้าวหน้าในขณะดำเนินการและประเมินผลการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการขับเคลื่อนแผนงานโครงการเพื่อใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ในการสนับสนุนงบประมาณ

๓) ประเมินผลแผนงานโครงการทั้งในระดับผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบเพื่อประเมินผลแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ โดยใช้ตัวชี้วัดผลผลิตร่วม (Output JKPI) และตัวชี้วัดผลลัพธ์ร่วม (Outcome JKPI) และตัวชี้วัดผลกระทบร่วม (Impact JKPI) เป็นเครื่องมือวัดผลการพัฒนาในภาพรวมทั้งประเทศ

---

[๑] ประสิทธิผล (Effectiveness) เป็นการวัดเพื่อทราบว่าการดำเนินงานได้ผลตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด มีเหตุผลอะไรที่ทำให้การปฏิบัติงานนั้นประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว

[๒] ประสิทธิภาพ (Efficiency) การวัดเพื่อให้ทราบว่าการดำเนินงานนั้นได้ผลคุ้มค่ากับต้นทุนหรือไม่ และมีแนวทางอื่นที่ดีกว่าที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด เป็นการพิจารณาถึงความสามารถในการผลิต/ผลงานที่ใช้ปัจจัยหรือต้นทุนการดำเนินงาน (Input) โดยเทียบกับผลผลิตหรือผลลัพธ์ (Output)

[๓] ผลกระทบ (Impact) เป็นพิจารณาผลผลิตและผลลัพธ์จากการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้นั้นมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยส่วนรวมและกลุ่มเป้าหมายต่างๆ อย่างไร

๒.๒.๔ **ตั้งหน่วยวิจัย ฝึกอบรม และตรวจสอบมาตรฐานระบบติดตามและประเมินผล** เพื่อทำให้ระบบติดตามประเมินผลมีมาตรฐานสากลและพัฒนาให้ทันสมัยเพื่อฝึกอบรม เทคนิค วิธีการ หลักการ แนวคิดในการประเมินผลแผนงานโครงการก่อนเริ่ม ระหว่างดำเนินการ และหลังที่เสร็จสิ้นแล้ว เช่น การนำ Regulatory Impact Assessment ที่ใช้ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วเป็นเครื่องมือในการประเมินก่อนออกกฎหมาย เป็นต้น

๒.๒.๕ **ส่งเสริมให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่าง สศช. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงบประมาณ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** ทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่เพื่อให้การติดตามประเมินผลแบบมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒.๒.๖ **การจัดเตรียมองค์กรกลางที่มีความเป็นมืออาชีพ มีความชำนาญและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย** (Neutral Evaluation) เพื่อให้การติดตามประเมินผลมีความเป็นสากล ถูกต้องตามหลักวิชาการ เชื่อถือได้ เป็นพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจนโยบายและการดำเนินงานภาครัฐ โดยคัดเลือกองค์กรกลางที่จะมาทำหน้าที่แผนงานโครงการจากภายนอก (Outside-In) ในลักษณะที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นหน่วยงานที่ไม่หวังผลกำไร มีความชำนาญเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย มีโครงสร้างแบบภาคี ประกอบด้วย ชุมชน วุฒิอาสา ปราชญ์ชาวบ้าน สถาบันวิชาการ สศช. สำนักงาน ก.พ.ร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการดำเนินงานภายใต้ระบบทีมงาน

๒.๒.๗ **พัฒนาตัวชี้วัดและตัวชี้วัดร่วมให้ได้มาตรสากล** (Joint Key Performance Indicator: JKPI) เพื่อประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และยุทธศาสตร์ชาติซึ่งสามารถวัดทั้งรูปของตัวชี้วัดผลกระทบร่วม ตัวชี้วัดผลลัพธ์ร่วม และตัวชี้วัดผลผลิตร่วม โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑) **กำหนดเกณฑ์ของตัวชี้วัด** ซึ่งในแต่ละตัวชี้วัดจะต้องมีเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานสากลและสะท้อนคุณลักษณะของภาคราชการเนื่องจากการดำเนินแผนงานโครงการของภาครัฐมีลักษณะการให้บริการสาธารณะซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้คำนึงถึงผลกำไร แต่คำนึงถึงผลประโยชน์ของคน/สังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก ดังนั้นเกณฑ์การประเมินผลจะมีขอบเขตที่กว้างกว่าของภาคเอกชน โดย**ด้านเศรษฐกิจ**ต้องเป็นเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างแข่งขันได้ เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต้องเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีการสร้างนวัตกรรม และมีรายได้ต่อหัวสูงเพื่อก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง รวมทั้งต้องมีการกระจายรายได้และผลประโยชน์อย่างทั่วถึงเป็นธรรม และการเติบโตต้องเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สำหรับ**ด้านสังคม** คนต้องมีโอกาสในการเข้าถึงบริการของรัฐ เป็นคนดีและเก่ง เคารพสิทธิของผู้อื่น ในขณะที่ด้าน**สิ่งแวดล้อม** ต้องให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการใช้ที่ยั่งยืนและดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและชุมชน ส่วน**ภาครัฐ** เน้นการให้บริการอย่างเพียงพอ มีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐาน ความเร็ว ทันเวลา และใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม และเป็นธรรมเสมอภาค รวมทั้งต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมและจรรยาบรรณ

๒) **บริหารจัดการตัวชี้วัดผลกระทบร่วม (Impact JKPI)** โดยการศึกษาเป้าหมายและตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ชาติในอีก ๒๐ ปีข้างหน้าที่ต้องการให้ประเทศไทย เป็นประเทศพัฒนาแล้ว โดยมีคุณลักษณะของตัวชี้วัดที่สำคัญดังนี้ เป็นประเทศรายได้สูง รายได้ต่อหัวเป็น ๑๓,๐๐๐ ดอลลาร์ สรอ./ปี เศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๕-๖ ต่อปี มีความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจสูงขึ้นเป็น ๑ ใน ๑๐ จากการจัดอันดับของ IMD คนทุกช่วงวัยมีสุขภาวะที่ดี มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และค่าดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) ไม่ต่ำกว่า ๐.๙๒๗๙ ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ด้านรายได้ลดลงเหลือ ๐.๓๖ สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ และดัชนีการรับรู้การทุจริตเป็นอันดับ ๒ ของอาเซียน

๓) **บริหารจัดการตัวชี้วัดผลลัพธ์ร่วม (Outcome JKPI)** โดย (๑) **กำหนดประเด็นพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายและตัวชี้วัดในยุทธศาสตร์ชาติ** โดยในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้มีการกำหนดประเด็นพัฒนาที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติไว้ชัดเจน (๒) **จัดหาตัวชี้วัดที่ใช้กันในระดับสากลและเป็นที่ยอมรับ** โดยศึกษาตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการโดยองค์กรระหว่างประเทศ เช่น ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจ (ขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ เช่น IMD World Competitiveness Center World Economic Forum (WEF) และ Ease of Doing Business ตัวชี้วัดด้านคน เช่น Human Development Index ตัวชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อม เช่น SDG ตัวชี้วัดคอร์รัปชั่น เช่น Corruption Perception Index เป็นต้น) (๓) **บริหารจัดการตัวชี้วัดย่อยขององค์กรระหว่างประเทศ** โดยวางซ้อนเพื่อตรวจสอบตัวชี้วัดซ้ำซ้อนกัน (Overlay for Decreasing Overlap) แล้วแบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านภาครัฐ (๔) **การแปลงรูป (Mapping) ตัวชี้วัดย่อยขององค์กรระหว่างประเทศกับประเด็นพัฒนาสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒** ซึ่งปัจจุบันสำนักงบประมาณได้ใช้เป้าหมายและประเด็นพัฒนาสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายร่วมในการจัดสรรงบประมาณซึ่งจะทำให้แผนงานโครงการในแผนปฏิบัติกระทรวงต้องเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดที่ชัดเจน ได้มาตรฐาน และสามารถเทียบเคียงกับต่างประเทศได้ในยุคที่มีการแข่งขันสูง

๔) **การบริหารจัดการตัวชี้วัดผลผลิตร่วม (Output JKPI)** แบ่งเป็น ๒ ระดับ

๔.๑) **ระดับกระทรวง** โดยกำหนดกิจกรรมหรือขั้นตอนการดำเนินการให้เห็นความเชื่อมโยงของกระบวนการทำงาน (Process Flow) ตลอดห่วงโซ่อุปทานหรือกำหนดกิจกรรมเป็นระยะ (Phasing) และกำหนดตัวชี้วัดในระดับแผนงานโครงการเป็น ๓ ส่วน โดยผลผลิตของแต่ละแผนงานโครงการจะเชื่อมโยงกับกิจกรรมหรือกลุ่มแผนงานโครงการ ที่เรียกว่า ตัวชี้วัดผลผลิตร่วม ส่วนผลลัพธ์ของแผนงานโครงการจะเชื่อมโยงกับตัวชี้วัด/เป้าหมายของประเด็นพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ หรือเรียกว่าตัวชี้วัดผลลัพธ์ร่วม ในขณะที่ตัวชี้วัดผลกระทบของแต่ละแผนงานโครงการจะเชื่อมโยงกับตัวชี้วัด/เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ

๔.๒) **ระดับจังหวัด/พื้นที่ เป็นการจัดทำตัวชี้วัดในลักษณะเชิงพื้นที่** (Area Based) โดยกำหนดเป้าหมายประเด็นพัฒนาของแผนพัฒนาจังหวัดที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายและประเด็นพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่งแต่ละจังหวัดจะมีจุดเน้นของประเด็นพัฒนาต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพและภูมิสังคมของแต่ละจังหวัดที่แตกต่างกัน และกำหนดกิจกรรมหรือขั้นตอนการดำเนินการให้เห็นความเชื่อมโยงของกระบวนการทำงานตลอดห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งแต่ละกิจกรรมจะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากกว่าหนึ่งกระทรวงทำหน้าที่จัดทำแผนงานโครงการ รวมทั้งต้องกำหนดตัวชี้วัดผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ ซึ่งผลผลิตจะต้องเชื่อมโยงกับกิจกรรมหรือกลุ่มแผนงานโครงการ และผลลัพธ์ต้องเชื่อมโยงกับประเด็นพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่งจุดนี้สามารถเชื่อมโยงแผนงานโครงการระหว่างจังหวัดและกระทรวงเพื่อลดความซ้ำซ้อนได้ ในขณะที่ผลกระทบเชื่อมโยงสู่เป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ

๕) **แนวทางการจัดทำตัวชี้วัดผลผลิตร่วม (Output JKPI) ผลลัพธ์ร่วม (Outcome JKPI) และตัวชี้วัดผลกระทบร่วม (Impact JKPI)** โดยพัฒนาเทคนิคการคำนวณตัวชี้วัดร่วมที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

๕.๑) คัดเลือกตัวชี้วัดตามหลักวิชาการและมีการตรวจสอบคุณสมบัติของตัวชี้วัด

๕.๒) กำหนดค่าเกณฑ์มาตรฐานสำหรับแต่ละตัวชี้วัดเพื่อใช้เปรียบเทียบในการคำนวณค่าตัวชี้วัดเป็นร้อยละ ซึ่งการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานสามารถทำได้หลายวิธี เช่น ใช้เป้าหมายของแผนหรือยุทธศาสตร์เป็นเกณฑ์มาตรฐานหรือใช้เกณฑ์มาตรฐานขององค์กรระหว่างประเทศหรือเกณฑ์มาตรฐานระดับนานาชาติ เป็นต้น

๕.๓) พัฒนาเทคนิคการคำนวณซึ่งดำเนินการได้หลายวิธี เช่น การนำค่าที่วัดได้มาคำนวณเปรียบเทียบกับค่าเกณฑ์มาตรฐาน โดยปรับให้เป็นค่าร้อยละซึ่งสามารถคำนวณได้หลายวิธี เช่น คำนวณร้อยละผลต่างจากค่าเกณฑ์มาตรฐาน การวัดผลสำเร็จโดยทั่วไปและนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายจะวัดจากผลงานที่ทำได้เทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ หรือเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน และคำนวณออกมาเป็นค่าร้อยละ ถ้าผลการพัฒนามีค่าเข้าใกล้ ๑๐๐ แสดงว่าการพัฒนามีความสำเร็จมากขึ้น เป็นต้น

๕.๔) การกำหนดค่าน้ำหนักแบ่งออกเป็น ๒ กรณี **กรณีให้น้ำหนักเท่ากันทุกองค์ประกอบ** เป็นการหาค่าเฉลี่ยของตัวชี้วัดทุกตัวในแต่ละองค์ประกอบ **กรณีให้น้ำหนักไม่เท่ากันทุกองค์ประกอบ** การคำนวณดัชนีรวม หากต้องการให้ความสำคัญแก่แต่ละองค์ประกอบไม่เท่ากันอาจกำหนดค่าน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบให้ต่างกันได้ โดยนำค่าน้ำหนักไปคูณกับค่าดัชนีก่อนที่จะทำการเฉลี่ย

๒.๒.๘ **จัดเวทีสาธารณะ**เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ได้มีเวทีแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยและโปร่งใส ตรวจสอบได้ เน้นการสื่อสารแบบสองทาง เน้นการสื่อสารแบบสานเสวนา (Dialogue) มากกว่าถ่ายทอดด้านเดียว (Monologue) และให้มีคู่เจรจาโดยตรง เช่น ระหว่างกลุ่มเป้าหมายและผู้กำหนดนโยบาย เป็นต้น

๒.๒.๙ **การนำเสนอผลการติดตามประเมินผล** เป็นการนำเสนอผลการประเมินให้ทุกฝ่ายได้รับทราบทั้งประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ผู้กำหนดนโยบาย หน่วยงานนำนโยบายไปปฏิบัติ หน่วยงานสนับสนุนงบประมาณ ตลอดจนสาธารณชนผู้สนใจได้รับทราบผลการประเมิน

๒.๒.๑๐ **พัฒนาระบบข้อมูลและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี** เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการประเมินผลโดยจัดทำระบบข้อมูลการบริหาร (Management Information System) เข้าถึงข้อมูลวิเคราะห์และการนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างเหมาะสม เพิ่มประสิทธิภาพ นำข้อมูลการประเมินไปใช้ในการกำหนดทางเลือกนโยบาย และสร้างนวัตกรรมในการบริหารจัดการ